Ordin nr. 3022 / 08.01.2018

Dorica Boltașu-Nicolae,
Dragoș Silviu Păduraru, Dumitrița Stoica

BACALAUREAT 2019

Limba și literatura română

FILIERA TEORETICĂ • **PROFIL UMAN**
FILIERA VOCAȚIONALĂ • PROFIL PEDAGOGIC

SINTEZE, ESEURI, 110 TESTE DUPĂ MODELUL M.E.N.
(30 DE VARIANTE PENTRU PROBA ORALĂ ȘI
80 DE VARIANTE PENTRU PROBA SCRISĂ), SUGESTII DE REZOLVARE

Acest auxiliar didactic este aprobat pentru utilizarea în unităţile de învăţământ preuniversitar prin O.M.E.N. nr. 3022/08.01.2018.
Lucrarea este elaborată conform programei şcolare în vigoare pentru bacalaureat.

Redactare: Mihaela Pogonici
Tehnoredactare: Carmen Rădulescu
Pregătire de tipar & design copertă: Marius Badea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
BOLTAŞU-NICOLAE, DORICA
Bacalaureat 2019 : limba şi literatura română : filiera teoretică, profil uman, filiera vocaţională, profil pedagogic : sinteze, eseuri, 110 teste, sugestii de rezolvare / Dorica Boltaşu-Nicolae, Dragoş Silviu Păduraru, Dumitriţa Stoica. - Piteşti : Paralela 45, 2018
ISBN 978-973-47-2790-2

I. Păduraru, Dragoş Silviu
II. Stoica, Dumitriţa

821.135.1.09

Bacalaureat 2019
Limba și literatura română

Filiera teoretică, profil uman
Filiera vocațională, profil pedagogic

Sinteze, eseuri, 110 teste, sugestii de rezolvare

Proba scrisă a examenului de bacalaureat la limba şi literatura română din acest an se va desfăşura într-o formulă diferită în unele privinţe de aceea a ultimilor ani. Lucrarea de faţă vine în sprijinul vostru prin sinteze ale materiei din programa de bacalaureat, prin modele de eseuri şi prin teste concepute în acord cu noutăţile anunţate de M.E.N. În plus, prima parte vă oferă sinteze ale informaţiei necesare în cazul probei orale şi, de asemenea, 30 de teste cu câteva sugestii de rezolvare.

Sintezele sunt realizate într-un limbaj accesibil şi conţin, de fiecare dată, exemplificări şi explicaţii pentru noţiunile fundamentale. De altfel, am încercat să vă oferim în primul rând ceea ce este esenţial în legătură cu un scriitor, cu un text sau cu un curent literar, evitând informaţia nerelevantă. Suntem convinşi că veţi învăţa mai uşor dacă sintezele şi eseurile sunt concise şi clare, respectând însă acurateţea unei receptări specializate. În plus, eseurile nu pot fi altceva decât modele (de gândire, de interpretare a unui text). Nu întâmplător, la origine cuvântul „eseu" înseamnă „încercare", prin urmare un eseu nu este o rezolvare unică, un fel de formulă pe care e obligatoriu s-o memorăm. Eseurile respectă cerinţele formulate, astfel încât puteţi, citindu-le, să înţelegeţi cum se scrie despre un text literar şi să elaboraţi apoi, plecând de la ele, propriul comentariu.

În ceea ce priveşte textele alese în cazul eseurilor, trebuie să ştiţi că programele de liceu şi programa de bacalaureat nu prevăd obligativitatea vreunui text. În cazul autorilor canonici (ei, da, sunt obligatorii) puteţi alege ce texte vi se par reprezentative şi, evident, mai interesante pentru o prezentare personală. De exemplu, în cazul lui I.L. Caragiale am ales O scrisoare pierdută, *dar se putea alege orice altă comedie sau orice alt text al scriitorului (numai din raţiuni practice sunt preferabile textele pe care le-aţi studiat la şcoală); în cazul lui Caragiale se alege de obicei o comedie, deoarece programa include şi specia respectivă, iar scriitorul menţionat este cel mai strălucit comediograf pe care-l avem.*

Ultima parte a cărţii include 80 de teste pentru proba scrisă, prilej de a exersa comunicarea pe diverse teme: literare, culturale şi sociale. În plus, vă oferim sugestii de rezolvare pentru 28 dintre testele elaborate. Oricum, capitolul de sinteze şi eseuri vă orientează în acest exerciţiu.

În principiu, un rezultat bun la examen presupune lectura unor texte importante din autorii studiaţi, o bună stăpânire a noţiunilor de specialitate, o sintetizare şi o exersare a lor cu ajutorul unui profesor sau al unei cărţi utile, cum sperăm să fie cartea de faţă. Vă dorim succes!

Autorii

I. PROBA ORALĂ

A. Probleme de limbă română și comunicare

1. Exprimarea unei opinii argumentate **DS**

Introducere	**a. Precizez tema supusă discuţiei** (de exemplu, dacă tema argumentației este *educația*, putem începe cu o idee din categoria locurilor comune). *Educaţia este un fenomen complex, realizat în forme din cele mai diverse; nu întâmplător se spune că omul învaţă cât trăieşte.* **b. Formulez opinia.** *În opinia mea, unul dintre beneficiile majore ale educaţiei este un stil de viaţă mai plăcut şi mai confortabil, din anumite puncte de vedere.*
Cuprins Opinia trebuie susţinută cu un argument sau mai multe, în funcţie de cerinţe. E nevoie să fac diferenţa între opinie şi argument: opinia este o idee cu un caracter relativ personal, argumentul e de preferat să fie selectat din categoria ideilor general acceptate (cum ar fi aceea că educaţia ne civilizează) sau a faptelor incontestabile (cum ar fi faptul că trebuie să urmezi o facultate dacă vrei să fii profesor, medic etc.; în plus, opinia este marcată de conectori specifici).	**a. Formulez un argument.** *Educaţia ne oferă, printre altele, instrumentele necesare adaptării la viaţa socială.* **b. Precizez câteva exemple (situaţii de viaţă) care fac argumentul mai clar şi îl întăresc.** *Cititul şi scrisul, de exemplu, sunt asemenea instrumente, absolut necesare pentru omul modern. Imaginaţi-vă un om singur, care ajunge din întâmplare în aeroportul Charles de Gaulle. Nu ştie să citească, nici să scrie, nu cunoaşte nicio limbă străină. E ca şi cum s-ar trezi brusc într-un labirint sau pe altă planetă. Dacă ar şti să citească în franceză sau engleză, ar descifra indicatoarele care-l ajută să-şi găsească drumul.*

Încheiere Concluzia este o reluare nuanțată a ideii (nu o reluare mecanică a ei, adică nu e recomandabil ca enunțul prin care am precizat opinia să mai apară o dată, în finalul comunicării).	**Formulez concluzia.** *În concluzie, educația ne civilizează și ne ajută să ne bucurăm de lumea în care trăim. Sintagma „un om educat" este sinonimă, într-unul dintre sensurile ei, cu „un om civilizat".*

2. Tipuri de comunicare DS

a. Comunicare orală/comunicare scrisă

Canalul diferit de comunicare (oral sau scris) determină o serie de diferențe la nivelul limbajului. Apar mărci specifice. Acestea variază de la o situație de comunicare la alta. De cele mai multe ori, comunicarea orală tinde către colocvialitate și spontaneitate (limbaj colocvial, enunțuri mai simple, formule de adresare etc.), în timp ce comunicarea scrisă, către un limbaj mai formal. **Monologul și dialogul** sunt moduri de expunere ale comunicării orale (apar și în scris, atunci când se reproduce comunicarea orală).

b. Comunicare verbală/comunicare paraverbală/comunicare nonverbală

Comunicarea verbală se realizează printr-o **limbă naturală** (română, engleză, franceză etc.). Comunicarea paraverbală include în special **accentul, intonația** și **pauza.** De exemplu, afirmația de mai jos, diferită la nivelul intonației, transmite, pe lângă informația de bază, și o stare sau o atitudine diferită a celui care comunică:

a. E frumos afară.
b. E frumos afară!

Comunicarea nonverbală se realizează prin alte mijloace decât cuvântul: gestică, mimică, poziție a corpului, diverse limbaje (imagine, semne de circulație etc.).

c. Comunicare ficțională/comunicare nonficțională/literatură „de graniță"

Literatura ficțională creează **lumi imaginare (fictive)**. Există trei genuri literare clasice ale literaturii ficționale: liric, epic și dramatic. Literatura nonficțională prezintă **fapte reale**. În această categorie intră o diversitate de texte: științific, publicistic, utilitar, juridic, administrativ (fiecare cu numeroase specii) etc. Literatura „de graniță" include texte care prezintă **fapte reale într-un limbaj expresiv**, precum corespondența literară, memoriile și jurnalele literare.

Pot fi definite plecând de la diverse criterii:

a. relația dintre realitate și ficțiune: **ficțional, nonficțional, „de graniță"**;

b. scopul comunicării: **argumentativ, descriptiv, diaristic (jurnalul), divertismentul, epistolar, eseistic, informativ, memorialistic, narativ, normativ, oratoric, reflexiv**;

c. domeniul specific: **literar (beletristic), științific, publicistic, juridic, administrativ**.

Exercițiu:

Precizează tipurile de text de mai jos, ținând cont de criteriile prezentate.

1. „Circulația rutieră este închisă, duminică, în Piața Constituției, pe bulevardele Unirii, Libertății, Decebal, Basarabia, I.C. Brătianu, Națiunile Unite și pe Splaiul Independenței, pentru Semimaratonul București, care se desfășoară pe un traseu de 21 de kilometri. Organizatorii se așteaptă ca la cea de-a șasea ediție a OMV Petrom Bucharest Half Marathon să participe peste 16.000 de alergători."

(*Adevărul*, 13 mai, 2017)

2. „Nu îi spusesem încă răspicat că o iubesc. Amândoi ghiciserăm asta; așa mi se păruse mie. Și eu tâlcuisem, multă vreme, orice gest al ei ca pe un semn de simpatie sau dragoste. Nu mă îndoiam o clipă că mă iubește și nu mă îndoiam că ea știe tot atât de bine aceasta despre mine. De aceea mă mâhneau și mă nelinișteau răzvrătirile ei (muțenia aceea speriată, ochii aceia de panică, mâinile cu care-și acoperea fața) de câte ori îi vorbisem până acum de o unire a noastră. Nu înțelegeam; căci mi se părea că ea și părinții favorizează necontenit aceasta."

(Mircea Eliade, *Maitreyi)*

3. „2 decembrie 1972

Dragul meu Sergiu Georgi,

[...]

Am încercat să-l uit pe Mircea, m-am străduit cât am putut și credeam că am reușit. Uneori mă întrebam de ce n-am putut să păstrăm o legătură firească de prietenie. Mă gândeam că mi-aș fi găsit liniștea dacă ne-am fi scris din când în când. I-am scris de două ori, nu mi-a răspuns niciodată. [...]"

(fragment reprodus din volumul *În arșița dragostei. Poeme și confesiuni despre Mircea Eliade*, traducere de Adelina Patrichi, Editura Taj, București, 2012)

4. „**Art. 5**

(1) Copiii au dreptul la protecție și asistență în realizarea și exercitarea deplină a drepturilor lor, în condițiile prezentei legi.

(2) Răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului revine în primul rând părinților, aceștia având obligația de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile față de copil ținând seama cu prioritate de interesul superior al acestuia."

(*Legea privind protecția și promovarea drepturilor copiilor*)

Rezolvare: 1 – text nonficţional, publicistic, informativ (o ştire); 2 – text ficţional, beletristic, narativ (un roman); 3 – text de graniţă, epistolar, reflexiv (o scrisoare); 4 – text nonficţional, juridic, normativ (o lege).

4. Elemente ale situației de comunicare și funcțiile limbajului DBN

Situaţia de comunicare cuprinde mai mulţi factori, inventariaţi de către lingvistul şi teoreticianul literar de origine rusă, Roman Jakobson. Orice situaţie de comunicare presupune următoarele instanţe ale comunicării:

Emiţătorul (sau transmiţătorul, cel care emite discursul, cel care se adresează);

Receptorul (sau destinatarul, cel care primeşte, recepţionează discursul); cei doi poli ai comunicării, emiţătorul şi receptorul, sunt de fapt roluri interşanjabile, adică cel care emite mesajul poate fi apoi receptor şi invers, exact ca într-un dialog în care unul întreabă la un moment dat, iar imediat poate fi la rândul lui întrebat;

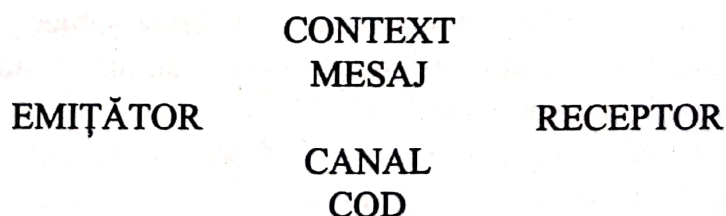
Mesajul (comunicarea propriu-zisă, ansamblul de semne şi ceea ce comunică ele – de exemplu, acest text despre elementele situaţiei de comunicare);

Contextul (sau referentul la care se referă emiţătorul, realitatea la care trimite discursul – aceasta poate fi una concretă, o realitate obiectivă, imediată, sau poate fi abstractă, ori îndepărtată în timp sau spaţiu);

Codul (comun transmiţătorului şi destinatarului, pentru ca aceştia să poată coda şi decoda mesajul. Poate fi un cod verbal – limba comună, română, franceză, engleză ş.a. – sau un cod nonverbal – sisteme de comunicare precum alfabetul morse, semnele de circulaţie, semnele celor care nu pot vorbi, lumina unui far care semnalizează „cale liberă" etc.);

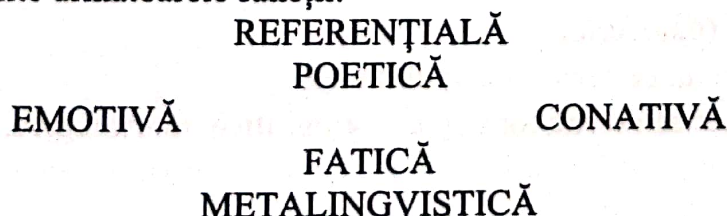
Canalul (legătura, conducta materială sau psihologică dintre emiţător şi receptor, care face posibilă comunicarea – poate fi: distanţa dintre doi sau mai mulţi vorbitori, legătura telefonică, reţeaua de internet ş.a.).

Comunicarea poate fi directă, atunci când emiţătorul şi receptorul se află faţă în faţă, sau indirectă, atunci când se efectuează la distanţă, de regulă în scris sau prin mijloace audio-video.

Fiecare dintre aceşti şase factori determină o anumită funcţie a comunicării, care poate fi dominantă la un moment dat, într-o situaţie de comunicare.

Astfel, pot fi stabilite următoarele funcţii:

Funcția emotivă este centrată pe emițător și are scopul de a transmite informații despre acesta, de a-i evidenția stările afective sau reacțiile sufletești. Se exprimă prin: interjecții, tonalitate, mijloace stilistice ca epitetele, anumite expresii etc. Exemplul pe care îl dă Roman Jakobson este al unui actor rus care a reușit să redea circa 40 de situații emoționale prin simpla rostire, diferită, a expresiei „astă-seară".

Funcția conativă este centrată pe receptor și își găsește exprimarea îndeosebi prin vocativ și imperativ. În exemplul: „Matei, închide ușa!", accentul cade pe receptor, care trebuie să răspundă la rugăminte/poruncă.

Funcția referențială este axată pe context, pe referent. Aceste trei prime funcții pot fi ușor raportate la cele trei persoane ale pronumelui: persoana întâi, care vorbește, *Eu* (emițătorul), persoana a II-a, care ascultă, *Tu* (receptorul) și persoana a III-a, despre care se vorbește, *El/Ea* (referentul).

Funcția fatică pune în evidență canalul de transmisie, contactul, și este evidentă în cazurile în care emițătorul verifică, de exemplu, stabilirea legăturii telefonice: „Alo, alo! Mă auzi?". Uneori gesturile, atitudinea care păstrează contactul vizual cu interlocutorul sau răspunsul „The message has been sent" din adresa de e-mail îndeplinesc această funcție.

Funcția metalingvistică accentuează codul și este vizibilă mai ales în enunțurile de tipul „*A merge* este un verb la modul infinitiv" sau „Ce înseamnă *incomprehensibil*?". Este utilizată frecvent în lingvistică, gramatică, istoria limbii.

Funcția poetică se axează pe mesaj, mai exact pe forma mesajului. Este specifică literaturii, fiind marcată de variatele procedee ale expresivității.

Funcția poetică nu trebuie confundată cu poezia. Se regăsește în toată literatura, dar este evidentă în poezie (figuri de stil, versificație etc.).

Comunicarea literară are un statut aparte deoarece există instanțe extratextuale și intratextuale. Astfel, în planul real, *autorul = emițătorul*, iar *cititorul = receptorul*, cu observația că rolurile nu mai sunt interșanjabile, adică cel care citește nu are cum să se confunde cu autorul sau să preia din atribuțiile acestuia. În interiorul textului ficțional, apar, de obicei, naratorul și personajele (în textul epic), vocea lirică (în textul liric), personajele (în textul dramatic).

Celelalte funcții pot avea rolul unor procedee. În lirica subiectivă domină funcția emotivă, pentru că este vorba despre informații despre emițător, stări afective ale subiectului care spune „eu", marcat textual prin forme ale „eului liric". În proza realistă domină funcția referențială, care oferă informații despre o întreagă lume, despre „contextul" social-istoric al unei epoci, al unui univers.

5. Registre lingvistice (variante ale limbii române) DSP

a. Registrul literar (cult/scris)

- reprezintă aspectul cel mai îngrijit al limbii;
- presupune un set de norme (ortoepice, ortografice, morfologice, sintactice).

b. Registrul popular (colocvial/oral)

- constituie aspectul spontan, natural al limbii;
- este asociat cu existenţa unor graiuri (variante teritoriale) româneşti, cu diferenţe fonetice, lexicale şi morfosintactice specifice;
- oralitate (vocative, interjecţii, exclamaţii, interogaţii, proverbe, zicători etc.).

c. Registrul regional

- este o variantă teritorială a limbajului popular;
- cuvintele sunt cunoscute doar de vorbitorii unei regiuni.

• regionalisme fonetice: *chiatră* (Moldova), *să văz* (Muntenia); • regionalisme gramaticale: *îs* (Moldova), *mâncă* (Transilvania); • regionalisme lexicale: *păpuşoi* – „porumb" (Moldova), *niţel* – „puţin" (Muntenia), *birău* – „notar" (Transilvania).

d. Registrul neologic

- neologismele sunt asociate cu procesul de modernizare a vocabularului limbii române;
- marcat neologic este discursul tehnico-ştiinţific.

• latine şi greceşti: *teatru, generos;* • romanice: *bacalaureat, editor* (franceză); *solfegiu, capodoperă* (italiană); • germanice: *bliţ, fasung;* • ruseşti: *activist, gulag;* • anglo-americane: *corner, fault, scaner.*

e. Registrul arhaic

- variantă învechită, cuprinzând cuvinte şi forme ieşite din uz;
- în literatură, de exemplu, arhaismele prezintă un rol evocator.

• arhaisme fonetice: *părete* (perete); • arhaisme lexicale: *agă, vistiernic;* • arhaisme morfologice: *aripe;* • arhaisme semantice: *carte* (cu sensul de „scrisoare").

f. Jargonul

- specific unor categorii sociale bine situate (în literatura secolului al XIX-lea, franţuzismele) sau unor categorii profesionale (jargonul informatic, al modei, al medicilor etc.).

• jargon informatic: *a downloada, a printa, a naviga, a deschide o fereastră, a distribui (a share-ui/a sharui)*; • jargon didactic: *a încadra, a menţiona, a preciza, a reda, a redacta, a reprezenta, a semnifica.*

g. Argoul

• specific unor grupuri sociale marginale (infractori, de exemplu) sau relativ închise (elevi, studenţi, soldaţi etc.) care doresc să se diferenţieze de ceilalţi vorbitori;

• pentru „hoţ”: *junior, diurnist, angrosist;* • pentru „închisoare”: *mititica, incubator, academie.*

6. Stilurile funcționale DSP

a. Stilul oficial (juridic-administrativ)

Este specific relaţiilor oficiale (administrative, juridice, diplomatice etc.).

Caracteristici:

- respectarea normelor limbii literare;
- accesibilitatea discursului;
- lipsa expresivităţii;
- claritatea şi precizia limbajului;
- utilizarea unor formule standard (clişee lingvistice);
- exemple: cerere, adeverinţă, proces-verbal, lege etc.

„**Art. 1** – Statul român

(1) România este stat naţional, suveran şi independent, unitar şi indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului român este republica.

(3) România este stat de drept, democratic şi social, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile cetăţenilor, libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradiţiilor democratice ale poporului român şi idealurilor Revoluţiei din decembrie 1989, şi sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separaţiei şi echilibrului puterilor – legislativă, executivă şi judecătorească – în cadrul democraţiei constituţionale.

(5) În România, respectarea Constituţiei, a supremaţiei sale şi a legilor este obligatorie.”

(*Constituţia României*)

b. Stilul tehnico-ştiinţific

Apare în lucrări de specialitate, dintr-un anumit domeniu ştiinţific sau tehnic.

Caracteristici:

- respectarea normelor limbii literare;
- prezentare obiectivă, fără încărcătură afectivă;
- evitarea ambiguităţilor, a figurilor de stil;
- limbajul este specializat;
- predomină termenii neologici.

„**EPITET**
Figură de stil (trop); în accepţia restrânsă a vechilor retorici – adjectiv care determină un substantiv, pe lângă care îndeplineşte funcţia de atribut sau de nume predicativ/element predicativ suplimentar; în accepţie lărgită – determinare adjectivală/substantivală (pe lângă un substantiv) sau adverbială/substantivală (pe lângă un verb). În ambele accepţii, epitetul trebuie să aducă un plus semantic, să introducă în enunţ o valoare expresivă."

(Mihaela Mancaş, „Epitet", în *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, ediţia a II-a, Editura Nemira, Bucureşti, 2005, p. 199)

c. Stilul publicistic

Este specific mass-mediei. Caracteristici:

- respectarea normelor limbii literare;
- discurs accesibil;
- varietate lexicală;
- scop informativ şi persuasiv;
- apelează la mijloace extralingvistice (grafice, tabele, fotografii ce vin în sprijinul textului).

„**Suedia, ţara invitată de onoare din acest an a Salonului Internaţional de Carte Bookfest (24-28 mai 2017, Romexpo), deţine una dintre cele mai de succes modele de piaţă de carte din lume.**

Ficţiunea suedeză se află în topul 10 al celor mai traduse literaturi ale lumii, cărţile autorilor suedezi văzând lumina tiparului în peste 50 de limbi, 98% dintre suedezi au vizitat la un moment dat o bibliotecă, designul de carte suedez este apreciat în întreaga lume, iar autoare precum Astrid Lindgren sau Selma Lagerlöf au reuşit să creeze personaje-cult, iubite de copiii de pe tot mapamondul (Pippi Şoseţica, Nils Holgerson). În plus, Suedia găzduieşte cea mai râvnită distincţie din întreaga lume ce revine unui scriitor în viaţă, Premiul Nobel pentru Literatură, precum şi unul dintre cele mai frumoase parcuri tematice din lume: Junibacken, creat din dorinţa de a celebra spiritul lui Astrid Lindgren, un centru care găzduieşte anual peste 1500 de spectacole pentru copii.

Acesta este motivul pentru care programul pregătit anul acesta de ţara invitată de onoare a Salonului de Carte Bookfest include, pe lângă evenimentele dedicate literaturii şi întâlnirilor cu scriitorii, şi o serie consistentă de manifestări dedicate profesioniştilor care activează în lumea publishing-ului de carte: editori, graficieni, ilustratori, traducători sau manageri culturali."

(„Suedia – ţara invitată de onoare la Bookfest 2017", în *Dilema Veche*, 2 mai 2017)

d. Stilul beletristic

Este specific operelor literare. Caracteristici:
- expresivitate;
- originalitate;
- încărcătură afectivă;
- bogăţie lexicală;
- sensuri multiple ale unor cuvinte.

„Mama avea două vieţi şi, adesea, cea din timpul nopţii era neliniştitoare. Cu ochii deschişi, nimic nu i se părea greu de îndurat, ar fi putut răbda chiar şi izgonirea din casă. Noaptea, însă, în vis, faptele ei şi ale altora începeau din nou să trăiască şi în această a doua viaţă puterea ei de a înţelege şi a îndura se prăbuşea sau se înălţa fără voinţa ei. Trecuseră ani îndelungaţi şi nu izbutise să afle decât foarte puţin din taina acestei vieţi."

(Marin Preda, *Moromeţii*)

e. Stilul colocvial (familiar)

Se întâlneşte în sfera relaţiilor neoficiale (presupune interlocutori familiari) şi este cunoscut tuturor vorbitorilor. Caracteristici:
- derapaje de la normele limbii literare;
- exprimare relaxată;
- încărcătură emoţională;
- folosirea unor termeni argotici sau a unor englezisme curente etc.;
- ticuri verbale;
- în comunicarea orală, de exemplu, vorbitorii apelează la mijloace nonverbale (mimică, gestică).

— Salut! Care-i treaba? De ce m-ai chemat cu noaptea-n cap?
— D-aia. Acasă ce făceai?! Weekendu' ăsta exersăm trezitu' devreme.

Originea şi evoluţia limbii române DBN

- Limba română este o **limbă romanică**. Aceasta are ca limbă de origine latina, însă în varianta ei vorbită în părţile de est ale Imperiului Roman. Din categoria limbilor romanice mai fac parte: italiana, franceza, spaniola, portugheza, catalana, sarda, occitana sau provensala, romanşa, retoromana, dalmata (care nu se mai foloseşte din secolul al XIX-lea).
- Limbile romanice nu provin din latina cultă, scrisă, ci din latina populară (*vulgata* = vorbită în popor).
- Se consideră că procesul de formare a limbilor romanice a durat până în secolul al IX-lea. Pentru română s-au emis mai multe ipoteze, una dintre teoriile ştiinţifice fiind că, la năvălirea popoarelor migratoare, în secolul al VI-lea, structura limbii române era deja fixată, ceea ce a împiedicat dizolvarea ei în contact cu influenţa slavă.

Latinitatea limbii române este susţinută de:

- structura gramaticală: păstrează din latină declinarea substantivului, a pronumelui, tipurile de adjective, numeralele de la 1 la 10, conjugările verbului, modurile şi timpurile verbale, principalele prepoziţii şi conjuncţii;
- vocabularul de bază care este moştenit în proporţie mare din latină: cuprinde cuvinte care denumesc obiecte, acţiuni şi însuşiri fundamentale, precum şi relaţii de rudenie, părţi ale corpului uman, zilele săptămânii.

În procesul de constituire a limbii române s-au produs nenumărate transformări, după reguli ca următoarele:

a) căderea consoanelor finale „-s", „-t", „-m", „-n": *caput* > capu;
b) transformarea consoanei duble „ll" în „l": *callis* > cale;
c) transformarea lui „l" intervocalic în „r": *solem* > soare;
d) căderea lui „b" intervocalic: *caballus* > cal;
e) căderea lui „h" în poziţie iniţială: *herba* > iarbă;
f) grupul consonantic „ct" a devenit „pt": *lactem* > lapte;
g) grupul consonantic „cs" a devenit „ps": *coxa* > coapsă;
h) „a" accentuat, urmat de „m" şi consoană, precum şi „a" urmat de „n" şi vocală se transformă în „â": *campus* > câmp, *canem* > câ(i)ne;
i) „o" accentuat a devenit „oa": *porta* > poartă;
j) „a" neaccentuat în poziţie finală a devenit „ă": *lana* > lână.

Din româna comună s-au dezvoltat dialectele limbii române:

- dacoromâna;
- meglenoromâna;
- istroromâna;
- macedoromâna sau aromâna.

Dialectele prezintă trăsături gramaticale şi lexicale asemănătoare, comune limbii latine, dar şi diferenţe, determinate de spaţiul de formare, de *substratul* de limbă (geto-dacic în cazul dacoromânei, la nord de Dunăre) şi de *adstrat* (elemente împrumutate din pecenegă, cumană, tătară, maghiară, limbile slave, greaca bizantină şi neogreaca, germană, engleză etc.).

Primul text scris în limba română care s-a păstrat este *Scrisoarea lui Neacşu din Câmpulung* către Johann Benkner (datat 1521).

B. Modele de subiecte

Testul 1 — DS

Citeşte textul cu voce tare.

În „Morometii 2", Horaţiu Mălăele (Ilie Moromete), Dana Dogaru (Catrina Moromete) şi Iosif Paştina (Niculae) joacă rolurile principale, alături de Răzvan Vasilescu, George Mihăiţă, Andi Vasluianu, Oana Pellea, Ion Caramitru, Gheorghe Visu, Florin Zamfirescu, Marian Râlea, Paul Ipate, Cuzin Toma, Liviu Pintileasa, Dorina Chiriac.

Pelicula are la bază un scenariu inspirat din Moromeţii, *volumul 2,* Viaţa ca o pradă *şi publicistica lui Marin Preda. Scenariul reia firul poveştii familiei Moromete după cel de-al Doilea Război Mondial, într-un context istoric extrem de frământat: instalarea comunismului. Cele două personaje principale, Ilie Moromete şi fiul său, Niculae, văd aceste schimbări cu ochi diferiţi, prilej permanent de conflict.*

„Aşa cum e ea, necunoscută pentru noile generaţii, (istoria) trebuie să existe, să rămână mărturie. Avem o anumită datorie, chiar dacă tinerii pot la început să spună că nu îi interesează. Cred că eu am această datorie, lucrurile pe care le-am trăit, pe care le consider importante şi care influenţează prezentul şi viitorul trebuie cunoscute", a explicat Stere Gulea la Digi24.

(https://republica.ro/stere-gulea-despre-zmorometii-2-poate-ca-renuntand-victor-rebengiuc-a-facut-lucrul-cel-mai-extraordinar)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Ce se poate deduce din text despre emiţătorul mesajului (atitudine, perspectivă, intenţii)?

b. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Ilustrează două caracteristici ale stilului identificat cu exemple din textul dat.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre necesitatea formării unei culturi cinematografice în şcoală? Motivează răspunsul.

Testul 2 DS

Citeşte textul cu voce tare.

Cea mai veche adevărată lectură a mea (aşezat pe burtă, în pat, cu capul în jos, şi cartea pusă pe parchet!) sunt Poveştile lui Creangă. Le citeam într-o ediţie de format mare, cu ilustraţiile lui Th. Kiriakoff. Pot spune că Ion Creangă a fost prima mea întâlnire cu metafizicul. Mă apropiam de lumea aceea, repetat, cu simţăminte amestecate de plăcere şi angoasă. Plăcerea era zborul fanteziei, descoperirea altor lumi, altor „tărâmuri", a unor spaţii cu însuşiri nemaiîntâlnite. Angoasa, aceea de-a descoperi, în lumea noastră, entităţile supranaturale: Dracul, Moartea. Mi se făcea frică citind, singurătatea pe care mi-o pregătisem, izolându-mă în compania cărţii, se făcea mai groasă. Mi-era frică, spun: în acelaşi timp dobândeam încredere în mine; îmi spuneam, umblând pe căile lui Dănilă, ale lui Stan Păţitul, că Dracul poate fi păcălit, sau, cu Ivan, că poţi să te joci cu moartea, chiar dacă rişti nemurirea. [...] Şi câte cuvinte noi învăţam, câte obiecte inaccesibile în domolitul meu univers orăşenesc ajungeau, prin poveşti, la mine!

Pe Creangă l-am citit toată viaţa, am fost mereu împreună.

(Ion Vianu, „Zece cărţi prin care am început să devin om",
în volumul *Cărţile care ne-au făcut oameni*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre necesitatea cunoaşterii marilor scriitori? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 3 DS

Citeşte textul cu voce tare.

ARTICOLUL 8

Dreptul la respectarea vieţii private şi de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieţii sale private şi de familie, a domiciliului său şi a corespondenţei sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorităţi publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege şi constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea naţională, siguranţa publică, bunăstarea

economică a ţării, apărarea ordinii şi prevenirea faptelor penale, protecţia sănătăţii, a moralei, a drepturilor şi a libertăţilor altora.
ARTICOLUL 9
Libertatea de gândire, de conştiinţă şi de religie
1. Orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conştiinţă şi de religie; acest drept include libertatea de a-şi schimba religia sau convingerile, precum şi libertatea de a-şi manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învăţământ, practici şi îndeplinirea ritualurilor.
2. Libertatea de a-şi manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranţa publică, protecţia ordinii, a sănătăţii, a moralei publice, a drepturilor şi a libertăţilor altora.

(*Convenţia europeană a Drepturilor Omului*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?
b. Ce particularităţi de limbaj se pot identifica în textul de mai sus?
c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre dreptul la libertatea de gândire, de conştiinţă şi de religie? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 4 DS

Citeşte textul cu voce tare.

Faimoasa Operă de Stat, în faţa căreia se extaziază astăzi toţi turiştii ajunşi la Viena, nu a fost la fel de populară la începuturile ei, având parte de multe critici.

Construcţia neorenascentistă – prima înălţată pe Ringstraße, între 1863-1869 – a fost asemuită chiar cu o „ladă scufundată", pentru că după începerea lucrărilor nivelul bulevardului Ring a fost înălţat în dreptul ei cu un metru.

Opera a fost inaugurată la data de 15 mai 1869 cu premiera operei Don Giovanni *de Mozart. Din 1922 s-a renunţat la numele iniţial Hofoper (Opera curţii imperiale), anacronic, de vreme ce nu mai exista o curte imperială, fiind adoptat acela de Staatsoper. Confundat cu o rafinărie, edificiul a fost bombardat în 1945. Au fost afectate îndeosebi auditoriul şi scena, refăcute în întregime ulterior; lucrările au durat nu mai puţin de zece ani.*

Sala are în prezent o capacitate de aproximativ 2.200 locuri, găzduind anual peste 300 de reprezentaţii, adică aproximativ una în fiecare zi. Staatsoper se numără azi printre cele mai apreciate trei opere din lume, atrăgându-i pe cei mai faimoşi compozitori, dirijori, solişti şi muzicieni.

Mai multe informații găsiți în ghidul turistic Viena, *din colecția* Călător pe mapamond, *editat de* Ad Libri.

(http://www.calator-pe-mapamond.ro/smartblog/129_viena-opera.html)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Cărui stil funcțional îi aparține textul de mai sus? Menționează două caracteristici formale/de conținut.

c. Ce elemente importante de conținut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre necesitatea formării unei culturi muzicale în școală? Susține cu argumente opinia formulată.

Testul 5 DS

Citeşte textul cu voce tare.

București, noiembrie 1879

A fost în multe rânduri ciumă în țară, dar analele României nu pomenesc de o boală mai grozavă decât ciuma lui Caragea! Niciodată acest flagel n-a făcut atâtea victime! Au murit până la 300 de oameni pe zi și se crede că numărul morților în toată țara a fost mai mare de 90 000. Contagiunea era așa de primejdioasă, încât cel mai mic contact cu o casă molipsită ducea moartea într-o familie întreagă, și violența era așa de mare, încât un om lovit de ciumă era un om mort.

Spaima intrase în toate inimile și făcuse să dispară orice simțemânt de iubire și de devotament. Muma își părăsea copiii și bărbatul soția pe mâinile cioclilor, niște oameni fără cuget și fără frică de Dumnezeu. Toți bețivii, toți destrămații își atârnau un șervet roșu de gât, se urcau într-un car cu boi și porneau pe hoție din casă în casă, din curte în curte. Ei se introduceau ziua și noaptea prin locuințele oamenilor și puneau mâna pe ce găseau, luau bani, argintării, ceasornice, scule, șaluri etc., fără ca nimeni să îndrăznească a li se împotrivi. Fugea lumea de dânșii ca de moarte, căci ei luau pe bolnavi sau pe morți în spinare, îi trânteau în car, claie peste grămadă, și porneau cu carul plin spre Dudești sau spre Cioplea, unde erau ordiile ciumaților. Se încrețea carnea pe trup auzindu-se grozăviile și cruzimile făcute de acești tâlhari bieților creștini căzuți în ghearele lor.* [...]

(Ion Ghica, „Din vremea lui Caragea", în volumul *Scrisori către V. Alecsandri*)

* mulțime neorganizată de oameni; gloată.

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Menţionează două caracteristici formale/de conţinut.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre necesitatea cunoaşterii trecutului? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 6 DS

Citeşte textul cu voce tare.

*Sigur că cititul e una din marile bucurii ale vieţii şi printre puţinele vicii care nu trebuie pedepsite. Dar eu nu l-aş separa, nici măcar din raţiuni de demonstraţie, de învăţătură. A citi înseamnă a învăţa. E o formă de experienţă sau, mai bine zis, un multiplicator pentru experienţele noastre: căci, dacă ne-am mărgini la ceea ce putem vedea sau trăi în jurul nostru într-o viaţă de om, am fi foarte săraci. Există neîndoielnic o şcoală a vieţii. Şi nu stă în intenţia mea s-o opun cititului, ca baba lui Călinescu. Cred, din contră, că cititul furnizează vieţii o enormă cutie de rezonanţă, în care întâmplările trăite de noi se confruntă cu cele trăite sau imaginate de alţii şi în care, prin comparaţie, semnificaţiile le sporesc considerabil. Malraux spune cam aşa: nimic din ce mi se întâmplă numai mie nu are semnificaţie. Dar cum să ştiu asta, dacă nu citesc? Contactele şi cunoştinţele personale nu sunt destul de numeroase şi ele au, în orice caz, tendinţa de a semăna unele cu altele, fiindcă toţi trăim mai mult sau mai puţin într-o lume închisă şi extrem de restrânsă. Abia cărţile ne dezvăluie cu adevărat înţelesul lucrurilor pe care le trăim. „Aţi spus odată: «Mi s-au întâmplat puţine lucruri şi am citit mult»", îi aminteşte Pierre Boncenne lui Borges cu ocazia unui interviu. Răspunde Borges:„...Cred că fraza e greşită. Pentru că am citit mult, mi s-au întâmplat multe lucruri."***

(Nicolae Manolescu, *Viaţă şi cărţi. Amintirile unui cititor de cursă lungă*)

* Aluzie la tableta *Tot mai înveţi, maică?*, de George Călinescu

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre importanţa cititului? Susţine cu argumente opinia formulată.

Citeşte textul cu voce tare.

5 martie 1960

Duba ne-a adus, mergând încet şi hurducăind, de la Malmaison la Jilava, înainte de prânz. Coborâm. ***Fortul 13.*** *Primirea ne-o face locotenentul Ştefan, carură* de primat, facies de antropoid, gesturi şi căutătură de sergent de colonie penitenciară într-un film negru. Îi face multă plăcere, îşi joacă rolul cu încetinitorul, cum şi-ar fila îndelung cărţile un cartofor.*

Petrecem restul zilei într-o celulă de carantină, mică, neînchipuit de murdară, tinetele nedeşertate. Seara suntem transferaţi la şerpărie, vastă peşteră, sinistră, împuţită, care, deşi luminată electric, păstrează o seamă de unghere întunecoase.

Totul – ca de atâtea ori în atâtea locuri penitenciare, dar acum e primul contact – se arată în aşa măsură de lugubru şi apăsător, încât nu pare a fi real. Încântătoare e prezenţa doctorului Voiculescu, foarte îmbătrânit, numai oase, blând, manierat, paşnic, nobil, vioi la minte, dar frânt de oboseală.

Ciudată senzaţie de imensă fericire:

*Pentru că am scăpat în sfârşit de anchetă. Închisoarea, după Securitate, e un liman, o oază, un rai. Apoi, cea dintâi întâlnire cu legionarii (la carantină nu e numai lotul nostru**); de la care mă reped să învăţ alfabetul Morse şi versuri de Crainic şi Gyr – grăbitul meu entuziasm îi amuză. Desigur, şi prezenţa foarte liniştitoare a lui Voiculescu. Dar şi amintirea – exaltantă – a celor petrecute în dubă.*

Unde am fost pus într-o despărţitură, o adâncitură, o carceră, cu Sandu L., fost legionar. Abia înghesuiţi, mi-a şi vorbit. Îmi spune că-i pare sincer rău că a fost legionar, îmi cere iertare; mi-o fi foarte nesuferit să stau cu el, şi atât de strânşi unul în altul. Nu mi-e groază? Nici n-a apucat să termine, că plafonul dubei s-a şi deschis; s-a deschis şi albastrul cerului. Îi răspund că nu văd de ce îmi pomeneşte de iertare, că dacă-i vorba aşa, îi cer şi eu iertare pentru că sunt evreu şi că trebuie să stea lipit de mine, că în ce priveşte vinovăţia, vinovaţi suntem cu toţii, deopotrivă, laolaltă. Îi propun, acum că ne-am cerut reciproc iertare, să ne împăcăm, să ne îmbrăţişăm, să ne spunem pe nume.

(N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*)

* siluetă;
** câţiva intelectuali din lotul Noica–Pillat, condamnaţi la închisoare politică de regimul comunist.

(1) Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre importanţa binelui sau răului pe care îl putem face celorlalţi? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 8 DS

Citeşte textul cu voce tare.

Pentru talmeş-balmeşul lecturilor mele de până la şaisprezece-şaptesprezece ani (nu mi-e ruşine să recunosc că şi astăzi citesc la fel), e interesant să arăt că, pe lângă literatură, citeam şi multe cărţi de ştiinţă (popularizată, evident), dintre care cele de astronomie au jucat un rol hotărâtor în formarea gândirii mele. N-am fost niciodată sensibil la obscur sau ezoteric, dar probabil că astronomia îmi satisfăcea parţial nevoia de inexplicabil pe care o încercăm cu toţii.*

Când eram elev la gimnaziu (la şcoala elementară, cum se spunea pe-atunci), am descoperit întâmplător o veche traducere a unei cărţi de astronomie pe înţelesul tuturor. Despre autor nu auzisem înainte, dar mi-a devenit oarecum familiar după aceea, prin scrieri de acelaşi fel. E vorba de Camille Flammarion, cunoscut astronom francez şi încă mai cunoscut prin multele lui opere de popularizare. Am citit cărţulia pe nerăsuflate. Era prima dată când aflam ceva despre imensitatea cerului. Lucrul care m-a impresionat cel mai puternic au fost distanţele dintre stele şi faptul că lumina însăşi are adesea nevoie, spre a le străbate, de mii şi mii de ani. Versul eminescian din La steaua** *îl luasem ca metaforă. Nu mă gândisem la înţelesul propriu. Revelaţia mi-a dat peste cap, dacă pot spune aşa, noţiunea de timp. Minutele, orele sau chiar deceniile existenţei noastre pământeşti mi s-au părut deodată derizorii. Ce conta o viaţă de om în faţa timpului nesfârşit din Univers? De atunci n-am mai privit niciodată cerul spuzit de stele al nopţii fără să încerc o anume anxietate.*

(Nicolae Manolescu, *Viaţă şi cărţi. Amintirile unui cititor de cursă lungă*)

* înţeles numai de cei iniţiaţi într-o învăţătură; secret;
** „La steaua care-a răsărit/ E-o cale-atât de lungă/ Că mii de ani i-au trebuit/ Luminii să ne-ajungă."

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre rolul formativ al cărţilor? Susţine cu argumente opinia formulată.

Citeşte textul cu voce tare.

Sînt decenii de cînd critici, teoreticieni şi profesori de literatură recomandă evitarea verbului „a reda" în comentarea textelor literare. Frecvenţa cuvîntului e uşor de explicat: „a reda" e unul dintre acele verbe prin care se poate stabili o legătură între idei (o clasă semantică mai largă, incluzînd şi verbele copulative din gramatică). Echivalentele „mai elegante" ale verbelor cu sens foarte general „a fi", „a avea" şi „a face" alcătuiesc o serie de care tindem cu toţii să abuzăm în efortul de a redacta în registrul cultivat: „a consta", „a reprezenta", „a conţine", „a realiza", „a crea" etc. „A reda" e un fel de „a face" care are ca subiect un autor sau textul său literar, iar ca obiect – lumea imaginară, emoţiile produse etc. Defectul principal al termenului e că transmite inevitabil o viziune a literaturii ca pură reflectare, orientată către reproducerea realului şi punînd în umbră creaţia, imaginarul şi subiectivitatea. Forma transparentă a cuvîntului – format cu prefixul „re-" de la verbul de bază „a da" – induce vechea idee a „copiei după natură". E motivul pentru care termenul a fost criticat, recomandîndu-se înlocuirea sa prin verbe la fel de generale, în care însă apar în prim-plan subiectivitatea şi/sau comunicarea: „a crea", „a construi", „a exprima", „a transmite" etc.

„A reda" rezistă totuşi, cel puţin în comentariile literare şi în alte auxiliare didactice distribuite anonim prin Internet: „autorul redă frământările personajului cauzate de întîrzierea peste obicei a soţului" (preferatele.com); „autorul redă o serie de imagini de epocă" (referat.clopotel.ro). Într-o sinteză în care se oferă scheme şi formule de interpretare bune pentru orice situaţie, „a reda", „redat" şi „redare" apar la tot pasul: „Eul liric se oglindeşte şi în sentimentele variate redate de aceste poezii", „enumeraţiile contribuie la redarea atmosferei, la diversificarea aspectelor prezentate"; „figurile de stil nuanţează aspectele redate"; „textul redă prin mijloace descriptive aspecte ale unui minunat tablou din natură, surprinsă într-un moment de graţie, într-o zi/seară/noapte de vară/toamnă/iarnă/primăvară". În indicaţiile de lucru, constatăm că şi elevul are obligaţia să redea: „fiecare sentiment va fi redat cu citate din text".[1]

(Rodica Zafiu, „Redare", în *Dilema Veche*, mai 2017)

(1) Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

---

[1] În cazul câtorva texte reproduse din diverse reviste culturale apare scrierea cu „î" din „i" în interiorul cuvintelor. S-a respectat opţiunea autorilor, chiar dacă uzul literar este altul. (*n.ed.*)

② Care este opinia ta despre cum se comentează literatura în şcoală? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 10 DS

Citeşte textul cu voce tare.

Nicăieri nu a fost timp în cele o mie de pagini ale Moromeţilor *să povestesc călătoria pe care a făcut-o Niculae (erou a cărui copilărie era a mea), cu tatăl său, la vârsta de doisprezece ani, la Câmpulung, unde dorinţa lui de a evada din familie şi din sat trebuia să devină un fapt. În realitate această călătorie avea să se termine cu un eşec prin care însă soarta mă ferea de o prăbuşire.*

Nu există o fiinţă care să nu fie înzestrată cu instinctul primejdiei. La oameni el agită presentimentele cu atât mai mult cu cât raţiunea nu-şi dă seama de nimic. Tatăl meu era posomorât şi nu scotea un cuvânt mergând pe lângă cai. Nu se uita la mine, se ferea de ochii mei, a căror expresie îl împiedica, pesemne, să înţeleagă avertismentele turburi pe care le simţea zdruncinându-i credinţa în steaua mea. Ce eram eu? Ce putea să-i spună lui încrederea naivă a unui băiat că într-acolo unde mergeam ne aştepta lumea cu braţele deschise, să confirme adevărul înzestrării fiului din căruţă, de care în sat nimeni nu se mai îndoia demult? Şi dacă toată lumea se înşela? Învăţătorul acela care mă premiase fără să ştiu nimic murise demult şi luase cu el în mormânt secretul comportării lui ciudate. El, tatăl, nu fusese niciodată convins că nu se petrecuse atunci ceva firesc. Ai mei toţi ştiau bine că sunt un bleg, totuşi de ce mi s-ar fi pus pe cap o coroană pe care n-aş fi meritat-o? [...].

El se apropie la un moment dat de botul cailor şi trase căruţa la marginea drumului. Alături era o poiană şi o fântână. O fată desculţă îşi spăla picioarele, apariţie parcă de vis pe aceste ţinuturi necunoscute cu văi adânci şi dealuri uriaşe. Se sui apoi lângă mine. Rămase câtva timp tăcut fără să mă privească. Îmi puse însă mâna lui mare pe picior şi mă mângâie cu o milă nesfârşită pe care a trebuit să treacă douăzeci de ani ca s-o înţeleg. Apoi îmi spuse cu o duioşie izvorâtă numai din tristeţea pricinuită de hărţuiala la care îl supunea de la o vreme familia noastră cu trei soiuri de copii, şi pe care numai eu şi mama i-o cunoşteam.

— Domnule, unde ne ducem noi acum?

Am înţeles fără să mă turbur ce vrea să spună: era oare ăsta drumul nostru? Ne duceam bine acolo unde ne duceam? Cine ne spunea nouă că din zecile de căruţe care se îndreptau ca şi a noastră spre oraşul de munte cu renumita lui şcoală, a noastră nu va face parte din cele care se vor întoarce cu speranţele pierdute?

(Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre alegerile importante din viaţa unui om? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 11 DS

Citeşte textul cu voce tare.

1. Vorbim de manipulare deoarece viteza cu care circulă informaţia îţi dă fiori. De asemenea, cantitatea de informaţii este copleşitoare. De multe ori citim doar titlurile, eventual prezentarea pe scurt a unei ştiri. Presa scrisă s-a mutat în mediul online. Televiziunile au site-uri din ce în ce mai atractive. Totul se măsoară în vizualizări, like-uri, eventual indici de audienţă.

Totul este goană după senzaţional, breaking news, „nimeni nu credea că se va întâmpla aşa ceva", „război total" între X şi Y, „ŞOC şi Groază", extraordinar, teroare şi fel de fel de alţi termeni utilizaţi cu scopul de a capta atenţia publicului.

2. Nu este de mirare o asemenea asociere, deoarece presa este cea care creează ştiri şi distribuie informaţia. Acuzaţia de manipulare la adresa presei nu este complet lipsită de fundament deoarece, în mod regretabil, există atât publicaţii, cât şi televiziuni care nu verifică informaţiile, publică tot felul de ştiri false şi realizează aşa-numite emisiuni de analiză, de sinteză unde comentariile sunt tendenţioase şi îndreptate exclusiv fie împotriva unor instituţii, fie împotriva unor actori politici.

Însă un rol foarte important, în special în mediul online, îl au o serie de site-uri sau conturi de Facebook obscure, neasumate de nimeni, care propagă informaţii false, articole mincinoase menite să creeze teamă în rândul populaţiei (teama de mai ştiu eu ce conspiraţii mondiale la adresa României – nu ştiu cum a fost aleasă România dintre toate ţările de pe glob şi dintre toate planetele din univers –, teama de sfârşitul lumii, teama de molime şi alte boli incurabile etc.).

3. Odată cu dezvoltarea social-media, *orice persoană poate manipula prin articole, păreri, comentarii. Evident, entităţile care dispun de resurse financiare pot genera mai multă informaţie, pot plăti distribuţia acesteia pentru a ajunge la un public mai larg şi în acest mod pot manipula o parte mai mare din populaţie.*

Orice mediu care nu permite dezbatere reală cu informaţii şi contrainformaţii în acelaşi timp, cu argumente şi contraargumente simultane, este unul care manipulează.

(Eduard Boz, „Şcoala trebuie să genereze anticorpii împotriva manipulării",
în *Dacia literară,* nr. 1, 2017)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Ce crezi despre cum se poate distinge manipularea de informaţia sau opinia corectă? Susţine cu argumente ceea ce crezi.

Testul 12 DS

Citeşte textul cu voce tare.

Deunăzi, mă aflam în anticamera unui cabinet medical. La un moment dat, pe scaunele de alături, s-au aşezat o doamnă şi fiul ei, un băiat de vreo 7-8 ani. De îndată ce mama i-a scos paltonul, tînărul a extras din buzunar un smartphone şi s-a cufundat, solitar, în utilizarea lui. Nu ştiu exact cum anume se folosea de sofisticatul instrument.

Comunica ceva pe „Facebook"? Se angaja în energice jocuri electronice? Fapt e că, din clipa în care a intrat „în dialog" cu telefonul, copilul a apucat pe o orbită cu totul străină de lumea din jur. Privea halucinat, lovit, brusc, de un autism irepresibil, ecranul din mîna lui stîngă şi zburda, agil, cu degetele mîinii drepte, pe suprafaţa lui luminoasă. Era „branşat", dar singur. Nu vorbea cu nimeni (nici cu maică-sa), nu punea întrebări, nu privea în jur, nu vedea oameni şi obiecte, nu percepea nimic din ce se petrecea în preajma lui.

Am văzut din ce în ce mai multe scene asemănătoare în varii locuri publice. Iar protagoniştii nu erau neapărat copii. Am văzut cupluri, aşezate la o masă de cafenea sau pe o bancă în parc, cu telefoanele în mînă, trimiţîndu-şi, harnic, SMS-uri. Sau jucîndu-se fiecare pe aparatul lui, în ignorarea totală a celuilalt. Se spune că trăim într-o „eră a comunicării". Şi e adevărat că mesaje şi informaţii ale tuturor şi de peste tot se prăvălesc torenţial asupra noastră. Viteza şi cantitatea comunicării au crescut enorm, dar, paradoxal, asta s-a întîmplat pe socoteala dialogului real, a cuvîntului rostit, a schimbului de priviri. [...]

„A socializa" nu mai înseamnă a întreţine relaţii vii şi durabile, ci „a fi în contact" cu reţele cît mai ample (şi adesea anonime) de „feisbuchişti", „tuiterişti", „blogări", „forumişti" etc. Comunicarea devine, astfel, un soi de pălăvrăgeală nomadă, un zumzet gregar, un „mecanism" inter-personal, în care, însă, persoanele reale sunt absente prin masificare. „Comunici", dar o faci, la propriu şi la figurat, „în deşert". Adică „degeaba", fără o autentică achiziţie de sens şi în pustietatea izolării tale de fiinţa adevărată, de „fiinţa de carne" a celorlalţi.

Comunicarea fără comunicare (şi fără „cuminecare" ar fi spus Noica) nu e, totuşi, o invenţie atît de nouă. Dialogul cu ceilalţi nu se suspendă numai prin inflaţie (electro)tehnică, ci şi prin „vorbirea în bobote". E principala dexteritate a politicienilor autohtoni. Toţi vor să fie „buni comunicatori", dar de fapt au deprins îndemînarea

(dacă nu cumva e vorba de o calitate înnăscută) de a înşirui, volubil, cuvinte goale, fraze pompoase şi fără conţinut, manevre de eschivă retorică faţă de orice gînd clar, faţă de orice convingere sinceră. Abilitatea de a perora fără să spui nimic e, pare-se, înzestrarea obligatorie a cuiva care vrea să-şi asigure o carieră publică de succes.

(Andrei Pleşu, „Comunicare fără comunicare", în *Dilema Veche*, 19 februarie 2015)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Ce crezi despre fenomenul comunicării în lumea contemporană? Susţine cu argumente ceea ce crezi.

Testul 13 DS

Citeşte textul cu voce tare.

Art. 16 – Egalitatea în drepturi

(1) Cetăţenii sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără privilegii şi fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcţiile şi demnităţile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condiţiile legii, de persoanele care au cetăţenia română şi domiciliul în ţară. Statul român garantează egalitatea de şanse între femei şi bărbaţi pentru ocuparea acestor funcţii şi demnităţi.

(4) În condiţiile aderării României la Uniunea Europeană, cetăţenii Uniunii care îndeplinesc cerinţele legii organice au dreptul de a alege şi de a fi aleşi în autorităţile administraţiei publice locale.

Art. 31 – Dreptul la informaţie

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informaţie de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autorităţile publice, potrivit competenţelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetăţenilor asupra treburilor publice şi asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informaţie nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecţie a tinerilor sau securitatea naţională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice şi private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio şi de televiziune sunt autonome. Ele trebuie să garanteze grupurilor sociale şi politice importante exercitarea dreptului la antenă. Organizarea acestor servicii şi controlul parlamentar asupra activităţii lor se reglementează prin lege organică.

(*Constituţia României*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Ce se poate deduce din text despre emiţătorul mesajului (atitudine, perspectivă, intenţii)?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre egalitatea cetăţenilor în faţa legii? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 14 DS

Citeşte textul cu voce tare.

Cea mai bună investiţie pe care a făcut-o după ce s-a lăsat de fotbal a fost în cei 300 de tineri pe care îi are la academia de fotbal, spune Gheorghe Hagi, proaspăt câştigător al campionatului intern de fotbal cu propria sa echipă, FC Viitorul.

„Cea mai bună investiţie pe care am făcut-o după ce m-am lăsat de fotbal a fost să fac această academie, să investesc în tineri. O să fiu cel mai fericit bătrân. Am 300 de copii, doi legitimi. Când vezi copii în jurul tău, uiţi de toate. Am făcut un lucru extraordinar cu orice risc, pentru că bogăţia unui om nu stă în bani, ci în profesie, să ştii să faci ceva. Când ştii să faci ceva profesional, atunci nu eşti sărac, întotdeauna vei găsi un serviciu, aşa că n-o să mori de foame", a declarat Gheorghe Hagi la emisiunea „În faţa ta" de la Digi24, moderată de Claudiu Pândaru şi Florin Negruţiu.

Copiilor care vor să facă performanţă Hagi le spune că totul depinde de ei.

„Totul în viaţă depinde doar de tine, noi doar te sprijinim. E lucrul pe care l-am făcut cel mai bine de când m-am lăsat de fotbal. Investiţia cea mai frumoasă a mea e aceasta (...). Am investit în tineri şi mereu am spus că noi nu facem fotbalişti, noi doar vă sprijinim dacă voi vreţi şi puteţi", a mai spus Gheorghe Hagi. [...]

Gheorghe Hagi are sute de copii la Academia Hagi. Peste 60 dintre ei stau tot anul, Academia le pune la dispoziţie un hotel, masă şi şcoală. Antrenamentul este în primul rând o formă de educaţie, spune Gheorghe Hagi. „Depinde de ei. Eu le creez principii şi reguli – şi ele sunt reguli de performanţă. Cine pedalează cum zic eu şi e dispus sacrificiului şi are plăcerea să facă asta" rămâne mai departe, explică fostul

mare fotbalist. Tinerii fotbalişti care după al treilea avertisment continuă să nu respecte regulile şi principiile pleacă. „Nu mai lucrăm împreună şi nu are rost să ne certăm."

(https://republica.ro, mai 2017)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Ce se poate deduce din text despre emiţătorul mesajului (atitudine, perspectivă, intenţii)?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre performanţă? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 15 — DS

Citeşte textul cu voce tare.

Filmul „O vară de neuitat", în regia lui Lucian Pintilie, va fi proiectat în cadrul unui eveniment special care marchează lansarea oficială a studiului critic scris de Andrei Gorzo şi editat de Societatea Culturală NexT, în parteneriat cu editura LiterNet. Evenimentul este organizat în cadrul programului de educaţie cinematografică „Éducation à l'image", ajuns la al 9-lea an de activitate.

Proiecţia va avea loc vineri 17 februarie, de la ora 19:00, la sala Eforie a Cinematecii Române (str. Eforie, nr. 2). Intrarea este liberă. La final, publicul prezent este invitat la un dialog cu Andrei Gorzo despre filmul „O vară de neuitat" şi importanţa sa în istoria cinemaului românesc, precum şi despre motivele care l-au convins să îi dedice acest studiu. Un număr de 150 de broşuri vor fi distribuite gratuit spectatorilor, urmând ca materialul să fie disponibil şi în format electronic pe site-ul editurii LiterNet.

„Éducation à l'image" este un program destinat elevilor de liceu, care îşi propune să-i familiarizeze pe aceştia cu filmele de autor şi cinematografia ca artă, cu vizionarea filmelor la cinema, să le ofere instrumente de bază pentru interpretarea limbajului specific (atât din punct de vedere artistic, cât şi tehnic), transformându-i, astfel, din consumatori pasivi în spectatori activi.

Andrei Gorzo: „Dacă educaţia cinematografică e bine făcută, deschide uşi spre autocunoaştere şi spre o anumită cunoaştere a lumii (măcar sub anumite aspecte şi din anumite unghiuri). [...] În prezent, la câte interpelări vin dinspre mass-media, la cât divertisment se consumă, la ce cantităţi de text multimedia se produc şi la cât de mare e ponderea imaginii şi a sunetului în toate acestea, nevoia de reflecţie, de

instrumente critice, de educație cinematografică și audiovizual-mediatică ar trebui să fie evidentă."

(http://www.hotnews.ro/stiri-film-21602255-filmul-vara-neuitat-proiectie-speciala-cadrul-education-39-image.htm)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:

a. Ce se poate deduce din text despre emițătorul mesajului (atitudine, perspectivă, intenții)?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conținut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre succesul de care se bucură filmul printre tineri? Susține cu argumente opinia formulată.

Testul 16 DS

Citește textul cu voce tare.

O țară e făcută și din păsări,
Din V-urile mari căzând spre sud
Rănite, alungate de frig
Și de trădare,
Venind înapoi
Umilite de dor,
Lunecând pe toboganul cerului
Recunoscătoare
Streașinei că nu s-a mutat
De pe vechiul pridvor.
O țară e făcută și din păsări,
Cum o biserică e făcută
Și din viața de apoi.

(Ana Blandiana, *O țară e făcută și din păsări*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conținut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre patriotism? Susține cu argumente opinia formulată.

Citeşte textul cu voce tare.

Sîmbătă, Crăcănici, Nino şi încă trei puşti au „împrumutat" adidaşii pentru sală. Am cumpărat anul trecut vreo 60 de perechi pentru stricta lor folosire în sală. Nu de alta, dar marea lor majoritate nu au. Nu este prima dată cînd se întîmplă asta. Cam o dată la două luni mai dispare cîte ceva – adidaşi, tricouri, mingi. Cîteodată lucrurile reapar în urma unei discuţii, cîteodată nu. De-a lungul anilor, lucrînd cu puşti săraci şi foarte săraci care trăiesc în medii care mai de care mai proaste, am învăţat să am răbdare şi să încerc să fac tot ceea ce pot eu ca să îi ajut fără să îi judec sau să renunţ.

M-am obişnuit cu lumea din ghetoul din Ferentari. Şi ei cu mine. Nu a fost uşor, mai ales la început, căci eram suspect. Percepţia despre mine a evoluat încet, de la turnător pentru gabori, oengist care face bani pe spinarea sărăciei din ghetou, diliu (ţăcănit) care se ceartă cu şmecherii ca să trimită copiii la şcoală, pînă la dom' profesor, domnu' Valeriu de la club, tac-tu Valeriu (aplicabil pentru o mare parte dintre puşti). Asta cu tac-tu Valeriu mi se pare cea mai tare distincţie pe care am primit-o pînă acum. Şi am o grămadă de tinichele şi de diplome care m-au umplut de glorie.

Am primit două apeluri telefonice aproape identice de la două mame, în seara aceleiaşi zile. Revoltate rău. Că au auzit de la alţi puşti că fiii lor au furat adidaşii de la sală. De menţionat este că ambele mame sînt singure, bărbaţii lor fiind în puşcărie. Una dintre ele e şi ea cu antecedente penale. Hotărîte să îi bată de să-i rupă, fiindcă puştii le-au spus că au primit încălţămintea de la mine (aşa cum s-a mai întîmplat în trecut) şi că, de fapt, ele cred că într-adevăr au furat-o. Le-am spus că le-am împrumutat copiilor încălţămintea şi că le rog să nu îşi pedepsească puştii.

Dimineţile de duminică mi le petrec în general la Adăpostul de zi şi de noapte pentru copiii străzii, ajutînd puştii să facă teme. Folosesc tablete şi telefoane mai vechi cu aplicaţii – în marea lor majoritate pentru matematică – şi citim. Aproape de fiecare dată mai vin prieteni, cunoscuţi, voluntari să ne ajute şi, de cîteva săptămîni, mai vin şi alţi puşti din ghetou. Progresul este neaşteptat – cam toţi puştii fac testele de împărţire şi înmulţire undeva între 85% şi 100%. Dario, unul dintre puştii de la adăpost, a făcut un salt excepţional: a luat premiul al II-lea la sfîrşitul anului şcolar.

La poarta adăpostului mă aşteptau puştii cu adidaşii. S-a lăsat cu un pic de plîns, cu cerut de scuze şi cu pedepse de 100 de genuflexiuni. Am recuperat adidaşii şi am cîştigat şi cinci puşti care în mod sigur nu or să mai „împrumute" nimic şi or să aibă grijă, la rîndul lor, ca puştii noi care vor veni să nu facă aceeaşi greşeală.

(Valeriu Nicolae, „Ţigan ca dumneavoastră", în *Dilema Veche*, iulie 2015)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre ajutorul dat grupurilor defavorizate? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 18 DS

Citeşte textul cu voce tare.

CHIRIACHIŢA (îi cade o carte pe jos)*: Sarmisegetuza... Ia apleacă-te, maică, şi dă-mi valetele de jos.*

MIZA: Mamă-mare, te-am rugat de o sută de mii de ori până acuma să nu-mi mai zici Sarmisegetuza... Zi-mi Miza, cum îmi zice toată lumea. (Se apleacă în silă, Gena îi ia înainte şi ridică cartea.)

GENA: Poftim... (îi dă cartea.)

CHIRIACHIŢA: Mersi, maică...

TRAIAN (care n-o prea „înghite" pe soră-sa)*: Puteai să te deranjezi mai repede, prinţeso, că nu ţi se deteriora silueta...*

CHIRIACHIŢA: Eu ştiu că Sarmisegetuza te cheamă... Miza nu e nume de om... Miza, Liza, astea sunt nume de iepe, nu de fete de oameni cumsecade...

TRAIAN: Sigur, şi unde pui că numele ei vine de la cea mai mare cetate din istoria romanilor... (Declamând, ironic:) *„La Sarmisegetuza stă mândrul Decebal, ce-a-nfrânt popoare multe de jos şi de pe cal."*

CHIRIACHIŢA: Ba să mă ierţi dumneata. Numele ei vine de la răposatul ta'tomare, că el v-a botezat pe toţi.

TRAIAN: Da' ştiu că şi-a bătut joc de noi! (Arată pe fiecare din cei pe care îi numeşte.) *Sarmisegetuza... Decebal... Traian... Pe mama... Dacia... Dacă mai aveam încă un frate... l-ar fi botezat Turnu-Roşu... că alt nume propriu nu mai există din timpul luptelor cu dacii...* (Un timp.) *Parcă am fi familie de împărat roman, nu de funcţionar la prefectură...*

(Tudor Muşatescu, *Titanic Vals*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre relaţia dintre membrii unei familii? Susţine cu argumente opinia formulată.

Citeşte textul cu voce tare.

S-a hotărât, carevasăzică...

Madam' Georgescu – Miţa Georgeasca – cu d. Georgescu – Mihalache – pleacă la Sinaia cu trenul de plăcere. Însă de mult madam' Georgescu a promis „puiului" să-l ducă odată şi pe el la Sinaia; prin urmare, trebuie să-l ia şi pe puiul; dar puiul nu merge nicăieri fără „gramamà"; prin urmare, şi pe gramamà trebuie s-o ia. Puiul este mititelul Ionel Georgescu, în etate de cinci anişori împliniţi, unicul fruct până astăzi al amorului părinţilor săi; iar gramamà este cocoana Anica, mamiţa mamiţichii puiului.

Trenul de plăcere pleacă din Gara de Nord sâmbătă după-amiazi, la orele trei fără cinci. Sâmbătă, aşadar, de la amiazi, amândouă aceste doamne încep să se pregătească de plecare. Madam' Georgescu este pe deplin stabilită asupra toaletei sale: bluza vert-mousse, jupa fraise écrasée** şi pălăria asortată; umbreluţa a roşie, mănuşile albe şi demibotinele de lac cu cataramă; ciorapii de mătase vărgaţi, în lungul piciorului, o bandă galbenă şi una neagră, despărţite cu câte un fir stacojiu. Cocoana Anica se-mbracă în negru, aşa se-mbracă dumneei de când a pierdut pe răposatul Nicula; coloare deschisă n-a mai purtat, decât acuma, de curând, barej conabiu*** la cap. Cât despre puiul, nici nu mai încape discuţie – el va purta la Sinaia uniforma de ofiţer de vânători ca prinţul Carol. Până să potrivească mamiţa pe madam' Georgescu, până să-mbrace pe puiul şi să-i puie sabia, iată că s-a făcut ceasul două fără douăzeci. La ceasurile două fără un sfert, iată că soseşte şi d. Georgescu cu un muscal**** cu cauciuc. Cum intră şi dă cu ochii de gramamà, strigă:*

— Cocoană! încă n-ai plecat? să ştii c-ai pierdut trenul? Până s-ajungi la tramvai, cum umbli d-ta; până să-l apuci, că poate n-ai noroc să-ţi treacă tocmai atunci; până să ajungi la gară, – s-a isprăvit! n-are să te-aştepte trenul pe dumneata...

Apoi, văzând pe gramamà că tăndăleşte căutând nişte chei:

— N-auzi, cocoană, că scapi trenul?

(I.L. Caragiale, *Tren de plăcere*)

* verde-deschis (fr. în original);
** roz, de culoarea căpşunei;
*** broboadă de lână subţire, de culoare vişinie;
**** trăsură (în context).

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre relaţia dintre literatură şi realitate? Susţine cu argumente opinia formulată.

Citeşte textul cu voce tare.

Tot ce scriu a fost cândva viaţă adevărată. Şi totuşi, când mă gândesc la fiecare clipă care a trecut în parte şi caut s-o revăd, s-o reconstitui, adică să-i regăsesc anumita ei lumină şi anumita ei tristeţă sau bucurie, impresia care renaşte este, înainte de toate, aceea a efemerităţii vieţii care se scurge şi, apoi, aceea a lipsei totale de importanţă cu care se integrează aceste clipe în ceea ce numim, cu un singur cuvânt, existenţa unui om. S-ar zice că amintirile, în memorie, se decolorează exact ca şi acelea pe care le păstrăm în sertare.

În ce constă atunci importanţa unei clipe în momentul când e încă prezentă? Să încercăm deci o intensă trăire în clipa la care luăm parte, şi care se „petrece" în momentul actual, de vreme ce ştim că timpul îi va şterge cu totul însemnătatea. Ei da, s-o trăim cu intensitate... Dar în ce constă totuşi însemnătatea ei? Ce sens are dânsa? Când stau după-amiaza în grădină, în soare, şi închid ochii, când sunt singur şi închid ochii, ori când în mijlocul unei conversaţii îmi trec mâna peste obraz şi strâng pleoapele, regăsesc întotdeauna aceeaşi întunecime nesigură, aceeaşi cavernă intimă şi cunoscută, aceeaşi vizuină călduţă şi iluminată de pete şi imagini neclare, care este interiorul trupului meu, conţinutul „persoanei" mele de „dincoace" de piele.

Îmi amintesc de o anumită după-amiază impresionantă şi de o întâmplare măruntă, aproape banală, care m-a făcut să mă gândesc îndelung la ceea ce se numeşte însemnătatea unei clipe. Însemnătatea unei clipe? Daţi-mi voie să râd. Clipele vieţii noastre au însemnătatea cenuşii care se cerne.

(Max Blecher, *Vizuina luminată*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul dat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre percepţia timpului? Susţine cu argumente opinia formulată.

Testul 21 DSP

Citeşte textul cu voce tare.

MOFTUL ROMÂN, *revistă umoristică şi literară apărută la Bucureşti, de două ori pe săptămână, prima serie între 24 ianuarie şi 23 iunie 1893, a doua, între 1 aprilie şi 18 ianuarie 1901 şi apoi de la 12 mai la 20 mai 1902 (ultimul număr ieşind sub titlul* Moftul*). Cu* **M.r.**, *I. L. Caragiale îşi reia activitatea gazetărească, pe care o întrerupsese în anul 1889. La prima seria a revistei Caragiale a fost director (între 24 ianuarie şi 20 mai 1893, anunţat ca atare pe copertă), în timp ce Anton Bacalbaşa îşi asuma răspunderile de prim-redactor (tot până la 20 mai 1893). Odată cu seria a doua, răspunderile redacţionale îi revin cu totul lui Caragiale (cu numărul doi din nou este indicat pe copertă ca director), deşi multele treburi ale revistei sunt rezolvate de umoristul George Ranetti, colaborator asiduu şi titular de rubrici importante.* [...]

M.r. *intră în istoria literaturii în primul rând prin colaborarea lui I. L. Caragiale. În paginile acestei reviste au apărut unele dintre cele mai cunoscute schiţe şi articole, printre care* Lache şi Mache, Moftangiul şi Moftangioaica*, reluate în* Calendarul „Moftului Român" *cu titlurile* Românul, Romånca, Justiţie *sub titlul* Justiţia română *(în prima serie) şi* Art. 214, Căldură mare, Diplomaţie, Bubico *(în cea de-a doua serie).*

(*** *Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900*,
Editura Academiei Române şi Editura Gunivas)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul citat:

a. Ce se poate deduce din text despre emiţătorul mesajului (atitudine, perspectivă, intenţii)?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Argumentează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre importanţa revistelor culturale? Motivează răspunsul.

Testul 22 DSP

Citeşte textul cu voce tare.

Nu există un singur tip de depresie. Formele şi gradele de intensitate ale acestei afecţiuni se deosebesc mult între ele. Efectiv, fiecare caz este individual şi necesită o terapie personalizată în mod corespunzător.

Depresivii au însă în comun o schimbare de dispoziţie: ei se simt descurajaţi, melancolici, cu un mare gol lăuntric – şi la toate acestea se adaugă adesea şi anumite suferinţe fizice. Medicii diagnostichează cam de două ori mai multe tulburări depresive

la femei, decât la bărbați. În parte cel puțin, aceasta se explică și prin faptul că femeile sunt mai dispuse să vorbească despre starea lor de spirit și oscilațiile ei. Vârstnicii nu dezvoltă depresii mai des decât persoanele mature de vârstă medie, unele studii dovedesc chiar contrariul.

În funcție de numărul și de intensitatea simptomelor, medicii definesc trei tipuri de depresie: ușoară, de intensitate moderată și severă. Cu o depresie ușoară se poate face față încă destul de bine activităților cotidiene, pe când în cazul uneia moderate, capacitatea pacientului de a-și rezolva treburile de rutină este deja limitată în mod vizibil. Iar bolnavii cu depresie severă nu reușesc câteodată nici măcar să se ridice din pat.

De regulă, tulburările depresive evoluează în faze cu durata de câteva luni, care se pot însă prelungi și de-a lungul unor ani. Iar persoanele care suferă de această boală au, în general, mai mult de un episod depresiv în decursul vieții.

(Gilda Fildan, „Boala cu o mie de fețe – Depresia", în *Formula AS*, 2017)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul citat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, descriptiv, epistolar, informativ, memorialistic, narativ etc.)? Motivează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conținut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre soluțiile pe care le oferă societatea pentru tratarea bolilor psihice? Susține opinia cu argumente.

Testul 23 — DSP

Citește textul cu voce tare.

O farmacie într-un fruct

Portocala este alcătuită în proporție de peste 90% din apă, la care se adaugă zaharurile ușor asimilabile și o serie de acizi organici (care-i dau gustul acrișor), precum și o listă impresionantă de vitamine și de oligoelemente. Dintre vitamine, le menționăm pe cele din complexul B, vitamina A și vitamina C, care nu se găsesc în proporții foarte mari în portocale, în comparație cu anumite legume sau cereale, dar în schimb au o proprietate extrem de importantă: sunt foarte ușor asimilabile de organismul uman. Și, ca o curiozitate, merită să mai menționăm un lucru: în fructele necoapte ale portocalului se găsește și o substanță cu efecte... anticoncepționale.

Stratul de coajă albă al portocalelor este amar și conține așa-numitele flavonoide, substanțe cu efecte terapeutice remarcabile asupra organismului, care, între altele, stimulează activitatea vezicii biliare și a pancreasului, combat febra, amplifică imunitatea,

distrug unele bacterii. În fine, stratul de coajă portocalie al fructului conține un ulei volatil care este responsabil de mireasma atât de plăcută a portocalelor și care are și el proprietăți medicinale deosebite, pe care le vom detalia. Fără exagerare, avem de-a face cu o întreagă farmacie într-un fruct, farmacie pe care trebuie să învățăm să o folosim.

(Ilie Tudor, „Portocalele", în *Formula AS*, 2017)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul citat:

a. Cine ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Cărui stil funcțional îi aparține textul de mai sus? Menționează două caracteristici formale/de conținut.

c. Ce elemente importante de conținut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre un stil de viață sănătos? Susține opinia cu argumente.

Testul 24 — DBN

Citește textul cu voce tare.

Cluj, 8 decembrie 1952

Dragă Radule,

De-abia am parcurs epistola ta – și vestea că veți veni de Revelion m-a făcut atât de bucuros, încât îți răspund imediat, deși știu că nu vei citi acest răspuns până la reîntoarcerea de la Brașov. […]

Sâmbătă a avut loc sărbătorirea lui Agârbiceanu. Toasturile lui Enescu, subsemnatul, Sârbu, Todoran și Balotă (al meu: „Schiță la istoria romanului românesc") – și apoi răspunsul bătrânului admirabil de vitalitate. Și, ca în „Concertul" bengescian, toată lumea, plus Blaga etc.... până la Regman – azi, la înmormântarea bietului Dumitru Popovici, surpat brusc. M-am înțeles extraordinar de bine cu el și ne-ar fi fost – academic – de mare folos recent de tot, mi-a adus de la București „Fabulele" lui Krîlov-Arghezi, ca o curiozitate (mi s-a părut foarte interesant la bătrânul Agârbiceanu mărturisirea că-i place Arghezi!).

M-am ocupat de istoria românilor, în paralel cu reluarea studiului filosofiei lui Aristotel.

Din ce în ce mai mult, Blaga crede că eu sunt Eckermann – și-mi spune tot felul de lucruri!...

Ion Negoițescu

P.S. Revelionul va fi intim şi simplu. Costă 50 de lei de persoană. Dacă poţi, trimite urgent banii.

(I. Negoiţescu, Radu Stanca, *Un roman epistolar*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul citat:

a. Ce se poate deduce din text despre emiţătorul acestui mesaj (atitudine, perspectivă, intenţii)?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, informativ, descriptiv, narativ, epistolar, memorialistic etc.)? Argumentează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre modalităţile de petrecere a timpului liber? Motivează răspunsul.

Testul 25 — DBN

Citeşte textul cu voce tare.

Art. 72. *– (1) Prin prezenta lege, protecţia programelor pentru calculator include orice expresie a unui program, programele de aplicaţie şi sistemele de operare, exprimate în orice fel de limbaj, fie în cod-sursă sau cod-obiect, materialul de concepţie pregătitor, precum şi manualele.*

(2) Ideile, procedeele, metodele de funcţionare, conceptele matematice şi principiile care stau la baza oricărui element dintr-un program pentru calculator, inclusiv acelea care stau la baza interfeţelor sale, nu sunt protejate.

Art. 73. *– Autorul unui program pentru calculator beneficiază în mod corespunzător de drepturile prevăzute de prezenta lege, în partea I a prezentului titlu, îndeosebi de dreptul exclusiv de a realiza şi de a autoriza:*

a) reproducerea permanentă sau temporară a unui program, integral sau parţial, prin orice mijloc şi sub orice formă, inclusiv în cazul în care reproducerea este determinată de încărcarea, afişarea, transmiterea sau stocarea programului pe calculator;

b) traducerea, adaptarea, aranjarea şi orice alte transformări aduse unui program pentru calculator, precum şi reproducerea rezultatului acestor operaţiuni, fără a prejudicia drepturile persoanei care transformă programul pentru calculator;

c) difuzarea originalului sau a copiilor unui program pentru calculator sub orice formă, inclusiv prin închiriere.

Art. 74. *– În lipsa unei convenţii contrare, drepturile patrimoniale de autor asupra programelor pentru calculator, create de unul sau de mai mulţi angajaţi în exercitarea atribuţiilor de serviciu sau după instrucţiunile celui care angajează, aparţin acestuia din urmă.*

Art. 75. – (1) În lipsa unei convenţii contrare, printr-un contract de utilizare a unui program pentru calculator se prezumă că:

a) utilizatorului i se acordă dreptul neexclusiv de utilizare a programului pentru calculator;

b) utilizatorul nu poate transmite unei alte persoane dreptul de utilizare a programului pentru calculator.

(Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor şi drepturile conexe)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul citat:

a. Care ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Ilustrează două caracteristici ale stilului identificat cu exemple din textul dat.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre utilizarea programelor de calculator fără a respecta legislaţia în vigoare? Motivează răspunsul.

Testul 26 — DBN

Citeşte textul cu voce tare.

Eugen Lovinescu, teoreticianul „sincronismului", a acordat puţină importanţă avangardei literare din România, nedându-şi seama că, prin intermediul ei, literatura română nu numai că se sincroniza perfect cu cea din întreaga Europă, dar putea să-şi revendice, într-un anume fel, un rol premergător. Adevărul e că, prin însăşi esenţa ei, critica este totdeauna puţin în întârziere, lucru verificat şi în cazul amintit, care este al celui mai strălucit critic al epocii. Din perspectiva de care beneficiem acum, ne putem da seama că primele semne ale crizei valorilor [...], în climatul căreia aveau să se succeadă diferitele mişcări de avangardă, apar, în literatura română, curând după 1910. E vorba de semne izolate, desigur. Greu de descifrat, de vreme ce chiar purtătorii lor nu aveau încă – nici pe departe – conştiinţa adevăratei lor semnificaţii. Fapt e că în atmosfera tulbure, plină de contradicţii, de dinaintea Primului Război Mondial, se manifestă în viaţa noastră culturală, ca în întreaga Europă, de altfel, o efervescenţă polemică neobişnuită, care nu va rămâne fără consecinţe în ceea ce priveşte dinamica evoluţiei literaturii în deceniile următoare.

(Matei Călinescu, *Evoluţia avangardei literare în România*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul citat:

a. Care ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Ilustrează două caracteristici ale stilului identificat cu exemple din textul dat.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre spiritul modern în cultură? Motivează răspunsul.

Testul 27 DBN

Citeşte textul cu voce tare.

Art. 6

Respectarea şi garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii:

a) respectarea şi promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;

b) egalitatea şanselor şi nediscriminarea;

c) responsabilizarea părinţilor cu privire la exercitarea drepturilor şi îndeplinirea obligaţiilor părinteşti;

d) primordialitatea responsabilităţii părinţilor cu privire la respectarea şi garantarea drepturilor copilului;

e) descentralizarea serviciilor de protecţie a copilului, intervenţia multisectorială şi parteneriatul dintre instituţiile publice şi organismele private autorizate;

f) asigurarea unei îngrijiri individualizate şi personalizate pentru fiecare copil;

g) respectarea demnităţii copilului;

h) ascultarea opiniei copilului şi luarea în considerare a acesteia, ţinând cont de vârsta şi de gradul său de maturitate;

i) asigurarea stabilităţii şi continuităţii în îngrijirea, creşterea şi educarea copilului, ţinând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală şi lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecţie;

j) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil;

k) asigurarea protecţiei împotriva abuzului, neglijării, exploatării şi oricărei forme de violenţă asupra copilului;

l) interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului în corelaţie cu ansamblul reglementărilor din această materie.

Art. 7

Drepturile prevăzute de prezenta lege sunt garantate tuturor copiilor fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naţionalitate, apartenenţă etnică sau origine socială, de situaţia materială, de gradul şi tipul unei deficienţe, de statutul la naştere sau de statutul dobândit, de dificultăţile de formare şi dezvoltare sau de alt gen ale copilului, ale părinţilor ori ale altor reprezentanţi legali sau de orice altă distincţie.

(Legea 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copiilor)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul citat:

a. Care ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Cărui stil funcţional îi aparţine textul de mai sus? Ilustrează două caracteristici ale stilului identificat cu exemple din textul dat.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre protejarea drepturilor copiilor în România de azi? Motivează răspunsul.

Testul 28 — DBN

Citeşte textul cu voce tare.

Viena 4/16 februarie 1884

Stimabile domnule Maiorescu,

Astăzi, ieşind din casa de sănătate pentru vreo două ore, mă folosesc de vizita ce o fac nepotului D-voastră, d-lui Popasu, pentru a vă adresa aceste şiruri. Sunt mai bine de trei săptămâni de când au încetat toate simptomele boalei de care am suferit, încât, dacă ar fi stat în putinţa mea, aş fi părăsit institutul, fie pentru a schimba mediul în care mă aflu, fie pentru a mă întoarce în ţară. Cu toate acestea nu ştiu dacă, pentru un asemenea sfârşit, va fi cu putinţă a se realiza mijloacele necesare.

Amintirea stării mele trecute e foarte slabă, încât pe mine însumi mă miră lungimea timpului, în decursul căruia nu mi-am putut da seama de nimic. Punând în socoteala acelei stări toate neajunsurile şi supărările pe care le-am putut cauza atât D-voastră, cât şi altor amici binevoitori, cutez a solicita din nou îngăduinţa D-voastră şi a vă cere ca, prin câteva şiruri, să mă lămuriţi dacă am perspectiva de-a mă întoarce curând în ţară. În aşteptarea unui răspuns, rămân al D-voastre

cu toată supunerea şi stima,
Mihai Eminescu

(Mihai Eminescu, *Opere*)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul citat:

a. Care ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, informativ, descriptiv, narativ, epistolar, memorialistic etc.)? Argumentează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre importanţa cunoaşterii biografiei unui autor? Motivează răspunsul.

Citeşte textul cu voce tare.

Recenta premieră de balet „Romeo şi Julieta", pe muzica lui Serghei Prokofiev şi sub bagheta dirijorală a lui Tiberiu Soare, ne invită nu numai la aprecierea coregrafiei şi a interpretării balerinilor de la Opera Naţională Bucureşti, ci mai ales la estimarea distanţei la care ne situăm, în acest moment, faţă de creaţia shakespeariană.

Regizorul şi coregraful recentei premiere, Renato Zanella, ne îndeamnă chiar spre această perspectivă, declarând că a plasat povestea în Verona zilelor noastre. Este o tendinţă generală, adoptată astăzi de mulţi regizori şi coregrafi, aceea de a păstra povestea – căci cel puţin în operă şi în dansul de operă nu mai avem capacitatea de-a crea poveşti – dar a o transpune în ambientul prezentului, sau a altor epoci decât cea în care a fost creată. Reuşita sau nereuşita spectacolului ţine, în acest caz, de priceperea de a da o haină nouă respectivei istorii, neştirbindu-i cu nimic, însă, esenţa sa etern umană. În ceea ce priveşte această minunată poveste de iubire, capabilă să depăşească oricâte stavili i s-au ivit în cale, create de orgolii, neînţelegeri şi ură şi să se consume fulgerător într-o singură noapte de dragoste, pentru a se uni apoi în noaptea veşniciei, transpunerea ei a cunoscut mai multe tratări moderne, printre ele cunoscuta „West Side Story", în coregrafia lui Jerome Robbins şi pe muzica lui Leonard Bernstein, versiunea filmică fiind onorată cu premiul Oscar. Şi nu numai această poveste, ci şi altele au cunoscut astfel de metamorfoze, iar dintre cei care au făcut astfel de transpuneri în actualitate ale unor spectacole tradiţionale putem aminti, de exemplu, creatori precum Mats Ek, care a conturat noi perspective, de aceeaşi profunzime, poveştilor din „Giselle" sau din „Frumoasa din pădurea adormită". Procedeul a înregistrat, deci, o destul de îndelungată istorie, dar să vedem cum s-a materializat de astă dată.

În timpul primului act al spectacolului „Romeo şi Julieta", am simţit nevoia să mă încredinţez pe mine însămi că privesc un spectacol care se desfăşoară pe scena Operei şi nu cumva mă uit la televizor, la o emisiune de divertisment, căci mişcarea ţinea de acel nivel de exprimare coregrafică. Iar în ceea ce priveşte conturarea personajelor, modificările făcute de coregraf mă făceau să nu le mai pot recunoaşte.

(Liana Tugearu, „Shakespeare în 2017 la Opera Naţională Bucureşti",
în revista *România literară*)

(1) Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situaţia de comunicare din textul citat:

a. Care ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Ce tip de text este acesta (argumentativ, informativ, descriptiv, narativ, epistolar, memorialistic etc.)? Argumentează răspunsul.

c. Ce elemente importante de conţinut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre importanța spectacolelor de operă și balet în educația tinerilor? Motivează răspunsul.

Testul 30 DBN

Citește textul cu voce tare.

Salonul Cărții de la Paris părea, anul acesta, mai mult ca oricând o sărbătoare pe timp de îndoială și teamă: librăriile se închid, vânzările scad, tirajele se reduc. Și totuși, oameni în vârstă și tineri pasionați circulă printre standuri, răsfoiesc, citesc, fac cozi pentru autografe de la autori reputați. Nimic nu confirmă angoasele editoriale resimțite în aceste vremuri tulburi. Prezența țării invitate, Marocul, a cărui soartă nu s-a degradat în urma tristei Primăveri arabe, a acordat Salonului o dimensiune festivă și ludică. Vecin, standul român se distingea printr-o splendidă, dar nu agresivă scenografie, ce atrăgea ochiul și valoriza numele unor figuri exemplare de ieri și de azi. Temele abordate s-au distins prin extrema lor varietate, iar scriitorii participanți, împreună cu publicul, parcă mai prezent ca niciodată, au format o comunitate densă în acest arhipelag pasager de edituri care e Salonul de Carte. Mărturii și evocări, asociind toate generațiile de autori români, au furnizat un evantai pasionant, cu nimic perturbat de crispările dezagreabile care au afectat standul acum câțiva ani, când România era țară invitată. Aparținem împreună unei culturi […]

(George Banu, „Împotriva angoaselor editoriale",
în revista *Observator cultural*, 2017)

① Formulează răspunsuri la întrebările de mai jos, referitoare la situația de comunicare din textul citat:

a. Care ar putea fi receptorul textului dat, având în vedere scopul comunicării?

b. Cărui stil funcțional îi aparține textul de mai sus? Ilustrează două caracteristici ale stilului identificat cu exemple din textul dat.

c. Ce elemente importante de conținut (idei, argumente, fapte, opinii) identifici în textul dat?

② Care este opinia ta despre rolul târgurilor/saloanelor de carte? Motivează răspunsul.

II. PROBA SCRISĂ
SINTEZE ȘI ESEURI

Eseurile oferite ca model intră în două categorii, conform programei: eseuri structurate şi eseuri argumentative. Ele conţin următoarele cerinţe:

TIPURI DE ESEU

Poezie

I. Eseu structurat

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text poetic studiat, aparţinând lui… (un autor)/unui curent literar (romantismului, de exemplu)/unei epoci (interbelice, de exemplu)/unei orientări tematice (tema iubirii, de exemplu).

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică, sugestie şi ambiguitate, imaginar poetic, figuri semantice (tropi), elemente de prozodie, poezie epică, poezie lirică, instanţele comunicării în textul poetic.

Notă! Din această listă cuprinsă în programă se selectează doar patru-şase aspecte.

II. Eseu argumentativ

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre un text poetic studiat, aparţinând lui… (un autor)/unui curent literar (romantismului, de exemplu)/unei epoci (interbelice, de exemplu)/unei orientări tematice (tema iubirii, de exemplu).

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

Proză

I. Eseu structurat

a. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text narativ studiat, aparţinând lui... (un autor)/unui curent literar (romantismului, de exemplu)/unei epoci (interbelice, de exemplu)/unei orientări tematice (tema iubirii, de exemplu).

Notă! Eseul poate viza şi o specie anume, din programă: basmul cult, nuvela şi romanul.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanţele comunicării în textul narativ, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

Notă! Din această listă cuprinsă în programă se selectează doar patru-şase aspecte.

b. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparţinând lui... (un autor)/unui curent literar (romantismului, de exemplu)/unei epoci (interbelice, de exemplu)/unei orientări tematice (tema iubirii, de exemplu).

Notă! Eseul poate viza şi o specie anume, din programă: basmul cult, nuvela şi romanul.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic şi moral al personajului ales;

– evidenţierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvenţă comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanţele comunicării în textul narativ, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

Notă! Din această listă cuprinsă în programă se selectează doar patru-şase aspecte.

c. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi relaţia dintre două personaje dintr-un text narativ studiat, aparţinând lui... (un autor)/unui curent literar (romantismului, de exemplu)/unei epoci (interbelice, de exemplu)/unei orientări tematice (tema iubirii, de exemplu).

Notă! Eseul poate viza şi o specie anume, din programă: basmul cult, nuvela şi romanul.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajelor alese;

– evidenţierea a două trăsături ale personajelor, semnificative pentru relaţia dintre ele, prin câte o secvenţă comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanţele comunicării în textul narativ, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

Notă! Din această listă cuprinsă în programă se selectează doar patru-şase aspecte.

II. Eseu argumentativ

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre un text narativ studiat, aparţinând lui ... (un autor)/unui curent literar (romantismului, de exemplu)/unei epoci (interbelice, de exemplu)/unei orientări tematice (tema iubirii, de exemplu).

Notă! Eseul poate viza şi o specie anume, din programă: basmul cult, nuvela şi romanul.

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

Dramaturgie

I. Eseu structurat

a. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text dramatic studiat, aparţinând lui... (un autor)/unei epoci (postbelice)/unei orientări tematice.

Notă! Eseul poate viza şi o specie anume, din programă: comedia.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului dramatic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul dramatic ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, unităţi compoziţionale, instanţele comunicării în textul dramatic, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice, notaţiile autorului.

Notă! Din această listă cuprinsă în programă se selectează doar patru-şase aspecte.

b. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic studiat, aparținând lui… (un autor)/unei epoci (postbelice)/unei orientări tematice.

Notă! Eseul poate viza și o specie anume, din programă: comedia.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;

– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, unități compoziționale, instanțele comunicării în textul dramatic, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, notațiile autorului.

Notă! Din această listă cuprinsă în programă se selectează doar patru-șase aspecte.

c. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți relația dintre două personaje dintr-un text dramatic studiat, aparținând lui… (un autor)/unei epoci (postbelice)/unei orientări tematice.

Notă! Eseul poate viza și o specie anume, din programă: comedia.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajelor alese;

– evidențierea a două trăsături ale personajelor, semnificative pentru relația dintre ele, prin câte o secvență comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, unități compoziționale, instanțele comunicării în textul dramatic, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, notațiile autorului.

Notă! Din această listă cuprinsă în programă se selectează doar patru-șase aspecte.

II. Eseu argumentativ

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre un text dramatic studiat, aparținând lui… (un autor)/unei epoci (postbelice)/unei orientări tematice.

Notă! Eseul poate viza și o specie anume, din programă: comedia.

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) și concluzia/sinteza.

PRECIZĂRI ÎN LEGĂTURĂ CU PUNCTAJUL

I. Eseul structurat

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conţinutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).

Pentru **organizarea** discursului, vei primi **12 puncte** (*părţile componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănţuirii ideilor* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

II. Eseul argumentativ

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

Pentru **conţinutul** eseului vei primi **16 puncte**, iar pentru **redactarea** lui vei primi **14 puncte** (*organizarea ideilor în scris* – 3 puncte; *utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *ortografia* – 2 puncte; *punctuaţia* – 2 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte.

1. Literatura veche. Curente culturale în secolele XVII-XVIII: Umanismul și Iluminismul

Umanismul **DBN**

a. Termenul „umanism" desemnează:

• o mişcare culturală europeană din epoca Renaşterii (sec. XIV-XVI), însemnând o deschidere nouă după Evul Mediu; reabilitează literatura Antichităţii greco-latine, precum şi reflecţia personală. Idealul Renaşterii este acel *uomo universale*, personalitatea creatoare care se afirmă în mai multe domenii: este savant, muzician, poet, matematician, cavaler, pictor (una dintre aceste personalităţi fiind Leonardo da Vinci);

• o doctrină morală care, recunoscând în om valoarea supremă, se opune atât fanatismului religios, cât şi etatismului politic gata să sacrifice individul în numele raţiunii de stat; principiul său de bază este acela al toleranţei.

b. Umanismul românesc

• **Repere istorice**

Vecinătatea Moldovei cu Polonia, precum şi ecouri venite din alte părţi au făcut să pătrundă, cu oarecare întârziere, marele fenomen al Renaşterii şi la noi. La aceasta au

contribuit şi domnitorii-cărturari iubitori de cultură ca Vasile Lupu, Şerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu şi Dimitrie Cantemir. Primele cărţi tipărite, traducerile şi scrierile originale, în slavonă întâi, apoi în limba română (cu alfabet chirilic) constituie începutul culturii române scrise şi au un rol major în crearea limbii române literare. **Primul text scris în limba română** care s-a păstrat este *Scrisoarea lui Neacşu din Câmpulung* către Johann Benkner (datat 1521). În 1688 apare traducerea integrală a Bibliei în limba română: *Biblia de la Bucureşti*.

Personalităţi ale perioadei: Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir.

- **Caracteristici**

a. Consemnarea faptelor istorice în cronici, cum ar fi *Letopiseţul Ţării Moldovei*, redactat în ordine cronologică, de Grigore Ureche, de la 1359 la 1594 („...de la Dragoş-Vodă până la Aron-Vodă"), Miron Costin, de la 1594 la 1661 („...de la Aron-Vodă încoace") şi Ion Neculce, de la 1661 la 1743 („... de la Dabija-Vodă până la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat"). În Ţara Românească apar cronici anonime cuprinzând perioada 1290-1688, rămase sub numele de *Letopiseţul cantacuzinesc* şi *Cronica Bălenilor*. O altă scriere importantă este *Istoria Ţării Româneşti* de stolnicul Constantin Cantacuzino.

b. Tema originii latine a poporului şi a limbii române. Este una din temele majore ale umanismului românesc, fiind esenţială în formarea conştiinţei istorice. Ea apare, de exemplu, în cronica lui Grigore Ureche, alături de ideea originii comune a tuturor românilor: *Românii câţi se află locuitori în Ţara Ungurească şi la Ardeal şi la Maramoroşu, de la un loc sântu cu moldovenii şi toţi de la Râm se trag.*

c. Primele aspecte de artă literară (narativă, portretistică şi descriptivă)

În sine, aceste cronici nu au fost concepute ca fiind literatură, ci sunt simple consemnări istorice. Afirmă etnogeneza românească, latinitatea poporului şi a limbii române, şi sunt primele documente istoriografice, mărturii ale Evului Mediu românesc. Valorizarea literară a fost ulterioară, fiind considerate printre primele naraţiuni de anvergură din literatura română, pe alocuri cu aspecte memorialistice, care uzează de procedee stilistice. Importanţa lor decurge, în primul rând, din conştiinţa istorică şi culturală a autorilor, care au făcut efortul de a transmite, în limba română, pentru posteritate, datele fundamentale ale istoriei politice şi culturale ale veacurilor XIV-XVIII.

d. Personalitatea epocii

Dimitrie Cantemir. Tendinţele principale ale umanismului românesc se cristalizează în opera unei personalităţi enciclopedice, Dimitrie Cantemir (1673-1723), fiu de principe şi domnitor al Moldovei timp de câteva luni. Cantemir este prezent în toate noile orientări adoptate de cultura română a timpului său: compune o carte de înţelepciune, *Divanul,* care se tipăreşte în română şi greacă la Iaşi, reluând tema disputei clasice dintre suflet şi trup, scrie *Sistema religiei mahomedane*, redactează primul tratat de notare a muzicii turceşti. Opera de istorie este însă aceea care îl consacră: *Descrierea Moldovei*, scrisă în latină şi tipărită în traducere germană, *Istoria creşterii şi descreşterii Imperiului Otoman*, scrisă, de asemenea, în latină şi tradusă, apoi, în alte limbi. Operă literară face, deliberat, Cantemir în *Istoria ieroglifică*, roman cu cheie al

epocii şi al luptelor pentru putere, considerat prima naraţiune din această specie în literatura română.

Iluminismul

Iluminismul este un curent ideologic şi cultural ce se manifestă în secolul al XVIII-lea, prefigurat de *Declaraţia drepturilor omului* din 1688; prin Iluminism se prelungesc ideile renascentiste, cu accentul pe importanţa raţiunii în cunoaştere şi pe emanciparea oamenilor prin cultură.

Iluminismul românesc. Şcoala Ardeleană

- **Repere istorice**

Şcoala Ardeleană este mişcarea ideologică şi literară iluministă a românilor din Transilvania secolului al XVIII-lea, aflată sub dominaţie habsburgică. A avut un caracter militant, cărturarii ei s-au afirmat în studii de istorie şi filologie, dar şi ca luptători pentru înfiinţarea de şcoli româneşti (Gh. Şincai a înfiinţat peste 300 de şcoli în mediul rural), pentru redactarea unor dicţionare, gramatici etc. sau pentru drepturile politice ale românilor transilvăneni. Reprezentanţii Şcolii Ardelene au o importantă contribuţie, ca şi cronicarii umanişti, la constituirea conştiinţei şi a identităţii de neam a românilor din Transilvania; de asemenea, au pus bazele cercetării ştiinţifice a limbii române.

- **Reprezentanţii Şcolii Ardelene**

Samuil Micu (1745-1806). Cele mai importante scrieri: *Brevis historica notiatiae. Istoria şi lucrările şi întâmplările românilor*, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* (1780).

Gheorghe Şincai (1754-1816). Animat de idealuri naţional-patriotice, a susţinut o activitate de luminator: director al şcolilor române, traducător de manuale didactice şi lucrări de popularizare a ştiinţei. Opera istorică cea mai cunoscută este *Hronica românilor şi a mai multor neamuri*, expresie a erudiţiei şi a unui spirit polemic.

Petru Maior (1706-1821). Opera sa istorică este *Istoria pentru începutul romanilor în Dachia* (1812), scriere fundamentală, cu ecouri prelungite în perioada paşoptistă. Printre lucrările filologice se numără: *Disertaţie pentru începutul limbii române*, *Disertaţie pentru literatura cea veche a românilor*, *Dialogul pentru începutul limbii române între nepot şi unchi.* Colaborează la opera lexicografică a Şcolii Ardelene, iniţiată de Samuil Micu, *Lexiconul de la Buda.*

Ion Budai-Deleanu (1760/61-1820). Spirit enciclopedic, filolog erudit, istoric şi poet. Pe lângă scrierile filologice şi istorice (*Fundamenta gramatices linguae romanicae – Temeiurile gramaticii româneşti*), este autorul epopeii *Ţiganiada*, subintitulată *Poemation eroi cómico-satiríc*... De o autentică valoare literară, opera critică instituţiile şi mentalitatea feudală prin intermediul alegoriei construite pe mai multe planuri: eroic, comic şi satiric.

2. Literatura modernă. Secolul al XIX-lea

Pașoptismul. *Dacia literară* DBN

- **Repere istorice**

a. Un program literar

Între 1830 şi 1860, având ca reper central Revoluţia de la 1848, se manifestă în ţările române o generaţie de tineri scriitori care vor să impună un suflu nou în literatură: Mihail Kogălniceanu, Ion Heliade Rădulescu, Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, Vasile Cârlova, Costache Negruzzi, Ion Ghica, Alecu Russo, Nicolae Bălcescu ş.a. Generaţia scriitorilor paşoptişti pune pentru prima dată în literatura română problema elaborării unui program literar coerent, bazat pe nişte principii estetice clare. Principala intenţie a acestei generaţii este de adaptare la mersul literaturii europene şi de impunere a specificului naţional în literatura română.

b. Bazele literaturii române originale

Paşoptiştii au fost consideraţi „oamenii începutului de drum" (Paul Cornea), fiindcă au pus bazele unei literaturi originale, în limba română, au creat opere de toate tipurile şi de toate speciile literare: nuvele, încercări de roman şi chiar de epopee, povestiri, jurnale de călătorie, literatură memorialistică, balade, idile, imnuri, ode, meditaţii, fabule, comedii, drame ş.a. Ion Heliade Rădulescu, de exemplu, încuraja orice tip de scriere: „Scrieţi cât veţi putea şi cum veţi putea, dar nu cu răutate."

Proiectul lor a fost în egală măsură unul literar şi naţional, urmărind modernizarea şi emanciparea culturii şi civilizaţiei româneşti.

În secolul în care apare şi se dezvoltă presa, un rol esenţial în impunerea programului paşoptist îl au revistele culturale, printre cele mai importante fiind *Dacia literară* de la Iaşi, *Curierul românesc* (1829) în Ţara Românească, *Albina românească* (1829) în Moldova şi *Foaie pentru minte, inimă şi literatură* (1838) în Transilvania.

Programul *Daciei literare*

Revista apare la Iaşi, la 19 martie 1840, sub coordonarea lui Mihail Kogălniceanu, care semnează şi articolul intitulat *Introducţia*. Această parte preliminară conţine programul estetic care a stat la baza creării revistei.

- *Dacia literară* se doreşte a fi „un repertoriu general a literaturei româneşti" care să umple un gol real în sfera culturii autohtone: **o publicaţie dedicată exclusiv problemelor culturale**.
- Rostul noii reviste este de a crea **o unitate etnică, lingvistică** şi teritorială prin intermediul culturii, aşa cum sugerează şi titlul: Dacia reprezintă o utopie naţională – tărâm străvechi, simbol al unităţii teritoriale şi al libertăţii de exprimare („Literatura noastră are trebuinţă de unire, iar nu de dezbinare… ţălul nostru este realizarea dorinţii ca românii să aibă o limbă şi o literatură comună pentru toţi.").
- Unul dintre deziderатele cele mai importante ale *Daciei literare* este **impunerea unor opere originale** care să contracareze efectul imitaţiilor din alte literaturi: „Darul imitaţiei s-au făcut la noi o manie primejdioasă, pentru că omoară în noi duhul naţional."

Este enunțată astfel **teoria specificului național** al literaturii, care nu poate supraviețui decât dacă va conserva în paginile ei ființa națională.

• Sursele **de inspirație autohtone precum istoria națională, folclorul românesc, peisajul natural şi social al patriei:** „Istoria noastră are destule fapte eroice, frumoasele noastre țări sunt destul de mari, obiceiurile noastre sunt destul de pitoreşti şi de poetice, pentru ca să putem găsi şi la noi sujeturi de scris."

• Sunt combătute traducerile de proastă calitate („sunt numai traducții din alte limbi, şi încă şi acele de ar fi bune"), fără a reteza însă orice canal de comunicare cu literaturile străine, care trebuie să fie în continuare un punct de referință: „în secolul al XIX-lea nu e iertat nici unei nații de a se închide înăuntrul înrâuririlor timpului, de a se mărgini în ce are, fără a se împrumuta de la străini."

• Kogălniceanu pune bazele unei **critici obiective în evaluarea operei de artă**: „Critica noastră va fi nepărtinitoare; vom critica cartea, iar nu persoana. Vrăjmaşi ai arbitrarului, nu vom fi arbitrari în judecățile noastre literare."

Romantismul paşoptist

Tezele pe care se sprijină programul *Daciei literare* se suprapun **esteticii romantice**, chiar dacă nu se face nicio referire clară în acest sens. „Dar prin istorism, descoperirea folclorului, replierea pe elementul specific, recomandarea subliniată a originalității se înscrie net în hotarele romantismului, un romantism cuminte, temperat, național, *deschis* – întrucât formulează o strategie a politicii culturale, indicând temele, nu modalitatea realizării artistice, drumul ce trebuie urmat, nu mijloacele de a-l parcurge." (Paul Cornea)

Obiectivele *Daciei literare* nu au rămas simple idealuri, ci au fost transpuse în opera diversă, complexă, la intersecția dintre romantism şi clasicism, a autorilor paşoptişti. În chiar primul număr, cel al articolului programatic *Introducție*, semnat de Kogălniceanu, apărea şi o capodoperă: nuvela istorică de factură romantică *Alexandru Lăpuşneanul*, scrisă de C. Negruzzi.

România între Orient și Occident DS

Perioada paşoptistă este şi una a tranziției de la o societate feudală şi orientală la una modernă, care urmează modelul occidental. Literatura creată de paşoptişti este o asemenea formă modernă, inspirată de romantism, un curent literar european. De altfel, acum se pun bazele şi altor instituții, cum ar fi şcoala (în limba română), presa sau teatrul.

Titlul de mai sus are legătură însă şi cu o anume indecizie a societății româneşti de mai târziu, care determină o asumare problematică a mentalității moderne şi, de asemenea, dificultăți în construirea unor instituții şi relații publice comparabile cu acelea occidentale.

Pitorescul tranziției din perioada paşoptistă este surprins de numeroase texte ale vremii (cum ar fi comediile lui Alecsandri), dar şi în cărți contemporane. Fragmentul de mai jos are ca temă schimbarea modei vestimentare la balurile din epocă:

„Balurile de la 1800 au impus şi necesitatea adoptării unor costume potrivite. [...] Constantinopolul dă tonul la Iaşi şi la Bucureşti, impunînd mode, coafuri, culori, maniere. La această dată, de exemplu, galbenul – culoarea preferată a sultanelor – devenise la Iaşi «culoarea preferată a tuturor femeilor» – ne spune prinţul Charles-Joseph de Ligne. Lucrurile nu întîrzie însă să se schimbe, căci perindarea diferiţilor consuli, diplomaţi, secretari şi profesori francezi, germani, italieni – pe scurt, «europeni» – la Iaşi şi Bucureşti, cu familii şi servitori, apoi numeroasele războaie cu ocupaţiile lor, înfiinţarea de consulate sunt tot atîtea ocazii de a vedea, dori, imita.

Femeile dezbracă primele hainele orientale şi se grăbesc să-şi comande rochii la Viena şi Paris, să-şi aducă evantaie şi pantofi de la Veneţia sau Londra."

(Constanţa Vintilă-Ghiţulescu, „Giubele şi cadriluri", în *Dilema Veche*, 2005)

C. Negruzzi, *Alexandru Lăpuşneanul* DBN

Costache Negruzzi (1808-1868), prozator. Cele mai cunoscute opere sunt nuvela istorică *Alexandru Lăpuşneanul* (1840) şi scrisorile din grupajul intitulat *Negru pe alb*, care zugrăvesc moravurile epocii sale (*Cum am învăţat româneşte, Istoria unei plăcinte*, *Un proţes de la 1826* etc.).

- **Genul literar**: epic
- **Specia literară**: nuvela istorică
- **Acţiunea** prezintă întoarcerea lui Alexandru Lăpuşneanul cu oaste în Moldova, unde ocupă tronul a doua oară. Prigoana dezlănţuită împotriva boierilor care l-au trădat în timpul primei domnii culminează cu un ospăţ la curte unde sunt ucişi 47 de boieri. Domnia lui se încheie la fel de sângeros: este otrăvit de doi fugari, întorşi din exil, cu complicitatea doamnei Ruxanda.
- **Conflictul** nuvelei constă în lupta pentru putere dintre domnitor şi boieri.
- **Personajul principal** intră în tipologia romantică a tiranului, caracterizat prin voinţa de putere şi prin comportamentul violent, sângeros.

Alexandru Lăpuşneanul **– particularităţi ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţile unui text narativ aparţinând perioadei paşoptiste.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– ilustrarea temei prin două episoade/secvenţe comentate;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru temă şi viziune, din seria: acţiune, conflict, personaje, incipit, momentele subiectului, perspectivă narativă.

Publicată în primul număr al revistei *Dacia literară* (1840), nuvela istorică *Alexandru Lăpuşneanul* a lui C. Negruzzi este o capodoperă a genului. Ea răspunde

articolului-program, *Introducție*, al lui Mihail Kogălniceanu – publicat în acelaşi număr al revistei – fiind o *compunere originală* inspirată din istoria neamului. Se caracterizează prin faptul că are un subiect istoric (tratează evenimentele petrecute în trecut, la care au participat personalități istorice), iar conflictul este puternic, situat în zona puterii.

Viziunea romantică se regăseşte, aşadar, în primul rând, în inspirația din istorie, din trecut, valorificând o pagină din Evul Mediu românesc târziu; de asemenea, textul creează culoarea locală prin paginile descriptive şi prezintă un personaj excepțional, prezentat în ascensiune şi în decădere, căruia i se asociază trăsături contradictorii – inteligența, abilitatea, dorința de putere, caracterul violent, sângeros şi sadic, cunoaşterea psihicului individual şi colectiv.

Tema centrală a nuvelei o constituie evocarea unei perioade zbuciumate din istoria Moldovei – cea de-a doua domnie a lui Alexandru Lăpuşneanul (sec. al XVI-lea, 1564-1569), în care se evidențiază lupta pentru impunerea autorității domnitorului, devenit un despot.

Sursa de inspirație a scriitorului o reprezintă letopisețul lui Grigore Ureche, din care Negruzzi preia anumite scene (împrejurările venirii lui Lăpuşneanu la a doua domnie, solia boierilor trimisă de Tomşa, scena uciderii celor 47 de boieri, arderea cetăților Moldovei, boala, călugărirea, moartea prin otrăvire a acestuia) şi replici ale domnitorului (unele devenite mottouri ale nuvelei).

Nuvela are o structură simetrică, echilibrată, alcătuită din patru părți, ce pot exista de sine stătător, având câte un subiect propriu. Aproape fiecare secțiune cuprinde câte un moment al subiectului şi este precedată de câte un motto.

Conflictul nuvelei este complex şi are în centru lupta pentru putere dintre domnitor şi boieri. Intenția voievodului de a limita puterea boierilor este benefică în contextul secolului al XVI-lea, dar Lăpuşneanul o dublează de setea de răzbunare care îl transformă într-un tiran. Personalitatea lui puternică este bine conturată, construcția personajului este riguroasă. El se evidențiază prin contraste interioare: calități (bun cunoscător al psihologiei umane, diplomat abil, inteligent) şi defecte (cruzime diabolică, viclenie, dorință de răzbunare) sau contraste exterioare (în relație cu alte personaje față de care se plasează în antiteză: doamna Ruxanda, care este întruchiparea blândeții şi a maternității ocrotitoare). Alexandru Lăpuşneanul este un personaj excepțional pus în situații excepționale, deci un personaj de factură romantică.

Intriga se conturează chiar din **primul capitol**, cu mottoul „Dacă voi nu mă vreți, eu vă vreu", evidențiind conflictul care opune voința de nezdruncinat a lui Alexandru Lăpuşneanul de a-şi redobândi tronul pierdut prin trădare, față de interesele boierilor care doreau să-şi păstreze privilegiile.

O secvență semnificativă pentru tema şi viziunea despre lume surprinde uciderea celor 47 de boieri, conform unui plan sângeros şi viclean, după slujba duminicală. Lăpuşneanul merge la Mitropolie „îmbrăcat cu toată pompa domnească" şi ține un discurs centrat pe tema pocăinței şi a umilinței creştine, presărat cu citate biblice. Astfel reuşeşte, printr-un act premeditat şi bine regizat, să-i determine pe boieri să participe la ospăț. Însă în timpul mesei voievodul ordonă uciderea boierilor, într-o scenă

terifiantă. Pregăteşte în acelaşi timp „leacul de frică" promis doamnei Ruxanda. El va aşeza capetele boierilor morţi într-o piramidă, respectând rangul fiecăruia. Este un punct culminant în ordinea emoţiei estetice, reprezentând şi momentul maximei cruzimi a lui Alexandru Lăpuşneanul.

O altă scenă este aruncarea boierului Moţoc în sânul mulţimii revoltate, ce îl acuză pe acesta de toate nemulţumirile ei. „Capul lui Moţoc vrem..." este mottoul acestui tablou şi reprezintă cererea oamenilor strânşi la poarta palatului domnesc. Mulţimea apare în această nuvelă în chip de personaj colectiv şi este surprinzătoare intuiţia prozatorului în conturarea psihologiei maselor. La început, ea apare dezorientată şi la întrebarea armaşului ce anume cere, „începu a se strânge cete-cete şi a se întreba unii pe alţii ce să ceară", căci „prostimea rămase cu gura căscată". Doleanţele disparate sugerează o masă amorfă, dar ea se repliază şi acţionează cerând „capul lui Moţoc". Dialogul dintre Alexandru Lăpuşneanul şi Moţoc este un exemplu de rar cinism şi prilejul unor replici memorabile („Proşti, dar mulţi!"). Moţoc este sacrificat, Alexandru Lăpuşneanul joacă scena domnitorului justiţiar într-o abilă mişcare politică.

Ultimul capitol surprinde deznodământul textului: moartea tiranului prin otrăvire. Retras în cetatea Hotinului, domnitorul bolnav este călugărit înainte de moarte, conform obiceiului, dar, când îşi revine, el ameninţă că-i ucide pe toţi. Cuvintele sale: *De mă voi scula, pre mulţi am să popesc şi eu...*, devin mottoul acestei părţi.

Finalul nuvelei consemnează sfârşitul domnitorului *care lasă o pată de sânge în istoria Moldaviei* şi este unul moralizator, pilduitor. Negruzzi se înscrie astfel în programul *Daciei literare* într-o manieră originală, ilustrând nu o pagină de glorie din istoria neamului, ci una plină de cruzime. Textul său devine însă o operă cu semnificaţie universală, aplicabilă pentru orice regim despotic, fiind o prezentare a efectelor negative ale exercitării puterii, într-o atmosferă de proză „noir" .

Vasile Alecsandri, *Iarna* DS

- **Specia literară**: pastel
- **Apartenenţa la un curent**: romantismul paşoptist
- **Temă**: natura
- **Motive**: iarna, ninsoarea, zăpada, soarele, câmpul, satele, fumul, sania, zurgălăii.
- **Ideea centrală (mesajul/viziunea)***. Natura ne oferă uneori spectacolul unei energii dezlănţuite (stihii), dar în cele din urmă triumfă armonia, echilibrul vieţii.
- **Procedee ale expresivităţii limbajului şi compoziţiei**. Descrierea de tip tablou, cu predilecţie pentru imaginea panoramică („oceanul de ninsoare"); figuri de stil ca metafora hiperbolică („oceanul de ninsoare"), repetiţia („Ziua ninge, noaptea ninge, dimineaţa ninge iară!"), comparaţia („Soarele rotund... ca un vis de tinereţe...") etc. Versul este trohaic, rima împerecheată, măsura de 15-16 silabe.

Notă*: Fixarea acestui mesaj este relativă în cazul majorităţii textelor (poate varia de la un cititor la altul, cu condiţia ca interpretarea să fie argumentată).

Iarna – particularități ale textului

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularitățile unui text poetic studiat, aparținând pașoptismului.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-un curent cultural/literar;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, relații de simetrie și de opoziție, imaginar poetic, figuri semantice (tropi).

Personalitate a pașoptismului, Vasile Alecsandri este un scriitor reprezentativ pentru importanța acestei direcții literare. A fost un întemeietor, în special în domeniul poeziei lirice, al poeziei de inspirație folclorică și al teatrului. Pastelul, ca poezie lirică descriptivă, este impus chiar de Alecsandri în literatura română printr-o serie de texte căreia îi aparține și poezia *Iarna*, publicată în revista *Convorbiri literare* în 1868.

Tabloul de iarnă este construit cu ajutorul unor imagini vizuale și dinamice, în primul rând. În prim-plan se află fenomenul ninsorii continue („Ziua ninge, noaptea ninge, dimineața ninge iară!"). Norii se transformă în „lungi troiene călătoare" (metaforă), iar zăpada acoperă un spațiu rural, dându-i un aer pustiu și fantomatic. Dinamismul acestor secvențe care surprind ninsoarea nu acoperă decât parțial tabloul. El creează însă o impresie puternică: natura se dezlănțuie, își arată forța incontrolabilă și copleșitoare pentru un observator uman din umbră (o mască a poetului). Natura este adesea, în pastelurile lui Alecsandri, un spectacol al vieții ritmate de rotația anotimpurilor.

În relație de opoziție cu acest dinamism apar imaginile statice, cum ar fi aceea a întinderii pustii, acoperite de albul zăpezii: „Tot e alb, pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare…" Există, de altfel, un joc continuu al celor două tipuri de imagini, care estompează oarecum opoziția inițială. În peisajul rural al câmpului, dealurilor, satelor și plopilor care seamănă cu niște fantasme, impresia de neclintire și de absență a vieții este infirmată de un detaliu care se strecoară în acest desen monocromatic: din coșurile caselor îngropate în zăpadă se-nalță în văzduh fumul.

Există, de asemenea, pe lângă aceste imagini care surprind natura în elementaritatea ei, câteva cu alte deschideri. Motivul patriei (atât de important în pașoptism) apare chiar în prima strofă (fiind reluat în a doua) și pare convențional în context: fulgi de zăpadă se așază pe „umeri dalbi ai țării" (personificare). În al doilea rând, acest observator al spectacolului natural își dezvăluie atitudinea contemplativ-meditativă în comparația din a doua strofă: „Soarele rotund și palid se prevede printre nori/ Ca un vis de tinerețe printre anii trecători". O notă de melancolie oarecum surprinzătoare în acest tablou de iarnă „cumplită" și concretă, obișnuită însă pentru această perspectivă detașată, specifică lui Alecsandri (comentatorii au pus-o în legătură cu o viziune clasică, străină de pasionalitatea și fantezia romantismului).

Compoziţia pastelurilor lui Alecsandri include şi un contrast între ansamblul tabloului şi strofa finală. De obicei, tabloul naturii se umanizează într-o formă sau alta în final. În poezia *Iarna* iese soarele şi se observă tot de la distanţă o sanie „care trece peste văi". Lumină, mişcare şi muzica veselă a zurgălăilor. Viaţa şi-a reluat cursul, dar nu unul indiferent, ci vesel, plăcut, graţios, în contrast cu excesul natural anterior. Până la urmă nici natura nu e cu adevărat înspăimântătoare. Poetul proiectează asupra ei, prin personificare, comportamentul omului. Soarele a învins, iar ninsoarea care promitea să înghită totul s-a transformat într-un „ocean" paşnic, pe care cel dintâi actor al acestei piese de teatru reluate an de an, soarele, îl „dismiardă" (mângâie).

Curente literare din secolul al XIX-lea

Romantismul — DSP

• **Repere istorice**

Romantismul european s-a manifestat în prima jumătate a secolului al XIX-lea, însă curentul literar a fost pregătit mai devreme, în ultimele decenii ale secolului al XVIII-lea. Dintre scriitorii romantici, pot fi amintiţi, în spaţiul european: William Blake, Samuel Taylor Coleridge, John Keats, George Gordon Byron (Anglia), Friedrich Hölderlin, Novalis, E.T.A. Hoffmann (Germania), Lamartine, Victor Hugo, Gérard de Nerval (Franţa), Aleksandr Puşkin (Rusia). În literatura română, romantismul cunoaşte forma cea mai profundă prin opera lui Mihai Eminescu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Înainte, romantici sunt, în cultura naţională, paşoptiştii: Ion Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Costache Negruzzi, Dimitrie Bolintineanu sau Vasile Alecsandri.

• **Caracteristici**

1. *Sensibilitate, sentiment*

Sentiment, sensibilitate şi pasiune. Omul romantic manifestă un adevărat cult al sentimentelor, între care iubirea ocupă locul central.

> **Exemplu:** „Pe cărare-n bolţi de frunze,/ Apucând spre sat în vale,/ Ne-om da sărutări pe cale,/ Dulci ca florile ascunse." (Mihai Eminescu, *Floare albastră*)
>
> Fragmentul reliefează un scenariu romantic. Iubita îi propune tânărului o evadare în natură (o natură primitoare, un spaţiu al intimităţii).

2. *Imaginaţie, fantezie*

Scriitorii romantici preferă imaginaţia deplină, fantezia, libertatea creaţiei. Eminescu însuşi apelează la diverse scenarii vizionare.

> **Exemplu:** „Colo-n palate de mărgean/ Te-oi duce veacuri multe,/ Şi toată lumea-n ocean/ De tine o s-asculte." (Mihai Eminescu, *Luceafărul)*
>
> Fragmentul include imagini ale unui ţinut acvatic imaginar – o împărăţie unde se află palate din „mărgean" (coral).

3. *Cultul naturii*

Romantismul implică şi cultul naturii. De multe ori, natura este părtaşa trăirilor eului romantic.

Exemplu: „Stau în cerdacul tău… Era senină/ Deasupra noaptea… arbori ce întind/ Crengi mari în flori de umbră mă cuprind/ Şi vântu-aduce miros din grădină." (Mihai Eminescu, *Stau în cerdacul tău…*)

În acest fragment, noaptea sporeşte sentimentul intimităţii. Natura este percepută ca un spaţiu tainic, protector, care veghează frământările eului îndrăgostit.

4. *Explorarea trecutului*

Este cunoscută întoarcerea romanticilor în trecut, mai ales în vremurile de legendă (îi pasionează Antichitatea clasică, dar şi medievalitatea).

Exemplu: „Babilon, cetate mândră cât o ţară, o cetate/ Cu muri lungi cât patru zile, cu o mare de palate." (Mihai Eminescu, *Memento mori*)

Trecutul este văzut ca o vârstă de aur a umanităţii. Şi în *Epigonii*, de pildă, Eminescu vorbeşte de „zilele de-aur a scripturelor române."

5. *Revizitarea unor mituri*

Poeţii romantici recurg, uneori, la mituri clasice sau creştine, cărora le conferă noi semnificaţii, adaptându-le noului curent.

Exemplu: „În locul lui menit din cer/ Hyperion se-ntoarse/ Şi, ca şi-n ziua cea de ieri,/ Lumina şi-o revarsă." (Mihai Eminescu, *Luceafărul*)

Hyperion (din *hyper* – „peste" şi *eon* – „timp") este un personaj din mitologia greacă.

6. *Descoperirea folclorului*

Mulţi poeţi au fost şi adevăraţi culegători de texte populare. Pe urmele fraţilor Grimm, în Germania, romanticii s-au lăsat atraşi de imaginaţia cuprinsă în folclor.

Exemplu: „Cu obrăjei ca doi bujori/ De rumeni, bată-i vina" (Mihai Eminescu, *Luceafărul*)

Limbajul este popular în acest fragment din *Luceafărul*: comparaţia, diminutivul, expresia „bată-i vina".

7. *Ironia*

În general, ironia (în germ. – *witz*) implică o distanţare critică. Ea poate fi văzută ca o armă împotriva idealurilor, a iluziilor omului romantic.

Exemplu: „Şi-n această sărăcie, te inspiră, cântă barde –/ Bani n-am mai văzut de-un secol, vin n-am mai băut de-o lună." (Mihai Eminescu, *Cugetările sărmanului Dionis*)

Poetul se amuză detaşat pe seama propriei condiţii: condiţia nefericită a creatorului, omul de geniu neînţeles, izolat, cu o situaţie financiară precară.

8. *Motive romantice*

Unele dintre cele mai cunoscute motive romantice sunt: codrul, noaptea, luna, stelele, izvorul, cetatea, ruina, cuplul, visul, marea, oceanul, timpul, iubirea imposibilă, geniul neînţeles.

Notă! Eseuri care includ romantismul apar înainte la capitolul dedicat paşoptismului şi, mai jos, eseurile dedicate textelor eminesciene.

Realismul DS

- **Repere istorice**

Realismul european este un curent literar din secolul al XIX-lea (apare după romantism). Realismului îi aparţin mari prozatori ca Honoré de Balzac, Gustave Flaubert (Franţa), Charles Dickens (Anglia), Lev Nicolaevici Tolstoi, Feodor Mihailovici Dostoievski, Anton Pavlovici Cehov (Rusia), Mark Twain (SUA). În literatura română, realismul se manifestă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea prin Nicolae Filimon, Ion Creangă, Ioan Slavici, Ion Luca Caragiale, Duiliu Zamfirescu şi alţii. Realiste sunt, de asemenea, opere ale unor scriitori din secolul al XX-lea ca Liviu Rebreanu, George Călinescu sau Marin Preda, dar curentul literar propriu-zis se manifestă în secolul al XIX-lea.

- **Caracteristici**

1. *Realism – realitate*

După cum sugerează numele curentului, o operă realistă are mare legătură cu realitatea: este oglinda ei artistică. Personajele sunt veridice (asemănătoare unor oameni reali) ca şi împrejurările în care apar. Opera realistă creează cititorului impresia că are de-a face cu situaţii şi oameni adevăraţi (e doar o iluzie, iluzia vieţii creată cu mijloacele ficţiunii).

Exemplu: „— Omul să fie mulţumit cu sărăcia sa, căci, dacă e vorba, nu bogăţia, ci liniştea colibei tale te face fericit." (începutul nuvelei *Moara cu noroc* de Ioan Slavici)

Veridicitatea personajului se obţine prin:

– limbajul simplu, popular, potrivit mediului căreia îi aparţine;

– felul în care gândeşte: nu crede că bogăţia este sursa unei vieţi împlinite, ci cumpătarea şi armonia din familie.

2. *Imaginarul (lumea imaginată)*

Realismul este interesat, în special, de viaţa omului obişnuit şi de felul în care societatea îşi pune amprenta asupra acesteia. Multe romane realiste creează o adevărată frescă socială a unei epoci (fresca este o pictură de mari dimensiuni). Apar tipuri umane definite prin ocupaţia sau profesia lor ca ţăranul, muncitorul, negustorul, funcţionarul, preotul, învăţătorul, cârciumarul, avocatul, omul politic etc. Banii, familia, ascensiunea socială prin mijloace mai mult sau mai puţin oneste (parvenitismul) sunt teme specifice. În plus, realismul creează impresia vieţii complete (în roman, cu

precădere), de aceea nu pot lipsi experienţe importante ca dragostea, relaţia dintre părinţi şi copii sau relaţia dintre individ şi grupul social din care face parte.

Exemple: Ghiţă (cârciumarul) şi Lică (Sămădăul – cel care are în grijă turme de porci) din *Moara cu noroc*, Lefter Popescu (funcţionarul) din *Două loturi* de I.L. Caragiale, Nae Caţavencu (avocatul şi omul politic) din *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, Ion (ţăranul) din romanul cu acelaşi nume de Liviu Rebreanu.

3. *Obiectivitatea*

Perspectiva narativă obiectivă caracterizează, de obicei, proza realistă. Naratorul prezintă întâmplările, cadrul şi personajele fără să se implice.

Exemplu: „Plecând cu Pintea şi cu slugile la Ineu, Ghiţă avu pe drum destul timp să se gândească la strâmtorările sale." (*Moara cu noroc*)

Fraza transmite neutru şi cu claritate două informaţii despre personaj: a plecat la Ineu, însoţit de Pintea şi de slugi; este îngrijorat.

4. *Omnisciența*

Naratorul omniscient (ştie totul despre personaje) este caracteristic, de obicei, prozei realiste. Naratorul ne spune ce fac, ce spun, ce simt, ce gândesc toate personajele şi cum arată lumea în care trăiesc.

Exemple: a. „Plecând cu Pintea şi cu slugile la Ineu, Ghiţă avu pe drum destul timp să se gândească la strâmtorările sale." (*Moara cu noroc*)

b. „Ana, pe care o privea cu atâta drag mai nainte, încetul cu încetul se înstrăinase de dânsul..." (*Moara cu noroc*)

c. „Lică nu vedea şi nici nu auzea nimic." (*Moara cu noroc*)

5. *Stilul banal*

Limbajul prozei realiste este, de obicei, simplu (atât la nivelul vocabularului, cât şi al sintaxei).

Exemplu: „Lică nu vedea şi nici nu auzea nimic." (*Moara cu noroc*) – un enunţ alcătuit din două propoziţii simple şi cuvinte din vocabularul fundamental.

Notă! Dintre eseurile de mai jos, în legătură cu realismul sunt acelea care prezintă *Moara cu noroc* de Ioan Slavici, *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, pentru realismul secolului al XIX-lea, şi *Ion* de Liviu Rebreanu, *Enigma Otiliei* de George Călinescu, *Moromeţii* de Marin Preda, pentru un realism târziu (al secolului al XX-lea).

Epoca *Junimii*. Marii clasici

Junimea. Titu Maiorescu **DS**

- *Junimea* este o grupare literară condusă de Titu Maiorescu, înființată la Iași, în 1863.
- Impune cea mai importantă direcție literară a epocii din care fac parte scriitori ca: Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale și Ioan Slavici. În revista grupării, *Convorbiri literare*, apar scrieri importante ale acestor autori.
- Prin scrierile publicate de membrii grupării se afirmă un spirit critic esențial pentru maturizarea unei culturi și a unei societăți. În articolul *În contra direcției de astăzi în cultura română,* Titu Maiorescu constată că, în aparență, societatea românească are instituții moderne, occidentale: politică, știință, literatură și artă, presă, școli etc. În realitate, afirmă el, acestea sunt „producțiuni moarte, pretenții fără fundament, stafii fără trup...”, pentru că le lipsește tradiția de secole care le-a făcut viabile în țările europene dezvoltate. Societatea românească se caracterizează, prin urmare, printr-o aparență de europenizare. Civilizația aceasta modernă nu este accesibilă decât unei elite restrânse, în timp ce clasa socială cea mai numeroasă, aceea țărănească, se zbate în sărăcie și ignoranță (procentul de analfabeți este foarte mare în epocă și până târziu, din nefericire). Cunoscută ca *teorie a formelor fără fond*, această caracterizare a societății românești a generat și mai generează dezbateri. Felul în care ne raportăm la lumea modernă este fundamental, de aceea ideile lui Maiorescu sunt extrem de importante pentru o națiune care vrea să-și construiască destinul cu luciditate și responsabilitate.
- Pledează pentru o societate care promovează valorile. În același articol, Titu Maiorescu pune în legătură această întârziere în evoluția culturii și a societății cu o anume dificultate de a alege între ceea ce este valoros și ceea ce e lipsit de valoare, într-un domeniu sau altul. Soluția pentru a atinge un nivel de civilizație autentic nu este să ne întoarcem la tradiția premodernă, ci să dăm consistență acestor forme împrumutate din Occident. Este nevoie, afirmă criticul, de „o regenerare a spiritului public” prin încurajarea valorilor și „descurajarea mediocrităților”.
- În *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1941), de G. Călinescu, capitolul dedicat direcției literare junimiste este intitulat *Epoca marilor clasici. Clasic* are în acest caz sensul „scriitor consacrat, de valoare”. Eminescu este considerat astăzi poetul național, I.L. Caragiale, cel mai important dramaturg și un mare prozator, iar Ion Creangă și Ioan Slavici, scriitori de prim rang ai prozei românești.

Titu Maiorescu, *Comediile d-lui Caragiale* – particularități ale textului

Titu Maiorescu (1840-1917), critic literar, estetician, om politic. Scrierile de critică și teorie literară sunt adunate în mai multe volume intitulate *Critice.* A condus cea mai importantă grupare literară din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, *Junimea*, și

a contribuit la impunerea în conştiinţa publică a unor mari scriitori ca Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Ion Creangă şi Ioan Slavici.

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text studiat, aparţinând lui Titu Maiorescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales **într-o tipologie**;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textul ales prin comentarea a două fragmente sau idei;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul ales, din seria: **construcţia textului argumentativ**, interpretări, judecăţi de valoare, **calităţile stilului**.

Primul nostru critic literar de mare valoare, Titu Maiorescu, a fost îndrumătorul grupării *Junimea* şi al direcţiei literare din care fac parte şi azi scriitori clasici ca: Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Ion Creangă sau Ioan Slavici. Studiul din 1885, dedicat lui Caragiale, are **caracter polemic şi structura unei argumentaţii**.

Titlul indică o primă temă: comediile lui Caragiale. Textul se opreşte însă şi la o problemă importantă în literatură şi artă, în general: relaţia pe care acestea o au cu morala. În 1885, se joacă pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti ultima comedie a lui Caragiale, *D-ale carnavalului*. Piesa nu se bucură de o primire grozavă, este fluierată la premieră, iar în presă apar câteva articole care îl acuză pe Caragiale de imoralitate şi trivialitate. Studiul lui Maiorescu respinge această atitudine faţă de piesă, cu **argumente**: unul vizează valoarea piesei şi a comediilor, în ansamblu, altul are legătură cu felul în care se raportează arta la morală.

Maiorescu afirmă că I.L. Caragiale este cel mai original dramaturg al epocii, iar comediile lui surprind „câteva tipuri din viaţa noastră socială de astăzi şi le dezvoltă cu semnele lor caracteristice, cu deprinderile lor, cu expresiile lor...” Cu alte cuvinte, comediile oferă în manieră realistă o oglindă a societăţii. Prin urmare, dacă spectatorii au avut impresia trivialităţii, trivialitatea nu este a autorului, ci a lumii înfăţişate. De altfel, Maiorescu crede că lumea aceasta este o caricatură a civilizaţiei moderne, sursa comicului fiind tocmai contrastul dintre aparenţa modernă şi esenţa primitivă (în sensul înapoierii culturale, de educaţie sau emancipare). Argumentul este sprijinit cu **exemple** comice din toate piesele: Leonida citeşte jurnale şi îi explică Efimiţiei ce este republica „cum o pricepe el” (nu prea bine), Ghiţă Pristanda este „un element principal în alegerea «curat constituţională»” (Maiorescu este **ironic**, piesa surprinde tocmai abuzurile puterii, prin urmare, încălcarea Constituţiei) etc.

În al doilea rând, o comedie este o operă de artă şi nu trebuie judecată plecând de la criterii străine de natura ei artistică. Arta nu ne oferă reguli şi norme de comportament, nu ne ţine predici, nu-i sancţionează pe cei răi şi nu-i răsplăteşte pe cei buni. În ceea ce priveşte morala artei, criticul pleacă de la o idee a lui Schopenhauer după care sursa răului din lume o constituie egoismul (spaţiul limitat, subiectiv al individului). Arta

este morală în măsura în care este autentică: ne ţine captivi în lumea ei şi ne face să uităm de noi, de interesele noastre strict personale. Maiorescu oferă **exemple** din arta plastică în care nu sunt înfăţişate realităţi „frumoase", cum ar fi copiii zdrenţăroşi ai lui Murillo. De altfel, ne putem gândi la orice operă de artă care înfăţişează aspecte dure sau groteşti. Ne putem gândi, de asemenea, la caricatură, ca formă de artă cu care comedia este înrudită. Concluzia lui Maiorescu este de bun-simţ: „Tipurile înfăţişate de comediile d-lui Caragiale trebuie să vorbească cum vorbesc, căci numai astfel ne pot menţine în iluzia realităţii în care ne transportă."

Exemplele citate sunt reprezentative pentru **eleganţa stilului** maiorescian, o combinaţie de **claritate**, **concizie** şi talent al formulărilor memorabile. În plus, impresia de eleganţă se datorează şi menţinerii comentariului în planul strict al ideilor. Scrierile lui Maiorescu sunt modele de argumentaţie civilizată, prin aceste calităţi, dar şi prin nivelul lor cultural şi prin fineţea observaţiilor.

Mihai Eminescu, *Floare albastră* DSP

Mihai Eminescu (1850-1889), poet, prozator, jurnalist. Lirica sa se înscrie în tradiţia romantică. Membru al societăţii *Junimea*, colaborează şi la revista *Convorbiri literare*, unde îi apar câteva texte poetice. Volumul antum *Poesii* va fi publicat în 1883, sub îngrijirea lui Titu Maiorescu.

- **Apartenenţa la un curent**: romantismul. Poetul valorifică, în manieră romantică, antiteza dintre omul comun şi omul superior, creaţia căpătând aspect de meditaţie lirică. Iubirea, natura, dar şi anumite motive (floarea albastră, noaptea, stelele, luna, marea, codrul) sunt specifice romantismului, curent care pune accentul pe sensibilitate şi pasiune.
- **Specie poetică**: meditaţie romantică, idilă, elegie (meditaţie – o poezie ce are un caracter reflexiv, idila – o poezie de dragoste în cadru rustic, luminos; elegia – o poezie care exprimă tristeţea).
- **Temă**: dragostea.
- **Motive**: floarea albastră, marea, stelele, luna, codrul, izvorul, noaptea, cuplul, geniul neînţeles.
- **Ideea centrală (mesajul/viziunea)***. Fericirea omului este mai degrabă o iluzie (a iubirii, a cunoaşterii) spulberată de trecerea timpului.
- **Procedee ale expresivităţii limbajului şi compoziţiei**. Se remarcă două tipuri de limbaj:

– familiar, marcat de mijloace ale oralităţii populare (de exemplu, utilizarea unor regionalisme: „încalte", „nu căta", „voi cerca");

– literar cult: epitete („întunecata mare", „Piramidele-nvechite", „prăpastia măreaţă"), metaforă („râuri în soare"), antiteza romantică (dintre terestru şi cosmic, iubire şi cunoaştere).

- Versul este trohaic, mai apropiat de metrica populară; rima îmbrăţişată, cu versuri de opt silabe.

Notă*: Fixarea acestui mesaj este relativă în cazul majorității textelor (poate varia de la un cititor la altul, cu condiția ca interpretarea să fie argumentată).

Floare albastră **– particularități ale unui text poetic studiat**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-un curent cultural/**literar**;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, **imaginar poetic**, figuri semantice (tropi), **motive poetice.**

O creație care prefigurează *Luceafărul* este *Floare albastră*, publicată în revista *Convorbiri literare* (1873). În primul rând, titlul creației, *Floare albastră*, face trimitere directă la un simbol cunoscut din tradiția romantică europeană: motivul, asociat cu idealul de puritate, apare la poeți precum Novalis (în romanul *Heinrich von Ofterdingen*) sau Leopardi. Semnificațiile sunt multiple: fericirea veșnică, infinitul, inaccesibilul, raritatea, frumusețea. La Eminescu, sintagma „floare albastră" este o metaforă a iubitei:

„Şi te-ai dus, dulce minune,
Ş-a murit iubirea noastră –
Floare-albastră! floare-albastră!...
Totuşi este trist în lume!"

Tristețea finalului este în legătură cu ideea trecerii timpului, dar și cu aceea a unei distanțe inițiale între poet și iubită. Poezia creează două spații antitetice: unul al înălțimilor, sugerat de albastru (culoare rece, a depărtărilor, a infinitului), altul limitat, însă protector („codrul cu verdeață"), un mic paradis al desfătărilor. Sunt spații simbolice pentru distanța dintre omul superior, geniul neînțeles, capabil de marea aventură a ideilor, și omul comun căruia îi este destinată aventura vieții, a trăirii. Eul romantic este gânditorul profund atras de „soarele" rațiunii („râuri în soare"), spirit contemplativ, dornic să cunoască totul („întunecata mare"). În schimb, ființa iubită caută să îl apropie de spațiul obișnuit, considerând că *fericirea,* pe care o urmărește acesta, este o utopie: „Nu căta în depărtare/ Fericirea ta, iubite!" În esență, tânăra îi propune un alt tip de fericire, prin iubire, apelând la un discurs ispititor („Hai în codrul cu verdeață"). Poezia include și motivul cunoașterii absolute, urmărind, de asemenea, atât ipostazele omului superior (de gânditor și îndrăgostit), aspirațiile sale înalte, cât și fericirea omului obișnuit, mai apropiată de acel *carpe diem* (*bucură-te de clipă*) al anticilor.

Poetul apelează la motive din recuzita romantică. Alături de acela central, al florii albastre, se remarcă motive naturale (stelele, luna, codrul, izvorul), dar şi câteva care definesc creaţia umană eternă (piramidele – simboluri ale perfecţiunii). Marea, de exemplu, cu întinderea ei, poate fi asociată libertăţii creatoare, iar soarele („râuri în soare") reprezintă glasul raţiunii pe care îl ascultă tânărul. Codrul, în schimb, este micul eden vegetal, loc protector, rezervat cuplului.

Cele patru secvenţe dezvoltă un dialog între îndrăgostiţi, un subtil joc al vocilor, uşor teatralizat. Primele trei catrene cuprind reproşul iubitei adresat eului romantic, mereu preocupat de lumea conceptelor, de abstracţiuni. Aceste „tentaţii" – aspiraţii utopice – le recunoaşte însuşi tânărul, în a doua secvenţă lirică: „Ah! ea spuse adevărul;/ Eu am râs, n-am zis nimica". Monologul vocii feminine include descrierea unei evadări în codrul cu verdeaţă: „Acolo-n ochi de pădure,/ Lângă bolta cea senină/ Şi sub trestia cea lină/ Vom şedea în foi de mure." Iubirea este percepută ca o dorinţă. Această secvenţă (a treia) se arată a fi şi o celebrare a naturii, sursă importantă de inspiraţie a romanticilor. Există un paralelism simbolic între acest spaţiu luminos al vieţii şi feminitate. În strofa citată, imaginile sugerează atât refugiul, cât şi seninătatea, împăcarea. Epitete simple ca „senină" sau „lină" sunt semnificative în această privinţă.

Ultimele două catrene, în schimb, constituie o meditaţie pesimistă asupra condiţiei umane. Poezia se încheie cu un vers care are rolul unei concluzii: „Totuşi este trist în lume!" Deşi dragostea există, lumea rămâne tristă: aspiraţia către fericire se confruntă cu diversele limite, în special cu limita timpului şi cu aceea a comunicării.

Mihai Eminescu, *Luceafărul* DS

- **Specia literară**: poem epico-liric de inspiraţie folclorică (amestecul genurilor şi speciilor este o caracteristică a poeziei romantice).
- **Apartenenţa la un curent literar**: romantismul (vezi p. 58).
- **Teme**: geniul, iubirea, condiţia umană.
- **Motive**: iubirea imposibilă, iubirea unei pământene pentru o stea, fabulosul, visul, acvaticul (marea, oceanul, izvorul), oglinda, singurătatea, cosmosul, îngerul, demonul, geneza, lumina, codrul, luna, teiul.
- **Ideea centrală (mesajul/viziunea)***. Condiţia geniului presupune nemurirea, superioritatea cunoaşterii şi singurătatea, nefericirea.
- **Procedee ale expresivităţii limbajului şi compoziţiei**. Domină limbajul literar cult: epitete („Sub raza ochiului senin/ Şi negrăit de dulce"), comparaţii („Iar umbra feţei străvezii. E albă ca de ceară"), metafore („O, dulce-al nopţii mele domn...", „Trăind în cercul vostru strâmt..."), antiteza („Nu e nimic şi totuşi e..."). Apare, de asemenea, limbajul familiar, în partea a doua, marcat de mijloace ale oralităţii populare („Dacă nu ştii, ţi-oi arăta/ Din bob în bob amorul").
- Versul este iambic, cu măsura de 7-8 silabe şi rima încrucişată.

Notă*: Fixarea acestui mesaj este relativă în cazul majorităţii textelor (poate varia de la un cititor la altul, cu condiţia ca interpretarea să fie argumentată).

***Luceafărul* – particularități ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularitățile unui text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-un curent cultural/**literar**;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, **relații de simetrie și de opoziție**, **imaginar poetic**, figuri semantice (tropi).

Poem de inspirație folclorică și filosofică, *Luceafărul* apare în 1883 în *Almanahul Societății Academice „România Jună”* din Viena, apoi la un interval de câteva săptămâni în revista *Junimii, Convorbiri literare*. Într-o însemnare pe manuscrisul poemului, scriitorul precizează principala sursă de inspirație și structura alegorică a textului: „În descrierea unui voiaj în țările române, germanul K. povestește legenda Luceafărului. Aceasta e povestea. Iar înțelesul alegoric ce i-am dat este că, dacă geniul nu cunoaște nici moarte, și numele lui scapă de noaptea uitării, pe de altă parte însă pe pământ nu e capabil a ferici pe cineva, nici capabil de-a fi fericit.” Basmul popular *Fata în grădina de aur*, cules de călătorul german, spune povestea unei iubiri imposibile a unui zmeu nemuritor pentru o fată de împărat. Preluând ideea basmului, Eminescu schimbă odată cu povestea și cadrul, și sfera de semnificații prin care se creează o viziune. **Dragostea** rămâne o temă importantă, dar, cel puțin în intenție, în prim-plan se situează **condiția geniului**.

Imaginarul poetic este specific poeziei romantice. O fată de împărat se îndrăgostește de o stea, de luceafăr. În vis, o cheamă în lumea ei, dar dragostea nu e posibilă. Luceafărul este o ființă nemuritoare, străină de timpul și de condiția omului. Lumile lor sunt, s-a tot spus, incompatibile, dar atracția dintre ele rămâne la fel de importantă.

Lumea fetei de împărat este, din punct de vedere simbolic, lumea oamenilor. Castelul, marea, singurătatea, vecinătatea cosmosului și a luminii astrale sunt motivele prin care se conturează la început. Este o primă înfățișare a acestei lumi umane, una aristocratică, unică, fabuloasă, surprinsă în plină reverie, aspirând către altceva decât umanul. În a doua parte, cadrul se restrânge: deși tot de castel e vorba și de fata de împărat, impresia e mai degrabă a unui spațiu domestic, familiar. Fata capătă un nume, Cătălina, și este curtată de un Cătălin („Un paj ce poartă pas cu pas/ A-mpărătesii rochii.”). Cătălin îi mărturisește dragostea lui și-i propune s-o învețe limbajul necesar. Dragostea dintre fata de împărat și luceafăr se naște în timp, așteptând și privindu-se, amorul lui Cătălin se poate învăța imitându-l pe cel care știe: „Când ți-oi întinde brațul stâng/ Să mă cuprinzi cu brațul.// Și ochii tăi nemișcători/ Sub ochii mei rămâie...”

Lumea ființelor nemuritoare se definește prin **opoziție** cu aceea a oamenilor. Antiteza, o figură de stil frecventă în romantism, apare atât la nivelul alcătuirii imaginarului, cât și în secvențe izolate, care surprind, de regulă, această dualitate. Pe de altă

parte, ea susţine **simetria** la nivel compoziţional: o lume se oglindeşte permanent în alta, definindu-se în acest fel. Luceafărul este Hyperion: numele de origine greacă subliniază superioritatea. Străbate, în partea a treia, uriaşe distanţe cosmice pentru a ajunge într-un punct originar al genezei lumilor (ideea pluralităţii lumilor este un laitmotiv eminescian), cerând creatorului să-l facă om ca să poată cunoaşte dragostea: „De greul negrei vecinicii, Părinte, mă dezleagă…" Schimbarea nu e însă posibilă: oamenii sunt muritori şi supuşi norocului, unui destin pe care nu-l pot controla. Motivul biblic al zădărniciei tuturor lucrurilor structurează imaginarul care surprinde condiţia umană. În schimb, Hyperion este o fiinţă nemuritoare, liberă nu doar de timp, ci şi de spaţiu, mereu aceeaşi. În planul alegoriei, lumea cosmică figurează condiţia geniului „nemuritor şi rece", aşa cum sună finalul poemului. Epitetul „rece" poate fi asociat atât cu raţiunea sau cunoaşterea, cât şi cu detaşarea sau absenţa emoţiei, a sentimentelor. Geniul apare, de altfel, în alte texte eminesciene, în ipostaza gânditorului solitar, în antiteză cu omul comun, prins în capcana instinctelor şi a supravieţuirii.

Pe de altă parte, antiteza (incompatibilitatea) nu exclude atracţia pe care o lume o exercită asupra celeilalte. Finalul poemului exprimă o viziune pesimistă asupra oamenilor care trăiesc într-un „cerc strâmt" (metafora limitei este foarte clară). Înainte însă, în ultima parte, lumea terestră este luminată mai mult decât în restul poemului. Lumina vine de sus (asfinţitul, luceafărul, luna), dar există şi în ea: peste cei doi îndrăgostiţi „cu plete lungi, bălaie" cad flori de tei. Simbolistica de ordin cromatic subliniază un fel de inocenţă, pe care vocea povestitorului o exprimă şi mai evident în ansamblul strofei comentate: „Miroase florile argintii/ Şi cad o dulce ploaie/ Pe creştetele-a doi copii/ Cu plete lungi, bălaie."

Luceafărul este un poem pe mai multe voci. Viziunea asupra geniului şi asupra iubirii (condiţiei umane) le include pe toate. E un mod de a spune că textul nu se rezumă la a sublinia distanţa dintre omul superior şi omul comun, ci mai degrabă propune, sub aparenţa unui basm, o alegorie a diversităţii umane şi mai ales a aspiraţiei către ceva care să-i dea alt sens decât acela al vieţuirii pur şi simplu.

Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb* DS

Ion Creangă (1837 sau 1839-1889), prozator. A publicat povestiri, poveşti (*Povestea lui Harap-Alb* – 1876, *Dănilă Prepeleac, Fata babei şi fata moşneagului* etc.) şi romanul autobiografic *Amintiri din copilărie.*

- **Specie literară**: basmul cult.
- **Trăsături ale speciei**:

– miraculosul: personaje şi obiecte cu însuşiri supranaturale;

– stereotipia (personajele care sunt, de fiecare dată, imagini ale binelui şi răului, formule specifice ca „a fost odată ca niciodată" etc.).

- **Apartenenţa la un curent literar**: proza lui Creangă este un amestec de realism şi procedee ale naraţiunii orale, folclorice (basmul ca specie cultă este o creaţie romantică, nu realistă).
- **Tema**: lupta dintre bine şi rău.

• **Acțiunea** prezintă eroul călătorind spre curtea unchiului său, Împăratul Verde, unde urmează să fie înscăunat împărat. Călătoria include confruntarea cu răul (Spânul și împăratul Roș) și trecerea unor probe: să fure salată din grădina unui urs, să omoare un cerb pentru pielea lui bătută cu nestemate, să o pețească pe fata împăratului Roș etc.

• **Personajele**: se caracterizează atât prin aspecte obișnuite în basm (Harap-Alb este personajul simbolic al binelui, Spânul, al răului), cât și prin note originale (realismul datorat comportamentului și limbajului țărănesc).

• O secvență reprezentativă pentru tipologia eroului de basm este călătoria către curtea Împăratului Roș. Eroul este trimis de Spân să o pețească pe fata acestui împărat. Spânul dorește să scape de Harap-Alb și îl supune unor încercări primejdioase. Eroul trece ultima probă cu ajutorul unor prieteni (aliați), înzestrați cu forțe supranaturale: furnicile, albinele și personajele menționate la punctul următor.

• Relația dintre personaje urmează, de asemenea, tiparul basmului. Două tipuri de relație sunt mai bine conturate: conflictul dintre bine și rău, concretizat în special prin relația dintre Harap-Alb și Spân; solidaritatea în numele binelui, concretizată în relația dintre erou și ajutoarele sale (Sfânta Duminică, calul, Gerilă, Setilă, Flămânzilă, Ochilă, Păsări-Lăți-Lungilă etc.).

• Limbajul (stilul): oralitatea și comicul sunt principalele calități (foarte importante la nivelul originalității textului). Deși este scris, textul lasă impresia vorbirii (oralitatea). Limbajul popular creează această impresie. În plus, apar procedee cu efect comic, cum ar fi ironia sau jocul de cuvinte: „Măi tartorule, nu mânca haram și spune drept, tu ești Gerilă? [...] Tu trebuie să fii, pentru că **și focul îngheață lângă tine, de arzuliu ce ești**."

Povestea lui Harap-Alb **– particularități ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text narativ studiat/ale unui basm cult studiat, aparținând lui Ion Creangă.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales **într-o tipologie**;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvențe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: **personaje**, **perspectivă narativă**, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice.

Publicat în revista *Convorbiri literare*, în 1876, **basmul cult** al lui Creangă este unul dintre cele mai reușite textele ale scriitorului. Lumea miraculoasă a speciei și confruntarea dintre bine și rău constituie, ca de obicei într-un basm, aspecte centrale. Pe de altă parte, *Povestea lui Harap-Alb* este un text în care umorul lui Creangă își pune amprenta asupra acestui imaginar fantastic, rezultatul fiind o viziune extrem de originală.

Un împărat nu are feciori care să-i urmeze la tron şi îi trimite „carte" (scrisoare) fratelui său, împărat în altă parte a lumii, cerându-i ajutorul: are nevoie de unul dintre cei trei băieţi ai lui. Acesta este faptul (intriga) care declanşează aventura eroului. Plecat la drum, după ce trece de proba tatălui (deghizat în urs), mezinul îl va accepta de nevoie pe Spân alături, în ciuda interdicţiei (pronunţate de tată, la plecare). Aventura include, ca de obicei, mai multe încercări şi se încheie cu răsplătirea eroului care moşteneşte tronul Împăratului Verde şi se căsătoreşte cu fata Împăratului Roş.

Originalitatea lui Creangă se observă, în primul rând, la nivelul construcţiei **personajelor**. S-a spus că autorul aplică un tipar realist pe schema basmului, efectul fiind comic. Se produce în felul acesta o umanizare a fantasticului, dar şi surpriza unui contrast între statutul excepţional al personajelor (împăraţi, crai, fiinţe cu însuşiri supranaturale) şi comportamentul lor care aminteşte de lumea ţărănească din romanul autobiografic *Amintiri din copilărie*. Limbajul popular moldovenesc dă savoare replicilor şi creează o culoare locală, mai puternică decât de obicei. Tovarăşii lui Harap-Alb în călătoria la curtea Împăratului Roş sunt urâţi, guralivi, certăreţi şi amuzanţi. Diformitatea fizică hiperbolizată nu lasă până la urmă impresia monstruosului, tocmai pentru că Gerilă, Setilă şi ceilalţi se comportă ca nişte oameni buni şi amatori de farse. Această umanizare care include aproape de fiecare dată comicul se extinde şi asupra altor fiinţe. Calul îşi ceartă stăpânul, prea vulnerabil în faţa încercărilor, ca un părinte sastisit de răsfăţul copilului: „Stăpâne, [...] nu te mai olicăi (= văicări, plânge, n.m.) atâta! După vreme rea, a fi el vreodată şi senin."

Replicile citate sunt interesante şi pentru faptul că se referă la un erou de basm atipic. Harap-Alb nu pare încrezător în propriile forţe. Probele îl găsesc mereu nepregătit. Are mereu nevoie de ajutor şi de încurajare. Altfel, e un om plin de bune intenţii, bun s-ar putea spune, dacă bunătatea reală ar exista în afara curajului şi a forţei de a lupta cu răul. Cu siguranţă însă că lumea în care trăieşte eroul este bună şi îşi adună toate energiile ca să îl pună pe calea cea dreaptă. Numele oximoronic ar sugera că, totuşi, el este alesul pentru această înfruntare ritualică a răului („harap" este un arhaism cu sensul „rob de culoare"). Deznodământul este semnificativ pentru acest statut: Spânul este ucis de cal, după ce îi tăiase capul lui Harap-Alb, iar acesta din urmă, înviat de fata Împăratului Roş. Eroul nu face mare lucru, nici nu trebuie, lumea basmului are un curs atât de sigur, încât a fost suficient ca el să îşi asume acest rol ca să elibereze toate resursele ei de bunătate.

În plus, personajele, ca şi naratorul, sunt, cu excepţia celor rele, foarte vesele. Omul bun are umor, ar putea sugera basmul. Vocea naratorului nu diferă prea mult de a personajelor. Abundenţa expresiilor populare amuzante, ironia şi jocurile de cuvinte transformă limbajul într-un adevărat spectacol. Există un paralelism între reacţia lui Harap-Alb la vederea tovarăşilor diformi şi aceea a naratorului. Uimirea şi încântarea se exprimă, în ambele cazuri, prin râs şi printr-o plăcere dezlănţuită a cuvântului: „Parcă-i un boţ, chilimboţ boţit, în frunte cu un ochiu, numai să nu fie de diochiu!" (despre Ochilă). **Perspectiva** este, evident, **subiectivă**, naratorul fiind un spectator care participă din tot sufletul la spectacolul lumii. De altfel, în final ajunge şi personaj (doar la ospăţ!). Basmul se încheie cu imaginea acestui „povestariu fără bani în

buzunariu" care a fost invitat la nunta lui Harap-Alb, alături de împărați și crai din lumea întreagă, și cu regretul lui (amuzat) că doar în basm e posibil așa ceva.

Ioan Slavici, *Moara cu noroc* DSP

Ioan Slavici (1848-1925), prozator, gazetar. S-a remarcat prin nuvele (*Popa Tanda, Gura satului, Budulea Taichii, Moara cu noroc, Pădureanca*), dar și prin romane (cel mai important este *Mara*). Spre sfârșitul vieții îi apar și textele memorialistice (*Închisorile mele, Lumea prin care am trecut, Amintiri*).

- **Specia literară**: nuvelă psihologică.
- **Apartenența la un curent literar**: realismul (vezi sinteza de la p. 60).
- **Acțiunea**: urmărește povestea lui Ghiță, un cizmar, care din dorința de a căpăta o situație financiară mai bună, devine cârciumar. În acest sens, el ia în arendă cârciuma de la „Moara cu noroc", dorind să fie „om cu stare". Apariția lui Lică Sămădăul, șeful porcarilor din acele ținuturi, strică echilibrul lui Ghiță și al familiei sale. Faptele lui Lică, individ autoritar, maestru în arta manipulării, vor duce, de fapt, la decăderea protagonistului. De altfel, Ghiță se implică tot mai mult în afacerile lui Lică, devenind un satelit al său. Jefuirea arendașului și uciderea unei femei (alături de copil) constituie motive de îngrijorare pentru legiuitori (Pintea). Însuși Ghiță, aflat în bune relații cu Lică, va fi invitat la proces, unde depune mărturie mincinoasă. Ana, pe de altă parte, se înstrăinează de soțul ei, fiind tot mai fascinată de prezența Sămădăului. Tensiunea prin care trece Ghiță se amplifică treptat. Acesta o ucide, din gelozie, pe Ana, iar Răuț, un apropiat al lui Lică, îl va ucide pe cârciumar. De asemenea, Lică se sinucide. Toate aceste tragedii – care vor culmina cu arderea hanului – confirmă spusele unui personaj-reflector, bătrâna soacră, apărătoare a valorilor tradiționale: „Sâmțeam eu că nu are să iasă bine: dar așa le-a fost data!..."
- **Personajele** sunt tipuri sociale și morale. Cel mai important este Ghiță, personaj complex, preocupat de îmbunătățirea situației financiare. Întreprinzător la început, „om harnic și strânguitor", el va fi acaparat de tentații materialiste (patima banilor). Naratorul îi surprinde lumea interioară: dilemele, ezitările, trăirile contradictorii, toate definind un om „mereu așezat și pus pe gânduri". Ana însă, soția sa „cea înțeleaptă și așezată", nu pare a fi pregătită pentru afacerile de la „Moara cu noroc". Cel care strică echilibrul familiei lui Ghiță este Lică, șeful porcarilor. Hotărât, viclean, energic, Lică deține controlul absolut în aceste ținuturi. Bătrâna, în schimb, care deschide și închide nuvela, nu este un personaj complex, realist, ci o prezență statică, ce întruchipează înțelepciunea tradițională.
- Relația dintre personaje stă sub semnul tensiunilor. Ghiță, cuprins de patima banilor, va intra în jocul lui Lică. Acesta din urmă îl manipulează și îl folosește în planurile sale malefice. Ana, de asemenea, devine o victimă: a soțului gelos, care o va ucide, dar și a lui Lică, atrasă fiind de farmecul său.
- Autorul preferă narațiunea obiectivă, cu narator omniscient, detașat de faptele povestite. Stilul este cel al realiștilor: sobru, impersonal. Nu lipsesc mijloacele oralității.

Moara cu noroc – particularități ale textului

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Ioan Slavici.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un **curent** cultural/**literar** sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/**secvențe**;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, **personaje**, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, **final**, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

Apărută în 1881, în volumul *Novele din popor*, *Moara cu noroc* este o nuvelă realistă care prezintă povestea unui declin. Cu mijloacele investigației psihologice, scriitorul urmărește cazul lui Ghiță, fostul cizmar devenit cârciumar, cuprins de patima pentru bani.

„Nuvelă solidă, cu subiect de roman" (G. Călinescu), *Moara cu noroc* se încadrează în curentul realist care se manifestă în secolul al XIX-lea. În primul rând, se remarcă preferința autorului pentru maniera descriptivă, foarte cunoscută realiștilor, prezentă încă de la început: „De la Ineu drumul de țară o ia printre păduri și peste țarini lăsând la dreapta și la stânga satele așezate prin colțurile văilor." Spațiul este, așadar, real, acțiunea desfășurându-se în „pusta arădeană". Locurile sunt rău-prevestitoare: „nu zăreai decât iarbă și mărăcini..." Poziția acestui local, „Moara cu noroc", la răscrucea drumurilor, într-o zonă sălbatică, nu este întâmplătoare. De asemenea, cele cinci cruci sau alte semne vin în completarea unui loc blestemat, anticipând o tragedie.

Alături de detaliile naturale, un rol important îl au personajele, produse ale mediului social. Puternic individualizat este Ghiță, cel care, odată cu apariția maleficului Lică Sămădăul la han, devine o victimă a iraționalului. Dorința de a „vedea banii grămadă înaintea sa", de a se îmbogăți constituie o marcă a realismului, a personajului veridic, netrucat. Prozatorul dezvăluie, de asemenea, mecanismele interioare ale protagonistului, incapabil de comunicare (în relația de familie), tot mai închis în sine, manifestând trăiri contradictorii. Ana, pe de altă parte, „prea tânără, prea așezată", nu pare pregătită pentru lumea coruptă de la „Moara cu noroc", fiind de asemenea derutată de comportamentul soțului.

Tema degradării umane este atent reliefată. Ghiță, acel harnic tată de familie, om așezat, fără excese, „ginere harnic", cum îl numește bătrâna, se va schimba treptat, sub influența lui Lică Sămădăul, personajul negativ al nuvelei. Un moment important în decăderea protagonistului are loc în scena procesului, după episodul uciderii femeii în negru și a copilului ei. Ghiță, mereu frământat, devenit un instrument al lui Lică, va depune mărturie mincinoasă. Acest fapt determină achitarea lui Lică (făptașul) și duce

la condamnarea lui Săilă Boarul şi a lui Buză-Ruptă, „doi oameni nevinovaţi care aveau să sufere osânda grea." Protagonistul ignoră valorile morale, situându-se de partea răufăcătorului, a lui Lică, cel care „nu e om singur, ci un întreg rând de oameni din care unii se răzbună pe alţii." Criza morală a personajului se va amplifica. Omul ezitant, torturat interior, va sfârşi până la urmă tragic: îşi va ucide soţia, după ce o împinge chiar el spre păcat, şi va fi ucis de un om al Sămădăului.

Ca în orice nuvelă, accentul cade pe reliefarea personajului. La Slavici, un rol important îl are şi analiza psihologică. Ghiţă este personajul complex, individualizat al nuvelei. Statutul social iniţial este cel de cizmar. Din dorinţa de a fi „om cu stare", Ghiţă – care se detaşează de sfaturile bătrânei soacre – ajunge cârciumar la „Moara cu noroc". Este harnic, întreprinzător până la sosirea lui Lică, stăpânului locurilor. Acesta din urmă îşi dezvăluie dorinţa de a controla totul de la început: „Eu voiesc să ştiu totdeauna cine umblă pe drum, cine trece pe aici, cine ce zice şi cine ce face." Chipul său demonic („sprâncene dese şi împreunate la mijloc", „ochii mici şi verzi") îi anticipează caracterul. Ana, soţia cârciumarului „tânără şi frumoasă", este mereu derutată de comportamentul tot mai misterios al soţului. Un personaj static este bătrâna, adevărată voce a raţiunii şi exponentă a comunităţii tradiţionale, cu principiile ei statornice: „Omul să fie mulţumit cu sărăcia sa, căci, dacă e vorba, nu bogăţia, ci liniştea colibei tale te face fericit."

Finalul nuvelei este tragic. Coincide cu moartea personajelor: Ana este ucisă de Ghiţă, acesta – de Răuţ, iar Lică se sinucide: „Pintea îl găsi cu capul sfărâmat la tulpina stejarului." Replica resemnată a bătrânei asupra destinului încheie nuvela: „Sâmţeam eu că nu are să iasă bine: dar aşa le-a fost data!..."

I.L. Caragiale, *O scrisoare pierdută* DS

I.L. Caragiale (1852-1912), dramaturg, prozator şi jurnalist. Pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti i se joacă în 1879 prima comedie: *O noapte furtunoasă*. Publică până în 1885 alte trei, *Conu' Leonida faţă cu reacţiunea*, *O scrisoare pierdută*, *D'ale carnavalului*, iar în 1890, drama *Năpasta*. Comediile sunt considerate capodopere ale dramaturgiei româneşti. La fel de importantă este proza, în special schiţele (*Momente*, 1901).

- **Specia literară**: comedie.
- **Apartenenţa la un curent literar**: realismul şi clasicismul (din clasicism, un curent european al secolului al XVII-lea, şi din tradiţia mai veche a comediei provin procedee ca triunghiul conjugal sau încurcătura – pierderea scrisorii – sau personajele cu o trăsătură dominantă, numite „tipuri" sau „caractere").
- **Teme**: viaţa politică şi viaţa de familie.
- **Acţiunea**: prezintă confruntarea dintre Nae Caţavencu, avocat şi director de ziar, şi liderii politici ai unui judeţ, cu ocazia unor alegeri parlamentare. Ca să fie numit candidatul partidului la alegeri, Caţavencu recurge la şantaj, dar câştig de cauză va avea un necunoscut, Agamiţă Dandanache, impus de la centru (capitală). Acţiunea

include procedee ale comediei: încurcătura, cuplul comic, triunghiul conjugal, răsturnarea de situaţie, finalul fericit.

• **Personajele** sunt tipuri sau caractere. În prim-plan se află tipul omului politic şi al demagogului (Pompiliu Constantinescu, un critic interbelic, a fixat această tipologie): Nae Caţavencu, Zaharia Trahanache, Tache Farfuridi, Agamiţă Dandanache, Ştefan Tipătescu. La fel de importantă este tipologia parvenitului: personajul care se îmbogăţeşte, face carieră sau avansează pe scara socială prin mijloace, de obicei, incorecte. Demagogia şi parvenitismul sunt principalele trăsături ale personajelor enumerate.

• O secvenţă semnificativă pentru tipologia demagogului: discursul lui Nae Caţavencu de la întrunirea electorală (actul III, scena 5). Demagogia, frecventă din nefericire în confruntarea politică, constă în ruptura dintre vorbe şi fapte. Ea se manifestă adesea prin promisiuni mincinoase făcute alegătorilor. În plus, nu de puţine ori, demagogul vorbeşte mult şi energic, pare să aibă, cum spune chiar Caţavencu, „tăria opiniunilor" lui. În secvenţa amintită, Caţavencu îşi începe discursul simulând emoţia generată de preocuparea pentru soarta României („ţărişoara mea"). Plânsul cu care se încheie acest moment este, fără îndoială, comic (inadecvat în context, excesiv). De altfel, tonul devine imediat „lătrător"; indicaţia scenică sugerează stridenţa caricaturală a vorbirii. În aceeaşi manieră excesivă, Caţavencu se declară „ultra-progresist" şi „liber-schimbist" (autocaracterizare). Comicul de limbaj se obţine, în primul rând, prin acest limbaj al superlativelor, un limbaj nefiresc, bombastic. Apar, de asemenea, unele greşeli de exprimare. De exemplu, afirmându-şi dorinţa descentralizării, Caţavencu spune: „Noi... eu... nu recunosc, nu voi să recunosc epitropia bucureştenilor, capitaliştilor, asupra noastră..." Cuvântul „capitalist" este folosit amuzant cu sensul de locuitor al capitalei.

• **Relaţia dintre personaje**: se conturează de fiecare dată în jurul puterii (Trahanache, Tipătescu, Zoe). Între cei care au puterea apare complicitatea. Între cei care aspiră la ea (Caţavencu, Farfuridi) şi cei care o au apare conflictul. Un loc special îl ocupă „pionii", Cetăţeanul turmentat şi poliţistul Pristanda: supunerea, uşurinţa cu care se lasă manipulaţi de putere îi defineşte.

• **Genul dramatic**. Aspecte caracteristice: unităţi compoziţionale – acte şi scene, moduri de expunere – dialogul, monologul şi indicaţiile scenice. Indicaţiile scenice arată faptul că textul dramatic este scris cu intenţia de a fi jucat. Ele oferă informaţii despre decor, mişcarea personajelor, gesturile şi stările lor, despre felul cum trebuie rostite replicile. În piesa lui Caragiale, ele sunt concise, dar importante în caracterizarea personajelor. De exemplu, în secvenţa discursului electoral, demagogia lui Caţavencu este subliniată de o asemenea precizare a scriitorului: „cu tonul brusc, vioi şi lătrător".

***O scrisoare pierdută* – particularităţi ale textului/ale comediei**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text/ale unei comedii de I.L. Caragiale.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales într-o **tipologie** sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care **tema** sau temele se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, din seria: **acțiune**, personaje, conflict, **relații temporale și spațiale**.

Publicată în 1884, *O scrisoare pierdută* este o comedie de moravuri și de caractere. Având ca **teme** viața politică și viața de familie din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, piesa se caracterizează printr-o viziune comică și satirică asupra societății românești de atunci, dar și asupra unor defecte ale omului dintotdeauna. **O comedie** este o specie dramatică în care apar situații și personaje amuzante. Comicul are, de obicei, și o intenție satirică: se înfățișează comportamente și obiceiuri ridicole sau imorale.

Acțiunea se desfășoară „în capitala unui județ de munte, în zilele noastre", de-a lungul a trei zile. Precizarea apare la sfârșitul „listei de persoane" (personaje) de la începutul piesei. În prim-plan se situează alegerile parlamentare, piesa fiind inspirată de acest moment politic din 1883. **Detaliile temporale și spațiale** apar în număr destul de mare chiar de la început: din **secvența numărării steagurilor** puse de Ghiță Pristanda aflăm că orașul are primărie, prefectură, tribunal, școală de băieți și școală de fete. Asemenea amănunte creează impresia realității și, de asemenea, culoare de epocă. De-a lungul celor patru acte imaginea orașului de munte capătă consistență prin alte informații care surprind și obiceiurile sau stilul de viață al personajelor (de exemplu, aflăm de la Farfuridi că el iese în oraș în fiecare zi la ora zece – scena 6).

După cum arată și titlul, intriga piesei constă în pierderea unei scrisori. Zoe, nevasta lui Zaharia Trahanache, unul dintre oamenii politici importanți ai județului, pierde scrisoarea primită de la amantul ei, Ștefan Tipătescu, prefect și prieten al familiei Trahanache. Scrisoarea ajunge în mâinile lui Nae Cațavencu, avocat și patron de ziar, care dorește să fie numit candidat al partidului, la alegeri, dar nu este agreat de Trahanache și de Tipătescu. Se creează astfel un conflict fără legătură cu politica adevărată, o luptă pentru puterea personală, un aspect caracteristic pentru majoritatea personajelor lui Caragiale fiind dorința de parvenire (de succes social, obținut prin orice mijloace, de multe ori prin încălcarea regulilor unei competiții corecte). Nae Cațavencu recurge astfel la șantaj, este refuzat inițial, acceptat apoi, la insistențele Zoei care se teme de scandalul public, și în cele din urmă abandonat, pentru că, de la centru, lui Tipătescu și lui Trahanache li se cere să sprijine un necunoscut, pe Agamiță Dandanache.

Ultima scenă a piesei (actul IV) prezintă banchetul dat în onoarea alesului, condus de Nae Cațavencu. Cel din urmă acceptă acest rol, după ce pierde scrisoarea, ca să fie iertat și, de fapt, acceptat în tabăra celor puternici. Finalul fericit subliniază **contrastul dintre aparență și esență** la nivelul conflictului și al personajelor, un procedeu vechi al comediei. Toată confruntarea nu a fost decât un foc de paie, într-o lume comică disputele se rezolvă ușor, interesele se negociază, se fac compromisuri și nu câștigă cei care luptă pentru o idee sau pentru niște valori, ci aceia care acceptă cu ușurință minciuna și impostura. Ultima replică a piesei, „Curat constituțional" este ironică, dacă ne gândim că deputat a ajuns un necunoscut agramat și incoerent, impus de la centru.

Agamiţă Dandanache a obţinut sprijinul politic tot prin şantaj, fiind ca şi Caţavencu, posesorul unei scrisori compromiţătoare.

Viziunea comică se realizează cu ajutorul unor **procedee din tradiţia comediei**, cum ar fi triunghiul conjugal (Trahanache – Zoe – Tipătescu). De asemenea, încurcătura iniţială (intriga), pierderea scrisorii în acest caz, aparţine aceleiaşi reţete a comediei ca specie. Savuros este însă, în cazul lui Caragiale, **comicul de limbaj**. Comediile sale au pus în circulaţie replici memorabile atât prin hazul lor, cât şi prin forţa de a surprinde comportamente încă actuale. De exemplu, sfârşitul discursului ţinut de Farfuridi în faţa alegătorilor (actul III) exprimă într-o frază absurdă neputinţa de a se moderniza a acestei lumi care vorbeşte obsesiv despre progres: „Din două una, daţi-mi voie: ori să se revizuiască, primesc! Dar să nu se schimbe nimica; ori să nu se revizuiască, primesc! Dar atunci să se schimbe...”

***O scrisoare pierdută* – relaţia dintre două personaje**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi relaţia dintre două personaje dintr-un text dramatic studiat/dintr-o comedie.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea **statutului** social, psihologic şi moral al personajelor alese;

– evidenţierea a **două trăsături** ale personajelor, semnificative pentru relaţia dintre ele, prin câte o secvenţă comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: **acţiune**, personaje, conflict, unităţi compoziţionale, instanţele comunicării în textul dramatic, **modalităţi de caracterizare**.

Publicată în 1884, *O scrisoare pierdută* este o comedie de moravuri şi de caractere. Având ca teme viaţa politică şi viaţa de familie din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, piesa creează o viziune comică şi satirică. Inspirată de alegerile parlamentare din 1883, comedia are în prim-plan conflictul dintre stâlpii puterii din „capitala unui judeţ de munte” şi **Nae Caţavencu, avocat şi proprietarul unui ziar**. Relaţia dintre **Zaharia Trahanache, „prezidentul” multor comitete şi comisii, şeful judeţului**, cum afirmă chiar Caţavencu la un moment dat, şi acesta din urmă este reprezentativă pentru acest conflict

Ca în orice text dramatic, acţiunea pune în lumină comportamentul personajelor şi relaţia dintre ele (**modalităţi de caracterizare indirectă**). Nae Caţavencu doreşte să fie numit candidat al partidului, la alegeri, dar nu este agreat de Trahanache şi de Tipătescu. Se creează astfel un conflict fără legătură cu politica adevărată, o luptă pentru puterea personală, un aspect caracteristic pentru majoritatea personajelor lui Caragiale fiind dorinţa de parvenire (de succes social, obţinut prin orice mijloace, de multe ori prin încălcarea regulilor unei competiţii corecte). Nae Caţavencu recurge astfel la şantaj, este refuzat iniţial, acceptat apoi, la insistenţele Zoiei care se teme de scandalul public, şi în cele din urmă abandonat, pentru că de la centru lui Tipătescu şi

lui Trahanache li se cere să sprijine un necunoscut, pe Agamiță Dandanache. După ce pierde scrisoarea, în scandalul provocat de Ghiță Pristanda, la ordinul lui Tipătescu și al lui Trahanache, Nae Cațavencu o vizitează pe Zoe și îi cere iertare. Zoe îl iartă, cu condiția să conducă petrecerea dată în onoarea celui ales. „Du-te și ia loc în capul mesii, fii zelos", îi spune, „asta nu-i cea din urmă Cameră" (actul IV, scena 9). Prin urmare, deși temporar este învins, Cațavencu a fost acceptat în tabăra celor care dețin puterea și o folosesc spre binele lor: la următoarele alegeri va avea sprijinul cerut cu atâta insistență. De altfel, în scena finală, chiar Trahanache recunoaște acest fapt: „Și așa, zi, ai? d-ai noștri, stimabile? bravos! mă bucur!" **Comportamentul** personajelor dezvăluie trăsături comune ca: voința și abilitatea de a se adapta la împrejurări, **lipsa de scrupule**.

Demagogia este, de asemenea, în ambele cazuri o trăsătură comună. Intrarea în scenă a personajelor pune în lumină tocmai această trăsătură. Prima replică a lui Trahanache are ca temă moralitatea publică: „A! ce coruptă soțietate... nu mai e moral, nu mai sunt prințipuri, nu mai e nimic: enteresul și iar enteresul..." (actul I, scena 3). Ironia scriitorului stârnește râsul: tocmai unul dintre cei mai corupți se plânge de corupție. Chiar dacă acțiunea e la începutul ei, cititorul ar putea fi surprins de **limbajul** nu prea cultivat al personajului care prezidează atâtea comite și comiții. În cazul lui Cațavencu, limbajul pare mai îngrijit, dar surprinde poza de mare orator. Lui Ghiță, care își cere scuze pentru comportamentul abuziv, îi răspunde ca de la tribună: „Într-un stat constituțional un polițai nu e nici mai mult, nici mai puțin decât un instrument!" Comicul se datorează contrastului dintre aparență și esență. Cațavencu joacă rolul marelui om de stat, dar emite o enormitate: într-un stat constituțional, „un polițai" e unul dintre garanții legii, nu un instrument (termenul trimite la folosirea lui de către cei puternici).

În opinia mea, distanța dintre personaje se datorează mai mult vârstei. Trahanache este demagogul la bătrânețe, deja ajuns la putere. G. Ibrăileanu explică numele personajului prin „zaharisealā" (ramolisment) și „trahana", un termen regional sinonim cu „cocă moale". Numele comic este potrivit cu imaginea încornoratului: nevasta lui este amanta prietenului Tipătescu. Pe de altă parte, în lupta politică, Trahanache este, în cele din urmă, stăpân pe situație: răspunde șantajului cu șantaj și reușește să-l împiedice pe Nae Cațavencu să dezvăluie secretul scrisorii în secvența întrunirii electorale, provocând prin Pristanda o încăierare. În schimb, Cațavencu este la începutul carierei politice și trebuie să se dovedească energic și maleabil. Numele subliniază demagogia (provine de la substantivul „cață"). Cațavencu poate fi demagogul și arivistul unei epoci mai moderne decât aceea a lui Trahanache: e mai școlit și mai dinamic, dar la fel de străin de binele cetățenilor.

3. Literatura modernă. Secolul al XX-lea

Prelungiri ale romantismului și clasicismului

Octavian Goga, *Rugăciune* DBN

Octavian Goga (1881-1938), poet. Este autorul a mai multe volume de versuri: *Poezii* (1905), *Ne cheamă pământul* (1909), *Din umbra zidurilor* (1913), *Cântece fără țară* (1916) etc. A publicat, de asemenea, şi piese de teatru (*Domnul notar, Meşterul Manole*).

- **Specie literară**: artă poetică.
- **Apartenența la un curent**: prelungiri ale romantismului şi clasicismului. Prin tematică rurală, atitudine profetică, lirism subiectiv, versul cu rimă, ritm şi măsură, Octavian Goga este un poet tradiționalist care integrează însă în creația sa şi elemente neoclasice şi neoromantice.
- **Temă**: rolul poetului şi al poeziei.
- **Motive**: doruri, suferință, patimi, divinitatea, „cântarea", lumina, ura şi iubirea, motivul mesianismului.
- **Ideea centrală (mesajul)**: menirea poetului de a fi vocea neamului său şi de a transforma poezia în instrument de apărare a celor neajutorați.

Rugăciune **– particularități ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte despre **particularitățile unui text poetic încadrat în prelungirile romantismului şi clasicismului.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, **într-un curent cultural/literar** sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, relații de opoziție şi de simetrie, **imaginar poetic**, figuri semantice (tropi), **registre stilistice**.

Poezia *Rugăciune* deschide volumul *Poezii* apărut în 1905, fiind o prefață a cărții şi o veritabilă artă poetică. În cadrul unei ample invocații retorice, discursul poetic reflectă concepția scriitorului despre izvoarele artei şi originalitatea demersului artistic, despre caracterul militant al poeziei şi misiunea socială a poetului. Patosul romantic se regăseşte în modul în care se exprimă sentimentele şi idealurile unui întreg neam, ale românilor ardeleni dornici de libertate. Lirismul lui O. Goga nu provine din expresia directă a propriei subiectivități, ci din durerea comună a unei nații.

Poezia este un monolog liric adresat divinităţii, fiind prezente structuri ale adresării directe: „Eu cad neputincios, stăpâne", „Tu, Doamne, văzul meu îndreaptă". Este evidentă ipostaza eului umil, care cere inspiraţie şi forţă creatoare nu pentru sine, ci pentru a deveni **vocea neamului** său. **Poetul** apare, de la început, ca un posedat al ideii de dreptate, care îl covârşeşte şi îl leagă indisolubil de neamul său: „Rătăcitor", „cu ochii tulburi", „istovit", „cad neputincios". Asemenea lui Iisus în Grădina Ghetsimani, Poetul se simte copleşit de misiunea uriaşă pe care trebuie să şi-o asume şi îşi conştientizează neputinţa de a izbândi doar prin propriile puteri: „Părinte, – orânduie-mi cărarea!".

Poetul se îndoieşte de sine şi simte „ispitele cum sapă", ispita fiind chemarea unei lumi individualiste, egoiste, în care existenţa este lipsită de dileme şi de care trebuie să se detaşeze, pentru că orice act creator presupune un sacrificiu. **Renunţarea la sine**, detaşarea de tumultul interior presupun dedicarea „spre cei rămaşi în urmă", iar pentru a duce la capăt această misiune, Poetul solicită să fie învestit cu puterile primordiale ale Universului, denumite simbolic şi metaforic: „Tăria urii şi-a iubirii", „cântecul", „lumina", „zvonul firii-ndrăgostite". Versurile capătă accente romantice, figurând sub chipul viforului dezlănţuit durerea şi revolta celor obidiţi, pe care poetul doreşte să le sublimeze.

Farmecul poeziei lui Goga se constituie şi din **limbajul căruia inflexiunile religioase** îi dau un caracter de vechime atemporală, sugerând spiritualitatea unui întreg popor. Repetarea obsesivă a pronumelui personal de persoana întâi („eu", „-mi", „pe mine") în relaţie directă cu cel de persoana a doua („tu", „tine"), frecvenţa substantivului în vocativ („ părinte", „Doamne", „Stăpâne") şi adresarea directă prin verbe la imperativ („orânduie", „dezleagă", „sădeşte", „dă", „alungă") susţin tonul confesional şi conturează starea de rugă fierbinte şi stăruitoare, izvorâtă dint-un suflet răvăşit de durere. La nivel lexical, refuzul neologismelor şi utilizarea cuvintelor din limba populară accentuează ideea de arhaic şi simplitate. Ritmul poeziei este liturgic, maiestuos, poetul mărturisind că stilul său poetic s-a nutrit din lectura cărţilor bisericeşti, a folclorului şi a graiului din regiunea natală.

Simbolismul

DS

• **Repere istorice**

În literatura europeană, simbolismul este un curent al ultimelor două decenii ale secolului al XIX-lea. Cei mai cunoscuţi poeţi asociaţi mişcării sunt francezi: Stéphane Mallarmé, Paul Verlaine şi Arthur Rimbaud. În literatura română, simbolismul este promovat în aceeaşi perioadă de Alexandru Macedonski şi de gruparea din jurul revistei *Literatorul*. Se impune ca mişcare literară modernă, inovatoare, la sfârşitul secolului al XIX-lea, prin Al. Macedonski şi câţiva poeţi din jurul revistei *Literatorul* şi apoi în secolul al XX-lea, în perioada antebelică. Cei mai apreciaţi poeţi simbolişti sunt George Bacovia, Ion Minulescu, Dimitrie Anghel şi Ştefan Petică.

- **Caracteristici**

1. *Simbolul*

În literatură, simbolul este, de obicei, o imagine concretă care poate fi asociată cu o idee, un sentiment sau o stare (de exemplu, în romantism, cerul, marea, albastrul sunt simboluri ale nemărginirii). În simbolism, noţiunea capătă complexitate: simbolul este o expresie a corespondenţelor profunde, misterioase, între senzaţii sau între exterior (lume) şi interior (trăiri). Există şi ideea unor corespondenţe între lumea vizibilă şi alta invizibilă, a unor esenţe sau tipare eterne. În textele poetice, repetiţia unei imagini creează, de obicei, un simbol.

Exemple: plumbul din *Plumb,* ploaia şi noaptea din *Lacustră* de George Bacovia.

2. *Sugestia*

Este o tehnică poetică opusă descrierii clare şi bogate a unei realităţi. Presupune imagini vagi (cu un sens mai puţin clar), tablouri sumare sau alcătuite din imagini care creează impresia unei realităţi prezentate fragmentar.

Exemplu: „Dormea întors amorul meu de plumb/ Pe flori de plumb, şi-am început să-l strig." (George Bacovia, *Plumb*) Sintagma „amorul meu de plumb" nu are un referent foarte clar: poate e vorba de cineva înmormântat în cavou, de o dragoste pierdută, de neputinţa de a iubi etc.

3. *Muzicalitatea*

Apar constant procedee cu un efect muzical puternic: repetiţia, refrenul sau enumeraţia. În acord cu ideea corespondenţelor, muzicalitatea textelor simboliste sprijină exprimarea unei anume stări de spirit.

Exemplu: „Dormeau adânc sicriele de plumb/ Şi flori de plumb, şi funerar veştmânt,/ Stam singur în cavou… şi era vânt/ Şi scârţâiau coroanele de plumb." (George Bacovia, *Plumb*)

Repetiţia cuvântului „plumb" şi sonoritatea cuvântului în sine creează o muzicalitate monotonă şi apăsătoare („u" este o vocală închisă, „m", o consoană nazală).

4. *Un imaginar specific (teme şi motive)*

Câteva teme şi motive apar înainte în poezia romantică: dragostea, singurătatea, melancolia, natura, reveria. Simbolismul descoperă oraşul cu spaţiile caracteristice lui: strada, cafeneaua, cârciuma, parcul, mahalaua etc. Există, de asemenea, o atracţie a stărilor morbide: nevroza, boala, anxietatea, moartea. Alte motive caracteristice: ţinuturile îndepărtate, exotice, călătoria, ploaia, toamna, iarna, primăvara, amurgul, valsul, fanfara, marşul funebru, clavecinul, cromatismul (plumbul, violetul, cenuşiul, negrul etc.), florile (crinul, trandafirul, crizantema, violetele etc.).

Exemplu: „Miresme dulci de flori mă-mbată şi mă alintă gânduri blânde…/ Ce iertător şi bun ţi-e gândul, în preajma florilor plăpânde!/ Râd în grămadă: flori de nalbă şi albe flori de mărgărint" … (Dimitrie Anghel, *În grădină*)

Se observă motivele florale: nalba şi mărgăritarul. Există, de asemenea, corespondenţa între lumea vizibilă, concretă a florilor şi lumea interioară (blândeţea, iertarea). Floarea are, prin urmare, şi valoarea unui simbol.

G. Bacovia, *Lacustră* DSP

G. Bacovia (1881-1957), poet. Volumul emblematic – *Plumb* – apare în 1916 şi conţine teme şi motive ale „bacovianismului": solitudinea, dezolarea, nevroza, moartea, boala, golul existenţial, monotonia. Alte culegeri de versuri publicate sunt: *Scântei galbene* (1926), *Cu voi...* (1930), *Comedii în fond* (1936) şi *Stanţe burgheze* (1946).

- **Apartenenţa la un curent**: simbolism. Poezia lui Bacovia se înscrie în simbolism, autorul valorificând simboluri (lacustra) şi anumite motive literare (solitudinea, ploaia). Poetul explorează efecte muzicale, prin utilizarea formelor verbale gerunziale („plouând", „plângând"), a sugestiei şi a corespondenţei (între lumea interioară şi universul exterior).
- **Temă**: alienarea fiinţei umane (singurătatea, spaima, moartea).
- **Motive**: noaptea, ploaia, solitudinea, somnul, coşmarul, lacustra.
- **Ideea centrală (mesajul)**. Eul poetic este prizonierul unui potop simbolic, trăit într-un scenariu oniric.
- **Procedee ale expresivităţii limbajului şi compoziţiei**: reluarea titlului în poem, devenit un laitmotiv, metafora personificatoare („materia plângând"), repetiţii („*aud* plouând,/ *Aud* materia plângând..."), epitet („scânduri ude", „piloţii grei"), verbe la prezent („aud", „dorm", „simt") asociate cu permanenţa unor trăiri, pronumele personal de persoana I (marca eului poetic), câmpul semantic acvatic.
- Patru catrene cu rimă variabilă, ritmul iambic, măsura de 8-9 silabe.

Lacustră – apartenenţa la un curent literar (eseu argumentativ)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre apartenenţa la un curent literar a unui text poetic de G. Bacovia.

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

Volumul de debut al poetului, *Plumb*, apărut în 1916, se înscrie în curentul simbolist, mişcare cunoscută încă de la sfârşitul secolului al XIX-lea. Preferinţa pentru anumite simboluri, explorarea muzicală a unor cuvinte, dar şi temele şi motivele specifice (solitudinea, monotonia, nesiguranţa, starea de prizonierat etc.) încadrează poemul *Lacustră* în simbolism. Alături de posibilităţile de sugestie ale cuvintelor, un rol important îl are corespondenţa dintre lumea exterioară, cuprinsă de permanenţa ploii, şi trăirile legate de presimţirea sfârşitului. Eul bacovian este supus alienării, trăind într-o stare de prizonierat. De altfel, lacustra – locuinţă temporară din vremurile primitive,

construită pe apă şi susţinută de stâlpi – indică izolarea, fiind un loc al recluziunii, ferit de posibilele pericole. Însă, la Bacovia, lacustra nu reprezintă un spaţiu securizant, protector, ci sugerează un loc al instabilităţii, al presimţirilor sumbre, care amplifică starea de panică.

În primul rând, titlul, *Lacustră*, aminteşte de acele locuinţe izolate şi indică un motiv literar – spaţiul claustrării, al individului confruntat cu neliniştile existenţiale. Primul vers al poemului („De-atâtea nopţi aud plouând") creează contextul, reliefând imaginea unei lumi ameninţate de un potop simbolic. Repetiţia scenariului catastrofic – al naturii dezlănţuite – devine motiv de îngrijorare pentru eul solitar („Sunt singur"), meditativ. În acest caz, ploaia constituie un agent distructiv. De asemenea, metafora „materia plângând" este inedită, sugerând decadenţa universală sau chiar dispariţia elementului spiritual. Verbul la gerunziu, „plouând", marchează continuitatea acestui fenomen, potopul fără sfârşit.

În al doilea rând, poemul bacovian este structurat pe două planuri: cel interior, al eului marcat de spaime, şi cel exterior, al naturii anihilante. Universul interior este configurat ca o lacustră simbolică supusă unor posibile invazii. De altfel, „podul de la mal", invocat în al doilea catren, reprezintă singura legătură cu spaţiul terestru, deci cu lumea posibilelor pericole. Sentimentul catastrofic se va amplifica în următoarea strofă: aici fragilitatea omului modern este mult mai vizibilă, de vreme ce „Piloţii grei se prăbuşesc". Stâlpii de susţinere, „piloţii", marchează momentul de maximă tensiune interioară, prăbuşirea, căderea, lipsa oricărei speranţe: „Apa nu roade doar locuinţele lacustre şi lemnul pilonilor de sprijin, ci înseşi temeliile universului." (Nicolae Manolescu). Viziunea este de coşmar, iar eul, care trăieşte sentimentul golului sufletesc, pare supus definitiv alienării. Textul capătă alte contururi, de vreme ce poetul recuperează imagini din trecutul îndepărtat, din perioada „lacustrelor". Comparaţia este evidentă: imaginile „preistorice" sunt reînviate în prezentul trăirii. Ultima strofă, recapitulativă, readuce în prim-plan vechile obsesii care definesc disperarea fiinţei umane. În fond, extincţia universului coincide cu propria dispariţie. Sentimentul prăbuşirii pare a fi iremediabil.

Mijloacele expresive sunt surprinzătoare în simplitatea lor. Ele pun în evidenţă „psihologia" unui eu lipsit de soluţii salvatoare, incapabil să evadeze din peisajul apocaliptic pe care îl trăieşte mintal. Verbele la prezent, de exemplu, indică tocmai permanenţa stării de nelinişte. Ploaia devine, la Bacovia, o stare de spirit şi un motiv de tortură interioară. Al doilea catren stă sub semnul adverbului „parcă": scenariul este unul incert, dubitativ. În acelaşi timp, structura verbală „mi se pare" marchează ipoteticul, posibilul, definind incertitudinile eului. Poetul, în fond, nu descrie, ci sugerează, urmărind traumele unui individ care poate evada, prin somn, în vremea lacustrelor.

Având structura unui monolog liric, poemul dezvoltă ideea imposibilităţii omului de a supravieţui într-o lume ostilă, textul fiind construit ca o „halucinaţie a unui diluviu ce izbeşte cu valuri de apă pe adormit" (G. Călinescu). Elementul acvatic este asociat cu o forţă distrugătoare, poetul reînviind vechiul mit biblic, al potopului. Panica, nevroza, aşteptările, tensiunea sunt definitorii pentru eul bacovian, dominat de sfâşieri lăuntrice, de permanenţa unei tragedii.

Literatura interbelică

Modernismul interbelic DBN

Eugen Lovinescu (1881-1943), critic şi istoric literar, sociolog al culturii, memorialist şi prozator, este unul dintre cei mai mari critici ai literaturii române şi susţinătorul modernismului interbelic. A condus cenaclul *Sburătorul* şi revista cu acelaşi nume, promovând pe cei mai importanţi scriitori români din prima jumătate a secolului XX care se înscriau în direcţia înnoitoare, europeană a epocii. Cărţile sale reprezentative sunt *Istoria civilizaţiei române moderne* (1924-1926) şi *Istoria literaturii române contemporane* (1925-1929).

- **Modernismul** este, în plan universal, un curent cultural ce se manifestă la sfârşitul secolului al XIX-lea până în anii '60 ai secolului XX, fiind o formă de manifestare a modernităţii, constituind eticheta aplicată de obicei, în sens larg, celor mai recente forme de expresie ale spiritului novator în planul creaţiei artistice. Se desemnează ca antonim al tradiţionalismului, manifestându-se ca un fenomen de ruptură, diferenţă faţă de vechile formule estetice şi însumează toate curentele post-romantice: simbolism, expresionism, imagism, dadaism, suprarealism, futurism, neomodernism etc.
- Există trei termeni: **modernitate**, care desemnează epoca culturală, **modernismul** – curentul literar şi artistic dezvoltat în modernitate şi adjectivul **modern**, cu o arie mai largă de utilizare, însemnând tot ceea ce este actual, contemporan, nou.

Modernismul se defineşte în opoziţie cu tradiţia, care apără un anume ideal de frumuseţe neschimbător şi transcendent, însemnând *noul*, *schimbarea*, *diferenţa*. Artistul modern caută „caracterul frumosului actual", tocmai de aceea accentul cade pe *originalitate*.

- **Modernismul lovinescian**

La noi, începuturile ideologiei moderniste se datorează criticului interbelic E. Lovinescu, conducător al cenaclului *Sburătorul*. La început, revista îşi propusese să descopere noi autori, scriitori tineri, debutanţi. Cu timpul, Lovinescu a devenit un mentor şi un conducător cultural, un amfitrion care conducea şedinţele cenaclului literar în propria casă. Volumele de critică şi teorie pe care le-a publicat au sporit şi au consolidat poziţia grupului şi afirmarea ideologiei moderniste. În *Istoria civilizaţiei române moderne* (1924-1926), Lovinescu prezintă evoluţia societăţii româneşti pe drumul spre modernitate, subliniind că nu influenţele orientale sunt importante din acest punct de vedere: „orice progres al culturii române e un produs al contactului cu apusul". Efortul de sincronizare a civilizaţiei şi culturii româneşti cu modernitatea apuseană a însemnat mai întâi o „imitaţie" care porneşte de sus în jos, şi care apoi a dus la adaptarea, asimilarea şi internalizarea formelor de cultură occidentale, instituţionale sau spirituale. Sociologic, acest proces „revoluţionar" a fost simultan cu ridicarea unei categorii sociale progresiste: burghezia orăşenească.

În *Istoria literaturii române contemporane* (1925-1929), criticul tratează direcţiile de modernizare ale literaturii române şi sincronizarea ei cu literatura europeană. Marele

roman românesc interbelic modern include autori precum Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Anton Holban ş.a.

Încurajează „poezia nouă" (simbolismul, expresionismul) ca fiind expresia unei alte sensibilităţi. Apreciază intelectualizarea şi rafinarea sensibilităţii şi a expresiei moderne, ca şi „integrarea inconştientului în artă" sau poezia „de notaţie şi atmosferă" a lui Bacovia, despre care scria, în volumul al II-lea al *Istoriei literaturii...*: „Bacovia se bucură de rarul privilegiu al originalităţii: [...] Există, într-adevăr, o atmosferă bacoviană: o atmosferă de copleşitoare dezolare, de toamnă cu ploi putrede, cu arbori cangrenaţi, limitată într-un peisagiu de mahala de oraş provincial, între cimitir şi abator, cu căsuţele scufundate în noroaie eterne, cu grădina publică răvăşită, cu melancolia caterincilor şi bucuria panoramelor [...]; şi în această atmosferă de plumb, o stare sufletească identică: o abrutizare de alcool, o deplină dezorganizare sufletească prin obsesia morţii şi a neantului, un vag sentimentalism banal, în tonul caterincilor, şi macabru, în tonul păpuşilor de ceară ce se topesc, o descompunere a fiinţei organice [...]. Expresie a unei nevroze, o astfel de poezie impresionează prin ansamblu, fără să reţină prin amănunt."

Orientări avangardiste în primele decenii ale secolului XX — DBN

Avangarda istorică desemnează un fenomen artistic care s-a manifestat la începutul secolului XX prin afirmarea unor serii de mişcări cu programe uneori total diferite, dar unite de aceeaşi notă de radicalism: spiritul negator, spiritul ludic, ruptura totală cu tradiţia, obsesia *artei absolute*, tendinţa agresiv-nihilistă, destructurarea textului etc.

Avangarda reuneşte un număr considerabil de manifestări culturale antitradiţionale iniţiate de poeţi, gânditori şi artişti plastici decişi să restructureze şi să re-creeze întreg edificiul cultural. Printre cele mai importante mişcări de avangardă se numără:

Futurismul (< it. *il futuro = viitorul*) se dezvoltă cu precădere în Italia, în arte, cinematografie, arhitectură, modă, dans şi chiar gastronomie şi se defineşte prin elogiul ştiinţei şi al tehnologiei moderne. Vehiculează concepte precum: elogiul epocii moderne marcate de viteză, forţă, elan vitalist, cultul automobilului, omul-maşină, arta-acţiune, mecanicismul, modelul spiralei, agresivitatea operei de artă, preamărirea războiului etc. Principalul său reprezentant în literatură este F.T. Marinetti (iniţiatorul mişcării şi semnatarul manifestelor futuriste literare).

> *Noi declarăm că splendoarea lumii s-a îmbogăţit cu o nouă frumuseţe: frumuseţea vitezei. Un automobil de curse cu frumosul său motor, împodobit cu tuburi groase ca nişte şerpi cu încărcătură explozivă, un automobil care se năpusteşte, care are aerul că aleargă, este mult mai frumos decât Victoria de la Samotrace.*
> **(Notă:** Faimoasa **Nike (Victoria) din Samotrace**, sculptură din perioada elenistică, având o tematică mitologică. A fost sculptată în secolul al II-lea î.H. şi reprezintă o fiinţă înaripată care, din punct de vedere al trăsăturilor feminine, aminteşte foarte mult de îngerii din bisericile creştine.)

Expresionismul are drept centru de iradiere Germania primelor decenii ale secolului XX, având o puternică reprezentare în artele plastice. Pune în circulaţie concepte precum: antipozitivism, antinaturalism, exacerbarea eului, trăirea *din interior*, viziunea apocaliptică asupra lumii şi asupra vieţii, tabloul ca expresie a unei viziuni interioare, preamărirea metropolei, mila pentru suferinţa umană, fantasticul sumbru, grotescul, morbidul etc. Principalii săi reprezentanţi sunt: scriitorii Ernst Barlach, Georg Kaiser, Franz Kafka, Georg Trakl, Gottfried Benn, Franz Werfel şi artiştii plastici Franz Marc, Paul Klee, Wassili Kandinski. La noi, expresionismul este prezent într-o anumită măsură în creaţia lui Lucian Blaga şi în poezia lui George Bacovia.

Cubismul se manifestă în artele plastice şi se afirmă prin organizarea datelor vizuale într-o sinteză intelectuală, condamnarea ingenuului, depăşirea subiectivă a obiectivităţii, exploatarea geometriilor neeuclidiene, puritatea geometrică a formelor, legea ştiinţifică a contrastelor (de ton, de linie şi de tentă), spargerea perspectivei în volume accentuate, asocierea de imagini diferite, conjugate în mod simultan de întrepătrunderea planurilor colorate etc. Principalii săi reprezentanţi sunt: Braque, Picasso, Delaunay.

Dadaismul, cea mai anarhică dintre toate mişcările avangardei, debutează în Elveţia, la Zürich, la iniţiativa scriitorului român Tristan Tzara, căruia i s-au alăturat, la început, scriitorii Hugo Ball şi Richard Hülsenbeck şi artistul plastic Hans Arp, apoi pictori ca: românul Marcel Iancu, Francis Picabia, Marcel Duchamp (S.U.A.), Max Ernst, Kurt Schwitters (Germania) etc. Principalele trăsături ale esteticii dadaiste: negarea violentă a trecutului (tabula rasa) şi chiar autonegaţia, aspiraţia spre libertatea absolută a individului, spontaneitate, cultul aleatorului şi al absurdului, activismul, promovarea scandalului ca mod de exprimare, primatul vieţii asupra esteticii, poezia în acţiune, respingerea teoriei şi a logicii etc.

Luaţi un ziar.
Luaţi nişte foarfeci,
Alegeţi în ziar un articol care să aibă lungimea pe
care doriţi s-o daţi poeziei dumneavoastră.
Decupaţi articolul.
Decupaţi, de asemenea, fiecare cuvânt ce intră în
alcătuirea articolului şi puneţi toate cuvintele într-o pungă.
Agitaţi încetişor.
Scoateţi cuvintele. Unul după altul, dispunându-le
în ordinea în care le veţi extrage.
Copiaţi-le conştiincios.
Poezia vă va semăna.
Iată-vă devenit un scriitor deosebit de original şi înzestrat cu o încântătoare sensibilitate...

(Tristan Tzara, *Manifest despre amorul slab şi amorul amar*)

Suprarealismul este curentul care, depăşind faza anarhismului pur, primitiv, teribilist şi puternic nihilist, încearcă să găsească o soluţie de reconciliere între artă şi societate, între lumea interioară şi cea exterioară, între fantezie şi realitate. Conduşi, ca şi dadaiştii (dintre care o mare parte se raliază la noua estetică: Francis Picabia, André Bréton, Paul Éluard, Louis Aragon, Phillippe Soupault şi chiar Tristan Tzara) sau reprezentanţii altor mişcări de avangardă, de elanul idealist al aflării libertăţii absolute, suprarealiştii refuză să o mai caute exclusiv pe calea negaţiei absolute. Ei îşi îndreaptă atenţia spre zonele insondabile ale spiritului, promovând abolirea logicii şi a raţiunii, tehnica dicteului automat, logica visului, halucinaţia, iraţionalul, miraculosul, subconştientul, suprarealul, hazardul obiectiv şi duratele însufleţite, haosul originar, inocenţa copilăriei, tehnica surprizei şi a umorului subiectiv etc. Mentorul grupării a fost André Bréton, iar principalii săi reprezentanţi Louis Aragon, Phillipe Soupault, Paul Éluard, Robert Desnos, Roger Vitrac, Max Morise, Benjamin Péret, Antonin Artaud, Francis Gérard, Pierre Naville, Francis Picabia, Marcel Duchamp, Salvador Dali etc. Principalul obstacol de care se lovesc suprarealiştii este logica, pe care vor să o submineze deoarece impune limite experienţei umane prin reguli şi clişee ce împiedică funcţionarea autentică a gândirii. Ei îi vor opune un univers al inconştientului, al iraţionalului, al miraculosului şi al copilăriei.

Cel mai cunoscut şi longeviv scriitor suprarealist român a fost Gellu Naum.

Constructivismul reprezintă prima mişcare românească de avangardă cu un program coerent, bine conturat, promovat în paginile revistelor *Contimporanul*, *75HP* şi *Punct*. Aspirând către un *dadaism constructiv*, va prelua elemente dadaiste (contestarea ideii de literatură, eliminarea convenţiilor literare, negarea subiectivităţii creatoare, elogiul hazardului), futuriste (dinamismul, descătuşarea energetică, stilul telegrafic) şi trăsături comune tuturor curentelor de avangardă (caracter antitradiţional, antiacademic, antimimetic, antiierarhizant, deliricizant etc.).

Contimporanul constituie întâia revistă avangardistă din literatura română, condusă de poetul Ion Vinea şi de artistul plastic Marcel Iancu.

Jos Arta
căci s-a prostituat!
Poezia nu e decât un teanc de stors glanda lacrimală a fetelor de orice vârstă!
Teatrul, o reţetă pentru melancolia negustorilor de conserve;
Literatura, un clistir răsuflat;
Dramaturgia, un borcan de fetuşi fardaţi;
Pictura, un scutec al naturii, întins în saloanele de plasare;
Muzica, un mijloc de locomuţiune în cer;
Sculptura, ştiinţa pipăirilor dorsale;
Arhitectura, o întrepriză de mausoleuri înzorzonate;
Politica, îndeletnicirea cioclilor şi a asasinilor; [...]

(Ion Vinea, *Manifest activist către tinerime*, fragment)

Termenul **tradiționalism** își are originea în cuvântul „tradiție", care se referă la obiceiuri, datini, credințe, mijloace de expresie ce se transmit de la o generație la alta, datorită unui atașament profund pentru tot ceea ce înseamnă valorile arhaice ale spiritualității.

Tradiționalismul este o mișcare ce cuprinde orientările culturale, literare și social-politice din prima jumătate a secolului al XX-lea care se opun mișcării novatoare reprezentate de modernism. Tradiționalismul derivă în literatura română, într-o oarecare măsură, din romantismul pașoptist, care exaltă valorile naționale, și din ideile naționaliste eminesciene, ce idealizează trecutul neamului, formele statale patriarhale și consideră țărănimea singura clasă pozitivă a societății românești.

Se caracterizează printr-o viziune idilică asupra satului românesc și asupra istoriei, prin prețuirea folclorului, interesul față de problematica țăranului și față de specificul național, accentul pus pe etic, etnic si social, de multe ori, în defavoarea esteticului, opoziția față de instituțiile moderne, față de inovațiile culturale, considerarea mediului citadin periculos pentru puritatea sufletelor.

În primele decenii ale secolului, ideile tradiționaliste se regăsesc în cadrul mișcării semănătoriste inițiate de *Sămănătorul*, revistă înființată de Al. Vlahuță și G. Coșbuc la 2 decembrie 1901, București, și al cărei articol-program *Primele vorbe*, reactualizează direcțiile *Daciei literare*. Grupați în jurul lui Nicolae Iorga, devenit mentorul mișcării, **sămănătorismul** capătă accente ostile la adresa modernismului (refuzul poeziei simboliste, refuzul civilizației urbane etc.). El se opune influențelor străine, considerate primejdioase pentru cultura noastră și propune o literatură care să lumineze poporul și să susțină ideea intrării în universalitate prin naționalism.

Tot de factură tradiționalistă este și mișcarea social-politică **poporanistă** inițiată de revista *Viața românească*, apărută la Iași în 1906, al cărei ideolog va fi Constantin Stere, iar din 1920, Garabet Ibrăileanu. Se caracterizează prin interesul pentru lumea rurală, condiția tragică a țăranului, critica socială și pledoaria pentru răspândirea culturii în rândul maselor populare.

În **perioada interbelică**, tradiționalismul s-a conturat îndeosebi în jurul revistei *Gândirea*, apărută la Cluj în 1921 sub direcția lui Cezar Petrescu și D.I. Cucu. Din 1922, revista se va tipări la București sub conducerea lui Nichifor Crainic și își va înceta activitatea în 1944. În numerele sale vor publica scriitori de marcă ai literaturii române (Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Adrian Maniu, Ion Pillat, Vasile Voiculescu, Tudor Vianu, Mateiu I. Caragiale, Gib I. Mihăescu, Mircea Eliade etc.), oferind o imagine bogată asupra fenomenului literar românesc.

Eclectică la început, menținând o linie moderat tradiționalistă, prin Nichifor Crainic, revista își formulează doctrina **gândiristă**, la care nu aderă însă toți colaboratorii. Printr-o serie de articole-eseu, dintre care cel mai important este *Sensul tradiției* (1929), directorul revistei fixează noile direcții concentrate în câteva concepte, precum: **autohtonism și ortodoxism**.

„Tradiţionalismul voieşte o cultură creatoare de valori autohtone, o creaţie culturală proprie. [...] Expresie a poporului, creaţia populară e în funcţie de popor."

„*Sămănătorul* a avut viziunea magnifică a pământului românesc, dar n-a văzut cerul spiritualităţii româneşti [...]. Peste pământul pe care am învăţat să-l iubim din *Sămănătorul*, noi vedem arcuindu-se coviltirul de azur al Bisericii ortodoxe."

Tradiţionalismul gândirist cultivă, de asemenea, folclorul, pe care îl investighează în zonele lui magice, cu bogat fond mitic (credinţe, obiceiuri, rituri străvechi etc.), la care adaugă cultul limbii naţionale şi al strămoşilor.

În poezie, cei mai cunoscuţi autori de viziune tradiţionalistă sunt Vasile Voiculescu şi Ion Pillat, iar în proză, Mihail Sadoveanu.

Poezia modernistă

Lucian Blaga, *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* DS

Lucian Blaga (1895-1961), poet, dramaturg şi filosof. A publicat volume de versuri ca *Poemele luminii* (1919), *Paşii profetului* (1921), *În marea trecere* (1924), *Lauda somnului* (1929) etc. Poezia, ca şi teatrul, este marcată de expresionism (un curent al modernismului european). Dramaturgia mizează pe mituri şi expresivitatea lirică, *Meşterul Manole* fiind capodopera genului.

- **Specie literară**: artă poetică.
- **Apartenenţa la un curent**: modernismul (expresionismul). Modernismul este, de fapt, o direcţie în care intră mai multe curente literare. Poezia lui Blaga este marcată de expresionism, un curent european caracterizat prin interesul pentru experienţa spirituală (metafizică), pentru arhaic şi originar, printr-o viziune pesimistă asupra civilizaţiei moderne (înstrăinarea, invazia tehnologiei, îndepărtarea de natură şi de experienţa sacrului) şi prin promovarea trăirii autentice şi plenare.
- **Temă**: poezia.
- **Motive**: taina (misterul), lumina, flori, buze, ochi, morminte.
- **Ideea centrală (mesajul)**. Poezia sporeşte misterul lumii („eu cu lumina mea sporesc a lumii taină").
- **Procedee ale expresivităţii limbajului şi compoziţiei**: reluarea titlului în primul vers, metafora („corola de minuni a lumii"), antiteza („lumina mea" – „lumina altora"), enumeraţia („în flori, în ochi, pe buze ori morminte"), pronumele personal de persoana I (marca eului liric), câmpul semantic al misterului.
- **Versul liber**: absenţa rimei, ritmul în afara unui tipar, măsura inegală a versurilor, ingambamentul – continuarea unei propoziţii de la un vers la altul: „şi nu ucid/ cu mintea tainele, ce le-ntâlnesc/ în calea mea". Ritmul mai liber al discursului liric este marcat şi de faptul că majuscula apare la început de enunţ, nu la început de vers.

***Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* – apartenența la un curent literar (eseu argumentativ)**

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre apartenența la un curent literar a unui text poetic de Lucian Blaga.

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) și concluzia/sinteza.

Opera poetică a lui Lucian Blaga aparține unui modernism a cărei principală sursă este un curent european care se manifestă încă din perioada antebelică: expresionismul. Câteva dintre aspectele expresionismului se pot observa în întreaga creație a lui Lucian Blaga: interesul pentru o lume veche a miturilor și pentru tot ceea ce este metafizic sau spiritual. Publicată în volumul *Poemele luminii* din 1919, poezia *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* este una dintre cele mai cunoscute arte poetice. Textul lui Lucian Blaga este reprezentativ pentru **modernismul** interbelic prin **imaginarul insolit**, **versificația inovatoare**, **sentimentul metafizic** al existenței și chiar prin **temă**, întrucât modernismul s-a aplecat cu mare interes asupra actului de a scrie și asupra condiției creatorului.

În primul rând, titlul, reluat în primul vers, anunță **o artă poetică**. Acest „eu" care deschide poezia (eul liric) este, de fapt, poetul. Pentru el lumea are înfățișarea și substanța unei „corole de minuni", metaforă care sugerează destul de simplu frumusețea și misterul. Atitudinea poetului față de această enigmă a lumii se precizează în prima secvență a poeziei prin antiteza dintre acest eu și alții. „Lumina altora" (cunoașterea altora) distruge acest mister, pe când „lumina mea" (a poetului) îl sporește. De altfel, versul esențial al poeziei exprimă într-o formă directă mesajul ei: „eu cu lumina mea sporesc a lumii taină". El apare chiar la mijlocul ei, în finalul primei secvențe, într-un fragment care subliniază prin repetiție condiția aparte a acestui eu, condiție a artistului care creează urmând un tipar al lumii: „dar eu/ eu cu lumina mea sporesc a lumii taină". Cu alte cuvinte, între poezie și esența lumii există o afinitate pe care alte experiențe umane au pierdut-o.

Comentatorii au pus în legătură acest mod de a înțelege poezia cu textele filosofice ale lui Blaga, elaborate mai târziu. În *Trilogia cunoașterii*, apar două concepte, cunoașterea paradiziacă și cunoașterea luciferică, similare celor două atitudini descrise în *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*. Cunoașterea poetică este una luciferică, miza ei nu constă în înțelegerea rațională a lumii (ca în primul caz), ci într-o asumare a ei la nivel arhetipal. E un fel de cunoaștere care angajează alte resurse ale psihicului uman decât rațiunea, cum ar fi inconștientul sau emoțiile. Poezia anticipează această teorie filosofică, între imaginile poetice și noțiunile filosofice relația este de asemănare, nu de identitate. *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii* nu este un text filosofic, ci o poezie lirică, cu un substrat meditativ.

În al doilea rând, **imaginarul poetic insolit** este structurat de această relație a eului cu lumea și de motive centrale ca misterul și lumina (metaforă a cunoașterii, dar și

a iubirii, în ansamblul volumului). Câmpul semantic al misterului este bogat în termeni: „minuni", „taine", „vrajă", „nepătruns", „ascuns", „adâncime", „întuneric", „neînțeles". Se produce un fel de abstractizare a limbajului, pentru că asemenea termeni nu creează imagini concrete în mintea cititorului. Ei numesc o realitate care scapă atât definirii, cât şi vederii (interioare sau nu). Poezia nu se poate lipsi decât în cazuri excepţionale de concreteţe. În plus, Lucian Blaga are talentul imaginii plastice de o originalitate surprinzătoare, tipică pentru ceea ce numim imaginar insolit. De exemplu, în secvenţa a doua, pentru a prinde mai clar aparentul paradox al luminii care sporeşte misterul („întunericul"), poetul recurge la comparaţia cu lumina de lună care „sporeşte şi mai tare taina nopţii". În aceeaşi serie a plasticizării intră enumeraţia repetată a florilor, buzelor, ochilor şi mormintelor: ar putea sugera frumuseţea vizibilă cu ochiul liber a lumii sau marile experienţe ale omului (natura, dragostea, cunoaşterea, timpul).

Întreaga poezie este orientată către o formă de tensiune spirituală, de căutare a unui sens ascuns al lucrurilor egal cu **un sentiment metafizic al existenţei**, Lucrurile şi fiinţele concrete au un miez la care nu putem să ajungem niciodată pe deplin şi această fascinaţie a tainei defineşte poezia. Textul se încheie cu o propoziţie explicativă, care completează versul esenţial. Mesajul este exprimat concis în această frază: „dar eu/ eu cu lumina mea sporesc a lumii taină/.../ căci eu iubesc/ şi flori, şi ochi, şi buze, şi morminte." Prin urmare, poezia este o formă de cunoaştere care sporeşte frumuseţea lumii şi este, totodată, o formă de iubire a ei.

Tudor Arghezi, *Testament* DBN

Tudor Arghezi (1880-1967), poet. A debutat târziu, la 47 de ani, în 1927, cu volumul *Cuvinte potrivite*, urmat de numeroase alte volume, printre care *Flori de mucigai* (1931) sau *Cărticica de seară* (1935). A scris, de asemenea, proză, tablete foarte variate din punct de vedere tematic, fiind şi un pamfletar redutabil.

- **Specie literară**: artă poetică modernă.
- **Apartenenţa la un curent**: modernismul. Cu T. Arghezi se schimbă nu doar limbajul poetic al literaturii noastre, ci şi tematica poeziei, fiindcă introduce în literatura română „estetica urâtului", inspirat de poetul modern francez Charles Baudelaire, transfigurând aspectele sordide, mizere, groteşti şi triviale ale realului în frumos artistic, utilizând termeni consideraţi până la el „nepoetici". Viziunea modernă se regăseşte deci atât prin estetica urâtului, cât şi prin preferinţa pentru metaforă, prin magia lexicală, prin cultivarea ludicului şi a anecdotei, prin interesul pentru artele poetice şi pentru arta ca meşteşug.
- **Tema**: poezia se dovedeşte a fi o arheologie a eului creator, o redefinire, căutare şi reconstruire prin întoarcere la „temelii" a identităţii creatoare.
- **Motive**: cartea, străbunii, cuvântul.
- **Ideea centrală (mesajul)**: creaţia literară în ipostaza de meşteşug („cuvinte potrivite"), creaţie lăsată ca moştenire unui fiu spiritual.
- **Procedee ale expresivităţii limbajului şi compoziţiei**: acumularea de cuvinte nepoetice, care dobândesc valenţe estetice (de exemplu: „bube, mucegaiuri şi noroi",

„ciorchin de negi"); valorificarea diferitelor straturi lexicale în asocieri surprinzătoare: arhaisme („hrisov"), regionalisme („grămădii"), cuvinte şi expresii populare („gropi", „răpi", „pe brânci", „plăvani", „vite", „zdrenţe"), termeni religioşi („cu credinţă", „icoane", „Dumnezeu", „izbăveşte"), neologisme („obscur"). De asemenea, seriile antonimice: „când să-mbie, când să-njure" sugerează diversele tonalităţi ale creaţiei poetice argheziene; „Făcui din zdrenţe muguri şi coroane" exprimă ideea transfigurării artistice a unor aspecte ale realităţii degradate sau efectul expresiv al cuvintelor triviale (ambiguitatea expresiei poetice).

Testament – apartenenţa la modernism (eseu argumentativ)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre apartenenţa la modernism a unui text poetic de Tudor Arghezi.

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

Testament este poezia aşezată la începutul volumului de debut *Cuvinte potrivite* (1927), fiind considerată o **artă poetică modernă**, în care autorul îşi exprimă propriile convingeri despre arta literară, despre menirea literaturii, despre limbaj, iar eul creator îşi reconstituie, printr-o succesiune de metafore, identitatea, situându-se într-un lung şir al strămoşilor şi adresându-se unui fiu spiritual. Preferinţa pentru metafore, „estetica urâtului", problematica limbajului, transfigurarea creatoarea a realului, arheologia eului creator, asocierile paradoxale de imagini artistice – toate acestea alcătuiesc **argumente** pentru modernitatea liricii argheziene.

Modernitatea şi complexitatea viziunii creatoare se dezvăluie, mai întâi, prin **interesul pentru arta poetică.** Textul poetic este conceput ca un monolog adresat de tată unui fiu spiritual căruia îi este lăsată drept unică moştenire „cartea": „Nu-ţi voi lăsa drept bunuri după moarte,/ Decât un nume adunat pe-o carte". Substantivul „carte" atenţionează cititorul asupra semnificaţiei globale a textului, asupra temei subsidiare referitoare la concepţia despre creaţie, despre poezie.

Crezul poetic arghezian începe cu recuperarea unui trecut imemorial, într-un timp al revoltei: „În seara răzvrătită care vine/ De la străbunii mei până la tine". Metafora „Cartea mea-i, fiule, o treaptă" susţine ideea unui drum ascensional, sugerat şi de imaginea „suişului" abrupt „prin râpi şi gropi adânci". În primele strofe, eul creator îşi reconstituie, printr-o succesiune de metafore, identitatea, situându-se într-un lung şir al strămoşilor. Versurile „Al robilor cu saricile, pline/ De osemintele vărsate-n mine" cuprinde una dintre cele mai cele mai frumoase imagini concrete ale legăturii indestructibile cu străbunii.

Estetica urâtului şi transfigurarea limbajului popular, oral al strămoşilor în limbaj artistic constituie actul de naştere al poeziei argheziene. Metamorfoza se produce pornind de la materii aparent incongruente, din aspecte disparate ale lumii: „Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite/ Eu am ivit cuvinte potrivite [...] Făcui din zdrenţe muguri şi

coroane./ veninul strâns l-am preschimbat în miere [...] Am luat ocara, şi torcând uşure,/ Am pus-o când să-mbie, când să-jure./ Am luat cenuşa morţilor din vatră/ Şi am făcut-o Dumnezeu de piatră". „Categoriile negative", aspectele urâte, mizere ale lumii, sunt transfigurate în fabuloase expresii poetice. Materialul greoi, încărcat de vechi identităţi, purtând însemnele timpului, este transformat în „muguri şi coroane" şi „Dumnezeu de piatră". Estetica urâtului, specifică modernismului arghezian, este desfăşurată aproape explicit în versurile: „Din bube, mucegaiuri şi noroi/ Iscat-am frumuseţi şi preţuri noi".

Arta ca meşteşug este o altă trăsătură a imaginarului liric modern. Poezia este atât rezultatul inspiraţiei, al harului divin, „slova de foc", cât şi rezultatul meşteşugului, al trudei poetice, „slova făurită": „Slova de foc şi slova făurită/ Împărechiate-n carte se mărită/ Ca fierul cald îmbrăţişat în cleşte". „Slova de foc" este, cu siguranţă, semn al inspiraţiei, al harului, al sublimării, iar „slova făurită" semnifică truda, munca, transformarea.

Ilustrând principalele particularităţi ale unei arte poetice şi exprimând profesiunea de credinţă a unui artist care încearcă să se autodefinească atât în raport cu tradiţia, cât şi cu modernitatea, poezia *Testament* este totodată semnificativă din perspectiva mitului „cărţii" care joacă un rol esenţial în imaginarul liricii argheziene.

Tudor Arghezi, *Testament* şi *Mireasa* (o paralelă) DS

Redactează o paralelă de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi prin comparaţie **particularităţi ale unor texte poetice studiate, aparţinând lui Tudor Arghezi.**

În elaborarea paralelei, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textelor poetice alese într-un **curent** cultural/**literar**;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textele poetice alese prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textele poetice studiate, din seria: titlu, **relaţii de opoziţie şi de simetrie**, motiv poetic, laitmotiv, **sugestie şi ambiguitate**.

Cele două texte aparţin unor volume diferite: *Testament*, o artă poetică, deschide primul volum al poetului, *Cuvinte potrivite,* în schimb *Mireasa* este o poezie de dragoste din al treilea volum, *Cărticica de seară.* Sunt texte caracteristice pentru originalitatea limbajului arghezian şi pentru spiritul inovator al modernismului. Pe de altă parte, mai mult poate decât în *Testament*, dincolo de concreteţea imaginilor, se conturează în *Mireasa* un joc al sensurilor subtil şi ambiguu.

Se observă înainte de orice că sfera tematică nu e aceeaşi, dar poezia şi dragostea sunt două teme mari ale literaturii dintotdeauna, frecvente, de asemenea, în modernismul interbelic. Diferenţa tematică se concretizează într-o distanţă evidentă între cele două texte la nivelul imaginarului. În *Testament* lumea poeziei adună alături urâtul şi

frumosul, întunericul şi lumina, suferința şi izbăvirea, materia şi spiritul. Motivele care o compun constituie una din sursele originalității de viziune asupra artei: pe de o parte „graiul lor (al străbunilor, n.m.) cu-ndemnuri pentru vite", „sapa", „brazda", „veninul", „durerea noastră surdă şi amară", iar pe de altă parte, „cuvintele potrivite", „mierea", „Dumnezeul de piatră", „vioara", „slova de foc" şi „slova făurită", arta, prin urmare. Gustul evident al **antitezei** structurează şi imaginarul poeziei *Mireasa*. Ca şi în *Testament*, două lumi stau față în față (în oglindă) şi iau chip prin această oglindire. De data aceasta, fiind vorba de o poezie de dragoste, cele două lumi sunt bărbatul şi femeia. Prima strofă dă tonul acestei „confruntări" în stilul abrupt, foarte viu, al monologului adresat: „Ochii tăi s-au pus pe slove şi cuvinte/ Ca nişte albine albastre, însetate de mirodeniile sfinte,/ Şi sugând mierea cărții s-au îmbătat cu ea." O confruntare între lumea slovelor, a cuvintelor, a cărții, prin urmare (lumea bărbatului) şi una a naturii şi a rodului (lumea femeii).

Totuşi, imaginarul poeziei *Testament* pune alături două lumi în strânsă legătură, dar fiecare cu identitatea sa: poezia se naşte din experiența înaintaşilor care au cunoscut truda, suferința şi nedreptatea, dar este altceva decât această experiență. În schimb, această **relație de opoziție** se relativizează şi se ambiguizează în *Mireasa*. Paralelismul dintre natură (grădină, busuioc, măceşi, pelin, romaniță etc.) şi femeie este un vechi motiv romantic, prezent, spre exemplu, în *Floare albastră* de Mihai Eminescu. El apare în aceiaşi termeni şi în alte poezii argheziene de dragoste: bărbatul este poetul, geniul, creatorul, definit de îndrăzneala minții, femeia este viața, trăirea clipei, ispita senzualității. În *Mireasa* însă, schițată în prima strofă, această opoziție pare mai degrabă abandonată în ceea ce urmează. Bărbatul invită femeia în grădina *lui* şi îi promite să o apere de pământul care ar putea „s-o soarbă" sau de „fiarele mici, de gâzele de un carat". Bărbatului nu îi mai rămâne străină această lume naturală, pare definit, în aceeaşi măsură ca şi femeia, de ea. Cartea nu mai pare altceva decât natura, iar „luceafărul de sus" s-a metamorfozat într-un partener fascinat şi de marile energii, dar şi de ființele mărunte ale lumii. În plus, femeia întoarce paginile cărții la fel de natural cum dă la o parte bărbatul „foile şi umbra". Imaginile concrete de natură se încarcă de **ambiguități** erotice, iar ceea ce pare frust, instinctual este temperat de gustul, tot arghezian, al miniaturalului şi grațiosului: „O să mă laşi să-ți pui inele de mâini, brățări de picioare,/ Şi alte veşminte, dogorâtoare."

Ion Barbu, *Riga Crypto şi lapona Enigel* DS

Ion Barbu (1895-1961), poet şi matematician. Profesor de matematică la Universitatea din Bucureşti, Dan Barbilian (Ion Barbu este pseudonimul literar) a publicat doar două volume de versuri, importante însă pentru modernismul interbelic: *După melci* (1921) şi *Joc secund* (1930).

- **Specie literară**: baladă cultă.
- **Apartenența la un curent literar**: modernismul. Poezia lui Ion Barbu tinde către un limbaj ermetic (încifrat), fie la nivelul limbajului, fie la nivelul simbolurilor.
- **Teme**: dragostea, experiența spirituală.

- **Motive**: nunta, vegetalul, umanul, soarele, dragostea imposibilă.
- **Idee centrală (mesajul)**: dragostea între ființe aflate pe trepte deosebite ale existenței este imposibilă.
- **Procedee ale expresivității limbajului și compoziției**: numele simbolic („Crypto"), metafora („roata albă" – soarele), epitetul („laponă mică, liniștită"), repetiția („Enigel, Enigel"), rima interioară („Uite fragi, ție dragi"), povestirea în ramă.
- **Versificația**: neregulată, strofe inegale, măsură inegală, combinație de ritmuri și de rime (rimă încrucișată și rimă pereche, în special).

***Riga Crypto și lapona Enigel* – particularități ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui Ion Barbu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-un **curent** cultural/**literar**;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: **titlu, relații de opoziție și de simetrie**, motiv poetic, laitmotiv, sugestie și ambiguitate.

Balada *Riga Crypto și lapona Enigel*, inclusă în volumul *Joc secund*, aparține unei serii de texte epico-lirice cu un imaginar exotic și straniu. În plus, deși nu intră în categoria propriu-zisă ermetică, balada este reprezentativă pentru opera lui Ion Barbu prin ineditul lumii create și prin jocul, cel puțin aparent, mai dificil al sensurilor. Ermetismul este o direcție literară caracterizată printr-un limbaj încifrat și mai multă ambiguitate decât de obicei.

Titlul atrage atenția cititorului chiar prin exotismul lui: Crypto și Enigel nu sunt nume comune. Riga (regele) Crypto este o ciupercă; numele provine din limba greacă, de la *cryptos* („tăinuit", „ascuns"). De altfel, cititorul îl poate asocia cu neologisme destul de cunoscute precum „criptic" sau „criptogame". Crypto este o plantă inferioară într-un fel, pentru că trăiește într-un mediu umed, întunecat, unde nu pătrunde soarele. În plus, se spune despre el că este „sterp și nărăvaș". În schimb, lapona Enigel pare o ființă superioară. Numele ei poate fi asociat cu *angelus* („înger" în limba latină), are o „sonoritate catifelată" (Tudor Vianu), e muzical și, prin urmare, plăcut. Un comentator contemporan (Andrei Oișteanu) îl pune în legătură cu numele unei suedeze, Helga, de care a fost îndrăgostit autorul. Enigel trăiește „în țări de gheață urgisită" și coboară cu turma ei de reni spre sud, spre soarele pe care-l caută întreaga ei lume („Tot polul meu un vis visează").

Ca în *Luceafărul* eminescian, două personaje din lumi diferite comunică în visul fetei. De fapt, s-ar fi putut spune că totul e un vis straniu, dacă începutul baladei nu ar fi prezentat personajele și lumile lor, ca și cum ele ar exista, la distanță unele de altele.

În vis se precizează însă relația dintre riga Crypto și lapona Enigel. Crypto o ademenește pe Enigel în lumea lui, îmbiind-o cu fragi, îndemnând-o „să-l culeagă", dar Enigel refuză. Pentru laponă soarele e o continuă aspirație, în schimb pentru Crypto este distrugător. În poezia lui Ion Barbu, soarele este un laitmotiv simbolic al spiritului, treapta superioară a existenței. Visul se încheie cu drama lui Crypto care, surprins de apariția soarelui, se transformă într-o ciupercă otrăvitoare, fiind condamnat să trăiască alături de plante de același fel ca laurul sau măselarița. Aceasta din urmă va fi mireasa lui, o ființă care îi seamănă, nu Enigel. Povestea fantastică este structurată de **opoziția** dintre două personaje simbolice. Pentru Enigel, ființa superioară, soarele este benefic, în schimb pentru Crypto, ființa inferioară, soarele este malefic. La nivelul descifrării simbolurilor, interpretările sunt, ca de obicei, variate. Ar putea fi vorba despre antiteza dintre carnal și spiritual, de exemplu. În plus, Crypto apare în visul fetei, prin urmare această dualitate poate fi pusă în legătură cu condiția omului în general; Crypto e zona lui de umbră (inconștient) care iese la lumină (obscur) în vise.

În plus, impresia de ascuns, de **inițiatic** este susținută și de muzicalitatea incantatorie a versurilor scurte, cu rime interioare și diverse repetiții. E ca și cum uneori cuvântul se desprinde de sensul lui și există ca sonoritate doar, transmițând o realitate care nu poate fi numită de fapt.

Există, de asemenea, **o simetrie** subtilă între prima parte care descrie cadrul unei nunți la sfârșitul ei (procedeul povestirii în ramă) și narațiunea propriu-zisă, strania poveste de dragoste rezumată mai sus. Un nuntaș roagă un menestrel (un cântăreț medieval) să interpreteze „un cântec vechi" despre Enigel și riga Crypto. Cântecul a fost cântat cândva („acum o vară") cu patimă, acum trebuie zis „stins, încetinel". Epitetele subliniază melancolia care este sentimentul dominant al acestui cadru. Povestea unei „nunți" imposibile este relatată la un sfârșit de nuntă de un menestrel trist. Textul se încheie tot cu o nuntă, nu cu aceea dorită însă, ci cu una într-o lume fără speranță, blestemată (aceea a plantelor otrăvitoare): mireasa lui Crypto este măselarița. Rama creează o atmosferă potrivită pentru o poveste tristă de dragoste.

O poveste veche, se sugerează, poate de când lumea. În general, balada ca specie relatează întâmplări dramatice din trecut, semnificative pentru experiențele omului dintotdeauna, oricât de stranii ar părea la prima vedere.

Ion Pillat, *Aci sosi pe vremuri* DS

Ion Pillat (1891-1945), poet, traducător şi eseist. Este unul dintre cei mai importanţi poeţi tradiţionalişti. A publicat mai multe volume de versuri: *Pe Argeş în sus* (1923), *Satul meu*, *Poeme într-un vers*, *Umbra timpului* etc.

- **Specie literară**: balada cultă.
- **Apartenenţa la un curent literar**: tradiţionalismul. La nivel tematic, tradiţionalismul se caracterizează prin interesul pentru sat, tradiţii, religie, specificul etnic, trecut. La nivelul formelor literare, preferă tehnicile consacrate, vechi.
- **Teme**: timpul şi dragostea.
- **Motive**: amintirea, casa, lanul de secară, plopii, câmpia, lacul, luna, amurgul, clopotul, bunicii şi nepoţii.
- **Idee centrală (mesajul)**: experienţele majore, ca dragostea, sunt trăite la fel de la o generaţie la alta (a); dragostea şi timpul sunt experienţele majore ale oricărui om (b).
- **Procedee ale expresivităţii limbajului şi compoziţiei**: simetria compoziţională (secvenţa iubirii de altădată şi secvenţa iubirii prezentului sunt construite în oglindă), repetiţia (laitmotivul clopotului), epitetul simplu („Sări subţire-o fată...") sau metaforic („ochi de peruzea").
- **Versificaţie**: tradiţională – strofe de două versuri (distihuri) şi un vers final, concluziv, ritm iambic, măsură de 12-13 silabe, rimă pereche.

***Aci sosi pe vremuri* – particularităţi ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text poetic studiat, aparţinând poeziei tradiţionaliste interbelice.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o **orientare tematică**;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: imaginar poetic, **laitmotiv**, secvenţe poetice, **moduri de expunere**.

Publicată în volumul *Pe Argeş în sus*, poezia *Aci sosi pe vremuri* dezvoltă două **teme** importante în opera lui Ion Pillat: **timpul şi dragostea**. Amintirea, regretul trecerii timpului, bucuria iubirii trecute şi a unei iubiri a prezentului se amestecă într-un **monolog liric** nostalgic, specific poeziei tradiţionaliste. Secvenţele poetice sunt delimitate riguros de alternanţa acestor două teme mari.

Incipitul evocă o casă de altădată („casa amintirii"). **Evocarea iubirii trecute** a bunicului şi a bunicii constituie de fapt prima secvenţă amplă a textului, construită cu ajutorul **descrierii**. Tânăra de altădată („bunica-mi Calyopi") soseşte la casa cu pridvor într-o trăsură, traversând lanul de secară. Decorul e compus cu ajutorul unor motive care ar putea aminti de poezia romantică a secolului al XIX-lea: câmpia, plopii, lacul, amurgul, luna sau noaptea. De altfel, epoca este aceea paşoptistă: bunicul îi recită femeii iubite la lumina lunii poezia *Sburătorul* a lui Heliade Rădulescu şi *Lacul*, un cunoscut text al lui Lamartine, celebru poet francez.

A doua secvenţă amplă a textului este dedicată **unei iubiri a prezentului**: nepotul îşi aşteaptă iubita, ca şi bunicul, la scara casei cu pridvor, unde se opreşte trăsura, iar seara îi recită poezie simbolistă (poezia epocii lor). „*Aci sosi pe vremuri*, plină de subtilitate muzicală, are mişcarea unei clepsidre: timpul bunicilor s-a scurs în timpul nepoţilor care iau totul de la început în forme imperceptibil modificate" (Nicolae Manolescu). Cadrul rămâne în linii mari acelaşi: casa, trăsura, lanul cu secară, plopii, câmpia, lacul, amurgul, luna şi, evident, îndrăgostiţii.

Trecerea timpului este sugerată cu fineţe de amănunte precum acela menţionat deja (poezie romantică/poezie simbolistă), dar şi de altele. De exemplu, bunica are „ochi de peruzea" (albaştri, prin urmare), iar iubita, „de ametist" (ametistul e violet), bunica soseşte în berlină (o trăsură la modă în epoca paşoptistă), iubita, în trăsură. Epitetele cromatice pot fi asociate cu cele două curente literare (de exemplu, o cunoscută poezie a lui Bacovia se numeşte *Amurg violet*).

Iubirea de altădată şi aceea a prezentului sunt prinse în rama timpului. Fiecare dintre părţile iubirii se încheie cu imaginea clopotului care sună în turnul vechi al satului (**laitmotivul** textului). De altfel, aşa se încheie poezia: „Şi cum şedeam... departe, un clopot a sunat,/ – Acelaşi clopot, poate – în turnul vechi din sat...// De nuntă sau de moarte, în turnul vechi din sat." Versul final subliniază temele. În plus, fragmentul include motive importante pentru cadrul general, cadrul unei lumi vechi care rezistă timpului (clopotul, turnul bisericii, satul). Senzaţia de permanenţă are ca suport tocmai ideea unei comunităţi care trăieşte de multă vreme în aceleaşi tipare. În schimb, la nivel individual, percepţia trecerii timpului rămâne dureroasă: „Ce straniu lucru vremea! – Deodată pe perete/ Te vezi aievea numai în ştersele portrete..." Te recunoşti în tinereţea de altădată, înfăţişată de portretele făcute cândva, ca şi cum timpul ar fi trecut doar peste trupul tău. Se produce astfel o înstrăinare de sine, o dedublare, întărită de întrebuinţarea **persoanei a doua singular** cu dublă valoare semantică: „tu"-ul poate să fie sinonim cu „eu" (cel care vorbesc) sau cu un „tu" generic care ne include pe toţi.

Stilul simplu, transparent şi compoziţia riguroasă sunt caracteristici importante ale textului. Expresivitatea are ca suport, în primul rând, diversele **repetiţii şi simetrii**, menţionate mai sus. Există, de asemenea, **un joc subtil al imaginilor şi sensurilor**. Unele fragmente creează impresia unui stop-cadru cinematografic, ca şi cum, în amintire, ele ar scăpa de fluxul inevitabil al trecerii timpului şi al dispariţiei. De exemplu, secvenţa evocării iubirii de altădată se încheie cu imaginea îndrăgostiţilor care, ascultând sunetul clopotului, „în clipa asta simţeau c-o să rămână..." Sentimentul eternităţii pe care îl poate crea dragostea este contrazis însă brutal de versul imediat următor: „De mult e mort bunicul, bunica e bătrână..."

Proza tradiționalistă*

Liviu Rebreanu, *Ion* **DS**

Liviu Rebreanu (1885-1944), prozator şi jurnalist. Este considerat unul dintre cei mai mari romancieri români, un maestru al prozei realiste prin romane ca *Ion* (1920) şi *Răscoala* (1932). A abordat şi romanul psihologic – *Pădurea spânzuraților* –, romanul fantastic – *Adam şi Eva* şi altele.

- **Specia literară**: roman realist, social, obiectiv.
- **Apartenența la un curent literar**: realismul (vezi sinteza de la p. 60).
- **Temele centrale**: pământul şi dragostea.
- **Acțiunea**: are în prim-plan povestea unui țăran sărac care face rost de pământ printr-o căsătorie interesată, fapt care are urmări tragice. Romanul este masiv însă şi surprinde numeroase personaje prin episoade semnificative pentru destinul lor (Ana, Vasile Baciu, familia Herdelea, preotul Belciug; există, de asemenea, alte personaje de plan secund). Întâmplările sunt ordonate cronologic în două planuri epice.
- **Personajele** sunt tipuri sociale şi morale. În prim-plan se află **tipologia țăranului** (Ion, Ana, Vasile Baciu etc.). Importantă este şi tipologia intelectualității rurale (învățătorul Herdelea, preotul Belciug). Ca orice operă de valoare, romanul creează până la urmă personaje veridice, reprezentative pentru complexitatea (individualitatea) omului. Prin urmare, această construcție a personajului în jurul unei trăsături nu exclude impresia de profunzime psihologică şi morală.
- O secvență semnificativă pentru tipologia țăranului este aceea a sărutării pământului. Scriitorul dezvăluie într-o conferință din 1932 o întâmplare reală care constituie o sursă de inspirație: „*Ion* își trage originea dintr-o scenă pe care am văzut-o acum vreo trei decenii. Era o zi de început de primăvară. Pământul, jilav, lipicios. Ieşisem cu o puşcă la porumbei sălbatici. Hoinărind pe coastele dimprejurul satului, am zărit un țăran, îmbrăcat în straie de sărbătoare. El nu mă vedea… Deodată s-a aplecat şi a sărutat pământul. L-a sărutat ca pe o ibovnică…"
- **Relația dintre personaje** este predominant conflictuală. Apar numeroase conflicte exterioare (permanente sau temporare): Ion şi Vasile Baciu, Ion şi Ana, Ion şi preotul Belciug, familia Herdelea şi preotul Belciug etc. Important este, de asemenea, conflictul interior: Ion trebuie să facă o alegere dureroasă: între pământ şi femeia iubită (Florica).

* **Am urmat tipologia lui Nicolae Manolescu din** ***Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc*** în privința celor două mari direcții în cazul prozei, tradiționalismul şi modernismul, întrucât ni s-a părut cel mai consistent şi coerent model de receptare (romanul tradițional, numit „doric", este o formulă a secolului al XIX-lea, de aceea realismul târziu al lui Rebreanu, Sadoveanu sau Marin Preda nu poate fi decât tradiționalist; singurul autor canonic din programa şcolară care a scris romane moderne este Camil Petrescu – romanul modern sau modernist, „ionic" în formularea lui Nicolae Manolescu, este o formulă creată în secolul al XX-lea).

***Ion* – particularități de construcție a unui personaj**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat/dintr-un roman realist, aparținând lui Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;

– evidențierea a două **trăsături** ale personajului prin câte o secvență comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, **conflict**, perspectivă narativă, **modalități de caracterizare a personajului**.

Ion de Liviu Rebreanu este o capodoperă a romanului realist obiectiv din perioada interbelică. Opera creează imaginea satului transilvănean la începutul secolului al XX-lea. Temele centrale, pământul și dragostea, sunt precizate de titlurile celor două părți, *Glasul pământului* și *Glasul iubirii.* Viața la sat, familia și problema națională – situația politică a românilor din Transilvania epocii – sunt, de asemenea, teme importante. Protagonistul romanului este Ion Pop al Glanetașului, un țăran sărac, surprins chiar de la începutul romanului în situația de a alege între dragostea pentru o fată de aceeași condiție și o căsătorie dorită doar pentru pământul pe care l-ar putea obține. Obiectivitatea perspectivei narative sporește impresia de viață adevărată, surprinsă în curgerea ei de un observator imparțial.

Ca în orice roman realist, personajul este definit, în primul rând, prin locul lui în societate. În caracterizarea lui Ion apar aspecte ale **tipologiei țăranului**: nevoia și dragostea de pământ, sărăcia, aspirația către un trai îndestulat, un stil de viață specific, conturat, de exemplu, în secvențe ca hora, cositul, nunta și altele.

Secvența cositului din al doilea capitol, *Zvârcolirea*, are în prim-plan dragostea eroului pentru pământ. **Caracterizarea directă a naratorului** este lămuritoare: „Iubirea pământului l-a stăpânit de mic copil. Veșnic a pizmuit pe cei bogați și veșnic s-a înarmat într-o hotărâre pătimașă: trebuie să aibă pământ mult, trebuie!" **Comportamentul** personajului dezvăluie aceeași trăire: înainte de a începe cositul, privește câmpul tulburat de întinderea de pământ ca de o ființă vie și uriașă.

În acest context, Ion se hotărăște să renunțe la Florica și să se căsătorească cu Ana, fata lui Vasile Baciu, unul dintre cei mai înstăriți oameni din satul Pripas. Acțiunea romanului începe la hora duminicală, la care Ion o invită la dans pe Ana, stârnind mânia tatălui ei, Vasile Baciu; acesta din urmă bănuiește intențiile lui Ion. În plus, Vasile Baciu dorea căsătoria Anei cu George Bulbuc, un tânăr dintr-o familie înstărită. Ca să-l oblige pe viitorul socru să accepte căsătoria, Ion o lasă însărcinată pe Ana, dar, după nuntă, Vasile Baciu nu vrea să-i dea decât o parte din pământul promis, profitând de faptul că nu semnaseră actele necesare. După câteva luni de dispute violente, socrul lui Ion cedează, Ana aduce pe lume un copil, iar Florica se căsătorește cu George Bulbuc. După ce obține pământurile dorite, eroul încearcă să refacă relația cu Florica și este ucis de George, pământul lui ajungând în proprietatea bisericii.

Dragostea pentru pământ depăşeşte măsura comună, ca şi dragostea pentru Florica. Personajul este stăpânit de ele şi intră în conflict cu ceilalţi, cel mai puternic **conflict exterior** fiind acela cu Vasile Baciu. În plus, împrejurările îl obligă să aleagă între cele două patimi, fapt care conduce către un **conflict interior**. *Zvârcolirea* este un titlu care sugerează atât conflictul interior, cât şi intensitatea lui: Ion ezită în acest moment între Ana şi Florica, constatând cu amărăciune că, dacă vrea să facă rost de pământ, trebuie să renunţe la dragoste. În cele din urmă, bucuria luptei câştigate e scurtă: de aceea se întoarce la Florica într-o încercare riscantă şi disperată de a o avea din nou aproape.

Această **intensitate a trăirii** se observă, de exemplu, în secvenţa sărutării pământului din partea a doua a romanului. Personajul iese la câmp într-o primăvară timpurie şi privind câmpul este tulburat de o bucurie nestăpânită. Imaginile vorbesc despre putere, dragoste şi moarte: pământul „se-nchină" în faţa lui, lutul umed i se lipeşte de picioare „atrăgându-l ca braţele unei iubite pătimaşe", sărutul e trăit ca „un fior rece, ameţitor".

Ion intră, de asemenea, în **tipologia arivistului** sau **a parvenitului.** Trăsăturile specifice, în acest caz, sunt: dorinţa puternică de avere, voinţa cu care îşi urmăreşte scopul, brutalitatea faţă de ceilalţi şi, mai ales, faţă de Ana. **Cruzimea** personajului este subliniată în special de **relaţia cu Ana (mijloc de caracterizare indirectă)**. Soarta femeii depinde de tată întâi, apoi de soţ. Când îşi dă seama că a rămas însărcinată cu Ion, Vasile Baciu o loveşte cu o violenţă sălbatică. Ion nu o doreşte, dar are nevoie de pământ şi, odată căsătoriţi, se poartă cu ea fie **indiferent**, fie **brutal**. Căsătoria din interes nu este surprinzătoare, apare şi în alte cazuri: Florica şi George Bulbuc sau Laura şi Pintea. Ana este, însă, o victimă a conflictului puternic dintre cei doi bărbaţi.

Imagine realistă a ţăranului român dintr-o anume epocă, Ion, ca orice personaj memorabil, depăşeşte limitele acestei tipologii sociale. Tulburătoare este, dincolo de drama sărăciei, drama omului stăpânit de patimă, incapabil de compromis. Patima lui Ion nu aduce doar sfârşitul tragic al eroului. Ea atrage în iureşul ei alte destine, marcându-le într-o formă mai mult sau mai puţin violentă.

Ion – relaţia dintre două personaje

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi relaţia dintre două personaje dintr-un text narativ studiat, aparţinând lui Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajelor alese;

– evidenţierea a două trăsături ale personajelor, semnificative pentru relaţia dintre ele, prin câte o secvenţă comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: **acţiune**, **conflict**, relaţii temporale şi spaţiale, tehnici narative, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare a personajului.

Ion de Liviu Rebreanu este o capodoperă a romanului realist obiectiv din perioada interbelică. Opera creează imaginea satului transilvănean la începutul secolului al XX-lea.

Temele centrale, pământul și dragostea, sunt precizate de titlurile celor două părți, *Glasul pământului* și *Glasul iubirii.* Viața la sat, familia și problema națională – situația politică a românilor din Transilvania epocii – sunt, de asemenea, teme importante. Relația dintre Ion și Ana este tipică pentru statutul social diferit al bărbatului și al femeii în mediul rural tradițional. În plus, cele două personaje apar într-o poveste dramatică a conflictului dintre dragoste și nevoia de succes social.

Protagonistul romanului este Ion Pop al Glanetașului, un țăran sărac, surprins chiar de la începutul romanului în situația de a alege între dragostea pentru o fată de aceeași condiție și o căsătorie dorită doar pentru pământul pe care l-ar putea obține. **Acțiunea** romanului începe la hora duminicală, la care Ion o invită la dans pe Ana, stârnind mânia tatălui ei, Vasile Baciu, care bănuiește că Ion, țăran sărac, este interesat de pământul obținut printr-o căsătorie cu aceasta. În plus, Vasile Baciu dorea căsătoria Anei cu George Bulbuc, un tânăr dintr-o familie înstărită. Astfel, se precizează principalul conflict exterior, un mijloc indirect de caracterizare, căruia i se adaugă zbuciumul eroului, care ezită o vreme între Florica, fata iubită, și Ana. Ca să îl oblige pe Vasile Baciu să accepte căsătoria, Ion o lasă însărcinată pe Ana, dar tatăl ei refuză, după nuntă, să își țină promisiunea, profitând de faptul că Ion nu se gândise să îi ceară întocmirea unor acte de cedare a pământului. După câteva luni de dispute violente, Vasile Baciu cedează, Ana aduce pe lume un copil, iar Florica se căsătorește cu George Bulbuc. După ce obține pământurile dorite, Ion încearcă să refacă relația cu Florica și este ucis de George, pământul lui ajungând în proprietatea bisericii.

Ca în orice roman realist, în construcția personajelor este important locul lor în societate (în satul unde trăiesc, în acest caz). În caracterizarea lui Ion apar aspecte ale **tipologiei țăranului**: nevoia și dragostea de pământ, sărăcia, aspirația către un trai îndestulat, un stil de viață specific. Aceeași tipologie socială apare în cazul Anei vizând însă **condiția femeii** în acest mediu. Soarta Anei depinde de tată întâi, apoi de soț. Când își dă seama că a rămas însărcinată cu Ion (pe care nu îl dorea ginere), Vasile Baciu o lovește cu o violență sălbatică. Ion nu o dorește, dar are nevoie de pământ și, odată căsătoriți, se poartă cu ea fie indiferent, fie brutal. Căsătoria din interes nu este surprinzătoare, apare și în alte cazuri: Florica și George Bulbuc sau Laura și Pintea. Ana este, însă, o victimă a **conflictului puternic** dintre cei doi bărbați.

Cu un comportament în parte specific parvenitului ca tip uman (și literar), Ion o folosește pe Ana ca să obțină pământul dorit cu patimă. Cruzimea personajului este surprinsă, de exemplu, în capitolul intitulat *Rușinea*. O secvență din acest capitol o prezintă pe Ana însărcinată trimisă de tatăl ei acasă la Ion în speranța unei rezolvări a situației. Ion rămâne indiferent la suferința femeii înspăimântate și tulburate de sentimentul vinovăției: mănâncă cu gesturi lente, așteaptă și în cele din urmă îi spune Anei că nu are de gând să cadă la învoială decât cu tatăl ei.

Drama socială este dublată de drama iubirii neîmpărtășite. Ana îl iubește pe Ion, cu toate că știe că acesta este îndrăgostit de Florica. Atunci când, după căsătoria Floricăi, vede că patima lui Ion nu s-a potolit, se sinucide. Secvența sinuciderii este antologică prin forța cu care transmite suferința personajului. Înainte de a ajunge acasă – fusese la tatăl ei –, Anei îi iese în cale Savista, oloaga satului, care îi confirmă bănuielile: Ion se

întorsese la Florica. Vorbele confuze şi totuşi clare ale Savistei îi provoacă o tulburare profundă: se îndreaptă ca în transă spre locul în care se va spânzura: imaginile din acest moment creează impresia infernului (Zenobia sufla focul din vatră cu „ochii roşii", Ion cioplea cu toporul o oişte „hâcâind", în casă dormea Glanetaşu „cu gura căscată, horcăind" etc.).

Roman al lumii rurale de altădată, *Ion* de Liviu Rebreanu rămâne tulburător prin cuplul tragic situat în centrul lui. Dincolo de diferenţele de statut social şi de caracter, Ion şi Ana sunt personaje ale pasiunii incontrolabile şi dramatice.

Mihail Sadoveanu, *Fântâna dintre plopi* DSP

Mihail Sadoveanu (1880-1961), prozator. A publicat atât proză scurtă, cât şi numeroase romane (cele mai importante, în perioada dintre războaie). În 1928, de exemplu, îi apare volumul de povestiri *Hanu Ancuţei.* Ca romancier, Sadoveanu se distinge prin creaţii cu tematică istorică (*Zodia Cancerului sau vremea Ducăi-Vodă* – 1929, trilogia *Fraţii Jderi* – 1935-1942), dar şi prin opere care valorifică mituri (*Baltagul* – 1930 sau *Creanga de aur* – 1933).

- **Specia literară**: povestire.
- **Trăsături ale povestirii**: preferinţa pentru întâmplările senzaţionale (aventura din tinereţe a căpitanului se sfârşeşte cu o crimă), atractivitatea istorisirii.
- **Tema**: dragostea.
- **Acţiunea**: *Fântâna dintre plopi* evocă în culori arhaice o întâmplare cu subiect tragic. Fiecare drumeţ care se abate pe la han trebuie să respecte un ceremonial, acela al povestirii. Astfel procedează şi Neculai Isac, căpitanul de mazâli, bărbat „ajuns la cărunteţă". Acesta se supune protocolului şi relatează o întâmplare în care ţigăncuşa Marga, „o fetişcană cu fusta roşă", o iubire a lui din tinereţe, sfârşeşte ucisă de comunitatea căreia îi aparţine, pentru că i-a dezvăluit căpitanului faptul că apropiaţii ei plănuiseră să-l jefuiască.
- **Personajele sunt tipice sau simbolice** (construite în jurul unor dominante existenţiale sau sociale), mai aproape de imaginarul baladelor populare sau al literaturii romantice decât de realism. Sunt figuri excepţionale într-o formă sau alta: Neculai Isac prin firea pasională, neastâmpăr, curaj, iar Marga prin frumuseţe şi inocenţă.
- **Relaţia dintre personaje**. Autorul surprinde drama unei iubiri imposibile. Relaţia dintre cei doi eroi – Neculai Isac şi Marga – se bazează pe trăirea autentică a sentimentului. Frumuseţea Margăi („păru-i negru şi lins avea luciri de păun") îl atrage pe tânărul Isac („Obrazul îi era copilăresc; dar nasul arcuit, cu nări largi, şi ochii iuţi mă tulburară deodată"), însă dragostea lor va fi umbrită de dorinţa lui Hasanache de câştig.
- **Stilul** este arhaic-popular, prozatorul manifestând un adevărat cult pentru limba veche, cu aer cronicăresc, revitalizând chiar anumite tipare sintactice. Nu lipsesc, aşadar, cuvintele vechi („mazâl") sau formele regionale („câne", „săltau"), cu rol în reconstituirea culorii locale, dar nici adresările protocolare („Domnilor şi fraţilor"). Mijloacele oralităţii de tip popular, precum şi secvenţele descriptive contribuie la

o artă „înflorită, prețioasă, uniformă și decorativă, cântătoare, cadențată ca în versetele biblice" (Nicolae Manolescu).

Fântâna dintre plopi – relația dintre două personaje

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți relația dintre două personaje dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajelor alese;

– evidențierea a două **trăsături** ale personajelor, semnificative pentru relația dintre ele, prin câte o secvență comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: **acțiune**, relații temporale și spațiale, tehnici narative, **registre stilistice**.

Odată cu *Hanu Ancuței,* culegere care însumează nouă povestiri, publicată în 1928, vorbim de „epoca maturității artistice" a lui Sadoveanu (Nicolae Manolescu). Construit pe tehnica **povestirii în ramă** (inserția unei narațiuni în cadrul unei narațiuni mai ample), volumul se remarcă atât prin varietatea subiectelor, cât și prin ritualul propriu-zis al povestirii. Spațiul legendelor, al amintirilor, mai vechi sau mai noi, este hanul, un loc de popas pentru oameni din toate ținuturile. Un loc, așadar, *deschis* tuturor, potrivit pentru „spectacolul" istorisirilor, dar și un loc *închis* („nu era han, era cetate").

Una dintre povestiri, *Fântâna dintre plopi*, evocă o întâmplare cu subiect tragic. Autorul surprinde drama unei iubiri imposibile. Relația dintre cei doi eroi – Neculai Isac și Marga – se bazează pe trăirea autentică a sentimentului. Frumusețea Margăi („păru-i negru și lins avea luciri de păun") îl atrage pe tânărul Isac („Obrazul îi era copilăresc; dar nasul arcuit, cu nări largi, și ochii iuți mă tulburară deodată"), însă dragostea lor va fi umbrită de dorința lui Hasanache de câștig. De altfel, fata se conformase regulilor dure ale comunității, acceptând rolul de obiect al atracției erotice. O impresionează profund umanitatea lui Isac, generozitatea, grija pe care i-o acordă și vorbele frumoase. Locul întâlnirilor este simbolic, la fântâna dintre plopi, un spațiu romantic, al refugiului. La ultima întâlnire Marga îi va dezvălui lui Isac planul diabolic gândit de Hasanache, Dimachi și Turcu: „vor să te omoare și să-ți ieie banii". Ca o eroină tragică, fata va sfârși ucisă în fântâna simbolică, luptând pentru supraviețuirea unui ideal, cel al dragostei autentice.

Un personaj puternic, construit în lumini și umbre, apropiat de literatura romantică și de scrierile de aventuri, este Neculai Isac. Antiteza dintre omul tânăr, „buiac și ticălos", și cel ajuns la maturitate, înțeleptul, este bine conturată. Căpitanul de mazâli, „ajuns la căruntețã", este un critic exigent al propriului trecut, fiind mâhnit de tragedia petrecută cu mai bine de douăzeci și cinci de ani în urmă. Marga, pe de altă parte, este o tânără de o frumusețe exotică, „o fetișcană de optsprezece ani", ce se arătase devotată regulilor șatrei, ascultând de autoritarul Hasanache, care o caracterizează: „E-o fată proastă, care n-a ieșit încă în lume." Ea însăși se considera „o roabă ș-o nemernică".

Impresionează vestimentaţia, mai ales „fusta ei roşă cu polcă albastră", coloristica puternică (roşul având o valoare simbolică şi anticipativă, în legătură cu dragostea şi moartea).

Povestirea surprinde o întâmplare senzaţională, **acţiunea** fiind un aspect important în definirea speciei. Tânărul Isac, în drum spre ţinuturile Sucevei, unde va vinde vin, poposeşte la Hanu Ancuţei, în împrejurimile căruia o întâlneşte pe Marga, de care se îndrăgosteşte. Hasanache, liderul şatrei, dornic să intre în posesia banilor câştigaţi de Isac din negoţ va profita de acest fapt. Cursa este regizată cu abilitate: Marga îşi va juca rolul, acela de prezenţă seducătoare, purtând pe cap „o batistă ca sângele", cu gâtul „plin de hurmuzuri". Treptat însă, se cristalizează o poveste romantică, mult mai profundă, cu momente de tandreţe şi curtoazie („Credeam că mi-i gâci cu cine aş dori eu să mă-ntâlnesc într-un loc"; „Unde? şopti ea râzând cu toată faţa. La fântâna dintre plopi?"). Acţiunea se precipită odată ce tânărul află – chiar de la Marga – de acţiunea răufăcătorilor. Cadrul nocturn potenţează misterul. Crima celor trei (unchiul Hasanache, Dimachi şi Turcu) este atent sugerată: „Sub lumini lucea sânge proaspăt." Isac va trăi ulterior cu această idee năucitoare, a neputinţei de a fi un erou salvator.

Se remarcă, încă de la început, **arta evocării**, tipică povestirilor sadoveniene, ancorate într-un trecut legendar. Discursul lui Neculai Isac este când ceremonios, protocolar („Domnilor şi fraţilor"), când **poetic**, amintind de **limba veche** a cronicarilor moldoveni („dragostea mea din anul acela se desfrunzise cu vara"). Formele regionale („boii îs înjugaţi şi carăle pornesc") sunt semne ale **oralităţii de tip popular**.

Textul reliefează, într-o manieră romantică, o dragoste imposibilă, în care iubirea se învecinează cu moartea. Frumuseţea morală a personajelor se conturează în contrast cu violenţa lumii în care trăiesc.

G. Călinescu, *Enigma Otiliei* DSP

G. Călinescu (1899-1965), critic şi istoric literar, prozator. Autorul desfăşoară o bogată activitate în domeniul criticii, urmărind cu interes producţiile literare din perioada interbelică. Numele lui este legat şi de o lucrare de mari proporţii – *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1941). Scrie, de asemenea, proză, publicând romanele: *Cartea nunţii* (1933), *Enigma Otiliei* (1938), *Bietul Ioanide* (1953) şi *Scrinul negru* (1965).

• **Specie literară**. Scriitorul preferă formula obiectivă, a realismului, fiind mai apropiat de maniera lui Honoré de Balzac, romancier francez din secolul al XIX-lea. Un rol important îl are şi tehnica portretului (din care nu lipseşte nuanţa caricaturală): astfel, Giurgiuveanu, cu ochii „clipind rar şi moale", este o apariţie stranie prin vorbele bâlbâite („ba-ba-banii"). Alături de pasajele descriptive, un rol important îl au secvenţele dramatizate. Totodată, naratorul este un critic al mediului social, intervenind cu comentarii proprii (strada Antim este „o caricatură în moloz a unei străzi italice") care, uneori, surprind kitsch-ul existenţial: „Într-un colţ se vedea şi o etajeră proastă, îmbrăcată în pluş, cu câte un bibelou improvizat."

• **Apartenența la un curent literar**. *Enigma Otiliei* se încadrează în curentul **realist**, prin detaliile care conturează societatea vremii, a Bucureştiului de început de secol XX (arhitectură, mentalități, dorința de înavuțire). Scriitorul apelează la **clasicism**, urmărind o galerie de portrete (avarul, arivistul) ce amintesc de teatrul lui Molière, dar şi la note **romantice** (descrierea Bărăganului – spațiu al libertății, departe de oraşul decăzut).

• **Temele** importante ale romanului călinescian – familia, moştenirea, lupta pentru avere – sunt frecventate de scriitorii realismului. Iubirea conferă cărții noi înțelesuri: într-o lume materialistă, agresivă, sentimentele autentice nu pot supraviețui. De asemenea, personajul Felix Sima, tânărul pregătit pentru o carieră în lumea medicală, ne duce cu gândul la un *Bildungsroman* (roman de formare a personalității).

• **Spațiul** şi **timpul** sunt fixate încă din incipit: ne aflăm în Bucureşti, „la începutul lui iulie 1909". Tânărul Felix Sima („de vreo optsprezece ani, îmbrăcat în uniformă de licean"), venit de la Iaşi, se îndreaptă spre casa tutorelui său, Costache Giurgiuveanu, situată pe strada Antim.

• **Conflictul** are ca punct de plecare averea bătrânului Giurgiuveanu, personajul care, în fond, determină destinele celorlalți actanți ai romanului. Casa lui este frecventată de membrii familiei Tulea (Aglae, Aurica, Olimpia, Titi, Stănică), dominați de obsesia banului. Vârsta înaintată, dar şi sănătatea precară a lui Giurgiuveanu îi determină să acționeze rapid. Lupta ia înfățişarea unui adevărat teatru cu accente comice, în care Felix, Otilia sau Pascalopol sunt mai curând spectatori.

***Enigma Otiliei* – particularități ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu/din categoria romanului realist/din categoria romanului interbelic.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o **orientare tematică**;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textul epic ales prin comentarea a două episoade/secvențe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: **acțiune, personaje**, conflict, relații temporale şi spațiale, incipit, final.

Romanul lui Călinescu, apărut în 1938, urmează metoda realismului balzacian. Veritabilă frescă a societății bucureştene de la începutul secolului XX, *Enigma Otiliei* investighează atât istoria unei moşteniri, cât şi relațiile de familie, toate aflate sub dominația nefastă a banului, acel „zeu la care se închină toți", potrivit lui Balzac. Familia, temă a operei, este tratată din perspectivă realistă (goana pentru avere), dar şi cu mijloace ale clasicismului (fizionomiile, tipurile umane). Treptat, alături de Felix Sima, cititorul pătrunde într-o lume marcată de aspirații materiale: este cazul familiei Tulea care urmăreşte banii bătrânului avar Costache Giurgiuveanu.

Tema moştenirii a fost mult frecventată de prozatorii realismului de secol XIX. Sursa conflictelor din roman este chiar moş Costache, proprietarul unei case cu arhitectură pretenţioasă, dar fără gust, deţinătorul unei averi consistente. Bătrânul avar este înconjurat de o lume lacomă, agresivă, dornică să preia moştenirea. Este cazul surorii sale, Aglae care, asemenea fratelui, crede în puterea banului şi se simte cea mai îndreptăţită să îl moştenească pe bătrân: „Aici e casa fratelui meu şi eu sunt unica lui soră. Nimic nu se mişcă aici în casă şi nimeni nu s-atinge de nimic." În fond, relaţiile de familie sunt false: grija arătată lui Giurgiuveanu după atacul de cord, de exemplu, ascunde alte dorinţe. Stănică Raţiu, un intrus, căsătorit cu o fiică a Aglaei, îl interpelează pe Felix: „Ai găsit ceva, şmechere? Are parale moşul?" Acelaşi Stănică, adevărat demagog, capabil de jocuri viclene, este cel care, în capitolul XX, îi sustrage banii bătrânului bolnav („Banii, ba-banii, pu-pungaşule!") care, în cele din urmă, moare: „deodată se prăbuşi la pământ". Odiseea căutărilor va continua şi după moartea avarului: „În vreme ce cadavrul stătea inert peste plapumă şi începuse să ia tonuri ceroase, Aglae, Olimpia, Aurica şi Titi scotoceau în toate părţile."

Acţiunea este alertă şi urmăreşte atât destinul lui Felix Sima, traseul maturizării sale, cât şi relaţiile conflictuale din jurul moştenirii. Iubirea constituie o altă componentă importantă a romanului, având ca punct de plecare dragostea lui Felix pentru Otilia Mărculescu, fiica vitregă a lui Costache Giurgiuveanu. Odată cu pătrunderea în casa lui Giurgiuveanu, tânărul face cunoştinţă cu o nouă lume – cu generosul Pascalopol, aristocrat, prieten de familie şi îndrăgostit de Otilia, dar şi cu familia Tulea.

Personajele sunt construite, cele mai multe, în jurul unei singure trăsături de caracter. Costache Giurgiuveanu este avarul, mereu nehotărât şi alarmat de posibilii „intruşi" sau aspiranţi la propria avere. O iubeşte pe Otilia, „fe-fetiţa mea", o armă împotriva celorlalţi aspiranţi. Aglae, sora sa, este „baba absolută fără cusur în rău", cum o caracterizează Weismann, coleg cu Felix. Fetele ei, Olimpia şi Aurica, par să moştenească răutăţile materne. Cea dintâi, Olimpia, se căsătorise cu abilul şi demagogul Stănică Raţiu, „un Caţavencu al ideii de paternitate", arivist, căutând cu orice mijloace să parvină. Imatur, mereu obedient faţă de vorbele mamei sale, este Titi Tulea, artistul ratat, copiator de ilustrate. Soţul Aglaei, în schimb, Simion, reprezintă un caz clinic, capabil de „profeţii" imaginare. Romanul capătă tonalităţi moderne, urmărind şi patologicul. De cealaltă parte, Leonida Pascalopol este un aristocrat, moşier cu avere, care făcuse un cult pentru Otilia. Discret, generos, manierat, Pascalopol se distinge de ceilalţi, dar este şi un motiv de rivalitate pentru Felix, pentru care Otilia reprezintă, de asemenea, „o fată admirabilă, o fată superioară pe care n-o înţeleg". Tânărul ilustrează tipul intelectualului, dorind să îşi construiască un cod moral: „Voi căuta să fiu bun cu toată lumea, modest şi să-mi fac o educaţie de om. Voi fi ambiţios, nu orgolios." Portretul fizic îl aflăm încă de la început: „Faţa îi era juvenilă şi prelungă, aproape feminină." Fiul doctorului Sima din Iaşi vine la Bucureşti, scopul fiind acela de a urma Medicina. De asemenea, el caută să înţeleagă mecanismele unei lumi care îl neliniştea, dar, mai mult, să înţeleagă enigma Otiliei. Personaj modern, Otilia Mărculescu este o fire capricioasă, dar charismatică, mereu fermecătoare, exuberantă, cultă, manifestând o vie pasiune pentru artă. Amestecul de maturitate şi copilărie pare să îl deruteze pe Felix.

Epilogul subliniază deşertăciunea acestui zbucium continuu de a avea (din acest punct de vedere avarul fiind imaginea simbolică a lumii imaginate). Vorbele lui moş Costache, „Aici nu stă *nimeni*!", se vor adeveri în final, după ani, când maturul Felix Sima, ajuns o personalitate în lumea medicală, revizitează strada Antim şi casa peste care se aşternuse tăcerea.

Proza modernistă

Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* DSP

Camil Petrescu (1894-1957), poet, prozator şi dramaturg. Adept al romanului modern, scriitorul mizează pe aşa-numita literatură a autenticităţii. Creaţiile sale interbelice – *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* (1930) şi *Patul lui Procust* (1933) – ilustrează principii ale modernismului european. Camil Petrescu a abordat şi teatrul (*Jocul ielelor* este prima lui piesă, publicată în 1918) sau discursul filosofic (*Doctrina substanţei*).

- **Specia literară**: roman psihologic.
- **Acţiunea** are în prim-plan istoria cuplului format din Ştefan Gheorghidiu şi Ela. Relaţia dintre cei doi soţi se degradează treptat, odată ce Ştefan intră în posesia unei moşteniri de la un unchi bogat. Admirat cândva de Ela, colega de facultate, tânărul devine tot mai dezamăgit de transformarea soţiei, atrasă de lux şi de lumea mondenă. O excursie la Odobeşti, în compania unor prieteni, contribuie la declanşarea crizei. Partea a doua a romanului este un jurnal de front: angajat în război (Primul Război Mondial), eroul se distanţează de propria dramă şi cere, în final, divorţul.
- **Conflictul psihologic**. Scriitorul investighează personajul, urmărindu-i trăirile, incertitudinile. Cititorul are, astfel, acces la lumea interioară a lui Gheorghidiu. Pe de altă parte, se manifestă un conflict exterior, între Ştefan şi ceilalţi (membrii familiei, societatea). Există şi un conflict de valori, între acelaşi intelectual lucid, Gheorghidiu, şi unii parveniţi ai epocii. De altfel, o replică a unchiului Nae i se potriveşte tânărului idealist: „N-ai spirit practic..."
- **Naraţiunea** subiectivă, la persoana I: „Să nu descriu decât ceea ce văd, ceea ce aud, ceea ce înregistrează simţurile mele, ceea ce gândesc eu." (*Patul lui Procust*)

Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război – particularităţi ale textului

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text narativ studiat, aparţinând lui Camil Petrescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un **curent cultural/literar** sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care **tema** se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, **incipit**, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, **modalități de caracterizare a personajului**, registre stilistice.

Camil Petrescu este interesat de analiza stărilor de conștiință, propunând cititorilor săi drama unui personaj-intelectual, Ștefan Gheorghidiu, discursul fiind orientat către universul interior al eroului.

Romanul se apropie – prin scriitura confesivă și prin tehnicile inovatoare – de curentul modernist: Camil Petrescu se detașează de vechile modele epice, preferând un nou tip de scriitură, reflexivă, intelectualizată, care reflectă contradicțiile unui personaj dilematic. De asemenea, stilul introspectiv, tehnica jurnalului, utilizarea notelor de subsol, răsturnarea cronologiei, memoria involuntară sunt tot atâtea particularități ale modernismului, pe care le putem observa în roman.

Temele mari ale romanului, **iubirea** și **războiul**, sunt cele două **experiențe** cu care protagonistul se confruntă. Tânărul Gheorghidiu reconstituie secvențe din perioada căsniciei cu Ela. O moștenire neașteptată (de la unchiul Tache) va destabiliza relația soților: Ela se arată preocupată tot mai mult de societate, în vreme ce Ștefan Gheorghidiu, la polul opus, rămâne un inadaptat, incapabil de aventuri mondene. Intriga romanului coincide cu intriga iubirii: „Eram însurat de doi ani și jumătate cu o colegă de la Universitate și bănuiam că mă înșală." Transformarea Elei contribuie la suspiciunile soțului. Sentimentul geloziei va fi disecat pe câteva pagini în contextul excursiei de la Odobești, în condițiile în care Ela se apropie de misteriosul domn G. Idealul dragostei absolute se clatină, iar experiența războiului, pe de altă parte, îl maturizează pe Gheorghidiu. Jurnalul de campanie stă mărturie pentru această incursiune prin infern: războiul este privit ca un teatru absurd, o tragedie a individului lipsit de speranță, părăsit, uitat. Dincolo de trauma inerentă războiului, asociat cu instaurarea barbariei, scriitorul – prin vocea lui Gheorghidiu – critică aspecte care privesc societatea română a vremii: nepregătirea soldaților, gestionarea precară a informațiilor, dezorganizarea armatei, în general. Partea a doua a romanului vorbește despre omul confruntat cu o Istorie violentă („Ne-a acoperit pământul lui Dumnezeu"), dezvăluind și psihologia indivizilor pe front, surprinși în momente de panică. Protagonistul învață că există adevărate drame, cele colective. Propria dramă, aceea sentimentală, a eului plin de orgolii, se va dizolva.

Incipitul romanului e mai apropiat de scrierile realiste, fixând timpul („primăvara anului 1916") și spațiul (Valea Prahovei, „între Bușteni și Predeal"), bine definite și orientând cititorul într-o anumită durată istorică. Camil Petrescu ne introduce, apoi, în atmosfera cazonă, apelând totodată la accente ironice, „tranșeele" fiind privite ca niște „șănțulețe ca pentru scurgere de apă, acoperite ici și colo cu ramuri și frunziș". Nota critică își face simțită prezența încă de acum. În linii mari, incipitul trebuie asociat cu tema războiului – privită dintr-un alt unghi, modern, scriitorul invitându-ne la acel „spectacol straniu, apocaliptic, de un tragic grotesc" (G. Călinescu). Pe de altă parte, finalul trebuie pus în legătură cu drama iubirii care se încheiase, dată fiind și experiența

nefastă a războiului, adevărată catastrofă. Eroul se desparte de „tot trecutul": impactul dramei colective, care secerase milioane de vieţi, se dovedise mult mai puternic, anulând, în fond, drama conjugală, pe care Gheorghidiu, cândva, o trăise la cote puternice.

Spirit lucid, **personajul principal** este un intelectual, cu bogate lecturi filosofice, măcinat de incertitudini. Inadaptat superior, cum a mai fost numit, Gheorghidiu nu se poate împăca uşor cu societatea materialistă şi coruptă în care trăieşte. Îl indispun personaje de felul lui Tănase Vasilescu Lumânăraru, om de afaceri, sau Nae Gheorghidiu, unchiul său arivist şi demagog, priceput la jocuri de culise şi la politică, o prezenţă balzaciană, care, la un moment dat, îi spune: „Cu filosofia dumitale nu faci doi bani." Ştefan este un idealist, nepregătit pentru societatea pe care o îmbrăţişează Ela, soţia sa (tot mai atrasă de modă, dans şi prietenii, de „viciile" marelui oraş). În fond, tânărul intelectual trăieşte o dramă a iluziilor. Scriitorul, prin utilizarea persoanei I, ne invită în laboratorul interior al personajului principal, spirit independent, care caută sprijin în valorile umaniste, ignorate, de regulă, de cei din jurul său. Pe front, ca sublocotenent, printre cadavre şi oameni mutilaţi, Gheorghidiu surprinde „aspectele neglijate şi neglijabile ale războiului: frigul, durerile de stomac, întâmplările comice şi absurde" (Nicolae Manolescu). Războiul coincide cu o stare de criză, elogiat de unii politicieni demagogi, de felul lui Nae Gheorghidiu, sau de oameni de afaceri care pot câştiga uşor de pe urma conflictului. Astfel, putem vorbi despre inadaptarea individului la o lume a falselor repere, dar şi despre un scenariu de roman realist, balzacian, în fundal, odată cu lupta pentru avere (familia lui Gheorghidiu şi testamentul) sau cu dorinţa de câştig (Tănase Lumânăraru, unchiul Nae).

Literatura postbelică

Proza

Marin Preda, *Moromeţii* DBN

Marin Preda (1922-1980), prozator. A debutat cu volumul de nuvele *Întâlnirea din pământuri* (1948). Urmează, în 1955, volumul I din romanul *Moromeţii*. Volumul al doilea este publicat în 1967. Alte romane: *Risipitorii* (1962), *Intrusul* (1968), *Marele singuratic* (1972), *Delirul* (1975). Apar, de asemenea, un volum de publicistică (*Imposibila întoarcere*, 1971) şi o carte de memorialistică, şi aceasta un mare succes de public şi de critică (*Viaţa ca o pradă*, 1977). Ultimul său roman, în trei volume, *Cel mai iubit dintre pământeni* (1980), prezintă destinul tragic al unui intelectual în etapa „obsedantului deceniu", prima decadă a comunismului românesc.

- **Specia literară**: roman realist.
- **Apartenenţa la un curent literar**: realismul.
- **Teme**: lumea rurală tradiţională, familia ţărănească, relaţia omului cu istoria.
- **Acţiunea**: are în prim-plan povestea unei familii de ţărani din Câmpia Dunării înainte şi după al Doilea Război Mondial. Întâmplările sunt ordonate cronologic, iar

acțiunea se construiește într-un plan narativ central, al familiei Moromete, și în planuri narative secundare, prezentând destinele altor țărani din sat.

- **Personajele** sunt tipuri sociale puternic individualizate. În prim-plan se află **tipologia țăranului reflexiv** (Ilie Moromete), iar în volumul al doilea apare, prin figura lui Niculae Moromete, o nouă tipologie socială, intelectualul cu origine țărănească.
- O secvență semnificativă pentru lumea satului românesc de câmpie și pentru tipologia țăranului din perioada interbelică este aceea a secerișului, din primul volum. Este, pe de o parte, un moment central în viața comunității, în care toți participă, cu mijloacele epocii (cai, seceri), la strânsul recoltei sub soarele torid al verii. Ilustrează truda țăranului român, simbolizează modul tradițional de a viețui, într-o civilizație preponderent agrară. Pe de altă parte, scena pune în evidență ironia lui Ilie Moromete, plăcerea lui de a vorbi, caracterul său contemplativ și reflexiv, care îl face să pară „leneș" pe lângă ceilalți membri ai familiei. De asemenea, se dezvăluie anumite conflicte specifice lumii satului, între flăcăul sărac (Birică) și familia fetei bogate pe care vrea să o ia de nevastă (Polina lui Tudor Bălosu).
- **Relația dintre personaje** este tensionată. Apar numeroase conflicte exterioare: Ilie și băieții cei mari, Achim, Nilă și Paraschiv; aceștia și Catrina, mama lor vitregă, Ilie și Niculae, Ilie și Jupuitu, Polina și familia ei, care se opune măritișului, Victor Bălosu și Birică etc. Sunt, de asemenea, prezentate, prin stil indirect, ori sugerate prin detalii de atitudine și comportament, frământările interioare ale personajelor, provocate de conflictele exterioare, de lipsa resurselor materiale, de comunicarea defectuoasă.

***Moromeții* – particularități ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text** aparținând lui Marin Preda.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– ilustrarea temei prin două episoade/secvențe comentate;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru temă și viziune, din seria: acțiune, relații temporale și spațiale, personaje, incipit, final, perspectivă narativă.

Tematica romanului cuprinde: viața satului românesc de câmpie înainte și după al Doilea Război Mondial, condiția țăranului legată de problematica pământului, familia, relația individului cu istoria văzută ca presiune a timpului.

Incipitul este specific romanelor realiste, aflăm, încă din prima frază, locul și timpul acțiunii: „În Câmpia Dunării, cu câțiva ani înaintea celui de-al Doilea Război Mondial". Este introdusă, de asemenea, tema timpului care, în mod înșelător, „pare să aibă nesfârșită răbdare cu oamenii", într-o lume încă aflată în afara conflictelor majore. Apoi, în paginile care urmează, cititorul face cunoștință cu întreaga familie Moromete: Ilie și soția sa Catrina, băieții cei mari ai lui Ilie, din prima lui căsătorie – Paraschiv,

Nilă şi Achim – şi copiii proveniţi din căsătoria cu Catrina – Tita, Ilinca şi Niculae. Este începutul verii şi ţăranii se întorc de la câmp, fiecare îşi găseşte locul şi îndeletnicirile: fetele se duc la scăldat, băieţii se împrăştie care încotro, să se odihnească, singură Catrina rămâne să pregătească masa.

O secvenţă semnificativă pentru tema familiei ţărăneşti, care anticipează, în manieră realistă, evoluţia personajelor şi chiar destrămarea familiei, este **scena cinei**. În funcţie de felul în care se aşază în jurul mesei, se pot stabili relaţiile dintre membrii familiei. Băieţii din prima căsătorie – Achim, Paraschiv şi Nilă – stau pe margine, spre „partea din afară a tindei", spre exterior, ca şi cum ar fi gata să plece, să părăsească familia, ceea ce se va şi întâmpla. De cealaltă parte a mesei, lângă vatră, stă Catrina Moromete, „mama vitregă a celor trei fraţi, iar lângă ea îi avea pe ai ei, pe Niculae, pe Ilinca şi pe Tita, copiii făcuţi cu Moromete." Statutul de „stâlp al familiei" al lui Moromete reiese implicit din locul pe care îl ocupă la masă: „Moromete stătea parcă deasupra tuturor. Locul lui era pragul celei de-a doua odăi, de pe care el stăpânea cu privirea pe fiecare." Masa prea mică este o imagine a resurselor neîndestulătoare, iar tatăl încearcă în zadar să păstreze pământul şi unitatea familiei. Între el şi băieţii cei mari mocneşte un conflict care nu este doar un conflict între generaţii, ci are resorturi interioare, legate de comunicarea cu mama vitregă şi exterioare, alimentate de ura surorii lui Ilie, Maria (Guica). În acelaşi timp, copiii simt că timpul trece, iar lumea se schimbă şi că viitorul lor nu mai este în sat, ci se poate construi în afara spaţiului arhaic, tradiţional, şi anume în lumea urbană, de aceea vor pleca la Bucureşti.

Acţiunea primului volum se desfăşoară, ca întindere, pe parcursul câtorva luni, de la începutul verii până în toamnă. **Planul narativ central**, în jurul căruia se coagulează acţiunea, este cel al lui Ilie Moromete şi al familiei sale. Subiectul, în acest plan, nu cuprinde ramificaţii multiple, aproape nu se întâmplă nimic, în afara vizitelor veninoase ale Mariei (Guica, sora lui Moromete), discuţiilor şi cititului ziarelor duminica în poiana lui Iocan, unde Ilie Moromete deţine rolul principal, tăierii salcâmului (moment simbolic pentru decăderea familiei, care anunţă presiunea timpului şi a scadenţelor), călătoriei negustoreşti pentru a vinde cereale şi a face rost de bani. Faptele se precipită abia spre final, când Achim pleacă la Bucureşti cu oile, iar ceilalţi doi fraţi se decid să fugă. Există, însă, în roman, şi alte nuclee epice, mai mult sau mai puţin dezvoltate, alte istorii adiacente. Aşa este, de exemplu, povestea de iubire dintre Birică şi Polina, fata lui Tudor Bălosu, care pune în evidenţă mentalităţi legate de căsătoria dintre o fată bogată şi un flăcău sărac.

Finalul primului volum, în simetrie cu incipitul în manieră realistă, este, probabil, unul dintre cele mai reuşite din literatura română. Imaginea lui Ilie Moromete, singur, ezitant şi încercând să-şi ascundă ezitarea este, de fapt, imaginea unei lumi care nu mai este stăpână pe ea însăşi, sub auspiciile unui timp „care nu mai are răbdare cu oamenii".

În volumul al doilea, acţiunea se desfăşoară, prin tehnica rezumării, de-a lungul a paisprezece ani şi surprindem schimbările majore prin care trece satul românesc după al Doilea Război Mondial, odată cu instaurarea comunismului. Băieţii cei mari se stabilesc la Bucureşti, Nilă moare în război, Niculae se întoarce în sat ca activist de

partid, Ilie rămâne martorul unei lumi pe care n-o mai înțelege și în care nu se mai regăsește, Catrina îl părăsește și se duce să locuiască la fiica ei din prima căsătorie, pe care o crescuseră foștii ei socri după moartea soțului. Pământul pentru care luptase Moromete, ca și alte zeci de mii de țărani, în Primul Război Mondial, este confiscat de statul comunist. O parte esențială pentru viziunea autorului și a personajelor asupra lumii este cuprinsă în dialogurile Ilie-Niculae. Tatăl reflectă vechea lume, a satului tradițional, a micilor proprietari de pământ, iar fiul reflectă noua ordine comunistă și aparentele ei avantaje. Astfel, romanul devine unul al deruralizării, al transformărilor sociale din primele decenii comuniste.

Moromeții prezintă deopotrivă temele tradiționale ale romanului românesc – lumea satului, condiția țăranului, familia – și temele omului modern, precum relația cu timpul, conflictul între generații și presiunea istoriei.

Moromeții – particularități de construcție a unui personaj

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități de construcție a unui personaj dintr-o operă a lui Marin Preda.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;

– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.

Primul volum din *Moromeții* (1955) a apărut într-o perioadă mai puțin fastă a literaturii române, atunci când se instaurase în România comunistă ideologizarea politică a literaturii. Volumul al doilea a apărut 12 ani mai târziu, atunci când în cultura română se manifesta deja plenar „generația '60", sau generația neomodernistă. Este un roman realist prin: reprezentarea verosimilă a lumii satului în toată complexitatea socială; prin construcția personajului ilustrativ pentru o categorie socială (țăranul român proprietar de pământ din Câmpia Dunării); prin narațiunea omniscientă și obiectivă; prin prezentarea cronologică a faptelor.

Titlul operei anticipează tema familiei Moromeților, ai cărei membri provin din căsătorii diferite, ceea ce dă naștere unor conflicte și duce la destrămare, pe fondul unor schimbări sociale și istorice de dinainte și mai ales de după al Doilea Război Mondial. Romanul este dominat și se identifică, de la început și până la sfârșit, cu figura personajului principal, Ilie Moromete.

Statutul său social îl prezintă ca pe un țăran cu pământ, mic proprietar din perioada interbelică, aflat în plină maturitate existențială, undeva „la mijlocul vieții". Are și o familie numeroasă și datorii la bancă, de unde luase bani ca să cumpere oile. Nu foarte înstărit, dar cu destul pământ cât să-și întrețină familia și să-și mențină o anumită independență socială. Este, așadar, un personaj tipologic, reprezentativ pentru concepția tradițională față de pământ și față de familie și, în același timp, este

individualizat prin **trăsături** precum ironia, inteligența, caracterul contemplativ și reflexiv, nevoia de a înțelege și capacitatea de a vedea lumea ca pe un spectacol.

Acest statut material „de mijloc" (cu paisprezece pogoane de pământ, adică „două loturi", unul al lui și altul al Catrinei însumând circa șapte hectare) nu-l împiedică însă pe Moromete să se afle, de fapt, printre fruntașii comunității. Fără el, adunările din poiana lui Iocan nu au niciun haz și de fapt nici nu se vor mai ține după ce el renunță. Oamenii îl stimează, jandarmul nu-l oprește pe unul dintre fii la arest pentru că nu i-ar fi putut face una ca asta lui „nea Ilie Moromete".

Încearcă, din răsputeri, să mențină unitatea familiei și să nu vândă din pământ, crezând în vechi valori patriarhale. Ezită mult până să taie salcâmul, acest „dublu vegetal" al său, cum îl numește criticul literar Eugen Simion. **Scena salcâmului** este centrală, la nivel simbolic, în roman. Ea prefigurează căderea unei lumi, înfrângerea lui Moromete, și are o valoare premonitorie: „El reprezintă, s-ar putea spune, unitatea, trăinicia Moromeților, fiind în lumea obiectelor ceea ce este tatăl în lumea familiei. E un arbore cu autoritate, dominator, un punct stabil de referință. Fără el, Moromete arată «bicisnic», cerul deschis și câmpia (cosmosul) «năpădesc» ograda. Prăbușirea lui anunță un sfârșit, o destrămare, o modificare de ierarhii în lumea Moromeților. Odată cu tăierea arborelui începe și declinul familiei, anticipat în acest chip de o dramă în lumea vegetală." (Eugen Simion).

Conflictul principal este cu fiii săi cei mari, de care îl desparte în primul rând viziunea despre viață: cei trei nu mai sunt convinși că viitorul și libertatea sunt legate de munca pământului și vor să plece la oraș. Autoritatea tatălui ajunge spre sfârșit să se manifeste violent, atunci când îi bate cu parul pe Nilă și pe Paraschiv, pentru a pune capăt unui conflict care mocnea tot timpul și izbucnea din când în când între Catrina și fetele ei și băieții cei mari ai lui Moromete.

Spre sfârșitul primului volum, deja „timpul nu mai are răbdare" cu oamenii, istoria se precipită, familia se destramă, Moromete începe să facă anumite concesii – să vândă pământ – pentru a plăti rata la bancă și „fonciirea", pentru a amâna, astfel, timpul scadențelor. Timpul și istoria sunt factorii pe care omul nu-i poate niciodată învinge. Moromete este copleșit, treptat, de prefacerile din lume și de schimbările din familia sa.

După plecarea lui Achim cu oile la București, fugiseră și ceilalți doi, Nilă și Paraschiv, luând cu ei caii, banii tatălui și câteva lucruri de preț din casă, din zestrea fetelor. Moromete, care la început îl ironiza subtil pe Bălosu și, disimulând, schimba vorba, se duce singur la acesta să-i vândă pământ pentru a plăti impozitul, ratele la bancă și cheltuielile cu școala ale lui Niculae. Începuse declinul familiei, Ilie Moromete își va pierde treptat siguranța de sine, ironia, plăcerea de a vorbi, independența. Nu mai este văzut stând la poartă, pe stănoagă, răspunzând din toată inima și cu mai multe cuvinte la salutul sătenilor, nu se mai duce în poiana lui Iocan și de aceea, fără sufletul adunării, întrunirile de duminica dimineața își pierd farmecul și apoi își încetează existența.

În volumul al doilea, Moromete trece prin mai multe etape, de la o scurtă perioadă activă, bazată pe dorința de a avea un „beneficiu" vânzând cereale pentru a recupera pământul înstrăinat, trecând prin discuțiile contradictorii cu Niculae, care evidențiază

diferenţa de mentalitate dintre ei (a ţăranului liber versus a noului intelectual dogmatic) şi până la singurătatea tristă din ultimii ani. Printre ultimele lui replici memorabile se află una care îi caracterizează, de fapt, întreaga viaţă: „Domnule, eu totdeauna am dus o viaţă independentă!”

Romanul românesc scris după 1980

Gabriela Adameșteanu, *Dimineață pierdută*

Gabriela Adameşteanu (n.1942), prozatoare. A scris nuvele – *Dăruieşte-ţi o zi de vacanţă* (1979), eseuri – *Cele două Românii* (2000), romane – *Drumul egal al fiecărei zile* (1975), *Întâlnirea* (2003), *Provizorat* (2010). Cel mai cunoscut roman este *Dimineaţă pierdută* (1983), o capodoperă a prozei româneşti postbelice.

- **Specia literară**: roman modern, de analiză.
- **Apartenenţa la o perioadă literară**: romanul scris după 1980.
- **Acţiunea**: urmăreşte destinul unor personaje ce traversează epoci istorice diferite, de la intrarea României în Primul Război Mondial (1916), până la primele decenii din perioada postbelică, din comunism. Faptele şi întâmplările sunt prezentate prin recursul la memoria personajelor, sunt dezvăluite în conversaţiile dintre acestea sau prin transcrierea gândurilor lor (fluxul conştiinţei).
- **Personajele** sunt puternic individualizate în primul rând prin vocile lor narative şi aparţin lumii urbane. Cei din familia Mironescu-Ioaniu aparţin marii burghezii interbelice şi suportă, după instaurarea comunismului, degradarea statutului lor social, umilinţa, iar Vica Delcă, fosta lor femeie în casă, provine din mahalaua citadină a micilor slujbaşi.
- **O secvenţă semnificativă** pentru lumea romanului este discuţia dintre Ivona, fiica lui Sophie Ioaniu, şi bătrâna Vica Delcă, din prezentul socialist al „dimineţii pierdute”. Conversaţia este întreruptă de fragmente de monolog interior care dezvăluie gândurile nespuse ale celor două femei. Dacă iniţial nu e primită în casă, fiind ţinută la uşă, fosta femeie de casă care venise de fapt să-şi primească remuneraţia lunară, în virtutea unei inerţii burgheze, rămâne să depene amintiri din trecutul familiei Mironescu-Ioaniu. Amândouă sunt singure, sărace şi nostalgice, neadaptate la noua lume socialistă. Un subiect al discuţiei este destinul lui Tudor, fiul Ivonei, care suportase presiuni politice şi părăsise ţara, aflându-se în exil.
- **Relaţia dintre personaje** este de convieţuire nostalgic-dureroasă. Discuţiile dintre ele dezvăluie inadaptarea lor la prezent, iar fragmentele de jurnal şi rememorare construiesc identităţi complexe şi istorii personale dramatice: boli, pierderea celor apropiaţi, războiul, închisorile, sărăcia, umilinţa.

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **tema şi viziunea despre lume** dintr-un roman scris după 1980.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– ilustrarea temei prin două episoade/secvențe comentate;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru temă și viziune, din seria: titlu, relații temporale și spațiale, personaje, incipit, final, tehnici narative.

Proza românească scrisă după 1980 își diversifică tematica și modalitățile de construcție. Romanul *Dimineață pierdută* este un roman care face trecerea de la modernism la postmodernism. Este un roman al memoriei, utilizează tehnici precum fluxul conștiinței și notațiile de jurnal. La nivel **tematic**, recuperează cu nostalgie epoci istorice precum anul 1916 și prezintă Bucureștiul în primele decenii comuniste, zugrăvind decăderea burgheziei românești după al Doilea Război Mondial. Poate fi considerat deci un roman psihologic cu tematică citadină, dar și socială, istorică și chiar politică.

Lumea romanului, ca și identitatea personajelor, se compune din bucăți, din fragmente de memorie și din comentariul malițios-nostalgic al unor voci feminine. Fragmentar, textul nu suprapune doar voci divers colorate afectiv și cultural, ci și două epoci istorice, două lumi complet diferite: burghezia intelectuală în primele decenii ale secolului al XX-lea și societatea Bucureștilor în plină instaurare a socialism-comunismului. Este vorba, de fapt, de prezentarea unor secvențe de memorie culturală, socială, în forma filtrată, redimensionată și resedimentată afectiv a unor amintiri și comentarii legate de propria biografie a fiecărui narator sau de biografiile celor din jur.

O mare parte din roman evocă o „lume dispărută”, redescoperită ca amintire în periplul unei dimineți cu Vica Delcă prin Bucureștiul „nou”, al anilor ’60, spre Ivona, ultima descendentă dintr-o familie din vechea burghezie interbelică. Vica fusese croitoreasă și femeie de casă în familia Sophiei Ioaniu, deținuse și o mică prăvălie de mahala, dar ajunge, bătrână și săracă, să trăiască mai mult din contribuțiile foștilor stăpâni, la rândul lor ruinați după instaurarea comunismului. Vica schimbă deci tramvaiele pentru a ajunge la Ivona Scarlat, care este fiica profesorului Ștefan Mironescu și a Sophiei, devenită prin a doua căsătorie Ioaniu.

Titlul romanului poate fi citit în sens denotativ, referindu-se la „dimineața” pe care Vica Delcă o pierde în vizitele ei pe jumătate ratate, fiindcă nu își găsește cumnata acasă și apoi este lăsată să aștepte în fața casei Ivonei Scarlat. De asemenea, titlul poate fi citit în sens conotativ, ca o metaforă politică pentru perioada de dezvoltare și înflorire a României în perioada interbelică, brutal întreruptă de al Doilea Război Mondial și apoi de instaurarea comunismului.

Compozițional, romanul este constituit din douăsprezece capitole structurate divers. Mai ample sunt câteva **monologuri** ale Vicăi (madam Delcă), care includ replici ale altor personaje, și **jurnalul** ținut în 1916 de profesorul Ștefan Mironescu.

Reperele temporale ale romanului acoperă aproape un secol din viața familiei Mironescu-Ioaniu și din istoria României. Întoarcerile în timp se fac în spirală, prin fluxul conștiinței și pornind de la artificiul proustian al **memoriei involuntare** – o fotografie generează reconstituirea unei veri din 1916.

În prezentul trist, sărac şi opresiv al epocii comuniste, personajele Gabrielei Adameşteanu îşi construiesc spaţii de libertate prin recursul la memorie, în vorbăria necontenită, în fluxul gândurilor, uneori ascunse chiar de ceilalţi, cum se întâmplă cu Vica ori cu Ivona, care ştie adevărata, tragica poveste a mătuşii Margot, cu nemiloasa boală, cu plecarea lui Sandu Gheblescu, soţul mătuşii, în lumea liberă, care ştie despre dubla funcţionalitate a casei de modă (paravan pentru călătoriile de agent de informaţii ale lui „nenea Sandu"). În acelaşi timp, Vica Delcă îşi reaminteşte copilăria ei din mahala, de fată rămasă devreme orfană, dar care, ca orice parfum de copilărie, acum are fericirea şi nostalgia ei.

O **secvenţă semnificativă** pentru roman este cea în care Sophie Ioaniu, bătrână, trăind la limita sărăciei, în casa în care fuseseră aduşi, după război, chiriaşi, încearcă să păstreze aparenţele unei vieţi mai bune şi îşi face un scop din repararea mobilei moştenite din interbelic, care se degradase, ca şi statutul lor social. Sophie însăşi trăieşte în primul rând în memoria Vicăi şi continuă să fie un reper, un model de feminitate, de „stăpână", în funcţie de care sunt judecate toate celelalte figuri ale romanului, inclusiv fiica ei, Ivona. Este o supravieţuitoare a altor vremi, pentru care singurele speranţe rămăseseră plecarea „chiriaşilor" şi aşteptarea tâmplarului – un anume tâmplar, un adevărat, vechi şi cunoscut tâmplar, din lumea ei – care să repare mobila de epocă. Marea dezamăgire a bătrânei doamne se produce pornind de la acest amănunt semnificativ, care păstra speranţa şi susţinea aparenţele: căutându-l într-o seară împreună cu Ivona, „biata Muti" descoperă cu stupoare că acesta murise cu puţin timp în urmă. Abia acum se produce, pentru bătrâna doamnă, prăbuşirea definitivă a unui întreg sistem de valori.

Romanul *Dimineaţă pierdută* exprimă simultan drama unei familii care suportă loviturile istoriei şi trecerea nemiloasă a timpului, construieşte câteva personaje memorabile şi surprinde schimbările majore şi dramatice prin care a trecut societatea românească în secolul al XX-lea. Din punct de vedere stilistic, combină mijloace de construcţie a romanului de analiză psihologică (rememorarea, jurnalul, fluxul conştiinţei) cu tehnica detaliului semnificativ specifică realismului şi cu fragmentarea discursivă specifică postmodernismului.

Poezia neomodernistă

Nichita Stănescu, *Ploaie în luna lui Marte* DS

Nichita Stănescu (1933-1983), poet. A debutat cu volumul *Sensul iubirii* în 1960. A publicat numeroase volume de versuri: *O viziune a sentimentelor* (1964), *Dreptul la timp* (1965), *11 elegii* (1966), *Necuvintele* (1969), *În dulcele stil clasic* (1970) etc.

- **Specie literară**: poezie lirică de dragoste.
- **Apartenenţa la un curent literar**: neomodernismul (o întoarcere la modernismul interbelic: teme mari, limbaj metaforic, intelectualizat, imaginar de o originalitate puternică, surprinzătoare).
- **Temă**: dragostea.

- **Motive**: ploaia, Marte, zborul, Lorelei.
- **Ideea centrală (mesajul)**: dragostea şi tinereţea sunt forme de trăire plenară, spectaculoasă, a lumii.
- **Procedee ale expresivităţii limbajului şi compoziţiei**: motive simbolice, repetiţia („ploua infernal"), metafora („cerul ferestrei"), epitetul simplu („cerul ferestrei, oval") sau personificator („Pereţii odăii erau/ neliniştiţi..."), jocul de cuvinte („mie-mi plouă zborul/ cu pene..."), mărci ale eului liric (persoana I a formelor pronominale şi verbale).
- **Versificaţie** liberă: se păstrează forme ale versificaţiei tradiţionale, dar fără respectarea întocmai a tiparelor – catrene cu măsura versurilor inegală, ingambamentul, rima imperfectă.

***Ploaie în luna lui Marte* – particularităţi ale textului (eseu argumentativ)**

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre particularităţile unui text poetic de Nichita Stănescu.

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

Nichita Stănescu este unul dintre principalii reprezentanţi ai neomodernismului, o direcţie literară afirmată în jurul anului 1960. Are loc în acest moment o întoarcere la limbajul poeziei moderniste interbelice, după perioada „realismului socialist" (a literaturii supuse ideologiei comuniste din anii anteriori). Textele din volumele *Sensul iubirii* (1960) şi *O viziune a sentimentelor* (1964) surprind prin imaginarul lor foarte original şi printr-un limbaj inovator. **Libertatea fanteziei** (a unei poezii care propune o lume fără legătură obligatorie cu realitatea) şi **inovaţia** la nivelul limbajului sunt două trăsături specifice poeziei neomoderniste.

Publicată în al doilea volum al lui Nichita Stănescu, poezia de dragoste *Ploaie în luna lui Marte* exprimă o bucurie intensă de a trăi, caracteristică textelor de început ale scriitorului. Dragostea este tema preferată în volumele amintite mai sus.

În primul rând, se observă **un imaginar specific** lui Nichita Stănescu, o expresie a **exuberanţei**, a intensităţii trăirii. Ploaia şi „luna lui Marte" (martie) sunt motivele centrale. Primăvara, tinereţea şi dragostea sunt puse alături, ca forme ale vieţii care se naşte sau renaşte cu o forţă impresionantă. Ploaia „infernală" sau „nebunească", Marte, ca simbol zodiacal al primăverii, sugerează această explozie vitală. În mansarda cuplului de altădată, pereţii sunt „neliniştiţi" (personificare), iar sufletele dansează (altă imagine a bucuriei şi a graţiei sau a frumuseţii).

Există, de asemenea, şi un al doilea tip de imagine, contrastant cu primul. Secvenţa centrală a textului (a treia şi a patra strofă) este a cuplului care se înalţă în aer, ca şi cum oamenii s-ar fi transformat în păsări: „O să te plouă pe aripi, spuneai..." Lumina, soarele, zborul, păsările, văzduhul sunt motive frecvente în textele din primele două volume. Ele creează **impresia diafanului** şi a eliberării de corporal şi de instincte.

Iubita primeşte un nume celebru în literatură, Lorelei. În mitologia germanică, Lorelei este o sirenă a Rinului al cărei cântec fermecat atrage corăbierii în locuri primejdioase. Primejdios, într-o formă jucăuşă, este şi cerul spre care zboară îndrăgostiţii lui Nichita Stănescu: ei abandonează mansarda, locul lor strâmt din lume, şi se înalţă într-un spaţiu ale cărui limite nu le cunosc.

În plus, lor li se asociază **predilecţia pentru joc**, la nivelul imaginii şi al cuvântului. Secvenţa centrală include şi replici ale îndrăgostiţilor în acelaşi stil voit copilăros: „Tu mă strigai din urmă: răspunde-mi, răspunde-mi,/ cine-s mai frumoşi: oamenii?... ploaia?...” Ansamblul de motive cu ajutorul cărora se conturează imaginarul este structurat în două câmpuri semantice contrastante: unul al instinctelor şi al renaşterii primăvăratice a vieţii (ploaia şi luna lui Marte), altul al sentimentului, al trăirii care se desprinde de ceea ce este fizic, palpabil (sufletul, zborul).

Aceeaşi originalitate apare şi la nivelul limbajului. Nichita Stănescu se joacă adesea cu structurile limbii române, creând **forme personale** (de exemplu, un volum de mai târziu se numeşte *Necuvintele*). În poezia comentată, versul „mie-mi plouă zborul, cu pene” este ambiguu din punct de vedere sintactic: zborul poate apărea atât în poziţia complementului direct (este plouat!), cât şi în aceea a subiectului unui predicat exprimat printr-un verb impersonal, care n-are subiect (zborul plouă). În plus, inovaţia este vizibilă şi la nivelul versificaţiei libere: măsură inegală a versurilor, rima imperfectă, ingambamentul ca procedeu obişnuit în acest caz.

Ultima strofă exprimă regretul că dragostea şi tinereţea nu au putut dura la nesfârşit. Din această perspectivă, vârsta de altădată pare o paranteză surprinzătoare, încărcată de lumină, o falie inexplicabilă în curgerea ireversibilă a timpului. Există, de altfel, în poeziile acestei perioade, o imagine insistentă a adolescentului sau a tânărului ca ipostază aproape divină a omului, în stare să se-nalţe peste limitele condiţiei sale: „Trupul meu viu şi sufletul meu viu/ sau poate mai degrabă dorinţele mele,/ le-am ridicat ca pe nişte globuri mişcătoare/ spre stele” (*Cântec de om*).

Teatrul postbelic

Marin Sorescu, *Iona* DS

Marin Sorescu (1936-1996), poet, dramaturg, eseist. Debutează în 1964 cu volumul *Singur printre poeţi.* Lucrarea *La lilieci* (cinci volume) se caracterizează printr-un insolit amestec al lirismului cu comicul. În teatru, pe lângă cele trei parabole din *Setea muntelui de sare*, se remarcă piesele de inspiraţie istorică ca *A treia ţeapă* sau *Răceala*, drame moderne.

- **Specia literară**: dramă (autorul o intitulează „tragedie în patru acte”, dar tragedia ca specie clasică nu mai este caracteristică secolului al XX-lea).
- **Apartenenţa la un curent literar**: neomodernismul.
- **Teme**: singurătatea, destinul, limitele.
- **Acţiunea**: prezintă un pescar care încearcă să se elibereze din burta unui monstru marin.

• **Personajele** sunt simbolice (imagini generice ale omului). Pe lângă Iona, în scenă apar Pescarul I şi Pescarul II, figuranţi (nu au replici).

• O secvenţă semnificativă pentru caracterul simbolic al personajului este finalul: După ce constată că a spintecat burta peştilor degeaba (trece din unul în altul), Iona îndreaptă cuţitul spre sine, convins că se va elibera în felul acesta. Sensul simbolic al imaginii ar putea fi următorul: cuţitul îndreptat spre sine este echivalent cu căutarea interioară (nu în afară, ca până atunci).

• **Relaţia dintre personaje** pare să sublinieze singurătatea. Încercarea lui Iona de a-i aduce alături de el pe cei doi pescari care traversează scena eşuează.

***Iona* – particularităţi ale textului**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text/ale unei drame de Marin Sorescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales într-o **tipologie** sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema sau **temele** se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, din seria: **acţiune**, **personaje**, instanţele comunicării dramatice, notaţiile autorului.

Publicată iniţial în 1968, piesa *Iona* este **o dramă** neomodernistă, asemănătoare unei parabole despre condiţia omului, incluzând **teme** ca singurătatea, libertatea, destinul sau căutarea unui sens. Piesa a fost inclusă în 1974, alături de *Paracliserul* şi *Matca*, într-o trilogie dramatică, intitulată *Setea muntelui de sare*.

Sursa de inspiraţie este cunoscutul mit biblic al lui Iona, trimis să propovăduiască cuvântul Domnului în păcătoasa cetate Ninive şi pedepsit, pentru că nu e în stare să-şi ducă misiunea la capăt, să petreacă în burta unui monstru marin trei zile şi trei nopţi. Povestea biblică este un punct de plecare, important totuşi, pentru un imaginar original, reprezentativ pentru opera lui Marin Sorescu, în ansamblu, prin amestecul comicului cu tragicul, al limbajului metaforic cu ironia.

Pescarul Iona se află la începutul piesei, fără să ştie, în gura unui peşte uriaş şi încearcă, fără noroc, să prindă peşte din mare. Vorbeşte singur, dedublându-se, piesa fiind de la început până la sfârşit un **monolog** pe care scriitorul îl justifică în deschidere: „Ca orice om foarte singur, Iona vorbeşte tare cu sine însuşi, îşi pune întrebări şi-şi răspunde, se comportă, tot timpul, ca şi când în scenă ar fi două personaje". La sfârşitul primului tablou, Iona este înghiţit de peştele uriaş, fapt ce echivalează cu intriga. Ceea ce urmează are, la nivelul **acţiunii**, un caracter repetitiv. Constatând că a fost înghiţit, Iona încearcă să se elibereze: spintecă burta peştelui, dar, după un scurt moment când are impresia că a ieşit la lumină, constată că se află în alt peşte, mai mare decât acela de dinainte. În cele din urmă, Iona se sinucide rostind o replică în contrast, cel puţin la o lectură superficială, cu acest act: „Răzbim noi cumva la lumină."

După cum se ştie, modul de expunere specific textului dramatic este dialogul. Personajele şi acţiunea se conturează prin această formă dinamică, succesiunea de replici acoperind aproape întreg imaginarul, dacă facem abstracţie de indicaţiile scenice, care au rolul de a-l completa concis cu informaţii care nu pot apărea firesc în confruntarea dintre personaje. Cu toate că teatrul postbelic cunoaşte diverse forme de abatere de la convenţiile clasice ale genului, dialogul rămâne principala formă de expresie. Aşa se întâmplă şi în drama lui Marin Sorescu, *Iona* (1968), un monolog în patru tablouri, structurat însă sub forma unui **dialog**.

Iona este singurul **personaj** „vorbitor" al piesei (în scenă mai apar, totuşi, Pescarul I şi Pescarul II, care nu scot niciun cuvânt). Monologul nu are însă curgerea continuă a unei introspecţii, ci teatralitatea unui **schimb de replici**. Eroul descoperă la sfârşitul primului tablou că este înghiţit de un chit, asemenea omonimului său biblic. Din pescar ghinionist (fără noroc la prins peşte) a devenit, nu se ştie cum, o pradă pentru un monstru marin, în gura căruia se afla de mult timp, poate dintotdeauna În primul tablou, Iona, întors cu spatele spre întunecimea din gura chitului, se gândeşte la munca lui de pescar sărac, încearcă să se convingă că marea este bogată în peşti şi speră să prindă până la urmă ceva. Cum lupta pentru supravieţuire e grea, iar el, lipsit de noroc, recurge la un tertip: încearcă să pescuiască din acvariul pe care îl păstrează în preajmă ca ultimă soluţie. Nu are succes însă, pentru că în acest moment este înghiţit. Intriga piesei, ca de altfel întregul subiect, are valoare simbolică: Iona este omul singur (cum spune chiar scriitorul), frământat de întrebarea dacă viaţa lui are un sens sau este categoric un eşec. Caracterul meditativ al monologului este mult mai evident în tablourile următoare. Apar în dialogul cu sine al lui Iona teme mari ale reflecţiei filosofice dintotdeauna: timpul, moartea, sinuciderea, ceilalţi, dragostea, fericirea, învierea, speranţa, credinţa.

Deznodământul piesei îl prezintă pe Iona constatând că trebuie să îndrepte cuţitul invers, adică spre sine, nu spre monstru. Gestul sinuciderii este însoţit de o replică optimistă: „Răzbim noi cumva la lumină." În teatrul clasic, discrepanţa dintre act şi cuvânt este specifică piesei comice. În parabola lui Marin Sorescu, procedeul merge în sensul unei ambiguităţi care creează un final deschis. Deznodământul consemnează un eşec sau un alt început? Este omul iremediabil singur, lipsit de ajutorul celorlalţi şi, mai ales, lipsit de şansa unui Dumnezeu mântuitor? Piesa pare să se încheie mai degrabă interogativ. Şi totuşi, ultimul gând este încurajator: „Răzbim noi cumva la lumină."

Iona – particularităţi de construcţie a unui personaj

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-un text dramatic postbelic/aparţinând lui Marin Sorescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic şi moral al personajului ales;
– evidenţierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvenţă comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: conflict, relații temporale și spațiale, unități compoziționale, **registre stilistice, notațiile autorului**.

Teatrul contemporan preferă **personajul simbolic**, imagine esențializată a condiției umane. Pescarul lui Marin Sorescu din piesa *Iona* (1968), captiv înăuntrul monstrului marin, este un personaj fără istorie, amintirile și viața lui ar putea aparține oricui. Ajuns fără să știe cum prizonier într-un spațiu închis, Iona este o imagine a omului care nu înțelege de ce este lipsit de libertate și singur. Piesa este, prin urmare, o meditație pe tema acestei confruntări a omului cu un destin nefericit. Conflictul se păstrează, așadar, în acest plan simbolic.

Pescarul Iona se află la începutul piesei, fără să știe, în gura unui pește uriaș și încearcă, fără noroc, să prindă pește. Vorbește singur, dedublându-se, piesa fiind de la început până la sfârșit un monolog pe care scriitorul îl justifică în prima **indicație scenică**: „Ca orice om foarte singur, Iona vorbește tare cu sine însuși, își pune întrebări și-și răspunde, se comportă, tot timpul, ca și când în scenă ar fi două personaje." La sfârșitul primului tablou, Iona este înghițit de un pește uriaș, fapt ce echivalează cu intriga. Ceea ce urmează are, la nivelul acțiunii, un caracter repetitiv. Constatând că a fost înghițit, Iona încearcă să se elibereze: spintecă burta peștelui, dar, după un scurt moment când are impresia că a ieșit la lumină, își dă seama că se află în alt pește, mai mare decât acela de dinainte. În cele din urmă, Iona se sinucide rostind o replică în contrast, cel puțin la o lectură superficială, cu acest act: „Răzbim noi cumva la lumină."

Iona este singurul personaj „vorbitor" al piesei (în scenă mai apar, totuși, Pescarul I și Pescarul II, care nu scot niciun cuvânt). Monologul lui nu are însă curgerea continuă a unei introspecții, ci teatralitatea unui schimb de replici. Eroul descoperă la sfârșitul primului tablou că este înghițit de un chit, asemenea omonimului său biblic. Din pescar ghinionist (fără noroc la prins pește) a devenit, nu se știe cum, o pradă pentru un monstru marin, în gura căruia se afla de mult timp, poate dintotdeauna. În paralel cu încercarea lui repetată și zadarnică de a spinteca burta peștelui și de a se elibera, se desfășoară un dialog cu sine, colocvial, meditativ, ironic și liric. Schimbarea **registrului stilistic** susține dedublarea personajului. Primul Iona este uneori în acord cu cel de al doilea, alteori nu. Unul este interogativ și sceptic, celălalt în posesia unor adevăruri relative și oarecum optimist. În finalul piesei, cel dintâi întreabă, amnezic, *Cine sunt eu?*, iar al doilea răspunde strigându-și numele. La capătul acestei confruntări cu sine, eroul sfârșește prin a-și asuma identitatea, căci despre acest lucru vorbește piesa: despre dificultatea de a fi un ins numit Iona, adică un om.

Pe de altă parte, dedublându-se și dialogând cu sine, Iona prelungește până la decizia ultimă iluzia că nu este singur. Nevoia de celălalt este reală, chiar dacă rațiunea îi spune că lumea nu este făcută decât din umbre. Monologul, în forma înșelătoare a convorbirii lejere, jucăușe, suplinește absența unui interlocutor care, dacă nu mai există, trebuie inventat. Locvacitatea lui Iona sporește atunci când intră în scenă cei doi pescari muți, cărând câte o bârnă în spinare. Cum ei nu-i răspund, eroul înduioșat la gândul

solidarității umane, le creează el replicile, îndemnuri colocviale și calde la curajul de a înfrunta situația imposibilă: „Nu te lăsa, măi tată", „Nu mă las, tăticule!"...

Personajul absent, evocat de celelalte, fără să ajungă în scenă, sau, alteori, doar un figurant fără replică, este un procedeu la care teatrul absurdului recurge destul de frecvent. În cunoscuta piesă a lui Beckett, *Așteptându-l pe Godot*, Vladimir și Estragon îl așteaptă zadarnic pe necunoscutul care ar putea să-i salveze, adică să le schimbe destinul de vagabonzi. Godot nu va veni niciodată, poate nici nu există. Oamenii pe care îi așteaptă Iona vin, totuși. În plus, imaginea acestor doi pescari cu bârna în spinare ar putea evoca celebra poveste a lui Sisif, personajul mitologic condamnat să urce pe vecie un bolovan în vârful unui munte. Împovărați și tăcuți, trec pe lângă Iona și străbat ca el același întuneric. De ce nu-i răspund? Tot Marin Sorescu ar putea să ne ofere o pistă, în stilul lui meditativ-ironic: „Luăm unul de la celălalt,/ Numai văzându-ne..." (*Dacă oamenii*).

Deznodământul piesei îl prezintă pe Iona constatând că trebuie să îndrepte cuțitul invers, adică spre sine, nu spre monstru. Gestul sinuciderii este însoțit de o replică optimistă: „Răzbim noi cumva la lumină." În teatrul clasic, discrepanța dintre act și cuvânt este specifică piesei comice. În parabola lui Marin Sorescu, procedeul merge în sensul unei ambiguități care creează un final deschis. Deznodământul consemnează un eșec sau un alt început? Este omul iremediabil singur, lipsit de ajutorul celorlalți și, mai ales, lipsit de șansa unui Dumnezeu mântuitor? Piesa pare să se încheie mai degrabă interogativ. Și totuși, ultimul gând este încurajator: „Răzbim noi cumva la lumină."

Postmodernismul DSP

• Repere istorice

Postmodernismul este un curent cultural și de idei care, din punct de vedere cronologic, urmează modernismului, manifestându-se, prin urmare, în a doua jumătate a secolului XX, inițial în Statele Unite ale Americii, apoi și în alte spații culturale. Scriitori asociați cu fenomenul postmodern sunt: Allen Ginsberg, William S. Burroughs, Jack Kerouac, John Barth, Kurt Vonnegut, Thomas Pynchon, Don DeLillo (Statele Unite), John Fowles (Anglia), Jorge Luis Borges, Julio Cortázar (Argentina), Vladimir Sorokin (Rusia). În literatura română, ideile postmodernismului au fost asimilate de reprezentanții generației optzeciste. Câteva volume colective (*Aer cu diamante* – 1982, *Cinci* – 1983, *Desant '83* – 1983) definesc spiritul unei noi echipe de poeți și prozatori, **generația '80**, apropiată de estetica postmodernă. Mircea Cărtărescu, Ion Stratan, Mircea Nedelciu, Traian T. Coșovei, Mariana Marin, Florin Iaru, Alexandru Mușina sunt doar câțiva dintre scriitorii români postmoderni. Dintre precursori: prozatorul Mircea Horia Simionescu, autorul *Dicționarului onomastic* (apărut în 1969), sau poetul Leonid Dimov. Componenta autoreflexivă, spiritul ludic, ironic și parodic, fantezia, limbajul familiar sunt aspecte care conturează noua mișcare (considerată subversivă de autoritățile comuniste române).

• **Caracteristici**

1. *Poezia cotidianului*

O direcţie importantă a postmodernismului se caracterizează printr-un imaginar al vieţii obişnuite. Recunoaştem în asemenea texte lumea cenuşie a ultimului deceniu comunist sau felii de viaţă marcate de experienţa de viaţă a scriitorilor. Socialul şi biograficul diferenţiază postmodernismul de poezia modernistă interesată mai ales de aşa-zisele teme mari (arta, creaţia, sacrul, destinul etc.).

Exemplu: „Budila-Express, garnitură cu bou-vagoane,
Garnitură dublată uneori, garnitură bondoacă,
Iute şi verde-murdară printre grămezile de cartofi
Putrezind pe câmpuri, pe lângă peroanele
Pline de cioburi şi capace de bere…"

(Alexandru Muşina, *Budila-Express*, fragment)

Fragmentul este selectat dintr-un poem amplu inspirat de experienţa de navetist a autorului de la Braşov la Întorsura Buzăului, unde preda limba franceză, înainte de 1989. Trenurile mizere ale vremii, ca şi peisajul pe care-l străbat, inspiră titlul în limbaj argotic şi ironic.

2. *Revizitarea literaturii. Parodie, pastişă, ironie*

Scriitorii postmoderni revizitează istoria literaturii: în acest sens, ei citează, parodiază sau pastişează fragmente, stiluri şi autori.

Exemplu: „e seară şi ninge-ndesat.
zăpada-n zăpadă se lasă,
şi-abia mă mai mişc îngheţat,
şi-abia mai ştiu drumul spre casă.

e beznă. Un câine-a lătrat.
de-acum n-are rost să mai sper.
sprijinit de un stâlp, un soldat
şi-aprinde ţigarea, stingher."

(Mircea Cărtărescu, *În stilul lui Bacovia*, fragment)

În acest caz, scriitorul pastişează stilul unui poet cunoscut, G. Bacovia. Pastişa presupune o imitaţie a unui autor. Parodia, în schimb, implică o imitaţie cu anumite efecte satirice.

3. *Aluzii culturale*

Nu lipsesc diversele referinţe culturale, fie din zona literaturii, fie din alte domenii (muzică, pictură, filosofie, ştiinţe exacte etc.).

Exemplu: „Şi trebui s-ajung îndată la cea şcoală 41,
Să mă-nghesui pân tramvaie, să citesc într-un picior
Bahtin şi Bolintineanu, Cortázar şi Maldoror.
Iar apoi şcolerii-n bance să le spun dă Coşovei,
Dă conjuncţii, genitivuri ce nicicând visat-au ei"
(Mircea Cărtărescu, *Levantul*, fragment, Cântul al cincilea)

Numele pe care poetul le citează aparţin sferei literare: Mihail Bahtin (teoretician literar), Dimitrie Bolintineanu (poet paşoptist), Julio Cortázar (prozator argentinian postmodern), Maldoror (personaj al poetului Lautréamont). „Coşovei" face trimitere la poetul Traian Coşovei (1921-1993), tatăl optzecistului Traian T. Coşovei.

4. *Ignorarea convenţiilor. Deconspirarea procedeelor*

Exemplu: „Postmodern e procedeul, deci şi eu îl folosesc.
Află dar că bătălia ce-i găsi în aste pagini
Prin efecte speciale, suprapuneri dă imagini,
Decupaje, animare, totul pe calculator
E minuţios filmată, ca-n «Războiul stelelor»."
(Mircea Cărtărescu, *Levantul*, fragment, Cântul al unsprezecelea)

Eul poetic din lirica lui Mircea Cărtărescu este, adeseori, autoironic. Aici, în fragmentul din epopeea postmodernă *Levantul*, scriitorul îşi deconspiră formula literară şi recurge la referinţe de „actualitate".

5. *Intertextualitatea*

Exemplu: „— Nu căta în depărtare,
Manoil, răspuns zadarnic, vin-cu mine, mă urmează"
(Mircea Cărtărescu, *Levantul,* fragment, Cântul al şaptelea)

Intertextualitatea este un procedeu tipic postmodern. Constă în inserarea unor fragmente de text într-un alt text (versul „— Nu căta în depărtare" este preluat din poemul eminescian *Floare albastră*).

6. *Jocurile de cuvinte*

Criticii au remarcat predispoziţia ludică a postmodernilor, jocurile de cuvinte ingenioase.

Exemplu: „Capul meu cade
pe
maşina de scris
....
fruntea de rânduri mi-e plină."
(Florin Iaru, *Hai Ku – Mine peste muntele Fudji*, fragment)

Titlul permite o dublă interpretare, scriitorul valorificând omonimia: „hai cu mine…" sau „Hai Ku" (poezie japoneză alcătuită din 17 silabe dispuse în trei grupe). Versul „fruntea de rânduri mi-e plină", pe de altă parte, amintește de versul eminescian „Fruntea de gânduri ți-e plină" din *Sara pe deal.*

7. *Limbajul familiar, banal*

Scriitorii postmoderni – poeți sau prozatori – renunță la stilul solemn (al romanticilor) sau la acela ermetic (al moderniștilor). Retorica lor se apropie de cea colocvială, explorând, astfel, mijloacele oralității. Uneori, îmbină registrul cult cu cel familiar, obținând efecte artistice surprinzătoare.

Exemplu: „pe lângă liceul cantemir gura ta întreba:
— pe cine ai mai iubit? ah, ce vreme nasoală…
ce timp scârbos…"
(Mircea Cărtărescu, *clementina, ți-am dat toată dragostea mea*, fragment)

Poetul surprinde limbajul adolescenților.

PROBA SCRISĂ. TESTE

TESTUL 1 DS

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

Citeşte următorul text:

Afară vedem totdeauna cerul albastru, sau norii, care ne protejează cu ploile lor şi simţim paşii noştri stăpâni pe lume, până nu suntem loviţi şi inima nu ne bate să ne spargă pieptul... Trăisem astfel de lovituri; palma grea, ţărănească, înjurătura, cuvântul trivial, josnic, la adresa mamei mele, se abătuseră adesea asupra mea. Familia însă, cât era ea de dezbinată, mă protejase. Astfel de oameni pe care nici un gând înalt nu-i călăuzea, erau dispreţuiţi de tatăl meu. Îi cunoşteam pe toţi oamenii prin el. Bâzdoveică era cu măciuca. Stan Moameş cu beţia. Ion al lui Miai cu neştiinţa: „Tatăl nostru care eşti în ceruri" şi toată rugăciunea era pentru el nişte cuvinte „încurcate". Altul era deştept „nevoie mare", expresie intraductibilă pentru vârsta mea de atunci, dar înţelegeam că era o ironie, că dimpotrivă, omul acela era departe de deşteptăciunea pe care o afişa. Ene degeaba se ducea la biserică, tot Ene rămânea, dar bine că se ducea: „e şi el un creştin". Stancu îşi băuse tot pământul, deşi avea unsprezece copii. Îi mai rămăseseră două pogoane, punea tutun pe ele. Fumau toţi, „ce să facă"? Se apucase de cizmărie. Cei violenţi şi josnici erau ocoliţi. De ăştia trebuia „să fugi". Erau în afara oamenilor. Tata nu stătea de vorbă cu ei. Încât uitam totul numai cât îl vedeam, nu-i povesteam nimic... Mi-era de-ajuns să-i aud glasul liniştitor: „Ce faci, mă, copile?" şi lumea întunecată, a cărei perdea se dăduse o clipă la o parte şi văzusem urâtul şi abjecţia, se închidea la loc şi înceta să mai existe pentru mine. Era frumos în acea zi de noiembrie şi am rătăcit pe la şosea, prin preajma lacurilor. L-am uitat imediat şi pe acel şef legionar şi pe Gheorghe al lui nea Costică... Am uitat şi de mine însumi, absorbit de contemplarea lacului şi stăpânit, fără gânduri, de bucuria de a trăi. Eram fericit că scrisesem un roman de la început până la sfârşit (fiindcă mai începusem şi altele, dar nu le terminasem) şi această certitudine îmi ajungea. [...]

Am lăsat lacul şi am luat-o spre Vatra Luminoasă. Taina în care era învăluită viaţa fratelui orb şi a sorei lui mi se părea insondabilă. Nici nu voiam s-o dezleg; mă duceam la Pavel atras de puternica lui personalitate, care se formase citind nu atât mult (biblioteca lui din cărţi uriaşe scrise cu cuiul nu era mare), cât reflectând asupra vieţii de a cărei lumină din afară era lipsit... [...] *„Scriitorul trebuie să ne iniţieze în ceea ce există dincolo de realitatea vizibilă, spunea el... Revelaţia lucrurilor deja ştiute s-a produs în secolul trecut prin Balzac şi Flaubert, exceptându-i pe ruşi, care cei dintâi au explorat fantasticul realităţii.* [...] *Eşti băiat tânăr, ai iluzii şi idealuri, Swift te va*

turbura prea tare, nu-l citi... dar citeşte-i pe ruşi... Sunt îngrijoraţi de destinul omului, pe care îl văd din subterană, ca Dostoievski... Dar mărturia nu e rece, soarta omului nu e iremediabilă, ca la acest englez care a mers în declin după Guliver, ci patetică, cu ochii spre Dumnezeu... Tolstoi e mai echilibrat, nu-i citi acum nici pe Gogol, nici pe Dostoievski. [...]

Să-i dai unui adolescent un sfat... Va face exact contrariul! Am început să umblu prin anticării după Swift, Gogol şi Dostoievski şi îi citeam în mica odăiţă a fratelui meu Nilă, care îmi dădea şi bani. Îl evitam pe Tolstoi...

(Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Menţionează sensul din text al secvenţei *Astfel de oameni pe care nici un gând înalt nu-i călăuzea...* **4 puncte**

2. Transcrie un fragment în care apare redarea directă a vorbirii. **4 puncte**

3. Explică motivul pentru care tânărul Marin Preda nu urmează sfatul prietenului. **4 puncte**

4. Precizează numele a trei mari scriitori despre care este vorba în text. **4 puncte**

5. Prezintă o trăsătură de caracter a tatălui, aşa cum apare în această evocare. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate în enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte despre **relaţia dintre viaţa unui scriitor şi opera lui**, folosind informaţiile din fragmentul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din fragmentul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, fragmentul dat, evidenţiind **rolul verbelor la timpul imperfect şi la timpul perfect simplu**, din fragmentul următor.

La moarte s-ar fi gândit Simina, dar la Iorgovan nu. Nu-i vorba, era un timp când se gândea şi dânsa mult şi pe când se gândea, se pomenea că plânge. Însă fetele nu pot porni ca flăcăii pe urma gândului lor, ci stau şi se gândesc şi aşteaptă şi plâng,

iară gândul te părăseşte când vede că nu te iai după el, şi atunci se curmă şi plânsul. Era frumoasă Simina şi se ştia frumoasă. Încă pe când era copilă simţea că toţi se uită după dânsa, iar de când se făcuse fată mare, îi spuneau alţii în fieştecare zi că e frumoasă, şi se vedea şi ea însăşi în ochii flăcăilor. Iar fetele frumoase pot să aleagă din plin. Cu toate acestea, Simina nu şi-a ales ca pe Iorgovan. [...]

Văzându-l acum intrat pe portiţă, ea îşi curmă lucrul, aruncă ochii la el, puse încet suveica pe pânza întinsă, apoi se ridică şi-şi făcu cruce.

Un fior, unul singur, îi trecu tot trupul şi o aruncă cu un an în urmă: îi venea să închidă ochii şi să se repeadă la el.

El însă venea zâmbind şi liniştit, ca şi când abia ieri s-ar fi despărţit de dânsa.

— Aşa-i că te miri? zise el oprindu-se în faţa ei, însă fără de a privi drept la dânsa.

— Nu ştiu – îi răspunse ea, începând să tremure – ştiu însă că-mi pare bine.

(Ioan Slavici, *Pădureanca*)

SUBIECTUL al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text poetic studiat, aparţinând lui Mihai Eminescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidenţierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-un curent cultural/literar;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic studiat, prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, imaginar poetic, figuri semantice (tropi), motive poetice.

NOTĂ! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conţinutul** eseului, vei primi 18 puncte (câte 6 puncte pentru fiecare cerinţă/reper).

Pentru **organizarea discursului**, vei primi 12 puncte (*existenţa părţilor componente – introducere, cuprins, încheiere* – 3 puncte; *logica înlănţuirii ideilor* – 3 puncte; *abilităţi de analiză şi de argumentare* – 3 puncte; *claritatea exprimării* – 2 puncte; *respectarea precizării privind numărul minim de cuvinte* – 1 punct).

NOTĂ! În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

REDACTARE ______ (10 puncte)

Pentru redactarea întregii lucrări, vei primi 10 puncte, numai în cazul în care aceasta întruneşte minimum 300 de cuvinte şi conţine răspunsuri la cerinţele date (*utilizarea limbii literare* – 3 puncte; *ortografia* – 3 puncte; *punctuaţia* – 3 puncte; *aşezarea în pagină, lizibilitatea* – 1 punct).

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Pentru talmeș-balmeșul lecturilor mele de până la șaisprezece-șaptesprezece ani (nu mi-e rușine să recunosc că și astăzi citesc la fel), e interesant să arăt că, pe lângă literatură, citeam și multe cărți de știință (popularizată, evident), dintre care cele de astronomie au jucat un rol hotărâtor în formarea gândirii mele. N-am fost niciodată sensibil la obscur sau esoteric, dar probabil că astronomia îmi satisfăcea parțial nevoia de inexplicabil pe care o încercăm cu toții.*

Când eram elev la gimnaziu (la școala elementară, cum se spunea pe-atunci), am descoperit întâmplător o veche traducere a unei cărți de astronomie pe înțelesul tuturor. Despre autor nu auzisem înainte, dar mi-a devenit oarecum familiar după aceea, prin scrieri de același fel. E vorba de Camille Flammarion, cunoscut astronom francez și încă mai cunoscut prin multele lui opere de popularizare. Am citit cărțulia pe nerăsuflate. Era prima dată când aflam ceva despre imensitatea cerului. Lucrul care m-a impresionat cel mai puternic au fost distanțele dintre stele și faptul că lumina însăși are adesea nevoie, spre a le străbate, de mii și mii de ani. Versul eminescian din La steaua** *îl luasem ca metaforă. Nu mă gândisem la înțelesul propriu. Revelația mi-a dat peste cap, dacă pot spune așa, noțiunea de timp. Minutele, orele sau chiar deceniile existenței noastre pământești mi s-au părut deodată derizorii. Ce conta o viață de om în fața timpului nesfârșit din Univers? De atunci n-am mai privit niciodată cerul spuzit de stele al nopții fără să încerc o anume anxietate.*

(Nicolae Manolescu, *Viață și cărți. Amintirile unui cititor de cursă lungă*)

* Înțeles numai de cei inițiați într-o învățătură; secret.
** „La steaua care-a răsărit/ E-o cale-atât de lungă/ Că mii de ani i-au trebuit/ Luminii să ne-ajungă."

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Transcrie doi termeni din câmpul lexical al astronomiei. **4 puncte**
2. Precizează motivul pentru care autorul consideră importantă cartea de astronomie, citită în adolescență. **4 puncte**
3. Alege două caracteristici adecvate textului dat, din lista următoare: argumentativ, liric, dramatic, memorialistic, normativ, reflexiv. **4 puncte**
4. Formulează într-un enunț o idee sugerată de titlul cărții. **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură a adolescentului evocat. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **rolul formativ al cărților**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Caracterizează, în minimum 50 de cuvinte, **un personaj** din textul de mai jos, având în vedere două trăsături.

Încă de demult nea Budulea era nedumerit. Îl vedea pe Huțu citind din carte ori scriind fel de fel de lucruri pe hârtie și nu-i prea venea să creadă că toate sunt așa cum i se par lui. Tot mai înțelegea ca omul să scrie și ca să știe ce a scris el însuși, fiindcă aceasta nu era decât un fel de răboj. Când vedea însă pe Huțu citind din carte ceea ce au scris alții, îl cuprindeau îndoielile și-i zicea de obicei: „Ba să mă ierți; asta o știi pe de rost." Huțu își dădea silința să-l lămurească și să-i arate și lui cum se citește; însă când Budulea se uita la slovele încurcate, îl cuprindea un fel de amețeală, fiindcă era peste putință ca cineva să le descurce. Într-o duminică Budulea i-a zis lui Huțu: „Ia scrie numele meu pe hârtie." Huțu a scris cu slove mari: Lăpădat Budulea, locuitor din Cocorăști.*

— Și acum, dacă cineva se uită aici, știe el că e numele meu?

— Da, taică.

— Cum așa?

*— Apoi vezi: vede că e **ludi** și **iăr** și zice **Lă-pocoi** și **iăr** și zice **pă**, adică **Lăpă**, **dobro-az-tferi** și zice **dat**, ceea ce face **Lăpădat**.*

Budulea ascultă cu mare băgare de seamă, deși nu înțelegea nimic. Dar, după ce s-a văzut singur, el a luat plumbul și a început să învețe a-și scrie numele. L-a scris o dată, l-a scris de două, de zece, cu atât mai bine înțelegea că se poate să înțeleagă și altul ceea ce scrie, pentru că de câte ori suna într-un fel, el scria aceeași slovă. El a luat apoi caietul lui Huțu și cu mare părere de bine a văzut că slovele pe care le-a scris sunt în caiet. Acu parcă înțelegea că este cu putință că unul să citească ceea ce au scris alții, fiindcă toți cărturarii scriu într-un fel. Dar tocmai pentru aceea iar îl cuprinse amețeala. Această înțelegere între un număr nesfârșit de oameni îi părea un lucru mai presus de închipuirea omenească. Era dar cu putință ca ceea ce a scris unul acum o sută de ani alții să citească astăzi? La asta nu s-a gândit niciodată. Era cu putință ca doi oameni care nu se pot înțelege prin grai viu să se înțeleagă în scris, și dacă ungurul ori neamțul nu știe românește, el nu are decât să scrie, pentru ca să-l înțelegi ce vrea să zică.

El însă nu înțelegea cum e aceasta cu putință.

(Ioan Slavici, *Budulea Taichii*)

* Bucată de lemn pe care se însemnau diverse socoteli.

Subiectul al III-lea ____ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic studiat, din perioada pașoptistă.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o **orientare tematică;**

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: imaginar poetic, **laitmotiv**, secvențe poetice, **moduri de expunere**.

TESTUL 3 DS

Subiectul I ____ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

5 martie 1960

Duba ne-a adus, mergând încet și hurducăind, de la Malmaison la Jilava, înainte de prânz. Coborâm. ***Fortul 13.*** *Primirea ne-o face locotenentul Ștefan, carură* de primat, facies de antropoid, gesturi și căutătură de sergent de colonie penitenciară într-un film negru. Îi face multă plăcere, își joacă rolul cu încetinitorul, cum și-ar fila îndelung cărțile un cartofor.*

Petrecem restul zilei într-o celulă de carantină, mică, neînchipuit de murdară, tinetele nedeșertate. Seara suntem transferați la șerpărie, vastă peșteră, sinistră, împuțită, care deși luminată electric păstrează o seamă de unghere întunecoase.

Totul – ca de atâtea ori în atâtea locuri penitenciare, dar acum e primul contact – se arată în așa măsură de lugubru și apăsător, încât nu pare a fi real. Încântătoare e prezența doctorului Voiculescu, foarte îmbătrânit, numai oase, blând, manierat, pașnic, nobil, vioi la minte, dar frânt de oboseală.

Ciudată senzație de imensă fericire:

*Pentru că am scăpat în sfârșit de anchetă. Închisoarea, după Securitate, e un liman, o oază, un rai. Apoi, cea dintâi întâlnire cu legionarii (la carantină nu e numai lotul nostru**); de la care mă reped să învăț alfabetul Morse și versuri de Crainic și Gyr – grăbitul meu entuziasm îi amuză. Desigur, și prezența foarte liniștitoare a lui Voiculescu. Dar și amintirea – exaltantă – a celor petrecute în dubă.*

Unde am fost pus într-o despărțitură, o adâncitură, o carceră, cu Sandu L., fost legionar. Abia înghesuiți, mi-a și vorbit. Îmi spune că-i pare sincer rău că a fost legionar,

îmi cere iertare; mi-o fi foarte nesuferit să stau cu el, şi atât de strânşi unul în altul. Nu mi-e groază? Nici n-a apucat să termine, că plafonul dubei s-a şi deschis; s-a deschis şi albastrul cerului. Îi răspund că nu văd de ce îmi pomeneşte de iertare, că dacă-i vorba aşa, îi cer şi eu iertare pentru că sunt evreu şi că trebuie să stea lipit de mine, că în ce priveşte vinovăţia, vinovaţi suntem cu toţii, deopotrivă, laolaltă. Îi propun, acum că ne-am cerut reciproc iertare, să ne împăcăm, să ne îmbrăţişăm, să ne spunem pe nume.

(N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*)

* Siluetă
** *Lotul nostru* – Câţiva intelectuali din lotul Noica-Pillat, condamnaţi la închisoare politică de regimul comunist.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie doi termeni din câmpul lexical al temniţei. **4 puncte**

2. Precizează motivele pentru care autorul, deşi este adus la închisoarea Jilava, se simte fericit. **4 puncte**

3. Prezintă spaţiul închisorii, cu ajutorul imaginilor din text. **4 puncte**

4. Caracterizează într-un enunţ atitudinea locotenentului Ştefan faţă de deţinuţi. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, o trăsătură de caracter a autorului acestui jurnal. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi că o temă importantă a textului dat este aceea a **binelui şi răului.** **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **tema şi motivele** acestuia.

Zi cu soare, ger cu stele!... Hai, iubită, la plimbare.
Caii muşcă-a lor zăbale, surugiul e călare;

Săniuţa, cuib de iarnă, e cam strâmtă pentru doi...
Tu zâmbeşti?... Zâmbirea-ţi zice că e bună pentru noi,

Caii scutură prin aer sunătoarele lor salbe,
Răpind sania uşoară care lasă urme albe.
Surugiul chiueşte; caii zboară ca doi zmei
Prin o pulbere de raze, prin un nour de scântei. [...]

(Vasile Alecsandri, *Sania*)

Subiectul al III-lea ______________________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-un text narativ paşoptist.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
– evidenţierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, conflict, modalităţi de caracterizare, limbaj.

TESTUL 4 — DS

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Caragiale s-a cunoscut cu Vlahuţă din anii debutului acestuia la „Convorbiri literare", 1880-1881, dar legăturile lor mai strânse datează cam de pe la 1890. În acea vreme, N. Iorga, care scrisese un strălucit foileton de apărare a dramei „Năpasta", în „Lupta" lui G. Panu, i-a văzut deseori împreună. Caragiale, Vlahuţă şi Delavrancea „se adunau adesea seara, când la unul, când la altul, şi i-am văzut uneori – scrie N. Iorga – cu atâta recunoştinţă în cămăruţa popasului meu bucureştean." [...] *În camaraderia dintre cei trei scriitori, era un nivel de vârstă numai între Vlahuţă şi Delavrancea; Caragiale, cu şase ani mai vârstnic decât amândoi, nu era însă omul care pune distanţă cronologică sau de situaţie literară între camarazi. Prin originalitatea temperamentului său, atât de puternic, marele dramaturg covârşea cu toate acestea pe cei doi mai tineri scriitori, care îl lăsau să domine în convorbire, gustându-i monologul scăpărător. Cu un respect neimpus şi cu atât mai sincer, amândoi făceau cerc în jurul lui Caragiale, nemaisăturându-se a-i asculta paradoxele* şi butadele** şi suferindu-i toanele. Nespus de capricios, variind în dispoziţie, Caragiale îşi schimba adesea părerile şi chiar purtarea faţă de dânşii, trecând cu uşurinţă de la alintare afectuoasă la nemotivate bruscări. Vlahuţă şi Delavrancea s-au deprins de pe atunci să-l ia aşa cum era, schimbător ca vremea, şi să-l iubească, fără a ţine seama de câte o vorbă mai aspră sau de vreo judecată necruţătoare.*

(Şerban Cioculescu, *Viaţa lui I.L. Caragiale*)

* Enunţuri contradictorii, dar convingătoare, care contrazic adevăruri în general acceptate.
** Vorbe de spirit; ironii.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Precizează câte un sinonim contextul pentru *dispoziţie* şi *necruţătoare*. **4 puncte**
2. Menţionează numele personalităţii citate în acest fragment. **4 puncte**
3. Prezintă două trăsături ale marelui scriitor, care reies din textul dat. **4 puncte**
4. Transcrie un enunţ semnificativ pentru atitudinea prietenilor faţă de Caragiale. **4 puncte**
5. Formulează ideea fragmentului următor: *În camaraderia dintre cei trei scriitori, era un nivel de vârstă numai între Vlahuţă şi Delavrancea; Caragiale, cu şase ani mai vârstnic decât amândoi, nu era însă omul care pune distanţă cronologică sau de situaţie literară între camarazi.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **prietenie**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **două trăsături romantice**.

Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar izvorând în fântâne;
Sub un salcâm dragă, m-aştepţi tu pe mine.

Luna pe cer trece-aşa sfântă şi clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,
Stelele nasc umezi pe bolta senină,
Pieptul de dor, fruntea de gânduri ţi-e plină.

Nourii curg, raze-a lor şiruri despică,
Streşine vechi casele-n lună ridică,
Scârţâie-n vânt cumpăna de la fântână,
Valea-i în fum, fluiere murmură-n stână.

(Mihai Eminescu, *Sara pe deal*)

Subiectul al III-lea ______________________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **relaţia dintre două personaje dintr-o operă a lui I.L. Caragiale.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajelor alese;
– evidenţierea unei trăsături pentru fiecare personaj prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, conflict, modalităţi de caracterizare, limbaj.

TESTUL 5 — DS

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Ceea ce putem simţi este întru totul limitat de biologia noastră. Este o viziune complet diferită de cea comună potrivit căreia ochii, urechile şi degetele receptează în mod pasiv o lume fizică obiectivă, exterioară nouă înşine. Pe măsură ce ştiinţa face salturi prin intermediul aparatelor care pot vedea ceea ce noi nu putem, a devenit clar că doar o părticică din lumea fizică înconjurătoare este testată de creierul nostru. În 1909, biologul german Jakob von Uexküll a observat că animale diferite aflate în acelaşi ecosistem receptau semnale diferite din mediul înconjurător. În lumea oarbă şi surdă a căpuşei, semnalele importante sunt temperatura şi mirosul de acid butiric. Pentru peştele-cuţit (fantoma neagră), importante sunt câmpurile electrice. Pentru liliacul ecolocotar, undele de compresie a aerului. Prin urmare, von Uexküll a introdus un nou concept: partea pe care un organism e capabil s-o perceapă este cunoscută drept ***umwelt****...* [...]

În filmul Truman Show, *eroul eponim Truman trăieşte într-o lume construită în jurul lui în totalitate (deseori în pripă) de către un producător de televiziune întreprinzător. La un moment dat un reporter îl întreabă pe producător: „De ce credeţi că Truman nu a ajuns niciodată măcar pe-aproape de a descoperi adevărata natură a lumii sale?" Producătorul răspunde: „Acceptăm realitatea lumii care ne este oferită." A mers direct la subiect. Acceptăm* ***umweltul*** *şi ne oprim aici.*

(David Eagleman, *Incognito*)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Transcrie un fragment în care apare stilul direct (reproducerea directă a vorbirii). **4 puncte**
2. Menţionează numele savantului citat în acest fragment. **4 puncte**
3. Prezintă două exemple de receptare diferită a mediului înconjurător. **4 puncte**
4. Precizează un argument din text în sprijinul ideii formulate la început. **4 puncte**
5. Comentează în 30-50 de cuvinte o trăsătură a eroului din filmul *Truman Show*. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **importanţa cunoaşterii ştiinţifice**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **două trăsături realiste.**

Leiba Zibal, hangiul de la Podeni, stă pe gânduri la o masă subt umbrarul de dinaintea dughenii, aşteptând diligenţa, care trebuia să fi sosit de mult; e o întârziere de aproape un ceas.

Este lungă şi nu prea veselă istoria vieţii lui Zibal; dar aşa cum e prins de friguri, tot e o petrecere pentru el să ia pe rând una câte una fazele ei mai însemnate...

Precupeţ, vânzător de mărunţişuri, samsar, câteodată şi mai rău poate, telal** de straie vechi, apoi croitor şi ştergător de pete într-o ulicioară tristă din Ieşi – toate le încercase după accidentul care-l făcuse să-şi piarză locul de băiat într-o mare dugheană de vinaţuri. Doi hamali coborâseră în beci un boloboc sub privigherea băiatului Zibal. O neînţelegere se ivi între dânşii la împărţeala câştigului. Unul din ei luă un crâmpei de lemn ce-l găsi la-ndemână şi lovi în frunte pe tovarăşul său, care căzu ameţit şi plin de sânge la pământ.*

Băiatul, văzând sălbătăcia, dete un ţipăt de alarmă, dar mizerabilul se repezi să iasă din ogradă şi, trecând pe lângă băiat, ridică mâna asupră-i... Zibal pică leşinat de spaimă. După o zăcere de câteva luni, când se întoarse la stăpân, locul lui era ocupat.

Atunci începu lupta grea pentru viaţă, care se îngreună şi mai tare prin căsătoria cu Sura... Răbdarea însă osteneşte soarta rea. Fratele Surei, hangiu la Podeni, muri, şi hanul rămase lui Zibal, care urmă negoţul pe seama lui.

(I.L. Caragiale, *O făclie de Paşte*)

* Persoană care intermediază afaceri; mijlocitor.
** Negustor de haine vechi.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text poetic romantic.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: formularea tezei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

TESTUL 6 DS

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Primii cultivatori ai arborelui de cacao au fost mayaşii din zona actualului Mexic. Vorbim despre un arbore sacru şi, prin urmare, extrem de valoros: păstăile de cacao erau folosite deopotrivă ca băutură extrem de energizantă şi nutritivă, dar şi ca monedă de schimb pentru alte tipuri de hrană. Credem că ar fi cazul să ştim ca sus-amintita băutură – ce purta un nume nu foarte diferit de cel cunoscut de noi, Xocoatl – se afla, ce-i drept, la originile ciocolatei calde de azi, însă gustul şi savoarea erau cu totul diferite.

Fiindcă Xocoatl, ciocolata mayaşilor, foarte amară, se prepara din seminţe măcinate şi fierte, piper, cărora li se adăugau multe alte condimente. Ceva mai târziu, toltecii şi aztecii au făcut ca arborele de cacao să devină o cultură curentă în America Centrală. [...]

Dacă e vorba să ţinem seama de cronicile vremii, trebuie să precizăm că primul european care s-a delectat cu „băutura zeilor" a fost Cristofor Columb, după debarcarea sa pe Insula Guanaja, în 1502. Aşadar, cu vreo 17 ani înainte de „conquista" lui Cortez. Dar cine mai ţine cont astăzi de asemenea detalii?! Să remarcăm că miraculoasa băutură s-a răspândit, începând din anul 1521, în toată America Spaniolă, din Cuba până în Venezuela. În Spania şi în Occident a ajuns abia din 1527 şi nu a devenit „interesantă" decât în mânăstiri şi în comunităţile religioase, însuşi Vaticanul autorizând-o pentru consum în perioadele de post. Totuşi, calităţile sale au fost recunoscute rapid, astfel că diverse reţete au fost adoptate cu mare generozitate. În Italia, ducele de Savoia a preluat-o în 1559, iar la Torino ciocolatierii au devenit adevăraţi experţi, producând cam 350 de kilograme pe zi.

(Adrian-Nicolae Popescu, „O istorie delicioasă: ciocolata", http://www.revistamagazin.ro/content/view/13166/30/)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Precizează în ce secol pătrunde ciocolata în spațiul european. **4 puncte**

2. Transcrie enunțul care oferă informații despre cum se pregătea ciocolata mayașilor. **4 puncte**

3. Ilustrează două caracteristici de limbaj. **4 puncte**

4. Formulează o explicație pentru interogația retorică *Dar cine mai ține cont astăzi de asemenea detalii?!* **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, metafora *băutura zeilor.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **importanța cunoașterii altor civilizații**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– formularea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul de mai jos, având în vedere **imaginarul și viziunea.**

Mâinile mele sunt îndrăgostite,
vai, gura mea iubește,
și iată, m-am trezit
că lucrurile sunt atât de aproape de mine,
încât abia pot merge printre ele
fără să mă rănesc.

E un sentiment dulce acesta,
de trezire, de visare,
și iată-mă, fără să dorm,
aievea văd zeii de fildeș,
îi iau în mână și
îi înșurubez râzând, în lună,
ca pe niște mânere sculptate,

cum trebuie că erau pe vremuri,
împodobite, roţile de cârmă ale corăbiilor.

(Nichita Stănescu, *Vârsta de aur a dragostei*)

Subiectul al III-lea ____________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text narativ studiat din opera lui Ion Creangă sau Ioan Slavici.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final.

TESTUL 7 DS

Subiectul I ____________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Sunt decenii de când critici, teoreticieni şi profesori de literatură recomandă evitarea verbului „a reda" în comentarea textelor literare. Frecvenţa cuvântului e uşor de explicat: „a reda" e unul dintre acele verbe prin care se poate stabili o legătură între idei (o clasă semantică mai largă, incluzând şi verbele copulative din gramatică). Echivalentele „mai elegante" ale verbelor cu sens foarte general „a fi", „a avea" şi „a face" alcătuiesc o serie de care tindem cu toţii să abuzăm în efortul de a redacta în registrul cultivat: „a consta", „a reprezenta", „a conţine", „a realiza", „a crea" etc. „A reda" e un fel de „a face" care are ca subiect un autor sau textul său literar, iar ca obiect – lumea imaginară, emoţiile produse etc. Defectul principal al termenului e că transmite inevitabil o viziune a literaturii ca pură reflectare, orientată către reproducerea realului şi punând în umbră creaţia, imaginarul şi subiectivitatea. Forma transparentă a cuvântului – format cu prefixul „re-" de la verbul de bază „a da" – induce vechea idee a „copiei după natură". E motivul pentru care termenul a fost criticat, recomandându-se înlocuirea sa prin verbe la fel de generale, în care însă apar în prim-plan subiectivitatea şi/sau comunicarea: „a crea", „a construi", „a exprima", „a transmite" etc.

„A reda" rezistă totuşi, cel puţin în comentariile literare şi în alte auxiliare didactice distribuite anonim prin internet: „autorul redă frământările personajului cauzate de întârzierea peste obicei a soţului" (preferatele.com); „autorul redă o serie de imagini de epocă" (referat.clopotel.ro). Într-o sinteză în care se oferă scheme şi formule de interpretare bune pentru orice situaţie, „a reda", „redat" şi „redare" apar la tot pasul:

„Eul liric se oglindește și în sentimentele variate redate de aceste poezii", „enumerațiile contribuie la redarea atmosferei, la diversificarea aspectelor prezentate"; „figurile de stil nuanțează aspectele redate"; „textul redă prin mijloace descriptive aspecte ale unui minunat tablou din natură, surprinsă într-un moment de grație, într-o zi/seară/noapte de vară/toamnă/iarnă/primăvară". În indicațiile de lucru, constatăm că și elevul are obligația să redea: „fiecare sentiment va fi redat cu citate din text".

(Rodica Zafiu, „Redare", în *Dilema Veche*, mai 2017)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Explică folosirea ghilimelelor în fragmentul *„Eul liric se oglindește și în sentimentele..."* . **4 puncte**

2. Selectează patru termeni sau expresii din câmpul literaturii. **4 puncte**

3. Formulează o idee a textului. **4 puncte**

4. Explică de ce este nepotrivită folosirea verbului *a reda* în comentariile școlare. **4 puncte**

5. Precizează stilul funcțional căruia îi aparține textul. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **exprimarea corectă**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Caracterizează **personajul**, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere două mijloace.

Între timp ploaia se întețise așa de tare, că picăturile nu mai puteau sta nici unele lângă altele, nici curge ca picături, ci se uneau și formau mari grămezi de lichid care înecau totul, nu se mai vedea nimic. Moromete se mișcă din loc și își scoase pălăria din cap, pe care în mod bizar o scutură de apă ca și când nu și-ar fi dat seama ce cădea de sus. Și-o puse în cele din urmă la loc, dar nu s-ar fi putut spune că din pricină că îl supăra ceva, ci pentru că o pălărie trebuie să stea pe cap și nu în mână.

— Uită-te la mine, continuă Moromete luând-o fără grabă spre grădină, am peste șaizeci de ani și în mintea mea e că o să trăiesc o sută. De ce să nu trăiesc? Ce, nu e bine de trăit? Și atunci de ce să mă mai mir că fetele astea se ceartă pentru pământ crezându-l al lor, deși nu se poate să nu fi auzit și ele ce-o să fie în viitor?

Ocoli cu grijă mare șura de paie și se uită în sus cercetând-o atent. Era bine făcută, ploaia aluneca peste creasta ei ca și când ar fi fost acoperită. Moromete nu se arătă însă mulțumit, puse mâna pe o furcă de lemn pe care o trase chiar din paie și cu coarnele ei lucioase izbi zdravăn de mai multe ori într-un anume loc. Avea o înverșunare puțin cam sâcâită, doar el făcuse șira, cum de-i scăpaseră astfel de burți și goluri prin care apa putea pătrunde și mucegăi paiele, și îi dădea înainte cu lovituri rare, dar foarte îndesate, uitându-se mereu în sus în timp ce ploaia îi spăla din belșug chipul osos, cu fruntea lui bombată și cu ochii feriți sub arcade puternice și drepte. Cu anii, adăpostindu-se parcă de soare și de ploi, ochii lui i se trăseseră mult în orbite și de-acolo când stătea liniștit și se uita înainte, vedea parcă zarea câmpiei și îi trebuia totdeauna și lui și altora de-o vârstă cu el cel puțin o secundă în plus ca să vie aproape și să înțeleagă ce-i spuneai: „Ce ziseși tu, Gheorghe? A, da, așa e!"

(Marin Preda, *Moromeții*)

Subiectul al III-lea ______________________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, instanțele comunicării în textul poetic.

TESTUL 8 DS

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

București, noiembrie 1879

A fost în multe rânduri ciumă în țară, dar analele României nu pomenesc de o boală mai grozavă decât ciuma lui Caragea! Niciodată acest flagel n-a făcut atâtea victime! Au murit până la 300 de oameni pe zi și se crede că numărul morților în toată țara a fost mai mare de 90 000. Contagiunea era așa de primejdioasă, încât cel mai mic contact cu o casă molipsită ducea moartea într-o familie întreagă, și violența era așa de mare, încât un om lovit de ciumă era un om mort.

Spaima intrase în toate inimile şi făcuse să dispară orice simţemânt de iubire şi de devotament. Muma îşi părăsea copiii şi bărbatul soţia pe mâinile cioclilor, nişte oameni fără cuget şi fără frică de Dumnezeu. Toţi beţivii, toţi destrămaţii îşi atârnau un şervet roşu de gât, se urcau într-un car cu boi şi porneau pe hoţie din casă în casă, din curte în curte. Ei se introduceau ziua şi noaptea prin locuinţele oamenilor şi puneau mâna pe ce găseau, luau bani, argintării, ceasornice, scule, şaluri etc., fără ca nimeni să îndrăznească a li se împotrivi. Fugea lumea de dânşii ca de moarte, căci ei luau pe bolnavi sau pe morţi în spinare, îi trânteau în car, claie peste grămadă, şi porneau cu carul plin spre Dudeşti sau spre Cioplea, unde erau ordiile ciumaţilor. Se încreţea carnea pe trup auzindu-se grozăviile şi cruzimile făcute de aceşti tâlhari bieţilor creştini căzuţi în ghearele lor.* [...]

În urma mai multor scene oribile, neomenoase şi bestiale, petrecute la ordie, unde unul din aceşti mizerabili fusese rupt cu dinţii de un tânăr care apăra cinstea soţiei sale, lovită de ciumă chiar în ziua nunţii, şi în urma revoltei ciumaţilor, cari au sărit cu parul şi au omorât zece ciocli, autoritatea în sfârşit a luat măsură de a organiza un fel de serviciu sanitar. Ea înfiinţase câţiva vătăşei însărcinaţi de a întovărăşi pe ciocli din casă în casă, şi aceştia strigau de la poartă: „Sănătoşi copii?" Unul din ei, într-un raport către şeful său, zicea: „Azi am adunat 15 morţi, dar n-am putut îngropa decât 14, fiindcă unul a fugit şi nu l-am putut prinde."

(Ion Ghica, „Din vremea lui Caragea", în volumul *Scrisori către V. Alecsandri*)

* Mulţime.

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Transcrie două arhaisme sau forme arhaice. **4 puncte**

2. Precizează modurile de expunere din text; ilustrează unul dintre ele cu ajutorul unui fragment. **4 puncte**

3. Explică sensul cuvântului *autoritatea* din ultimul paragraf. **4 puncte**

4. Caracterizează, cu ajutorul unui argument, atitudinea memorialistului faţă de lumea evocată. **4 puncte**

5. Comentează în 30-50 de cuvinte replica din finalul textului. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **cunoaşterea trecutului,** valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Comentează fragmentul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere **instanțele comunicării într-un text poetic**.

Afară-i toamnă, frunză-mprăştiată,
Iar vântul zvârle-n geamuri grele picuri;
Şi tu citeşti scrisori din roase plicuri
Şi într-un ceas gândeşti la viața toată.

Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri,
N-ai vrea ca nime-n uşa ta să bată;
Dar şi mai bine-i, când afară-i zloată,
Să stai visând la foc, de somn să picuri.

Şi eu astfel mă uit din jeț pe gânduri,
Visez la basmul vechi al zânei Dochii;
În juru-mi ceața crește rânduri-rânduri; [...]

(Mihai Eminescu, *Sonet*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui basm cult studiat.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale şi spațiale, incipit, final, perspectivă narativă.

Subiectul I _______________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Iubite domnule Eminescu,

Şi scrisoarea D-tale către mine şi scrisoarea de mai nainte către Chibici le-am cetit eu cu familia mea şi cu toţi amicii D-tale cu nespusă bucurie. Căci ne-au fost dovada sigură despre deplina D-tale însănătoşire. Nu te mira că-ţi vorbesc mai întâi de bucurie, deşi amândouă scrisorile sunt triste şi concepute sub un fel de „deprimare a moralului", cum ar zice galomanii noştri. Căci eu cred că tristeţea D-tale e trecătoare şi desigur neîntemeiată, pentru noi rămâne dar bucurie curată.

Vezi, D-le Eminescu, diagnoza stării D-tale trecute este astăzi cu putinţă şi este absolut favorabilă. Se vede că din cauza căldurilor mari, ce erau pe la noi în iunie 1883, D-ta ai început să suferi de o meningită sau inflamaţie a pieliţei creierilor, mai întâi acută, apoi cronică, din care cauză ai avut un delir continuu de peste 5 luni, până când s-a terminat procesul inflamaţiunii. În tot timpul acestui vis îndelungat ai fost de o veselie exuberantă, încât e păcat că nu ai păstrat nicio aducere aminte a trecutului imediat. Ei, acum ai ieşit din vis, precum trebuiai să ieşi, şi ţi-ai recâştigat conştiinţa. De-aci nu poţi lua motiv pentru atâta greutate sufletească, cu tot pesimismul D-tale. Nici griji materiale nu trebuie să ai. În privinţa aceasta iată cum stau lucrurile. Chibici pleacă poimâine duminică la Viena şi va fi dar luni la 4 ore la D-ta la Ober-Döbling, precum ţi-am telegrafiat alaltăieri. El vine pentru ca, în înţelegere cu dr. Obersteiner şi după sfatul lui, să te scoată din Institut şi să facă împreună cu D-ta o excursiune de vreo 6 săptămâni spre sudul Alpilor, poate până la Venezia, Padua sau Florenţa. Are mijloace băneşti pentru aceasta precum şi – se-nţelege – pentru împrospătarea garderobei D-tale, care va fi stat şi ea ca-n vis în aceste 7 luni.

[...]

De vreai să ştii cu ce mijloace eşti susţinut deocamdată?

Bine, Domnule Eminescu, suntem noi aşa de străini unii cu alţii? Nu ştii D-ta iubirea şi (dacă-mi dai voie să întrebuinţez acest cuvânt exact, deşi este mai tare) admiraţia adeseori entuziastă ce o am şi eu şi tot cercul nostru literar pentru D-ta, pentru poeziile D-tale, pentru toată lucrarea D-tale literară şi politică? Dar a fost o adevărată explosiune de iubire cu cari noi toţi prieteni D-tale şi nu numai aceştia am contribuit pentru puţinele trebuinţe materiale ce le reclamă situaţia. Şi n-ai fi făcut şi D-ta tot aşa din mult puţinul ce l-ai fi avut când ar fi fost vorba de orice amic, necum de un amic de valoarea D-tale?

Acum trebuie să ştii că volumul de poezii ce ţi l-a publicat Socec, după îndemnul meu, în Dechemvrie anul trecut, a avut cel mai mare succes, aşa încât Socec stă încă uimit. În aceste 7 săptămâni de la apariţiunea lui, s-au vândut 700 de exemplare; o mie este toată ediţia şi de pe acum trebuie să te gândeşti la ediţia a doua, care va fi reclamată pe la toamnă şi în care vei putea face tu toate îndreptările ce le crezi de trebuinţă. Poeziile D-tale sunt azi cetite de toate cucoanele, de la Palat până la mahalaua

Tirchileşti, şi la întoarcerea în ţară te vei trezi cel mai popular scriitor al României. Aşa cam este, dar tot nu este rău, când te simţi primit cu atâta iubire de compatrioţii tăi.

Aşadar, fii fără grijă, redobândeşte-ţi acea filosofie impersonală ce o aveai întotdeauna, adaugă-i ceva veselie şi petrece prin excursia în frumoasa Italie şi, la întoarcere, mai încălzeşte-ne mintea cu o rază din geniul D-tale poetic, care este şi va rămâne cea mai înaltă încorporare a inteligenţei române.

La revedere cu bine şi o caldă strângere de mână de la toţi prietenii şi mai ales de la al D-tale devotat

T. Maiorescu

Mai scrie-mi câte un rând din Italia, dacă ai vreme în mijlocul impresiilor de acolo.

(https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/scrisoarea-lui-maiorescu-catre-eminescu-din-februarie-1884)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Ilustrează două aspecte de structură sau de limbaj specifice unei scrisori. **4 puncte**

2. Transcrie două fragmente în care apar indici spaţiali. **4 puncte**

3. Explică scrierea cu majusculă a unor forme pronominale. **4 puncte**

4. Caracterizează, cu ajutorul unui argument, atitudinea lui Maiorescu faţă de poetul Eminescu. **4 puncte**

5. Comentează în 30-50 de cuvinte fragmentul următor: *Aşadar, fii fără grijă, redobândeşte-ţi acea filosofie impersonală ce o aveai întotdeauna, adaugă-i ceva veselie şi petrece prin excursia în frumoasa Italie şi, la întoarcere, mai încălzeşte-ne mintea cu o rază din geniul D-tale poetic, care este şi va rămâne cea mai înaltă încorporare a inteligenţei române.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Exprimă-ţi opinia într-un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **interesul cititorilor pentru viaţa marilor scriitori**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea _______________ (10 puncte)

Comentează fragmentul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere **tema şi viziunea.**

Toată noaptea spre sâmbătă cerul Amarei fu însângerat de jocul flăcărilor ce mistuiau castelul Iuga. Mulţimea de ţărani, furioasă şi gălăgioasă, nu se dădea deloc dusă, parcă şi-ar fi pierdut somnul.

Chiotele unei bucurii năprasnice înăbuşeau trosniturile focului.

În lumina roşie, oamenii viermuiau ca nişte umbre fără odihnă, cu glasuri aspre, hârbuite, care se topeau într-un zgomot straniu, izbucnit parcă din rărunchii pământului... Târziu, după miezul nopţii, coperişul cu căpriorii arşi se prăbuşi peste tavanul etajului.

Un nour uriaş de scântei răbufni brusc şi se împrăştie în văzduhul roşu, urmat de un cârd de flăcări proaspete, desprinse din mormanul de jăratic. Din sute de piepturi porni, ca la o comandă supremă, un urlet prelung de mulţumire. Apoi, ca şi când numai acest semn de izbândă deplină l-ar mai fi aşteptat, ţăranii se risipiră încetul cu încetul. Doar câţiva se încăpăţânară a rămânea de teamă să nu se mai întâmple ceva şi ei să lipsească. Astfel, înspre ziuă, curtea se mai linişti de oameni şi focul însuşi ardea mai potolit şi sătul, cu pâlpâiri somnoroase.

La fereastra bătrânului conac veghea aceeaşi lumină sfioasă.

Scânteile mari zburătăceau ca fluturii pe coperiş şi se stingeau atingând olanele bătrâne, parc-ar fi căzut pe gheaţă. Ichim închise uşile spre cerdac, să nu mai intre nimeni să tulbure odihna casei.

Un răstimp a privegheat el lângă boierul ucis, apoi bucătăreasa, apoi logofătul, apoi bărbatul bucătăresei. Acuma, de vreun ceas, clipocea Marioara pe jilţul din colţ, în camera mortului. Îi era somn şi, mai ales, frică.

Nu se uita deloc spre canapeaua pe care zăcea Miron Iuga. O spăimântau de ajuns umbrele ce se legănau pe pereţi ca nişte stafii neostoite. Pe geamurile sparte intra răcoarea din ce în ce mai tăioasă. De câteva ori i s-a părut, tocmai când închisese ochii, că aude un fâşâit ciudat. O singură dată a îndrăznit să privească într-acolo. Cum se clătina flacăra lumânării, mortul părea că se mişcă. S-a închinat repede de trei ori... După ce îşi mai veni puţin în fire, auzi deodată, foarte desluşit, un suspin greu şi dureros ca un geamăt. De groază nici nu putu scoate glas, dar sări în picioare.

În aceeaşi clipă o voce speriată rosti:

— Marioară, să nu ţipi că mă nenoroceşti!... Sunt eu, Isbăşescu!

Ieşi anevoie de sub canapea. Era amorţit. Se ascunsese de când a văzut pe bătrânul Miron că ia puşca, bănuind ce are să se întâmple. Chircit acolo, a mulţumit lui Dumnezeu că i-a dăruit ideea salvatoare, altfel desigur brutele l-ar fi masacrat. I-a fost teamă dintâi să nu aprindă casa ţăranii şi să ardă ca un şoarece.

(Liviu Rebreanu, *Răscoala*)

Subiectul al III-lea _______________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text dramatic sau narativ studiat, aparţinând lui I.L. Caragiale.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului dramatic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul dramatic ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, instanţele comunicării în textul dramatic/narativ.

TESTUL 10 — DS

Subiectul I _______________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Vineri, 3 octombrie [1941]

Comunicatele germane au revenit la vechile formule vagi: „operaţiunile se desfăşoară conform planurilor", „ofensiva continuă cu succes", „acţiunile noastre se dezvoltă metodic" etc. În oraş, mi se spune că ruşii anunţă succese în regiunea Leningrad, unde ar fi recâştigat 50 km de teren, eliberând linia ferată care leagă oraşul de Moscova. N-am mai ascultat de mult Londra şi n-am informaţii directe.

La Praga a fost executat primul-ministru, iar două zile mai târziu, primarul. Condamnările la moarte continuă.

A vorbit azi după-masă Hitler. Eram cu Eugen * *şi Rodica în Cişmigiu, pe la 6 seara tocmai când se transmitea discursul. Ne-am îndreptat spre „Buturugă"(unde e un aparat de radio) şi ne-am aşezat la o masă. Aş fi vrut să ascult – dar după două secunde Eugen s-a ridicat în picioare. Era palid, alb.*

— Nu pot, nu pot!

Spunea asta nu ştiu cu ce disperare fizică. A fugit şi, desigur, ne-am dus după el. Aş fi vrut să-l îmbrăţişez.

Sâmbătă, 8 aprilie 1944

Patru zile după bombardament oraşul este încă în plină nebunie. [...]

Ieri după-masă am fost în cartierul Griviţa. De la gară la Bulevardul Basarab nici o casă – niciuna – n-a scăpat neatinsă. Priveliştea e sfâşietoare. Se mai dezgroapă încă morţi şi se mai aud vaiete de sub dărâmături. La un colţ de stradă trei femei boceau cu ţipete ascuţite, rupându-şi părul, sfâşiindu-şi hainele, un cadavru carbonizat, scos tocmai atunci de sub moloz. Plouase puţin dimineaţa şi peste toată mahalaua plutea un miros de noroi, de funingine, de lemn ars.

Viziunea, atroce, de coşmar. N-am mai fost în stare să trec dincolo de Basarab – şi m-am întors acasă, cu un sentiment de silă, oroare şi neputinţă.

(Mihail Sebastian, *Jurnal. 1935-1944*)

* Eugen Ionescu.

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Ilustrează două aspecte de structură sau de limbaj specifice unui jurnal. **4 puncte**

2. Selectează două cuvinte din câmpul lexico-semantic al războiului. **4 puncte**

3. Citează un fragment care precizează starea de spirit a autorului. **4 puncte**

4. Precizează un motiv care ar putea explica refuzul lui Eugen (Ionescu) de a asculta discursul lui Hitler. **4 puncte**

5. Comentează în 30-50 de cuvinte ultimul paragraf. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **tema războiului,** valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează fragmentul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere **perspectiva narativă.**

S-a hotărât, carevasăzică...

Madam' Georgescu – Mița Georgeasca – cu d. Georgescu – Mihalache – pleacă la Sinaia cu trenul de plăcere. Însă, de mult madam' Georgescu a promis „puiului" să-l ducă odată și pe el la Sinaia; prin urmare, trebuie să-l ia și pe puiul; dar puiul nu merge nicăieri fără „gramamà"; prin urmare, și pe gramamà trebuie s-o ia. Puiul este mititelul Ionel Georgescu, în etate de cinci anișori împliniți, unicul fruct până astăzi al amorului părinților săi; iar gramamà este cocoana Anica, mamița mamiței chii puiului.

Trenul de plăcere pleacă din Gara de Nord sâmbătă după-amiazi, la orele trei fără cinci. Sâmbătă, așadar, de la amiazi, amândouă aceste doamne încep să se pregătească de plecare. Madam' Georgescu este pe deplin stabilită asupra toaletei sale: bluza vert-mousse, jupa fraise écrasée** și pălăria asortată; umbreluța a roșie, mănușile albe și demibotinele de lac cu cataramă; ciorapii de mătase vărgați, în lungul piciorului, o bandă galbenă și una neagră, despărțite cu câte un fir stacojiu. Cocoana Anica se-mbracă în negru, așa se-mbracă dumneei de când a pierdut pe răposatul Nicula; coloare deschisă n-a mai purtat, decât acuma, de curând, barej conabiu*** la cap. Cât*

*despre puiul, nici nu mai încape discuție – el va purta la Sinaia uniforma de ofițer de vânători ca prințul Carol. Până să potrivească mamița pe madam' Georgescu, până să-mbrace pe puiul și să-i puie sabia, iată că s-a făcut ceasul două fără douăzeci. La ceasurile două fără un sfert, iată că sosește și d. Georgescu cu un muscal***** *cu cauciuc. Cum intră și dă cu ochii de gramamà, strigă:*

— Cocoană! încă n-ai plecat? să știi c-ai pierdut trenul? Până s-ajungi la tramvai, cum umbli d-ta; până să-l apuci, că poate n-ai noroc să-ți treacă tocmai atunci; până să ajungi la gară – s-a isprăvit! n-are să te-aștepte trenul pe dumneata...

Apoi, văzând pe gramamà că tăndălește căutând niște chei:

— N-auzi, cocoană, că scapi trenul?

(I.L. Caragiale, *Tren de plăcere*)

* (fr.) Verde-deschis (*mousse* – mușchi).
** Roz, de culoarea căpșunii.
*** Broboadă de lână subțire (*barej*), de culoare vișinie (*conabiu*).
**** Trăsură (în context).

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unei comedii.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului dramatic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul dramatic ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: conflict, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, notațiile autorului.

TESTUL 11 DS

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

*Sigur că cititul e una din marile bucurii ale vieții și printre puținele vicii care nu trebuie pedepsite. Dar eu nu l-aș separa, nici măcar din rațiuni de demonstrație, de învățătură. A citi înseamnă a învăța. E o formă de experiență sau, mai bine zis, un multiplicator pentru experiențele noastre: căci, dacă ne-am mărgini la ceea ce putem vedea sau trăi în jurul nostru într-o viață de om, am fi foarte săraci. Există neîndoielnic o școală a vieții. Și nu stă în intenția mea s-o opun cititului, ca baba lui Călinescu**. *Cred, din contra, că cititul furnizează vieții o enormă cutie de rezonanță, în care întâmplările trăite de noi se confruntă cu cele trăite sau imaginate de alții și în care, prin comparație, semnificațiile le sporesc considerabil. Malraux spune cam așa: nimic din ce mi se întâmplă numai mie nu are semnificație. Dar cum să știu asta, dacă nu*

citesc? Contactele şi cunoştinţele personale nu sunt destul de numeroase şi ele au, în orice caz, tendinţa de a semăna unele cu altele, fiindcă toţi trăim mai mult sau mai puţin într-o lume închisă şi extrem de restrânsă. Abia cărţile ne dezvăluie cu adevărat înţelesul lucrurilor pe care le trăim. „Aţi spus odată: «Mi s-au întâmplat puţine lucruri şi am citit mult»", îi aminteşte Pierre Boncenne lui Borges cu ocazia unui interviu. Răspunde Borges: „...Cred că fraza e greşită. Pentru că am citit mult, mi s-au întâmplat multe lucruri."

(Nicolae Manolescu, *Viaţă şi cărţi. Amintirile unui cititor de cursă lungă*)

*Aluzie la o tabletă autobiografică a lui G. Călinescu; „baba" este o femeie la care profesorul stătea în gazdă, intrigată de faptul că, deşi acesta terminase şcoala, citea tot timpul.

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Precizează sensul expresiei *şcoala vieţii*. **4 puncte**
2. Transcrie două exemple din categoria conectorilor prezenţi într-un text argumentativ. **4 puncte**
3. Selectează un argument în sprijinul ideii conform căreia *a citi înseamnă a învăţa*. **4 puncte**
4. Explică răspunsul lui Borges. **4 puncte**
5. Comentează în 30-50 de cuvinte titlul cărţii din care a fost selectat fragmentul dat. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **importanţa cititului**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **tema şi motivele** acestuia.

Ce noapte groasă, ce noapte grea!
A bătut în fundul lumii cineva.

E cineva sau, poate, mi se pare.
Cine umblă fără lumină,
Fără lună, fără lumânare
Şi s-a lovit de plopii din grădină?
Cine calcă fără somn, fără zgomot, fără pas
Ca un suflet de pripas?
Cine-i acolo? Răspunde!
De unde vii şi ai intrat pe unde?
Tu eşti, mamă? Mi-e frică,
Mamă bună, mamă mică!
Ţi s-a urât în pământ.
Toţi nu mai sânt,
Toţi au plecat de când ai plecat.
Toţi s-au culcat, ca tine, toţi au înnoptat,
Toţi au murit de tot.

(Tudor Arghezi, *Duhovnicească*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-o operă a lui Ion Creangă.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
– evidenţierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, conflict, modalităţi de caracterizare, limbaj.

TESTUL 12 DS

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Nicăieri nu a fost timp în cele o mie de pagini ale „Moromeţilor" să povestesc călătoria pe care a făcut-o Niculae (erou a cărui copilărie era a mea), cu tatăl său, la vârsta de doisprezece ani, la Câmpulung, unde dorinţa lui de a evada din familie şi din sat trebuia să devină un fapt. În realitate această călătorie avea să se termine cu un eşec prin care însă soarta mă ferea de o prăbuşire.

Nu există o fiinţă care să nu fie înzestrată cu instinctul primejdiei. La oameni el agită presentimentele cu atât mai mult cu cât raţiunea nu-şi dă seama de nimic. Tatăl meu era posomorât şi nu scotea un cuvânt mergând pe lângă cai. Nu se uita la mine, se ferea de ochii mei, a căror expresie îl împiedica, pesemne, să înţeleagă avertismentele turburi pe care le simţea zdruncinându-i credinţa în steaua mea. Ce eram eu? Ce

putea să-i spună lui încrederea naivă a unui băiat că într-acolo unde mergeam ne aştepta lumea cu braţele deschise, să confirme adevărul înzestrării fiului din căruţă, de care în sat nimeni nu se mai îndoia demult? Şi dacă toată lumea se înşela? Învăţătorul acela care mă premiase fără să ştiu nimic murise demult şi luase cu el în mormânt secretul comportării lui ciudate. El, tatăl, nu fusese niciodată convins că nu se petrecuse atunci ceva firesc. Ai mei toţi ştiau bine că sunt un bleg, totuşi de ce mi s-ar fi pus pe cap o coroană pe care n-aş fi meritat-o? [...].

El se apropie la un moment dat de botul cailor şi trase căruţa la marginea drumului. Alături era o poiană şi o fântână. O fată desculţă îşi spăla picioarele, apariţie parcă de vis pe aceste ţinuturi necunoscute cu văi adânci şi dealuri uriaşe. Se sui apoi lângă mine. Rămase câtva timp tăcut fără să mă privească. Îmi puse însă mâna lui mare pe picior şi mă mângâie cu o milă nesfârşită pe care a trebuit să treacă douăzeci de ani ca s-o înţeleg. Apoi îmi spuse cu o duioşie izvorâtă numai din tristeţea pricinuită de hărţuiala la care îl supunea de la o vreme familia noastră cu trei soiuri de copii, şi pe care numai eu şi mama i-o cunoşteam.

— Domnule, unde ne ducem noi acum?

Am înţeles fără să mă turbur ce vrea să spună: era oare ăsta drumul nostru? Ne duceam bine acolo unde ne duceam? Cine ne spunea nouă că din zecile de căruţe care se îndreptau ca şi a noastră spre oraşul de munte cu renumita lui şcoală, a noastră nu va face parte din cele care se vor întoarce cu speranţele pierdute?

(Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Precizează sensul expresiei *steaua mea.* **4 puncte**

2. Selectează o imagine sau un moment care arată interesul copilului pentru şcoală. **4 puncte**

3. Formulează un argument pentru încadrarea textului în categoria literaturii memorialistice. **4 puncte**

4. Explică frecvenţa interogaţiilor în textul dat. **4 puncte**

5. Prezintă în 30-50 de cuvinte o trăsătură a tatălui. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **tema destinului,** valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea _______________ (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **două trăsături ale descrierii** acestuia.

— Ei da... Ciuleandra... În sfârșit hangiul ne conduce într-un cerdac de unde într-adevăr puteam privi hora ca dintr-o lojă de teatru... La început, poate pentru că-mi era și foame, nu mi s-a părut nimic deosebit. Hora ca toate horele, fetele așa ș-așa, flăcăii să nu mai vorbim. De altfel jucau o horă obișnuită, fără niciun haz... Apoi a venit Ciuleandra.

Ei bine, doctore, cine n-a văzut Ciuleandra nu-și poate închipui ce înseamnă beția dansului! (Se aprinse. Ochii îi luceau într-un zâmbet fierbinte.) Pornește ca o horă oarecare, foarte lent, foarte cumpătat. Jucătorii se adună, se înșiră, se îmbină, probabil după simpatii, ori la întâmplare, indiferent.

Pe urmă, când se pare că oamenii s-au încins puțin, muzica prinde a se agita și a se iuți. Ritmul jocului accelerează, firește. Jucătorii, cuprinși de după mijloc, formează un zid compact de corpuri care se mlădie, se îndoaie, se răsucește și tresaltă cum poruncesc lăutarii. Cu cât se aprind mai tare jucătorii, cu atât și muzica se ațâță, devine mai zvăpăiată, mai sălbatică. Picioarele flăcăilor scapără vijelios, schițează figuri de tropote, sărituri de spaimă, zvâcniri de veselie. Apoi deodată, cu toții, cu pașii săltați și foarte iuți, pornesc într-un vârtej. Zidul viu se avântă când încoace, când încolo, lăutarii pișcă vehement strunele însă înăsprind și ascuțind sunetele cu câte un chiot din gură, la care încearcă să răspundă altul, din toiul jucătorilor, curmat însă și înghițit de năvala ritmului.

(Liviu Rebreanu, *Ciuleandra*)

Subiectul al III-lea _______________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text studiat, aparținând lui Titu Maiorescu**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales într-o tipologie;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două fragmente sau idei;
– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul ales, din seria: construcția textului argumentativ, interpretări, judecăți de valoare, calitățile stilului.

TESTUL 13 DS

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Cuvântul bucluc, *folosit în registrul popular şi familiar, are astăzi o semnificaţie atenuată şi mai curând glumeaţă, referindu-se, aşa cum se spune în* DEX, *la o „situaţie neplăcută, încurcată". Şi mai lipsit de gravitate este derivatul* buclucaş, *care apare adesea în mesaje, titluri şi nume de jocuri destinate copiilor: de la maşini buclucaşe la cuvinte buclucaşe, e mereu vorba de lucruri şi situaţii care produc oarece încurcături, dar fără consecinţe serioase. Sensurile actuale ale lui* bucluc *şi* buclucaş *ilustrează procesul de „ameliorare" semantică, de reducere în timp a judecăţii negative incluse în sensul anumitor cuvinte.* Bucluc *(cu varianta* bocluc*) e un cuvânt de origine turcă, răspândit în spaţiul balcanic; sensurile principale ale etimonului** *său, cuvântul turcesc* bokluk, *sunt „bălegar" şi „murdărie", cu o dezvoltare figurată uşor de imaginat şi cât se poate de negativă. Sensul concret din turcă se regăseşte regional în română, în Banat şi Transilvania, unde, mai ales în varianta* bocliuc, *cuvântul este înregistrat cu înţelesul „bălegar" sau pur şi simplu „gunoi"* […]. *În limba mai veche, cuvântul denumea ceva mai mult decât o simplă „situaţie încurcată"; cea mai veche atestare, dintr-o cronică muntenească, se referă la abuzurile şi corupţia manifestate în strângerea taxelor, cercetate şi pedepsite de domnitor. În căutarea dovezilor, „şi mai multe boclucuri de acestea ieşite la meidan" (o formulare interesantă nu doar prin folosirea lui* boclu*c, ci şi a expresiei vechi* a ieşi la meidan *cu sensul „a ieşi la iveală, a deveni public").*

(Rodica Zafiu, „Bucluc", în *Dilema Veche*, 6-12 aprilie 2017)

* Cuvânt de origine.

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Menţionează două expresii în alcătuirea cărora intră substantivul *bucluc*. **4 puncte**
2. Formulează ideea principală a textului. **4 puncte**
3. Transcrie un fragment care precizează un sens arhaic al cuvântului discutat. **4 puncte**
4. Explică rolul citării *DEX*-ului la începutul textului. **4 puncte**
5. Precizează o caracteristică a stilului ştiinţific, cu ajutorul unor exemple din text. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre **studiul unei limbi,** folosind informaţiile din textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **imaginarul poetic**:

Iar ieşim în oraş să ne distrăm, ne plimbăm până noaptea târziu cu acelaşi tramvai, când eram mici mama ne ducea în Obor, la căluşei, acum ne-nvârtim prin tot oraşul cu tramvaiul, a trecut vremea, sora mea şi-a pus rochie de mireasă, va spune tuturor, asta-i o călătorie de nuntă, mama o să spele geamurile tramvaiului, o să le pună perdeluţe colorate şi va servi pe toată lumea cu bomboane de ciocolată. Cristi o să aşeze într-un colţ masa cu lumânări aprinse şi va împărţi la fiecare călător câte o lumânare, mirele va urca la prima şi va-ncepe ca-n orice sâmbătă nunta, toţi călătorii vor ciocni pahare, sora mea va dansa cu fiecare. Cristi e un bun lăutar, are o mierlă împăiată în loc de vioară şi cântecul i-atârnă de arcuş ca scrumul de ţigara stinsă, vom învârti pe rând manivela de la flaşnetă, ce distracţie, ce sâmbătă nemaipomenită.

(Cristian Popescu, *sâmbătă*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-o operă a lui Ioan Slavici.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
– evidenţierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, conflict, modalităţi de caracterizare, limbaj.

TESTUL 14 DS

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

În 2004 lucram în Bruxelles şi am fost invitat să vorbesc la PRO TV despre romi de succes. Cu cîteva zile înainte de a mă duce la emisiune m-am întîlnit cu un fost coleg, care în acel moment era directorul uneia dintre cele mai importante firme străine din

România. Petre vine dintr-o familie de romi argintari. Mi-a fost tare drag să îl revăd și i-am propus să mergem împreună la emisiunea de la PRO TV.

— De ce?

— Cum de ce? Pentru că ești rom și pentru că te-ai cam ajuns.

— Păi, nu pot. Risc să îmi pierd slujba. La serviciu la mine nimeni nu știe că sînt rom.

A spus asta cam trist. Mi-a explicat cum a ascuns de toată lumea că e rom în ultimii zece ani. M-a invitat la el acasă, dar m-a rugat să nu aduc vorba despre romi, căci nici soția lui nu știe. Aveau împreună doi copii. O știam pe nevasta-sa. Și ea îmi fusese colegă. Primul lucru pe care l-am făcut cînd am ajuns la ei acasă a fost să o întreb dacă știe că Petre e țigan. Petre s-a strîmbat și ea a rîs.

— Sigur că știu că e țigan, că doar i-am văzut părinții.

Am vorbit toată seara despre cît de complicat era pentru el să pretindă că familia lui nu prea există și pentru ea să încerce să îi protejeze fricile. I-am acuzat pe amîndoi de ipocrizie. Habar n-am dacă au aflat vreodată copiii lor că sînt dintr-o familie mixtă. Dar mă cam îndoiesc.

Pe la mijlocul anilor '90 am fost managerul unei firme din Craiova. Încet-încet s-a aflat în interiorul companiei ca sînt rom. Reacția a fost haioasă: o bună parte a angajaților preferau să nege că sînt rom și spuneau că sînt parțial grec, pentru a justifica culoarea un pic prea închisă pentru stereotipul olteanului verde. Și acum, unele dintre persoanele apropiate mie preferă să îmi cam țin gura cînd vine vorba de apartenența mea etnică.

Și invers sînt probleme. Sînt destui activiști romi care îmi reproșează că sînt prea mainstream *și că nu îmi folosesc îndeajuns de mult succesul pentru a promova problemele pe care ei le cred cele mai importante. De cele mai multe ori, prioritățile pe care ei și-ar dori să le sprijin se bat cap în cap.*

De foarte multă vreme, romii sînt prezentați în extreme. Asta nu ajută la nimic. Copiii din ghetou, cei cu care îmi petrec mai toate week-end-urile, sînt cei mai mulți din familii mixte. Sînt priviți ca romi, dar dacă ar putea, ar vrea să nu fie. Cel mai mult și-ar dori să fie copii și atît.*

În ultimii douăzeci de ani, de foarte multe ori am întîlnit romi români care ascundeau că sînt romi. Am întîlnit mulți români, în special în Canada, care nu își doreau să spună că sînt români. Frica vine nu de la ceea ce sîntem, ci de la ceea ce sîntem percepuți a fi.

(Valeriu Nicolae, „Sînt nepotul Getei", în *Dilema Veche*, aprilie 2017)

* Valeriu Nicolae a înființat un ONG care se ocupă de copiii foarte săraci, romi și români, din Ferentari.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei din fragmentul *te-ai cam ajuns.* **4 puncte**

2. Precizează cu ce se ocupă prietenul autorului. **4 puncte**

3. Rezumă două situații relatate mai sus, generate de discriminarea romilor. **4 puncte**

4. Formulează un motiv pentru care crezi că sunt/nu sunt necesare emisiuni de televiziune precum aceea menționată la începutul textului. **4 puncte**

5. Comentează în 30-50 de cuvinte fragmentul: *Sînt priviţi ca romi, dar dacă ar pu-tea, ar vrea să nu fie. Cel mai mult şi-ar dori să fie copii şi atît.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia despre **discriminare,** folosind informaţiile din textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, fragmentul următor, având în vedere **tema şi motivele**:

Ochii tăi s-au pus pe slove şi cuvinte
Ca nişte albine albastre, însetate de mirodeniile sfinte,
Şi sugând mierea cărţii s-au îmbătat cu ea.
Halucinata ştiinţei, vino în grădina mea,
Unde busuiocul a crescut ca brazii, şi măceşii
Zgârie sâmburii sânului prin inul cămeşii.

Pământul umblă după tine să te soarbă
Cu vârfuri boante de iarbă oarbă.
Din sângele tău băut şi din sudoare
Pot să iasă alte poame şi feluri noi de floare.[…]

(Tudor Arghezi, *Mireasa*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text de Ioan Slavici.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, relații temporale și spațiale, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 15 DS

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

20 septembrie [1938]

[...] *Sculat 9 ½ . Fundație*, Al[ice Botez]. Din cauza sinistrei plictiseli, m-a apucat o frenezie și am scris un început de nuvelă „în limba engleză". Am râs tot drumul* un brin folle, un brin tragique**, *cu Al[ice], care a decretat într-un sfârșit că sunt de legat.*

Revăzut-o pe Nuni Dona, venită de trei zile la Balcic. Mi-a prezentat un domn Istrati, care mi-a dat mâna moale ca o plăcintă. Detest genul. Convinsă că toți care dau mâna în felul acesta sunt proști. De verificat. După-amiază, Mircea Berindei. Vorbărie cu mai puțină artificialitate ca de obicei. Ne-am dus la Lucia Demetrius spre seară, unde am cunoscut un domn maior Roncea. Tânăr, frumușel, prost și cu o voce cât se poate de pretențioasă „à la Tony Bulandra". Sportiv, mi-a oferit să mă învețe tenis. „Vă stau oricând la dispoziție." „Mulțumesc, cred că voi profita de invitație." Râs ușor. (În mod evident, nici nu mă gândesc la asta.)

Mircea îmi face portretul. Vine mâine cu scule. Décidément, *am devenit model de pictori.*

În rezumat, zi goală din punct de vedere „eu", din punct de vedere „examene", dar cel puțin fără multă plictiseală.

23 septembrie [1938]

Azi-noapte, m-am trezit. Era ora 4½ și, spre răsărit, se anunța o ușoară lumină. Am venit la fereastră. Strada pustie, plouase, și aerul era neobișnuit de parfumat pentru București. Era o tăcere de piatră. O tăcere fără liniște. Îmi fulgerau prin cap gânduri. Singurătatea mi s-a părut uriașă. Imposibil de tristă și de mare. Apoi, m-am gândit brusc că, mai stau câteva minute, n-am să mai pot dormi. M-am vârât în plapumă și-am închis ochii – închizându-i parcă tristeții. Când mi-am amintit azi, cele cinci minute din noapte mi s-au părut ca o insulă."

(Jeni Acterian, *Jurnalul unei fete greu de mulțumit*)

* Fundația Regală Carol al II-lea.
** *Un brin folle, un brin tragique* (fr.) – Puțin nebunește, puțin tragic.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Precizează câte un sinonim contextual pentru cuvintele *artificialitate și pretențioasă.* **4 puncte**

2. Transcrie un fragment unde apare un indice temporal și unul unde apare un indice spațial. **4 puncte**

3. Menționează numele a doi prieteni ai autoarei jurnalului. **4 puncte**

4. Formulează un motiv pentru care crezi că autoarea nu se gândește să dea curs invitației de a lua lecții de tenis. **4 puncte**

5. Comentează în 30-50 de cuvinte fragmentul: *Când mi-am amintit azi, cele cinci minute din noapte mi s-au părut ca o insulă.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre **ce ar putea motiva interesul pentru un jurnal ca tip de text,** folosind informațiile din fragmentul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **două procedee cu efect comic**:

CHIRIACHIȚA (îi cade o carte pe jos): *Sarmisegetuza... Ia apleacă-te, maică, și dă-mi valetele de jos.*

MIZA: Mamă-mare, te-am rugat de o sută de mii de ori până acuma să nu-mi mai zici Sarmisegetuza... Zi-mi Miza, cum îmi zice toată lumea. (Se apleacă în silă, Gena îi ia înainte și ridică cartea.)

GENA: Poftim... (îi dă cartea.)

CHIRIACHIȚA: Mersi, maică...

TRAIAN (care n-o prea „înghite" pe soră-sa): *Puteai să te deranjezi mai repede, prințeso, că nu ți se deteriora silueta...*

CHIRIACHIȚA: Eu știu că Sarmisegetuza te cheamă... Miza nu e nume de om... Miza, Liza, astea sunt nume de iepe, nu de fete de oameni cumsecade...

TRAIAN: Sigur, și unde pui că numele ei vine de la cea mai mare cetate din istoria romanilor... (Declamând, ironic:) *„La Sarmisegetuza stă mândrul Decebal, ce-a-nfrânt popoare multe de jos și de pe cal."*

CHIRIACHIȚA: Ba să mă ierți dumneata. Numele ei vine de la răposatul ta'tomare, că el v-a botezat pe toți.

TRAIAN: Da' ştiu că şi-a bătut joc de noi! (Arată pe fiecare din cei pe care îi numeşte). *Sarmisegetuza... Decebal... Traian... Pe mama... Dacia... Dacă mai aveam încă un frate... l-ar fi botezat Turnu-Roşu... că alt nume propriu nu mai există din timpul luptelor cu dacii...* (Un timp.) *Parcă am fi familie de împărat roman, nu de funcţionar la prefectură...*

(Tudor Muşatescu, *Titanic Vals*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text realist din secolul al XIX-lea.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, relaţii temporale şi spaţiale, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 16 DS

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

1. *Vorbim de manipulare deoarece viteza cu care circulă informaţia îţi dă fiori. De asemenea, cantitatea de informaţii este copleşitoare. De multe ori citim doar titlurile, eventual prezentarea pe scurt a unei ştiri. Presa scrisă s-a mutat în mediul online. Televiziunile au site-uri din ce în ce mai atractive. Totul se măsoară în vizualizări, like-uri, eventual indici de audienţă.*

Totul este goană după senzaţional, breaking news, *„nimeni nu credea că se va întâmpla aşa ceva", „război total" între X şi Y, „ŞOC şi GROAZĂ", extraordinar, teroare şi fel de fel de alţi termeni utilizaţi cu scopul de a capta atenţia publicului.*

2. *Nu este de mirare o asemenea asociere, deoarece presa este cea care creează ştiri şi distribuie informaţia. Acuzaţia de manipulare la adresa presei nu este complet lipsită de fundament deoarece, în mod regretabil, există atât publicaţii, cât şi televiziuni care nu verifică informaţiile, publică tot felul de ştiri false şi realizează aşa-numite emisiuni de analiză, de sinteză, unde comentariile sunt tendenţioase şi îndreptate exclusiv fie împotriva unor instituţii, fie împotriva unor actori politici.*

Însă un rol foarte important, în special în mediul online, îl au o serie de site-uri sau conturi de Facebook obscure, neasumate de nimeni şi care propagă informaţii false, articole mincinoase menite să creeze teamă în rândul populaţiei (teama de mai ştiu eu ce conspiraţii mondiale la adresa României – nu ştiu cum a fost aleasă România

dintre toate țările de pe glob și dintre toate planetele din univers –, teama de sfârșitul lumii, teama de molime și alte boli incurabile etc.).

3. Odată cu dezvoltarea social-media, *orice persoană poate manipula prin articole, păreri, comentarii. Evident, entitățile care dispun de resurse financiare pot genera mai multă informație, pot plăti distribuția acesteia pentru a ajunge la un public mai larg și în acest mod pot manipula o parte mai mare din populație.*

Orice mediu care nu permite dezbatere reală cu informații și contrainformații în același timp, cu argumente și contraargumente simultane, este unul care manipulează.

(Eduard Boz, „Școala trebuie să genereze anticorpii împotriva manipulării”, în *Dacia literară,* nr. 1/2017)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Selectează patru termeni din câmpul lexico-semantic al presei. **4 puncte**

2. Transcrie un fragment care surprinde goana după senzațional din mass-media. **4 puncte**

3. Menționează două mijloace de comunicare în masă despre care este vorba în textul dat. **4 puncte**

4. Precizează tema textului de mai sus. **4 puncte**

5. Explică succesul unor site-uri care propagă informații false. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre **manipulare în societatea contemporană,** folosind informațiile din textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **imaginarul poetic:**

Deschid cu teamă ușa cămării de-altădată
Cu cheia ruginie a raiului oprit,
Trezind în taina mare a poamelor, smerit,
Mireasma, și răcoarea, și umbra lor uitată.

Mă prinde amintirea în vânătul ei fum,
Prin care cresc pe poliţi şi rafturi, ca pe ruguri,
Arzând în umbră, piersici de jar, şi-albaştri struguri
Şi pere de-aur roşu cu flăcări de parfum.

(Ion Pillat, *Cămara de fructe*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text realist.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, perspectivă narativă.

TESTUL 17 DS

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Cosmin Perţa (n. 1982) este unul dintre scriitorii noştri tineri de mare talent şi de forţă, autor deja al mai multor volume de poezie şi de proză. Debutat ca poet, Cosmin Perţa a trecut la proză odată cu micul roman fantasy Întâmplări la marginea lumii *(2007), urmat de volumele* Două povestiri *(2010),* Teofil şi câinele de lemn *(2012),* Vizita *(2013) şi, în 2015, de romanul* În urmă nu mai e nimic *– pe care vi-l propun, săptămâna aceasta, la rubrica noastră „Cartea săptămânii". În cadrul prozei româneşti contemporane, proza lui Cosmin Perţa face figură aparte, de altfel, pentru că – spre deosebire de tendinţa realistă şi minimalistă (încă) dominantă –, el propune un tip de scriitură situată în descendenţa prozei central-europene şi mai ales ruseşti (Gogol, Cehov, Harms, dar şi Bulgakov). Asta înseamnă, adesea, o combinaţie de satiră politico-socială şi de inserţii ale fantasticului, dar şi cu evidente inflexiuni mistic-religioase. La acestea se adaugă o anumită nostalgie rurală şi o inadaptare la spaţiul citadin – care îl plasează, din nou, într-o zonă aparte, în condiţiile în care literatura noastră tânără e mai degrabă citadină, şi influenţată de literatura occidentală (mai ales americană).*

În urmă nu mai e nimic *e un roman cu accente poematice, alcătuit din 135 de secvenţe concentrate (în total, trei părţi, un „Interludiu" şi un „Epilog"), care înfăţişează un traseu biografic ascensional, un soi de traversare a lumii şi a tentaţiilor ei, la capătul căreia se află monahismul. Debutat ca un bildungsroman – declanşat de moartea violentă a bunicului, în pădure (cu capul retezat, à la Bulgakov) –, romanul*

consemnează experiențele succesive ale copilăriei și adolescenței (mutarea la oraș, problemele de adaptare la școală, certurile părinților, fuga copilului de acasă). După care virează brusc în planul simbolic și apoi religios, propunând două fire narative distincte: pe de o parte, experiența în așa-numita Instituție, un spațiu de control de-a dreptul kafkian (în Teofil și câinele de lemn *exista un alt falanster, numit Șantierul), iar pe de alta, experiența monahală (copilul fugar ajunge într-o mănăstire, unde face „ascultare", iar la final cere dezlegare pentru a merge „în pustie").*

Cele două planuri sunt traversate de un laitmotiv comun, acela al scrisului, al scrierii unui roman: „M-am apucat să scriu un roman, asta deoarece nimeni din Instituție nu avea voie să scrie jurnal, memorii sau texte mistice, însă oricine putea să scrie un roman. Roman era voie, jurnal, nu, jurnalul și textele mistice erau subversive. Eu, de fapt, un jurnal epifanic voiam să scriu, dar nu mai riscam, așa că l-am intitulat simplu: roman. Acoperirea mea era astfel asigurată, nimeni n-avea să se prindă că eu de fapt scriam un jurnal. Scriam la el, flagelându-mă.* [...] *Deconspiram Instituția, asta făceam, lăsam un document în urma mea, un document care putea fi o bază pentru o mișcare serioasă, cu adevărat antiinstituțională."*

(Adina Dinițoiu, „Romanul unei experiențe mistice", în *Literomania*, 26.05.2017)

* Revelație a unei lumi sacre sau nevăzute.

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Precizează numele romanului comentat în fragmentul de mai sus. **4 puncte**

2. Transcrie patru termeni din câmpul semantic al literaturii. **4 puncte**

3. Menționează două teme sau experiențe despre care este vorba în roman. **4 puncte**

4. Formulează o idee despre scris, așa cum apare în romanul comentat. **4 puncte**

5. Explică procedeul citării din textul comentat, având în vedere un posibil scop al acestuia. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre **importanța cunoașterii scriitorilor contemporani,** folosind informațiile din textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **forma verbală de bază a narațiunii:**

Bălțăteşti!... O improvizare de bâlci, pe şoseaua care vine de la Piatra, trece prin mijlocul satului, strâmbă, şerpuind printre râpi, şi se duce la Târgu-Neamțului, înconjurată de singurătăți.

Lume multă, care vrea să petreacă şi nu ştie cum. Doamnele, ostentativ fără treabă, umblă în rochii de casă şi cu capul gol... Domnii, cu jambiere şi şepci impermeabile, trec la poştă, peste drum de hotel, înarmați cu alpenstock-uri, strânse energic în pumn la nivelul bărbiilor înțepenite şi importante. Peisaj meschin. O colină întinsă, tristă, pătată de câțiva arbori schilozi, ascunde munții dinspre apus.

Nicio „cunoştință". Sistem infailibil: în genere, atitudini nesociabile; în specie, evitarea parcului. Pe drumul, inevitabil, din „centru" – cufundat în lectura unui ziar. (Am un număr din Voința națională *încă din Bucureşti.)*

Plictis odihnitor. Lectură plăcută, reconfortantă: cataloagele câtorva librării străine şi un dicționar portativ, cărțile de căpătâi care, împreună cu Diogen Laerțiul, repertoriu de cancanuri şi idei antice (amintit adesea de Coco Dimitrescu în „prelegerile" lui nocturne de la Cosman şi găsit din întâmplare la un anticar), alcătuiesc biblioteca mea estivală.

Cataloagele – pentru momentele de lirism intelectual. Unele cărți le-ai citit. Ți-aduci aminte şi împrejurările. (Era pe vremea...) Câteva... stai la îndoială. Iată una pe care vrei s-o citeşti de zece ani şi nu ştii pentru ce n-ai reuşit încă, cu toate că o ai în bibliotecă. Pe aceasta, deşi ilustră, ai ocolit-o necontenit. De ce?... Câteva, mai interesante, ai să le comanzi cu siguranță. Le însemni cu o cruce. Pe cele mai importante, cu două. De la o vreme observi că ți-ai pierdut forța de inhibiție, şi crucile duble devin tot mai dese. Atunci, pe cele „câteva mai importante" le însemni cu trei cruci, care, în curând, încep să-şi piardă şi ele valoarea selectivă... Iată tratatul dispărut din bibliotecă de mult: cine ți l-a confiscat sub formă de împrumut? Treci în revistă pe împrumutătorii probabili cu un sentiment neplăcut. Iată şi volumul (fireşte de poezii) în care ai trimis Elizei declarația de dragoste... Eliza...

(G. Ibrăileanu, *Adela*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre **un text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Deunăzi, mă aflam în anticamera unui cabinet medical. La un moment dat, pe scaunele de alături, s-au aşezat o doamnă şi fiul ei, un băiat de vreo 7-8 ani. De îndată ce mama i-a scos paltonul, tînărul a extras din buzunar un smartphone şi s-a cufundat, solitar, în utilizarea lui. Nu ştiu exact cum anume se folosea de sofisticatul instrument.

Comunica ceva pe „Facebook"? Se angaja în energice jocuri electronice? Fapt e că, din clipa în care a intrat „în dialog" cu telefonul, copilul a apucat pe o orbită cu totul străină de lumea din jur. Privea halucinat, lovit, brusc, de un autism irepresibil, ecranul din mîna lui stîngă şi zburda, agil, cu degetele mîinii drepte, pe suprafaţa lui luminoasă. Era „branşat", dar singur. Nu vorbea cu nimeni (nici cu maică-sa), nu punea întrebări, nu privea în jur, nu vedea oameni şi obiecte, nu percepea nimic din ce se petrecea în preajma lui.

Am văzut din ce în ce mai multe scene asemănătoare în varii locuri publice. Iar protagoniştii nu erau neapărat copii. Am văzut cupluri, aşezate la o masă de cafenea sau pe o bancă în parc, cu telefoanele în mînă, trimiţîndu-şi, harnic, SMS-uri. Sau jucîndu-se fiecare pe aparatul lui, în ignorarea totală a celuilalt. Se spune că trăim într-o „eră a comunicării". Şi e adevărat că mesaje şi informaţii ale tuturor şi de peste tot se prăvălesc torenţial asupra noastră. Viteza şi cantitatea comunicării au crescut enorm, dar, paradoxal, asta s-a întîmplat pe socoteala dialogului real, a cuvîntului rostit, a schimbului de priviri. […]

„A socializa" nu mai înseamnă a întreţine relaţii vii şi durabile, ci „a fi în contact" cu reţele cît mai ample (şi adesea anonime) de „feisbuchişti", „tuiterişti", „blogări", „forumişti" etc. Comunicarea devine, astfel, un soi de pălăvrăgeală nomadă, un zumzet gregar, un „mecanism" inter-personal, în care, însă, persoanele reale sunt absente prin masificare. „Comunici", dar o faci, la propriu şi la figurat, „în deşert". Adică „degeaba", fără o autentică achiziţie de sens şi în pustietatea izolării tale de fiinţa adevărată, de „fiinţa de carne" a celorlalţi.

Comunicarea fără comunicare (şi fără „cuminecare" ar fi spus Noica) nu e, totuşi, o invenţie atît de nouă. Dialogul cu ceilalţi nu se suspendă numai prin inflaţie (electro)tehnică, ci şi prin „vorbirea în bobote". E principala dexteritate a politicienilor autohtoni. Toţi vor să fie „buni comunicatori", dar de fapt au deprins îndemînarea (dacă nu cumva e vorba de o calitate înnăscută) de a înşirui, volubil, cuvinte goale, fraze pompoase şi fără conţinut, manevre de eschivă retorică faţă de orice gînd clar, faţă de orice convingere sinceră. Abilitatea de a perora fără să spui nimic e, pare-se, înzestrarea obligatorie a cuiva care vrea să-şi asigure o carieră publică de succes.

(Andrei Pleşu, „Comunicare fără comunicare", în *Dilema Veche*, 19 februarie 2015)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Precizează sensul propriu şi sensul figurat ale construcţiei *în deşert*. **4 puncte**

2. Transcrie o expresie sau un fragment ironic. **4 puncte**
3. Rezumă două situații cotidiene de necomunicare, evocate în textul dat. **4 puncte**
4. Menționează două aspecte ale comunicării autentice, în viziunea autorului. **4 puncte**
5. Prezintă în 30-50 de cuvinte semnificația titlului. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **comunicare în lumea contemporană**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează fragmentul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere **două trăsături ale textului dramatic**.

PROFESORUL
E îngrozitor! Bine, dar ce fel de viață duci d-ta... dacă nici Ursa Mare n-ai avut timp s-o privești. E de mii de ani, de sute de mii de ani pe cer, aici, și d-ta n-ai văzut-o?
NECUNOSCUTA
(Cu un fel de uimire copilărească): *De sute de mii de ani! Arată-mi-o și mie.*
PROFESORUL
(Vine din nou la fereastră): *Vino aici. Lângă mine. Acum trebuie s-o vezi. Ursa Mare. Carul Mare.*
NECUNOSCUTA
Carul Mare?
(În odaie, lumina albastră a nopții e destul de limpede. Pe cer stelele clipesc acum mai puternic. Se desprinde mai ales printre alte stele mici, Ursa Mare, cuprinsă toată în cadrul ferestrei.)
PROFESORUL
E ca o ursoaică adormită pe labele dinainte. Un car răsturnat deasupra cerului... cu roțile în sus.

NECUNOSCUTA

Cu roțile în sus! Mi se pare că văd. Da! zău că văd. Spuneai că sunt șapte stele; patru și trei. Într'adevăr, patru... le văd... și trei... (În extaz): *Ce frumos e!* (După o mai lungă tăcere): *Ce mari sunt stelele! Mari și albe.* [...]

PROFESORUL

Acolo e și steaua mea... Steaua pe care am găsit-o eu.

NECUNOSCUTA

Cum o cheamă?

PROFESORUL

Nu știu. Nu i-am dat încă niciun nume.

NECUNOSCUTA

De ce?

PROFESORUL

Pentru că n'am găsit un nume potrivit. Trebuie să fie un nume care să meargă împreună cu Alcor, Vega ar fi fost frumos. Alcor și Vega. Îmi trebuie un nume de două silabe. Un nume...

NECUNOSCUTA

Dar ești sigur că e acolo.

PROFESORUL

Trebuie să fie.

NECUNOSCUTA

Atunci de ce nu se vede?

PROFESORUL

Pentru că e prea departe?

(Mihail Sebastian, *Steaua fără nume*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui George Bacovia.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, sugestie și ambiguitate, imaginar poetic, figuri semantice (tropi).

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Cea mai bună investiție pe care a făcut-o după ce s-a lăsat de fotbal a fost în cei 300 de tineri pe care îi are la academia de fotbal, spune Gheorghe Hagi, proaspăt câștigător al campionatului intern de fotbal cu propria sa echipă, FC Viitorul.

„Cea mai bună investiție pe care am făcut-o după ce m-am lăsat de fotbal a fost să fac această academie, să investesc în tineri. O să fiu cel mai fericit bătrân. Am 300 de copii, doi legitimi. Când vezi copii în jurul tău, uiți de toate. Am făcut un lucru extraordinar cu orice risc, pentru că bogăția unui om nu stă în bani, ci în profesie, să știi să faci ceva. Când știi să faci ceva profesional, atunci nu ești sărac, întotdeauna vei găsi un serviciu, așa că n-o să mori de foame", a declarat Gheorghe Hagi la emisiunea „În fața ta" de la Digi24, moderată de Claudiu Pândaru și Florin Negruțiu.

Copiilor care vor să facă performanță Hagi le spune că totul depinde de ei.

„Totul în viață depinde doar de tine, noi doar te sprijinim. E lucrul pe care l-am făcut cel mai bine de când m-am lăsat de fotbal. Investiția cea mai frumoasă a mea e aceasta [...]. *Am investit în tineri și mereu am spus că noi nu facem fotbaliști, noi doar vă sprijinim dacă voi vreți și puteți", a mai spus Gheorghe Hagi.* [...]

Gheorghe Hagi are sute de copii la Academia Hagi. Peste 60 dintre ei stau tot anul, Academia le pune la dispoziție un hotel, masă și școală. Antrenamentul este în primul rând o formă de educație, spune Gheorghe Hagi. „Depinde de ei. Eu le creez principii și reguli – și ele sunt reguli de performanță. Cine pedalează cum zic eu și e dispus sacrificiului și are plăcerea să facă asta rămâne mai departe", explică fostul mare fotbalist. Tinerii fotbaliști care după al treilea avertisment continuă să nu respecte regulile și principiile pleacă. „Nu mai lucrăm împreună și nu are rost să ne certăm."

(https://republica.ro, mai 2017)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Precizează valoarea semantică (sens propriu/sens figurat) a cuvântului *bogăție* din fragmentul *bogăția unui om nu stă în bani, ci în profesie.* **4 puncte**

2. Indică numele instituției sportive înființate de Hagi. **4 puncte**

3. Menționează două aspecte necesare performanței în sport (care apar în text). **4 puncte**

4. Formulează într-un enunț o idee despre rolul antrenorului, așa cum se desprinde din textul dat. **4 puncte**

5. Explică sensul afirmației: *O să fiu cel mai fericit bătrân. Am 300 de copii, doi legitimi.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **performanță**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează fragmentul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere **două trăsături ale textului liric**.

La ieudul fără ieșire și noi am, și noi am fost cândva
și suntem și acum și o să fim și mâine și poimâine și
în veci apa aceluiași râu ne va scălda.

câte luni n-a fost doar zi și noapte
câte luni nu l-au căutat peste tot?

trecătorule, fii cu luare aminte: spațiul acolo
o cotește brusc la stânga, capul reptilei se
rupe de trup, ghipsul grumazului plesnește și crapă. acel cap

singur plutește acum peste uscaturi și ape
singur este acolo cel singur pe
corabia lui sebastian.
ci tu fii cu luare aminte: dacă aluneci acolo
nici o hartă n-are să-ți mai fie de folos
zadarnic te vei zbate să afli ieșirea intrarea ieșirea
zadarnic vei zori să rupi lințoliul spațiului
în care-ai lunecat. dincolo n-o să dai decât
de urma piciorului tău de dincoace.
fără margini este ieudul și fără ieșire.

nici o geografie n-a reușit încă să-l aproximeze.
nu l-a prevestit nici o aură.
nu-l urmează nici o coadă de cometă.

ca nourul peste văzduhuri pluteşte el peste
uscaturi şi ape nu-l prevesteşte nici o
aură nu-l urmează nici o
coadă de cometă.

(Ioan Es. Pop, *Ieudul fără ieşire*)

Subiectul al III-lea ________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui **text narativ studiat, aparţinând prozei din secolul al XIX-lea**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: personaje, perspectivă narativă, instanţele comunicării în textul narativ, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 20 DS

Subiectul I ________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Art. 16 – Egalitatea în drepturi
(1) Cetăţenii sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără privilegii şi fără discriminări.
(2) Nimeni nu este mai presus de lege.
(3) Funcţiile şi demnităţile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condiţiile legii, de persoanele care au cetăţenia română şi domiciliul în ţară. Statul român garantează egalitatea de şanse între femei şi bărbaţi pentru ocuparea acestor funcţii şi demnităţi.
(4) În condiţiile aderării României la Uniunea Europeană, cetăţenii Uniunii care îndeplinesc cerinţele legii organice au dreptul de a alege şi de a fi aleşi în autorităţile administraţiei publice locale.
[...]
Art. 31 – Dreptul la informaţie
(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informaţie de interes public nu poate fi îngrădit.
(2) Autorităţile publice, potrivit competenţelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetăţenilor asupra treburilor publice şi asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice şi private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio şi de televiziune sunt autonome. Ele trebuie să garanteze grupurilor sociale şi politice importante exercitarea dreptului la antenă. Organizarea acestor servicii şi controlul parlamentar asupra activității lor se reglementează prin lege organică.

(*Constituția României*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul sintagmei *interes public*. **4 puncte**

2. Precizează care este scopul unui asemenea text. **4 puncte**

3. Ilustrează două aspecte de structură sau de limbaj specifice textului juridic. **4 puncte**

4. Menționează o obligație a mijloacelor de informare în masă. **4 puncte**

5. Prezintă în 30-50 de cuvinte semnificația alineatului 2 din articolul 16. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **dreptul la informație într-o societate democratică**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează fragmentul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere **două trăsături ale descrierii literare**.

Acolo, în mijlocul străzii pustii, aşteptam poruncile reginei. Carmina, cu coronița aurie pe cap, privea concentrată mărgeaua sidefie. Iadeşul şi ceasul dovediseră a avea puteri mari. Ce putea face oare perla din mâna Carminei? Părea că nimic, după vreun sfert de oră în care ne-am străduit să inventăm ceva. Până la urmă însă, Regina Albastră îi ghici secretul: trebuia să te uiți prin gaura perlei. Aveai să vezi în

mica geană de lumină un oraş straniu. Pe măsură ce-l privea, Carmina ni-l descria şi nouă, aşa că în curând ne-am pomenit străbătând un oraş ciudat.

Era o lume cenuşie, ca într-o gravură, plină de construcţii uimitoare. Nu era nimeni în tot oraşul. Dispuse neregulat, formând străzi gâtuite şi pieţe triunghiulare, clădirile erau de piatră zgrunţuroasă, poligonale şi pline de ferestre transparente, care scânteiau. Uşi rotative se mai mişcau încă uşor, ca şi când nu de mult ar fi ieşit cineva din palatele enigmatice. Sus, pe cornişe, se aflau statui alegorice, înfăţişând Invidia şi Sclavia. În spatele ferestrelor fără perdele (căci totul era aici numai piatră cenuşie şi sticlă) se aflau bufniţe împăiate, de mărimea unui om. Câte un uriaş papagal împăiat se apleca spre noi de pe muchia unui zid, uimindu-ne cu purpura şi verdele aripilor, cu azurul penelor lungi ale cozii. Ochii de sticlă ai păsărilor împăiate răsfrângeau arhitectura aceea dementă. Dând câte un colţ, mereu alte pieţe, alte perspective se deschideau, alte construcţii ciclopice în muchii ferme se ridicau, brusc sau în trepte sau terminate cu cupole de cenuşă, pline de ochii luminatoarelor, deschişi spre ceaţa tristă, haşurată, care ţinea loc de cer.

(Mircea Cărtărescu, *Rem*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte în care să prezinţi **particularităţi ale unui text poetic simbolist.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

TESTUL 21 DS

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Filmul „O vară de neuitat", în regia lui Lucian Pintilie, va fi proiectat în cadrul unui eveniment special care marchează lansarea oficială a studiului critic scris de Andrei Gorzo şi editat de Societatea Culturală NexT, în parteneriat cu editura LiterNet. Evenimentul este organizat în cadrul programului de educaţie cinematografică Éducation à l'image, *ajuns la al 9-lea an de activitate.*

Proiecţia va avea loc vineri 17 februarie, de la ora 19:00, la sala Eforie a Cinematecii Române (str. Eforie, nr. 2). Intrarea este liberă. La final, publicul prezent este invitat la un dialog cu Andrei Gorzo, despre filmul „O vară de neuitat" şi importanţa sa în istoria cinemaului românesc, precum şi despre motivele care l-au convins să îi dedice acest studiu. Un număr de 150 de broşuri vor fi distribuite gratuit spectatorilor, urmând ca materialul să fie disponibil şi în format electronic pe site-ul editurii LiterNet.

Éducation à l'image *este un program destinat elevilor de liceu, care îşi propune să-i familiarizeze pe aceştia cu filmele de autor şi cinematografia ca artă, cu vizionarea*

filmelor la cinema, să le ofere instrumente de bază pentru interpretarea limbajului specific (atât din punct de vedere artistic, cât și tehnic), transformându-i, astfel, din consumatori pasivi în spectatori activi.

Andrei Gorzo: „Dacă educația cinematografică e bine făcută, deschide uși spre autocunoaștere și spre o anumită cunoaștere a lumii (măcar sub anumite aspecte și din anumite unghiuri). [...] În prezent, la câte interpelări vin dinspre mass-media, la cât divertisment se consumă, la ce cantități de text multimedia se produc și la cât de mare e ponderea imaginii și a sunetului în toate acestea, nevoia de reflecție, de instrumente critice, de educație cinematografică și audiovizual-mediatică ar trebui să fie evidentă."

(http://www.hotnews.ro/stiri-film-21602255-filmul-vara-neuitat-proiectie-speciala-cadrul-education-39-image.htm)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Selectează doi termeni din câmpul lexico-semantic al cinematografiei. **4 puncte**
2. Explică sensul sintagmei *consumatori pasivi*. **4 puncte**
3. Indică numele programului de educație cinematografică, destinat elevilor. **4 puncte**
4. Menționează un argument (din text) în sprijinul acestui program. **4 puncte**
5. Comentează în 30-50 de cuvinte fragmentul: *Dacă educația cinematografică e bine făcută, deschide uși spre autocunoaștere...* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **importanța culturii cinematografice**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează fragmentul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere **tema percepției timpului și viziunea** scriitorului asupra acesteia.

Tot ce scriu a fost cândva viață adevărată. Și totuși, când mă gândesc la fiecare clipă care a trecut în parte, și caut s-o revăd, s-o reconstitui, adică să-i regăsesc

anumita ei lumină şi anumita ei tristeţă sau bucurie, impresia care renaşte este, înainte de toate, aceea a efemerităţii vieţii care se scurge şi, apoi, aceea a lipsei totale de importanţă cu care se integrează aceste clipe în ceea ce numim, cu un singur cuvânt, existenţa unui om. S-ar zice că amintirile, în memorie, se decolorează exact ca şi acelea pe care le păstrăm în sertare.

În ce constă atunci importanţa unei clipe în momentul când e încă prezentă? Să încercăm deci o intensă trăire în clipa la care luăm parte, şi care se „petrece" în momentul actual, de vreme ce ştim că timpul îi va şterge cu totul însemnătatea. Ei da, s-o trăim cu intensitate... Dar, în ce constă totuşi însemnătatea ei? Ce sens are dânsa? Când stau după-amiaza în grădină, în soare, şi închid ochii, când sunt singur şi închid ochii, ori când în mijlocul unei conversaţii îmi trec mâna peste obraz şi strâng pleoapele, regăsesc întotdeauna aceeaşi întunecime nesigură, aceeaşi cavernă intimă şi cunoscută, aceeaşi vizuină călduţă şi iluminată de pete şi imagini neclare, care este interiorul trupului meu, conţinutul „persoanei" mele de „dincoace" de piele.

Îmi amintesc de o anumită după-amiază impresionantă şi de o întâmplare măruntă, aproape banală, care m-a făcut să mă gândesc îndelung la ceea ce se numeşte însemnătatea unei clipe. Însemnătatea unei clipe? Daţi-mi voie să râd. Clipele vieţii noastre au însemnătatea cenuşii care se cerne.

(Max Blecher, *Vizuina luminată*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte în care să prezinţi **particularităţi ale unui text poetic de Lucian Blaga.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

TESTUL 22 DS

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Pe vremuri, după ce-mi terminasem studiile universitare şi aveam de acum un rost, şedeam în gazdă la o obişnuită babă care închiria camere mobilate. Baba era cumsecade, casa liniştită, iar eu prea puţin ocupat exterior, în timpul zilei. Scăpat de grijile diplomelor, citeam pentru mine, de plăcere. Pe seară, ieşeam în oraş, cutreieram librăriile şi anticăriile, iar ziua pe arşiţă (era vară) şedeam în casă şi citeam. O altă babă ar fi putut fi mulţumită. Nu făceam nici zgomot, nici o dezordine şi nu pătam prin aducere de tinere fete în casă reputaţia imobilului la care par a ţine atât (dar se prefac) văduvele. De fapt, baba nu era nemulţumită, ci intrigată. În repetate rânduri ea căuta să mă descoasă. Eu îi plăteam chiria nu regulat, ci anticipat, dar vedeam că baba avea bănuiala că n-am nici o ocupaţie serioasă şi că aş putea s-o păgubesc mai târziu.

— Maică – zicea ea – n-ai dumneata frate, prieten, om care să te vadă?

— Ba am, dar ce nevoie să vină aici?

— Ei, mai vorbeşti, mai petreci, ca tinerii: aveam pe un elev de administraţie, tare mai era vesel, bată-l norocul, cânta şi vorbea toată ziua. De la el am gramofonul. Veneau aici toţi prietenii lui, beau bere, glumeau.

— Eu sunt ocupat.

— N-ăi fi bolnav cumva! La vârsta asta tinerii sunt cam slabi de piept.

— Ba sunt sănătos tun, nu vezi?

— Sănătate să dea Dumnezeu! – declara baba, văzând că nu mă poate dovedi.

Altă dată însă iar mă ispitea:

— Greu e cu dumneavoastră până isprăviţi cartea. O să dai examenele şi ai să scapi de ponos. Am avut chiriaşă tot în odaia asta o studentă. Doamne, ce mai citea! Citea şi lua aspirină, lua aspirină şi citea. Da' a terminat şi s-a şi măritat, şi acum e bine, la rostul ei. Ai să termenezi şi dumneata odată, cu voia lui Dumnezeu.

Baba, şireată, vorbea aşa de repede că n-o puteai întrerupe.

— Da nu ţi-am spus că am terminat demult, că sunt licenţiat? Sunt chiar profesor. Altfel din ce ţi-aş plăti chiria?

— O fi, o fi, dacă zici dumneata.

Şi i-am arătat babei atâtea acte, încât s-a convins. Dar apoi iar m-a sâcâit:

— Grea meserie şi profesoratul ăsta dacă trebuie să citeşti mereu. Copiii citesc, d-ta citeşti!

Într-o zi însă mi-a spus vorba memorabilă:

— Tot mai înveţi, maică?

— Cum asta?

— Păi dacă zici că ai terminat, ce tot înveţi mereu? Nu ţi-ajunge atâta şcoală? Şcoală primară, liceu, universitate, ţi s-o fi acrit şi dumitale. Acum mai pune-te şi dumneata pe trai, c-a trecut vremea învăţăturii.

(G. Călinescu, „Tot mai înveţi, maică?", în *Jurnalul literar*, 1939)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie o replică în limbaj colocvial. **4 puncte**

2. Explică sensul expresiei *ţi s-o fi acrit*. **4 puncte**

3. Formulează un motiv pentru care bătrâna se gândeşte că tânărul profesor ar putea să fie bolnav. **4 puncte**

4. Precizează o trăsătură de caracter a unuia dintre personaje. **4 puncte**

5. Comentează în 30-50 de cuvinte fragmentul:
Într-o zi însă mi-a spus vorba memorabilă:
— Tot mai înveţi, maică? **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **educaţie**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează **titlul** textului de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, având în vedere semnificația acestuia.

O țară e făcută și din păsări,
Din V-urile mari căzând spre sud
Rănite, alungate de frig
Și de trădare,
Venind înapoi
Umilite de dor,
Lunecând pe toboganul cerului
Recunoscătoare
Streașinei că nu s-a mutat
De pe vechiul pridvor.
O țară e făcută și din păsări,
Cum o biserică e făcută
Și din viața de apoi.

(Ana Blandiana, *O țară e făcută și din păsări*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text studiat, aparținând unuia dintre următorii scriitori: Ioan Slavici, G. Călinescu sau Marin Sorescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă.

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Cînd eram prin facultate, imediat după '89, un redactor al primei reviste ecologiste de atunci, unde am încercat să colaborez, mi-a dat un sfat, dacă voiam să reuşesc în acest demers: să scriu despre „un colţ frumos de natură".

Ştiu că, pe vremea aceea, am rîs mult şi des de acest sfat. Nu doar pentru locul comun evident pe care-l conţinea, ci şi pentru că natura, pentru mine, pe atunci, nu era mare lucru. Oraşul, cu pulsul lui pe care eu îl simţeam trepidant, era „totul": iubeam aglomeraţiile, oamenii la un loc şi în mişcare, evenimentele, actualitatea. Un petic de iarbă, o magnolie înflorită, un trandafir în largul lui în vreo grădină străină nu prea îmi spuneau nimic. Frumuseţea avea legătură, pe atunci, strict cu lucrurile construite, deliberat omeneşti, elaborate, agitate, bucşite.

Încet-încet, anii au trecut şi s-a activat în mine o coardă pînă atunci nevăzută, nesimţită, sensibilă la pomi, flori, ierburi... La culorile cerului la apus şi la raţele de pe Dîmboviţa. La pietrele năpădite de buruieni şi la scaieţii de prin maidanele oraşului. La păsările ce ciripesc sau croncăne gureşe în pomii de sub geam. Toate, oricît de nespectaculoase ar fi, sau mai ales nespectaculoase fiind, au ajuns să mă mişte într-un mod discret, subtil, dar esenţial, de neînţeles chiar pentru mine însămi.

Ocazie cu care mi-am reamintit că legăturile mele cu natura, de-a lungul timpului, nu au fost chiar inexistente. Doar că „sentimentul naturii" despre care învăţam la şcoală în poezia eminesciană se manifesta altfel, la diverse vîrste. În copilăria petrecută parţial în peticul de curte al bunicilor aveam cu natura un contact direct, amestecat cu o parte naiv-poetică. „Direct" în sensul în care mă jucam în grădină, aproape de pămînt, mai rupînd cîte o floare de gura-leului ca să mă uit curioasă la ea, mai culegînd margarete ca să-mi fac coroniţe, mai urmărind o omidă cum se rupe şi se reface sau o viespe cum mă înţeapă. Ba chiar (precum am mai scris...) ucigînd odată, cu sînge semirece, o furnică ieşită în cale – după care am avut amare şi îndelungi remuşcări. Dar şi stînd pe spate şi holbîndu-mă la nori, ale căror forme evoluau in no time *de la un peşte uriaş plutitor la un dragon, care apoi devenea o corabie, un castel şi o prinţesă cu rochia zdrenţuită.*

(Iaromira Popovici, „Poze şi petice", în *Dilema Veche*, mai 2017)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Explică întrebuinţarea ghilimelelor în fragmentul: *să scriu despre „un colţ frumos de natură".* **4 puncte**
2. Precizează câte un sinonim pentru cuvintele *nespectaculoase* şi *un contact.* **4 puncte**
3. Selectează două fragmente în care apar imagini ale frumuseţii naturii. **4 puncte**
4. Formulează ideea principală a celui de-al doilea paragraf. **4 puncte**

5. Prezintă în 30-50 de cuvinte relaţia cu natura în perioada copilăriei, aşa cum apare în textul dat. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **relaţia omului cu natura în lumea contemporană**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Caracterizează în cel puţin 50 de cuvinte **personajul feminin** din fragmentul următor:

Până atunci nu aveam decât situaţia mărturisită de logodnici. Situaţie prea delicată într-adevăr, dar la care ajunsesem datorită felului pasionat al nevestei mele. Ea locuia încă la mătuşa ei, unde mai locuia, de asemeni, în pensiune, o colegă de Universitate, prin care o cunoscusem şi care-mi plăcuse mult mai mult, căci era oacheşă, iar mie nu-mi plăceau deloc blondele. Şi totuşi ajunsesem aci, soluţie care, de altfel, pe prietenă o lăsa destul de indiferentă. Era atâta tinereţe, atâta frângere, atâta nesocotinţă în trupul bălai şi atâta generozitate în ochii înlăcrămaţi albaştri, că a trecut biruitoare. Lungile convorbiri, acasă, în salonaşul cu divane acoperite cu scoarţe şi mormane de perne, deveniseră şi pentru mine – e drept, mult mai târziu – o nevoie sufletească. De altminteri, era această fată un continuu prilej de uimire. Mai întâi prin neistovita bunătate pe care o risipea în jurul ei. Făcea toate lucrările mătuşii ei, care era institutoare, prăpădea puţinii bani în cadouri pentru prietene, iar pe colega ei bolnavă a îngrijit-o luni de zile ca o soră de caritate, cu o abnegaţie fără margini, de adolescentă. Pe când eu căutam să ascund oarecum dragostea noastră, ea ţinea s-o afişeze cu ostentaţie, cu mândrie; încât, deşi nu-mi plăcea, începusem totuşi să fiu măgulit de admiraţia pe care o avea mai toată lumea pentru mine, fiindcă eram atât de pătimaş iubit de una dintre cele mai frumoase studente, şi cred că acest orgoliu a constituit baza viitoarei mele iubiri.

(Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

Subiectul al III-lea ________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text narativ interbelic.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, unități compoziționale, instanțele comunicării în textul dramatic, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, notațiile autorului.

TESTUL 24 DS

Subiectul I ________________ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Marți, 13 [noiembrie 1934]
Suntem în noiembrie, și asta se vede. În fața casei noastre se repară strada și, din pricina ploii, totul e plin de noroi. Și e frig, și e-ntuneric, și plouă monoton. Am optsprezece ani – și-afară e întuneric de la ora 5 după-amiază până la 7 și jumătate dimineața, întuneric și iar întuneric, iar apoi, de la 7 și jumătate dimineața până la 5 după-amiaza, e cenușiu. E cenușiu și plouă. Iar azi n-am ieșit nicăieri. Când nu ies, rămân în odaia mea. Odaia mea? Trei metri lungime pe un metru și jumătate lățime. O ușă, și, vizavi, o fereastră. O masă de birou, un scaun, un divan și apoi cărțile, pe o masă mai joasă. Câteva tablouri pe pereți: un cap al lui Nietzsche în creion care-mi place mult, o mască a lui Beethoven, un tablou în cărbune cu capul lui Beethoven și fotografii cu Dostoievski, Shakespeare și Wagner. Și asta e totul. Și toată ziua citesc și scriu ori mă foiesc pe divan sau mă-ntind pe el cât sunt de lungă și visez. Și-mi imaginez pentru mine însămi romane dintre cele mai frumoase. O, de le-aș scrie! Sau mă joc cu pisica, frumoasa mea pisică plină de nerv, care nu zgârie și nu mușcă. Doar uneori îmi ies din pepeni și mi se acrește de toate, și să citesc, și să scriu, și să visez, și să mă joc, și atunci o iau din loc. Mă duc să uit totul și să-mi potolesc nervii la un cinematograf sau la un teatru.

23 noiembrie [...]
Mă schimb, mă schimb, mă schimb. Sunt din nou în proces de schimbare. Devin sentimentală. E stupid. Cer afecțiune. Ce inepție! Sufletul mi-e ca fluturele cel zburdalnic în căutarea florii pe care să se-așeze. Nu și-a găsit încă floarea și simte că nici n-o să și-o găsească prea curând. De-aceea e atât de melancolic. Atât de tânăr – și-atât de melancolic. Simte în el vigoarea tinereții. Și, dacă nu-și va găsi floarea

acum, după aceea va fi prea târziu. Şi nu şi-o poate găsi. Căci e izolat într-o grădină şi nu poate trece în partea cealaltă. Iar în grădina în care îşi duce viaţa nicio floare nu-şi întinde corola spre el. Uneori, el se revoltă şi-şi imaginează că, orice-ar fi, trece, dincolo. Deşi aici e soare şi vreme frumoasă. El nu face însă decât să plăsmuiască, neîndrăznind să acţioneze. Cât e de tânăr şi de nătâng! Ce să-i faci, ce să-i faci...

(Jeni Acterian, *Jurnalul unei fete greu de mulţumit*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul exclamaţiei *O, de le-aş scrie!* **4 puncte**
2. Formulează o idee sugerată de comparaţia din enunţul *Sufletul mi-e ca fluturele cel zburdalnic în căutarea florii pe care să se-aşeze.* **4 puncte**
3. Selectează două dintre personalităţile evocate în primul fragment şi precizează domeniul sau domeniile în care s-au manifestat. **4 puncte**
4. Indică două activităţi cotidiene ale autoarei jurnalului. **4 puncte**
5. Motivează în 30-50 de cuvinte exclamaţia din finalul textului: *Cât e de tânăr şi de nătâng!* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **tinereţe ca vârstă a căutărilor**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în cel puţin 50 de cuvinte, **tema** şi **motivele** textului următor:

De-abia plecaseşi. Te-am rugat să pleci.
Te urmăream de-a lungul molatecii poteci,
Pân-ai pierit, la capăt, prin trifoi.
Nu te-ai uitat o dată înapoi!

Ţi-as fi făcut un semn, după plecare,
Dar ce-i un semn din umbră-n depărtare?
Voiam să pleci, voiam şi să rămâi.

Ai ascultat de gândul ce-l dintâi.
Nu te oprise gândul fără glas.
De ce-ai plecat? De ce-ai mai fi rămas?

(Tudor Arghezi, *De-abia plecaseşi*)

Subiectul al III-lea ________________________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparţinând lui Camil Petrescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic şi moral al personajului ales;
– evidenţierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă.

TESTUL 25 DS

Subiectul I ________________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Notaţiile de război ale Reginei Maria încep astfel: „Ce dimineaţă frumoasă, cât de tăcut şi de liniştit e totul, dar eu ştiu că va fi război. Război! Soarele străluceşte şi va fi război!" Cu această imagine atât de puternică, cu acest contrast subtil – între lumină (a soarelui, a naturii) şi întuneric (al războiului, al morţii). Este un război în care, aşa cum o făcuse, cu asupra de măsură, şi înainte de el, în primele decenii ale modernizării României, Casa Regală livrează şi atitudine politică tonică, şi exemplu moral. Inclusiv sau, poate, mai ales personajul principal al acestui Jurnal, *femeia care îl scrie. Cea care, spun mai multe mărturii consemnate, i-ar fi spus, la un moment dat generalului Averescu, într-un moment crunt al războiului: „Nu mă poţi înţelege, generale. Eu sunt englezoaică şi englezii nu obişnuiesc să piardă."* […]

Cea care, nu în ultimul rând, mai încolo, după război, avea să spună, în câteva fraze emoţionante şi extraordinare, despre sine, despre poporul pe care l-a condus, despre ce a gândit şi a simţit că trebuie să facă: „Câte tragedii, câtă suferinţă, nenorocire, nădejde, disperare am trăit în aceşti doi ani! Pare aproape de necrezut câtă muncă şi câte eforturi am dus la capăt! Dar mai toată a fost o muncă binecuvântată, m-a adus foarte aproape de inima poporului meu, m-a adus extrem de aproape de mizerie, durere, sărăcie şi nevoie. Mă simţeam pe deplin mama poporului acestuia suferind, sfâşiat, neînţeles, adesea nedemn, dar iubit din toată inima, cu atâta tărie... Mi se părea că văd tot ce a fost şi tot ce ar fi putut să fie, nădejdile zdrobite, visul sfărâmat, realitatea crudă, multele greşeli, toţi morţii căzuţi pentru o cauză în care, ca şi mine, au crezut. Ochii mi s-au umplut de lacrimi şi am plâns, am plâns cum nu poate plânge

decât o mamă cu inima frântă – mama unui copil mort, mama unor speranțe moarte și a inimii sângerânde a unui popor îndurerat pe care a învățat să-l iubească și care a învățat s-o iubească și el pe ea. Neamul va trăi, trebuie să trăiască, voi trudi pentru el cu toată inima și cu tot sufletul. Cred că, dacă va citi cineva vreodată însemnările pe care le-am făcut zi după zi, își va da seama că fiecare cuvânt pe care-l scriu izvorăște din adevăr."

(Cristian Pătrășconiu, „Maria, Regina României: patriotismul faptelor", în *Revista 22*, iunie 2015)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Transcrie doi termeni din câmpul lexical al sentimentelor. **4 puncte**

2. Precizează care este originea de neam a reginei. **4 puncte**

3. Formulează un motiv care justifică expresia *exemplu moral*, referitoare la casa regală. **4 puncte**

4. Menționează două trăsături de caracter ale personalității evocate. **4 puncte**

5. Prezintă în 30-50 de cuvinte relația dintre un conducător de țară și popor, așa cum se desprinde din însemnările reginei. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **patriotism**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în cel puțin 50 de cuvinte, **două figuri de stil** din fragmentul următor:

Atât de fragedă, te-asameni
Cu floarea albă de cireș,
Și ca un înger dintre oameni
În calea vieții mele ieși.

Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,

Şi de la creştet pân-în poale
Pluteşti ca visul de uşor.

Din încreţirea lungii rochii
Răsai ca marmura în loc –
S-atârnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de lacrimi şi noroc.

(Mihai Eminescu, *Atât de fragedă...*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic şi moral al personajului ales;
– evidenţierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă.

TESTUL 26 DS

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

O asociaţie americană a producătorilor de semiconductori a publicat un document care spune că celebra Lege a lui Moore, care afirmă că puterea de calcul se dublează la fiecare doi ani, ar putea deveni inoperantă prin 2021. Ne-am epuizat posibilităţile tehnologice? Mai degrabă nu, problema e de bani. Utilizatorii normali, ca noi, pur şi simplu nu mai au nevoie de procesoare mai puternice decît acum. Totuşi, cînd şi de ce avem, de fapt, nevoie? Documentul e publicat de Asociaţia Industriei de Semiconductoare, care include Intel şi IBM, şi poartă numele greu de tradus în română de roadmap. *Carevasăzică, un fel de hartă la timpul viitor, în cazul nostru a unei tehnologii. Engadget, care preia ştirea, spune că dublarea puterii de calcul nu mai e „practică din punct de vedere financiar", cu alte cuvinte nu mai produce bani.*

Legea lui Moore a împlinit anul trecut 50 de ani. Gordon Moore, cofondator al Intel, publicase în 1965 un articol în care afirma că numărul de componente din circuitele integrate – tranzistori şi alte componente elementare pe o singură plăcuţă – se va dubla la fiecare an. Ulterior, şi-a revizuit predicţia referindu-se la intervale de doi ani, iar de atunci lucrurile au funcţionat cam în ritmul dictat de Moore. [...]

De prin 2008, de cînd au apărut procesoarele Core i3, i5 şi i7, puterea de calcul a crescut cam de şase ori, deci pînă în momentul de faţă Legea lui Moore, oricît de arbitrară e, a funcţionat. Dar, după toate explicaţiile teoretice necesare de mai sus,

asta ne duce fix la problema noastră practică: avem nevoie de un calculator nou la fiecare doi ani, de exemplu? Răspunsul e mai curînd nu. Şi motivele sînt mai multe. Primul e criza economică. Statistic, aceasta a făcut ca o parte dintre utilizatori să se bizuie pe mai vechile maşinării, eventual cu reparaţii relativ ieftine, gen schimbarea bateriei. Un laptop de ultimă generaţie nu mai e un obiect atît de dezirabil, fiindcă cel vechi îndeplineşte sarcinile curente – Internet, texte, Excel şi aşa mai departe – foarte bine. Dar dezirabilitatea se leagă nu numai de funcţionalitate, ci şi de glamour tehnologic, iar asta ne duce la al doilea motiv. Cam tot pe cînd au apărut procesoarele cu „i", Steve Jobs a lansat mai întîi iPhone-ul (2007), iar apoi iPad-ul (2010), care au schimbat radical opţiunile tehnologice. Laptopurile şi calculatoarele de birou au devenit mai puţin rîvnite şi admirate, cît nişte scule productive.

Din punctul de vedere al glamour-ului tehnologic, locul lor a fost luat de smartphone-uri. Statisticile din ultimii ani spun că vînzările calculatoarelor propriu-zise stagnează, tabletele merg aşa şi-aşa, în timp ce telefoanele continuă să se cumpere, de la variantele de top Apple la cele mai democratice şi ieftine versiuni cu Android. Azi, smartphone-urile bune au procesoare aproape la fel de puternice (chiar dacă cu o altă arhitectură) ca laptopurile curente, deşi o comparaţie riguroasă e imposibilă.

(Iulian Comănescu, „De ce nu ne mai schimbăm laptopul",
în *Dilema Veche*, iulie-august 2016)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Transcrie patru termeni din câmpul lexical al tehnologiei. **4 puncte**
2. Explică sensul expresiei *(un laptop) de ultimă generaţie.* **4 puncte**
3. Precizează ce aspect ar putea motiva renunţarea la creşterea puterii de calcul a laptopurilor în viitor. **4 puncte**
4. Formulează ideea principală a ultimului paragraf. **4 puncte**
5. Prezintă cu exemple din text ceea ce s-ar putea numi *glamour tehnologic.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **dezvoltarea contemporană a tehnologiei**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Comentează, în cel puţin 50 de cuvinte, **relaţia dintre personaje:**

Îi spusei atunci că o iubesc. Nu ştiu cum au răsunat cuvintele mele, căci ea îşi acoperi ochii şi nu răspunse. Mă apropiai şi repetai mai cald, mai sincer, acele cîteva cuvinte de iubire pe care le puteam spune în bengali. Voi să se ridice.

— Lasă-mă, îmi spuse cu un glas depărtat, strein. Văd că n-ai înţeles iubirea mea. Te iubesc ca pe un prieten, foarte scump prieten. Altfel nu pot, altceva nu vreau...

— Dar aceasta nu e prietenie, e dragoste, îi răspunsei eu, recăpătîndu-mi pe neaşteptate şi humorul, şi luciditatea.

— Cîte feluri de dragoste nu cunoaşte sufletul? adăogă ea privindu-mă.

— Dar pe mine mă iubeşti, e inutil să te ascunzi, stăruii. Nu mai putem unul fără altul, ne-am chinuit de ajuns pînă acum ascunzîndu-ne. Mi-eşti dragă, Maitreyi, mi-eşti dragă...

Îi vorbeam, amestecînd cuvintele, o frază în bengali şi cinci în englezeşte.

— Spune-mi asta şi pe limba ta, mă rugă. I-am spus tot ce mi-a trecut prin minte.

Se făcuse noapte, se aprinseseră lămpile pretutindeni. Voii să aprind şi eu becul din bibliotecă.

— Lasă aşa, vorbi Maitreyi.

— Dacă vine cineva şi ne găseşte pe întunerec?

— Ce-are a face? Aici suntem fraţi...

Mă prefăcui că nu înţeleg, dar mă întorsei aproape de ea şi-i luai mîinile, mîngîindu-le.

— De ce nu auzi anumite cuvinte? mă întrebă ea, şi ghicii după glas că e gata să rîdă.

— Pentru că vorbeşti prostii, răspunsei, foarte sigur pe mine şi pe dragostea Maitreyiei.

Se petrecu atunci un lucru neaşteptat. Maitreyi începu să plîngă şi se smulse din mîinile mele. Voia să fugă. O înlănţuii în braţe şi-mi apropiai capul de părul ei, vorbindu-i în şoapte, încercînd s-o farmec, s-o rog să nu mai plîngă, să mă ierte. Dar nu mă putui împotrivi parfumului şi căldurii, şi ispitelor acelui trup neatins încă de nimeni şi o sărutai.

(Mircea Eliade, *Maitreyi*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi de construcţie a unui personaj dintr-o operă de G. Călinescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic şi moral al personajului ales;

– evidenţierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvenţă comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă.

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Fiindcă, cu siguranţă, aţi auzit şi/sau aţi citit diferite teorii tenebroase despre datele personale pe care le deţine Facebook despre utilizatorii lui, iar în România sînt 8,5 milioane de astfel de utilizatori, cîteva clarificări sînt necesare. Am evitat cît am putut explicaţiile tehnice, care se găsesc online, pentru a privi problema din punctul de vedere al unui utilizator normal.

Prima observaţie utilă e că Facebook nu îţi ia, în mod necesar, mai multe date personale decît alte site-uri. Ori de cîte ori te înscrii într-un serviciu de e-mail sau o comunitate, ţi se cer diferite lucruri ca vîrsta, sexul, profesia, şcolile absolvite şi situarea geografică. Între Facebook şi altele există însă două diferenţe. În primul rînd, dimensiunile reţelei, care a ajuns să acopere între un sfert şi o cincime din totalul populaţiei de pe glob (1,65 miliarde de utilizatori în primul trimestru din 2016). Şi în al doilea, felul în care Facebook te încurajează să-i dai aceste date.

V-aţi apucat vreodată să bifaţi cărţile citite sau filmele văzute şi să le daţi note pe Facebook? Motivele pentru care utilizatorii ar face – şi fac – asta sînt subtile şi de mai multe feluri. [...] *Cum ar putea folosi Facebook toate aceste liste de preferinţe şi călătorii ale tale? În scopuri destul de nevinovate, ca acela de a ţi servi reclamele de care ai putea fi interesat. Probabil, Facebook află mult mai multe, prin intermediul acestor* big data *(una din definiţiile pentru* big data *e că nu pot fi păstrate pe şi nici prelucrate de un singur calculator), despre titlurile de carte sau destinaţiile turistice preferate de un anumit segment geografic, de vîrstă sau de altă natură al utilizatorilor ei. Ar putea oferi, contra cost, statistici de acest tip editorilor sau operatorilor din turism. Aceştia s-ar putea folosi de ele aşa cum Google a demonstrat convingător că poate prezice sau descrie apariţia epidemiilor de viroză prin frecvenţa căutărilor cu privire la răceli dintr-o anumită arie sau direcţie geografică.*

Ceva asemănător se întîmplă şi cu datele de la profilul personal, în care îţi treci starea civilă, şcolile absolvite, oraşul în care te-ai născut, cel în care eşti şi aşa mai departe. Eşti tentat să le completezi pentru „a fi în rînd cu lumea", deci pentru a avea un profil civilizat, la fel cum ţi-ai pus o poză îngrijită la profil. Ştii poate că departamentele de resurse umane au început să studieze profilurile de pe reţele şi în general imaginea online a potenţialilor angajaţi, ceea ce e un motiv pozitiv pentru a-ţi trece realizările în CV – şi nu numai la reţele profesionale gen LinkedIn.

(Iulian Comănescu, „De fapt, ce ştie Facebook despre noi",
în *Dilema Veche*, iunie 2016)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Indică numărul utilizatorilor români din reţeaua Facebook. **4 puncte**

2. Precizează două tipuri de date din reţea ale acestor utilizatori. **4 puncte**

3. Transcrie un fragment în care se precizează cum se pot utiliza aceste date. **4 puncte**

4. Prezintă un avantaj al utilizării acestei rețele, menționat în textul dat. **4 puncte**

5. Explică în 30-50 de cuvinte fenomenul *teoriilor tenebroase* referitoare la Facebook, despre care este vorba la începutul textului. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **avantajele și dezavantajele rețelelor de socializare**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Comentează, în cel puțin 50 de cuvinte, **imaginarul** următorului text:

Noaptea, dacă introduci în telefonul din colțul străzii o scoică în loc de monedă, o scoică mică, albă, neciobită, culeasă vara, pe plajă, în loc de ton vei auzi minunatul sunet al valurilor. Apoi poți forma orice număr și-ți va răspunde, te va chema în glas de sirenă.

Noaptea, dacă introduci în telefonul din colț o petală de trandafir în loc de monedă, în loc să auzi tonul vei simți minunatul miros de fân cosit și liliac înflorit. Formând orice număr, o voce blândă de bătrână îți va explica liniștit cum se face cea mai grozavă dulceață de trandafiri.

Noaptea, dacă sufli în telefonul din colț fum de țigară în loc să introduci o monedă, în loc de ton din receptor va izvorî ceața, ceața caldă care te va cuprinde întreg, va umple încet strada, casele, se va agăța de crengi ca pânzele de păianjen.

Noaptea, dacă introduci în telefonul de la colțul străzii o monedă de un leu, trebuie câteodată să bați cu pumnii în telefon până vine tonul și formând numărul de acasă îți va răspunde nevasta: că unde umbli până la ora aia, că ea nu-ți mai încălzește mâncarea, că ea te lasă.

(Cristian Popescu, *telefonul de la colțul străzii*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **relația dintre două personaje dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajelor alese;

– evidenţierea a două trăsături ale personajelor, semnificative pentru relaţia dintre ele, prin câte o secvenţă comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: conflict, relaţii temporale şi spaţiale, perspectivă narativă, instanţele comunicării în textul narativ, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice.

TESTUL 28 DS

Subiectul I ____ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Sîmbătă, Crăcănici, Nino şi încă trei puşti au „împrumutat" adidaşii pentru sală. Am cumpărat anul trecut vreo 60 de perechi pentru stricta lor folosire în sală. Nu de alta, dar marea lor majoritate nu au. Nu este prima dată cînd se întîmplă asta. Cam o dată la două luni mai dispare cîte ceva – adidaşi, tricouri, mingi. Cîteodată lucrurile reapar în urma unei discuţii, cîteodată nu. De-a lungul anilor, lucrînd cu puşti săraci şi foarte săraci care trăiesc în medii care mai de care mai proaste, am învăţat să am răbdare şi să încerc să fac tot ceea ce pot eu ca să îi ajut fără să îi judec sau să renunţ.

M-am obişnuit cu lumea din ghetoul din Ferentari. Şi ei cu mine. Nu a fost uşor, mai ales la început, căci eram suspect. Percepţia despre mine a evoluat încet, de la turnător pentru gabori, oengist care face bani pe spinarea sărăciei din ghetou, diliu (ţăcănit) care se ceartă cu şmecherii ca să trimită copiii la şcoală, pînă la dom' profesor, domnu' Valeriu de la club, tac-tu Valeriu (aplicabil pentru o mare parte dintre puşti). Asta cu tac-tu Valeriu mi se pare cea mai tare distincţie pe care am primit-o pînă acum. Şi am o grămadă de tinichele şi de diplome care m-au umplut de glorie.

Am primit două apeluri telefonice aproape identice de la două mame, în seara aceleiaşi zile. Revoltate rău. Că au auzit de la alţi puşti că fiii lor au furat adidaşii de la sală. De menţionat este că ambele mame sînt singure, bărbaţii lor fiind în puşcărie. Una dintre ele e şi ea cu antecedente penale. Hotărîte să îi bată de să-i rupă, fiindcă puştii le-au spus că au primit încălţămintea de la mine (aşa cum s-a mai întîmplat în trecut) şi că, de fapt, ele cred că într-adevăr au furat-o. Le-am spus că le-am împrumutat copiilor încălţămintea şi că le rog să nu îşi pedepsească puştii.

Dimineţile de duminică mi le petrec în general la Adăpostul de zi şi de noapte pentru copiii străzii, ajutînd puştii să facă teme. Folosesc tablete şi telefoane mai vechi cu aplicaţii – în marea lor majoritate pentru matematică – şi citim. Aproape de fiecare dată mai vin prieteni, cunoscuţi, voluntari să ne ajute şi, de cîteva săptămîni, mai vin şi alţi puşti din ghetou. Progresul este neaşteptat – cam toţi puştii fac testele de împărţire şi înmulţire undeva între 85% şi 100%. Dario, unul dintre puştii de la adăpost, a făcut un salt excepţional: a luat premiul al II-lea la sfîrşitul anului şcolar.

La poarta adăpostului mă aşteptau puştii cu adidaşii. S-a lăsat cu un pic de plîns, cu cerut de scuze şi cu pedepse de 100 de genuflexiuni. Am recuperat adidaşii şi am cîştigat şi cinci puşti care în mod sigur nu or să mai „împrumute" nimic şi or să aibă grijă, la rîndul lor, ca puştii noi care vor veni să nu facă aceeaşi greşeală.

(Valeriu Nicolae, „Ţigan ca dumneavoastră", în *Dilema Veche*, iulie 2015)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Explică sensul contextual al cuvântului *ghetou.* **4 puncte**

2. Precizează două activităţi desfăşurate cu copiii de la adăpostul din Ferentari. **4 puncte**

3. Selectează doi termeni sau expresii din limbajul colocvial. **4 puncte**

4. Formulează un motiv pentru care autorul crede că puştii nu vor mai fura mai târziu. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, afirmaţia: *Percepţia despre mine a evoluat încet, de la turnător pentru gabori, oengist care face bani pe spinarea sărăciei din ghetou, diliu (ţăcănit) care se ceartă cu şmecherii ca să trimită copiii la şcoală, pînă la dom' profesor, domnu' Valeriu de la club, tac-tu Valeriu (aplicabil pentru o mare parte dintre puşti).* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **importanţa ajutorului dat grupurilor defavorizate**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Caracterizează, în cel puţin 50 de cuvinte, **personajul colectiv** din fragmentul următor:

Una din cele mai mari supărări a traiului din provinţie este curiozitatea care un iaşan deşteaptă, când, din nenorocire, vro nevoie îl sileşte a ieşi în ţinut. Abia apucă a se coborî din trăsură, şi gloata curioşilor încungiură pre postilion.*

— Cu cine ai venit?

— C-un boier. (Pentru postilion tot ce nu e țăran este boier.)
— Cum îl cheamă?
— Nu știu.
— De unde vine?
— De la poșta din urmă. Și râzând că l-a pâcâlit, postilionul lasă pre curios să caute pre alții, ca să-i deie mai lămurit răspuns.

În vremea aceasta, locuitorul capitalei se culcă și doarme fără să știe ce revoluție a făcut venirea lui. Dar târgul fierbe până seara, când toți provințialii se adună și se așează la preferanț. Nu e vorbă decât de noul venit; șoșotesc, vorbesc, născocesc, alcătuiesc.

[...]

— Eu am aflat o rețetă, îmi răspunse, cu care am scăpat. Am avut trebuință, sunt acum vro trei luni, să mă duc până la târgul... Cum am ajuns, a doua zi am dat un prânz mare, la care am invitat pre toți magnații târgului, mari, mijlocii și mici; barbați, femei, babe, fete ș.a.

S-au cam mirat de astă poftă, dar au venit cu toții. Am mâncat, am băut, și când am văzut că erau gata a se duce, i-am rugat să mai îngăduie puțin, și suindu-mă în picioare pe un scaun, le-am făcut acest cuvânt:

„Boieri, cucoane și cuconițe!
Eu sunt de la Iași;
Șed în casă cu chirie în mahalaua Păcurarii.
Trăiesc din venitul unii moșioare ce am.
Mă numesc B.B.
Am venit aici ca să scap de tina și de pulberea Iașilor, și o să șed vro lună.
Sunt trei ani de când a murit tatăl meu, și șepte de când a murit maică-mea.
Am o soră măritată în Bucovina, care trăiește foarte bine cu bărbatu-său ce ține moșii cu anul, și are velniță cu mașină, și un unchi la București, care șede pe Podul Mogoșoaiei n. 751.
Sunt holtei, și n-am gând să mă-nsor. [...]"

(C. Negruzzi, *Rețetă*)

* Vizitiu care conducea un poștalion.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre **tematică și viziune într-un text poetic modernist.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) și concluzia/sinteza.

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Personalitatea nu e ceva ce ai, *ce primeşti odată pentru totdeauna. Nu ţi se dă, nu ţi se ia. Sunt unii care îşi lasă adevărata „personalitate" în copilărie sau în adolescenţă. Sunt unii care o leapădă pentru un rol social, mai coerent şi, poate, mai comod. Sunt alţii care îşi descoperă „personalitatea" târziu. Alţii care tot caută şi nu găsesc nimic. Alţii care caută ceea ce deja au fără să ştie. Sunt şi din cei care nu-şi pun problema...*

Nu e materială, dar nici abstractă nu e. Nu e ca apa ascunsă în pământ, ca să o cauţi cu nuieluşa de alun (sau e?). Nu e ca o casă, ca să te-nchizi în ea. Nici ca un prieten. Nici ca o mamă. Deşi seamănă cu amândoi. Are ceva copilăresc. Mi-aduce aminte de Odradek, ciudatul personaj al lui Kafka. Îi place între copii, flori şi animale blânde. Îi place pe hârtie. Piere complet în instituţii. În cadre oficiale se zbârleşte. Leşină-n faţa examinatorilor de orice fel. Îi cresc dinţi ascuţiţi când întâlneşte vreun netrebnic, vreo ticăloasă creatură. Pândeşte. Tremură. Se-aruncă orbeşte. Se face mică, mare. Şi-n vis se ţine de tumbe şi de decolări. Are „Oceanul Personal" în care adunat-a mii de specii de lucruri şi de fiinţe. Nu are corp. Şi foloseşte corpul meu şi mintea mea cu ajutorul cărora înoată printre ele. Acuma e cuminte. Stă turceşte (mă imită!) şi scrie cu mâna mea. Sau citeşte prin ochii mei ce scriu. Că „stă turceşte". Că nu ştiu bine ce-i. Că este, poate, atunci când, deschizând o carte, îmi place mult o pagină sau o arunc cât colo. Că este atunci când într-un film o singură imagine sau o replică îi „aminteşte". Este atunci când dai de o fiinţă asemănătoare şi doar din gesturi şi câteva cuvinte o alegi. Este atunci când stai lângă omul iubit care e geamănul tău şi, uitându-te la el cum te priveşte, aproape că ai putea să-i spui cam cine eşti (cine-ai putea să fii).

(Simona Popescu „Scoici, fluturi, peşti, un fel de Odradek...
(sau despre formarea personalităţii)", în volumul *Volubilis*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *rol social.* **4 puncte**

2. Transcrie un enunţ negativ. **4 puncte**

3. Precizează care este scriitorul evocat în acest eseu. **4 puncte**

4. Prezintă o trăsătură a „personalităţii" Simonei Popescu, aşa cum se poate desprinde din textul dat. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, afirmaţia: *Şi-n vis se ţine de tumbe şi de decolări.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte pe **tema personalității**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în cel puțin 50 de cuvinte, fragmentul următor, având în vedere două **caracteristici ale basmului**:

Se urcară în sus și văzură palatul strălucind astfel, de la soare te puteai uita, dar la dânsul ba. Trecură pe deasupra pădurii și, tocmai când erau să se lase în jos la scara palatului, d-abia, d-abia atinse cu piciorul vârful unui copac și deodată toată pădurea se puse în mișcare; urlau dobitoacele, de ți se făcea părul măciucă pe cap. Se grăbiră de se lăsară în jos; și de nu era doamna palatului afară, dând de mâncare puilor ei (căci așa numea ea lighioanele din pădure), îi prăpădea negreșit.

Mai mult de bucurie că au venit îi scăpă ea; căci nu mai văzuse până atunci suflet de om pe la dânsa. Opri pe dobitoace, le îmblânzi și le trimise la locul lor. Stăpâna era o zână naltă, subțirică și drăgălașă și frumoasă, nevoie mare! Cum o văzu Făt-Frumos, rămase încremenit. Dară ea, uitându-se cu milă la dânsul, îi zise:

— Bine ai venit, Făt-Frumos! Ce cauți pe aici?

— Căutăm, zise el, Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte.

— Dacă căutați ceea ce ziseși, aci este.

Atunci descălică și intră în palat. Acolo găsi încă două femei, una ca alta de tinere; erau surorile cele mai mari. El începu să mulțumească zânei pentru că l-a scăpat de primejdie; iară ele, de bucurie, gătiră o cină plăcută și numai în vase de aur. Calului îi dete drumul să pască pe unde va voi dânsul; pe urmă îi făcură cunoscuți tuturor lighioanelor, de puteau umbla în tihnă prin pădure.

(Petre Ispirescu, *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre **particularitățile unui text poetic interbelic.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) și concluzia/sinteza.

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Primesc destul de des – bănuiesc că cei mai tehnici dintre dumneavoastră au şi identificat uşoara mea inadaptare digitală –, primesc, spuneam, mesaje pe telefon cum că spaţiul de stocare e insuficient şi că vă rugăm să mai ştergeţi, pentru numele lui Dumnezeu, dintre fotografiile şi filmuleţele cu care l-aţi umplut pînă la refuz.

Ce naiba am atîta de pozat? Şi cum se face că din ce în ce mai multe dintre fotografiile astea sfîrşesc ba pe Facebook, ba pe Instagram – un adevărat festival de pus poalele în cap şi de împărtăşit cu lumea culoarea dată prin filtre a sendvişului cu caşcaval din care abia ai muşcat?

M-am gîndit un pic la resorturile acestui impuls care pare cumva scăpat de sub control. Am ajuns să nu mă mai bucur de vacanţe pentru că am nenorocitul ăsta de telefon lipit de mînă şi pentru că sînt ocupată să fac fotografii – chipurile, artistice – cu diverse amănunte pe care le văd pe stradă. Dacă mă gîndesc apoi ce am văzut, care e atmosfera cutărui oraş, cum sînt oamenii, cum miroase un loc anume sau ce gust are marea, probabil că o să mă uit repede în telefon.

Am intrat cu capul înainte în grupul caraghioşilor care cred în lăuntrul lor artistic că au un ochi sensibil la frumuseţe, la diverse bizarerii sau la cine ştie ce simbolistică ascunsă. Dacă vreţi să vă reveleze Iusuf tristeţea manifestă a unui balon albastru părăsit pe peronul jegos al staţiei de metrou din Romană, gata e instantaneul! Sau poate aveţi nevoie de un unghi bine ales din care să vedeţi o casă frumoasă şi părăsită din Bucureşti. Vă rezolvă nineaca! Un graffiti, ceva? Sigur că sînt persoane, persoane pe care le urmăresc cu drag, care ştiu ce fac, ale căror fotografii respiră profesionalism reţinut. Eu sînt însă în liga micilor căţei cu limba pe afară care îşi imaginează că orice şerveţel mototolit aruncat pe jos, pe care l-ai saturat cu un Chrome, îl poate face pe un oarecare privitor să cadă pe gînduri.

Oricum, de cînd toată lumea are telefoane cu cameră, fotografiatul s-a banalizat într-atît, că gestul de a deschide camera atunci cînd ţi se pare că magnolia înflorită pe care ai văzut-o e unică, e deja reflex. Toată lumea se dă artistă şi nu e neapărat rău. Rău e că rămîi fără spaţiu în telefon cînd ţi-e lumea mai dragă şi atunci cînd sfîrşeşti cumva să-i sufoci pe toţi ceilalţi cu pretenţiile tale artistice. [...]

(Selma Iusuf, „Cutia cu poze", în *Dilema Veche*, aprilie 2017)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei *a rămâne fără spaţiu în telefon.* **4 puncte**
2. Selectează două exemple de fotografii dintre cele menţionate în text. **4 puncte**
3. Precizează două reţele de socializare despre care este vorba în textul dat. **4 puncte**
4. Transcrie un fragment ironic. **4 puncte**

5. Explică, în 30-50 de cuvinte, afirmația: *Oricum, de cînd toată lumea are telefoane cu cameră, fotografiatul s-a banalizat într-atît, că gestul de a deschide camera atunci cînd ți se pare că magnolia înflorită pe care ai văzut-o e unică, e deja reflex.*
4 puncte

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **moda fotografiilor**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează, în cel puțin 50 de cuvinte, fragmentul următor, având în vedere **relația dintre personaje**:

Am și eu o slăbiciune, și eu sunt om! dorințele grațioasei mele prietene domnișoara Mari Popescu sunt pentru mine porunci, la cari mă supun cu atât mai bucuros cu cât văd că prietena mea nu abuzează niciodată de influența nemărginită ce știe bine că exercită asupră-mi... De astă dată, ce mare lucru-mi cere?

„Stimate amice,

Știu ce prieten ești cu profesorul Costică Ionescu și cât nu e în stare să-ți refuze o rugăminte. Mă-ndatorezi până-n suflet dacă obții de la el pentru elevul Mitică Georgescu din clasa IV liceul X... la latină nota 7, fără de care, băiatul, care mi-e rudă de aproape, rămâne și anul acesta repetent, ceea ce ar fi o mare nenorocire pentru familia lui – o familie dintre cele mai bune – și pentru mine o mare mâhnire.

Cu cele mai afectuoase salutări, a dumitale bună prietenă,

Mari Popescu."

A! irezistibilă grație, cum știi de frumos să poruncești! Și ce bine s-a nimerit! Ionescu are și el o slăbiciune, și el e om! ține la mine și nu e în stare să mă refuze. Repede mă arunc într-o birje și alerg la Ionescu, profesorul de latinește.

— Dragă Costică, viu la tine sigur că n-ai să mă refuzi; știu cât pot conta pe amiciția ta și nu-mi permit a mă-ndoi un moment că în cazul de față, fiind vorba, mă-nțelegi, de o chestiune care mă interesează în așa grad, încât dacă n-aș fi pe deplin convins că tu, care mi-ai dovedit totdeauna, fără să dezminți niciodată o afecțiune, ce pot zice că la rândul meu... în fine...

— În fine – zice Ionescu – am înțeles... Nu trebuia să mă iei așa departe. Vii să mă rogi pentru vreo loază de elev de-ai mei.

— Nu e loază, Costică; e un băiat dintr-o familie dintre cele mai bune: mi-e rudă.

— Cine știe ce leneș, ce dobitoc!

— Nu-i adevărat, dragă Costică; este un băiat prea cumsecade... Să nu mă lași!... Viu la tine sigur că n-ai să mă refuzi; știu cât pot conta pe amiciția ta și nu-mi permit a mă-ndoi un moment că în cazul de față, fiind vorba, mă-nțelegi, de o chestiune...

— Ei, lasă astea! știi că țiu la tine; ce mai încap între noi astfel de fraze banale?... Ce notă vrei să-i dau pârlitului tău de protejat?

(I.L. Caragiale, *Lanțul slăbiciunilor*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre **particularitățile unui text poetic de Tudor Arghezi.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) și concluzia/sinteza.

TESTUL 31 DS

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Am rîs zilele trecute de zecile de oameni care s-au strîns doar ca să fie priviți intens de un soi de guru croat care a ajuns și în România după ce a devenit un adevărat fenomen internațional. Ideea era că oamenii ăștia plăteau 40 de lei ca domnul vindecător Braco să-și plimbe privirea prin sală, suficient cît să simtă fiecare participant cam ce caută: alinare, bucurie, ușurare, extaz mistic, iluminare și mai știu eu ce. Dacă într-un anume week-end în București, cîteva zeci de oameni au plutit într-un văzduh trandafiriu și înmiresmat, au uitat o secundă de griji și de orizonturile închise pe care le au în față, ce mai contează 40 de lei?

Schema pare a fi bine pusă la punct și la fel de bine organizată, cu filmulețe proiectate înaintea apariției figurii vindecătoare. Un blajin în aparență, guru are niște pletuțe gri, ochii căzuți și un aer oarecum distrat, de mi-ar fi frică să-mi las pînă și ficusul în grija lui. Personajul se holbează în gol peste sala plină de oameni și apoi dispare. Atît. Poveștile care-l însoțesc și nevoia acelor oameni de a ieși cumva din povestea cotidiană fac tot restul.

Istoria e plină de personaje din astea magice. Rasputin e ilustrarea perfectă. Doar ce îi vorbea micului prinț și i se coagula ăluia sîngele. Numai ce se uita în ochii doamnelor că le apuca pe onorabile așaaaa, o neliniște. India geme de tot soiul de vindecători pentru toți turiștii și pentru toate buzunarele. Mulți costelivi cu benghi în frunte au luat mințile occidentalilor căzuți în admirație în fața unor concepte de duzină, dar extrem de atrăgătoare.

Să presupunem că te canoneşti ca noi toţi zi de zi la muncă, să presupunem că faci o oră în trafic la dus şi o oră la întors, să presupunem că trăieşti de la un salariu la altul şi că anticipezi cu şase luni înainte o vacanţă de vară din care n-o să înţelegi pînă la urmă nimic. Să zicem că ţi se întîmplă toate astea. Cum ar fi să vină într-o bună zi cineva în jurul căruia flutură lin fîşii de calm, să te ia de mînă şi să-ţi spună că, de fapt, „Marele secret al adevăratului succes, al adevăratei fericiri e acesta: bărbatul sau femeia care nu cer nimic în schimb, persoana perfect altruistă, a ei este cheia succesului" (Swami Vivekananda). Sau: „Nu poţi crede în Dumnezeu pînă nu crezi în tine însuţi." Ee? Nu-i aşa că vă inspiră? Nu-i aşa că, oricît de dezvoltat simţul ridicolului şi oricît de sensibil organul penibilului, avem cu toţii nevoie de un asemenea răgaz? De o oarecare credinţă? Sigur că această căutare are diverse trepte, pe măsura conştiinţei de sine a fiecăruia.

(Selma Iusuf, „Nevoia de a crede", în *Dilema Veche*, martie 2017)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Transcrie un enunţ unde apar mărci ale limbajului colocvial. **4 puncte**

2. Precizează un efect al întrebuinţării limbajului colocvial. **4 puncte**

3. Explică sensul expresiei „concepte de duzină". **4 puncte**

4. Transcrie un fragment ironic. **4 puncte**

5. Formulează un motiv pentru care afirmaţiile citate în final oferă un prilej de meditaţie autentică asupra credinţei. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **nevoia de a crede**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Caracterizează, în cel puţin 50 de cuvinte, **personajul principal**:

Tot aşa şi iar aşa, pentru nimicuri, a schimbat Cănuţă mulţi stăpâni. Istoria lui se poate asemăna cu istoria unui pahar care rabdă să-l umpli cu litra şi pentru o picătură se supără şi dă pe-afară. Şi lumea vede măcar ce se petrece cu paharul; dar putea

lumea înțelege ce se petrece în sufletul lui Cănuță? Paharul stă de față; sufletul lui Cănuță sta ascuns și pesemne era prea mic, prea strâmt – dedea repede pe dinafară.

Multe și de toate a încercat el în viața lui, ca să și-o poată cârpi de azi pe mâine. A făcut, fiindcă și el era român, a făcut și politică: a părăsit totdeauna opoziția, din cauza nemărginitei și injustei ei violențe, în anul venirii ei la putere, și s-a alipit totdeauna de guvern, care în definitiv nu era așa de vinovat, cu câteva zile înainte de trecerea acestuia în opoziție. Și pe urmă iar așa și tot așa.

Ducând viață destul de grea, i-a venit și lui ceasul, și s-a însurat ca toată lumea. L-a înșelat la început soacră-sa, nu i-a dat zestrea făgăduită – el a zis și n-a prea zis ceva. L-a înșelat nevasta întâia oară – el a zis prea puține. A doua oară – n-a zis nimic. Dar odată, la Blagoveștenii, a făcut ce-a făcut și din toată sărăcia a cumpărat un crap mare și borțos, ceva rar: patru chile și plin cu icre. L-a dus acasă și a rugat pe nevastă și pe soacră să i-l facă umplut la cuptor cu stafide și coconari. Femeile, din una într-alta, mai cu treabă, mai cu vorba, au uitat să scoată peștele la vreme. Când l-a dat la masă – sfarog. Cănuță și-a ieșit din pepene. Fără nicio vorbă și-a lăsat nevasta și a pornit divorț a doua zi cu probe de altă dată; ar fi pornit numaidecât, dar nu se putea, era sărbătoare, mâncare de pește, nu se ținea tribunal.

Femeia era însărcinată... A început să plângă, că ce o să se facă ea fără Cănuță. El n-a vrut s-asculte. De necaz, de mâhnire, femeia a lepădat la mă-sa și cât pe-aci să moară de boală și de mizerie. A alergat soacră-sa la el:

— Cănuță maică, fie-ți milă! e nevastă-ta, iart-o! se prăpădește fata, moare! ce Dumnezeu! Cănuță maică, pentru un crap! Aș! Cănuță, bărbat strașnic, o ținea întruna:

— Crap necrap, nu se poate, cocoană! am pornit hârtie, s-a isprăvit.

(I.L. Caragiale, *Cănuță, om sucit*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre **particularitățile unui text poetic de Ion Barbu.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) și concluzia/sinteza.

TESTUL 32 DSP

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Popa Smântână și Popa Dracului i se zicea în Iași lui Creangă, de când îl ridiculizase Iacob Negruzzi în satira Electorale, *pentru că Creangă făcuse politică democrată, liberală, împotriva Junimii.*

Mult mai târziu a luat Creangă contact direct cu cercul select al Junimei. Având cultul și respectul cărții, el, cu cele patru clase de seminar, era prea timid ca să

păşească singur pragul unei societăţi savante, în care profesorii de universitate discutau ştiinţă înaltă, filosofie complicată şi literatură rafinată.

Creangă a fost „descoperit" de marele poet Eminescu pe când era revizor şcolar al Iaşului. Această piatră preţioasă, cum se zicea la Junimea, şedea ascunsă în pulberea şcolii primare, până ce au văzut-o strălucind ochii pătrunzători ai revizorului poet. Eminescu l-a îndemnat pe Creangă să scrie, el l-a introdus la Junimea, care avea, precum se ştie, celebra deviză, pronunţată de Petre Carp în superba lui trufie:

„Intră cine vrea, dar rămâne cine poate."

Nu numai că a putut rămâne, dar acest copil de ţăran din Humuleşti dovedeşte un aristocratic fond sufletesc, o estetică fină de artist de rasă, şi trece la posteritate strălucind în fruntea stiliştilor limbii române. În modestia lui, Creangă n-a putut nici visa că odată, opera lui – „ţăräniile mele" cum le numea el – va fi tradusă şi admirată în Anglia şi Germania.

Un profesor francez de la Rouen prepară acum o teză de doctorat, având ca subiect opera lui Creangă.

S-a scris adesea despre prietenia legată între Eminescu şi Creangă.

Ce-i apropia pe aceşti oameni aşa de deosebiţi?

Eminescu, poet fin, închis, sensibil, c-o vastă cultură filosofică şi artistică dobândită după profunde studii în străinătate.

Creangă, seminarist, rămas tot ţăran în fundul sufletului său, vesel, glumeţ, dar fără să ştie limbi străine, fără cunoştinţa clasicismului antic şi a romantismului nemţesc, cu puţină carte, dar cu multă minte.

Tocmai nota distinctivă a firei poporului, care face suprema frumuseţă a operei lui Creangă, îl atrăgea pe Eminescu. Nopţi întregi, în faţa unui pahar de vin, a stat marele poet sorbind cu nesaţiu farmecul povestirilor, humorul, spiritul, sarcasmul şi filosofia poporului, redate cu măiestrie de talentul pe care Creangă îl avea din naştere. [...]

„Nu-l pot uita, scrie Eminescu despre Creangă, pe marele meu prieten, care a ştiut în nopţile înstelate petrecute în cerdacul bojdeucei de la Iaşi să-mi cânte ca un rapsod din alte vremuri minunatele poveşti rupte din sufletul Moldovei, căci glasul lui avea ceva din armonia divinităţii."

(Jean Bart, „Ion Creangă", publicat în *Adevărul literar şi artistic*, 20 aprilie 1930)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Precizează câte un sinonim contextual pentru următoarele cuvinte: *a ridiculiza, armonie.* **4 puncte**

2. Explică semnificaţia expresiei de la *Junimea*: *„Intră cine vrea, dar rămâne cine poate."* **4 puncte**

3. Prezintă două trăsături ale prozatorului evocat, care reies din text. **4 puncte**

4. Transcrie un enunţ care indică atitudinea autorului faţă de Ion Creangă. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, modul cum marele prozator a intrat în cercul select al Junimii. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **prietenie**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două trăsături ale tradiționalismului literar:**

Biserica de altădată, ce ctitor mi te-a scos în cale
Cu zarzării din curtea veche și năpădită de urzici,
Sub coperiș lăsat pe-o rână, la margine de mahalale,
Sub turnul mângâiat în aripi de raze și de rândunici...

Cu chipul șters în zugrăveală: Matei și Marcu, Ion și Luca,
Evangheliștii de pe vremuri, tuspatru, predică-n pustiu –
Amurgul doar și toamna, singuri, dau să pătrundă prin uluca
Grădinii Domnului, pe care azi credincioșii n-o mai știu...
[...]

(Ion Pillat, *Biserica de altădată*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ din perioada interbelică.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final.

Subiectul I ____________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

La sfârşitul Primului Război Mondial, lumea îşi dădea seama că nimic nu mai era ca înainte. Un război distrugător de patru ani, care antrenase tot globul într-un cataclism soldat cu milioane de morţi, cu distrugeri de neînchipuit până nu demult, golind de sens o morală şi un stil de viaţă, lăsa în urmă o epocă ireversibil apusă. Supravieţuitorii şi mai ales cei tineri deschid ochii asupra unei scene care părea goală, dincolo de ruine şi suferinţe. Ca întotdeauna, sentimentul de a fi scăpat dintr-un mare pericol se traduce şi printr-o manifestă bucurie de a trăi, de a-şi face planuri. [...]

Călătoriile şi respectiv împărtăşirea experienţelor prilejuite de aceste călătorii, în ţară şi mai ales în străinătate, erau una dintre cele mai fireşti, mai simple şi mai aşteptate modalităţi de a „participa la toate cele ale lumii" şi de a „trăi în prezenţa aventurii". Aşa se face că, indiferent de motivări, asistăm în deceniul de după Primul Război Mondial la o explozie a excursiilor şi călătoriilor, de scurtă sau medie durată, mai ales ale tinerilor: excursiile seriilor de absolvenţi ai liceului, de bacalaureaţi, a căror vogă începuse încă înainte de război, se înmulţesc. Într-o astfel de excursie şcolară, deşi era acum student, îşi face şi Eliade botezul unei activităţi care-l va pasiona şi va constitui în multe privinţe o poartă de acces către alte zone de interes şi de cercetare. În primăvara anului 1927, el pleacă în Italia cu o excursie a liceului pe care îl absolvise şi trimite ziarului Cuvântul *o serie de corespondenţe cu note de drum din călătoria care îi rămâne în memorie drept „cea mai luxoasă şi cea mai perfectă călătorie din tinereţe".*

Ca şi alţi adolescenţi cu preocupări pentru ştiinţele naturale şi pentru excursiile în care puteau herboriza sau aduna gâze pentru insectar (nu altfel a început pasiunea lui Nabokov pentru entomologie şi botanică, cu ierbare şi colecţii de insecte), şi el a simţit de timpuriu nevoia de a împărtăşi experienţa sa în domeniu şi a debutat într-o revistă de călătorii şi de curiozităţi geografice citită de tineri. Aşa a ajuns Eliade să publice în* Ziarul ştiinţelor şi călătoriilor *dări de seamă despre excursiile la care a participat şi mici note cu observaţii despre curiozităţi şi fenomene necunoscute din lumea micilor vietăţi: „Spre plaiul Ciontii" (text despre o excursie şcolară) sau seria „Din carnetul unui cercetaş" în 1922. La el, nevoia de a scrie era o consecinţă firească a unui apetit cu totul neobişnuit pentru lecturi. Stimulat de amploarea preocupărilor lui Iorga şi de frecvenţa publicaţiilor sale, tindea inconştient să-l imite: „Visam să pot scrie şi eu..." şi făcuse chiar o listă de titluri de transformat în cărţi, romane, monografii despre Iorga şi Hasdeu, dar şi un* Manual al perfectului cititor.

(Mircea Anghelescu, *Lâna de aur. Călătorii şi călătoriile în literatura română*)

* A culege plante (pentru studiu).

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul secvenţei: *a trăi în prezenţa aventurii.* **4 puncte**

2. Menționează numele ziarului în care Eliade trimite note de călătorie din Italia. **4 puncte**

3. Prezintă un aspect prin care oamenii, după experiența Primului Război Mondial, au simțit nevoia să călătorească mai mult. **4 puncte**

4. Transcrie un enunț semnificativ privind atitudinea lui Eliade față de studiu. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, dorința tânărului Eliade de a fixa prin scris fiecare experiență de călătorie. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **efectele călătoriilor asupra operelor unor scriitori**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, **evidențiind două trăsături ale simbolismului:**

Și toamna, și iarna
Coboară-amândouă;
Și plouă, și ninge –
Și ninge, și plouă.

Și noaptea se lasă
Murdară și goală;
Și galbeni trec bolnavi
Copii de la școală.

Și-s umezi pereții,
Și-un frig mă cuprinde –
Cu cei din morminte
Un gând mă deprinde...

Şi toamna, şi iarna
Coboară-amândouă;
Şi plouă, şi ninge –
Şi ninge, şi plouă.

(G. Bacovia, *Moină**)

* Vreme umedă şi relativ călduroasă.

Subiectul al III-lea _______________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text studiat, aparţinând lui E. Lovinescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales într-o tipologie sau într-un curent cultural/literar;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două fragmente sau idei;
– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul ales, din seria: construcţia textului argumentativ, interpretări, judecăţi de valoare, calităţile stilului, registre stilistice.

TESTUL 34 DSP

Subiectul I _______________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Neobişnuita opţiune n-a rezultat din retardare estetică sau din inapetenţă organică faţă de nou: puţini poeţi ai perioadei posedau o deschidere culturală comparabilă cu aceea a lui Pillat. Omul care i-a cunoscut personal şi a întreţinut corespondenţă cu Valéry Larbaud, Saint-John Perse, Rainer Maria Rilke, traducând din opera lor, cel care făcea pentru prima oară cunoscute publicului românesc numele lui Robert Frost, T.S. Eliot ori Cari Sandburg se dovedise la curent cu cele mai recente tendinţe ale poeziei universale. A ales însă, în deplină cunoştinţă de cauză, o cu totul altă formulă poetică.

A cunoaşte în profunzime opera lui T.S. Eliot, Trakl ori Rilke, dar a opta pentru o variantă de literatură apropiată mai degrabă de aceea a lui Alecsandri – iată unul dintre paradoxurile frapante ale acestui scriitor complex, de înşelătoare aparenţe olimpiene.

Clasicismul lui Pillat a filtrat substanţa romantică, şi-a însuşit modificările simboliste ale limbajului poetic, a vizitat poezia pură din primul modernism; a grefat apoi aceste cuceriri pe trunchiul unui clasicism fundamental, fără vârstă, descins din moştenirea europeană străveche. Rezultatul: ivirea în literatura română interbelică a unui fel de Lord Tennyson local, cultivator de poezie potolită şi cu vocaţie oficială, în sensul acceptării ei de cât mai mulţi cititori. Aşa cum Tennyson întrupase, poetic, epoca

victoriană în variantă academică, tot aşa Ion Pillat a scris poezia unei belle époque *româneşti prelungite, trecute de pragul Marelui Război – un fel de perioadă victoriană imaginară şi fără sfîrşit.*

A evoca situaţia materială şi statutul social ale omului Ion Pillat devine, în context, aproape obligatoriu. Bogăţia sau sărăcia unui poet rămâne, în general, irelevantă pentru arta sa: a judeca opera scriitorului în funcţie de familia din care el provine şi de averea acesteia ar însemna resurecţia aproape comică a unui marxism primitiv. Totuşi, în cazul special al lui Pillat, condiţia aristocratului bogat a colorat uneori, involuntar, intimitatea poeziei sale.

Adolescenţa şi tinereţea eroului au fost cele ale unui enfant gâté*: liceul la Paris, la un aşezământ cu valoare istorică, „Henri IV"; studii universitare la Sorbona; călătorii în toată Europa, dar mai ales în Grecia şi Italia, la o vârstă când asemenea experienţe devin formative, punându-şi amprenta asupra restului vieţii; învăţarea la faţa locului a principalelor limbi europene de cultură şi lectura în original a marii poezii. În cazul viitorului scriitor, averea familiei Pillat pare a fi fost cheltuită cu maxim folos, într-o investiţie profitabilă pe termen nelimitat.*

Fiindu-i parcă jenă că e un tânăr scriitor bogat într-o ţară unde, de obicei, scriitorii mor de foame, junele Pillat şi-a descoperit timpuriu aplecări de Mecena ce se vor menţine de-a lungul vieţii. L-a sprijinit şi editat pe Macedonski, din a cărui familie spirituală făcea parte, dar şi pe Bacovia; a susţinut financiar apariţia unor reviste importante – totul întreprins însă cu discreţie, aproape pe furiş. A readus satul şi câmpul în poezie scriind una dintre cele mai „naturiste" opere poetice din literatura noastră: un sat privit din pridvorul conacului, sat încărcat de patriarhalitate arhaică, atemporală. Nu va fi satul mitic al lui Blaga, fără ataşe etnologice concrete, ci un sat istoric precis localizat, la Florica ori Miorcani, locuri pe care poetul le-a urcat apoi în legendă.

(Mihai Zamfir, „Modelul Ion Pillat", în *România literară*, nr. 7/2014)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Transcrie numele a doi autori pe care Ion Pillat i-a tradus. **4 puncte**
2. Indică numele liceului la care a învăţat Pillat. **4 puncte**
3. Precizează două trăsături ale autorului evocat, care reies din textul dat. **4 puncte**
4. Prezintă două fapte care îl impun pe Ion Pillat drept un model uman. **4 puncte**
5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, scopul textului. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **modelele culturale**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două trăsături ale realismului:**

De! ce să-i faci mitocanului? Orișicât l-ai ciopli și l-ai polei, el tot își dă în petec.

Sosit de la Paris cu diploma de arhitect în buzunar, Voicu era coconaș cu obrazul subțire ca orișicare fecior de boier și nu se mai putea întoarce în căscioara din Mahalaua Iancului, care se mai dărăpănase în timpul celor din urmă șase ani de când mumă-sa rămăsese văduvă.

Nu împlinise încă vârsta de unsprezece ani când a luat bursa de la Liceul „Sf. Sava", mai petrecuse șase ani în străinătate și pierduse deprinderea de a trăi în casă cu ferestre mici, cu tavanul scund și muruită pe jos. A tras dar, cum se cuvenea unui tânăr cu pozițiunea lui, la hotel.

Muma lui însă tot mumă îi rămânea: ziua următoare s-a gătit, a oprit o birjă și s-a dus s-o vadă.

Era dator s-o facă aceasta.

E însă mare lucru învățul din copilărie.

N-a stat nici un sfert din ceasul pentru care venise și a și început să-și facă planul cum are s-o repare casa și cum are s-o împrejmuiască. Ba a rămas și de prânz, și după-prânz s-a dus cu mumă-sa la țața Marghioala, în Mahalaua Oborului, unde frate-său Duțu avea o mică rotărie, iar vărul său Tudor era tovarăș la o băcănie.

(Ioan Slavici, *Mitocanul*)

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvențe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalități de caracterizare a personajului.

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

O poveste care începe ca un breaking-news, continuă ca un basm şi se termină ca un raport...

Copiii internetului devin mobili. Rezultatele unei noi cercetări la nivelul Europei ne arată că 53% dintre copiii europeni (9-16 ani) deţin un smartphone şi 48% folosesc smartphone-ul zilnic pentru a intra pe internet. În România 28% dintre copiii de aceeaşi vârstă au un smartphone şi 21% intră zilnic pe internet de pe un astfel de dispozitiv.

Imaginara voce impacientă a crainicei se stinge şi o întrebare pare să se nască: este de rău? Trebuie reactivat discursul care începe cu „România este din nou la coada Europei...”? Sau este de bine – pentru că, uite, copiii noştri mai ştiu să copilărească?

Să ne adâncim puţin în istorie ca să încercăm să vedem de unde vine întrebarea şi apoi să citim printre rapoarte să găsim şi un răspuns.

De la tipar încoace, la cinema, radio, telefon, televizor şi internet, apariţia fiecărui nou mediu de comunicare a dat naştere la două coruri antagonice: cel al tehnofililor şi cel al tehnofobilor.

Primii îşi arătau imediat susţinerea exprimându-şi speranţa (convingerea?) că multe din problemele societăţii, dacă nu toate, îşi vor găsi rezolvarea odată cu apariţia noii tehnologii. Acces facil şi democratic la informaţie, comunicare mai uşoară, educaţie mai bună şi pentru cât mai mulţi, participare sporită (în termeni cantitativi, dar şi calitativi) la viaţa cetăţii (datorată mai ales plusului de informare şi educare); acestea şi multe alte avantaje derivate din primele au fost puse pe rând pe seama apariţiei câte unui nou mediu de comunicare.

De cealaltă parte, scepticii sau tehnofobii erau şi ei pe poziţie, ca să atribuie respectivei tehnologii toate relele de la acel moment ale societăţii, ştiut fiind că trecutul este întotdeauna epoca de aur, iar prezentul... (de cianură, era să-mi scape mâna pe tastatură). Violenţă, sexualitate, degradarea valorilor morale, învăţământ mai slab pentru că tinerii de azi nu mai fac acelaşi efort ca cei dinainte, neseriozitate, lipsa implicării civice (pentru că, nu e aşa, tinerii nu vor decât să se distreze) sunt clamate din partea cealaltă a arenei.

Ambele tabere au însă ceva comun: anume ideea că cei mai expuşi la beneficiile sau la pericolele respectivei tehnologii sunt copiii. Ei trebuie încurajaţi sau protejaţi, după caz, pentru că sunt concepuţi, de ambele părţi, în cadrul aceleiaşi ideologii, drept copilul maleabil, copilul-încă-nu-un-întreg care poate fi modelat după dorinţă. [...]

Ultimul în acest şir al tehnologiilor este internetul; şi, pentru că în acest domeniu întotdeauna ultimei lansări i se pune imediat un punct şi i se mai adaugă ceva, am spune că ultimul este internetul mobil. Iar speranţele şi temerile pe care le-a generat sunt pe măsura locului pe care îl ocupă.

Astfel pare fantastic ca o chestie cât o carte sau cât o agendă sau chiar mai mică, pe care poţi să o ai tot timpul la tine, să conţină volumul de cărţi al unei biblioteci judeţene bine dotate, ca să nu mai vorbim de ce înseamnă să poţi urmări de oriunde

de pe glob, uneori în timp real, cursurile de la marile universități ale lumii, să vezi pozele trimise de Curiosity sau ce se întâmplă la CERN, să vizitezi muzeele lumii la ora de arte plastice – și exemplele din domeniul educației ar putea continua la nesfârșit. Mai mult, dispozitivul îți permite să interacționezi oricând cu prietenii deja existenți, să-ți faci prieteni noi din alte colțuri ale lumii, să te exprimi prin cuvinte dar și prin fotografii, să intervii în grupuri, să susții sau să fii susținut de către ceilalți în momentele de cădere.

(Anca Velicu, „Copiii internetului devin mobili! Și?",
în *contributors.ro*, 21 octombrie 2013,
http://www.contributors.ro/media-tech/copiii-internetului-devin-mobili-si/)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Explică semnificația expresiei *Să ne adâncim puțin în istorie* din text. **4 puncte**
2. Precizează rolul procentelor utilizate în primul paragraf. **4 puncte**
3. Prezintă două avantaje ale internetului mobil, care reies din text. **4 puncte**
4. Formulează într-un enunț o idee sugerată de titlul articolului. **4 puncte**
5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, efectele pe care diversele inovații ale tehnologiei le pot avea asupra copiilor, valorificând idei din text. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **avantajele și dezavantajele folosirii internetului**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două trăsături ale genului epic**:

Afară plouă mărunțel, ploaie rece de toamnă, și boabele de apă prelingându-se de pe streșini și picând în clipe ritmate pe fundul unui butoi dogit, lăsat gol într-adins la umezeală, făceau un fel de cântare cu nenumărate și ciudate înțelesuri. Legănate de mișcarea sunetelor, gândurile omului începură să sfârâie iute în cercuri strâmte, apoi

încet-încet se rotiră din ce în ce mai domol, în cercuri din ce în ce mai largi, și tot mai domol, și tot mai larg. Când cercul unui gând ajunse-n fine așa de larg încât conștiinții îi era peste putință din centru să-l mai urmărească din ce se tot depărta – omului i se pare c-aude afară un cântec de trâmbițe... militari, desigur.

Hangiul ascultă mai bine: cântecul strălucește din ce în ce mai tare. Se apropie.

D-l Stavrache iese afară pe prispa cârciumii.

E o zi luminoasă de primăvară.

În adevăr niște militari, o companie care urcă la deal în marș de paradă. Tot satul: oameni, copii, câini fac alai după militari.

Au ajuns în fața hanului. Căpitanul comandă oprirea pe loc.

Hangiul rămâne trăsnit: Căpitanul!

Căpitanul bagă sabia în teacă și înaintează către d-l Stavrache; acesta se dă pas cu pas mereu înapoi până în cârciumă, închide repede ușa și-ncearcă s-o încuie; dar până să clipească, ușa sare din țâțâni și căpitanul s-arată-n prag și, râzând cu hohot, strigă:

— Gândeai c-am murit, neică?

(I.L. Caragiale, *În vreme de război*)

Subiectul al III-lea ____ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text narativ de G. Călinescu**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final.

TESTUL 36 DSP

Subiectul I ____ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Primele intenții hocheistice în România sunt consemnate la București, în anul 1910, conform volumului Sportul românesc de-a lungul veacului, *îngrijit de autorii Emil Ghibu și Ion Todan. Atunci sunt organizate mai multe echipe de școlari, dar ideea nu prinde cheag din pricina lipsei de organizare. Același motiv avea să fie regăsit și în coloanele* Revistei Automobile, *în numărul său din decembrie 1910, unde se susține că „lipsa de organizare a echipelor de școlari a făcut ca un campionat de hochei să nu se dispute." Totuși, notăm ca element de pionierat această încercare nedusă până la capăt de a implementa hocheiul în România în acest prim deceniu al secolului XX.*

Mult mai intense sunt evenimentele hocheistice la Braşov, pe lacurile de la Noua. Acolo, vechile familii Dîrste şi Noua reprimiseră în sânul lor fiii rătăcitori care, din dorinţa de a-şi face un rost, plecaseră în perioada 1900-1905 în Canada şi Statele Unite ale Americii. O parte dintre aceştia s-au întors acasă şi au adus cu ei tainele hocheiului, deprinse peste Ocean. Astfel, în iarna dintre anii 1917 şi 1918, pe lacul Noua, cele două familii joacă şi popularizează hocheiul. „Primele echipe de hochei pe gheaţă din Braşov au apărut în zonele unde se practica şi patinajul, respectiv în Dîrste-Noua (unde lacurile erau, iarnă de iarnă, amenajate pentru patinaj) şi Centru-Schei, unde, la baza sportivă Tenis Club, actualmente Olimpia, pe terenurile de tenis iarna se amenaja un patinoar de mari dimensiuni. Între anii 1917 şi 1922 cele două echipe jucau iarna aproape săptămânal câte un meci prin rotaţie la Tenis-Club şi Noua lac. Astfel, în scurt timp, numărul de jucători a început să crească, iar calitatea jocului să fie din ce în ce mai ridicată. Începând cu iarna 1918-1919 s-a coagulat o bună echipă de hochei pe gheaţă şi la Tenis-Club Bucureşti, unde mare parte din elitele Capitalei frecventau clubul", notează şi sursa electronică www.thehornets.ro.

Extrem de interesantă este şi modalitatea în care hocheiul a cucerit „ducatul gheţii" de la poalele Munţilor Harghitei, adică municipiul Miercurea Ciuc. În luna noiembrie a anului 1928, la cinematograful din oraş, înaintea unui film artistic, a rulat un documentar despre meciurile de hochei dintre puternicele naţionale ale Austriei şi Canadei. Pelicula, realizată la Viena, i-a încântat atât de tare pe tinerii practicanţi ai patinajului din Miercurea Ciuc, încât au trecut imediat la treabă. După cum evocă Mihai Flamaropol în cartea sa, Amintiri din fotbal şi hochei, *apărută la Editura Sport-Turism în 1981, opt tineri cu vârste cuprinse între 18 şi 23 de ani au înfiinţat formaţia* Clubul de patinaj Miercurea Ciuc. *Ei şi-au procurat din fonduri proprii echipament, au memorat prevederile regulamentare din filmul austriac şi au amenajat un teren. Debutul s-a produs în ianuarie 1929, la Sinaia, când echipa ciucană a răspuns provocării celor de la Tenis Club Român. Spre deliciul spectatorilor, hocheiştii harghiteni au descoperit în timpul meciului că aplicaseră eronat multe reguli în timpul antrenamentelor...*

(Cristi Frisk, „Poveştile de început ale hocheiului românesc", pe www.historia.ro, https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/povestile-de-inceput-ale-hocheiului-romanesc)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul secvenţei: *ideea nu prinde cheag.* **4 puncte**

2. Menţionează numele oraşului în care a rulat un film documentar despre meciurile de hochei din Austria şi Canada. **4 puncte**

3. Indică două aspecte care au dus la popularizarea acestui joc în spaţiul autohton. **4 puncte**

4. Precizează un efect al lipsei de organizare a echipelor de şcolari la începutul secolului XX. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, ideea preluării unor sporturi străine şi practicarea lor în spaţiul românesc, având în vedere textul. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **importanţa cunoaşterii istoriei unor sporturi**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind **două trăsături ale descrierii literare**:

Peste câteva zile, singur, prin munţi, sau (mai liric) prin munţii tinereţii. Stabilirea „itinerariului” scoate din umbră atâtea imagini de altădată... O noapte albastră deasupra Durăului, în septembrie... Luna, izbutind în sfârşit să urce Ceahlăul dinspre Buhalniţa, apăru candidă şi sinistră între două stânci, apoi dispăru în dosul Panaghiei şi pe urmă, după ce stătu o vreme nehotărâtă de-asupra prăpastiei, veni pe biserica schitului. A doua zi, pe Ceahlău... Bolta imensă de azur, acoperind priveliştile scânteietoare... Monştrii pietrificaţi de pe munte, culcaţi, ori în picioare, unii binevoitori, alţii agresivi sau bizari. (Era şi unul amical şi hilar, în mijlocul platoului.) Culmile negre din vale târându-se spre piciorul muntelui colosal, ori alergând speriate în toate părţile şi oprindu-se brusc, halucinate. Când vineţi, când roşii, munţii înalţi de pe Bistricioara, strălucind în soare cu toate stâncile lor... Departe, în singurătăţi adânci, munţii cei din urmă – aproape nori, albi translucizi – încremeniţi în gloria infinitului, impresionând mai mult sufletul decât ochiul, înfiorând „voinţa”, ca şi muzica, răscolind în adâncurile ancestrale spaime, nostalgii, mitologii defuncte... Şi-n fundul prăpastiei, la utrenie, aiurând, sunetul clopotului de la schitul invizibil...*

Încă şi mai din adâncul vremii, Borca, cu dimineţile care sunau cristalin, cu zilele înalte şi luminoase, cu nopţile care veneau din pădure ude, cu miros de ferigă... Şi imagini răzleţe dintr-o vară sau alta, unele greu de localizat în timp: un curcubeu la depărtare de câţiva stânjeni, văzut din vârful Hălăucii: un cerc care abia îşi înscria statuia proiectată în el, rupt în partea de jos de umbra picioarelor mele.

(Garabet Ibrăileanu, *Adela*)

* Slujbă ortodoxă oficiată înaintea liturghiei.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text narativ de Mihail Sadoveanu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalități de caracterizare a personajului.

TESTUL 37 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

*Situată în apropiere de Podul Carol și de Piața Staroměstské, Biblioteca Klementinum, al doilea cel mai mare complex de clădiri din Praga după Castelul Praga, este un veritabil exemplu de frumusețe al arhitecturii baroce**.

Cu o colecție impresionantă de circa 20.000 de cărți, Biblioteca Klementinum este considerată una dintre cele mai frumoase și maiestuoase biblioteci din întreaga lume și un must-see *în capitala Cehiei.*

Klementinum a fost construit pe o suprafață de două hectare și a servit, de-a lungul istoriei, ca domeniu de lucru pentru mulți mari astronomi, oameni de știință, matematicieni, filosofi și istorici.

*Fondată ca mănăstire dominicană în perioada medievală, biblioteca Klementinum a devenit colegiu în 1556, fiind la un moment dat cel mai mare colegiu iezuit*** *din lume. În anul 1622, Biblioteca Universității Carol a fost transferată aici, aceasta urmând să fuzioneze cu Universitatea Klementinum în 1654. Iezuiții au rămas aici până în 1773, când împărăteasa Maria Tereza a Austriei a transformat Klementinum în observator, bibliotecă și universitate. Din 1781, Biblioteca Națională Klementinum a devenit publică, urcând în popularitate atât în rândul pasionaților de lectură și a oamenilor de știință, cât și în rândul celor interesați de arhitectură și de design interior.*

Un tur al Klementinumului include Biblioteca Barocă (Sala Barocă), Turnul Astronomic, Holul Meridian și Capela Oglinzilor. Totodată, din galeria situată în partea de sus a Turnului Astronomic, vei avea oportunitatea extraordinară de a te bucura de cea mai frumoasă priveliște din Praga, cea a Orașului Vechi, care include o mulțime de obiective turistice splendide.

Proiectată de Dientzenhofer ca un loc privat de cult, capela este împodobită cu oglinzi prețioase, elemente de stuc și fresce care ilustrează viața Fecioarei Maria.

Decorul său armonios – se observă pereții marmorați, podelele aurite cu ornamente din stuc, fresce pe tavan şi oglinzi în toate direcțiile – creează o privelişte unică. […]

Datorită decorului impresionant şi acusticii foarte bune, Capela Oglinzilor găzduieşte, deseori, concerte şi alte tipuri de evenimente culturale.

Construită în 1722, aula îşi păstrează încă intacte aspectul şi ornamentele arhitecturale. Astfel, ea ne oferă un exemplu de bibliotecă barocă autentică. Cărțile din această sală constituie o colecție impresionantă de literatură teologică tipărită, scrisă în toate limbile, şi sunt colecționate din anul 1600 până în zilele noastre. Cărțile cu coperți albe şi cu marcaj roşu există aici încă din perioada iezuită. Decorarea tavanului, creat […] de Jan Hiebl, simbolizează studiul şi înțelepciunea antică – bază ce a condus la profeții biblice şi, mai târziu, la învățături creştine.

Turnul Astronomic are o înălțime de 68 de metri şi oferă, din vârf, posibilitatea de a admira superba privelişte de 360 de grade a centrului istoric al oraşului Praga. Turnul a fost realizat în perioada în care s-a finalizat construcția Bibliotecii Baroce şi a Capelei Oglinzilor. […]

În Capela Oglinzilor se organizează, de asemenea, concerte de muzică clasică şi jazz, unde prestează artişti de top din Cehia şi din alte părți ale lumii.

(„Biblioteca Klementinum din Praga, una dintre cele mai frumoase din lume",
www.blog.eurolines.ro,
http://blog.eurolines.ro/foto-biblioteca-klementinum-din-praga-una-dintre-cele-mai-frumoase-din-lume/)

* *Baroc* – stil artistic (sec. XVII-XVIII) caracterizat prin gustul pentru colosal şi grandios, prin ornamentație bogată.

** Instituție de învățământ în care se predau dogmele iezuite (ordin de călugări catolici).

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Indică două sinonime pentru sensul din text al cuvintelor *maiestuos* şi *a fuziona*. **4 puncte**
2. Precizează rolul simbolic al tavanului Bibliotecii Klementinum. **4 puncte**
3. Menționează numele a două personalități legate de istoria instituției. **4 puncte**
4. Prezintă două oportunități turistice ale vizitării Bibliotecii Klementinum din Praga. **4 puncte**
5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, rolul unui asemenea text despre un cunoscut obiectiv cultural praghez. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **beneficiile frecventării unor mari biblioteci europene**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei;
12 puncte

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind **două mijloace/procedee artistice:**

Zburam pe aripi strălucite...
Copilul cel de altădată
Nevinovat ca şi o fată
Neveştejită de ispite,
E azi mocirla noroioasă
Cu adâncime-ntunecoasă
Şi cu miasme otrăvite.*
Sunt eu de vină, sau nu sunt,
Oh! Dumnezeule preasfânt,
Auzi-mi glasul pocăinţei,
Redă-mi puterea biruinţei,
Refă-mă omul care-am fost
Sau dă-mi obştescul adăpost...
Zburam pe aripi strălucite.

(Alexandru Macedonski, *Zburam*)

* Miros rău.

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text narativ de Camil Petrescu**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare a personajului.

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Ca orice mare autor, Caragiale sfârşeşte prin a nu mai putea fi citit din cauza abuzului de exegeză. Fiecare istoric sau critic literar, fiecare regizor de teatru sau film, fiecare condeier, profesionist sau de ocazie, îl dublează pe scriitorul Caragiale, cu un Caragiale privat, reamenajat după gustul, obsesiile, idiosincraziile şi „creativitatea" proprie. Toţi se simt în posesia „adevăratului" Caragiale: mai subtil, mai complicat, mai „original", mai spectaculos, mai fistichiu, mai „actual" decât cel pe care îl ştie lumea. De acord: avem de a face cu unul din inevitabilele efecte colaterale ale lecturii: orice cititor îşi face – şi are dreptul să-şi facă – o imagine personală despre textul pe care îl citeşte. Cu atât mai mult, orice hermeneut poate „descoperi" unghiuri de atac insolite, poate risca ingenioase tatonări printre rânduri. Cu condiţia să nu creeze, prin efortul său inovator, un alt text şi un alt autor. Adică să nu pretindă a fi mai deştept, mai talentat, mai profund decât însuşi obiectul strădaniilor sale.*

*Tot omul e pândit, astăzi, de cel puţin două maladii insidioase**: suntem (mereu) foarte ocupaţi şi vrem să fim (mereu) foarte inteligenţi. Rezultatul e, în primul caz, o semnificativă pierdere de libertate, iar în al doilea – o ireversibilă înstrăinare de bucuriile simple. Ambele maladii sunt la antipodul „caragialismului". „Fiţi sănătoşi şi veseli!" – e formula de încheiere a multor scrisori din corespondenţa lui Caragiale. A-l citi cu o mină tragică, a identifica peste tot urme de cianură, a recolta din fiecare rând probe de bilă neagră, amărăciuni, acreli, exasperări, cinisme, suferinţe disimulate şi clovnerii tragice e a merge în răspăr cu firea şi geniul său. Da, Caragiale e un om întreg, ştie ce e tristeţea, dezamăgirea, descumpănirea. Are pagini cutremurător patetice, după cum are pagini de un haz nebun şi de o devastatoare savoare ludică. Dincolo însă de umorile lui schimbătoare, de suişurile şi coborâşurile destinului şi ale firii sale, trebuie, cred, să ne veselim, clipă de clipă, de veselia lui, de râsul lui genuin***, de aplecarea lui spre chef aşezat şi amuzament. Caragiale e, fireşte, un observator critic, un om al ironiei şi al deriziunii, dar toate pe un fundal de voioşie existenţială, de convivialitate tonică. Oamenii şi lumea îl distrează. Îi plac taclaua, anecdota, comédia vieţii. Cum spune într-o scrisoare, „petrece nebuneşte, ca toţi oamenii cuminţi". Şi poate că marea lecţie a lui Caragiale pentru România de azi nu constă doar în semnalarea nevindecabilelor noastre derapaje, stereotipii şi rele moravuri, ci şi în recuperarea unei virtuţi esenţiale: virtutea bunei-dispoziţii, a bunului dozaj dintre seriozitate şi relativism, dintre melancolie şi zâmbet, dintre „criză teribilă, mon cher!" şi „a se slăbi!".*

Pe scurt, e păcat să-l citeşti pe Caragiale fără bucuria de primă instanţă a glumei enorme sau minore pe care o oferă fiecare frază. Trebuie să ştii să descoperi, de pildă, cu câtă vervă şi competenţă stâlceşte, în joacă, limba franceză, în cutare scrisoare către Alceu Urechia („Douleurs vouloir pas passer!"), să râzi candid de asocieri de tipul „mitologic-mitocănesc", să savurezi alunecarea „Constituţiei" spre „Costicuţie", să citeşti cu glas tare, printre hohote de râs, descrierea lenei cronice valahe drept

*„Pigritia orientalis fetida", sau „stenograma" năucitoare a modului „cum se înțeleg țăranii". Când o vajnică matroană română își admonestează copilul care își bagă mâna în nas în prezența perechii regale, spunându-i, printre dinți: „Șezi frumos că te vede madam Carol!", nu e vorba nici de antimonarhism, nici de critica pedagogiei „burgheze", ci, înainte de toate, de hazul imanent**** al unui simplu caraghioslâc*****. Nu mă grăbesc să evacuez pe „abisalul" Caragiale* [...]. *Dar recunosc că, din când în când, mă trezesc spunând prompt: „Mofturi!". Și mă întorc, destins, la deliciile înveselitoare care îmi ies în întâmpinare pagină de pagină.*

(Andrei Pleșu, „Veselul Caragiale", în *Dilema Veche*, nr. 458, noiembrie 2012, http://dilemaveche.ro/sectiune/situatiunea/articol/veselul-caragiale)

* (aici) Aversiune față de ceva.
** Viclean, șiret.
*** Natural.
**** Intrinsec.
***** Lucru neserios.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul secvenței: *a merge în răspăr cu firea și geniul său.* **4 puncte**

2. Indică numele unui destinatar al scrisorilor lui Caragiale, evocat în text. **4 puncte**

3. Prezintă două aspecte care îl definesc pe *veselul Caragiale.* **4 puncte**

4. Transcrie un enunț semnificativ pentru atitudinea autorului față de receptarea dramaturgului. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, următorul fragment: *Da, Caragiale e un om întreg, știe ce e tristețea, dezamăgirea, descumpănirea. Are pagini cutremurător patetice, după cum are pagini de un haz nebun și de o devastatoare savoare ludică.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **recitirea clasicilor**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind **două mijloace/procedee artistice**:

Scrisoarea ta mi-a destrămat
A visului beteală,
Ce viperă ţi-a-mprumutat
Veninul drept cerneală?...

Cu slova ta vin anii toţi,
Şi-n vraja lor mă fură...
În rostul ei mărunt, cum poţi
Să-nchizi atâta ură?...

Cetind-o azi, ca alte dăţi,
În mine-un gând tresare:
Ce-ar fi s-o sfârtic în bucăţi
Şi s-o arunc în mare?

Din ale scrisului tău veşti
Otrava s-ar desprinde,
Că mâine-atât amar de peşti
Pescarii n-ar mai prinde...

(Octavian Goga, *Scrisoarea ta...*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui roman obiectiv**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă.

TESTUL 39 DSP

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Istoria Casei Capşa se leagă de istoria familiei macedonene Capşa, venită în ţara noastră după distrugerea oraşului Moscopole. Pe la mijlocul secolului al XIX-lea, patru fraţi, Vasile, Anton, Constantin şi Aron, înfiinţează cofetăria Casa Capşa.

Ideea lor a fost aceea de a aduce ceva nou pe piaţa dominată de dulciurile turceşti, baclavale inundate de miere, sarailii, şerbeturi aromate şi rahat lokum. Ei au propus „bombonurile" franţuzeşti care aveau să câştige gusturile românilor, încurajaţi şi de modernizarea şi îndreptarea spre Vest a Principatelor Române.

Cofetăria s-a deschis pe 6 iulie 1852 şi, având un succes enorm, la numai doi ani, familia Capşa avea să deschidă o nouă cofetărie tot pe Podul Mogoşoaiei, în casa Castrisoaiei [...].

Astfel Casa Capsa s-a impus foarte repede, iar cofetari renumiţi din Bucureşti, ca Giovanni Flore şi Fialkovski, au fost nevoiţi să recunoască supremaţia cofetăriei Capşa.

Dacă la început deserturile şi ciocolata erau aduse direct de la Paris, treptat fraţii Capşa au început să califice şi cofetari români. Tot fraţii Capşa au introdus o nouă modă în Principate, înţelegând că ambalajul vinde marfa. Astfel, alături de bomboane, au adus şi bomboniere, cartonaje, cutii de lemn produse la Karlsbad, Viena sau Hamburg, ei mai folosind şi hârtie dantelată, coli de hârtie de aur şi argint, staniol şi panglici decorative.

În 1869, Grigore Capşa, plecat să înveţe meserie în Franţa, a fost atât de bun, încât a fost singurul străin căruia i s-a permis să participe la Expoziţia din Paris. Aici însăşi regina Eugenia l-a lăudat, promiţându-i că îl va numi furnizorul casei regale. Din păcate, războiul franco-prusac a împiedicat această promisiune să se realizeze şi Casa Capşa a pierdut o mare ocazie de a se face recunoscută pe plan extern. În 1876 la conducerea Casei Capşa rămâne doar Grigore, iar în 1886 s-a extins deschizând un hotel şi „Salonul de Consumaţie" care va deveni celebra Cafenea Capşa.

La sfârşitul secolului XIX şi începutul secolului XX, Casa Capşa a devenit frecventată de elitele societăţii româneşti: Brătienii, Take Ionescu, Nicolae Filipescu. Cei care frecventau Casa Capşa erau atât de implicaţi în viaţa politică, încât se zicea că acolo se făceau şi se destrămau guvernele, iar Tătărescu a cerut în repetate rânduri să închidă Casa Capşa deoarece, zicea el: „acolo e capul tuturor răutăţilor". Casa Capşa avea să fie închisă într-un final în anul 1936.

După 1930, Casa Capşa devine casa scriitorilor. Ion Barbu aproape că îşi mutase biroul la Capşa, fiind nelipsit de acolo. Printre alţi clienţi se numărau şi Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Ionel Teodoreanu, Ion Minulescu, criticul Şerban Cioculescu.

Tudor Arghezi a făcut chiar şi un portret al omului care frecventa Capşa: „Capşistul este un individ inteligent şi primejdios şi critica reală se face la Capşa, nu în presa literară. Dacă eşti prost la Capşa, e imposibil să fii deştept altundeva, măcar în scris". Virgil Carianopol spunea că dacă vrei să devii scriitor, îţi trebuie mai întâi „botezul Capşei".

În anii săi de glorie, Casa Capşa a găzduit recepţii fastuoase, la care au participat mari personalităţi politice şi artistice ale Europei. În timpul Războiului de Independenţă, acolo luau masa Marele Duce Nicolae, prinţii Urussoff şi Gorceacov. Ceva mai târziu, pe la Capşa au trecut generalii Gamelin şi Joffre, precum şi fostul preşedinte francez Raymond Poincaré. În timp, Casa Capşa a mai fost onorată şi de prezenţa marilor artişti Sarah Bernhardt, Josephine Baker, George Enescu, Enrico Caruso, Pietro Mascagni, tenorul Iosif Schmidt şi actorul de cinema Harry Baur.

Casa Capşa şi-a dobândit faima internaţională. Astfel, în 1873 i s-a acordat Marea medalie a Expoziţiei de la Viena; în 1881, a primit Medalia de Aur a Expoziţiei de la Bucureşti, iar în 1889, Marea Medalie de aur a Expoziţiei Universale. De asemenea, tot în anul 1882, a obţinut brevetul de furnizor al casei principelui Milan Obrenovici al Serbiei, iar în 1908 pe cel de furnizor al principelui Ferdinand al Bulgariei, dar şi furnizorul oficial al Casei Regale Române din 1882.

Decăderea Casei Capşa a început odată cu venirea comuniştilor la putere. După 1948, Societatea Casa Capşa a trecut, cu tot cu zestrea sa materială, în subordinea Societăţii Comerciale de Stat pentru Exploatarea de Restaurante şi Hoteluri. Deranjaţi de amintirea fastului burghezo-moşieresc invocat chiar şi de numele localului, comuniştii au înlocuit numele cu proletarul „Bucureşti. Braserie şi Restaurant". După 1990, şi-a recăpătat vechiul nume, odată cu restaurarea localului. Dar ceea ce nimeni nu a reuşit încă să-i redea este „spiritul Capşei" [...].

(„Casa Capşa", pe www.bucurestiivechisinoi.ro, http://www.bucurestiivechisinoi.ro/2010/12/casa-capsa/)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Precizează un aspect inovator al cofetăriei „Casa Capşa" la momentul înființării ei. **4 puncte**

2. Indică numele a două personalități literare care au frecventat Capşa. **4 puncte**

3. Prezintă scopul textului dat. **4 puncte**

4. Explică un motiv pentru care Casa Capşa, în secolul al XIX-lea, nu s-a putut face recunoscută pe plan extern. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, următorul fragment: *Tudor Arghezi a făcut chiar şi un portret al omului care frecventa Capşa: „Capşistul este un individ inteligent şi primejdios şi critica reală se face la Capşa, nu în presa literară. Dacă eşti prost la Capşa, e imposibil să fii deştept altundeva, măcar în scris". Virgil Carianopol spunea că dacă vrei să devii scriitor, îţi trebuie mai întâi „botezul Capşei".* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **„spiritul Capşei"**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind **două mijloace/procedee artistice:**

Nu te-apropia, rămâi mereu departe,
Dar zâmbetul acesta să-l păstrezi;
Vrei să clădim cu visele deşarte
O lume-n care mâine n-ai să crezi?...

Rămâi, rămâi aşa cum eşti acuma,
Fii o părere-a sufletului meu;
Mai bine e să nu se pară numa,
Decât să ne încredinţăm mereu.

Doar să visăm c-am fi putut odată,
Să mergem poate pe acelaşi drum,
Eu visător, tu blândă şi curată,
Aşa cum eşti, aşa cum pari acum.

De ce te-ai opri şi mi-ai întinde-o mână,
Când visul meu e-n strălucirea ta
Din tot ce-i azi, nimic n-o să rămână.
Şi mâine, din nou, nu te-aş mai căuta.

(Mihail Săulescu, *Unei trecătoare*)

Subiectul al III-lea ________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui roman subiectiv.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, tehnici narative, perspectivă narativă.

TESTUL 40 DSP

Subiectul I ________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Johann Sebastian Bach s-a născut la Eisenach, în 21 martie 1685, şi provine dintr-o familie de muzicieni organişti. Rămas orfan de mic, a fost crescut de fratele mai mare. Pentru că avea timbru plăcut, cânta duminicile şi la sărbători la biserica din Ohrdruf, la nunţi şi înmormântări. De la 15 ani, îşi câştigă existenţa cântând în

*corul şcolii, ce funcţiona pe lângă biserica Sf. Mihail, la Lüneburg. Avea talent pentru oricare dintre instrumentele: vioară, violă, spinetă**, *clavicord***, *clavecin, însă instrumentul favorit, toată viaţa, va rămâne orga.*

În 1703, obţine primul post de organist în orăşelul Arnstadt. Orga bisericii de la Arnstadt, la care a cântat multă vreme, avea două claviaturi şi o pedală cu cinci registre, dar Bach avea mâinile puternice făcute pentru clape. Degetele lui cuprindeau intervale neobişnuite pe claviatură. Cu cele de la mâna stângă cuprindea 12 clape, iar cu cele rămase libere, cânta pasaje în intervalul dintre ele. Era în stare să execute triluri cu oricare dintre mâini. Nimic nu-i era imposibil pe clapele pianului şi pe tastele orgii. Susţinea că iscusinţa şi arta i se datorează sârguinţei, încât cei ce muncesc cu tragere de inimă pot ajunge ca dânsul. Îşi iubea mult orga. Sacrifica mult timp pentru ea.

*Când asculţi muzica lui Johann Sebastian Bach, ai impresia că vine din cer. Sursa de inspiraţie vine din muzica slujbelor de seară, care a exercitat asupra lui o putere de atracţie de-a dreptul miraculoasă. De altfel, toată viaţa a râvnit la postul de muzician de biserică. În 1717, prinţul Leopold de Anhalt-Köthen îi oferă postul de capelmaistru**** *de curte, iar în 1723 este numit cantor***** *şi director muzical la biserica St. Thomas din Leipzig. […]*

O zi din viaţa lui Bach însemna lecţii cu elevii săi, cărora nu le tolera dezordinea şi lipsa de punctualitate. Compunea şi cânta la orgă, la pian, la violă. Seara îl găsea în familie, unde îl aşteptau copiii şi frumoasa sa soţie. În momentele sale de odihnă asculta predica unui călugăr din Strasbourg, din care soţia lui citează pasajul preferat. […]

Eruditul, pentru care cărţile erau un izvor de înviorare în timpul liber, a fost invitat să cânte în saloanele scânteietoare ale aristocraţilor germani, fără să-l impresioneze că trăiau într-un lux orbitor, muzicianul rămânând şi trăind la fel de modest toată viaţa. Până la finalul vieţii, orga, clavecinul, pianul, împreună cu afecţiunea familiei sale au fost singurele lui compensaţii.

Preocupat de muzică încă din copilărie, copia piesele favorite printre gratiile dulapului, noaptea, la lumina lunii, lucru pe care-l va continua, mai târziu, la lumina lumânării, fapt care duce, în timp, la orbire. Conştient că „aceia care se nasc cu muzica în suflet trebuie să plătească pentru acest dar", după cum spunea adesea, orb fiind, împăcat cu sine, cu viaţa şi încercarea trimisă de Dumnezeu, mângâiat şi îngrijit de blânda lui soţie, îşi aşteaptă demn sfârşitul.

(Monica Andrei, „O zi din viaţa lui Johann Sebastian Bach", în *Ziarul Metropolis*, http://www.ziarulmetropolis.ro/o-zi-din-viata-lui-johann-sebastian-bach/)

* Vechi instrument muzical asemănător cu clavecinul.

** Vechi instrument cu claviatură şi coarde, un strămoş al pianului.

*** Dirijor al unei orchestre mici.

**** Cântăreţ de biserică.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul secvenţei: *cei ce muncesc cu tragere de inimă.* **4 puncte**
2. Indică numele oraşului în care Bach devine director muzical şi cantor. **4 puncte**

3. Prezintă două trăsături ale compozitorului german, care reies din textul dat. **4 puncte**

4. Transcrie un enunț semnificativ pentru atitudinea lui Bach față de proprii elevi. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, scopul acestui text. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **cunoașterea biografiei unor mari artiști**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două mijloace/procedee artistice**:

Încă o zi cu tine, o zi de fericire,
În dulcile extazuri ce simt, când te privesc:
Încă un ceas... un zâmbet... Adânca mea iubire
Izvoarele nădejdii mai mult nu o hrănesc.

Și soarele mai palid din zi în zi îmi pare,
Și coardele vieții în pieptu-mi obosit
Se rup! nici tinerețea, nici scumpa-ți sărutare
Nu pot ele să schimbe ce soarta a voit.

Întorc acum asupră-ți privirea-mi dureroasă,
Ca cel din urmă-adio la tot ce am pierdut:
Din ceața veșniciei, stea blândă, luminoasă,
Te văz lucind departe, departe în trecut:

Și tot ce e-n natură, obiecte și ființe,
Panórama de umbre, se-ntunec, se strecor;
Iluzia mă lasă: ... și artă și silințe
Sunt stăvile zadarnici l-al sufletului zbor? [...]

(Grigore Alexandrescu, *Încă o zi*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui roman interbelic.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare a personajului.

TESTUL 41 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Oraşul Borsec este situat la o distanţă de 26 km de Topliţa, pe drumul naţional Topliţa – Piatra Neamţ, în Depresiunea Borsec, din nord-vestul judeţului Harghita. [...]

Pe lângă ambianţa pitorească, staţiunea este faimoasă datorită calităţii apelor sale minerale, pentru care a primit rangul de „Oraş-staţiune balneo-climaterică" în anul 1953. De atunci şi până la începutul anilor '90, perioadă în care a fost supranumită „Perla Carpaţilor", Borsec a ajuns la rangul de staţiune de interes naţional.

Numele Borsec provine, după unii autori, din expresia generică „borviz" (apă minerală) şi „borviz szek" (scaunul apei minerale). Din prescurtarea acestor două cuvinte, eliminându-se cuvântul „viz" (apă), care se subînţelege, a rezultat cuvântul Borsec. După o altă versiune, denumirea ar veni de la gustul acrişor, ca de vin („bor"), al apelor minerale carbogazoase, de unde şi numele pârâului principal al depresiunii, denumit „pârâul Vinului". Cuvântul „szek" (scaun) făcea referire la forma politico-administrativă de organizare.

Izvoarele de apă minerală de la Borsec sunt numeroase, cu debite variabile dar suficiente pentru a putea fi utilizate economic, fiind principalul motor economic al localităţii. Caracterele de mineralizare le încadrează în grupa apelor mixte bicarbonatate, calcice, magneziene, carbogazoase şi hipotone. [...]

Primele cercetări ale efectelor apelor din Borsec s-au realizat în 1773, când profesorul Krantz Heinrich, din însărcinarea margrafului Austriei, a studiat şi evidenţiat calităţile izvoarelor Fýkút şi Lobogó, dispărute în 1926. În 1774, L. Wagner publică un studiu privind apele minerale din Borsec, în revista Academische Dissertät. *În 1825, dr. Schneit Dániel scrie lucrarea* Izvoarele minerale ale Borsecului. *În 1863 J. Mayer, iar în 1873 dr. Neustadter au analizat efectele îmbăierii cu apă Borsec şi au început construirea unor băi curative* [...].

Apele minerale naturale Borsec au un conţinut echilibrat de minerale, o cantitate scăzută de fier şi o concentraţie ridicată şi stabilă de dioxid de carbon natural.

În 1844, poetul Vasile Alecsandri a ajuns la Borsec şi a povestit un an mai târziu, cu entuziasm, despre calitatea, îmbutelierea şi transportarea apelor. În textul publicat de el în Calendarul Foaiei săteşti, *vorbea despre cura cu apă de Borsec astfel: „Tot metodul se cuprinde în două articole: 1. A bea câtă apă se va putea mai multă; 2. A lua baie la Lobogo, sau la Şaroş, sau la Elisaveta, sau la Lazăr. Aceste sunt cele patru basinuri din Borsec. Puteţi alege pe care v-a plăcea. Şaroşul însă este orânduit mai cu seamă pentru reumatismuri, şi Lobogo pentru slăbăciuni."* […]

Cunoaşterea izvoarelor Borsecului datează încă de pe vremea romanilor, care le-au descoperit după cucerirea Daciei. Cu prilejul unor săpături arheologice realizate în anul 1857, în trecătoarea Tulgheş, au fost găsite monede romane datând din anii 337-361, precum şi sarcofage romane.

Multe secole mai târziu, apele minerale de la Borsec au început să fie îmbuteliate în ulcioare de lut ars şi puse în desagi pe spinarea cailor de munte pentru a fi transportate în Transilvania, Moldova, Ţara Românească şi Ungaria. Există atestări documentare potrivit cărora apa minerală de la Borsec a fost transportată cu căruţele, în 1594, în butoaie de stejar, la curtea domnească de la Alba Iulia, unde au fost folosite pentru tratament de către Sigismund Bathory, la indicaţiile medicului italian Bucella.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, se construiesc în zona Borsecului barăci, apoi cabane şi stabilimente balneare. Treptat, Borsec devine o cunoscută staţiune balneară şi este dotată cu cabane din lemn construite în stil veneţian şi băi practicabile. Faima apelor tămăduitoare din depresiunea Borsec ajunge în întreaga Europă, în acest sens existând însemnări din 1767 conform cărora „Borsecul este locul unde se adună bolnavii disperaţi din ţară şi din străinătate".

(„Mărci româneşti de tradiţie: Borsec", pe www.agerpres.ro,
https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2014/02/17/
marci-romanesti-de-traditie-borsec-09-52-47)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie doi termeni de specialitate. **4 puncte**

2. Indică anul în care, în urma unor săpături arheologice, au fost descoperite monede romane. **4 puncte**

3. Precizează un aspect care defineşte specificul staţiunii. **4 puncte**

4. Explică atitudinea lui Vasile Alecsandri faţă de Borsec. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, scopul unui asemenea text. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **frecventarea unor staţiuni turistice cu tradiţie**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, având în vedere **perspectiva narativă**:

De la fereastră ea privea la frunzele castanilor stropite de promoroaca prafului prematur de pe ulița vopsită de ripolinul proaspăt al soarelui de mai. Pe maidanul chel din față, copiii jucau arșice; aruncau osul torturat și-l urmăreau apoi încordați; când cădea, nu se mai vedeau decât douăzeci de spete încovoiate.

— Om bun! strigau unii.

— Om rău! îi înfruntau alții.

Ori:

— Împărat!

— Ba nu, călău!

Se porneau discuții aprige; se schimbau vorbe grele și parabola pumnilor descrisă în văzduh s-ar fi prefăcut în încăierare; dacă, de mai departe, de lângă un copac, nu s-ar fi desprins silueta zveltă a unui copil mai mare care pășea hotărât, destins ca un arc, sporovăind grăbit într-o năvală de vorbe amenințătoare punctate de ghionți arbitrari. Decreta sentențios „om bun" ori „călău" și, după câteva clipe, spatele se descovoia. Resemnați, ochii copiilor priveau din nou lacomi spre osul aruncat în aerul limpede. Femeia de la fereastra deschisă nu înțelegea aproape nimic din ce țipau copiii, dar priveliștea o interesa; în jocul de pe petecul chel al maidanului ripolinat de soare și prematur prăfuit, ea descifra înseși datele jocului vieții; în copii citea prezența tinerilor energii dovedite prin afirmare de sine și prin ciocniri eliminatorii; pentru dânșii, arșicul căzut reprezenta mărul de aur al destinului, în care se concentrau ca în ghiocul sorții toate valorile omenești.*

(E. Lovinescu, *Mite*)

* (ieșit din uz) lăcuit, lustruit.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre **particularitățile unui text poetic tradiționalist.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) și concluzia/sinteza.

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Căile ferate din România au schimbat şi atitudini. Ale oamenilor din popor care priveau noua invenţie ca pe o cutezanţă a Diavolului – locomotive de culoare neagră, fum, zgomot, tulburarea liniştii şi aşezării patriarhale a satelor şi oraşelor.

Dezbateri aprinse au fost înregistrate în Parlament. De o parte „progresiştii" cum erau numiţi liberalii şi „scepticii", conservatorii. Demersurile pentru proiecte de construcţie ale căilor ferate române au fost consemnate încă de pe vremea domnitorilor pământeni, atât în Moldova, cât şi în Muntenia. Însă evoluţia rapidă a situaţiei politice, război, revoluţie şi, evident, slaba capacitate financiară a ţărilor române au făcut ca proiectele să rămână doar pe hârtie. Nu trebuie trecută cu vederea nici situaţia juridică a viitoarelor Principate Unite care erau dependente politic de Imperiul Otoman. Turcii nu aveau niciun interes să dezvolte o reţea de cale ferată în aceste locuri.

Anii 1868 şi 1872 sunt decisivi pentru începerea construirii unei reţele de cale ferată. Primul fiindcă s-a votat legea ce oferea un cadru legal şi stabilea formula concesiunilor, celălalt pentru virulenţa cu care s-a deliberat asupra finanţării unei opere atât de costisitoare, însă cu mare folos pentru România din epocă.

Două concesiuni au creat mari probleme statului român. Stousberg a falimentat, iar lucrările au stagnat, apoi, statul român a fost obligat să răscumpere lucrările. Aici Germania şi-a exercitat locul său de mare putere în Europa.

O altă dispută a privit prioritatea lucrărilor de cale ferată. Să fie prima Bucureşti – Ploieşti – Predeal sau Ploieşti – Buzău – Mărăşeşti? (De fapt, prima construcţie a infrastructurii feroviare a fost inaugurată în anul 1869, e vorba de linia simplă Bucureşti – Giurgiu, o cale de interes local, însă potrivită pentru acumularea unei experienţe în domeniu.)

Rolul de motor al dezvoltării economice pe care l-a îndeplinit calea ferată românească la începuturile sale este indiscutabil. Transporturile de cereale către export cu vârful său, în anul 1913 şi exploatarea zăcămintelor de petrol de pe Valea Prahovei, transportul produselor fracţionale ale ţiţeiului către Constanţa sunt jaloanele care au generat şi întreţinut o presiune continuă pentru dezvoltarea unei reţele feroviare. Exportul însemna în primul rând bani. Bani cu care a fost sprijinit efortul pentru dezvoltarea CFR-ului.

Însuşi echipamentul folosit la calea ferată a încurajat apariţia primelor fabrici metalurgice din Vechiul Regat. E drept că tehnologia a fost importată din Occident.

Nodurile feroviare au constituit ele însele baze ale dezvoltării urbanistice de mai târziu. Chiar şi proprietarii de pământuri din cele două foste state româneşti au îmbrăţişat această iniţiativă. Le uşura transportul cerealelor şi a mâinii de lucru, dar aveau câştig şi din plata despăgubirilor pentru exproprieri în folosul Statului.

Conflictele militare în care a fost implicată şi România au produs mari stricăciuni la calea ferată. Aproape 80 la sută din infrastructura construită înainte de 1918 a fost distrusă. După reîntregire, România şi-a mărit lungimea reţelei cu încă patru mii de

kilometri, provenind de la Transilvania, Banat şi Basarabia – Bucovina. Calitatea lucrărilor de cale ferată din Transilvania a fost relativ bună, însă orientarea acestora pe teren era dispusă pentru legături exclusiv cu Budapesta.

În Basarabia, calea ferată avea prioritar o destinaţie militară şi un inconvenient: ecartament larg. Întreaga reţea cu ecartament larg – 1400 de kilometri – a fost înlocuită de statul român în doar zece ani.*

De asemenea, în perioada dintre războaie s-au realizat mai multe joncţiuni între Moldova şi Muntenia cu Transilvania pentru a asigura o capacitate de trafic mărită, în concordanţă cu nevoile economice ale României Mari. Cel mai mare volum al lucrărilor pentru o reţea naţională de cale ferată s-a consumat în timpul Vechiului Regat.

Tot în perioada interbelică, România şi-a dezvoltat sectorul de proiectare şi construcţie pentru locomotive. Cu aburi şi diesel. Am avut o şcoală superioară de ingineri şi proiectanţi destul de bună, dar şi constructori de cale ferată, aici excelând Şcoala Superioară de Poduri şi Şosele, viitoarea Politehnică din Bucureşti.

Gările şi clădirile anexe au făcut parte din planurile de dezvoltare ale infrastructurii feroviare, primele păstrând şi astăzi un stil maiestuos, lucrări semnate de arhitecţi români şi străini de prestigiu.

(„O scurtă istorie a căilor ferate din România", pe www.romania-actualitati.ro, http://www.romania-actualitati.ro/o_scurta_istorie_a_cailor_ferate_din_romania-53598)

* Distanţă dintre şinele unei căi ferate.

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Indică un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor: *cutezanţă* şi *maiestuos*. **4 puncte**

2. Menţionează perioada istorică în care România şi-a dezvoltat sectorul de proiectare a locomotivelor cu aburi şi diesel. **4 puncte**

3. Transcrie un enunţ care surprinde beneficiile nodurilor feroviare pentru populaţia autohtonă. **4 puncte**

4. Prezintă două aspecte care au întreţinut ideea dezvoltării infrastructurii feroviare în spaţiul românesc. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, următorul fragment: *Căile ferate din România au schimbat şi atitudini. Ale oamenilor din popor care priveau noua invenţie ca pe o cutezanţă a Diavolului – locomotive de culoare neagră, fum, zgomot, tulburarea liniştii şi aşezării patriarhale a satelor şi oraşelor.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **cunoaşterea istoriei unor instituţii importante**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **valorile stilistice ale imperfectului și perfectului simplu:**

Aceasta au urmat la 1827.

De abia înserase, ulițile era însă pustii. Din când în când și foarte rar se auzea pe pod duruitul unei caleșce, în care era vreun boier ce se ducea la o partidă de cărți, sau un fiacru ce trecea ca săgeata și lăsa să se zărească niște bonete femeiești. Niciun pedestru nu era pe uliți, afară de fanaragiii** care striga regulat raita; pentru că la 1827 septemvrie, nime nu s-ar fi riscat a merge pe jos singur pe uliți, după ce înnopta. Pojarul de la 20 iulie prefăcuse în cenușă mai mult de jumătate a orașului Iașii, și fanaragiii, masalagiii***, potlogarii**** de care gemea orașul, șăzând ascunși pintre râsipuri, pândeau pe nesocotitul pedestru care zăbovise a se întoarce acasă, și adeseori, el pierdea împreună cu punga și viața sau cel puțin sănătatea. În zadar îmblau streji de arnăuți și de simeni*****; nu puteau stârpi aceste înrăutățiri, nici descoperi bandele vagabonzilor.*

O caleașcă trecu în fuga cailor pe ulița mare, apucă ulița Sf. Ilie, și făcând în stânga, luă la deal pe lângă zidul Sf. Spiridon, și tot suindu-se până-n mahalaua Sărăriei, stătu la portița unei căsuți, cu două ferestre cu perdele verzi. Din trăsură se coborî un tânăr elegant coconaș, a cărui costum era după moda curții.

*El purta un antereu****** de suvaia alb, era încins cu un șal roșu cu flori, din care o poală i se slobozea pe coapsa stângă, iar capetile, alcătuind un fiong******* dinainte, cădeau apoi peste papucii lui cei galbeni. Pe sub giubeaua de pambriu albastru, blănită cu samur, purta una dintr-acele scurte cațaveici, numite fermenele, broderia căria, cu fir și cu tertel********, îi acoperea tot pieptul. În cap avea un șlic de o circoferență cel puțin de șapte palme.*

Într-un cuvânt, orice damă l-ar fi văzut în ceasul acela nu s-ar fi putut opri de a se coti cu vecina sa și de a zice în jargonul vremii de atunci: ah, psihimu, uită-te cât e de nostim!

(Costache Negruzzi, *Zoe*)

* Birjă.
** Lampagiu.
*** Persoană care purta sau aprindea masalele (făcliile) pe străzi.
**** Șarlatan.
***** Ostaș, pază.
****** Haină lungă.

******* Fundă.
******** Şnur din fire mătase sau de aur.

Subiectul al III-lea ______________________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text poetic de Ion Pillat sau de Lucian Blaga.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;
– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, relaţii de opoziţie şi de simetrie, sugestie şi ambiguitate, imaginar poetic, figuri semantice (tropi).

TESTUL 43 DSP

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Imaginea lui Chaplin în uniformă... Dictatorul va face până la sfârşitul anului înconjurul planetei. Opera vizionarului şi idealistului Charlie Chaplin este considerată extrem de actuală, aşa că în Franţa au fost realizate 150 de cópii ale filmului Dictatorul, *care, prin intermediul societăţii de distribuţie MK2, vor fi proiectate în cinematografe din ţări de pe toate continentele, din Brazilia până în Coreea de Sud, din Canada până în Spania, din Belgia până în Islanda ori Israel... Mai mult ca oricând,* Dictatorul *lui Chaplin va fi un simbol al păcii mondiale.*

„E de datoria noastră să luptăm pentru o lume liberă, fără frontiere şi bariere rasiale, fără ură, rapacitate şi intoleranţă", spunea într-un discurs din film umilul frizer de origine evreiască, personaj interpretat de Charlie Chaplin în 1940. „Aceste cuvinte sunt mai actuale ca niciodată", sublinia actriţa Geraldine Chaplin, fiica marelui cineast. „Tata este singurul care a trecut bariera timpului. Discursul lui de-atunci pare să fi fost scris chiar azi. Iar Dictatorul *se dovedeşte a fi deosebit de modern din punctul de vedere al montajului şi al manierei de filmare."*

Chaplin, care vizitase Berlinul în 1931, a început sa scrie scenariul pentru Dictatorul *în noiembrie 1938 şi a început filmările la şase zile după începutul războiului, în timp ce în Statele Unite aveau loc manifestaţii pro-naziste. Iar discursul de la finalul filmului l-a turnat în momentul intrării armatei lui Hitler în Paris. „A fost deosebit de dificil", mărturisea Geraldine Chaplin. „Era primul film anti-nazist, primul lui film vorbit şi primul său scenariu de o anvergură de 300 de pagini. A fost un act de un curaj incredibil. La vârsta de 50 de ani."* Dictatorul *este povestea unui evreu, sosia lui Adenoid Hynkel/Hitler, dictator în Tomania. Hynkel se întâlneşte cu dictatorul din Bacteria, Benzino Napaloni/Mussolini, pentru a discuta despre invazia din Osterlich.*

Arestat, apoi evadat dintr-un lagăr, frizerul este luat în cele din urmă drept... Hynkel şi judecat în faţa mulţimii...

Realizat prin autofinanţare, Dictatorul *este lansat în cinematografele din New York pe 15 octombrie 1940. Este unul dintre cele mai mari succese comerciale ale lui Chaplin. „Comentariile criticilor au fost la vremea respectivă împărţite şi deloc favorabile", a ţinut să amintească Geraldine Chaplin: „cei de stânga l-au acuzat de sentimentalism şi de clişee, în timp ce cei de dreapta i-au pus eticheta de comunist. Dar tatăl meu nu putea purta niciun fel de etichete, chiar dacă mulţi s-au străduit să i le agaţe. El era un umanist."*

Geraldine Chaplin, care mărturiseşte că a văzut filmul de sute de ori, atrage atenţia asupra preciziei cu care tatăl său a scris scenariul şi l-a transpus în film. Memorabila scenă în care dictatorul se joacă cu globul pământesc a fost realizată în trei zile de filmări. „Era un perfecţionist".

În momentul lansării filmului, Chaplin a declarat: „E sănătos să râdem de lucrurile cele mai sinistre din viaţă, să râdem chiar şi de moarte." După mulţi ani, când şi-a scris biografia şi memoriile, Chaplin şi-a mărturisit un alt punct de vedere: „Dacă aş fi cunoscut ororile reale din lagăre, n-aş fi putut realiza Dictatorul. *N-aş mai fi putut să fac un joc din nebunia homicidului nazist."*

(„*Dictatorul,* mai actual ca niciodată", pe www.revistamagazin.ro, http://www.revistamagazin.ro/content/view/2230/18/)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei: *a trecut bariera timpului.* **4 puncte**

2. Indică data lansării filmului în cinematografele din New York. **4 puncte**

3. Prezintă două trăsături ale lui Chaplin, care reies din textul dat. **4 puncte**

4. Transcrie un enunţ semnificativ pentru actualitatea filmului *Dictatorul.* **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, atitudinea fiicei, Geraldine, faţă de tatăl ei, actorul şi regizorul Charlie Chaplin, având în vedere textul dat. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **relaţia dintre artă şi istorie**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea ________________ (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două mijloace/procedee artistice:**

Pe când abia se vede a soarelui lumină
În vârful unui munte, pe fruntea unui nor,
Și zefirul mai rece începe de suspină
Pân frunze, pe câmpie cevași mai tărișor;

P-acea plăcută vreme în astă tristă vale,
De zgomot mai de laturi eu totdauna viu,
Pe muchea cea mai naltă de mă așăz cu jale,
Singurătății încă petrecere de țiu.

Întorc a mea vedere în urmă, înainte,
În dreapta sau în stânga, când sus, când iarăși jos,
Ș-oriunde priviri multe a desfăta fierbinte
Și inimă și suflet găsesc mai cu prisos.

Când o câmpie plină de iarbă mi s-arată,
Pe care ostenește vederea alergând,
Ș-a căria văzută de flori împestrițată
Se-ntunecă cu noaptea pe caru-i-naintând [...].

(Vasile Cârlova, *Înserarea*)

Subiectul al III-lea ________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui roman postbelic.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvențe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalități de caracterizare a personajului.

Subiectul I ______ **(40 de puncte)**

Citeşte următorul fragment:

La Paris am locuit de la 1905 până în vara 1914, cu o întrerupere de un an (în 1909-1910), când după bacalaureat m-am reîntors la Bucureşti să-mi fac stagiul militar, „voluntariatul" cum se spunea pe-atunci, la regimentul 2 de artilerie de câmp, tradiţional în familie. Dar vacanţele mele mi le-am petrecut regulat în ţară la Florica, la Predeal, la Miorcani – aşa că deşi am stat la Paris de la 14 la 23 de ani, adică anii de formaţie spirituală ai unui om, toată tinereţea n-am pierdut niciodată contactul sufletesc cu România. Acestei împrejurări, precum şi întregii mele copilării, despre care am insistat atât, se datorează faptul că n-am ajuns, ca atâţia alţii instalaţi de tineri la Paris, un „dezrădăcinat" mai târziu în propria lor ţară şi un străin în propriul lor suflet. De altminteri, la Paris se instalase, cu cei trei copii ai ei, mama, care se ocupa de foarte aproape nu numai de studiile ce le făceam, dar şi de dezvoltarea gustului nostru artistic şi literar. Graţie ei am cunoscut de tânăr bogăţiile de artă ale Luvrului, ale Luxemburgului şi celorlalte muzee pariziene pe care le vizitam metodic în fiecare duminică. Tot cu dânsa am urmărit, ani de-a rândul, expoziţiile de pictură sau sculptură, concertele şi teatrul (în special spectacolele clasice de la Comedia Franceză şi cele muzicale de la Operă şi Opera Comică). [...] *Acestor învăţăminte de artă, de la Paris, se adăugau, în vacanţa Paştelui de obicei, cercetarea cu automobilul, tot în tovărăşia mamei şi a fraţilor, a tezaurelor artistice din împrejurimi şi provincie. Astfel am cunoscut Loira şi castelele ei istorice, Burgundia cu Dijon – Bretania şi le Mont St. Michel, Rouen şi Normandia, Flandra, Belgia, Ypres, Grand, Bruges cu canalele sale moarte, vechile oraşe care păstrează încă Evul Mediu intact: Caen, Troyes – dar mai ales am cunoscut atunci revelaţia artei gotice, acele admirabile produse ale sufletului mistic occidental: catedralele de la Chârtres, de la Reims (pe atunci, nici dărâmată, nici restaurată), de la Beauvais, de la Amiens, care toate îmi completau viziunea avută la Nôtre Dame de Paris.* [...]

La Paris am locuit ani de zile la 87 Bd. Saint Michel, în preajma Luxemburgului, în „cartierul latin". Am iubit Luxemburgul cu grădina lui, cu fântâna Medicis, cu zborul hulubilor vineţi, cu reginele sale de piatră uitate şi albe, cu avuzul** transparent plin de jocul luminos al norilor în primăvară sau de bărcile galbene ale frunzelor toamna, Luxemburgul cântat de Anghel şi în care, într-o noapte pustie de vară, Remy de Gourmont pretindea că întâlnise pe Iisus. Mi-a fost grădina sufletului şi grădina primelor mele iubiri; l-am evocat în versurile din* În Luxemburg *şi mai târziu în* Recuerdo.

(Ion Pillat, *Mărturisiri*)

* Porumbei.
** Bazin de apă descoperit.

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Explică sensul secvenței: *n-am ajuns* [...] *un „dezrădăcinat".* **4 puncte**
2. Indică o personalitate culturală evocată în acest fragment. **4 puncte**
3. Prezintă două trăsături ale autorului, care reies din textul dat. **4 puncte**
4. Transcrie un enunț semnificativ pentru atitudinea mamei față de proprii copii. **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de rânduri, efectele pe care Parisul le are asupra tânărului scriitor în formare. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **rolul formator al studiilor în străinătate**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două mijloace/procedee artistice:**

Șoptește numai, ah! în dulci cuvinte
Abia-nțelese, pline de-nțeles
Și dăruiește-mi ochiul tău cuminte. [...]

Căci vorba ta mi-i lamură de miere
Și ochiul tău un voluptos repaos
Și multe-nvăț din zâmbet, din tăcere,

Căci al tău suflet mie l-ai adaos
Pătruns-au dânsul limpede-n cântare-mi
Și-a luminat al minții mele chaos,

Căci numai tu trăiești în cugetare-mi,
A ta-i viața-mi și al tău poemul,
Tu poți să zici de-i bun și tu să-l sfaremi.

(Mihai Eminescu, *[Șoptește numai...]*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui roman de analiză psihologică.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, modalităţi de caracterizare a personajului.

TESTUL 45 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Aveam nouă ani când ne-am mutat la Berlin. De atunci a început să mi se desluşească făptura tatălui meu. Începeam să înţeleg că nu era un om ca toţi ceilalţi. Trăiam mult în preajma lui, căci tata stătea mult acasă. Aşa am putut să mă apropii şi eu şi fratele meu de el şi să ne bucurăm de atenţia şi îndrumările lui.

Îl văd şi acum în cele mai mici amănunte şi în marea lui varietate de aspecte. Nu era prea înalt, dar avea un port semeţ, capul ridicat foarte sus şi o privire care trecea pe deasupra lucrurilor înconjurătoare, făcându-l să pară şi mai falnic. Avea mâini mici, de o rară frumuseţe, care cu gesturi repezi şi expresive subliniau cuvântul. Când era voios, faţa i se lumina de un surâs batjocoritor. La mânie, ochii se făceau pătrunzători şi aprigi, purtători de săgeţi înflăcărate, pentru ca după o clipă să se îmblânzească, revărsând raze de lumină şi blândeţe. Un surâs trecător, o sclipire în coada ochilor, o gură amară sau dispreţuitoare treceau ca fulgerele pe faţa lui mişcătoare, luminată de o minte ageră, care nu se odihnea niciodată.

La Berlin, după mai multe mutări, ne-am instalat într-o casă cu mai multe încăperi. Îmi reamintesc odaia de lucru a tatii, unde şi-a petrecut ultimii ani. Era orientată spre nord, căci tata nu suporta mult soare. În odaie era numai strictul necesar: un pat, un birou, câteva scaune, rafturi de cărţi la care umbla mereu lăsându-le răvăşite. Pe masa de scris o lampă verde ardea zi şi noapte, luminând teancuri de manuscrise, tocuri, creioane, vrafuri de hârtie care-i aşteptau scrisul. Cu slova lui frumoasă şi îngrijită, multe din ele păstrau semnele nepieritoare, multe altele erau sfâşiate şi aruncate la coş. Pe peretele de care era lipit patul, mai totdeauna rămas nefăcut, erau bătute două portrete, după fotografii, în mărime naturală, care înfăţişau pe tatăl şi pe mama lui. Mai erau şi câteva scaune simple şi încă o măsuţă la căpătâiul patului. Între cele două biblioteci, pe o fâşie de perete, atârna o rogojină fină chinezească, aceea în faţa căreia este el fotografiat în costum oriental, cu pantaloni strâmţi şi ciorapi

albi de lână groasă. Ferestrele erau mari şi fără perdele. De acolo privea tata spre piaţa din faţă, plină de flori şi împodobită în mijloc cu o fântână. Pe podea era o mică scoarţă. Pe ea răsfoia tata atlasele, visând la depărtate călătorii, în care ne asocia uneori şi pe noi: „Hai să ne plimbăm puţin". [...]

Când termina definitiv de scris, venea să ne anunţe vestea cea mare. O chema pe mama şi o întreba dacă vrea să asculte ce scrisese. Ne adunam cu toţii – Familia. Tata ţinea în mână un creion şi un teanc de hârtii frumos împodobite cu slova lui clară, care, din depărtare, părea o dantelă. Ne adunam în sufrageria unde el nu mai apăruse demult şi care se trezea parcă la glasul lui. Odaia era în penumbră, doar lampa din mijloc desena un cerc luminos pe masă. O clipă de tăcere până ce tata se aşeza, îşi ordona foile, îşi dregea glasul şi începea să citească. Vorba lui limpede, nuanţată, mimica lui subtilă şi atât de expresivă ne captivau din primele clipe. Ascultam nemişcaţi. El, din când în când, ne privea scrutător: „Vă place?" sau „Înţelegeţi?". „Dacă nu înţelegeţi, nu e vina voastră, ci a mea, că nu am zis bine", repeta el regulat.

Eram recunoscători şi conştienţi de cinstea mare ce ne-o făcea. Astfel am fost noi cei dintâi care am cunoscut, citite chiar de el: Calul dracului, Pastramă trufanda *şi* Kir Ianulea...

(Ecaterina Logadi, *Din amintirile mele despre tata*)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Precizează câte un sinonim contextual pentru cuvintele: *aprig* şi *slovă*. **4 puncte**

2. Indică un aspect care defineşte modul de lucru al lui Caragiale. **4 puncte**

3. Alege două caracteristici adecvate textului dat, din lista următoare: argumentativ, liric, dramatic, memorialistic, normativ, reflexiv. **4 puncte**

4. Transcrie un enunţ semnificativ pentru atitudinea fiicei faţă de tatăl-scriitor. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de rânduri, semnificaţia următorului enunţ: *„Dacă nu înţelegeţi, nu e vina voastră, ci a mea, că nu am zis bine", repeta el regulat.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **rolul familiei în formarea unui tânăr**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două mijloace/procedee artistice:**

Noaptea-i dulce-n primăvară, liniștită, răcoroasă,
Ca-ntr-un suflet cu durere o gândire mângâioasă,
Ici, colo, cerul dispare sub mari insule de nori,
Scuturând din a lui poale lungi și repezi meteori.

Pe un deal în depărtare un foc tainic strălucește
Ca un ochi roș de balaur care-adoarme și clipește.
Sunt păstori în șezătoare sau vro ceată de voinici?
E vro tabără de care sau un rond de tricolici?*

Către munți prin întuneric un lung bucium se aude.
El aminte suvenirul celor timpuri negre, crude,
Când din culme-n culme noaptea buciumele răsunau
Și la lupte sângeroase pe români îi deșteptau. [...]

(Vasile Alecsandri, *Noaptea*)

* Tricolicii fac parte din lumea fantastică a strigoilor, a moroilor, a vârcolacilor (vârcolici), a zburătorilor etc., care apar în basmele și în superstițiile poporale (*n.a.*).

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui G. Călinescu sau lui Marin Preda.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă.

TESTUL 46 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Biografia lui Ion Barbu împletește în mod semnificativ pornirea spre gândirea matematică cu interesul pentru poezie. Împreunarea ambelor imaginații într-o singură minte e deosebit de exemplară și probabil unică. E natural ca matematicienii să aibă și alte preocupări [...]. *Orice cugetare științifică reprezintă un efort, total din punctul de vedere al obiectului, dar marginal pentru subiect, care rămâne la fel de disponibil.*

Şi de fapt ştim că mulţi matematicieni, poate toţi, au fost sau au vrut să fie altceva. Galilei visa cu pictura, Herschell era înamorat de muzică, Gauss ezitase îndelung între matematici şi filologie. Se pare că muzica preocupă în mod deosebit şi aproape vocaţional pe matematicieni. Dragostea de poezie se întâlneşte foarte des printre ei, ca o curiozitate şi o deschidere de orizont, cam în felul în care se da în Paul Valéry dragostea pentru matematici. [...]

Experienţa lui Barbu, totuşi, nu e incomprehensibilă: el nu crede că matematica şi poezia sunt două cantităţi similare, ci o identitate. Amândouă urmăresc acelaşi scop, care e reprezentarea unui univers abstract, şi folosesc acelaşi cod simbolic. [...]

În timpul studiilor secundare a dovedit aptitudini reale, poate singurele care s-au manifestat atunci, pentru că nu pare a se fi distins în alte domenii. În matematici se vede că lucrează cu interes; şi ştim că, dacă se pasionează pentru ceva, e în stare de sforţări şi sacrificii. Pentru moment nu sunt necesare: e ceea ce se cheamă un elev bun la matematici. [...] La 15 ani devine cititor asiduu al Gazetei matematice, *şi colaborator doi ani mai târziu. Superioritatea lui în matematici e atât de evidentă, încât cu ajutorul ei reuşeşte să soluţioneze alte probleme şcolare. [...]*

Dar tocmai în acel an 1914 în care se înscrie la Matematici, ştim că trăieşte sub influenţa noii prietenii cu Vianu şi Bayer, care exercită asupra lui, poate fără să vrea, o puternică acţiune de pervertire spre literatură. În tovărăşia lor, Barbilian descoperă limbajul poetic şi se întreabă stângaci, pentru prima oară, dacă acest mod de expresie ar putea să fie şi al lui. Aşa cum un cui scoate pe celălalt, morbul poetic a vindecat pe cel matematic. În aceşti ani, Barbu citeşte literatură şi filosofie, descoperă pe Poe şi pe Nietzsche, învaţă arta de a număra silabele pe degete: pentru ştiinţe, ca pe vremuri, impresia e că se lasă împins de la spate. Nu le-a abandonat, în parte poate de „frica tatii", în parte pentru că nu pierduse cu totul interesul pentru creaţia matematică. Aceasta, în orice caz, nu mai este singurul lui orizont.

(Alexandru Ciorănescu, *Ion Barbu. Monografie*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie din text două cuvinte neologice. **4 puncte**
2. Precizează care este scopul unui asemenea text. **4 puncte**
3. Prezintă două trăsături ale tânărului matematician, aşa cum reies din fragmentul dat. **4 puncte**
4. Menţionează un aspect care l-a determinat pe Dan Barbilian (Ion Barbu) să facă poezie. **4 puncte**
5. Comentează, în 30-50 de rânduri, următorul fragment: *el nu crede că matematica şi poezia sunt două cantităţi similare, ci o identitate. Amândouă urmăresc acelaşi scop, care e reprezentarea unui univers abstract, şi folosesc acelaşi cod simbolic.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **relaţia dintre ştiinţă şi artă**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea ________________ (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind **două trăsături ale realismului**:

Cap deschis şi fire potolită!

Lasă că era cu deosebire deştept, dar mai şi citise mult, ştia multe, îi erau ochii deschişi pentru toate şi avea darul de a spune cu toată cumpenirea ceea ce gândea, încât era o mare mulţumire să-ţi petreci timpul stând de vorbă cu el.

Făcuse doi ani la Universitatea din Paris, unde se înscrisese la Facultatea de medicină. În loc însă de a face studii de anatomie şi fiziologie, el îşi îndulcea viaţa citind operele clasicilor francezi, vizitând teatrele, concertele şi galeriile de tot felul, asistând la conferinţe şi adâncindu-se în tainele botanicei, pentru care prinsese o mare slăbiciune. În cele din urmă s-a pătruns de convingerea că nu face nici el pentru medicină, nici medicina pentru el, şi a luat hotărârea de a se pregăti pentru vreo altă carieră, mai potrivită cu înclinările lui.

Era, ce-i drept, împotriva firii lui de a se silui pe sine însuşi, dar adevăratul adevăr era că el nu numai din capul lui luase hotărârea aceasta.

Tatăl său, toptangiu în braşovenia din Bucureşti, murise încă mai-nainte de a fi plecat el la Paris, iar mamă-sa, care nu mai avea alt copil, trăia, aşa-zicând, numai de dragul lui. Avea de ce, căci, pe lângă toate celelalte, mai era şi un tânăr chipeş şi binefăcut, totdeauna cuviincios şi bine cumpănit, cu deosebire curat în întreaga lui înfăţişare, şi ţinea mult la mama lui.*

Aceasta era deci cuprinsă de o firească mâhnire când se gândea că vor trebui să mai treacă ani şi iar ani de zile până ce el va fi ajuns să-şi ia diploma de doctor şi să se aşeze ca om la casa lui.

(Ioan Slavici, *Negrea bătrânul*)

* Negustor angrosist.

Subiectul al III-lea ________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text poetic de Nichita Stănescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;
– analiza, la alegere, a două elemente de compoziţie şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, relaţii de opoziţie şi de simetrie, imaginar poetic, sugestie şi ambiguitate.

TESTUL 47 — DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Roman era un orăşel vechi moldovenesc şi patriarhal. Cel puţin aşa îl văd eu acum. Am spus mereu că memoria e un cosmetician iscusit, care îmbracă într-o aură idilică cele mai banale aspecte. Era un orăşel impregnat de istorie, ridicat de Roman Vodă prin secolul al XIV-lea, dărâmat de Matei Corvin şi restaurat de Ştefan cel Mare, rămas atunci idolul şi patronul oraşului. Multe case boiereşti (printre care şi locuinţa familiei Celibidache), cu arhitectură fin de siècle *şi interioare* art nouveau*, *coexistând în paşnică armonie cu o pletoră** de prăvălii evreieşti. Numeroase străzi cu nume dacice – Petrodava, Smirodava, Sucedava – te duc cu gândul la migraţii de popoare.*

Casa bunicului meu se găsea pe strada Sucedava, foarte aproape de centru, adică de strada Ştefan cel Mare, care străbate întreg oraşul, de la gară la Episcopie, precum străbate Sena Parisul. Dar, înainte de a vă prezenta casa, e necesar să cunoaşteţi câte ceva despre omul care a construit-o. Eu am locuit alături de bunicul meu până la vârsta de cinci ani, când s-a prăpădit, aşa încât ştiu despre el doar din istorisirile părinţilor. Era, oarecum, un om de vază în orăşel, proprietar al unei minifabrici de îmbuteliat apă minerală de Dorna şi de Borsec şi limonadă (cuvântul „suc" nu pătrunsese încă în limbajul moldovenesc şi cu atât mai puţin, „jus"). Bunicul fabrica limonadă galbenă de lămâie şi limonadă roşie de zmeură, în sticle închise ermetic cu o bombiţă tot de sticlă, pe care, când deschideai băutura, o apăsai cu degetul mare şi o trimiteai la fund, de unde era readusă automat în vârf, când recipientele, spălate mecanic, erau reumplute. Eu le stârneam invidia colegelor pentru că aveam o sumedenie de bombiţe de sticlă, cu care făceam troc. Bunicul fabrica şi blocuri de gheaţă (încă nu se născuseră frigiderele). Mai avea şi trei trăsuri (trăsuri mari, nu căruţe) şi trei cai cu care se distribuiau sticlele de apă sau de limonadă şi calupurile de gheaţă, în oraş şi în satele învecinate, şi cu care se aduceau înapoi lăzile cu sticle goale. În felul lui, bunicul meu era un personaj: luptase, cu grad de tânăr caporal, în Războiul de Independenţă din '77, lucru de care era extrem de mândru şi se pare că-i intoxica pe cei din jur cu poveştile isprăvilor lui de pe front; ajunsese să se creadă un soi de erou. Purta mustăţi şi barbişon à la *Alexandru Ioan Cuza, şi îi intrase în cap că seamănă cu acesta.*

*În 1888, clădise casa din Roman, de fapt casele, pentru că erau trei corpuri de locuințe, într-o curte foarte mare, în care funcționa și fabrica. Aceasta era flancată****, de o parte și de alta, de câte o casă, cu fațada la strada Sucedava și în care locuiau niște rude ale bunicului. Dar casa principală, casa copilăriei mele, era retrasă de la stradă, plantată mai spre mijlocul curții, și avea în față o mică grădină. Așa cum am spus, fusese clădită în 1888, și anul, cu cei trei de 8 în cifre de aur (exact ca medalionul din fruntea scenei Ateneului Român, construit în același an), trona sus, deasupra unui celebru fronton, alcătuit din șase geamuri lungi, colorate roșu, galben și albastru, tricolorul fiind repetat de două ori, pe întreaga lățime a fațadei.* [...]

Casa din Roman deținea însă numeroase alte atracții și locuri pline de mister. În fundul curții mari erau grajdurile celor trei cai, încununate de un pod plin de fân, cu miros reavăn de iarbă cosită, în care astăzi mi-ar plăcea să trag un pui de somn aromat; dar pe atunci eram total lipsită de fantezii rurale. La fel și cu caii –, mă feream de ei în loc să le ofer câte un morcov sau bucățele de zahăr și să le mângâi capetele, cum văd că se procedează în filme.

(Antoaneta Ralian, *Casele prin care m-am perindat*)

* Stil arhitectural.
** (aici) Aglomerare, număr mare.
*** Sprijinită.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Menționează ocupația bunicului. **4 puncte**

2. Indică un eveniment istoric evocat în acest fragment. **4 puncte**

3. Prezintă două trăsături ale bunicului, care reies din textul dat. **4 puncte**

4. Explică sensul următorului enunț: *memoria e un cosmetician iscusit, care îmbracă într-o aură idilică cele mai banale aspecte.* **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, atitudinea memorialistei față de casa copilăriei. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **locurile copilăriei**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, textul următor, având în vedere **tema și viziunea**:

În seara următoare au fost noi discuții. Ladima a spus că, dacă nu există Dumnezeu, el crede în supraviețuirea prin artă, a strigat – deși Penciulescu râdea de el – că totuși a folosit cât putea mai bine această viață, în orice caz mai bine decât oricare dintre ei, creând o operă care va supraviețui la nesfârșit. „La nesfârșit? Ce înseamnă la nesfârșit? urla Bulgăran... Într-un număr oarecare de ani pământul tot va pieri... Ce înseamnă că opera ta va supraviețui o sută de ani, un milion, când tot se va împrăștia în haos, împreună cu praful pământului și al tuturor operelor, distruse într-un cataclism cosmic... Ascultă-mă pe mine, asta-i singura posibilitate de trăire. Asta... Să te plimbi pe bulevard, să vezi soarele, să iubești, să citești... Asta-i tot, între două nopți infinite de neant – zece, douăzeci, treizeci de ani de viață ireversibilă. Arta este o vanitate ca toate celelalte. Zădărnicia zădărniciilor, toate sunt zădărnicii. Nu facem decât să amânăm o scadență." Ladima era alb ca varul: „Crezi asta, Bulgăran, cu adevărat?... Am trăit patruzeci de ani." Și și-a cuprins fruntea în mâini cu ochii în lacrimi: „Am trăit patruzeci de ani, inutili."

(Camil Petrescu, *Patul lui Procust*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic postbelic.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, relații de opoziție și de simetrie, imaginar poetic, sugestie și ambiguitate.

TESTUL 48 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Se vorbește astfel despre kitsch ca mentalitate, concepție și stare de spirit, despre omul-kitsch ca purtător al acestora, despre un univers al obiectelor kitsch, despre o artă kitsch ș.a.m.d. Există o etică kitsch, caracterizată prin refuzul autenticității, prin triumful aparenței asupra esenței, există kitsch în sfera comportamentelor, există kitsch în viața cotidiană, manifestat prin frenezia acumulării, aglomerarea obiectelor,

inadecvarea şi mediocritatea lor. Sub raport istoric, prima epocă de afirmare a kitschului corespunde perioadei dintre 1870 şi 1914, cu iluziile ei de stabilitate socială şi cu accesul păturii mijlocii la un anumit nivel de prosperitate şi confort.

[...] *Pecetea kitschului, observă A. Molnes, se poate întâlni pretutindeni: „în artele vizuale, în muzică, în literatură, în sfera obiectelor, în pictură, cu o marcată preeminență în artele intermediare: artă decorativă, mobilier, bibelouri." Notele specifice ale artei kitsch sunt aceleaşi ca ale omului-kitsch: lipsă de autenticitate, lipsă de adevăr, mediocritate camuflată, pretenţii şi afectare. Este o artă care „nu pune probleme" şi asigură receptorului un confort spiritual maxim, confundat de el cu plăcerea estetică. Este o artă care extinde ilicit criteriile frumosului natural, cultivând reproducerea netransfigurată, idealizarea factice, confecția lipsită de orizont. Toate acestea se conjugă indisolubil cu epigonismul şi stereotipia, cu aglomerarea efectelor facile şi cu o masivă doză de vulgaritate.* [...] *În anumite arte, cum ar fi, de pildă, sculptura şi arhitectura, lipsa de autenticitate a kitschului se răsfrânge şi în sfera materialelor: lemnul vopsit imită marmura, ghipsul colorat înlocuieşte bronzul, plasticul supleneşte lemnul etc. Să nu uităm în fine, ca o trăsătură eminentă a ambianţei kitsch, marea abundență a bibelourilor de tot felul, suveniruri de la Paris, Târgu-Mureş sau Căciulata şi diverse alte obiecte „drăguțe"* [...].

Activitatea lui Caragiale, desfăşurată între anii 1873 şi 1912, se suprapune destul de exact pe prima epocă de afirmare a kitschului. Opera scriitorului mai toată, nepierzând din vedere componenta ei publicistică, e un vast studiu dedicat fenomenului kitsch, cauzelor, formelor şi manifestărilor lui. Nu i-a lipsit lui Caragiale decât utilizarea termenului în sine, dar acesta, cum ştim, încă nu exista. Scriitorul l-a anticipat în schimb printr-un sinonim sugestiv şi eficient, extras din limbajul curent al vremii: este cuvântul „moft", care ne vine din limba turcă, unde înseamnă „gratuit" sau „ieftin". [...] *Un sens major al termenului, omis de alte dicționare, dar viu atestat de textele lui Caragiale, este acela de „minciună", îndeosebi cu nuanța de „neadevăr transparent, ticluire sumară şi inabilă."* [...]

Aşa îl vedem de aici încolo pe Caragiale, din primăvară până în toamnă: cu faţa spre kitsch, *ca spre un izvor constant de plăceri complexe şi de intuiții fundamentale. În privirea lui, scânteia ironică anunță declanşarea procesului creator.*

(Ştefan Cazimir, *I.L. Caragiale față cu kitschul*)

* Artă, obiect de prost-gust.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul verbului *a cultiva* din al doilea paragraf. **4 puncte**

2. Menționează semnificațiile termenului caragialian *moft*, aşa cum reies din text. **4 puncte**

3. Prezintă scopul textului dat. **4 puncte**

4. Transcrie un enunţ semnificativ care să dezvăluie legătura strânsă a operei lui Caragiale cu societatea. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, ultimul paragraf al fragmentului. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **kitsch**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, având în vedere perspectiva narativă:

Plecarea mea spre Capetown a fost anunțată în toate ziarele, fără dezvoltare prea mare gazetărească, dar repetată cu destulă stăruință... Fixasem întâia dată această plecare la 20 februarie, la 1 noaptea, nădăjduind să ajung în zorii zilei deasupra Mediteranei, să petrec a doua noapte peste Africa și să pot zbura cea de a treia noapte, peste ținuturile necunoscute ale Transvaalului... Cum se obișnuiește, din snobism mai ales, foarte multă lume mondenă și sportivă a ținut să asiste la plecare... O telegramă de la Constantinopol, anunțând vremea rea, m-a făcut să amân raidul cu două zile. Deși anunțată la aceeași oră, lumea n-a mai venit în număr mare, având aerul că „s-a păcălit o dată". Exasperat însă, a trebuit să amân din nou, din cauza unui incident stupid. Indicatorul de turaj, deși din vreme controlat, acum era gripat. Am crezut că am să leșin, așa, de exasperare. Prea era mare ghinionul, prea se amesteca parcă un geniu al răului.

Firește că am început să fiu ironizat de către toți cei care, deși nu plătiseră intrarea, pretindeau spectacolul după program. Furios, am decis că a doua zi voi pleca fără să anunț pe nimeni, la 4 dimineața, ca să nu mă mai plictisească nepoftiții pretențioși.

(Camil Petrescu, *Patul lui Procust*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre **particularitățile unui text poetic tradiționalist.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu minimum două argumente/raționamente critice/exemple concrete etc.) și concluzia/sinteza.

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Revăzând datele esenţiale ale biografiei şi documentele rămase de la prozator, ne putem face o idee despre structura de existenţă şi despre modul lui Creangă de a fi scriitor. Creangă este, nu mai încape vorbă, ceea ce se cheamă un personaj. *Un personaj creat de el, creat de alţii şi, mai ales, creat de opera sa.* Amintirile din copilărie *dau dimensiunea unei copilării rurale fabuloase, fără a avea nimic excepţional în desfăşurarea ei, în afară de talentul care o evocă spre apusul maturităţii cu duioşie, cu umor, cu sentimentul – stăruitor – al trecerii implacabile a timpului şi al fragilităţii fiinţei. „Copilăria copilului universal?" cum zice G. Călinescu. Vom vedea de îndată. Să spunem că Ion Creangă creează un model de confesiune în care amestecă ficţiunea cu biografia şi realizează imaginea unui copil din părţile de munte ale Moldovei de mijloc, un copil care face poznele pe care le fac copiii de pretutindeni (în mediul şi cu mijloacele lor) la aceeaşi vârstă. Limbajul, spaţiul, mentalităţile, comunitatea în care trăieşte „lainicul"* şi ingeniosul Nică îi dau însă o dimensiune specifică foarte pregnantă. Pentru a nu complica prea mult lucrurile, să parafrazăm ceea ce Arghezi a spus despre Eminescu: „fiind foarte român, Eminescu este universal." Se potriveşte şi în cazul lui Creangă. Nică este şi, probabil, va rămâne de-a pururi o fantasmă a copilăriei, primită cu bucurie de cei care o descoperă în naraţiunile lui Creangă, indiferent de locul în care se află, la oraş sau la sat. Povestea cu pupăza sau cu furtul cireşelor place tuturor.*

Creangă şi-a creat, dar, o primă emblemă memorabilă. Evenimentele ulterioare (diaconia, conflictul cu Biserica, apariţia în cercul „Junimii"), căsătoriile lui, apoi intervenţiile publice, anecdotele corozive debitate la banchetele date de o societate de intelectuali subţiri, „pedepsia" lui, pe care încearcă s-o minimalizeze şi s-o vindece cu leacuri băbeşti, completează portretul unui om deştept, cu purtări atipice pentru mediul în care a intrat, rămas la „ţărăniile" sale, mânuitor – abil – al unei retorici a umilinţei, foarte iute, altfel, la mânie, când bunurile sale sunt ameninţate, în fine, un scriitor de mare clasă, care se plânge că scrie greu şi ceea ce scrie nu are importanţă. Joacă, evident, o comedie, cum joacă adesea creatorii (comedia modestiei), fără însă acea notă antipatică de vanitate, pe care o observăm la alţii. Creangă este un artist autentic şi, trebuie spus limpede, el are conştiinţa valorii sale. Scrie, într-adevăr, greu şi, în legătură cu acest fapt, şi-a creat o întreagă mitologie: este îmbrăcat vara într-un larg cămeşoi, are un ştergar lung şi lat la îndemână pentru a îndepărta şiroaiele de sudoare care ies din trupul mare, încins ca un motor de mari dimensiuni. Lângă el se află o putină plină cu apă în care intră din când în când pentru a-şi răcori trupul, apoi o cofă cu apă rece pentru a-şi potoli setea, în fine, fraza lui complexă, sucită şi răsucită, bogată, arborescentă, plină de propoziţii atributive şi subiective care înspăimântă, azi ca şi ieri, pe şcolerii daco-romani etc. Creangă este, i-a zis bine G. Călinescu, „un bivol de geniu", o forţă a naturii ce face lucruri pe care le „chiteşte" bine, adică îndelung, şi le execută tot aşa, pe îndelete, cu mare chin. Dumnezeu i-a dat har, dar harul trebuie să treacă mereu prin chinurile facerii.

(Eugen Simion, *Ion Creangă: cruzimile unui moralist jovial*)

* Hoinar.

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Explică sensul expresiei *nu mai încape vorbă* din text. **4 puncte**

2. Menționează două dintre „purtările atipice" ale lui Creangă. **4 puncte**

3. Formulează într-un enunț o idee sugerată de titlul cărții lui Eugen Simion. **4 puncte**

4. Prezintă, cu ajutorul unui argument, atitudinea autorului față de marele prozator clasic. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de rânduri, fragmentul: *Creangă este, nu mai încape vorbă, ceea ce se cheamă* un personaj. *Un personaj creat de el, creat de alții și, mai ales, creat de opera sa.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **recitirea unor scriitori clasici**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, prin evidențierea a două **elemente de structură specifice textului dramatic** (notațiile autorului, limbaj, modalități de caracterizare):

SCENA II

VETA și RICĂ VENTURIANO, apoi JUPÂN DUMITRACHE și IPINGESCU de afară

RICĂ (intră, se oprește pe prag, vede pe Veta în spate, răsuflă din adânc, pune mâna la inimă și înaintează în vârful degetelor până la spatele scaunului ei; cade în genunchi și începe cu putere): *Angel radios!*

VETA (dă un țipăt, se scoală și fuge în partea ceailaltă a scenii făcându-și cruce și scuipându-și în sân): *A!*

RICĂ (întorcându-se în genunchi spre partea unde a fugit ea): *Angel radios! Precum am avut onoarea a vă comunica în precedenta mea epistolă, de când te-am văzut întâiași dată pentru prima oară mi-am pierdut uzul rațiunii; da! Sunt nebun...*

VETA: Nebun! (strigând.) *Săriți, Chiriac! Spiridoane!*

RICĂ: Nu striga, madam, (se târăşte un pas în genunchi) *fii mizericordioasă*! Sunt nebun de amor; da, fruntea mea îmi arde, tâmplele-mi se bat, sufer peste poate, parcă sunt turbat.*

VETA: Turbat?... Domnule, spune-mi degrab', c-aminteri, strig: cine eşti, ce pofteşti, ce cauți pe vremea asta în casele oamenilor?

RICĂ (se ridică şi se apropie de dânsa tăindu-i drumul): *Cine sunt? Mă întrebi cine sunt? Sunt un june tânăr şi nefericit, care sufere peste poate şi iubeşte la nemurire.*

VETA: Ei! Ş-apoi? Ce-mi pasă mie! (după o mică reflecție.) *Vai de mine! Ăsta e vun pungaş: a aflat că nu-i dumnealui acasă şi umblă să ne pungăşească.* (tare strigând) *Chiriac! Spiridoane! Săriți! Hoții!*

(I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

* Îndurătoare.

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic care are ca temă dragostea sau poezia.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, relații de opoziție şi de simetrie, imaginar poetic, sugestie şi ambiguitate.

TESTUL 50

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Thomas Hardy are optzeci şi cinci de ani. Este cel mai mare scriitor de azi al Angliei şi cel mai mare romancier european în viață. Romanele lui cele mai bune au o vârstă de aproape jumătate de secol. Ele pot satisface pe cei mai exigenți esteți şi în acelaşi timp să placă oricui, chiar şi amatorilor de istorii senzaționale. Intriga captivantă; tema obişnuită cea mai interesantă: amorul; mediul foarte particular şi deci având pentru străini farmecul exotismului; poezia şi pitorescul naturii; humorul; calitatea rară de a încredința pe cetitor că totul „s-a întâmplat" – iată atâtea însuşiri care fac din romanele lui Thomas Hardy o literatură plăcută pentru orice categorie de cetitori.

Şi totuşi, acest romancier este puțin cetit la noi, şi până ieri nu-l cunoştea aproape nimene.

Dacă nu ne înşălăm, cel dintâi care a vorbit despre Thomas Hardy este d. D.I. Suchianu, într-un articol tipărit în Viaţa Românească *în 1920. Acum de curând, d. Dragoş Protopopescu a consacrat marelui scriitor englez un articol în* Ideea europeană, *insistând mai mult asupra poeziilor lui.*

Nu voim să scriem aici un studiu despre Thomas Hardy. Nu avem nici competenţa. Voim să atragem şi noi atenţia asupra acestui romancier, să-l recomandăm publicului, să servim pe cetitori, să le facem un bine – să le indicăm un izvor de rară plăcere intelectuală.

Romanele şi nuvelele lui Thomas Hardy se petrec în provincie (şi uneori acţiunea lor se întinde până la Londra) şi anume într-un singur comitat, în „Wessex", iar mediul în care se desfăşură sunt clasele mici. Aşadar, materialul, sfera de observaţie, sunt restrânse, şi cu toate acestea romanele lui Thomas Hardy sunt cu totul deosebite unul de altul. Rar scriitor, afară de Balzac, să fi fost atât de divers. Aceasta se datoreşte observaţiei complecte şi obiectivităţii scriitorului, ca şi facturii ori compoziţiei, variată de la un roman la altul, adaptată subiectului, ca şi la Balzac. Din acest punct de vedere, Thomas Hardy se deosebeşte cu totul de romancierul englez en vogue *pe continent, nobilul şi sensitivul Galsworthy, ale cărui romane samănă toate; cam acelaşi fel de personagii (temperamente), cam în acelaşi raport unele faţă de altele şi cam aceeaşi semnificaţie.*

Această cantonare, a lui Thomas Hardy, într-un mediu, pe care îl zugrăveşte abundent – nu însamnă că acest scriitor este un romancier social şi regionalist. Romanele lui sunt pur psihologice, tema lor e întotdeauna un conflict între suflete, cu desnodământ tragic.

Thomas Hardy este poetul tragic al fatalităţii. Cine caută în literatură apă de trandafir, nu o va găsi în acest scriitor. Şi cine caută pictura fericirii, i se va părea că o găseşte, dar întotdeauna va veni cea mai crudă dezamăgire.

(G. Ibrăileanu, „Thomas Hardy", apărut în *Viaţa Românească*, 1925)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Menţionează din text două forme lexicale neconforme cu normele actuale. **4 puncte**

2. Indică doi cercetători ai operei lui Hardy evocaţi în acest fragment. **4 puncte**

3. Precizează două aspecte care fac din literatura lui Hardy o *literatură plăcută*. **4 puncte**

4. Transcrie un enunţ semnificativ pentru arta de romancier a lui Thomas Hardy. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de rânduri, atitudinea lui Ibrăileanu faţă de scriitorul englez. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **cunoaşterea unor scriitori contemporani de succes**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două trăsături ale modernismului:**

Vițe roșii,
vițe verzi sugrumă casele-n lăstari sălbatici
și vânjoși – asemenea unor polipi ce-și strâng în brațe prada.
Soarele în răsărit – de sânge-și spală-n mare
lăncile, cu care a ucis în goană noaptea
ca pe-o fiară.
Eu
stau pe țărm și – sufletul mi-e dus de-acasă.
S-a pierdut pe-o cărăruie-n nesfârșit și nu-și găsește
drumul înapoi.

(Lucian Blaga, *La mare*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text narativ de Marin Preda.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

A fi sau a nu fi... muzical. Aceasta era marea întrebare, când apăream noi, elevii de mai acum şaizeci de ani, înaintea profesorului nostru de muzică, I. Şt. Paulian, în vederea selectării noastre pentru corul clasei respective. Cum mie mi-a căzut această probă la începutul clasei a II-a de gimnaziu, la liceul „Traian" din Turnu-Severin, nu cred să-i fi făcut o impresie deosebită maestrului (în vremea aceea, profesorii de la materiile secundare, zise şi „dexterităţi", erau astfel calificaţi), deoarece aveam vocea în schimbare. Am depus un mare efort de voinţă la proba vocală şi am izbutit să mă fac primit, deşi propria-mi voce mă zgâria pe atunci la ureche, cam tot aşa cum mă supără astăzi, când o aud la emisiunile de la Radio sau Televiziune, unde ştiut este că, din motive de acustică superioară, nimeni nu-şi recunoaşte scumpul glăscior. [...]

Aşadar, acceptarea mea în corul clasei a fost, în anul şcolar 1914-1915, prima mea izbândă asupra mea însumi şi întâiul pas într-o modestă carieră de membru până la absolvire al corului general al liceului, ca tenor secund. În acel dificil moment agonic (în sensul etimologic al cuvântului din limba elină, şi anume: luptă), *să fi avut într-adevăr sentimentul exact al situaţiei, cu corolarele lui de iniţial „trac" şi de jubilare finală? Cine s-ar putea încrede în redarea exactă a graficului simţirii unui preadolescent timid, dar nu lipsit de imperativul voinţei, călit la simţul sporit al responsabilităţii, în urma situaţiei sale nefericite, de orfan de ambii părinţi! Fără a fi un dolorist*, menţin încă o dată această credinţă a mea, că: atât piedicile pe care le întâmpinăm în cursul existenţei, cât şi marile nenorociri sunt cea mai bună şcoală a vieţii, mai ales pentru aceia care, ca mine, în cazul contrar, ar fi riscat să nu li se pună atât de curând problema de a voi şi de a persevera până la capăt.* [...]

Am păstrat amintirea bunului meu profesor destul de bine, cum spun ţăranii noştri, dintr-un mare simţ de măsură, evitând grijuliu formele superlativului. Era scund, dar voinic, negricios, rotund la faţă, cu ochelari în ramă aurie. Dirija cu autoritate şi siguranţă, ridicând şi coborând braţul drept, cu elocvente vibraţii ale mâinii. Mi-l reprezint, aşadar, cu o memorie afectivă fidelă, ca pe un excelent îndrumător în atât de greaua şcoală a vocii şi mai ales a armonizării corale a vocilor. Era bun şi blând, ştia să închidă ochii la zburdălniciile noastre şi nu pedepsea niciodată.

(Şerban Cioculescu, „Amintiri muzicale", în vol. *Amintiri*)

* Adept al dolorismului (doctrină ce atribuie o valoare morală şi intelectuală bolii sau durerii).

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Menţionează numele liceului la care a învăţat tânărul Şerban Cioculescu. **4 puncte**
2. Indică două trăsături ale textului memorialistic. **4 puncte**
3. Precizează atitudinea memorialistului faţă de fostul dascăl de muzică. **4 puncte**

4. Transcrie un enunţ semnificativ pentru portretul moral al profesorului. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de rânduri, următorul fragment: *menţin încă o dată această credinţă a mea, că: atât piedicile pe care le întâmpinăm în cursul existenţei, cât şi marile nenorociri sunt cea mai bună şcoală a vieţii, mai ales pentru aceia care, ca mine, în cazul contrar, ar fi riscat să nu li se pună atât de curând problema de a voi şi de a persevera până la capăt.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **valoarea unor „amintiri muzicale"**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind **două trăsături ale realismului:**

Început de octombrie 186...
O zi caldă şi luminoasă.

Iorgu Răutu, ieşit şi el nu mai ştia pentru a câtea oară în cerdac, se coborî vreo două trepte pe scară, apoi se urcă din nou şi se opri o clipă cuprins de o nedesluşită tristeţă şi parcă răpit de peisagiul familiar ce se aşternea la picioarele lui.

În faţa conacului şerpuieşte valea adâncă a Nistrului, care aici, în dreptul Năpădenilor, coteşte brusc sub unghi drept spre apus, lungind, cale de o poştă, parcul curţii, satul şi pădurea de stejari seculari şi apoi, după ce descrie un vast semicerc, se întoarce aproape spre punctul său de plecare, cuprinzând între stâncile basarabene o peninsulă din şesul Podoliei, care se strânge de istov în faţa satului, lăsând abia o trecătoare îngustă de câteva sute de metri.*

O altă cotitură, aproape tot aşa de întinsă, mărgineşte şi în sus, dinspre nord, platoul înalt al Năpădenilor, înaintat ca un bastion deasupra ţărmului din stânga. [...]

Iorgu Răutu, adâncit în gândurile sale, stătea nemişcat, neatins de splendorile acestei privelişti.

Foarte înalt, puţin încovoiat, ca toţi uriaşii, viguros încă la vrâsta de cincizeci de ani, blond, abia ofilit de primii peri albi, cu ochi albaştri senini, care, luminând o faţă

largă, încadrată de favoriți agresivi și dominată de un nas monumental, făcea o impresie stranie, de copil blajin și nedumerit.

(C. Stere, *Smaragda Theodorovna*, în vol. *În preajma revoluției*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Marin Preda.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice.

TESTUL 52 DSP

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Ceea ce ocupa mai în întregime ședințele de la Junimea, *erau chestiunile de artă și literatură.*

În aceste chestiuni Junimea *își avea ideile sale bine determinate și nu ar fi ieșit din ele pentru nimic în lume.*

Când zic arte, să ne înțelegem. Două arte erau mai cu seamă recunoscute, anume: sculptura și pictura.

Sub dânsele venea arhitectura.

Iar muzica era o artă discutată, după cum cititorii au văzut, chestie cu care am făgăduit că mă voi ocupa mai de aproape.

În sculptură și arhitectură ideea era foarte simplă: sculptura era cea antică, arhitectura de asemenea – Venus de Milo și Partenonul. Acolo aproape s-a mărginit dezvoltarea acestor arte, acolo ele au ajuns la perfecțiune.

Unii îndrăzneți cercau să vorbească de arhitectura medievală, de acele splendide biserici, în care o imaginație variată este pusă în piatră, dându-ți ideea grandiosului sau cel puțin a colosului, precum și a castelurilor seniorilor, care, prin acumularea de piatră peste piatră, îți dau ideea de trăinicie și de forță.

Era o încercare zadarnică; Junimea *nu admitea ca valoare estetică, decât liniile pure, decât simetria templelor ateniene, înlăturând cu dispreț orice altă formă arhitecturală.*

Mai admitea ceva, admitea arhitectura egipteană, piramidele etc., ca expresiune a puterei și a veciniciei.

Când era vorba însă de pictură, atunci ideile Junimei *erau destul de vagi și chiar variate. Nu era o doctrină, ci mai mult păreri; aici discuția putea avea loc.*

În genere Junimea *înclina pentru pictura Renaşterei italiene, dar nu era entuziasmată de acea epocă. Mulţi iubeau pictura flamandă, iar alţii, ca dl. Pogor, adorau pe cea veche germană a lui Dürer, Holbein etc.*

Dar, repet, nu aveam la Junimea *un fir conducător estetic în materie de pictură, de aceea, în ce mă priveşte, aveam idei confuze, nu puteam să găsesc o formulă explicativă, căci eu ca şi ceilalţi căutam ca să readuc totul la formule.*

Când, deodată, răsfoind cataloagele la librărie, dau peste studiile de estetică ale lui Taine, anume Arta în Italia, Arta flamandă *etc., etc. A fost pentru mine o revelaţie şi o scăpare. În sfârşit, puteam să am şi eu idei estetice în materie de pictură, puteam să susţin şi eu o discuţie în această materie la* Junimea.

(George Panu, *Amintiri de la* Junimea *din Iaşi*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Indică două sinonime potrivite pentru sensul din text al cuvintelor: *grandios* şi *entuziasmată.* **4 puncte**

2. Precizează o personalitate culturală de la *Junimea* evocată în acest fragment. **4 puncte**

3. Menţionează două preocupări ale junimiştilor, care reies din textul dat. **4 puncte**

4. Prezintă modul cum memorialistul, George Panu, l-a descoperit pe Taine. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de rânduri, gusturile artistice ale membrilor *Junimii.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre dorinţa de abordare a **subiectelor variate în comunitatea de la *Junimea*,** valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind **două trăsături ale simbolismului:**

E vremea rozelor ce mor,
Mor în grădini, şi mor şi-n mine –
Ş-au fost atât de viaţă pline,
Şi azi se sting aşa uşor.

În tot, se simte un fior.
O jale e în orişicine.
E vremea rozelor ce mor –
Mor în grădini, şi mor şi-n mine.

Pe sub amurgu-ntristător,
Curg vălmăşaguri de suspine,
Şi-n marea noapte care vine
Duioase-şi pleacă fruntea lor... –
E vremea rozelor ce mor.

(Alexandru Macedonski, *Rondelul** *rozelor ce mor*)

* Poezie cu formă fixă, având trei strofe (două catrene şi o strofă finală de cinci versuri); versul 1 este similar cu versurile 7 şi 13, iar versul 2, cu versul 8.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **relaţia dintre două personaje dintr-un text narativ de Marin Preda.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajelor alese;
– evidenţierea a două trăsături ale personajelor, semnificative pentru relaţia dintre ele, prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, modalităţi de caracterizare.

TESTUL 53 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Cabaret Voltaire este numele unui club de noapte înfiinţat la Zürich, Elveţia, la 5 februarie 1916, de către scriitorul german Hugo Ball şi poeta germană Emmy Hennings, care urmau să devină soţ şi soţie în anul 1920. Printre membrii fondatori se aflau pictorul Marcel Iancu (ulterior alături de el s-au aflat fraţii săi Iuliu şi George), poeţii Richard Huelsenbeck şi Tristan Tzara, Sophie Taeuber-Arp şi pictorul Jean Arp. Evenimentele desfăşurate aici au constituit baza formării unui curent oarecum anarhic şi socialist – aşa cum era catalogat de autorităţi – rebel, în fapt, cunoscut drept Dada.

În contextul în care Elveția era țară neutră în timpul Primului Război Mondial, mulți din refugiații din întreaga Europă care soseau la Zürich erau personalități artistice. Doi dintre aceștia, Ball și Hennings, au devenit aici apropiați de Ephraim Jan, patron al Holländische Meierei, care găzduia deja primul cabaret literar – Pantagruel – înființat în anul 1915. Jan le-a permis celor doi să utilizeze una din camerele dezafectate ale localului, iar aici ia naștere Cabaret Voltaire, nume sub care un grup de artiști și scriitori întemeiază un centru pentru distracția artistică. Ideea de cabaret presupunea că în fiecare zi artiștii oaspeți vor realiza prestații muzicale, literare sau artistice – în general –, și vor propune, indiferent de orientarea lor politică, sugestii și idei noi.

Astfel, intelectuali, dezertori, refugiați politici și toți cei care se manifestau împotriva războiului își dau întâlnire la Cabaret Voltaire, și încearcă să răspundă absurdului prin absurd, printr-un spirit de revoltă îndreptat nu numai împotriva unor principii literare, sau a unui mod de viață conformist, ci împotriva unui anumit tip de societate, în general.

Desigur, dacă un elvețian obișnuit al acelor vremuri s-ar fi încumetat să intre în această locantă, cu siguranță ar fi văzut ceva efectiv nebunesc: personaje exaltate, vorbind de-a valma, țipete, „cântăreți" la instrumente imaginare, și multe, multe sticle de băutură. Și, desigur, un tinerel, care încerca să le arate privitorilor cum arată dansurile populare... românești. Era Tristan Tzara, născut în România, ajuns la studii aici, dar mai mereu înconjurat de un grup de prieteni, poeți, cântăreți, dansatori, la noul său cartier general de la Cabaret Voltaire. El, alături de prietenii săi, lansaseră mișcarea Dada, o formă de artă ce însemna hazard și scufundare în inconștient și miza pe improvizație. Dada era, dacă vreți, arta de a șoca spiritele cuminți. Măștile lui Marcel Iancu însoțeau seratele Dada, la fel ca și costumele stranii ce trezeau nostalgia ținuturilor îndepărtate.

Mișcarea nu a fost o școală, o ideologie sau vreo religie, nu avea reguli stricte și nici principii dureroase. Dadaismul însemna respingerea sensului limbajului văzut ca artificial, incapabil să arate sensul real al vieții și avea să fie punctul de pornire al unui capitol extrem de important din arta secolului XX.

(Răzvan Moceanu, „100 de ani de la înființarea Cabaret Voltaire. Tristan Tzara și curentul mondial dadaist",
http://main.radioromaniacultural.ro/documentar_100_de_ani_de_la_infiintarea_cabaret_voltaire_tristan_tzara_și_curentul_mondial_dadaist-44280)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Precizează câte un sinonim contextual pentru cuvintele: *rebel*, *hazard*. **4 puncte**
2. Indică din text numele unei personalități care a înființat *Cabaretul Voltaire*. **4 puncte**
3. Explică de ce mișcarea Dada era *arta de a șoca spiritele cuminți.* **4 puncte**
4. Transcrie un enunț semnificativ care definește originalitatea grupării Dada. **4 puncte**
5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, atitudinea antirăzboinică a unor intelectuali, exprimată artistic, valorificând informațiile din textul dat. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **artă ca modalitate de sfidare a unor norme/convenții**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două modalități de caracterizare a personajului:**

Estera, o celebritate a Parisului de pe atunci, purta în trăsăturile figurii sale sigiliul frumuseții ebraice. Ochii săi negri şi lungăreți aruncau săgeți înfocate; părul ei forma o ghirlandă bogată pe frunte-i; talia sa era maiestuoasă, umerii săi albi erau de un model perfect, însă gura ei avea o expresie disprețuitoare, cari producea un efect displăcut. Ea se deprinsese a primi omagele tuturor bărbaților cari îi erau prezentați, şi această deprindere îi dase un aer măreț. Echipagele sale luxoase, briliantele de preț cu care se arăta în public îi rădicaseră un piedestal în ochii parizianilor.

Aceştii o numiseră regina de Saba, nume potrivit cu soiul frumuseții sale şi care îi inspirase atâta superbie cât nu putea suferi nicio rivală alăturea cu dânsa. Prin urmare, chiar din seara când Dridri se urcase pe scenă, Estera simți pentru juna actriță o antipatie instinctivă, antipatie care cu timpul se prefăcu într-o ură de moarte.

(Vasile Alecsandri, *Dridri*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să **prezinți particularități ale unui text dramatic/liric aparținând lui Marin Sorescu**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului dramatic/liric ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul dramatic/liric ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale şi spațiale/imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie, poezie epică, poezie lirică, instanțele comunicării în textul poetic.

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Motorul de căutare Google *îl omagiază pe marele compozitor Ludwig van Beethoven cu un* doodle *muzical,* ***cu câteva note din Simfonia a V-a. În decembrie 2016, se împlinesc 245 de la naşterea compozitorului.*** [...]

Mediul familial nu îi era tocmai favorabil, sub autoritatea capricioasă a tatălui, un cântăreţ de curte mediocru, alcoolic notoriu. Observând însă talentul muzical precoce al fiului său, acesta a încercat să facă, fără succes, din micul Ludwig un copil-minune, asemenea lui Wolfgang Amadeus Mozart. Beethoven a început să ia lecţii de muzică, în jurul vârstei de 10 ani, cu organistul Christian Gottlob Neefe. Acesta recunoaşte dotarea muzicală excepţională a tânărului Beethoven şi, cu sprijinul Arhiepiscopului din Bonn, Maximilian Franz, îi facilitează în 1787 o călătorie la Viena. Aici ia câteva lecţii cu Mozart, dar trebuie să se întoarcă după scurt timp la Bonn, din cauza îmbolnăvirii şi morţii mamei sale. În următorii patru ani lucrează cu capela curţii şi cu orchestra teatrului din Bonn, având astfel prilejul să-şi îmbogăţească cunoştinţele muzicale cu operele aflate în circulaţie în acel timp. În această perioadă compune o cantată cu ocazia morţii împăratului Iosif al II-lea.

În noiembrie 1792, Beethoven pleacă pentru a doua oară la Viena, unde devine elevul lui Joseph Haydn, mai târziu şi al lui Antonio Salieri. În capitala imperiului habsburgic, Beethoven reuşeşte să câştige favorurile aristocraţiei vieneze prin concerte private, cu această ocazie căpătând faima de virtuoz pianist şi de compozitor. Graţie acestor relaţii şi a contactelor cu casele de editură, care îi publică unele compoziţii, Beethoven reuşeşte să dobândească o independenţă, pe care şi-a dorit-o cândva şi Mozart.

În martie 1795 apare pentru prima dată în faţa publicului vienez executând primul său concert pentru pian şi orchestră. Urmează o serie de concerte la Praga, Dresda, Berlin şi Preßburg (Bratislava). După primele sonate pentru pian – printre care sonata op. 13 „Patetica"–, Beethoven deschide, începând cu anul 1798, seria cvartetelor de coarde, compune şi prima lui simfonie, în Do-major. În acelaşi timp apar primele semne ale scăderii auzului, ceea ce îl face să se izoleze tot mai mult de societate.

Prin anul 1818, Beethoven devine complet surd, singura modalitate de a comunica cu interlocutorii erau „caietele de conversaţii", în care aceştia scriau în loc să vorbească. Surditatea nu i-a întrerupt însă creaţia artistică, în 1819 compune „Variaţiile-Diabelli" pentru pian, în 1820 se execută prima versiune a „Missei Solemnis", realizează ultimele sale sonate pentru pian şi cvartetele de coarde, în sfârşit, Simfonia a IX-a. În ziua de 7 mai 1824 a avut loc la Viena prima audiţie a Simfoniei a IX-a. Succesul a fost triumfal, s-ar putea spune revoluţionar. Beethoven a fost întâmpinat cu cinci salve de aplauze, când, potrivit etichetei, însăşi familia imperială era salutată la intrarea în sală doar cu trei salve.

Tot mai bolnav, fiind ţintuit la pat încă din decembrie 1826, Beethoven moare la 26 martie 1827, în urma unei boli de ficat. La înmormântarea în cimitirul Währinger au

luat parte mii de locuitori ai Vienei, cuvântul de adio l-a rostit poetul Franz Grillparzer. A fost ulterior de două ori exhumat și reîngropat în Cimitirul Central (Zentralfriedhof) din Viena.

(„Google îl omagiază pe Beethoven, cu un DOODLE muzical", în *Historia*, https://www.historia.ro/sectiune/actualitate/articol/google-il-omagiaza-pe-beethoven-cu-un-doodle-muzical)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Indică numele personalității care a ținut un discurs funebru la moartea lui Beethoven. **4 puncte**

2. Menționează data primei audiții a Simfoniei a IX-a. **4 puncte**

3. Precizează două trăsături ale compozitorului german, care reies din textul dat. **4 puncte**

4. Prezintă scopul unui asemenea text. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, modul cum Beethoven a fost perceput de public în timpul vieții, având în vedere informațiile din text. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **diverse moduri originale de a omagia artiști din trecut**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două aspecte ale genului epic**:

Nu-i rău, măi Ștefane, să știe și băietul tău oleacă de carte, nu numaidecât pentru popie, cum chitește Smaranda, că și popia are multe năcăfale, e greu de purtat. Și decât n-a fi cum se cade, mai bine să nu fie. Dar cartea îți aduce și oarecare mângâiere. Eu, să nu fi știu a ceti, de mult aș fi înnebunit, câte am avut pe capul meu. Însă deschid* Viețile sfinților *și văd atâtea și atâtea și zic: „Doamne, multă răbdare ai dat aleșilor tăi!" Ale noastre sunt flori la ureche pe lângă cele ce spune în cărți.*

Ş-apoi, să fie cineva de tot bou, încă nu este bine. Din cărţi culegi multă înţelepciune, şi, la dreptul vorbind, nu eşti numai aşa, o vacă de muls pentru fiecare. Băietul văd că are ţiere de minte şi, numai după cât a învăţat, cântă şi citeşte cât se poate de bine.

De aceste şi altele ca aceste a vorbit bunicul David cu mama şi cu tata, mai toată noaptea, duminică spre luni şi luni spre marţi; căci la noi mânea când venea din Pipirig la târg să-şi cumpere cele trebuitoare.

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

* Necaz, supărare.

Subiectul al III-lea ______________________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi **particularităţi ale unui text dramatic postbelic**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului dramatic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul dramatic ales prin comentarea a două episoade/secvenţe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, unităţi compoziţionale, instanţele comunicării în textul dramatic, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice, notaţiile autorului.

TESTUL 55 DSP

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Dificilă şi pilduitoare a fost devenirea lui Mircea Eliade întru ştiinţă. Începuse, încă din 1924, adică la 14 ani, să înveţe sanscrita, apoi persana şi ebraica, scria, la importantele reviste la care colabora, articole despre budism. India îl atrage ca un magnet, dar nu din curiozitate turistică, ci ca loc de studiu şi învăţătură. În 1928, terminând Facultatea de Filosofie a Universităţii bucureştene, în Italia fiind într-o călătorie, scrie unui maharajah mecenat, solicitându-i o bursă pentru a studia filosofia indică cu vestitul profesor Dasgupta. Minune, maharajahul îi acordă bursa. Dar n-are bani pentru a ajunge în India, unde era aşteptat. Ministerul Învăţământului, la care apelează, îl duce cu vorba. Şi vremea plecării venise. Atunci intervine salvator un unchi (evocatul, în memorii, unchiul Mitache), cu ai cărui bani ajunge la Calcutta. Îşi păstrează bunul obicei de a-şi face notaţii în jurnal, care, apoi, publicat, mai întâi în presă ca atare sau în foiletoane caracteristice, a reconstituit acest itinerariu extraordinar, în cartea, din 1934, intitulată simplu, dar atrăgător – India. Se instalează în pensiunea englezească din Calcutta, evocată, în 1933, şi în Maitreyi. *De o hărnicie ieşită din comun, progresează în însuşirea sanscritei, apoi are norocul de a-l cunoaşte*

pe Tagore. Între timp, cererea lui pentru dobândirea bursei în țară e aprobată și, în două termene (în 1930 și 1931), capătă, o vreme, necesarele stipendii pentru desăvârșirea întru filosofia indică. [...]

Emoționant și plin de înțelesuri studioase sunt surprinse mănăstirile din Himalaya, cu pustnicii lor vegetând în văgăunile munților, cu temple budiste și moschei musulmane. [...] *Plin de miez e descrisă stabilirea sa, ca eremit, într-o mănăstire budistă, primit fără a fi întrebat de religie, naționalitate și de bani. Leapădă hainele europene, se îmbracă în portul studentului brachmacarin, umblă în sandale și se supune regimului integral vegetarian. În schimb capătă un kutiar, adică o cameră solitară cu prispă de ciment, un pat de lemn și o lampă. Și, astfel, începe traiul său de eremit, descris atent, cu sfințenie și recunoștință. Uimitor că, aici, libertatea este totală, fără prezența obligatorie la serviciile religioase, liberă fiind și conduita personală. Își descrie tovarășii de călugărie mai mult pentru a fixa, pe hârtie, obiceiuri și cutume, mai toți practicând activ yoga, meditând, și actualizează spiritualitatea cărților sacre, pe care, unii, le citesc. Cu siguranță, aici, în mănăstire, a studiat, mai adâncit, viitorul savant practicile yoga, descrise, apoi, în cartea omonimă. Să notez că memorabile sunt paginile despre cobra neagră și despre leproși.*

(Z. Ornea, „India lui Eliade", în *România literară*, 1999)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Menționează numele unui unchi al lui Eliade. **4 puncte**

2. Indică anul când tânărul Eliade încheie studiile la Facultatea de Filosofie. **4 puncte**

3. Precizează două trăsături ale autorului, care reies din textul dat. **4 puncte**

4. Transcrie un enunț semnificativ care să dezvăluie adaptarea lui Eliade la o nouă cultură și civilizație – aceea indiană. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, dorința tânărului studios, Mircea Eliade, de a studia într-un alt spațiu cultural. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **frecventarea unor ținuturi exotice de către scriitorii români**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, **personajul** textului următor, evidențiind două trăsături:

Într-adevăr, călugărul acesta nu era numai fratele întru Hristos Paul; ci era domnul abate de Marenne, dintr-o familie veche franțuzească, scăpătată și dăruită de Dumnezeu cu prea mulți copii, însă și cu destule protecții la vremea lor. Domnia sa domnul abate de Marenne, după cât se putuse înțelege de la servii lui aproape muți, călătorea din Apus spre Răsărit la necredincioși, ca să le ducă lumina cea adevărată. În realitate, poate, era însărcinat c-o solie** tainică. Dar nimeni nu știa că poartă o asemenea solie. Căci marchizul de Croissy, secretar al Regelui Soare la afacerile străine, îi încredințase strict personal misiunea în cabinetul său din Paris, la mijlocul lunii august, și domnul abate de Marenne era obișnuit cu asemenea însărcinări și știa să păstreze secretul. Neștiindu-se că-i vorba de un secret, nimeni de altfel nu încerca să-l ispitească; cel puțin deocamdată. Cei care nu credeau în opera-i de misionar tăceau zâmbind și credeau ce pofteau. Oarecare greutăți avusese pe drumurile nemțești, greutăți în legătură mai ales cu poliția foarte curioasă a măritului împărat Leopold; de aceea domnul de Marenne umblase încet și păruse că se duce dintru-ntâi la miazănoapte; dar, după ce pășise în Republică, leșii*** îl lăsaseră să treacă fără niciun năcaz, deoarece raporturile lor cu țara franțuzească erau bune.*

(Mihail Sadoveanu, *Zodia Cancerului sau vremea Ducăi-Vodă*)

* Superiorul unei abații (mănăstire catolică).
** Misiune.
*** Polonezi.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic postbelic.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, unități compoziționale, instanțele comunicării în textul dramatic, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, notațiile autorului.

TESTUL 56 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Cât de multe mai are de spus astăzi muzica lui Johann Sebastian Bach? Foarte multe, ar replica unii. Cine este Johann Sebastian Bach, ar întreba alții. Pentru două

răspunsuri atât de diferite, doi artişti ei înşişi foarte diferiţi au pregătit două albume care par foarte diferite: Bach to basics *cu violonistul Alexandru Tomescu şi* Bach *cu violonistul sârb Nemanja Radulovic. Puncte în comun ale celor doi: măcar faptul că ambii au câştigat Concursul Enescu de la Bucureşti: unul în 1999, celălalt, în 2001.*

În 2013, Alexandru Tomescu şi-a intitulat tradiţionalul turneu Stradivarius, din luna mai, Bach to basics*: a interpretat atunci integrala lucrărilor pentru vioară solo de Bach, 3 sonate şi 3 partite, în catedrale din România. A fost un tur de forţă, şi pentru violonist, chiar şi pentru public: să poţi cânta în concert această integrală care durează peste două ore, fără pauză, este o performanţă.* [...]

În 2014, Alexandru Tomescu a înregistrat într-o catedrală din Schwetzingen, oraş din Germania, această integrală. Îmi mărturisea că pentru el a fost o premieră modul cum a realizat această înregistrare: a cântat de şapte ori în patru zile integrala, şi în a cincea zi, când ar fi trebuit să refacă ce nu a ieşit bine, şi-a dat seama că oricare notă extrasă din context ar fi stricat ansamblul, deci, nu a mai refăcut nimic, în acord cu inginerul de sunet, laureat cu premii Grammy, Jacob Haendel, cu care a lucrat.

Într-adevăr, acest sentiment că cele şase sonate şi partite bachiene creează un tot, o mare lucrare muzicală, este foarte evident pe noul disc al lui Alexandru Tomescu, apărut în mai 2016. Şi este unul dintre principalele atuuri ale albumului Bach to basics*, dincolo de viziunea sa foarte echilibrată asupra muzicii bachiene, pe care violonistul o vede ca o incursiune în lumea spiritualului, ca o retragere din mundan către o lume superioară. Suntem în faţa unei foarte mari reuşite a lui Alexandru Tomescu, una încă mai mare decât integrala* Capriciilor *de Paganini. Pentru că, aşa cum observă şi el, dacă Paganini este greu tehnic de dragul spectacolului, Bach este foarte dificil, inclusiv tehnic, prin implicaţiile cuprinse în muzica sa, prin adâncimile discursului polifonic. Alexandru Tomescu demonstrează prin* Bach to basics *un alt tip de maturitate artistică: este concepţia unui om care cântă Bach de mai bine de 30 ani, care gândeşte şi cântă Bach în fiecare zi.*

Sigur, există multe moduri în care poate fi interpretat Bach, pentru că însuşi Bach, prin indicaţiile parcimonioase din partituri, lasă mult spaţiu de creativitate pentru interpreţii săi. Alexandru Tomescu merge pe linia deschisă de George Enescu, punându-se pe sine într-un plan doi, pentru ca astfel strălucirea muzicii bachiene să fie mai evidentă, şi face în mod intenţionat acest lucru. Audiţia integralei lucrărilor pentru vioară solo de Bach devine astfel o experienţă spirituală intensă care pune frână, pentru două ore, iureşului în care trăim cu toţii în contemporaneitate. Şi cred că acesta este un dar pe care, la un moment dat, am putea să ni-l facem cu toţii...

(Cristina Comandaşu, „Două chipuri ale lui Johann Sebastian Bach", în *Dilema Veche*, 29 noiembrie 2016)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Explică sensul expresiei: *A fost un tur de forţă.* **4 puncte**
2. Indică doi termeni din câmpul semantic al muzicii. **4 puncte**
3. Prezintă rolul interogaţiei retorice de la începutul textului. **4 puncte**
4. Formulează într-un enunţ o idee sugerată de titlul articolului. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, modul cum Alexandru Tomescu interpretează muzica lui Bach. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **frecventarea unor festivaluri de muzică**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, fragmentul de mai jos, având în vedere **tema şi viziunea despre lume:**

În frig şi noroi
Trec hoții-n convoi, câte doi,
Cu lanțuri târâş de picioare,
Muncindu-se parcă-n mocirli de sudoare.
Fiertura e gata.
E seară. E ploaie.
O lingură grea, cât lopata,
Dă ciorba din două hârdaie.
Câțiva au ucis,
Câțiva ispăşesc ori un furt, ori un vis.
Totuna-i ce faci:
Sau culci pe bogați, sau scoli pe săraci.
Livizi ca strigoii şi sui,
Strâmbați de la umeri, din şold şi picior
În blidul fierbinte, cu aburi gălbui.
Îşi duc parcă sângele lor.

(Tudor Arghezi, *Cina*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **relația dintre două personaje dintr-un text dramatic postbelic.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic şi moral al personajelor alese;
– evidenţierea a două trăsături ale personajelor, semnificative pentru relaţia dintre ele, prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: acţiune, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice, notaţiile autorului.

TESTUL 57 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Vineri, la Opera Naţională Bucureşti a avut loc ultima premieră a acestei stagiuni: Fidelio, *operă în două acte de Ludwig van Beethoven, în viziunea regizorului britanic Graham Vick. Un spectacol foarte teatral şi interactiv al operei* Fidelio. *Când am ajuns, vineri-seară, în faţa Operei Naţionale lanţuri atârnau de uşile de la intrare. Tineri erau răstigniţi de aceste lanţuri. Intrarea spectatorilor s-a făcut pe o uşă laterală a clădirii, nu ca de obicei pe uşile centrale, închise cu lanţuri şi lacăte grele. Tineri teribilişti strigau „Respect", fluturau pancarte, în care pe negru era scris – cu litere uriaşe, albe – „Speranţă". M-am întrebat dacă, în contextul crizei recente de la Opera Naţională, nu era vorba de vreo nouă răzmeriţă, de vreun alt spectacol anulat, de vreo altă revoltă a artiştilor prin boicotul vreunui spectacol. Mi-a fost teamă că nu e regia lui Graham Vick ceea ce se înfăţişa în faţa Operei Naţionale.*

Din sală, după începerea spectacolului, se auzeau strigăte, luminile s-au aprins în timpul reprezentaţiei, tinerii rebeli erau împânziţi pe scaune în toată sala. Soliştii intrau pe uşile laterale, din faţă, din spate, de la balcoane. [...] Haine zvârlite într-un gunoi uriaş, şapte maşini de spălat, într-o scenografie originală semnată de Samal Blak. Interactivitatea oarecum agresivă a artiştilor a fost iniţial năucitoare pentru o bună parte a publicului. Apariţia mascaţilor cu mitraliere şi cagule a accentuat şi mai mult sentimentul de teamă şi de nesiguranţă printre spectatori. În partea a doua, spectatorii au fost invitaţi să guste pe viu „întunericul" şi să pună pe chipuri saci negri, cagule, aşezate la pauză pe scaune. O astfel de interactivitate a artiştilor în rândul publicului, până spectacolul nu este oarecum rodat, este destul de riscantă. Regizorul Graham Vick a ridicat însă mănuşa unei asemenea provocări.

Partea a doua a spectacolului a fost mai aşezată, mai liniştită, iar vocile corului condus de Stelian Olariu au fost impresionante. O rochie de mireasă atârna deasupra scenei, subliniind sacrificiul eroinei. Fidelio *este singura operă lirică scrisă de Ludwig van Beethoven, o dramă în două acte, după libretul german al lui Joseph Sonleithner, care ilustrează triumful dragostei asupra tiraniei. Florestan este luat prizonier, iar din dragoste pentru el, Leonora se travesteşte într-un bărbat numit „Fidelio". După mai multe aventuri, Leonora îl salvează pe Florestan din închisoare. Personajele principale sunt Leonora şi soţul ei, Florestan, interpreta Leonorei*

(Asineta Răducan) fiind o adevărată revelație, prin vocea profundă și expresivă. Marius Vlad Budoiu l-a interpretat pe Florestan. [...]

După 11 ani de muncă pentru a termina de compus singura sa operă, Fidelio, *Ludwig van Beethoven a găsit forma prin care personajele puternice să-și exprime sentimentele despre dragoste și dreptate, varianta finală a acestei opere având premiera mondială în mai 1814, la Kärntnertortheater. Pentru montarea care va avea în curând premiera absolută la București, regizorul Graham Vick, a cărui ultimă precedentă montare a operei* Fidelio *a avut loc în urmă cu 15 ani, a plasat subiectul într-un spațiu atemporal, în relație mai apropiată cu realitatea contemporană, într-un spectacol eliberat de regulile teatrului clasic. Acest spațiu contemporan, dar fără istorie, produce personaje care se confruntă cu propria lor conștiință, purtându-și gândurile dinspre întuneric spre lumină. Soțul pierdut, soția ascunsă, tiranul, adolescenta prinsă printr-o eroare în iubire, tatăl corupt și tânărul îndrăgostit sunt forțe care se luptă cu sine: printre prizonierii din închisoare, personajele sunt prizoniere ale propriei lor ființe. Finalul spectacolului, cu mesajul de libertate, respect, credință, a fost emoționant.*

(Simona Chițan, „Un *Fidelio*-manifest sau cum nu te mai simți în siguranță printre mascați, la Opera Națională București”, în *Adevărul*, 3 iulie 2016, http://adevarul.ro/cultura/arte/un-fidelio-manifest-nu-mai-simti-siguranta-printre-mascati-opera-nationala-bucuresti-foto-1_5778f17f5ab6550cb883f635/index.html)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Menționează numele celui care a semnat regia operei prezentate. **4 puncte**

2. Indică anul și locul premierei mondiale a operei *Fidelio*. **4 puncte**

3. Precizează două trăsături ale stilului publicistic, care reies din textul dat. **4 puncte**

4. Transcrie un enunț semnificativ care să reliefeze inovațiile producției evocate. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, atitudinea autoarei față de spectacolul urmărit la Opera Națională din București. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **adaptarea unor opere artistice ale trecutului la lumea contemporană**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două funcții ale descrierii:**

Era în 1907. Fusesem greu bolnav în București și mă întorceam la Berlin acasă. Însănătoșirea mea se făcea cu anevoință, cerând îngrijiri mari. La plecare, doctorul m-a sfătuit să mă feresc până și de cele mai ușoare zguduiri sufletești. Bietul doctor! Am dat din umeri, zâmbind și i-am spus să fie pe pace.

După un surghiun de doi ani revedeam Berlinul. Am de Berlin mare slăbiciune; nici împrejurări foarte triste nu m-au împiedicat să-l revăd cu plăcere. L-am regăsit cum îl lăsasem: tot numai flori. Așa frumos chiar ca în acel început de iunie nu-mi păruse totuși niciodată.

Ca să-l vântur însă și să-l colind ca odinioară, nu mai mergea. Oboseam repede și oboseala putea înlesni reivirea boalei. M-am resemnat dar câtăva vreme a sta pe acasă, jertfă de care mă despăgubea, în parte, frumusețea muzicei vechi ce se făcea la noi de dimineața până seara. Năpădit de o dulce aromeală, îmi lăsam visările să nască și să se topească în voie în noianul de armonii sublime, uitându-mă pe fereastră, cu ochii pe jumătate închiși, cum unduiau curcubeuri în pulberea fluidă a fântânii din larga piață-grădină. Lina boare a asfințitului legăna ciucurii purpurii ai trandafirilor agățați pe terasa casei din față, purtându-le mireasma până la mine. Seara da însuflețire umbrelor, în oglinzi, tainic, treceau fiori. Acesta era ceasul pe care-l așteptam ca să admir colțul cel mai frumos al pieței – un petec de pădure rămas neatins în plin oraș – câțiva bătrâni copaci frunzoși și sumbri, vrednici să slujească de izvod celor mai cu faimă meșteri ai zugrăvelii.

Îi regăseam chiar, la Muzeul Frederic, într-o cadră de Ruysdaël, aceiași copaci stufoși, adumbrind lângă o cădere de apă un castel în ruină. Odată nu puteam trece pe dinaintea ei fără a mă opri îndelung. Privind-o, gândul mi se pierdea fără sfârșit în fărâma-i de cer vânăt cu zare adâncă. E înnăscută în mine, drojdie de străvechi eres, o iubire păgână și cucernică pentru copacii bătrâni. Lor le datoresc inspirații mult nobile și grave, fiindcă nu cred să se afle pe lume viers omenesc sau cântare meșteșugită care să mă miște mai viu ca tainicul freamăt ce-l deșteaptă în frunzișul lor vântul serii. Arborii aceia zugrăviți mă încântau totuși mai mult chiar decât cei adevărați, acel mic peisaj melancolic înfățișându-mi o oglindire a sufletului meu.*

(Mateiu Caragiale, *Remember*)

* Superstiție.

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Liviu Rebreanu, G. Călinescu sau Marin Preda.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acţiune, personaje, conflict, relaţii temporale şi spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanţele comunicării în textul narativ, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice.

TESTUL 58 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Sigur că de la un scriitor, care a lăsat o operă monumentală, de ample, uriaşe dimensiuni, elaborată pe întinsul unei jumătăţi de veac şi mai bine, care a avut şi o viaţă lungă, destul de bogată în evenimente, şi încă una publică, ne-am fi aşteptat la memorii pe măsură, capabile să dea expresie unei (unor) epoci literare şi nu numai, să divulge izvoare ale unor capodopere ca Baltagul, Hanu Ancuţei *sau* Fraţii Jderi, *să descifreze substraturi iniţiatice ca acelea din* Divanul persian, *să ne spună câte ceva despre rolul important pe care l-a jucat în francmasonerie, ca şi în politică (preşedinte al Senatului), să vorbească mai pe larg despre adevăratele sale credinţe şi despre mari contemporani pe care i-a cunoscut, gospodarul de la Fălticeni şi stăpânul viei şi al micului domeniu de la Copou, să ne povestească despre cum a intrat în posesia moşiei lui Pamfil Şeicaru de la Ciorogârla, după 1944, ca după aceea, foarte curând, s-o predea statului şi să militeze (cât de convins?) pentru înfiinţarea colhozurilor*. O materie extraordinară ar fi avut la îndemână memorialistul, fie şi de s-ar fi limitat numai la sfera literaturii. N-a fructificat-o, iar pe aceea din anii instaurării comunismului, la care şi-a adus şi el o tristă contribuţie, nici nu avea cum, şi de ar fi vrut s-o facă, deoarece chingile cenzurii politice erau sângeros de strânse, iar sănătatea lui din ultimii ani de viaţă nu i-o mai îngăduia. Nu şi-a ignorat însă cu totul tezaurul de amintiri, întorcându-se înspre el în volumul* Anii de ucenicie *(1944), ce părea să anunţe un ciclu memorialistic, rămas, din păcate, în stadiul de intenţie. Dar şi aşa, dintr-un singur fragment, ca în paleontologie, putem reconstitui (intui) întregul, în cazul de faţă, structura psihică, universul uman şi al operei, mediul literar în care s-au produs, şi încă impetuos** cel puţin, scrierile debutului.*

Amintirile lui Sadoveanu conţin importante elemente de biografie, de autodefiniri ale „instinctului său de primitiv", de om al naturii, furnizează relaţii preţioase despre formaţia şi lecturile lui, despre simpatia faţă de ţărani şi concepţia sa romantică şi conservatoare. Confesându-se, scriitorul îşi evocă prietenii şi confraţii, realizând câteva excelente portrete, deconspiră totuşi modelele unor opere şi, cu modestie, relatează despre întâile succese literare, bucurându-se de aprecierea lui Titu Maiorescu şi îşi afirmă convingerea, vai, acum, atât de inactuală, că se poate trăi de pe urma scrisului, fiind şi el o profesie ce merită o firească răsplată. […]

Sadoveanu, mărturiseşte, a avut o copilărie „nesupusă niciunei oprelişti". Tatăl i-a dat voie să iasă cu puşca la vânat, când abia împlinea 12 ani. O influenţă benefică asupra şcolarului o are primul lui dascăl, domnul Busuioc, prin care cunoaşte „amintirile" şi poveştile lui Creangă. De altfel învaţă să buchisească pe abecedarul marelui

humuleştean. Trăind în mediul rural (Paşcani era un sat mai mare), copilul se ducea cu caii la adăpat, se interesa de păsăretul curţii, cerea slugilor bătrâne să-i spună poveşti. Această curiozitate e aproape congenitală, ca şi auzul foarte bun, care înregistra „acordurile delicate ori grave ale naturii". Ca un „primitiv", el se integrează cu întreaga ființă plantelor şi animalelor. Deşi în această scriere memorialistică vrea să „se lipsească de meşteşugul breslei din care face parte", Sadoveanu nu se poate abţine să nu descrie, cu penelul său cunoscut, bălţile Siretului în expediţiile lui cinegetice tot mai frecvente. Primăvara, cu venirea păsărilor migratoare, i se pare o nouă geneză. Ia lecţii de vânătoare de la moş Pricope, „un bărbat din preistorie", de la el învaţă obiceiurile şi numele sălbăticiunilor.

(Al. Săndulescu, „Mihail Sadoveanu", în *România literară*, nr. 10/2003)

* În Uniunea Sovietică, gospodării agricole colective.
** Năvalnic, furtunos.

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul secvenţei: *N-a fructificat-o* din text. **4 puncte**

2. Indică numele unei personalităţi culturale evocate, comentator al literaturii sadoveniene. **4 puncte**

3. Precizează două aspecte existente în text care l-au împiedicat pe Sadoveanu să îşi definitiveze proiectul memorialistic, început cu *Anii de ucenicie*. **4 puncte**

4. Transcrie două secvenţe din text care reflectă „curiozităţi" ale copilului Mihail Sadoveanu. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, importanţa *Anilor de ucenicie*, valorificând informaţii din text. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **cunoaşterea completă a biografiilor unor artişti**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificaţiile textului următor, evidenţiind **două mijloace/procedee artistice:**

Pe urmă ne vedeam din ce în ce mai des.
Eu stăteam la o margine-a orei,
tu – la cealaltă,
ca două toarte de amforă.
Numai cuvintele zburau între noi,
înainte şi înapoi.
Vârtejul lor putea fi aproape zărit,
şi deodată,
îmi lăsam un genunchi,
iar cotul mi-înfigeam în pământ,
numai ca să privesc iarba-nclinată
de căderea vreunui cuvânt,
ca pe sub laba unui leu alergând.
Cuvintele se roteau, se roteau între noi,
înainte şi înapoi,
şi cu cât te iubeam mai mult, cu atât
repetau, într-un vârtej aproape văzut,
structura materiei, de la-nceput.

(Nichita Stănescu, *Poveste sentimentală*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă, Mihail Sadoveanu sau Camil Petrescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic şi moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale şi spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice.

TESTUL 59 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Muzeul Literaturii Române, fondat la 1 aprilie 1957 de criticul şi istoricul literar Perpessicius (Dimitrie S. Panaitescu), totodată şi primul director al instituției, a fost inaugurat la 1 iunie 1957.

Inițial, muzeul a funcționat în Casa Toma Stelian de pe şos. Kiseleff. În anul 1971 a fost reorganizat în Casa Scarlat Kretzulescu de pe Bd. Dacia, o clădire monument

istoric, care fusese construită de marele vornic Alexandru Villara în anul 1839, în mahalaua Popa Cosma. Villara i-a oferit clădirea drept zestre fiicei sale Elena, la căsătoria acesteia cu Scarlat Al. Kretzulescu. În 1948, clădirea este repartizată Muzeului Româno-Rus, care este desființat în 1963. În 1967 devine sediul Muzeului Literaturii Române, care o va ocupa de facto *abia în 1971, conform paginii de* Facebook *a Muzeului Național al Literaturii Române.*

Această clădire a fost revendicată și retrocedată în instanță în anul 2007. Astfel, în 2014 muzeul a fost nevoit să renunțe la sediul din Casa Scarlat Kretzulescu. Pentru a se evita degradarea și punerea în pericol a patrimoniului muzeului, temporar a fost închiriat un spațiu optim de depozitare în clădirea Casei Presei Libere. În luna decembrie 2016, muzeul s-a relocat în Calea Griviței 64-66, în condiții de normalitate instituțională și cu protejarea și securizarea patrimoniului.

În 2017 Muzeul Național al Literaturii Române (MNLR) s-a redeschis într-un sediu nou, situat în strada Nicolae Crețulescu 8, menit să găzduiască expoziții și evenimente deschise publicului. Un alt sediu al MNLR, mai exact cel administrativ, cu birouri, depozite etc., este cel situat în Calea Griviței 64-66, conform paginii de Facebook *a MNLR.*

Astfel, noul sediu al Muzeului Național al Literaturii Romane, situat în str. Nicolae Crețulescu, a fost inaugurat la 21 martie 2017, cu ocazia Zilei Mondiale a Poeziei. Directorul instituției, Ioan Cristescu, a menționat cu acest prilej că au fost amenajate trei spații dedicate lansărilor de carte și lecturilor publice, dar că se vor organiza și proiecții de filme. Muzeul are spațiul de la parter dedicat poeziei, cel de la etajul întâi este dedicat prozei și criticii literare, iar mansarda – teatrului. Muzeul are o suprafață de peste 1.000 de metri pătrați, clădirea fiind închiriată pentru o perioadă de 15 ani, cu drept de cumpărare, în cazul în care proprietarul va fi de acord cu acest lucru.

Prima zestre documentară a muzeului a fost alcătuită din donații. Ulterior, cercetătorii și muzeografii au inițiat campanii în scopul achiziționării de manuscrise, cărți, documente și alte obiecte de patrimoniu.

În prezent, MNLR deține peste 300.000 de piese, organizate în aproximativ 300 de colecții (secolele XV-XX), cuprinzând manuscrise ale scriitorilor români dintre care îi amintim pe Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Titu Maiorescu, I.L. Caragiale, Ion Creangă, Lucian Blaga, Ion Vinea și mulți alții, conform site-ului MNLR (http://www.mnlr.ro/). De asemenea, muzeul deține manuscrise valoroase ale unor scriitori aparținând literaturii universale, precum Marcel Proust, Thomas Mann, Paul Valéry, Giovanni Papini, Giuseppe Ungaretti.

Tezaurul literar al MNL este alcătuit, pe lângă manuscrise, din cărți vechi și rare, documente istorico-literare, obiecte personale și de artă care au aparținut unor scriitori români, obiecte de artă plastică (pictură, grafică, sculptură), periodice, fotografii, înregistrări audio-video.

MNLR editează revista Manuscriptum, *o publicație istorico-literară unică în peisajul cultural european, pentru valorificarea și popularizarea fondului arhivistic al instituției, aici fiind publicate documente inedite.*

Totodată, MNLR are în custodie șase Case Memoriale, organizate într-o rețea proprie: „Tudor Arghezi – Mărțișor", Casa Memorială „George și Agatha Bacovia",

Casa Memorială „Ion Minulescu – Claudia Millian", Casa Memorială „Liviu şi Fanny Rebreanu", Casa Memorială „Mihail Sadoveanu", Casa Memorială „Ciorănescu".
(https://www.agerpres.ro/flux-documentare/2017/06/01/documentar-60-de-ani-de-la-inaugurarea-muzeului-literaturii-romane-din-bucuresti-04-05-49)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Indică doi scriitori străini ale căror manuscrise se află în custodia muzeului prezentat. **4 puncte**

2. Menționează numele fondatorului Muzeului Literaturii Române. **4 puncte**

3. Precizează scopul textului dat. **4 puncte**

4. Transcrie o secvență care pune în evidență două aspecte originale, inovatoare ale instituției. **4 puncte**

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, importanța unui muzeu al literaturii naționale, valorificând informații din text. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **frecventarea unor muzee literare**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **valoarea stilistică a verbelor la imperfect şi mai mult ca perfect:**

Era băiat leneş, dar deştept şi parcă prea vioi pentru un şvab ca dânsul. În catalogul casei era trecut sub numele de Wieser Ioszef, dar acasă, la St. Ana, îi ziceau Sepl, iară noi făcuserăm din Sepl, Sepi.

Gavra, unul dintre colegii şi bunii mei prieteni, care era de la Cumlăuş, îl ştia bine încă de acasă, şi chiar în prima clasă gimnazială ştrengăriserăm toți trei împreună, umblând hoinari, mai prin păduricea oraşului, mai pe la morminți, mai prin zăvoiul de pe malul Mureşului.

Neamț de baștină și crescut alăturea cu românii de la Cumlăuș, el ținea mai mult cu noi decât cu băieții de domni și vorbea mai bucuros românește decât în limba maghiară, pe care o rostea foarte prost.

Deși ne potriveam însă și la fire, și la apucături, nu eram deopotrivă la stare, căci tatăl său era om bogat și nu mai avea afară de dânsul decât o fată, Rezl.

El s-a dat dar încetul cu încetul cu băieți mai de seama lui, și prin clasa a treia eram, ce-i drept, tot prieteni, dar nu mai umblam pe aceleași căi. În clasa a patra el purta atilă, nădragi strâmți și cizme de Cordovan, iar în clasa a cincea n-a mai urmat.

Rezl se măritase după un notar, și bătrânul Wieser își luase băietul acasă pentru ca să-l îndrumeze în ale gospodăriei și să-l aibă mână dreaptă.

Nici nu avuse de gând să scoată domn din Sepi, ci ținea numai să trăiască un timp oarecare la oraș și să-nvețe ceva, ca să se deosebească de ceilalți șvabi.

Abia patru ani în urmă, după ce-mi trecusem examenul de maturitate, l-am întâlnit iar.

Era mai pe toamnă, după culesul porumbului, și ieșisem cu un prieten al meu, vânător pasionat, la pusta Bârnozel, care se-ntinde până spre Sf. Ana, el la vânătoare de iepuri, iară eu mai mult la plimbare.

(Ioan Slavici, *Sepi*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă, Mihail Sadoveanu sau Camil Petrescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic și moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice.

TESTUL 60 DSP

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

De la aventurile lui Jules Verne la Stăpânul inelelor *sau* Urzeala tronurilor, *dorința de poveste a rămas constantă, dar acum, mai mult ca oricând, e semnul nevoii de refugiu. Ținuturi fantastice, vrăjitori, personaje din alte lumi, baghete magice, călătorii în timp, realități paralele, toate sunt la mare căutare. Topurile de vânzare de carte reflectă această realitate de câțiva ani, alimentate de topurile de audiență ale ecranizărilor romanelor de gen. Că J.K. Rowling, creatoarea lui Harry Potter, este astăzi una dintre cele mai bogate femei din lume, nu este un secret. Că George R.R. Martin, autorul seriei* Cântec de gheață și foc, *a fost inclus de publicația* The Times *printre*

cele mai influente personalități ale momentului, nici asta nu este un secret. Că numele lui J.R.R. Tolkien și seria Stăpânul inelelor *au concurat ca notorietate, în ultimul deceniu, cu cel al vedetelor din* showbiz *sau că* Jocurile foamei, *seria lui Suzanne Collins, a stat săptămâni întregi pe primul loc în topurile* The New York Times *sunt realități care conduc spre ideea că societatea contemporană preferă literatura* fantasy... *Fenomenul este valabil și în România.* [...]

Preferința cititorilor contemporani pentru acest gen de literatură este explicată de psihoterapeutul și artistul plastic Mihaela Șchiopu, profesoară la Universitatea din București, astfel: „Suntem din ce în ce mai înregimentați și mai anxioși. Suntem restricționați de către noi înșine și de cei asemenea nouă. Avem timp din ce în ce mai puțin, iar libertatea devine o iluzie." Concluzia este că avem nevoie de poveste. „Lumea poveștilor ne permite să fim liberi, e o lume fără granițe și lucruri impuse, un teritoriu unde imposibilul nu s-a inventat. E un refugiu pentru toți cei care aleargă înnebuniți către ceva obligatoriu, o nostalgie care cuprinde vremea în care interdicțiile erau puține, ori nici măcar nu existau", continuă specialista. „Pe de altă parte, latura jucăușă a fiecăruia dintre noi iese la iveală antrenând imaginația, fantezia fără opreliști și bucuria copilului interior ignorat de obicei. Și cu cât ne permitem mai puțin, cu atât suntem mai fericiți atunci când ni se oferă ocazia să ne amintim că au existat vremuri când eram noi înșine." Mizând pe această nevoie de poveste a publicului cititor, literatura fantasy apasă o pedală existentă în ființa umană și pe care se bazează „sindromul" Șeherezada – 1001 de nopți, *care, mai ales în ultimele decenii, a ieșit la suprafață cu violență, pe fondul unei realități cotidiene ce lasă prea puțin spațiu visului. „În jurul seriei lui George R.R. Martin s-a creat o adevărată isterie, așa cum s-a întâmplat și cu seria lui J.K. Rowling, însă cea mai mare isterie a fost cea generată de* Războiul stelelor. *La convențiile SF din Marea Britanie și America fanii încă vin îmbrăcați precum celebrele personaje. Nu editorii provoacă astfel de isterii, ci producătorii de film. Marketingul lor are bugete incomparabil mai mari decât cel al editurilor și e agresiv", consideră Bogdan Hrib, scriitor preocupat de genurile SF și fantasy, director al Editurii Tritonic. „Succesul genului fantasy se explică prin dorința de evadare", crede Bogdan Hrib.*

(http://adevarul.ro/cultura/carti/de-citim-romane-fantasy-1_50ad452b7c42d5a66391f510/index.html)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Explică sensul pe care îl are în text expresia *literatura* fantasy *apasă o pedală.* **4 puncte**

2. Indică numele a doi scriitori străini contemporani de succes. **4 puncte**

3. Precizează două aspecte care au contribuit la succesul literaturii *fantasy*. **4 puncte**

4. Prezintă motivul pentru care unii specialiști consideră producătorii de filme responsabili de „isteria" formată în jurul unor autori și opere. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, următoarea declarație: *Lumea poveștilor ne permite să fim liberi, e o lume fără granițe și lucruri impuse, un teritoriu unde imposibilul nu s-a inventat*, valorificând informații din textul dat. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text argumentativ de 150-300 de cuvinte despre **literatură ca formă de evadare din cotidian**, valorificând textul dat. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, semnificațiile textului următor, evidențiind **două mijloace/procedee artistice:**

Dar colo pe hotarul deşertelor tăcute
*Era odinioară acel vestit Memfis**.
Luminile, ştiința şi artele plăcute
Făcuseră acolo al lumii paradis.
Aici era cetatea cu magice palate,
Aici locuitorii trăiau ca-n sărbători
Dar una dată moartea aice se abate
Şi mâna lor îngheață pe cupe şi pe flori
D-atuncea, în tăcerea anticelor deşerte,
*Şacalul*** *cel sălbatic se plânge întristat*
Şi vânturile-ntoană lugubrele concerte
În vechile ruine ce timpul a-nfruntat.

(Dimitrie Bolintineanu, *La piramide*)

* Oraş legendar egiptean (situat pe Nil, aproape de Cairo).
** Mamifer carnivor sălbatic, asemănător cu lupul.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ioan Slavici, Liviu Rebreanu sau Camil Petrescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic şi moral al personajului ales;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale şi

spaţiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanţele comunicării în textul narativ, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice.

TESTUL 61 DBN

Subiectul I ______________________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Prin 1874-1875 vedem într-o seară că un nou-venit se află la Junimea. *Noul venit era scurt, gros şi gras, cu figura şi părul cam castaniu blond, cu gâtul scurt apoplectic şi cu figura congestionată, purtând cu stângăcie hainele.*

Era Creangă.

La fiecare cinci minute îşi ştergea sudoarea de pe frunte cu o batistă mare colorată.

Cine era Creangă? În istorisirele lui îşi spune copilăria. Să-i fac eu, pe cât mi-aduc aminte, biografia, aşa cum l-am cunoscut.

Întâia dată când l-am văzut pe Creangă, era diacon la o biserică oarecare. Pe atunci preoţii făceau multă politică; printre aceştia, diaconul Creangă excela, era pasionat de întrunirile publice (pe care nu numai că le frecventa, dar în care lua mai întotdeauna cuvântul cu mare succes).

Vorbea frumos, înzestrat cu o vie inteligenţă, ţăranul Creangă nu-şi pierduse, prin modestele studii de seminar ce făcuse, limbagiul viu, colorat şi plin de imagine, popular. Acest fond hrănit la fiecare pas cu anecdote, amintiri, învăţăminte din bătrâni, făcea din Creangă un orator de tribună adevărat, original şi foarte gustat. [...]

Manierele şi limbajul său liber displăceau autorităţii bisericeşti superioare. După ce în curs de mai mulţi ani a avut diferite neplăceri cu Mitropolia, aplicându-i-se diferite pedepse disciplinare, oprindu-l de a sluji etc., Creangă luă o hotărâre extremă: să se despopească. [...]

Din cele dintâi zile s-a stabilit o mare prietenie între Creangă şi Eminescu, sau mai drept Eminescu a fost cuprins deodată de o mare dragoste pentru Creangă.

Eminescu avea, cum am spus, o cultură cu totul de carte. Cu toate acestea, dacă limbagiul şi ideile erau străine, rămăsese însă la dânsul un fond aproape inconştient de aspiraţii şi de năzuinţi naţionale. Creangă a trebuit, prin urmare, ca să-l captiveze imediat, căci el reprezenta pentru Eminescu tipul românului simplu, natural, nefalsificat de ideile şi cultura modernă. [...]

Legătura se stabili astfel, încât pe urmă mai nimenea nu mai văzu pe Eminescu fără Creangă şi pe Creangă fără Eminescu; amândoi veneau la Junimea, *amândoi ieşeau de la* Junimea.

(George Panu, *Amintiri de la* Junimea *din Iaşi*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie două cuvinte/structuri din câmpul lexical al religiei. **4 puncte**

2. Extrage din text o deosebire care ţine de formaţia/educaţia celor doi scriitori, Eminescu şi Creangă. **4 puncte**

3. Prezintă, aşa cum reiese din text, portretul moral al lui Ion Creangă. **4 puncte**

4. Precizează într-un enunţ opinia autorului referitoare la relaţia dintre Eminescu şi Creangă. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificaţiile enunţului: *Legătura se stabili astfel, încât pe urmă mai nimenea nu mai văzu pe Eminescu fără Creangă şi pe Creangă fără Eminescu.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **rolul prieteniei în viaţa oamenilor**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Motivează, în minimum 50 de cuvinte, că textul poetic următor aparţine **romantismului:**

Iubind în taină am păstrat tăcere,
Gândind că astfel o să-ţi placă ţie,
Căci în priviri citeam o vecinicie
De-ucigătoare visuri de plăcere.

Dar nu mai pot. A dorului tărie
Cuvinte dă duioaselor mistere;
Vreau să mă-nec de dulcea-nvăpăiere
A celui suflet ce pe al meu ştie.

Nu vezi că gura-mi arsă e de sete
Şi-n ochii mei se vede-n friguri chinu-mi.
Copila mea cu lungi şi blonde plete?

Cu o suflare răcoreşti suspinu-mi,
C-un zâmbet faci gândirea-mi să se-mbete.
Fă un sfârşit durerii... vin' la sânu-mi.

(Mihai Eminescu, *Iubind în taină*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități de construcție a unui personaj dintr-un basm cult, dintr-o nuvelă sau dintr-un roman**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, încadrarea în structura basmului;
– evidențierea a două trăsături ale personajului prin câte o secvență comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaj, din seria: acțiune, temă, conflict, modalități de caracterizare, limbaj.

TESTUL 62 DBN

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment.

— Cum ai ajuns în Antarctica? Cum ai fost cooptat în expediția ANARE?
— *Am aflat de posibilitatea de a te alătura unei astfel de expediții şi, mânat de spiritul meu de aventură care nu doarme niciodată, dar şi de o curiozitate ştiințifică, am luat legătura cu ei şi mi-am trimis aplicația. Neştiind însă ce avea să urmeze! Ideea e că trierea pentru o astfel de expediție se face, desigur, pe baza CV-ului, deci a competenței profesionale, dar asta numai într-o primă fază. „Marea" triere se face ulterior şi ea se bazează pe probe medicale şi teste psihologice. În primul rând, trebuia ca aplicantul să mai fi lucrat în condiții similare, deci în frig crâncen şi zăpezi mari. E imperios să ai o astfel de experiență, căci altfel aclimatizarea la condițiile din Antarctica e aproape imposibilă. Apoi urmează alte şi alte probe fizice şi psihologice, care să ateste faptul că eşti capabil să faci față condițiilor de lucru şi trai de la stația Casey, dincolo de aspectele legate de temperatură. Toate verificările astea durează luni bune. Abia apoi se dau rezultatele finale: cine a trecut şi cine nu. Închipuieşte-ți cât de riguros e procesul: din aproximativ 3000 de persoane care îşi trimit CV-urile, prin eliminări succesive se ajunge ca pentru Antarctica să primească OK-ul doar în jur de 100. Candidații care reuşesc se îmbarcă apoi spre o bază de pregătiri aflată în Tasmania (o zonă foarte rece), unde, timp de alte câteva luni, sunt pregătiți pentru adaptarea la „viața de expediționar": eşti pus în diverse situații critice, care să te scoată din zona ta de confort, atât corporal, cât şi psihic. Ți se explică, în detaliu, ce înseamnă traiul în comun de acolo, care sunt condițiile şi obligațiile pe care le ai, ți se implantează în creier ideea că, indiferent ce s-ar întâmpla acasă, tu nu ai cum să pleci de-acolo – că ai soția sau vreun copil bolnav, că-ți moare un părinte sau vreun alt apropiat, că ți-a luat casa foc, că soția decide să divorțeze de tine sau orice altă nenorocire, tu trebuie să ştii că nu poți să acționezi în niciun fel şi că, până la încheierea termenului, nu ai posibilitatea tehnică să pleci din Antarctica şi să te duci acasă. Pe*

scurt, de când am solicitat integrarea în echipă și până când am plecat, efectiv, în Antarctica, a trecut un an de zile. Am aterizat la stația Casey pe 11 noiembrie 2014.

— Care au fost atribuțiunile tale acolo?

— *Prognoza meteo pentru spărgătorul de gheață „Aurora Australis", pentru avioanele și elicopterele care veneau și plecau de la stația Casey și pentru echipele de cercetători care mergeau pe teren, dar și muncă de cercetare. Am făcut cercetări proprii, dar i-am ajutat și pe oamenii de știință care se aflau la bază și desfășurau diverse studii, inclusiv cele legate de pinguini.*

(*Un român în Antarctica* – Gabriel Brănescu, în *Formula As*, nr. 1212/2016)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Transcrie două cuvinte/structuri specifice adresării directe. **4 puncte**

2. Extrage din text două denumiri de spații geografice îndepărtate. **4 puncte**

3. Prezintă, așa cum reiese din text, responsabilitățile pe care le-a avut Gabriel Brănescu pe spărgătorul de gheață „Aurora Australis". **4 puncte**

4. Prezintă, în două enunțuri, probele date de intervievat pentru angajare. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile enunțului: *Am aflat de posibilitatea de a te alătura unei astfel de expediții și, mânat de spiritul meu de aventură care nu doarme niciodată, dar și de o curiozitate științifică, am luat legătura cu ei și mi-am trimis aplicația.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia, pornind de la fragmentul dat mai sus, despre **alegerea unei profesii care presupune riscuri și gustul aventurii**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Citește textul poetic de mai jos și argumentează **încadrarea în simbolism**.

Copacii albi, copacii negri
Stau goi în parcul solitar

Decor de doliu funerar...
Copacii albi, copacii negri.

În parc regretele plâng iar...

Cu pene albe, pene negre
O pasăre cu glas amar
Străbate parcul secular...
Cu pene albe, pene negre...

În parc fantomele apar...

Şi frunze albe, frunze negre;
Copacii albi, copacii negri;
Şi pene albe, pene negre,
Decor de doliu funerar...

În parc ninsoarea cade rar...

(George Bacovia, *Decor*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu, de cca 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic studiat, aparținând perioadei interbelice, la alegere, din opera unuia dintre autorii: Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Barbu**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-un curent literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două idei/imagini poetice relevante pentru tema şi viziunea despre lume;

– prezentarea a două elemente de compoziție şi limbaj (de exemplu: temă, motiv literar, secvențe lirice, elemente de prozodie, relații de simetrie/opoziție, arii semantice, laitmotiv, figuri semantice – tropi etc.) prin referire la opera poetică studiată.

TESTUL 63 DBN

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

— Sunteți cunoscut drept un mare iubitor al vieții păstoreşti din Carpați. Cum ați ajuns să cercetați stânele tradiționale?

— *Mi-am început excursiile pe munte în 1990. Chiar de la început, am făcut o traversare a Şureanului, de la Orăştie, la Oaşa, dormind pe la stâne. În 2003, am făcut*

o a doua traversare a Şureanului, cu bicicletele, împreună cu colegul Mihai Castaian. Din păcate, stânele la care dormisem cu 13 ani înainte nu mai existau. Majoritatea lor erau distruse total sau parţial, iar cele care mai erau în picioare fuseseră modificate cu plăci de azbest pe acoperiş în loc de şiţă, cu cartoane în ferestre etc. Mai târziu, am urcat în munte şi iarna. Am înnoptat două nopţi la stâna de sub Godeanu, în care am intrat după ce am săpat un tunel în zăpadă. Dacă n-ar fi fost acea construcţie, nu am fi avut unde trage. O stână este a ciobanilor maximum patru luni pe an, în rest, stă la dispoziţia iubitorilor de munte, a turiştilor şi cercetătorilor, ca refugiu montan. Prin tradiţie, ciobanii, când pleacă toamna la vale, lasă uşile deschise, lemne de foc pregătite, chibrituri, vase de gătit etc., pentru cei ce se vor refugia acolo pe vreme rea. Am întâlnit un singur exemplu când ciobanul a bătut uşa în cuie, de a trebuit să escaladăm peretele şi să intrăm pe o uşiţă din spate. Acela nu mai este cioban sau este cioban între ghilimele, pentru că stâna este a comunităţii, nu a unui individ. Revenind, am încercat să facem ceva să salvăm ceea ce a mai rămas, adică le-am fotografiat, să rămână măcar aşa posterităţii.

— În ultimii ani, păstorii şi-au ridicat stâne noi, europene, cu termopane, apă curentă, curent electric şi tot ce e necesar. Asta este calea?

— *Aşa ne învaţă UE, în marea ei înţelepciune... dar acelea nu sunt stâne, în orice caz, nu mai respectă nimic din sistemul tradiţional de construcţie a stânelor. Când, în loc de şiţă, pui hârtie gudronată, iar îmbinările bârnelor nu respectă modelul tradiţional, aceea nu mai e stână. Modul de ridicare a stânelor tradiţionale a dispărut, nu se mai ştie cum se făceau. Există, e adevărat, cărţile, dar cine să le consulte?*

(Daniel Iancu, „Mor stânele tradiţionale”, în *Formula As*, nr. 954/2010)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Extrage din text o întrebare retorică. **4 puncte**

2. Identifică o arie semantică dominantă în text. **4 puncte**

3. Extrage din text două denumiri de regiuni muntoase. **4 puncte**

4. Precizează într-un enunţ opinia autorului referitoare la evoluţia oieritului şi a stânelor. **4 puncte**

5. Comentează titlul articolului în circa 50 de cuvinte. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **importanţa tradiţiilor** pentru cultura şi civilizaţia unui popor. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Argumentează **apartenența la genul liric** a textului de mai jos:

Lângă țărmul tristei mări
M-am oprit pe-o stâncă.
Apa tremură spre zări,
Verde și adâncă.

Sufletu-mi, împovărat
De-o iubire moartă,
Se ridică ne-mpăcat
Și cu el o poartă,

Cum își duce greu în zbor
Vulturul de mare,
Peste valuri călător,
Prada moartă-n gheare.

(George Topârceanu, *Epilog*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de cel puțin 400 de cuvinte în care să prezinți **tema și viziunea despre lume într-un roman aparținând, la alegere, lui Liviu Rebreanu sau lui G. Călinescu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea romanului studiat într-o tipologie/într-o orientare tematică/într-un curent;
– prezentarea a două dintre caracteristicile textului narativ, semnificative pentru tema și viziunea despre lume (de exemplu: perspectivă narativă, acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, tehnici narative, incipit, final etc.) prin referire la romanul studiat;
– comentarea a două citate/secvențe narative, semnificative pentru tema și viziunea despre lume.

TESTUL 64 DBN

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Luni 13/25 Dec.1882. *Vreme admirabilă. Soare. 0°. Ieri invitați la cină la noi: al-de Rosetti, al-de Negruzzi, al-de Kremnitz, G. Racoviță, Burghele, Eminescu, Slavici, Anette. Seara, lectura articolului meu terminat „Progresul adevărului" și Slavici 4 acte din tragedia „Sarah" sau „Gaspar Graziani". Foarte plăcută seară.*

Sâmbătă 18/30 Dec. 1882. *Destul de cald, soare, afară pământul muiat. În săptămâna trecută, ultima Miercure literară din acest an. Prințul și prințesa Stirbey,*

Hasdeu ne-a citit ceva ş.a.m.d. Prânzit de două ori cu contesa Wesdehlen (care peste 3 zile se duce după bărbatu-său la Stuttgart) şi cu copiii eu la al-de Kremnitz. Acolo, în camera de alături, convorbire cu contele Monts despre armata noastră. Zice că ultimele noastre manevre au lăsat cea mai proastă impresie ofiţerilor streini, italianul Lanza (în Italia însăşi e proastă cavaleria) a zis că este zero cavaleria noastră ş.a.m.d. Numai Slăniceanu ar fi fiind ofiţer utilizabil şi altele de acestea.

Ieri, vorbit la ministerul de externe cu Sturdza despre chestiunea Dunării.

(Titu Maiorescu, *Însemnări zilnice*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie două cuvinte/structuri ale subiectivităţii. **4 puncte**

2. Extrage din text numele a doi scriitori de la *Junimea*. **4 puncte**

3. Prezintă, aşa cum reiese din text, tema discuţiei dintre Maiorescu şi contele Monts. **4 puncte**

4. Precizează în unul-două enunţuri indiciile care fac din textul de mai sus un fragment de jurnal. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, utilizarea timpului în viaţa unui intelectual care ia parte şi la viaţa publică, aşa cum reiese din însemnările lui Maiorescu. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **rolul lecturii jurnalului unei personalităţi (culturale) din trecut**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Motivează, în minimum 50 de cuvinte, **apartenenţa la genul epic** a fragmentului de mai jos:

Apostol s-a născut tocmai în zilele când tatăl său aştepta, la Cluj, condamnarea. Până să se întoarcă Bologa din temniţă, copilul a deschis ochii asupra lumii, îmbrăţişat de o dragoste maternă idolatră. Lipsită de iubire, tânăra d-nă Bologa şi-a găsit în copil o ţintă de viaţă. Sufletul ei plin de credinţă în Dumnezeu a avut chiar momente

de îndoială: oare nu-şi iubeşte odrasla mai mult decât pe Atotputernicul? Ca să-şi împace conştiinţa, şi-a dat mare osteneală să sădească în inima micului Apostol adorarea Domnului. Astfel întâile amintiri ale copilului au fost stăpânite de un Dumnezeu bun, blând şi iertător care, în schimbul rugăciunilor de toate zilele, dăruieşte oamenilor bucurii pe pământ şi veşnică fericire în cer. În închipuirea lui săltăreaţă, înfăţişarea acestui Dumnezeu se confunda cu protopopul Groza, care venea deseori, întrebând totdeauna veşti de la „martirul nostru", şi căruia mama îi săruta mâna.

O schimbare adâncă, un fel de revoluţie a stârnit în viaţa lui Apostol sosirea tatălui său. Peronul gării era înţesat de oameni, domni şi ţărani din împrejurime. Copilul se agăţă disperat de fusta măicuţei, aşteptând parcă o minune îngrozitoare... Apoi trenul a sosit şi s-a oprit scârţâind foarte urât, şi dintr-un vagon s-a coborât Bologa, în haină neagră, cu capul gol şi o barbă mare castanie, crescută în temniţă, s-a uitat puţin la lumea de pe peron şi pe urmă s-a repezit la micul Apostol, l-a ridicat şi, în vreme ce oamenii strigau „trăiască", l-a sărutat zgomotos pe amândoi obrăjorii. Cuprins de o spaimă dureroasă, copilaşul a început să plângă şi să se zvârcolească în braţele străinului care, ascultând acum discursul protopopului, încerca să-l ostoiască şi-l legăna uşor. În cele din urmă Bologa, fiindcă micuţul răcnea din ce în ce mai speriat, acoperind cuvântarea de binevenire, îl trecu enervat în seama doamnei Bologa, care se împurpurase de ruşine şi de emoţie. În braţele ei Apostol se mulcomi, privind însă mereu înfricoşat spre domnul cu barba castanie.

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraţilor*)

Subiectul al III-lea ________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte despre **relaţia dintre două personaje într-un text aparţinând lui Ioan Slavici sau lui Mihail Sadoveanu.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajelor alese;
– evidenţierea a două trăsături ale personajelor, semnificative pentru relaţia dintre ele, prin câte o secvenţă comentată;
– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru personaje, din seria: conflict, modalităţi de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 65 DBN

Subiectul I ________________ (40 de puncte)

Citeşte următorul text:

Draga mea Veronică,
Ca eu să nu-ţi scriu e de înţeles. Bolnav, neputând dormi nopţile şi cu toate astea trebuind să scriu zilnic, nu am nici dispoziţie de a-ţi scrie ţie, căreia aş vrea să-i scriu închinăciuni, nu vorbe simple.

Dar tu care ai timp şi nu eşti bolnavă să nu-mi scrii e mai puţin explicabil. Tu trebuie să fii îngăduitoare cu mine, mai îngăduitoare decât cu oricine altul, pentru că eu sunt unul din oamenii cei mai nenorociţi din lume.

Şi tu ştii care este acea nenorocire. Sunt nepractic, sunt peste voia mea grăitor de adevăr, mulţi mă urăsc şi nimeni nu mă iubeşte afară de tine. Şi poate nici tu nu m-ai fi iubit câtuşi de puţin, dacă nu era acest lucru extraordinar în viaţa mea care e totodată o extraordinară nenorocire. Căci e bine ca omul să fie tratabil, maniabil, să se adapteze cu împrejurările şi să prinză din sbor puţinul noroc care îl dă o viaţă scurtă şi chinuită, şi eu nu am făcut nimic din toate acestea, ci te-am atras încă şi pe tine în cercul meu fatal, te-am făcut părtaşă urei cu care oamenii mă onorează pe mine. Căci acesta e singurul reazim al caracterului meu – mă onorează ura lor şi nici nu mă pot închipui altfel decât urât de ei.

Dar tu pentru aceasta nu trebuie să mă bănuieşti, tu rămâi cum ai fost şi scrie-mi. Tendinţa mea constantă va fi de a-mi împlini făgăduinţele curând ori târziu, dar mai bine târziu decât niciodată.

Sunt atât de trist şi e atât de deşartă viaţa mea de bucurii, încât numai scrisorile de la tine mă mai bucură. A le suspenda sau a rări scrisorile tale m-ar durea chiar dacă n-ai mai iubi pe mine.

Scrie cu degetele pe cari le sărut.
(1880 Februarie)

(*Dulcea mea Doamnă/Eminul meu iubit.*
Corespondenţă inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Extrage din text formulele specifice stilului epistolar. **4 puncte**
2. Identifică un cuvânt care se repetă. **4 puncte**
3. Extrage din text două cuvinte care se află în raport de antonimie. **4 puncte**
4. Prezintă, în unul-două enunțuri, conținutul acestei scrisori a lui Eminescu către Veronica Micle. **4 puncte**
5. Comentează, în circa 50 de cuvinte, ultimul paragraf al scrisorii. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **importanța corespondenței între doi oameni care se iubesc.** **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Argumentează **apartenența la genul liric** a textului de mai jos:

Aş vrea să fiu copac
Şi-aş vrea să cresc lângă fereastra ta.
Te-aş auzi,
Şi-n voie te-aş privi întreaga zi
M-aş apuca şi iarna să-nfloresc,
Ca să te bucuri!
Păsările cele mai mândre-ar face cuib pe creanga mea,
Iar nopțile mi-ar da cercei de stele
Pe care, ca pe frunze ți le-aş da.
Prin geamul larg deschis, de-atâtea ori
M-aş apleca uşoară să-ți sărut
Când părul ce pe frunte ți-a căzut,
Când buzele cu buze moi de flori
Spre toamnă m-aş juca zvârlindu-ți mere
Şi foi de aur roşu prin odaie
Cu-a ramurilor tânără putere
Ți-aş apăra obloanele de ploaie.
Şi, cine ştie, poate că-ntr-o seară
De primăvară, când va fi şi lună
Va trece prin grădină o zână bună,
Făcându-mă femeie să fiu iară.
Atuncea, sprijinindu-mi de pervaz
Genunchiul ud de frunze şi pământ,
Cu roua şi cu luna pe obraz,
Eu ți-aş sări în casă şi senină,
Uitând de-atâta vreme să vorbesc,
Cu câte-un cuib în fiecare mână,
Aş începe
să
zâmbesc.

(Magda Isanos, *Vis vegetal*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte în care să prezinți **tema şi viziunea despre lume într-un text poetic studiat la clasă aparținând, la alegere, lui Mihai Eminescu, Tudor Arghezi sau Nichita Stănescu**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-un curent literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două idei/imagini poetice relevante pentru tema și viziunea despre lume;

– prezentarea a două elemente de compoziție și limbaj (de exemplu: temă, motiv literar, secvențe lirice, elemente de prozodie, relații de simetrie/opoziție, arii semantice, laitmotiv, figuri semantice – tropi etc.) prin referire la opera poetică studiată.

TESTUL 66 — DBN

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

În mijlocul orașului, la patru kilometri de centru, s-a născut o zonă naturală autentică. Practic, un miracol. În momentul în care vii, de pildă, aici, primăvara, ești invadat de sunete: cîntă cucul, măcăne rața, simți o șopîrlă prin iarbă, gata, te-ai rupt de toate, spune Dan Bărbulescu.

Asta pînă-n mai 2012, cînd Helmut Ignat, împreună cu Cristian Lascu, au publicat articolul „Delta dintre blocuri", în National Geographic. *Au documentat articolul cu fotografii surprinzătoare, pîndite mult timp de Helmut, ascuns prin tufișuri. Articolul a fost șocant pentru publicul larg. Pentru prima dată s-a văzut ce se întîmplă aici: a apărut fotografia cu vulpea urmărită de un cîine. Și, continuă Dan Bărbulescu, „este, pentru noi și pentru istoria noastră ca grup de inițiativă – mai 2012 –, începutul proiectului. În articol, Cristian Lascu spunea că adună toate argumentele pentru ca parcul să devină arie protejată, respectiv parc natural.*

După articol, noi patru am tot început să ne întîlnim. M-a sunat Cristi Lascu, pentru că eram directorul Asociației „Salvați Delta" pe atunci. Mi-a zis să vedem cum am putea înființa Parcul Natural Văcărești.

Dan Bărbulescu vorbește de ironia istoriei care a transformat un proiect de interes public de pe vremea lui Ceaușescu în ce e acum. „După 25 de ani avem tot un proiect de interes public, pînă la urmă. E singurul parc de o asemenea dimensiune (184 ha) din ultimii 50 de ani, poate chiar mai mult, care s-a înființat în București. Pentru că Parcul Tineretului, IOR, Drumul Taberei sînt mult mai mici. Doar Parcul Herăstrău, asemănător cu acesta ca suprafață, a fost înființat începînd cu 1930. El intră în imaginarul orașului, dar și în planurile de urbanism.

(Iaromira Popovici, „Epopeea Parcului Național Văcărești",
în *Dilema Veche*, 10 martie 2017)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Transcrie două neologisme din textul dat. **4 puncte**

2. Prezintă rolul citatului în textul de mai sus. **4 puncte**

3. Prezintă, aşa cum reiese din text, istoricul parcului Văcăreşti. **4 puncte**
4. Extrage din text denumirile a două parcuri din capitală. **4 puncte**
5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, în ce constă „ironia istoriei". **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **importanţa spaţiilor verzi într-o aglomerare urbană.**
20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează **rolul stilistic al alternanţei timpurilor verbale** în fragmentul de mai jos:

Căruţa se urni curând şi merse deocamdată la pas, căci drumul avea coborâturi grele şi multe cotituri. Sublocotenentul, foarte guraliv, căuta să stea de vorbă cu Bologa, „să ne mai treacă de urât şi de necazuri". Îi spuse că el e sas, fecior de ţăran, dintr-un sat de lângă Braşov, jumătate români şi jumătate saşi. Ar avea ceva avere, dar tatăl său s-a însurat de trei ori, şi cu fiecare nevastă a făcut câte-un copil, aşa că averea se va împărţi în trei la moartea bătrânului. Cei doi fraţi vitregi, mai mari, au rămas la plug. Acuma, fireşte, sunt şi ei în război şi trăiesc amândoi. Lui i-a plăcut cartea şi e absolvent al Academiei Comerciale din Viena. Avusese asigurat un loc de contabil la o bancă din Sibiu. Nici n-a apucat să intre în slujbă, a venit războiul şi i-a zdrobit cariera... Şi barem de s-ar putea „activa" în armată! Nici cariera militară n-ar fi rea... Isprăvindu-şi biografia, căută să afle cum şi unde a fost prins Bologa şi de ce a vrut să dezerteze. Fiindcă Bologa era scump la vorbă, sublocotenentul începu să-i înşire diferite „cazuri de dezertare".

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraţilor*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de 600-900 de cuvinte în care să prezinţi **tema şi viziunea despre lume într-un text poetic studiat la clasă aparţinând, la alegere, lui George Bacovia, Lucian Blaga sau Tudor Arghezi.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-un curent literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;

– prezentarea a două idei/imagini poetice relevante pentru tema şi viziunea despre lume;

– prezentarea a două elemente de compoziţie şi limbaj (de exemplu: temă, motiv literar, secvenţe lirice, elemente de prozodie, relaţii de simetrie/opoziţie, arii semantice, laitmotiv, figuri semantice-tropi etc.) prin referire la opera poetică studiată.

TESTUL 67 DBN

Subiectul I ____ (40 de puncte)

Citeşte următorul text:

În viaţa unui marinar există o zi – nu ştiu dacă am mai spus-o – mai importantă decât toate celelalte: ziua în care, după ce şi-a încheiat contractul şi a primit documentele din mâna captain*-ului său, coboară pe scara vaporului şi se suie în maşina ce-l va duce la aeroport. Este ziua aşteptată de mult, însemnată clar în calendarul de la capul patului, o zi în care şi-a proiectat o mulţime de dorinţe, la care s-a gândit în fel şi chip, de la aproximarea portului în care avea să se întâmple fericitul eveniment, până chiar şi la profilul ei meteorologic. Acum, după mai bine de două decenii de umblat pe mările lumii, mi s-au adunat în faţa ochilor o sumedenie de astfel de zile: unele neutre şi previzibile, amestecate cu altele colorate cu tot felul de întâmplări.*

Îl văd, de exemplu, pe John Smith, ofiţerul irlandez debarcat în Mauricius cu destinaţia Dublin, dar pe care l-am întâlnit acolo şi la întoarcerea navei de la Durban, în drumul ei spre Hong Kong, şi la următoarele escale întinse de-a lungul următoarelor două luni, când i se apropia deja sorocul îmbarcării. A apărut la navă în chipul cel mai firesc, luându-şi funcţia în primire protejat de un surâs misterios, mulţumindu-se să rostească, atunci când unul dintre noi – din cei „vechi", vreau să spun – l-a întrebat ce făcuse în cele două luni de vacanţă, doar două cuvinte: scuba diving*!*

(Radu Niciporuc, „Jurnal de babord", www.litero-mania.com)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Extrage din text două mărci ale subiectivităţii. **4 puncte**

2. Identifică un cuvânt care se repetă. **4 puncte**

3. Extrage din text două cuvinte din aria semantică a navigaţiei. **4 puncte**

4. Prezintă, într-un enunţ, mesajul textului. **4 puncte**

5. Comentează, în circa 50 de cuvinte, semnificaţiile titlului, cu referire la fragment. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să îți exprimi opinia, pornind de la fragmentul dat mai sus, despre **relația dintre călătoriile lungi și întoarcerile acasă.** **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Argumentează **apartenența la simbolism** a textului de mai jos:

Taci,
Să nu-mi deștepți tristețea amintirilor culcate
În sicriurile-albastre ale zilelor de ieri!...
Taci,
Să nu-mi deștepți în suflet tragediile jucate
În aplauzele mute ale-ntâielor dureri!
Treci tăcut ca beduinul ce cutreieră nisipul,
Treci tăcut ca cel ce-și pune mâinile-n cruciș pe piept,
Și să nu mă chemi pe nume –
Să-mi deștepți din piatră chipul
Sfinxului,
Ce-ar vrea să-mi spună că e timpul să-l deștept...
Ocolește-mă cu groază, ca pe-un stârv de om ucis –
Nu de oameni,
Ci de mâna ne'ntrupatelor dorinți –
Și pe piatra-mi funerară nu citi poemul scris
De nebunul din cetatea plină numai de cuminți!...
Ocolește-mă cu groază...
Dar oprește-te deoparte,
Să mă poți privi de-a-ntregul
Și să-mi spui ce vezi...
Eu sunt
Stropul vinului ce scade prin paharele deșarte
Și romanța nesfârșită, căci arcușele s-au frânt!

(Ion Minulescu, *Romanța zilelor de ieri*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte despre **particularitățile de construcție a unui personaj dintr-o nuvelă studiată**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales, prin raportare la conflictul/conflictele nuvelei studiate;
– relevarea a cel puțin două trăsături ale personajului ales, ilustrate prin două scene/situații semnificative sau prin citate comentate;
– prezentarea a două elemente de structură a nuvelei, semnificative pentru realizarea personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, construcția subiectului, indicații scenice, modalități de caracterizare, limbaj etc.).

TESTUL 68 DBN

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citește următorul text:

București, 11 iunie 1905

Domnule Maiorescu,

De vreo patru ceasuri mă silesc să compun o scrisoare frumoasă și nu izbutesc. De aceea m-am hotărât să vă scriu cum îmi va veni mai bine, și vă rog, de găsiți ceva rău, să treceți cu vederea.

Când am venit la d[umnea]v[oastră] spre a vă cere o carte de Carlyle, aveam și o lungă poezie pe care m-am sfiit să v-o dau din pricină că n-avea rime.

În ultimul moment mi s-a părut că n-ar fi cuviincios. Am mai venit odată la d[umnea]v[oastră] cu o poezie și din acelaș[i] motiv n-am arătat-o.

Știu că d[umnea]v[oastră] ați fi citit-o binevoitor, m-ați fi sfătuit, dar m-ați fi crezut cam îndărătnic. Și poate de mult vă îndoiți dacă din convingere sau numai din simplă dorință de originalitate scriu adesea versuri.

E curios ce se petrece cu mine. O luptă între demonul care mă îndeamnă să scriu fără rime și între zeul care vrea să mă înalțe și să-mi dea toate semnele unui adevărat poet.

Demonul are argumente, de multe ori îl aud șoptindu-mi, la urechea stângă (un demon nu poate șopti la urechea dreaptă).

De ce rimă? Gândește-te! Nu-ți pare rima asta ca un lanț, de aur ce e drept, dar lanț, care leagă aripile fantaziei doritoare de aer mult?

N-ai tu destul de luptat cu mormanul de cuvinte din care trebuie să alegi pe cele care îți arată mai limpede gândul? Rima chinuiește gândul, de multe ori te face ca de hatârul ei să spui mai în curent, mai urât un lucru pe care l-ai fi spus cu puține cuvinte și clar de n-ar fi fost rima.

Şi la urmă, ce ajunge poetul urmând astfel? Un grămătic bun care se poate strecura cu dibăcie printre zăbrelele care îl silesc să facă mii de îndoituri şi ocoluri spre a ajunge acolo unde ar fi de mult de ar fi mers drept.

Versul poate avea muzică şi fără rimă. Apoi rima banală e nesuferită. Şi când te poţi mândri că ai o rimă nouă? Rar de tot. De obicei când ţi se pare că ai găsit-o, afli că demult era prinsă în versurile lui Eminescu sau Coşbuc.

Vrei să răspunzi că toţi poeţii noştri scriu cu rimă? Ei şi dacă scriu? [...]

În orice caz vreau să vă asigur că sfaturile d[umnea]v[oastră] m-au pătruns, însă trebuie să mai treacă o vreme până să prinză rădăcini adânci într-un sălbatec ca mine.

Acesta e un motiv pentru care nu v-am dat versurile mele, nu vă urmasem întrutotul sfaturile. Şi mai e unul – mi s-a părut întotdeauna că încercările mele sunt prea mărunte lucruri şi că nu e frumos să vă iau cu ele un timp care ar fi putut fi întrebuinţat pentru fapte mai mari. Şi eram aşa de convins de aceasta că m-am mirat nespus auzind că Alice Călugăru a venit trei zile de-a rândul, câte un ceas jumătate pe fiecare zi, ca să vă citească versurile ei!

Al d[umnea]v[oastră] prea supus,
G. Vâlsan

(publicată în revista *România literară*)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Extrage din text formulele specifice stilului epistolar. **4 puncte**

2. Prezintă într-un enunţ motivele pentru care autorul scrisorii nu i-a arătat poeziile sale criticului Titu Maiorescu. **4 puncte**

3. Extrage din text două cuvinte care se află în raport de antonimie. **4 puncte**

4. Prezintă, în unul-două enunţuri, subiectul/conţinutul/mesajul acestei scrisori. **4 puncte**

5. Comentează, în circa 50 de cuvinte, rolul interogaţiilor retorice. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să îţi exprimi opinia, pornind de la fragmentul dat mai sus, despre **absenţa rimei în poezie.** **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Argumentează **apartenenţa la genul dramatic** a textului de mai jos:

IORGU: Slavă Domnului că mă găsesc, în sfârşit, singur cu d-ta, cucoană Zoiţă...
ZOIŢA (voind să iasă, în parte): *Degrabă ţi-a fi?*
IORGU: Nu fugi, îngeraşule!... nu mă lipsi de fericirea ce simt a te vedea şi a-ţi spune cât te iubesc.
ZOIŢA: Domnule...
IORGU: Ah!... când ai şti câte pătimesc în sufletul meu din ceasul cum te-am zărit! Zi şi noapte te visez cu ochii deschişi şi nu pot nici să mănânc, nici să beau, nici să trag ciubuc.
ZOIŢA: Vai de mine!... vorbeşte mai încet, că te-aude bărbatu-meu.
IORGU: Te iubesc mai presus decât cum iubeşte un judecător aurul!... Pune-ţi dar în gând cât te iubesc!...
ZOIŢA: Adevărat grăieşti?...
IORGU: Să n-am parte de bărbatu-tău, dacă-ţi spun minciuni... Zoiţo... Zoiţo!
KIULAFOGLU (strigând din culise): *Zoiţa... Zoiţa!*
ZOIŢA (lui Iorgu): *Fugi că vine.*
IORGU (voind să fugă): *M-am dus.*

(Vasile Alecsandri, *Iorgu de la Sadagura*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte în care să prezinţi **tema şi viziunea despre lume într-un text poetic romantic sau modernist**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidenţierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului în curentul literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
– prezentarea a două idei/imagini poetice relevante pentru tema şi viziunea despre lume;
– prezentarea a două elemente de compoziţie şi limbaj (de exemplu: temă, motiv literar, secvenţe lirice, elemente de prozodie, relaţii de simetrie/opoziţie, arii semantice, laitmotiv, figuri semantice – tropi etc.) prin referire la opera poetică studiată.

TESTUL 69 DBN

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

— Sînteţi un călător pasionat, aţi făcut – de foarte tînăr – turul Europei şi turul lumii. Cum aţi ajuns să scrieţi romane poliţiste, călătoriile v-au condus către *policier*? Şi încă ceva: cum vă documentaţi pentru aceste romane, cum ajungeţi să cunoaşteţi în profunzime realităţile sociale şi politice pe care le descrieţi?

— Am început să scriu de foarte tînăr, scrisul şi călătoriile erau strîns legate între ele pentru mine; la început, am scris romane de dragoste, fireşte, care se sfîrşeau întotdeauna prost (rîde). Am ajuns să scriu roman poliţist pe la 25 de ani. Am preferat dintotdeauna forma romanescă reportajului de călătorie, de pildă, deşi am mai scris – din cînd în cînd – articole jurnalistice pentru diverse magazine. Apoi m-am întîlnit cu această formă romanescă aparte a „polar"-ului – dar eu nu cred că există hazard în viaţă, nu e vorba nici de fatalism, ci doar de faptul că, atunci cînd cauţi ceva în viaţă, sfîrşeşti prin a găsi lucrul cu pricina. Întîlnirile pe care le avem în viaţă au întotdeauna o semnificaţie. Fiecare individ imprimă ceva lumii, există femei/bărbaţi frumoase/frumoşi din punct de vedere fizic, dar care ne lasă reci, ba chiar ne repugnă, în vreme ce alţii – nu neapărat frumoşi, fizic – au un fel de „aură" luminoasă, care atrage; e vorba de ceea ce ştii să dăruieşti. Eu, unul, am continuat să scriu cu încăpăţînare chiar şi atunci cînd mi se refuzau toate manuscrisele. Pe la 25-26 de ani, cînd descopeream Noua Zeelandă, am început să devin conştient de o anumită atitudine politică spre care înclinam, mi-am dat seama că mă situam la stînga, şi nu la dreapta, m-am deschis către lume şi către celălalt/ceilalţi. Am descoperit apoi autorii de policier, *care au reprezentat pentru mine un soi de familie afectivă, foarte decontractaţi, foarte simpatici, vorbind despre un spaţiu social lipsit de raporturi de forţă, mai degrabă egalitar sau chiar anarhist. Aşa am început să scriu roman poliţist,* à la *Ellroy, dar, în plus, cu o tentă etnică, ce m-a atras întotdeauna în călătoriile mele.*

— Cum vă documentaţi, aşadar?

— Citesc, de pildă, teze de doctorat care vorbesc despre SIDA în Africa de Sud – găsesc în aceste lucrări multe interviuri şi cazuri concrete, iar asta mă ajută foarte mult la documentare. Citesc foarte multe cărţi la temă în avans, iar atunci cînd ajung în ţara de destinaţie, o cunosc deja bine. Rămîn, de regulă, cam două luni într-un loc anume, iar persoanele pe care le întîlnesc acolo ajung adesea personaje în cărţile mele.

(Adina Diniţoiu, „Interviu cu Caryl Ferrey", în *Observator cultural*, 2017)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.**

1. Transcrie două cuvinte/structuri specifice adresării directe. **4 puncte**

2. Extrage din text două denumiri de zone geografice îndepărtate. **4 puncte**

3. Prezintă, aşa cum reiese din text, modul în care scriitorul îşi găseşte sursele de documentare. **4 puncte**

4. Prezintă, într-un enunţ, genul de literatură pe care îl scrie autorul. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificaţiile enunţului: *Întâlnirile pe care le avem în viaţă au întotdeauna o semnificaţie.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia, pornind de la fragmentul dat mai sus, despre **rolul călătoriilor în viaţa unui scriitor**.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Argumentează **apartenenţa** fragmentului de mai jos **la genul epic**:

Un băietan voinic – barba de-abia-i mijeşte, şi sub căciulă de oaie părul creţ şi des... şi nişte ochi blânzi – şi mintos tânăr. Când a plecat de acasă să meargă la Bucureşti p-atâţia ani în şcoli, mama lui – de treabă femeie! – l-a sărutat de-atâtea ori, i-a potrivit părul, i-a netezit căciula şi iar l-a sărutat, şi i-a zis:

— Niţă, mamă, te duci frumos şi sănătos: să-ţi ajute Dumnezeu şi Maica Domnului să-mi vii înapoi tot aşa!

Şi cât era de cuminte, bătrânica nu s-a mai putut stăpâni... a biruit-o plânsul. De multe ori a dat el să plece; şi ea l-a ţinut să-l mai mângâie încă. Lui îi ardea să se ducă, şi măcar că-i era dragă mama, parcă avea acum necaz pe ea că-i prea întârziază plecarea. A plâns şi el, ce-i drept, de plânsul ei, dar, pe când ochii-i erau trişti, închipuirea zbura cu bucurie pe drumul ce i se deschidea lung şi necunoscut înainte.

(I.L. Caragiale, *Păcat...*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu argumentativ de minimum 400 de cuvinte despre **temă şi viziune într-un text poetic studiat, aparţinând perioadei antebelice sau interbelice.**

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: precizarea temei/a punctului de vedere cu privire la temă, argumentaţia (cu minimum două argumente/raţionamente critice/exemple concrete etc.) şi concluzia/sinteza.

TESTUL 70 DBN

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Astăzi, oamenii se pare că nu mai au răbdare şi timp să mai privească o emisiune sau un film de la un capăt la altul. Zappează. Văd de aici o bucată, din altă parte altceva. La această presiune a alegerii continue îi împinge şi numărul mare de canale. În urmă cu zece ani, puţini aveau antene parabolice şi puteau să vadă programe prin satelit. Acum, televiziunea prin cablu a ajuns în orice cătun şi, în plus, există foarte

multe posturi în limba română sau subtitrate. De multe ori, oamenii nu mai dau drumul la televizor să vadă ceva anume, ci dintr-un fel de automatism. Când ajung seara acasă, televizorul este aprins pentru știri și rămâne apoi așa până noaptea târziu, indiferent dacă se mai uită sau nu cineva la el.

Mai mult, televizorul începe să fie detronat, încet-încet, de calculator. La începutul anilor '90, televizorul a subminat cinematograful, acum el este subminat la rândul lui de Internet, de chat sau de filmele văzute pe calculator – de pe discuri piratate sau preluate de pe rețelele de cartier. Din ce în ce mai mulți tineri preferă să-și petreacă timpul în fața monitorului decât să se uite la televizor.

Dacă înainte ecranul televizorului socializa și oamenii se strângeau să vadă seriale împreună, astăzi există tot mai multe case în care fiecare membru al familiei are televizorul lui propriu. Acum, cel mult, oamenii socializează de la distanță, prin telefon, când se anunță unul pe altul că „se dă" nu știu ce. Cum numărul aparatelor a crescut și, pe de altă parte, interesul pentru anumite seriale și emisiuni a scăzut, și telecomanda a încetat să mai joace rolul de sceptru, de obiect al puterii (care, în mod surprinzător, stătea înainte mai mult în mâna femeii și nu la „bărbatul casei"). Și, oricum, televizorul încetează să mai fie un motiv de dispută în familie.

Desigur, televizorul nu și-a pierdut încă aura lui și este în continuare un pol important în geografia unei familii, dar sunt semne că el începe să fie din ce în ce mai mult perceput ca un banal obiect casnic. Ceea ce și este."

(Cezar Paul-Bădescu, „Televizorul coborât de pe soclu",
în *Dilema Veche*, nr. 61/2007)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Transcrie două neologisme din text. **4 puncte**

2. Extrage din text o sintagmă care denumește felul în care a ajuns să fie perceput televizorul. **4 puncte**

3. Prezintă, în două enunțuri, așa cum reiese din text, rolul televizorului în viața oamenilor. **4 puncte**

4. Precizează ideea centrală/opinia autorului din articol și un argument pe care îl aduce în favoarea acesteia. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile enunțului: *televizorul începe să fie detronat, încet-încet, de calculator.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia, pornind de la fragmentul dat mai sus, despre **rolul mass-mediei în lumea de azi.** **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**

– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**

– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Argumentează **apartenența la genul epic** a fragmentului de mai jos:

Trenul sosește cu repeziciune și se oprește deodată locului, ca un cal dresat. Toate inimile bat cu putere. Copiii, cu mâna dusă la gură, se retrag cu un pas, speriați de zgomot. Toți întreabă: „Unde-i, unde-i?"

La o fereastră a trenului un chip nerăbdător cheamă pe conductor din toate puterile. Până să vie acesta, cei de pe peron au recunoscut pe Matei al lor și s-au grămădit la ușa vagonului.

— Matei! nene! conductor! vin de deschide, domnule! Ioane, ia bagajele...

În încurcătura și-n larma asta, călătorul sare din tren în brațele celor ce-l așteptau, sărutând și îmbrățișând în dreapta și în stânga; „Nene, Matei, dragă", s-aude din toate părțile. Mihai se repede în vagon și apucă geamantanele altor domni, care protestează. Taftă, vătaful, ridică el singur două cufere, pe care le așază cu îngrijire într-o căruță cu boi. Matei urmează a îmbrățișa pojidicul, oprindu-se la fiecare și întrebând „dar tu cine ești, bre?" în hohotele de râs ale respectivelor mame. În cele din urmă se duce cu brațele întinse către un biet creștin, având aerul de a voi să-l sărute, spre marea mirare a acestuia și spre desăvârșita topenie de râs a celorlalți.

(Duiliu Zamfirescu, *Viața la țară*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic care dezvoltă una dintre următoarele teme: poezia, iubirea, natura, timpul, singurătatea, relația omului cu sacrul.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;
– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică, sugestie și ambiguitate, imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie, poezie epică, poezie lirică, instanțele comunicării în textul poetic.

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul text:

Septembrie 1882
Doamna mea,

Ţi-aş zice „amica mea", dacă din scrisorile Dtale n-ar respira pururea un ton de amărăciune, dacă uitând ceea ce am fost – odinioară – şi-mi pare un secol de atunci – ai primi amiciţia ce ţi-o ofer şi respectul pe care am învăţat a-l avea pentru Dta.

Să fim dar odată sinceri între olaltă, să lăsăm acuzările şi suspiciunile de-o parte şi să mă laşi să-ţi descriu cum mi se prezintă mie acest trecut de-un an şi mai bine care mi-a părut atât de lung. De ce mi-ai cerut scrisorile înapoi îmi explic poate. Puţinele zile în care nu ţi-am răspuns ţi-au părut prea lungi şi aveai cuvânt să aştepţi de la mine mai multă grabă. Ceea ce m-a mirat însă este repejunea cu care-ai răspândit în lume vestea rupturii noastre, ceea ce eu nu spusesem absolut nimănui. […]

Dta totdeuna ai gândit că eu petrec în Bucureşti. Te-ai înşelat totdeuna şi fie cine din cunoscuţii mei îţi poate da mărturie c-am trăit ca un pustnic, ca un săhastru. Mizerii trupeşti şi sufleteşti m-au împresurat întotdeuna şi amintirile, căzând una câte una ca frunzele veştede, momente de aur şi momente de durere au lăsat pe urmă-le un desgust de viaţă şi de tot, pe care nu ţi-l pot descrie. Îţi vei fi aducând aminte poate că-ntr-o scrisoare ţi-am cerut iertare c-am îndrăznit a te iubi. Ştiam eu de ce-o cer. Ştiam prea bine că fondul sufletului meu e desgustul, apatia, mizeria. Eu nu sunt făcut pentru nicio femee, nicio femee nu e făcută pentru mine, şi oricare ar crede-o aceasta, ar fi nenorocită. Nu iubesc nimic pentru că nu cred în nimic şi prea greoi pentru a lua vreun lucru precum se prezintă, eu nu am privirea ce înfrumuseţează lumea, ci aceea care vede numai răul, numai defectele, numai partea umbrei. Sătul de viaţă fără a fi trăit vreodată, neavând un interes adevărat pentru nimic în lume, nici pentru mine însumi, şira spinării morale e ruptă la mine, sunt moraliceşte deşălat. Şi Dta mă iubeşti încă, şi Dta nu vezi că sunt imposibil, că-ţi arunci simţirea unui om care nu e-n stare nici de-a-ţi fi recunoscător măcar?

Dă-mă uitării precum te-am mai rugat, căci numai uitarea face viaţa suportabilă.

Nu risipi partea cea mai bună a vieţii şi a inimei d-tale pentru un om care nu e vrednic să-ţi ridice praful urmelor şi crede-mă odată în viaţă când îţi spun marele adevăr, că cel ce nu e-n stare a se iubi pe sine, nu e-n stare a iubi pe nimenea. Va fi poate ca orice organism o jertfă a instinctelor sale fiziologice împreunate c-o idee fixă. Dar când un asemenea om ca mine va cerceta cenuşa din inima lui, va vedea că nu există încă nicio scântee, că totul e uscat şi mort, că n-are la ce trăi, că târâie în zădar o existenţă care nu-i place nici lui, nici altora. Nu cred nimic, nu sper nimic şi mi-e moraliceşte frig ca unui bătrân de 80 de ani. Dta trăieşti şi eu sunt ucis – ce raport poate fi între noi?

De aceea lasă amărăciunea de-o parte, bucură-te de-o viaţă care va fi frumoasă încă, pentru că ai devenit o femee demnă, pentru că astăzi eşti ceea ce ar fi trebuit să

fii totdeuna după dispozițiile Dtale generoase și după spiritul de adevăr pe care-l ai. Părerea de rău de a-ți fi cauzat Dtale dureri e singura părere de rău pe care-o am... Te rog iartă-mi-le cu atât mai mult cu cât eu n-am nimic de iertat, cu atât mai mult cu cât de la Dta n-am văzut decât bine.

Al Dtale
supus
Eminescu

(*Dulcea mea Doamnă/Eminul meu iubit. Corespondență inedită Mihai Eminescu – Veronica Micle*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Extrage din text formulele specifice stilului epistolar. **4 puncte**

2. Transcrie din text două cuvinte/structuri care sunt mărci ale adresării directe. **4 puncte**

3. Extrage din text un enunț în care destinatarul scrisorii se autocaracterizează. **4 puncte**

4. Prezintă, în unul-două enunțuri, subiectul/conținutul/mesajul acestei scrisori a lui Eminescu către Veronica Micle. **4 puncte**

5. Comentează, în circa 50 de cuvinte, interogația retorică *Dta trăiești și eu sunt ucis – ce raport poate fi între noi?* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **rolul exprimării sentimentelor**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ______ (10 puncte)

Argumentează **apartenența** textului de mai jos **la genul liric**:

Abia ne-am revăzut o clipă
Și iar ne-a despărțit talazul,
Pândea din umbră nenorocul
Când tu-mi încolăceai grumazul.

Dar revederea noastră mută
A fost de-ajuns ca să-nfiripe
Un înțeles de-o viață-ntreagă
În fâlfâirea unei clipe.

Mi s-a părut că-n largul mării,
În noaptea neagră și afundă,
Văd la lumina unui fulger
O luntre care se cufundă.

(Octavian Goga, *O clipă*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic a cărui temă este iubirea.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;
– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică, sugestie și ambiguitate, imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie, poezie epică, poezie lirică, instanțele comunicării în textul poetic.

TESTUL 72 DBN

Subiectul I ______ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

La ce sunt bune cărțile? Îmi vine să răspund: la totul și la nimic. Poți trăi foarte bine fără să citești. Milioane de oameni n-au deschis niciodată o carte. A vrea să le explici ce pierd e totuna cu a explica unui surd frumusețea muzicii lui Mozart. În ce mă privește, mă număr printre cei care nu pot trăi fără cărți. Sunt un vicios al lecturii. Am nevoie să citesc așa cum am nevoie să mănânc și să beau. Hrana pe care mi-o oferă lectura îmi este la fel de indispensabilă ca și aceea materială. Resimt fiecare zi fără o carte ca pe o zi pierdută. Înainte de a mă culca seara, îndată ce mă trezesc dimineața, în călătorii (ba chiar și în tramvai), pretutindeni și oricând, citesc. Nu mă pot închipui fără să țin o carte în mână. Îmi e uneori de ajuns să o răsfoiesc [...] *O carte nouă este lucrul cel mai frumos care mi se poate întâmpla.*

Sufletul mi-e vesel, oho, pentru că n-am citit toate cărțile.

(Nicolae Manolescu, *Viață și cărți*)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Transcrie două cuvinte/structuri care sunt mărci ale subiectivității în textul dat. **4 puncte**
2. Extrage din text două cuvinte care se află în raport de antonimie. **4 puncte**
3. Prezintă, așa cum reiese din text, o trăsătură a autorului acestor amintiri, criticul literar Nicolae Manolescu. **4 puncte**
4. Precizează, într-un enunț, opinia autorului referitoare la importanța cărții. **4 puncte**
5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile enunțului: *Sufletul mi-e vesel, oho, pentru că n-am citit toate cărțile.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **rolul cărților în viața oamenilor**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Argumentează **apartenența la proza realistă** a fragmentului de mai jos, în minimum 50 de cuvinte:

— Oare ce-o fi pățit procopsitul de frate-meu? zise Spiru Dăniloiu, uitându-se la nevastă-sa numai cu ochii, fără a întoarce capul. Că m-a întrebat popa Ilie de la biserica Sf. Nicolae... Zice că a trimis de trei ori la dânsul și casa parcă ar fi pustie...?

Era luni seara, pe la mijlocul lui decembre. Stăteau la masă, singuri, soții Dăniloiu, în sufrageria vastă, plină de mobile felurite, bufete și servante încărcate de văsării, tacâmuri, bibelouri... Policandrul de cristal cu zeci de lumini ardea, ca totdeauna, cu un singur bec, pentru economie. Printre cești și pahare, pe bufet, trona statueta de bronz a lui Napoleon, cumpărată de ocazie la București. Deși Dăniloiu era numai negustor și nici nu făcuse armata, avea profundă venerație pentru marele împărat, ca de altfel mai toți negustorii și alți burghezi înstăriți din Pitești.

Cu coatele pe masă, ținând în mâini un zdravăn picior de gâscă, bărbatul se oprise din molfăit, așteptând parcă o explicație. Chipeș, înalt, avea fața bloncoasă, aspră și mustăți stufoase bulgărești mânjite de grăsime. Soția lui, Vasilica, numai cu vreo opt

ani mai mică, părea mai bătrână ca dânsul, cu părul ei împuținat și cărunt, cu obrajii plini de zgârcituri, mai ales în colțurile buzelor, încât gura semăna cu o pungă lipită subt nasul îngust și ascuțit. Ea isprăvise de mâncat și, pe gânduri, cu un gest mecanic, strângea fărâmăturile de pâine dimprejurul tacâmului.

— Aoleu! făcu drept răspuns, tresărind. Tocmai adineaori vorbirăm și noi, cu Solomia, despre dânșii, că n-au mai dat niciun semn de viață!

— Da, adevărat – dădu din cap Spiru. Sâmbătă dimineața m-am întâlnit cu Ilarie la prăvălie și de-atunci... Iar azi e luni!

(Liviu Rebreanu, *Amândoi*)

Subiectul al III-lea ________________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text dramatic care dezvoltă una dintre următoarele teme: viața politică, viața de familie, societatea, banii, dragostea, condiția umană.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului dramatic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul dramatic ales prin comentarea a două episoade/secvențe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, unități compoziționale, instanțele comunicării în textul dramatic, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, notațiile autorului.

TESTUL 73 DBN

Subiectul I ________________ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Am citit Scrisorile persane *ale lui Montesquieu în facultate. Mi-au plăcut și mi-au picat și subiect la examenul de franceză. Am luat un nouă, ceea ce la cursul domnului Vasile Zincenco nu era chiar de ici, de colo. Oricum, un lucru e clar și acum, după ce am uitat ce i-am spus despre ele: textul acesta publicat în 1721, la Amsterdam, fără semnătură, pentru că autorul său era complet necunoscut în lumea literară, a demonstrat că unele adevăruri pot amuza și ustura în egală măsură dacă sînt puse pe seama privirii unui străin. Magistratul baron Montesquieu s-a bucurat, după apariția* Scrisorilor, *de recunoaștere și ușile saloanelor vremii i s-au deschis larg, lumea mondenă fiind cucerită de verva personajelor sale. Discută despre tot și despre toate, așa cum numai niște outsideri pot uneori să facă. Sigur, e vorba despre o convenție literară aici, dar principiul rămîne valabil.* [...]

Cînd ați văzut primul străin în viață? Eu n-o să-l uit pe Alain, un francez simpatic, pe care-l cunoscuse unchiul meu și care, o vreme, după Revoluție, a făcut parte din

familie. Devenise un fel de porte bonheur *al nostru, al tuturor. Mi-am şi chemat nişte prietene la un moment să-l vadă. Omul n-avea nimic special, era un inginer dintr-un oraş de provincie, care venise fără familie şi, cel mai probabil, se cam plictisea. N-a fost masă sau călătorie de la care să lipsească. Uitaserăm cum apăruse, dar cît timp a lucrat în România, a fost străinul nostru personal.*

De atunci, străinătatea s-a schimbat şi pentru mine, ca pentru fiecare dintre noi. Am întîlnit oameni de peste tot, am călătorit, ne-am împrietenit, le-am vorbit despre România şi, mai ales, i-am ascultat pentru că m-a interesat ce văd ei. Încă mai tresar cînd aud pe cineva care vine din altă parte şi poate să-ţi spună în puţine cuvinte ce nu merge deloc pe plaiurile mioritice. Ultima conversaţie am avut-o de curînd, într-un bar, cu doi vecini de masă israelieni. Făceau afaceri imobiliare de mulţi ani aici şi în alte părţi. Le plăcea Bucureştiul, oamenii li se păreau prietenoşi, mîncarea bună, dar au zis la un moment dat: „Peste tot în lume e mai simplu, dar la voi, cu taxele, cu TVA-ul, nimeni nu ştie cum e cu adevărat."

(Ana-Maria Sandu, „Ochii străinului",
http://dilemaveche.ro/sectiune/dilemablog/articol/ochii-strainului)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Transcrie două cuvinte/structuri care sunt mărci ale subiectivității în textul dat. **4 puncte**

2. Extrage din text cuvântul-cheie. **4 puncte**

3. Explică rolul citatului în fragmentul de mai sus. **4 puncte**

4. Precizează, într-un enunț, autorul *Scrisorilor persane*, secolul şi localitatea în care au apărut. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile enunțului: *De atunci, străinătatea s-a schimbat şi pentru mine, ca pentru fiecare dintre noi.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **rolul privirii străinului în înțelegerea lumii în care trăim.** **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Argumentează **apartenența la neomodernism** a fragmentului de mai jos, în minimum 50 de cuvinte:

Somnul cu fierăstraie-n el
taie capetele cailor
şi caii aleargă nechezind cu sânge,
ca nişte mese roşii, fugite pe străzi,
de la cina cea de taină.

Şi caii aleargă, în aburii roşii
clătinând umbre. În şăi, fantome.
Frunze se lipesc de gâturile lor
sau se prăbuşesc de-a dreptul în ele,
cum se prăbuşeşte umbra copacului în fântâni. [...]

(Nichita Stănescu, *Somnul cu fierăstraie-n el*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text narativ care dezvoltă tema iubirii.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvențe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură şi de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale şi spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 74 DBN

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul fragment:

Evenimentul declanşator al traducerii s-a produs însă ceva mai tîrziu, cînd Dinu Flămând mi-a povestit despre întîlnirea lui tulburătoare cu un american cu-totul-altfel. *Asistase la lectura lui cu ocazia unui festival de poezie din Spania şi fusese impresionat nu de show, de performance, de trucuri-surpriză sau de ornamentica ofensivă a unui ego exacerbat. Îl confiscase, dimpotrivă, umanitatea profundă, modestă, retractil-reflexivă a acestui poet şi, în plus, creditul deplin pe care simțea că îl poate da modului în care acesta exprima experiențele-limită ale războiului.*

De fapt, experiențe cu limita, înțeleasă nu atît sub forma unei coliziuni cu un obstacol, ci mai degrabă sub aceea a nivelului pînă la care rațiunea și sensibilitatea pot suporta presiunile incertitudinii. O incertitudine a teatrului de operațiuni care alertează instinctul autoconservării pînă la autoblocare. O incertitudine care, mai grav, amenință să inhibe – ba chiar să paralizeze prin stupefacție – puterea morală de judecată. Dinu își amintea distinct un poem care începea prin exprimarea recunoștinței pentru o frunză care, lucind în soare, a abătut de puțin atenția unui sniper Viet Cong și deci traiectoria unui glonț care, în mod normal, ar fi trebuit să fie letal.

Într-un cuvînt, un poet care comunica aceeași puternică autenticitate atît prin vibrația glasului și corpului său, cît și în momentul cînd vocea îi era înlocuită de glasul interior al cititorului. Dinu Flămând își testase impresiile, după recital, măsurîndu-le cu versiunea spaniolă a unora dintre poeme. Iar efectul rămăsese, în bună măsură, intact. Dar descoperise, în plus, că vibrația și autenticitatea păreau să străbată foarte bine barierele lingvistice.

Iată cum a apărut ca de la sine proiectul de a face ca versurile lui Yusef Komunyakaa, pe care îl identificasem deja ca unul și același cu autorul reinterpretării lirico-dramatice a lui Ghilgameș, care mă impresionase nu cu mult timp în urmă, să treacă și frontiera limbii române. Dinu Flămând a venit cu ideea de a traduce volumul în care poetul însuși își reevaluase, într-un mod extrem de exigent, opera de pînă atunci. Adică de pînă în 1994, an în care – consecință directă a acestui demers de autoantologare – avea să primească laurii consacrării supreme în poezia americană: Premiul Pulitzer.

(Caius Dobrescu, „Umanitate profundă, modestă, retractil-reflexivă”, în *Observator cultural*, 2017)

A **Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.**

1. Transcrie două neologisme din textul dat. **4 puncte**

2. Identifică subiectul/tema articolului. **4 puncte**

3. Precizează numele poetului care va fi tradus. **4 puncte**

4. Precizează, așa cum reiese din text, o caracteristică a liricii poetului american. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificațiile enunțului: *vibrația și autenticitatea păreau să străbată foarte bine barierele lingvistice.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia, pornind de la fragmentul dat mai sus, despre **rolul traducerilor**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**

– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea ____________ (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, poezia de mai jos, subliniind **raportul dintre ideea poetică și mijloacele stilistice.**

Se bate miezul nopții în clopotul de-aramă,
Și somnul, vameș vieții, nu vrea să-mi ieie vamă.
Pe căi bătute-adesea vrea mintea să mă poarte,
S-asamăn între-olaltă viață și cu moarte;
Ci cumpăna gândirii-mi și azi nu se mai schimbă,
Căci între amândouă stă neclintita limbă.

(Mihai Eminescu, *Se bate miezul nopții*)

Subiectul al III-lea ____________ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui roman care dezvoltă tema iubirii.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 75 DBN

Subiectul I ____________ (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

— Domnule Agopian, din ce se naște scrisul? Cum a venit, în cazul dvs.?
— *Cred că scrisul se naște tot din scris, literatura se naște din literatură, din ce simți când citești o carte care-ți place așa de mult, încât îți dorești să o fi scris chiar tu. Cred că moștenesc ceva și de la mama, din felul ei de a minți cu ușurință, de a fantaza din orice. E ceva acolo, e nevoia de a crea o lume, cu totul alta decât cea în care exiști. Dar până să ajung la scris, am fost mult mai fascinat de chimie.*

— Ei, atunci se explică multe detalii din cărțile dvs.

— *În clasa a cincea, când încă nu făceam chimie, am citit manualul de a șasea ca pe-un roman. Am luat apoi manualul de a șaptea și de a opta. Și când m-am săturat de ele, am trecut la „Chimistul casei" și am început să fac experimente. Mergeam la o drogherie pe strada Doamnei, unde un drogherist bătrân vindea tot felul de substanțe. Voiam numai din cele cu care se fac explozibile. În clasa a șaptea, am aflat că se ținea un cerc de chimie la Palatul Pionierilor și am intrat direct într-o grupă de avansați. Iar când am intrat la liceu, știam chimie de nivelul anului întâi de facultate. Apoi am terminat liceul și m-am dus la bunici, la Craiova, să învăț pentru facultatea de chimie. N-am învățat nimic. Am scris poezie și am citit Dostoievski toată vara. Dar am intrat fără probleme. Mai târziu, pe motiv de absențe și din niște încurcături, m-au exmatriculat. Începusem deja să scriu serios.*

(Interviu cu Ștefan Agopian, în revista *Formula As*, nr. 1262/2017)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la text.

1. Transcrie cuvântul/structura-cheie a fragmentului. **4 puncte**

2. Extrage din text numele unui mare romancier rus. **4 puncte**

3. Prezintă disciplina școlară preferată de intervievat. **4 puncte**

4. Prezintă, așa cum reiese din text, care este sursa scrisului, a înclinației către fantezie a scriitorului intervievat. **4 puncte**

5. Prezintă rolul ironiei în fragmentul de mai sus. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunțuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre **rolul interviurilor cu scriitorii,** valorificând informațiile din textul dat mai sus. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuție; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din textul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Argumentează, în minimum 50 de cuvinte, că **fragmentul de mai jos aparține comediei:**

MIȚA: Eu am o presimțire...
PAMPON: Care?

MIȚA: Cum este amanta dumitale?
PAMPON: Cum să fie adică?
MIȚA: De roşu, de ghindă, de tobă, ori de verde?
PAMPON: De verde...
MIȚA: De verde?
PAMPON: Da.
MIȚA: Şi ai la d-ta biletul cătră „Bibicul", pe care zici că l-ai găsit în odaia damii de verde?
PAMPON: Da.
MIȚA: A' să-l văz degrabă...
PAMPON (dându-i biletul): *Iacătă-l.*
MIȚA (ia biletul, îl priveşte şi face o mutră grozav de disperată): *A! am să-mi răzbun!...* (solemnă) *Domnule, nu te juca cu inima unei femei nenorocite... Spune drept: biletul ăsta l-ai găsit în odaia amantii d-tale? Jură...*
PAMPON (grav): *Pe onoarea mea!*
MIȚA: Uită-te la biletul ăsta... l-ai citit? (citind nervos.) *„Bibicule, Mangafaua pleacă mâine miercuri la Ploieşti, remâi singură şi ambetată; sunt foarte rău bolnavă: vino negreşit, am poftă să-i tragem un chef... A ta adorantă, Mița..." Ai văzut biletul?... Acuma uită-te la mine bine...*
PAMPON: Ei? (îi ia înapoi biletul)
MIȚA: Ei! Eu, eu sunt nenorocita care am scris biletul ăsta...
PAMPON: Se poate?
MIȚA: Da, se poate... (dezolată) *Şi omul care a fost la Didina dumitale este amantul meu!...*
PAMPON: Amantul dumitale? Spițerul?

(I.L. Caragiale, *D-ale carnavalului*)

Subiectul al III-lea ______ (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte în care să prezinți **tema şi viziunea despre lume într-un text poetic aparținând lui Nichita Stănescu**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului într-un curent literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
– prezentarea a două idei/imagini poetice relevante pentru tema şi viziunea despre lume;
– prezentarea a două elemente de compoziție şi limbaj (de exemplu: temă, motiv literar, secvențe lirice, elemente de prozodie, relații de simetrie/opoziție, arii semantice, laitmotiv, figuri semantice – tropi etc.), prin referire la opera poetică studiată.

Subiectul I (40 de puncte)

Citeşte următorul text:

Joi

Pe plan intelectual aş avea o mulţime de alte argumente împotriva comunismului.

Din punctul de vedere al politicii mele proprii, n-ar fi mai firesc să nu scriu nimic despre asta, ba nici măcar să nu reflectez la aceste lucruri?

Artistul care s-ar lăsa antrenat pe terenul acestor speculaţii e pierdut. Noi, oamenii de artă, am acceptat prea uşor în ultimul timp să fim duşi de nas de diverşi filosofi şi diverşi oameni de ştiinţă. N-am reuşit să ne delimităm în suficientă măsură. Respectul exagerat pentru adevărul ştiinţific ne-a înceţoşat adevărul propriu – dintr-o dorinţă prea aprinsă de a înţelege realitatea, am uitat că noi nu trebuie să înţelegem realitatea, ci s-o exprimăm, că noi, arta, suntem realitatea. Arta înseamnă fapte şi nu comentarii ale acestora. Nouă ne revine să tălmăcim, să lămurim, să sistematizăm, să dovedim.

(Witold Gombrovicz, *Jurnal*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Identifică un indiciu care încadrează textul într-un fragment de jurnal. **4 puncte**

2. Transcrie din text două cuvinte/structuri care realizează o relaţie de opoziţie. **4 puncte**

3. Extrage din text o interogaţie retorică. **4 puncte**

4. Prezintă, într-un enunţ, două sau trei cuvinte-cheie ale fragmentului. **4 puncte**

5. Comentează, în circa 50 de cuvinte, enunţul: *Arta înseamnă fapte şi nu comentarii ale acestora.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **rolul artistului**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Argumentează **apartenența** textului de mai jos **la genul liric**:

Fragedă, inima ni s-a frânt.
Prielnici de-acum ne fie
zeii cei blânzi din pământ
și-ai cerului zei o mie.

Creanga belșugului, necontenit
scuturată de noi, rodească.
O, ce poveste copilărească:
cum ne-am văzut, ne-am iubit.

(Magda Isanos, *Fraga*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text narativ care dezvoltă una dintre următoarele teme: banii, condiția femeii, dragostea, familia, orașul, războiul, satul, societatea**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvențe;

– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 77 DBN

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Recenta premieră de balet Romeo și Julieta, *pe muzica lui Serghei Prokofiev și sub bagheta dirijorală a lui Tiberiu Soare, ne invită nu numai la aprecierea coregrafiei și a interpretării balerinilor de la Opera Națională București, ci mai ales la estimarea distanței la care ne situăm, în acest moment, față de creația shakespeariană.*

Regizorul și coregraful recentei premiere, Renato Zanella, ne îndeamnă chiar spre această perspectivă, declarând că a plasat povestea în Verona zilelor noastre. Este o tendință generală, adoptată astăzi de mulți regizori și coregrafi, aceea de a păstra povestea – căci cel puțin în operă și în dansul de operă nu mai avem capacitatea de-a crea povești – dar a o transpune în ambientul prezentului, sau a altor epoci decât cea în care a fost creată. Reușita sau nereușita spectacolului ține, în acest caz, de priceperea de a da o haină nouă respectivei istorii, neștirbindu-i cu nimic, însă, esența sa etern umană. În ceea ce privește această minunată poveste de iubire, capabilă să depășească oricâte stavili i s-au ivit în cale, create de orgolii, neînțelegeri și ură și să se

consume fulgerător într-o singură noapte de dragoste, pentru a se uni apoi în noaptea veşniciei, transpunerea ei a cunoscut mai multe tratări moderne, printre ele cunoscuta West Side Story, *în coregrafia lui Jerome Robbins şi pe muzica lui Leonard Bernstein, versiunea filmică fiind onorată cu premiul Oscar.*

(Liana Tugearu, „Shakespeare în 2017 la Opera Naţională Bucureşti", în *România literară*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie două cuvinte/structuri din câmpul lexical al artelor spectacolului. **4 puncte**
2. Extrage din text două cuvinte care se află în raport de antonimie. **4 puncte**
3. Prezintă, aşa cum reiese din text, tendinţa actuală în artele spectacolului. **4 puncte**
4. Precizează, într-un enunţ, autorul muzicii versiunii intitulate *West Side Story*. **4 puncte**
5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, titlul articolului. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **rolul artelor spectacolului astăzi**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, **regimul timpurilor verbale** în fragmentul de mai jos:

Nu departe de cetăţuia Neamţu – a căria ruine se mai văd încă dărâmate de oameni şi de timp – mai în sus, pe o vale ce se întinde verde şi răcoroasă între două şiruri de munţişori umbroşi, Alexandru cel Bun făcu la 1402 o bisericuţă de lemn în cinstea s. Ioan Teologul, pe lângă care se adunară câtiva monahi; şi pentru adăpostirea lor şi a altor creştini în timpurile acelea pe când Moldavia se bântuia de războaie şi de răscoale, zidi aproape de biserică şi un turn de peatră.

Pe atunci înturnându-se de la Viena, Ioan Paleologul trecu prin Moldavia. Alexandru îl primi cu tot onorul cuvenit moşteanului imperiei Bizantine, însoţindu-l

până la Galați. Spre răsplata ospeției ce primise, Ioan suindu-se pe tron îi trimise lui purpură și coronă împărătească, iar mitropolitului Iosif sacos și mitră; dar spre a-și învecinici pomenirea, trimise doamnei Anei, soției lui Alexandru, și o icoană făcătoare de minuni a Maicei Domnului.

Icoana aceasta se puse în bisericuța mai sus arătată. După trecere mai de un veac, Ștefan Marele, văzând că s-a mărit numărul călugărilor, începu a zidi la anul 1497, lângă bisericuța lui Alexandru-vodă, o altă biserică mare de peatră cu hramul înălțării, dar murind el la 1503, o sfârși fiiul său Bogdan, și aduse icoana Fecioarei acea hărăzită de Paleologul în biserica astă nouă, unde este și păn-în ziua de astăzi.

(Costache Negruzzi, *Negru pe alb*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui roman care dezvoltă una dintre următoarele teme: banii, condiția femeii, dragostea, familia, orașul, războiul, satul, societatea**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în romanul ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 78 DBN

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

Urmăresc de ceva timp așa-zisa dezbatere despre vaccinuri. Și mi se pare că, dincolo de problema în sine (fals hamletiană, căci „a vaccina sau a nu vaccina" e o fundătură logică), se străvede o chestiune și mai serioasă. Care spune ceva mai profund despre societatea noastră.[...]

Și aici apare, cred, adevărata problemă: știința nu prea are căutare la noi. Autoritatea oamenilor de știință nu pare să fie mai respectată decît părerile unei prezentatoare TV sau ale unor inși cu o pregătire neclară care pun pe Facebook link-uri la „filme documentare de pe YouTube" fără să știe exact cine le-a făcut și de ce. În România nu prea au rezistat, de-a lungul tranziției, revistele dedicate științei (precum Nature, Science et Vie *și altele), cu mici excepții. În orice caz, n-au avut mai multă popularitate decît tot felul de publicații și site-uri misticoide, care se ocupă de*

„spiritualitate", într-un straniu amestec de Arsenie Boca şi mode venite din Orient via Occident. Cotidienele noastre (pe vremea cînd aveau tiraje mari) n-au catadicsit să facă măcar o pagină de ştiinţă, aşa cum au marile ziare americane, franceze, germane sau britanice. În general, la români, datele concrete (statistici, studii cantitative şi calitative, cazuri) şi argumentele raţionale „nu ţin": li se răspunde cu păreri simpluţe luate cu lingura „de pe net".

Cît despre democraţie şi libertatea de a alege, ele nu pot fi invocate aici. În materie de ştiinţă funcţionează alte reguli. Nu poţi stabili prin referendum dacă pămîntul se învîrte în jurul soarelui sau viţăvercea. Nu poţi „alege", în numele libertăţii şi al drepturilor cetăţeneşti, dacă legile termodinamicii sînt valabile sau nu. Nici nu poţi stabili că Pitagora a manipulat lumea, de mii de ani încoace, cu teorema lui, după ce ai văzut un filmuleţ pe youtube şi n-ai înţeles nimic din el, dar ţi s-a părut că...

Aşa încît toată „dezbaterea" asta despre vaccinare nu e câtuşi de puţin dezbatere. Nu se confruntă argumente, nu există interlocutori plasaţi pe aceeaşi bază de cunoaştere. Se „confruntă" argumentele ştiinţifice cu sportul naţional (stimulat masiv de mediul online, în special de Facebook): părerismul. Şi uite-aşa pierdem timpul şi ne aflăm în treabă, invocând băţoşi democraţia şi libertatea de a alege...

(Mircea Vasilescu, „Nimic despre vaccinare",
http://dilemaveche.ro/sectiune/dilemablog/)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie două cuvinte/structuri care sunt mărci ale subiectivităţii în textul dat. **4 puncte**

2. Extrage din text două cuvinte-cheie. **4 puncte**

3. Explică în ce constă, din punctul de vedere al autorului, „părerismul". **4 puncte**

4. Precizează, într-un enunţ, denumirea a două reviste ştiinţifice. **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, opinia autorului referitoare la rolul ştiinţei în societatea noastră. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **rolul oamenilor de ştiinţă în dezbaterile publice. 20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea **(10 puncte)**

Argumentează **apartenența la modernism** a fragmentului de mai jos:

O, vreau să joc, cum niciodată n-am jucat!
Să nu se simtă Dumnezeu
în mine
un rob în temniță – încătușat.
Pământule, dă-mi aripi:
săgeată vreau să fiu, să spintec
nemărginirea,
să nu mai văd în preajmă decât cer,
deasupra cer,
și cer sub mine –
și-aprins în valuri de lumină
să joc
străfulgerat de-avânturi nemaipomenite
ca să răsufle liber Dumnezeu în mine,
să nu cârtească:
„Sunt rob în temniță!"

(Lucian Blaga, *Vreau să joc!*)

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text narativ, care aparține prozatorului preferat.**

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul narativ ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, perspectivă narativă, instanțele comunicării în textul narativ, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.

TESTUL 79 DBN

Subiectul I **(40 de puncte)**

Citește următorul fragment:

Când apar Convorbirile, *situația literaturei noastre lăsa mult de dorit, lăsa aproape tot de dorit; nu exista nicio revistă literară cu caracter permanent, ele apăreau, trăiau câteva luni și dispăreau. E drept că erau reprezentanți autorizați ai literaturei*

române, precum Alecsandri, Grigore Alexandrescu, Bolintineanu şi Costache Negruzzi; dar dedesubtul acestora mişunau o mulţime de oameni de litere fără niciun talent, care scriau şi scriau lucruri dedesubtul mediocrului. Toţi aceşti literatori găseau încurajare în public. Nu exista propriu-zis niciun fel de spirit critic, operele literare nu se judecau din punct de vedere al valoarei estetice, ci din acela al utilităţei şi al patriotismului. Fiindcă ne lipsea o literatură naţională, fiecare se pusese la lucru s-o creeze, şi ca s-o creeze, se credea că era de-ajuns ca cineva să scrie, şi cu cât mai mulţi vor fi scriitorii, cu atât literatura va deveni mai de valoare şi mai temeinică.

Spiritul critic nu exista, am zis, şi nici nu putea să existe, admis punctul de mai sus. [...]

Zilnic se debitau atâtea naivităţi sau enormităţi în domeniul literar, încât o elementară critică putea să-şi facă drum şi să aibă succese.

Iată raţiunea apariţiei Convorbirilor literare.

(George Panu, *Amintiri de la* Junimea *din Iaşi*)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Transcrie două forme arhaice ale unor cuvinte, care nu mai sunt astăzi literare, din textul dat. **4 puncte**

2. Extrage din text patru nume de autori importanţi. **4 puncte**

3. Precizează *valoarea* reprezentativă pentru literatură, aşa cum reiese din text. **4 puncte**

4. Precizează, aşa cum reiese din text, o cauză a lipsei de spirit critic înainte de revista *Convorbiri literare.* **4 puncte**

5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificaţiile afirmaţiei: *operele literare nu se judecau din punct de vedere al valoarei estetice, ci din acela al utilităţei şi al patriotismului.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să-ţi exprimi opinia, pornind de la fragmentul dat mai sus, despre **necesitatea spiritului critic**. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
- precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
- formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
- enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
- formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
- respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, fragmentul de mai jos, subliniind **relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.**

În cinstea ta, –
Cea mai frumoasă și mai nebună dintre fete, –
Voi scrie trei ode,
Trei romanțe,
Trei elegii
Şi trei sonete.
Şi-n cinstea ta, –
Cea mai cântată din câte-n lume-au fost cântate, –
Din fiecare vers voi face
Câte-un breloc de-argint, în care
Gândirile-mi vor sta alături, ca niște pietre nestemate
De-a pururi încrustate-n bronzul
Unei coroane princiare!...

(Ion Minulescu, *Odeletă*)

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text dramatic, care aparține dramaturgului preferat**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
– două trăsături care fac posibilă încadrarea textului dramatic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul dramatic ales prin comentarea a două episoade/secvențe;
– analiza, la alegere, a două componente de structură și de limbaj ale textului studiat, semnificative pentru textul ales, din seria: acțiune, personaje, conflict, relații temporale și spațiale, unități compoziționale, instanțele comunicării în textul dramatic, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, notațiile autorului.

TESTUL 80 DBN

Subiectul I (40 de puncte)

Citește următorul fragment:

1993, București
Am 14 ani și urmează să susțin primul examen important al carierei mele școlare. Admiterea la liceu însemna, în anii '90, două examene scrise, de câte trei ore fiecare. La liceele bune, concurența era de minimum doi candidați pe loc. Cine pica avea șanse bune să ajungă la școala profesională.

La limba română mă descurc onorabil. Estimez o notă între 8,50 şi 9. Vine la rînd matematica, punctul meu forte. Am nevoie de un 10 pentru a evita emoţiile. După două ore, termin de rezolvat subiectele şi sînt gata să predau teza. Ceva mă reţine. Subiectele din anii precedenţi aveau un element comun: rezultatele calculelor erau rotunde, apariţia virgulelor şi a zecimalelor fiind exclusă. În lucrarea mea, lucrurile stau prost: ultimul subpunct al problemei de geometrie, unde se cere să calculăm valoarea unui perimetru, mă condusese la un rezultat cu multe cifre după virgulă. Reiau demonstraţia. Totul îmi pare perfect. Încerc iar. Acelaşi rezultat. Transpiraţie rece, obraji fierbinţi. O nouă verificare. Inutil. Trece şi ora a treia. Predau lucrarea.

Ajuns acasă, reiau demonstraţia sub ochii lui taică-miu, antrenorul meu la matematică. Obţin acelaşi rezultat ca în sala de examen. „Nu se poate!", exclamăm în cor. Privim amîndoi şirul deducţiilor şi, într-un tîrziu, realizăm eroarea. Pătratul lui 10 e, totuşi, 100, nu 1000, cum greşisem eu în mod repetat.

Urmează trei zile şi, mai ales, nopţi zbuciumate. Într-o sîmbătă senină, apar rezultatele. Intru cu 20 de sutimi peste linie la Liceul de Informatică.

(Mihai Brezeanu, „22 de ani", în *Dilema Veche*, 2017)

A Scrie pe foaia de examen răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la text.

1. Extrage reperele spaţio-temporale din text. **4 puncte**
2. Identifică două structuri/mărci ale subiectivităţii. **4 puncte**
3. Prezintă, aşa cum reiese din text, profilul adolescentului care dă examen. **4 puncte**
4. Precizează vârsta adolescentului care dă examen. **4 puncte**
5. Comentează, în 30-50 de cuvinte, fragmentul: *Totul îmi pare perfect. Încerc iar. Acelaşi rezultat. Transpiraţie rece, obraji fierbinţi. O nouă verificare. Inutil.* **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate sub formă de enunţuri.

B Redactează un text de 150-300 de cuvinte, în care să argumentezi, pornind de la fragmentul dat mai sus, **importanţa examenelor în viaţa unui om.** **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:
– precizarea temei/problematicii puse în discuţie; **2 puncte**
– formularea opiniei pe care o ai în legătură cu tema/problematica; **2 puncte**
– enunţarea şi dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei; **12 puncte**
– formularea unei concluzii pertinente; **2 puncte**
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare; **1 punct**
– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informaţiile din textul dat. Folosirea altor informaţii este facultativă.

Subiectul al II-lea ______________________________ **(10 puncte)**

Motivează, în minimum 50 de cuvinte, că textul următor aparține **genului dramatic**.

GHEORGHE: Bine, Anco, fă cum vrei, trăieşte cum îți vine... Eu m-am hotărât să plec din satul ăsta...

ANCA (repede): *Să pleci?*

GHEORGHE: Da... Eu te iubesc, tu nu mă poți iubi... ce ar semăna să mai stau aici degeaba?

ANCA (tristă): *Pleci!*

GHEORGHE: Da... Lumea a cam simțit... eu să mă stăpânesc nu poci... şi nu voi să mă fac de batjocură, să mă țiu de urmele tale ca un nătărău. (Anca stă pe gânduri.) *Nu mai merge... să fiu prieten cu bărbatu-tău, care nu-i om de felul meu, numai ca să te poci vedea mai des!... Eşti o femeie... nu ştiu cum să-ți zic... Ți-e drag să trăieşti cu un om care se poartă cu tine ca cu un câine, şi mă goneşti pe mine, care te iubesc... Bine... Atunci mai bine să nu te mai văz de loc.*

(I.L. Caragiale, *Năpasta*)

Subiectul al III-lea ______________________________ **(30 de puncte)**

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți **particularități ale unui text poetic, care aparține poetului preferat**.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

– evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului poetic ales într-o tipologie, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;

– prezentarea modului în care tema se reflectă în textul poetic ales prin comentarea a două imagini sau idei poetice;

– analiza, la alegere, a două elemente de compoziție şi de limbaj, semnificative pentru textul poetic studiat, din seria: titlu, incipit, relații de opoziție şi de simetrie, motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică, sugestie şi ambiguitate, imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie, poezie epică, poezie lirică, instanțele comunicării în textul poetic.

SUGESTII DE REZOLVARE

Proba orală

TESTUL 1

1. a. Textul dat este o ştire despre filmul *Moromeţii*, realizat de Stere Gulea. Emiţătorul este ziaristul care face ştirea. Scopul unui asemenea text este informativ, prin urmare intenţia emiţătorului este aceea de a transmite o anume informaţie. Există, de asemenea, un emiţător intratextual, regizorul. Fragmentul citat în ştire subliniază intenţia acestuia de a transmite prin filmul său o anume experienţă istorică.

b. Ştirea este o specie a publicisticii, prin urmare textul este reprezentativ pentru **stilul publicistic**.

Caracteristici:

a. Accesibilitatea limbajului (termeni uzuali, enunţuri relativ simple): „Cred că eu am această datorie..." Accesibilitatea este în legătură cu publicul-ţintă. În acest caz, este vorba de un public cu instrucţie cel puţin medie, interesat de cultură. Apar, de aceea, unele neologisme din câmpul semantic al cinematografiei („rol", „peliculă", „scenariu" etc.) sau de uz general.

b. Tema de care poate fi interesat un public destul de numeros – un film inspirat de o operă foarte cunoscută.

c. Se oferă informaţii despre scrierile care stau la baza filmului şi despre contextul istoric surprins de acesta: anii instalării comunismului. În plus, aflăm că personajele principale au o perspectivă diferită asupra timpului pe care îl trăiesc. Ultima parte a ştirii subliniază interesul regizorului în legătură cu această temă. Stere Gulea vorbeşte despre importanţa memoriei şi despre datoria de a le face cunoscută tinerilor istoria pe care a trăit-o.

2. În opinia mea, şcoala ar trebui să ofere posibilitatea unui contact mai consistent cu istoria cinematografiei şi, mai ales, cu filmul contemporan.. În principiu, cred că e bine să existe oferte numeroase din toate domeniile şi, de asemenea, o mai mare libertate de opţiune.

Argumente:

Tinerii sunt, în general, atraşi de film. În plus, filmul oferă diverse canale educative: artistic, cultural, social, moral. De exemplu, filmele lui Chaplin oferă posibilitatea unei anume înţelegeri a comicului, ca element al artei, dar şi a unor valori morale şi sociale ca empatia, compasiunea etc. (Se pot oferi exemple din experienţa personală şi, evident, se pot comenta mai amplu.)

TESTUL 2

1. a. Există, în primul rând, un receptor specializat (cercetători în domeniul literaturii, scriitori, istorici şi critici literari, profesori, studenţi), dar textul poate fi citit de

oricine este interesat de literatură, o instrucţie cel puţin medie fiind însă necesară pentru înţelegerea acestuia.

b. Este un text memorialistic şi eseistic: oferă informaţii despre experienţa de viaţă şi de lectură, fiind de fapt o meditaţie pe tema felului în care marii autori îşi pun amprenta asupra felului nostru de a gândi şi asupra sensibilităţii noastre.

c. Pentru Ion Vianu, opera lui Creangă constituie prima „lectură adevărată", în sensul primului contact major cu literatura. Care este fundamentul acestei experienţe majore? Citindu-l pe Creangă, autorul descoperă o lume care există dincolo de aceea vizibilă şi familiară. Contactul cu metafizicul este, prin urmare, esenţial. Ideea centrală a fragmentului este dezvoltată cu ajutorul unor exemple din opera scriitorului evocat. În plus, valoarea acestei experienţe este subliniată şi de alte aspecte de ordin intelectual şi moral: cunoaşterea unor poveşti specifice unui mediu străin (rural), încrederea în forţa morală a omului.

2. Textul lui Ion Vianu este un punct de plecare extrem de profitabil pentru o asemenea temă. Literatura marilor autori are, fără îndoială, un rol formator. În opinia mea, din tot ceea ce ne poate oferi această literatură esenţial este tocmai acest rol formator.

Argumente:

a. Educaţia estetică (arta cuvântului, fantezia, lumile imaginare, percepţia artistică a realităţii); se pot da exemple din literatura pregătită pentru examenul de bacalaureat (cum ar fi o poezie/strofă eminesciană sau un text/fragment din opera lui Caragiale).

b. Educaţia intelectuală şi morală (vezi textul lui Ion Vianu).

TESTUL 3

1. a. Ca orice text din sfera legislaţiei, *Convenţia europeană a Drepturilor Omului* se adresează oricărui om în calitatea lui de cetăţean, dator să cunoască regulile societăţii în care trăieşte. E vorba în cazul de faţă de cetăţenii europeni, dar textul se adresează oricui vrea să trăiască într-o lume civilizată sau să-i cunoască principiile şi regulile.

b. Fiind un text legislativ, apar expresii specifice, cum ar fi „dreptul la...", „autorităţi publice", „prevăzut de lege", „securitate naţională" etc. Alte particularităţi: corectitudinea exprimării, claritatea, formele impersonale („nu este admis").

c. Textul este structurat în articole şi alineate. Fiecare articol tratează o problemă anume, enunţată sub formă de titlu, iar cele două alineate din cadrul fiecărui articol enunţă norma („Orice..."), apoi ceea ce o limitează (restricţia).

2. Libertatea de gândire, de conştiinţă şi de religie este, după cum se ştie, un drept fundamental al omului. În opinia mea, este un drept fundamental nu doar pentru funcţionarea civilizată a unei societăţi, ci şi pentru împlinirea personală.

Argumente:

a. O asemenea libertate ne permite să alegem ceea ce credem că ni se potriveşte în împrejurări importante. Exemplele sunt numeroase: o carieră, o orientare politică, religia, apartenenţa la diverse grupuri etc.

b. Respectarea acestei libertăţi este în mare legătură cu respectul pentru noi ca persoane unice. Este, prin urmare, o recunoaştere a demnităţii omului ca fiinţă raţională, demnă de încredere. (Se pot da exemple din istoria societăţilor totalitare şi a luptei pentru impunerea acestor drepturi.)

TESTUL 4

1. a. Textul face publicitate unei instituţii celebre în domeniul muzicii de operă, destinatarul fiind publicul larg, în special turiştii interesaţi de cultură.

b. Textul aparţine stilului publicistic. O caracteristică de limbaj (formală): accesibilitate (în mare parte vocabularul este uzual, banal). O caracteristică de conţinut: prezentarea unei instituţii de interes public.

c. Textul conţine informaţii despre Opera din Viena: arhitectură, inaugurare, câteva date legate de istoria clădirii, capacitatea ei, spectacolele găzduite. În plus, pe lângă aceste date exacte, apar informaţii despre impresia pe care o creează azi clădirea sau a creat-o cândva.

2. Muzica ocupă astăzi un loc destul de restrâns în şcoală, exceptând instituţiile de profil. În opinia mea, elevii sunt lipsiţi astfel de o sursă esenţială de cultură şi destindere. De altfel, şcoala face abstracţie într-un fel de impactul enorm pe care îl are muzica asupra lor în afara şcolii.

Argumente:

a. Muzica este cel mai popular mijloc de expresie a diverselor stări şi sentimente. Nevoia de o asemenea formă este clară: o dovedeşte numărul imens de tineri care ascultă muzică de diverse feluri (exemple din experienţa proprie).

b. Muzica este una dintre cele mai rafinate forme de cultură, prin urmare are rol formator. Nu întâmplător, literatura se raportează constant la ea. De exemplu, poezia simbolistă se defineşte în mod esenţial raportându-se la muzică (se poate dezvolta ideea, cu exemple).

TESTUL 21

1. a. Textul dat este un fragment dintr-un dicţionar al literaturii, lucrare cu caracter informativ. Autorul prezintă, într-o manieră obiectivă, o pagină de istorie literară: revista *Moftul român*. Scopul unui asemenea text este informativ.

b. Fragmentul de dicţionar reprezintă un text informativ, prezentând aspectele stilului ştiinţific.

Caracteristici: obiectivitate (lipsa încărcăturii afective), accesibilitate relativă.

Notă: În acest caz putem vorbi despre un public mai restrâns (elevi, studenţi filologi, profesori, cercetători) interesat de istoria literaturii române (context, idei, programe literare, personalităţi culturale şi politice).

c. Textul conţine informaţii despre perioadele în care apare revista şi despre personalităţile care au realizat-o. Numele ei se leagă în special de activitatea lui I.L. Caragiale care a publicat, printre altele, în paginile reviste schiţe cunoscute precum *Căldură mare* sau *Bubico*.

2. Revistele culturale, prezente astăzi, unele tot mai mult în spaţiul virtual, au un rol important, fiind utile, de pildă, atât pentru selecţia adecvată a produselor culturale (cărţi, muzică, filme etc.), cât şi pentru înţelegerea unor fenomene de actualitate din mediul cultural (un festival de teatru, un târg de carte etc.). În acest fel, cititorul poate ţine pasul cu anumite producţii cinematografice sau literare. O revistă culturală reprezintă, dincolo de informaţii, opinii, o cale de a fi mai aproape de lumea artelor.

Proba scrisă

Barem de evaluare și de notare

• Se punctează orice formulare/modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.

• Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem.

• Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total obținut pentru lucrare.

SUBIECTUL I **(40 de puncte)**

A. (20 de puncte)

1. Menționarea sensului secvenței indicate (de exemplu: Fragmentul se referă la oamenii care nu se pot detașa de interesele lor mărunte, de instincte sau porniri meschine sau violente.) – 3 p.; formularea răspunsului în enunț – 1 p. **4 puncte**

2. Transcrierea unui fragment – 4 p. (de exemplu: „Ce faci, mă, copile?") **4 puncte**

3. Explicarea motivului (de exemplu: Ca mulți dintre tineri, Marin Preda este atras de ceea ce este interzis, prin urmare de ceea ce promite o experiență neobișnuită, astfel încât vrea să citească autori ca Swift sau Dostoievski care nu oferă o viziune liniștitoare, optimistă asupra condiției omului) – 3 p.; formularea răspunsului în enunț – 1 p. **4 puncte**

4. Câte un punct pentru precizarea fiecărui nume (de exemplu: Trei dintre scriitorii evocați sunt: Balzac, Flaubert și Dostoievski.); formularea răspunsului în enunț – 1 p. **4 puncte**

5. Prezentarea unei trăsături de caracter a tatălui (de exemplu: disprețul pentru vulgaritate și violență): prezentare adecvată și nuanțată, valorificând textul dat – 3 p.; abordare schematică – 2 p.; încercare de prezentare – 1 p.; formularea răspunsului în enunț – 1 p. **4 puncte**

NOTĂ! Răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

B. (20 de puncte)

– precizarea temei/problematicii (de exemplu: Problema pusă în discuție este dacă emoțiile pot sau nu pot fi stăpânite de un vorbitor în public.) **2 puncte**

– menționarea poziției candidatului față de teză/problematică **2 puncte**

– enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a fiecărui argument adecvat poziției adoptate **12 puncte**

• câte 3 puncte pentru enunțarea fiecăruia dintre cele două argumente adecvate opiniei formulate 2 x 3 puncte = 6 puncte

• câte 3 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 3 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. 2 x 3 puncte = 6 puncte

– formularea unei concluzii pertinente **2 puncte**

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare **1 punct**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte **1 punct**

NOTĂ! În elaborarea răspunsului, te vei raporta la informațiile din fragmentul dat. Folosirea altor informații este facultativă.

SUBIECTUL al II-lea **(10 puncte)**

Comentarea fragmentului dat, prin evidențierea rolului verbelor la timpul imperfect şi la timpul perfect simplu

– comentarea fragmentului dat: comentare adecvată şi nuanțată – 3 p.; încercare de comentare, tendință de rezumare – 1 p. **3 puncte**

– prezentarea rolului verbelor la timpul imperfect (de exemplu: rol evocator, aspect durativ, nedeterminare temporală, iterație etc.), valorificând textul dat – 3 p.; fără valorificarea textului dat – 1 p. **3 puncte**

– prezentarea rolului verbelor la timpul perfect simplu (de exemplu: dinamizarea discursului narativ etc.), valorificând textul dat – 3 p.; fără valorificarea textului dat – 1 p. **3 puncte**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte **1 punct**

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

Conținut – 18 puncte

– câte 3 puncte pentru evidențierea oricăror două trăsături ale textului care permit încadrarea într-un curent literar **2 x 3 puncte = 6 puncte**

• prezentare nuanțată – 3 p.

• prezentare schematică – 2 p.

• simplă menționare a trăsăturii – 1 p.

– comentarea a două imagini din perspectivă tematică **6 puncte**

• precizarea temei – 1 p.

• comentarea nuanțată a două imagini din perspectivă tematică – 5 p.; prezentarea schematică a subiectului – 3 p.; încercare de prezentare – 1 p.

– câte 3 puncte pentru analiza oricăror două componente de structură şi de limbaj, semnificative pentru textul ales **2 x 3 puncte = 6 puncte**

• analiză nuanțată – 3 p.

• abordare schematică – 1 p.

Organizarea discursului – 12 puncte

– existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere **3 x 1 punct = 3 puncte**

– înlănțuire logică a ideilor, coerența textului **3 puncte**

– abilități de analiză şi de argumentare **3 puncte**

• relație adecvată între idei, între idei şi argumente, formulare de judecăți de valoare relevante – 3 p.

• relație parțial adecvată între idei, între idei şi argumente, formulare de judecăți parțial relevante – 2 p.

• schematism – 1 p.

– claritatea exprimării **2 puncte**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte **1 punct**

În vederea acordării punctajului pentru organizarea discursului, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.

REDACTARE **(10 puncte)**

– utilizarea limbii literare (stil şi vocabular potrivite temei, claritate a enunțului, varietate a lexicului, sintaxă adecvată – 3 p.; vocabular restrâns, monoton – 1 p.) **3 puncte**

– ortografia (0-1 erori – 3 p.; 2 erori – 2 p.; 3 erori – 1 p.; 4 sau mai multe erori – 0 p.) **3 puncte**

– punctuația (0-1 erori – 3 p.; 2 erori – 2 p.; 3 erori – 1 p.; 4 sau mai multe erori – 0 p.) **3 puncte**

– aşezarea în pagină, lizibilitatea **1 punct**

Punctajul pentru redactare se acordă pentru întreaga lucrare numai în cazul în care aceasta întruneşte minimum 300 de cuvinte şi conține răspunsuri la cerințele date.

TESTUL 1

I. A. 1. Fragmentul se referă la oamenii care nu se pot detaşa de interesele lor mărunte, de instincte sau porniri meschine sau violente.

2. „Ce faci, mă, copile?”

3. Ca mulți dintre tineri, Marin Preda este atras de ceea ce este interzis, prin urmare de ceea ce promite o experiență neobişnuită, astfel încât vrea să citească autori ca Swift sau Dostoievski care nu oferă o viziune liniştitoare, optimistă asupra condiției omului.

4. Trei dintre scriitorii evocați sunt: Balzac, Flaubert şi Dostoievski.

5. Tatăl lui Marin Preda, ca şi scriitorul, de altfel, respinge prostia şi violența, cel dintâi prin ironie, în special. Atitudinea lor porneşte dintr-o autentică exigență morală: prostia şi violența pot să îndepărteze omul de condiția lui rațională.

B. Prima parte a fragmentului extras din *Viața ca o pradă* de Marin Preda conține o tulburătoare evocare a tatălui, modelul real al eroului din *Moromeții*. Este evident, dacă ne rezumăm la acest fapt, că între viața scriitorului şi opera lui legătura poate fi foarte profundă. Aşa cum afirma chiar scriitorul într-un interviu, în operă nu trec obligatoriu faptele trăite, cât emoțiile şi o gândire care se precizează treptat, în contact cu o anume lume. Fragmentul citat este lămuritor în acest sens.

În primul rând, se observă o anume structură morală a omului real, aceeaşi în profunzimea ei cu a personajului din romanul *Moromeții*. Tatăl dispreţuieşte violența, prostia şi nevolnicia oamenilor care se lasă în voia propriilor slăbiciuni. Dispreţul transpare, ca şi în roman, din atitudinea ironică: „Stancu îşi băuse tot pământul, deşi avea unsprezece copii. Îi mai rămăseseră două pogoane, punea tutun pe ele. Fumau toți, «ce să facă?»”

Apoi, există, ca şi în roman, o subtilă reflectare a lumii în conştiință. Conştiința tatălui este o oglindă care reflectă imperfecțiunea stupefiantă a oamenilor într-o lume

care este, de fapt. armonioasă („Afară vedem totdeauna cerul albastru, sau norii, care ne protejează cu ploile lor şi simţim paşii noştri stăpâni pe lume...”). Iar fiul priveşte lumea în această oglindă a tatălui: vede lumea prin ea. Fascinaţia pe care o trăieşte, dragostea pentru tată şi dragostea tatălui pentru fiu apar în acest fragment mai transparent decât în dramatica poveste a *Moromeţilor*.

Prin urmare, cel puţin în cazul discutat, experienţele de viaţă ale scriitorului au jucat un rol major în crearea unui personaj memorabil şi a unei lumi imaginare la fel de vie ca aceea reală.

II. Fragmentul din nuvela *Pădureanca* de Ioan Slavici este o naraţiune în care apar secvenţe consistente de descriere. Naraţiunea propriu-zisă surprinde personajele în acţiune în fragmente al căror timp verbal de bază este perfectul simplu: „Văzându-l acum intrat pe portiţă, ea îşi curmă lucrul, aruncă ochii la el, puse încet suveica pe pânza întinsă, apoi se ridică şi-şi făcu cruce.” Prin urmare, perfectul simplu are un **rol narativ**. În schimb, imperfectul apare în fragmentele care descriu starea Siminei, cum ar fi: „Nu-i vorba, era un timp când se gândea şi dânsa mult şi pe când se gândea, se pomenea că plânge.” Prin urmare, imperfectul are **un rol descriptiv**.

Această combinaţie este obişnuită în textele narative, mai ales în proza realistă care creează iluzia vieţii printr-o acţiune dinamică, prin detaliile concrete şi prin numirea sau descrierea sumară a unor stări.

III. **Vezi pp. 64-68 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri***

TESTUL 2

I. A. 1. Din câmpul lexical al astronomiei fac parte termeni ca „stele”, „lumină”, „cer” şi „Univers”.

2. Cartea îi schimbă felul de a înţelege noţiunea timpului: are revelaţia timpului infinit al Universului.

3. Textul este memorialistic şi reflexiv.

4. Titlul sugerează ideea unei vieţi marcate într-o formă profundă de cititul cărţilor.

5. Adolescentul este fascinat de cărţi, citind de toate (vezi expresia de la început: „talmeş-balmeşul lecturilor mele”). Citeşte în special cărţi de literatură, dar e atras şi de ştiinţă. Fascinaţia este subliniată de felul în care citeşte cartea de astronomie („pe nerăsuflate”) şi de impactul puternic al acesteia.

B. Fragmentul din cartea memorialistică a lui Nicolae Manolescu evocă descoperirea unei cărţi de astronomie în vremea adolescenţei şi, în plus, dezvăluie importanţa acestei întâmplări. În opinia mea, textul pune în lumină ceea ce ţine de latura profundă a formării: felul în care ne raportăm la lume în ansamblul ei. Practic textul oferă unul dintre argumentele esenţiale în sprijinul ideii că o carte ne poate face să descoperim lucruri importante, marcându-ne felul de a gândi şi de a simţi. Autorul a descoperit că trăim într-o lume infinit de mare, numită *Univers* şi, implicit, că timpul nostru este derizoriu în raport cu timpul lumii.

Ne putem gândi, de asemenea, la alte experienţe majore pe care le oferă contactul cu cărţile la vârsta formării, dar şi mai târziu. Literatura nu este doar o artă a cuvântului, ci şi o meditaţie asupra acestor experienţe. De exemplu, putem fi spectatori ai unei mari iubiri, citind *Romeo şi Julieta* de Shakespeare sau numeroase alte texte celebre sau mai puţin celebre. Uneori trăim experienţele citind, văzând spectacole de teatru sau film, înainte de a le trăi cu adevărat. (Se pot da alte exemple din textele studiate.)

II. Lăpădat Budulea este un om fără carte din Cocorăşti, care descoperă scrisul ca pe o minune. Privindu-şi fiul în timp ce acesta citeşte sau scrie, Budulea se întreabă cum e posibil ca alţi oameni să înţeleagă ce scrie cineva anume, dar îşi dă seama, după ce Huţu îi arată cum se scrie numele lui, că e posibil deoarece toţi folosesc aceleaşi litere (în cazul unei limbi anume, dar Budulea nu ştie încă lucrul acesta). Simplitatea, curiozitatea şi capacitatea lui de a se mira sunt trăsăturile care creează farmecul situaţiei.

III. **Vezi pp. 52-58 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri***

TESTUL 3

I. A. 1. În câmpul lexical al temniţei intră termeni ca „celulă" şi „închisoare" („dubă", „colonie", „penitenciare", „tinetă", „carceră").

2. Autorul se simţea fericit pentru că scăpase din anchetă şi se afla acolo în compania unor oameni cunoscuţi.

3. Spaţiul închisorii este întunecat şi „apăsător". Celula de carantină unde aşteaptă un timp nou-veniţii este mică şi murdară, iar locul unde vor sta seamănă cu o peşteră uriaşă, mizeră şi înspăimântătoare.

4. Locotenentul Ştefan este încântat de puterea pe care o are asupra deţinuţilor şi o arată prin gesturi şi priviri.

5. Fiind personaj în jurnalul său, autorul se dezvăluie, fără îndoială, prin ceea ce spune şi prin ceea ce face. Cred că puterea de a ierta este o trăsătură evidentă, în legătură cu o profundă bucurie de a fi printre oameni. Întâlnirea cu un fost legionar (antisemitismul legionar a condus la crime) nu îl crispează, e un prilej să îl ierte pe cel care i-a urât neamul.

B. Fragmentul din *Jurnalul fericirii* de N. Steinhardt prezintă aducerea câtorva deţinuţi politici la închisoarea Jilava, în 1960, după anchetarea lor de Securitate. Răul unui regim totalitar constituie, prin urmare, tema textului. În opinia mea, confesiunea lui N. Steinhardt surprinde tocmai prin faptul că, în acest context sumbru, transmite ideea că binele de care pare capabil omul rezistă în orice împrejurări.

În primul rând, este de-a dreptul şocantă mărturisirea senzaţiei de fericire, după contactul cu spaţiul apăsător al temniţei – locotenentul cu „carură de primat", întunericul şi mizeria din celule. Binele acestui moment se datorează eliberării de un rău greu de suportat (ancheta de la Securitate) şi întâlnirii cu oameni, fie ei şi foşti legionari. Deşi, înainte de a ajunge în închisoare, aceştia din urmă au fost la urma urmei tot nişte torţionari, Steinhardt îi tratează ca pe nişte prieteni. Bucuria şi liniştea vin totuşi, fără

umbre, din altă parte: figura blândă şi nobilă a doctorului Vasile Voiculescu (scriitorul) emană o lumină aproape nepământeană.

Un alt motiv de fericire este „amintirea exaltantă" a întâmplării petrecute în dubă, pe drumul de la o închisoare la alta, întâmplare care este, de fapt, miezul acestei credinţe în darul iertării şi al iubirii de semeni. O asemenea credinţă ar putea să ne amintească de îndemnul creştin al iubirii aproapelui şi de sacrificiul cristic. Legionarul Sandu L. îi cere iertare evreului Steinhardt pentru antisemitismul lui şi, poate, pentru crimele comise între războaie de toţi cei care au gândit aşa, iar evreul îi cere iertare legionarului pentru că este evreu. E un mod de a spune că toţi suntem vinovaţi, atât timp cât rămânem izolaţi în ceea ce suntem şi nu ne deschidem către cei care sunt altfel decât noi.

În ciuda contextului – o scenă de închisoare politică – , textul transmite un mesaj optimist şi generos: răul poate fi pus între paranteze măcar în unele momente de graţie, chiar şi când ajungem victimele lui, dacă suntem în stare să rămânem oameni.

II. *Sania* de Vasile Alecsandri este un pastel de iarnă şi o poezie de dragoste în acelaşi timp, prin urmare, natura şi dragostea sunt temele textului. De altfel, primul vers, alcătuit din două secvenţe tematice, le fixează transparent, într-un registru colocvial şi vesel: „Zi cu soare, ger cu stele!... Hai, iubită, la plimbare."

Imaginarul include, aşadar, motive ale naturii şi ale iubirii: sania, soarele, gerul, cuplul, plimbarea, calul, surugiul, zâmbetul. Totul degajă o bucurie a vieţii, trăită firesc, cu simplitate. Sania este un „cuib de iarnă" (metaforă) pentru cei îndrăgostiţi purtaţi în goana calului prin lumina scânteietoare a zilei geroase („pulbere de raze", „nour de scântei" – metafore interesante prin asocierea luminii cu termeni oarecum contrastanţi). Zborul este, de asemenea, un motiv important şi susţinut cu subtilitate de multe imagini: goana calului, cuibul îndrăgostiţilor, aerul pur, luminos al zilei de iarnă. Este, fără îndoială, motivul care exprimă cel mai bine fericirea iubirii împărtăşite.

III. Vezi pp. 52-56 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri*

TESTUL 4

I. A. 1. „Dispoziţie" este sinonim cu „stare", iar „necruţătoare" cu „intolerantă" sau „crudă".

2. Istoricul N. Iorga este citat în fragmentul dat.

3. Una dintre trăsături este firea capricioasă (numită ca atare în text), iar o a doua, inteligenţa excepţională (reiese din fragmentul care vorbeşte de faptul că prietenii nu se mai săturau ascultându-i paradoxurile şi butadele).

4. „Prin originalitatea temperamentului său, atât de puternic, marele dramaturg covârşea cu toate acestea pe cei doi mai tineri scriitori, care îl lăsau să domine în convorbire, gustându-i monologul scăpărător."

5. Pentru Caragiale nu conta nici diferenţa de vârstă dintre el şi prietenii săi, nici diferenţa de notorietate şi valoare literară.

B. Fragmentul din cartea lui Şerban Cioculescu are ca temă prietenia dintre trei scriitori cunoscuţi: Caragiale, Vlahuţă şi Delavrancea. Includerea unei astfel de teme într-o carte despre viaţa unui mare scriitor este firească. În opinia mea, prietenia este o experienţă majoră pentru orice om, cu atât mai mult pentru cineva care scrie.

În primul rând, prietenia este o formă de cunoaştere şi iubire a celuilalt. Atitudinea lui Vlahuţă şi a lui Delavrancea constituie o dovadă în acest sens. Personalitatea incomodă, dar fascinantă a „marelui dramaturg" este pentru ei o sursă de încântare. Capriciile şi cruzimea din unele momente nu îi îndepărtează, pentru că ştiu să se bucure de spectacolul pe care îl oferă prietenul lor mai vârstnic, cu o minte sclipitoare. Finalul fragmentului sugerează ideea că veritabila prietenie presupune să-l iubim pe celălalt exact pentru felul lui de-a fi, nu doar pentru ceea ce ni se pare acceptabil din personalitatea lui: „Vlahuţă şi Delavrancea s-au deprins de pe atunci să-l ia aşa cum era, schimbător ca vremea, şi să-l iubească, fără a ţine seama de câte o vorbă mai aspră sau de vreo judecată necruţătoare."

Pe de altă parte, prietenia presupune valori comune. Ceea ce îi uneşte pe cei trei prieteni este, în primul rând, interesul pentru literatură şi pentru cultură. Într-un asemenea context, inteligenţa şi bucuria de a fi alături de ceilalţi şi de a comunica cu ei sunt esenţiale. Caragiale, Vlahuţă şi Delavrancea se întâlnesc adesea şi putem bănui că dialogul lor este o comunicare autentică de care au nevoie toţi. Prin urmare, „toanele" lui Caragiale nu mai au nicio importanţă. Important este spectacolul inteligenţei împărtăşit alături de alţii.

În concluzie, nevoia de prietenie este profund umană, dar prietenii adevăraţi îi dobândim învăţând să comunicăm şi să iubim.

II. *Sara pe deal* de Mihai Eminescu este o cunoscută poezie de dragoste. În fragmentul dat, se observă, în primul rând, această asociere a iubirii cu natura, specifică romantismului. Textul este un monolog adresat iubitei: „Sub un salcâm, dragă, m-aştepţi tu pe mine". Include însă numeroase imagini de natură care conturează un spaţiu pastoral vechi şi plin de farmec. Motive ca *seara*, *apele*, *luna*, *stelele* sunt frecvente în poezia romantică. În plus, apare un paralelism între frumuseţea naturii şi emoţia trăită, de asemenea, romantic. Paralelismul este evident, de exemplu, în fragmentul următor: „Luna pe cer trece-aşa sfântă şi clară,/ Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară".

Pe de altă parte, romantismul apelează frecvent la expresivitatea figurilor de stil, cum ar fi personificarea din versul „Apele plâng clar izvorând din fântâne" sau epitete ca „sfântă şi clară".

III. **Vezi pp. 76-77 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri***

TESTUL 5

I. A. 1. „Acceptăm realitatea lumii care ne este oferită."

2. Este citat biologul german Jakob von Uexküll.

3. În acelaşi mediu, peştele-cuţit receptează câmpurile electrice, iar liliacul, undele de compresie a aerului.

4. Receptarea lumii este dependentă de biologia ființelor. Argument: în același ecosistem, viețuitoarele percep semnale diferite.

5. Personajul filmului *Truman Show* trăiește într-o realitate construită de un producător, un fals, și prin urmare, și nu își dă seama că e un fals. E ușor de manipulat omul care nu are capacitatea de a vedea dincolo de aparențe.

B. Fragmentul din cartea lui David Eagleman dezvoltă, cu argumente ale științei, ideea că simțurile noastre nu sunt o garanție a cunoașterii obiective a lumii. În opinia mea, contactul cu noțiunile fundamentale ale diverselor științe, prin școală sau altfel, este esențial nu doar pentru formarea noastră intelectuală, ci și din alte puncte de vedere.

Argumente:

a. Utilitatea practică (exemplele sunt diverse, de la știința de a construi o pârghie sau un robot la meseriile care presupun această cunoaștere).

b. Utilitatea morală (ideea unei cunoașteri relative a lumii în care trăim constituie un punct de plecare important în înțelegerea toleranței la nivel social, a acceptării diversității umane).

II. Textul lui Caragiale este realist. Se observă, în primul rând, tematica socială: scurta istorie a vieții eroului de până atunci are, în prim-plan, ideea supraviețuirii economice. Leiba Zibal muncește de copil ca negustor „de mărunțișuri", prin urmare contactul cu banul, marea temă a literaturii realiste, este foarte viu. În plus, lumea în care evoluează eroul pare foarte dură, o lume a conflictelor puternice și a eșecurilor frecvente. Această duritate este un aspect de viziune frecvent în literatura realistă. Copilul este traumatizat de violența hamalilor, iar maturul, hangiul Leiba Zibal, se caracterizează printr-o fire anxioasă: cu toate că norocul i-a adus ceva stare, lumea este percepută tot ca o continuă amenințare.

III. Vezi pp. 64-68 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri*

TESTUL 6

I. A. 1. Ciocolata pătrunde în spațiul european în secolul al XVI-lea.

2. „Fiindcă Xocoatl, ciocolata mayașilor, foarte amară, se prepara din semințe măcinate și fierte, piper, cărora li se adăugau multe alte condimente."

3. Textul se caracterizează printr-un limbaj accesibil, vocabularul fiind în mare parte uzual („ciocolată", „amară", „semințe" etc.). O altă caracteristică este corectitudinea, fiind respectate normele de exprimare: de exemplu, marcarea prin semne specifice a tonului interogativ-exclamativ în cazul enunțului „Dar cine mai ține cont astăzi de asemenea detalii?!"

4. Interogația ar putea sugera faptul că într-o lume a exploziei informaționale asemenea detalii pot fi ignorate adesea.

5. Metafora face aluzie la credința mayașilor, conform căreia arborele de cacao era sacru. În plus, ar putea avea legătură și cu succesul de care s-a bucurat băutura preparată din el de-a lungul timpului. E o metaforă sugestivă în contextul istoric dat (călătoriile europenilor spre ținuturi necunoscute, civilizații arhaice etc.).

B. Textul dat oferă câteva informaţii de istorie a ciocolatei, în discuţie fiind două civilizaţii, a mayaşilor şi a europenilor. Consider că această cunoaştere a unor civilizaţii diverse a constituit şi continuă să constituie o temă atractivă de meditaţie.

În primul rând, cunoscând alte civilizaţii decât aceea căreia îi aparţinem, îi putem înţelege mai bine pe ceilalţi şi putem crea reguli şi comportamente necesare cooperării cu ei şi armoniei sociale. Acceptarea diversităţii umane e o condiţie a convieţuirii paşnice (vezi numeroase conflicte istorice care au, printre cauze, şi discriminarea rasială sau etnică).

Pe de altă parte, înţelegând ceea ce ne este străin, putem să ne înţelegem mai bine propria cultură. În textul dat apar amănunte amuzante în legătură cu felul în care mayaşii preparau băutura din cacao. Sunt amuzante însă doar pentru cineva obişnuit să asocieze ciocolata cu ceva dulce (nici ciocolata noastră amăruie nu e, de obicei, „foarte amară"!). Înţelegem că trăim într-o lume a gusturilor de o diversitate extraordinară şi, de asemenea, că obişnuinţele noastre nu sunt în niciun caz valabile pentru oricine şi oricând.

În fond, istoria mică a unui aliment ne poate aduce aminte de fascinaţia pe care o exercită asupra noastră necunoscutul, celălalt, străinul, şi de felul în care intrăm în dialog cu el, încercând să ni-l facem prieten.

II. După cum se observă chiar din titlul metaforic, poezia are ca temă dragostea. Imaginarul dezvoltat, specific lui Nichita Stănescu, surprinde prin fantezia ludică: mâinile şi gura s-au îndrăgostit, lucrurile sunt mai aproape de fiinţă decât de obicei etc. Imaginarul insolit este o caracteristică a poeziei moderniste şi neomoderniste. O altă imagine surprinzătoare este aceea a zeilor de fildeş care pot fi deşurubaţi ca nişte jucării. Evident că odată cu această libertate a fanteziei şi jocul sensurilor devine mai complicat. Se creează astfel o încifrare mai mare decât de obicei (o ambiguitate) la nivelul viziunii. Cititorul se poate întreba, de exemplu, ce sens poate să aibă această imagine a unor zei de fildeş? Răspunsurile (mai multe) sunt idei argumentabile, nu adevăruri categorice.

III. **Vezi pp. 68-73 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri***

TESTUL 7

I. A. 1. Ghilimelele marchează citatele preluate din texte publicate pe internet.

2. Printre cuvintele şi expresiile legate de literatură se numără: „texte literare", „imaginarul", „subiectivitatea", „eul liric" sau „figurile de stil".

3. Cu toate că folosirea verbului „a reda" în comentariile literare din şcoală este criticată de specialişti, fenomenul se manifestă în continuare.

4. Folosirea acestui verb este nepotrivită, deoarece presupune un mod defectuos de a înţelege literatura: ca o copie a realităţii, nu ca artă, prin urmare, creaţie.

5. Publicat într-o revistă culturală, textul discută o problemă de întrebuinţare a limbii în termeni relativ accesibili, deci este la intersecţia stilului ştiinţific cu publicistica. Termenii de specialitate provin din sfera lingvisticii, comunicării şi a literaturii: „redare", „verb", „clasă semantică", „enumeraţie", „figuri de stil" etc.

B. Textul surprinde o problemă de adecvare a unui cuvânt la context, prin urmare, o abatere stilistică de la folosirea îngrijită a limbii, cu urmări la nivelul a ceea ce transmitem, al ideilor. Cu alte cuvinte, proprietatea termenilor este în legătură cu maturitatea gândirii. În opinia mea, exprimarea corectă este necesară într-o lume educată din multe motive.

În primul rând, face comunicarea mai ușoară. Greșelile, abaterile stilistice, construcțiile prolixe pot deruta de multe ori. Exemplele din textul dat sunt lămuritoare în această privință. „Eul liric se oglindește și în sentimentele variate *redate* de aceste poezii", se spune într-un caz. S-ar înțelege întâi că eul liric este o persoană anume (e doar o voce a textului, un procedeu), care se oglindește în niște sentimente. Un cititor care are nevoie de claritate se poate întreba cum te poți oglindi în niște sentimente etc.

În al doilea rând, exprimarea corectă este o dovadă de educație, de civilizație. De aceea, constituie un obiectiv important al școlilor de pretutindeni și dintotdeauna. (Se poate apela la exemple din literatură pentru paralelismul exprimare corectă/educație – vorbire neîngrijită/absența educației.)

II. Textul recurge, printre altele, la caracterizarea directă, prin detalii fizice sau vestimentare: vârsta (peste șaizeci de ani) și pălăria care pare să-l încurce în timp ce aranjează paiele. Asemenea detalii realiste contribuie la veridicitatea imaginii și la iluzia vieții concrete și familiare. Interesantă este alunecarea de la fizic la moral. Fraza finală, prin imaginea ochilor adânciți în orbite, sugerează cu subtilitate un fel de interiorizare a personajului, o distanțare de lume și o atenție îndreptată către ceva de dincolo de ea („zarea câmpiei").

Un alt procedeu de caracterizare, indirectă însă, este monologul interior, marcat grafic de ghilimele. Personajul se gândește la faptul că, deși are peste șaizeci de ani, trăiește cu impresia că mai are încă mult de trăit. De fapt, monologul surprinde subtil, ironic, un fapt general: trăim ca și cum am avea în față un timp fără limite presante. Întrebarea retorică oferă, tot ironic, și motivul acestei impresii: „Ce, nu e bine de trăit?"

III. Vezi pp. 64-68 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri*

TESTUL 8

I. A. 1. „Ordie" este un arhaism lexical, iar „cari" („cari au sărit cu parul...") este un arhaism morfologic – pronumele relativ „care" are astăzi aceeași formă la singular și la plural, nominativ.

2. Evocarea se realizează cu ajutorul descrierii și narațiunii. Un fragment de descriere: „Contagiunea era așa de primejdioasă, încât cel mai mic contact cu o casă molipsită ducea moartea într-o familie întreagă, și violența era așa de mare, încât un om lovit de ciumă era un om mort."

3. „Autoritatea" este sinonim cu „conducerea țării" (domnul și marii boieri din Divan, la începutul secolului al XIX-lea; ciuma a izbucnit în 1812).

4. Memorialistul evocă violența momentului cu compasiune, îngrozit în același timp de răul pe care îl pot face oamenii în asemenea momente. Apar mulți termeni cu

nuanță de superlativ care exprimă acest rău: „grozav”, „flagel”, „așa de primejdioasă”, „violența așa de mare” etc.

5. Spectacolul cruzimii și iresponsabilității umane de la distanța timpului trecut capătă și accente comice, așa cum se întâmplă în cazul ultim al cioclului căruia îi „fuge” mortul. Mortul era de fapt un om bolnav, cărat de viu la groapa comună. Se creează astfel un umor macabru, semnificativ însă și pentru critica socială: societatea românească a vremii nu pare să fie o comunitate capabilă să facă față unor asemenea dezastre.

B. Literatura memorialistică este, adesea, o sursă savuroasă de cunoaștere a unor epoci mai îndepărtate sau mai apropiate de noi. Fragmentul din scrisoarea lui Ion Ghica descrie tabloul unui moment întunecat din viața capitalei, fiind o mărturie important atât documentar, cât și sentimental. Cred că trecutul ne poate spune foarte mult despre prezentul în care trăim, dacă îl cunoaștem bine și îl observăm cu atenție.

Constatăm, citind textul lui Ion Ghica, că oamenii loviți de ciumă sunt cu totul lipsiți de apărare în fața unui asemenea flagel. Statul nu pare să existe. Nici solidaritatea între oameni nu pare să existe, iar ciuma devine ocazia de manifestare a unor instincte animalice. Dincolo de cazul excepțional, se întrevede totuși o coeziune socială foarte precară care ne poate da de gândit.

Pe de altă parte, istoria poate fi un spectacol extraordinar al slăbiciunilor și forței omului. Literatura memorialistică a marilor autori are savoarea oricărui text literar, atât la nivelul talentului de a reconstitui o lume, cât și la acela al expresivității limbajului. În acest sens, textul lui Ion Ghica este un exemplu, prin culorile apocaliptice ale tabloului și în același timp veridice.

II. Sonetul eminescian este un monolog adresat, fapt vizibil din al treilea vers, „Și tu citești scrisori din roase plicuri”, primele două fiind descriptive. În cazul unui monolog adresat apar, evident, două instanțe ale comunicării: vorbitorul și destinatarul. Cine este „vorbitorul” în acest caz? Poetul, am putea răspunde, fără să ne gândim prea mult. Teoria literaturii face totuși distincția între planul realității (în el există poetul, numit în cazul de față Mihai Eminescu) și planul ficțiunii, lumea poeziei. Prin urmare, cel care vorbește în *Afară-i toamnă* este un eu fictiv, un alter ego al poetului real. Cine este destinatarul? Se pare că este chiar el însuși: „Și eu astfel mă uit din jeț pe gânduri...”

Această voce marcată de forme pronominale și verbale la persoana I se numește *eu liric.* Ea apare doar în lirica eului (în monologuri poetice adresate sau neadresate). E un procedeu, un aspect de tehnică a textului liric. Odată cu această voce se precizează și o figură umană, un fel de personaj al textului, definit prin diverse sentimente. În *Afară-i toamnă*, apare imaginea unui om care stă în fotoliu, în fața focului din cămin, într-o zi ploioasă de toamnă, gândindu-se la viața lui și bucurându-se de atmosfera somnolentă, prilej de cufundare în reverie. Este evident, o ipostază a poetului, pe care o putem întâlni și în alte texte eminesciene (somnul, visul, reveria, meditația, timpul natural și timpul uman sunt mari motive romantice).

III. Vezi pp. 68-71 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri*

TESTUL 9

I. A. 1. Apar formulele specifice: de adresare către destinatar („Iubite domnule Eminescu") și de încheiere („al D-tale devotat, Titu Maiorescu"). În plus, fiind un monolog adresat, scrisoarea conține mărcile lexico-gramaticale specifice: pronume și verbe la persoana I și a II-a („Nu te mira că-ți vorbesc mai întâi de bucurie...")

2. Indici spațiali: „la Viena", „sudul Alpilor" etc.

3. Sunt scrise cu majusculă pronumele personale de politețe, cum ar fi „D-tale" sau „D-ta". Majuscula marchează atitudinea reverențioasă a lui Maiorescu, respectul, admirația lui față de prietenul bolnav.

4. Atitudinea lui Maiorescu se caracterizează în special printr-un respect deosebit, fapt subliniat, printre altele, de fragmentele care pun în lumină ceea ce crede despre poet (că are o valoare excepțională).

5. În finalul scrisorii, Maiorescu își îndeamnă prietenul să-și regăsească detașarea („acea filosofie impersonală") și veselia, încercând să-l convingă că însănătoșirea e posibilă. În plus, deși este vorba de o scrisoare amicală, Maiorescu fixează valoarea poetului în termeni care depășesc relația personală: geniul poetului este, conform spuselor lui, „cea mai înaltă încorporare a inteligenței române".

B. Scrisoarea lui Maiorescu este un document important pentru cunoașterea celor două personalități literare, a epocii, a atmosferei de la *Junimea*. În opinia mea, pe lângă interesul documentar propriu-zis, asemenea mărturii ne ajută să înțelegem mai bine opera scriitorilor în discuție. Prin urmare, cunoașterea vieții ar putea să ne aducă opera mai aproape și chiar să ne-o facă mai atractivă.

Scrisoarea lui Maiorescu ne oferă detalii despre o anume psihologie eminesciană importantă în poezie: pesimismul și „filosofia impersonală". De altfel, în studiul din 1889 dedicat poetului, criticul analizează opera, la nivelul viziunii, din această perspectivă. Un text ca *Luceafărul* impune, fără îndoială, o imagine pesimistă a condiției umane. „Ei numai doar durează-n vânt/ Deșerte idealuri,/ Când valuri află un mormânt,/ Răsar în urmă valuri."

Pe de altă parte, scrisoarea oferă informații importante în legătură cu boala poetului și cu resursele lui financiare. Putem înțelege că nu a avut o existență confortabilă, de vreme ce este nevoie de ajutorul prietenilor ca să urmeze un tratament. Ne-am putea aduce aminte cu tristețe de un fragment din *Cugetările sărmanului Dionis*. „Poezie? Sărăcie..."

De altfel, imaginea creatorului se asociază frecvent în opera eminesciană cu singurătatea, cu traiul modest, cu un dezinteres total față de bani, poziție socială și onoruri. Ceea ce definește geniul este „filosofia impersonală", adică o existență dedicată gândirii și creației, lumii ideilor și lumii fanteziei.

II. Tema textului este precizată de titlul romanului: răscoala (din 1907). Este vorba de răzvrătirea unor țărani (în fragmentul dat) împotriva boierului Miron Iuga. În secvența dată se conturează acest personaj colectiv, la început, după ce castelul fusese cuprins de flăcări. Expresive sunt imaginile violenței, ale furiei incontrolabile de care este cuprinsă mulțimea: „În lumina roșie, oamenii viermuiau ca niște umbre fără odihnă..."

În contrast cu manifestarea violentă a revoltei, se conturează imaginea femeii care îl veghează pe bătrânul ucis. După dezlănţuirea nocturnă, se aşterne liniştea, dar e o linişte a spaimei şi a deznădejdii.

III. Vezi pp. 73-77 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri*

TESTUL 10

I. A. 1. Se observă că este vorba de însemnări relativ reduse, din diverse zile („Vineri, 3 octombrie, 1941", „Sâmbătă, 8 aprilie 1944"). Există, de asemenea, o calitate evidentă a stilului: concizia (marcată de enunţuri scurte, eliptice: „Viziunea, atroce, de coşmar").

2. „Comunicate", „ofensivă", „bombardament".

3. „N-am mai fost în stare să trec dincolo de Basarab – şi m-am întors acasă, cu un sentiment de silă, oroare şi neputinţă."

4. Spaima, neputinţa de a suporta discursul agresiv şi mincinos al unui dictator ar putea explica acest comportament.

5. Paragraful final exprimă concis starea de spirit a lui Mihail Sebastian. Dezastrul provocat de bombardament, în zona gării bucureştene, îl pune în faţa suferinţei pe care oamenii o provoacă altor oameni. Astfel, se explică sentimentul de silă, ca şi cum nu ar mai exista nicio salvare.

B. Cele două fragmente din *Jurnalul* lui Mihail Sebastian surprind momente din viaţa autorului din anii celui de-al Doilea Război Mondial. Sunt însemnări semnificative pentru drama pe care o declanşează în existenţa oricui un asemenea eveniment. Cred că, în general, războiul dezvăluie latura întunecată, iraţională şi crudă a omului, pe care secole de civilizaţie nu au reuşit să o înlăture. De altfel, textul lui Sebastian transmite această idee într-o formă simplă şi expresivă.

În primul rând, se observă interesul constant al autorului pentru ceea ce se întâmplă pe front. E un semn vizibil al faptului că, în acei ani, viaţa oricui, oricât de banală, depindea de cursul pe care îl lua confruntarea armată.

În plus, ameninţarea morţii trezeşte spaima. Nimic nu mai păstrează aerul calm, familiar al cotidianului. O plimbare cu prietenii prin Cişmigiu este întreruptă de discursul lui Hitler. Odată ce spaţiul în care exişti devine teatru de război, moartea devine o realitate palpabilă. Imaginea caselor distruse, a femeilor care îşi plâng mortul, sfâşiindu-şi hainele, îl paralizează pe Sebastian, care se întoarce acasă, copleşit de sentimentul neputinţei. Dincolo de această impresie că autorul trăieşte un coşmar, cititorul îşi dă seama că Sebastian este copleşit şi de compasiunea profundă pentru oamenii care suferă fără vină. Însemnarea seacă referitoare la prietenul înspăimântat – „Aş fi vrut să-l îmbrăţişez" – transmite această dragoste pentru celălalt, cea mai adâncă formă de umanitate, pe care nici grozăvia din jur nu o poate distruge.

II. Naratorul omniscient al lui Caragiale relatează întâmplarea şi descrie personajele dintr-o perspectivă ironică, efectul fiind comic.

Preia, de exemplu, în prima parte, un cuvânt din limbajul personajelor, „puiul" și îl folosește repetat, excesiv: „Puiul este mititelul Ionel Georgescu, în etate de cinci anișori împliniți, unicul fruct până astăzi al amorului părinților săi; iar gramamă este cocoana Anica, mamița mamițichii puiului." Exagerarea este un procedeu al comicului și se realizează în fragmentul citat prin abuzul de diminutive: „mititelul", „mamița" și „mamițichii". De altfel, expresia finală („mamița mamițichii puiului") este punctul culminant al acestui joc evident ironic la adresa răsfățului nesfârșit de care se bucură copilul.

În plus, comicul se datorează și unui contrast de registre stilistice. Există întâi limbajul colocvial care dezvoltă tema (chiar e o temă în fragmentul discutat) „puiului" . Apar însă fragmente total nepotrivite în acest context, cum ar fi „în etate" sau „unicul fruct până astăzi al amorului..." dintr-un registru protocolar, foarte amuzant în context.

III. Vezi pp. 73-77 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri*

TESTUL 11

I. A. 1. Expresia transmite ideea cunoașterii pe care o poate aduce experiența, învățăm trăind, cu alte cuvinte.

2. Conectorii sunt numeroși – adverbe, locuțiuni adverbiale, conjuncții: „sigur", „nici măcar", „mai bine zis", „dar", „căci", „dacă", „mai mult sau mai puțin" etc.

3. Cititul ne oferă posibilitatea de a înțelege mai bine tot felul de lucruri, căci „întâmplările trăite de noi se confruntă cu cele trăite sau imaginate de alții".

4. Pentru Borges, cititul nu presupune să trăim mai puțin, dimpotrivă: trăim cu mintea și cu sufletul ceea ce li s-a întâmplat altora.

5. Titlul sugerează ideea unei vieți marcate într-o formă profundă de cititul cărților. Așa cum se observă din fragmentul dat, pentru Nicolae Manolescu, viața fără cărți ar fi mult mai săracă. În plus, titlul anunță o lucrare memorialistică.

B. Tema cititului vizează, în fragmentul dat, în special literatura de ficțiune și tot ceea ce are atingere cu ea, cum ar fi literatura memorialistică. Faptul poate fi dedus, de exemplu, din fragmentul care precizează că ne putem compara propriile întâmplări cu „cele trăite sau imaginate de alții". Fără îndoială că acest contact permanent cu cărțile este o formă majoră de învățare, dar ceea ce mi se pare foarte interesant este respingerea unui clișeu conform căruia cine studiază mult nu mai are timp să trăiască, pur și simplu. În opinia mea, o asemenea mentalitate destul de întâlnită astăzi constituie un mod superficial de a înțelege și educația, și viața.

Fragmentul din Nicolae Manolescu oferă argumente în acest sens. În primul rând, „a citi înseamnă a învăța". De exemplu, citindu-l pe Caragiale ne amuzăm pe seama defectelor umane, dar, în plus, facem cunoștință cu o epocă și putem înțelege fenomene sociale și morale ca parvenitismul și corupția. Nu cred că există maestru mai potrivit în această ultimă privință.

În al doilea rând, a citi înseamnă a descoperi oameni (mulți dintre ei mai înțelepți, mai experimentați și mai talentați decât noi). Experiența de viață pe care ne-o oferă, de

exemplu, piesele unui mare scriitor ca Shakespeare este de o bogăţie incomparabilă. A crede că fantezia lui nu are nicio legătură cu viaţa noastră e o absurditate.

Şcoala marilor autori ne poate marca viaţa şi în profunzime, la nivelul gândirii şi al sensibilităţii, dar şi în alegerile concrete, practice, fiindcă ele sunt determinate în mare măsură de gândirea, de sensibilitatea şi de valorile noastre.

II. *Duhovnicească* de Tudor Arghezi este o poezie a morţii („Toţi au murit de tot."). Ceea ce mi se pare tulburător este tonul discursului liric. Lumea pe care o imaginează poezia e sumbră: noapte, întuneric, duhul care bântuie un spaţiu pustiu (motive). Vocea celui care se „spovedeşte" este a omului înspăimântat de întuneric şi de pustiu. Lumina a rămas o amintire („fără lumină/ fără lună şi fără lumânare"). Interogaţiile repetate subliniază neliniştea. Fragilitatea lui tulbură, acesta fiind, de fapt, şi mesajul textului. Limbajul copilăros e un alt semnal al acestei condiţii (versul „Toţi nu mai sunt" este o licenţă poetică: forma negativă a enunţului impune pronumele negativ ca subiect: „Nu mai este nimeni.").

Viziunea şi limbajul poeziei sunt tipice pentru modernismul poetic interbelic: spaima de neant este o categorie lirică negativă (Hugo Friedrich) specifică liricii moderne. De asemenea, versul liber.

III. Vezi pp. 68-71 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri*

TESTUL 12

I. A. 1. Expresia se referă la un destin neobişnuit, excepţional.

2. Dorinţa de a merge la şcoală la Câmpulung este foarte puternică.

3. Scriitorul mărturiseşte că Niculae, mezinul din romanul *Moromeţii*, este un personaj inspirat din propria viaţă.

4. Interogaţiile subliniază frământarea personajelor într-un moment important din viaţa lor.

5. Tatăl scriitorului este descris în aceiaşi termeni ca Ilie Moromete din romanul menţionat. Întrebarea memorabilă („Domnule, unde ne ducem noi acum?") pune în lumină firea reflexivă a tatălui, inteligenţa şi sensibilitatea lui: ştie că fiul se află acum la o răscruce şi nimeni nu poate garanta că alegerea pe care a făcut-o e bună.

B. Fragmentul din *Viaţa ca o pradă* de Marin Preda relatează despre plecarea autorului, pe când era copil (la doisprezece an) la o şcoală din Câmpulung. Nu este o simplă plecare din sat, ci o despărţire de copilărie şi în acelaşi timp „o evadare" din spaţiul în care s-a născut către altceva. Cred că textul dat sugerează cât de important este să îţi trăieşti viaţa alegând cu luciditate şi curaj ceea ce crezi că ţi se potriveşte. În fond, a avea un destin implică această atitudine activă într-un anume sens (există, fără îndoială, şi un sens general: orice viaţă de om este un destin).

În primul rând, conştiinţa că un destin se construieşte este sugerată de neliniştea tatălui. El constată neliniştit că fiul alege altă viaţă decât aceea ţărănească pe care o cunoaşte. Necunoscutul pare să-l sperie (se pot selecta imagini semnificative). În plus, întrebarea pe care o păstrează memoria scriitorului, extraordinar de expresivă,

trece dincolo de cazul prezentat. Este exemplară pentru neliniştea din momentul oricărei alegeri care ne poate marca viaţa.

În al doilea rând, este semnificativă determinarea cu care copilul îşi impune voinţa. Familia nu pare prea încrezătoare în puterea lui de a învăţa şi de a-şi depăşi condiţia. Neaşteptatele succese şcolare din primii ani nu sunt destul de convingătoare. Mezinul este mai degrabă considerat o fiinţă plăpândă, lipsită de energie. Şi totuşi, învingându-şi ezitările, tatăl îi respectă dorinţa.

S-ar putea spune că odată cu credinţa într-un anume destin se naşte şi energia interioară necesară construirii lui, în ciuda oricăror semne mai mult sau mai puţin încurajatoare şi cu acceptarea gândului că nici eşecul nu este exclus.

II. Descrierea jocului numit „Ciuleandra" din romanul cu acelaşi nume de Liviu Rebreanu este un tablou literar (inclus într-o naraţiune). Se observă chiar de la început o anume **perspectivă asupra spaţiului** prezentat: de sus şi de la distanţă (privitorul, personajul-narator, se află într-un cerdac asemănat cu o lojă de teatru). De aceea, grupul dansatorilor seamănă cu „un zid compact de corpuri care se mlădie...". Descrierea se realizează prin **acumularea unor imagini vizuale şi de mişcare**, în special (enumeraţia verbelor este semnificativă în această ultimă privinţă: „se mlădie, se îndoaie, se răsuceşte şi tresaltă"). În plus, metaforele şi comparaţiile subliniază ritmul extrem de rapid al jocului şi patima jucătorilor (comparaţia cu şarpele ar putea evoca motivul ispitei biblice).

III. Vezi pp. 62-64 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri*

TESTUL 13

I. A. 1. „a da de bucluc", „a intra în bucluc".

2. Cuvântul *bucluc*, de origine turcă, a evoluat semantic, pierzându-şi caracterul peiorativ; astăzi este folosit cu sensul „situaţie încurcată".

3. Un sens arhaic este precizat în fragmentul: „cea mai veche atestare, dintr-o cronică muntenească, se referă la abuzurile şi corupţia manifestate în strângerea taxelor".

4. *DEX*-ul este citat pentru a se preciza sensul actual al cuvântului discutat.

5. Apar termeni de specialitate – din lingvistică – , precum „cuvânt", „registru popular", „registru familiar", „DEX", „etimon", „semantic", „derivat", „sens" etc.

B. Fără îndoială că oricine se gândeşte la faptul că, studiind o limbă, vom putea să o folosim mai bine: să ne exprimăm corect, nuanţat şi cu uşurinţă. În opinia mea, beneficiile sunt şi de altă natură. Aşa cum se observă în articolul citat, studiul unei limbi oferă informaţii şi despre contactele dintre diversele civilizaţii sau despre istorie, în general, şi mentalităţi.

Argumente:

a. Originea cuvântului „bucluc" (informaţii despre contactul cu civilizaţia turcă, comentariul poate include referiri istorice, alte exemple de împrumuturi din limba turcă).

b. Istoria sensurilor evocă diverse experienţe sociale, cum ar fi aceea a corupţiei şi diverselor abuzuri (exemple din textul dat).

II. Poet contemporan, afirmat în deceniul al nouălea al secolului trecut, Cristian Popescu este autorul unui imaginar extrem de original. Surprinde înainte de orice „întrebuințarea" fantezistă a unor spații, obiecte și îndeletniciri banale. Tramvaiul devine loc de desfășurare a unei nunți. În plus, familia în frunte cu Cristi se ocupă de amenajarea lui în acest scop. Alunecarea de la banal la insolit se produce fără semnale de trecere, ca și cum nu ar exista nicio diferență de realitate între planuri. Tramvaiul poate avea perdeluțe colorate, mirele se va urca la prima, iar „lăutarul" nostru are un instrument aparte, „o mierlă împăiată". Ca în mai vechiul suprarealism, identitatea lucrurilor devine problematică, iar lumea, neliniștitoare.

III. **Vezi pp. 71-73 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri***

TESTUL 14

I. A. 1. Expresia, cu o ușoară nuanță ironică, surprinde succesul pe care l-a avut cineva de condiție modestă care a reușit să câștige bine, să aibă o carieră etc.

2. Petre este directorul unei importante firme străine din România.

3. Fiindu-i teamă de reacția celorlalți, Petre își ascunde etnia; la firma din Craiova la care a lucrat o vreme, Valeriu Nicolae a avut cunoștințe care preferau să creadă că e grec, nu rom.

4. În opinia mea, sunt foarte necesare asemenea emisiuni, întrucât, dacă sunt realizate profesionist, pot educa publicul în spiritul toleranței și al acceptării celor de altă etnie.

5. Fragmentul rezumă condiția dureroasă a copiilor săraci din Ferentari: pe lângă sărăcie, au de îndurat și discriminarea din cauza etniei. În plus, este vorba de faptul că această discriminare constituie, de fapt, o nedreptate. Etnia nu este o vină, iar ei ar trebui să trăiască într-o societate care să îi ajute să se bucure de copilăria lor.

B. Lumea în care trăim cunoaște, din păcate, multe forme de discriminare: etnică, rasială, religioasă, sexuală sau de gen (bărbați și femei). S-ar putea spune că la nivel moral este încă primitivă, în ciuda extraordinarei evoluții a științelor și tehnologiei. Articolul lui Valeriu Nicolae dezvăluie răul pe care îl poate face discriminarea etnică în societatea românească (un rău caracteristic, de altfel, oricărei discriminări).

În primul rând, pentru oamenii care aparțin acestor minorități defavorizate succesul social se poate obține mai greu: etnia poate deveni un obstacol într-o carieră, de exemplu. De teamă că va avea probleme la serviciu, Petre nu le spune celorlalți că este rom. Faptul că ascunde lucrul acesta chiar de soția lui arată cât de adâncă poate fi trauma. De altfel, comportamentul majoritarilor care preferă să vadă în locul unui rom un grec (episodul de la firma craioveană) este o mărturie a unei înrădăcinate prejudecăți la nivel social. Oamenii s-au obișnuit să creadă o absurditate, aceea a superiorității etnice, uitând să mai vadă în celălalt un individ cu calitățile și defectele lui (etnia nu este nici calitate, nici defect, ci o întâmplare fără legătură cu meritele omului).

În felul acesta, comunități întregi sunt condamnate la marginalizare, la ghetoizare, adică la sărăcie, violență și absența speranței. Copiii din Ferentari, evocați în articolul lui Valeriu Nicolae, nu vor să fie nici romi, nici români, ci copii, iar când vor ajunge

adulți, vor dori probabil să fie considerați, în primul rând, oameni și abia în al doilea rând, romi și români.

În concluzie, toleranța față de diversitatea etnică și de orice alt fel este o măsură a civilizației unei societăți. Nu întâmplător deviza Uniunii Europene, „Unitate în diversitate”, ne aduce aminte că armonia socială nu este posibilă în absența acestei toleranțe.

II. Tema poeziei lui Arghezi este, fără îndoială, dragostea. Monologul adresat iubitei, „miresei”, este construit în jurul unor motive ale naturii și rodului: albine, miere, busuiocul, brazii, măceșii, sânul, pământul, iarba, sângele, poamele și florile. Vegetalul și umanul intră în aceeași serie a vieții în manifestarea ei plenară, senzorială, destinată rodirii. Există, de asemenea, și acest eu îndrăgostit, o mască a poetului, definit nu doar prin dragoste, ci și prin altă ordine decât aceea a naturii. *Slovele, cuvintele, cartea* sunt motivele caracteristice. „Grădina” lui ar putea fi chiar cartea, iar în acest caz, fragmentul ar putea ascunde o subtilă artă poetică: femeia ar deveni astfel izvorul lumii foarte vii a cărții.

III. **Vezi pp. 71-73 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri***

TESTUL 32

I. A. 1. Un sinonim potrivit pentru verbul „a ridiculiza” este „a satiriza”, iar pentru substantivul „armonie” – „desăvârșire”.

2. Expresia, devenită o deviză, marchează caracterul selectiv al unei societăți exigente, pentru care importantă nu este cantitatea („Intră cine vrea”), ci calitatea („rămâne cine poate”) membrilor – cei care vor reprezenta o elită culturală.

3. Jean Bart îl prezintă pe Creangă ca fiind un om modest, fără vanități literare și, firește, dispunând de un „aristocratic fond sufletesc”. Îi subliniază meritele literare, rafinamentul stilistic al frazelor, amprenta originală a creației, autorul părând o excepție în cercul select al *Junimii*, dominat de oameni cu formație universitară.

4. „Având cultul și respectul cărții, el, cu cele patru clase de seminar, era prea timid ca să pășească singur pragul unei societăți savante, în care profesorii de universitate discutau știință înaltă, filosofie complicată și literatură rafinată.”

5. Un moment important, surprins de Jean Bart, autorul articolului, este momentul când marele prozator intră – prin intermediul lui Eminescu – la *Junimea*. Societate selectă a unor intelectuali rafinați, cu studii în Occident, *Junimea* nu părea interesată de un scriitor „popular”, lipsit de vocația filosofiei înalte, fără spirit poliglot. Totuși, câțiva membri de vază, precum Eminescu, văd în el o „piatră prețioasă”, operele sale ajungând subiect de studiu și căpătând notorietate.

B. O temă mare a umanității, abordată încă de filosofii din vechime, este aceea a prieteniei. Se vorbește adeseori despre afinitățile dintre oameni, despre preocupările (sociale, intelectuale, culturale etc.) care îi leagă, despre problemele cu care – împreună – se confruntă. De asemenea, prietenia a fost asociată cu o serie de aspecte: simpatie, înțelegere, onestitate, ajutor, încredere.

În primul rând, mulți scriitori au imortalizat, în operele lor, diverse forme de prietenie, devenite apoi modele de reflecție pentru cititori. Unii dintre acești autori au avut ca puncte de plecare propriile biografii, propriile experiențe de prietenie, căutând, în creațiile lor, să dezvăluie anumite sensuri morale superioare.

În al doilea rând, cazul Eminescu – Creangă, reliefat de Jean Bart în amintirile sale și evocat și de alți memorialiști, este deosebit, de vreme ce, aparent, între cei doi nu pare să existe o legătură de ordin intelectual: cel dintâi, un om al ideilor mari, celălalt, autor de „țărănii", cu puține studii. Eminescu s-a arătat fascinat de lumea simplă și de modestia humuleșteanului, veritabilul „rapsod" de o inteligență sclipitoare. Îl introduce la *Junimea* și îl determină să scrie, recunoscându-i astfel geniul. Poveștile lui Creangă definesc o lume și un mod de viață pe care poetul romantic le îmbrățișase. Dincolo de spectacolul narativ, Eminescu se familiarizează cu filosofia omului autentic.

În concluzie, putem afirma că prietenia – temă cu o bogată tradiție și în lumea scriitorilor – implică o armonizare a indivizilor, reprezentând o formă de bucurie a prezenței celuilalt.

II. Cele două catrene dezvoltă ideea timpului trecător, valorificând totodată și sacralitatea unui spațiu consfințit prin tradiție, ordonator, însemn al stabilității și al armoniei – biserica. Astfel, poetul apelează la simbolistica religioasă, urmărind semnele vremii, „chipul șters în zugrăveală" al evangheliștilor. Locul, altădată viu, este uitat în prezent, de vreme ce curtea bisericii este „năpădită de urzici", iar acoperișul „lăsat pe-o rână". Se creează, astfel, în spiritul direcției tradiționaliste, o antiteză între lumea veche, idealizată, care știa să prețuiască valorile spirituale, și lumea nouă, ignorantă în privința acestora.

III. Vezi pp. 98-109 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri*

TESTUL 33

I. A. 1. Expresia „a trăi în prezența aventurii" definește stilul de viață al oamenilor după Primul Război Mondial, indicând nevoia acestora de evadare în alte spații geografice, de familiarizare cu noi civilizații.

2. Numele ziarului în care Eliade publică note de călătorie din Italia este *Cuvântul*.

3. Impulsul călătoriilor se activează după Primul Război Mondial, mai ales în rândul tineretului, dornic să își reia viața, participând astfel, cu bucurie, la „toate cele ale lumii".

4. „La el, nevoia de a scrie era o consecință firească a unui apetit cu totul neobișnuit pentru lecturi."

5. Pentru Eliade, ca pentru orice tânăr, fiecare călătorie înseamnă o nouă experiență și un mod de a intra în contact cu alte mentalități. Fixarea acestora prin scris devine o preocupare constantă a tânărului care se arată un admirator înfocat al lui Iorga. În acest fel, scriitorul înregistrează diverse evenimente – de la oameni și locuri la curiozități diverse din spațiile culturale pe care le explorează și care contribuie la formarea sa.

B. Orice călătorie poate fi asociată cu o experiență de cunoaștere, de înțelegere a celuilalt, de familiarizare cu noi obiceiuri și tradiții, cu noi forme de cultură. Unii scriitori-călători au simțit nevoia să noteze în propriile jurnale reflecții despre spațiile pe

care le-au frecventat, având, cu această ocazie, un bogat material la dispoziţie pentru virtualele creaţii.

În opinia mea, efectele călătoriilor unor scriitori pot fi multiple, de vreme ce multe dintre ele pot deveni puncte de plecare în elaborarea unor opere literare.

Astfel, un scriitor ca Eliade, având gustul aventurii, precum oamenii „secolului romantic", pasionat de cunoaştere, s-a inspirat din locurile vizitate. Având la îndemână modele autentice – savanţi ai vremii, şi ei mari călători –, tânărul s-a aventurat, la rândul lui, căutând să evadeze din ţinuturile autohtone. Astfel, întreprinde o călătorie în Italia, despre care va afirma că a fost „cea mai luxoasă şi cea mai perfectă călătorie din tinereţe".

Călătoria poate fi şi o formă de relaxare, de delectare, un mod de a trăi fără griji, în tihnă, dar, pe de altă parte, şi o formă generatoare de spaime, în cazul unor scriitori forţaţi de împrejurările istorice să petreacă un timp în exil, departe de locul consacrării.

Putem afirma, în cele din urmă, că orice călătorie ar putea deveni o sursă de imaginaţie, cu influenţe pozitive asupra operelor literare ale unor scriitori.

II. Poemul bacovian conturează o atmosferă tristă, apăsătoare, urmărind corespondenţa dintre lumea exterioară cuprinsă de moină („Şi plouă, şi ninge –/ Şi ninge, şi plouă") şi universul interior, acaparat de frig şi durere („Şi-un frig mă cuprinde"). Continuitatea „moinei" îşi lasă amprenta – prin repetiţiile care sporesc monotonia – asupra unui tablou decadent: „Şi noaptea se lasă,/ Murdară şi goală;/ Şi galbeni trec bolnavi/ Copii de la şcoală." Motivele sunt cele specifice simbolismului: anotimpurile (care generează stări contradictorii), boala, ploaia.

III. Vezi pp. 83-84 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri*

TESTUL 34

I. A. 1. Doi autori pe care Ion Pillat i-a tradus sunt: Saint-John Perse şi Rainer Maria Rilke.

2. Poetul Ion Pillat şi-a făcut studiile la liceul „Henry IV" din Paris.

3. Scriitorul român se remarcă printr-o adevărată deschidere culturală, cu studii la Paris şi cititor de literatură străină. De asemenea, poetul a fost şi un mare călător, aceste experienţe având un rol decisiv în formarea sa intelectuală.

4. Dincolo de formaţia culturală europeană, de vocaţia poliglotă, Pillat s-a dovedit a fi şi un „Mecena", cum îl numeşte autorul articolului, sprijinindu-i pe Macedonski şi Bacovia, susţinând financiar diverse reviste culturale, „cu discreţie, aproape pe furiş".

5. Scopul textului semnat de Mihai Zamfir, „Modelul Ion Pillat", este informativ: cititorul se familiarizează cu un model uman şi intelectual, reprezentat de un rafinat poet, mai apropiat ca sensibilitate artistică de universul satului patriarhal. Articolul îl evocă pe scriitorul care poate constitui un reper pentru cititori, autorul realizând o incursiune biografică şi punctând anumite momente semnificative (anii de studiu, călătoriile, gesturile filantropice).

B. Modelele culturale sunt indispensabile în formarea unui caracter, având un rol esențial în orientarea şi maturizarea unui tânăr. Exemplul unei personalități poate deveni constructiv pentru cel preocupat de propria înălțare.

Cred că un model din zona culturală este eficient pentru formarea noastră morală şi intelectuală, cunoscând exemplele nenumărate de ieri şi de azi.

Constatăm, de exemplu, că mulți tineri îşi aleg modelele din spațiul mediatic, urmărind cu interes valori ale lumii de astăzi. Dincolo de aceste realități, de pragmatismul unei societăți dinamice, care „livrează" modele şi antimodele, unii tineri par conştienți că o societate sănătoasă are nevoie şi de repere stabile.

Cazul unui intelectual de felul lui Ion Pillat, veritabil spirit european, poliglot şi filantrop, este de actualitate. Traducător exemplar, poet de gust, Pillat – provenind dintr-o familie de înaltă ținută – este atât un european autentic, cât şi un om devotat ținuturilor natale pe care le-a surprins, cu finețe, în arta sa lirică. În acest sens, textul lui Mihai Zamfir are o valoare recuperatorie, criticul refăcând traseele unui destin exemplar.

II. Textul lui Slavici evocă, în manieră realistă, cazul lui Voicu, absolvent de arhitectură la Paris. Familiarizat cu lumea selectă occidentală, tânărul „coconaş cu obrazul subțire", provenind însă dintr-un mediu periferic („Mahalaua Iancului"), se arată un adept al civilizației noi, preferând, de pildă, hotelul în locul casei părinteşti „cu ferestre mici, cu tavanul scund şi muruită pe jos". Prozatorul reface atât mediul social, apelând la descrieri sugestive, cât şi un personaj veridic. Voicu este, în fond, un produs al acestui mediu marginal, în pofida „aparențelor", a pretențiilor individului „poleit" despre care vorbeşte naratorul la început.

III. **Vezi pp. 98-102 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri***

TESTUL 35

I. A. 1. Expresia „Să ne adâncim puțin în istorie" îl invită pe cititor să aibă o imagine mai amplă asupra unui fenomen de actualitate, o „aprofundare" a temei.

2. Procentele din primul paragraf au un scop informativ şi orientativ, prezentând cititorilor o statistică a copiilor (din Europa, în general, şi din România) care utilizează un *smartphone*.

3. Folosit cu prudență, internetul mobil poate fi o sursă excelentă de informație, de documentare asupra unei teme, având, aşadar, un scop informativ şi educativ. Astfel, interacțiunea cu prietenii, precum şi vizitarea virtuală a unor muzee constituie avantaje ale acestui mijloc mobil.

4. Titlul articolului poate fi înțeles atât ca o alarmă privind pericolele generate de mijloacele tehnologice asupra copiilor, cât şi ca o formă de ignoranță a publicului larg („Şi?"), inconştient de reacțiile nefaste ale unui fenomen al societății actuale.

5. Într-o societate informatizată, cum este cea a secolului XXI, copiii sunt tot mai apropiați de mijloacele moderne (calculator, telefon inteligent etc.). Foarte atractive, acestea pot produce dependență, constituind un semnal de alarmă. Procentele pe care le oferă autoarea constituie semne de îngrijorare pentru o generație acaparată de lumea

imaginii şi de „beneficiile" ei, însă riscurile pot fi, de asemenea, la fel de mari, de vreme ce comunicarea, prietenia, emoţiile autentice tind să se erodeze.

B. Internetul poate fi, cum se ştie, o sursă potrivită de informare şi conectare la nou, dar, pe de altă parte, reprezintă un mijloc periculos, mai ales pentru cei foarte tineri.

Cred că acest instrument, atât de important pentru societatea modernă, revoluţionar în fond, poate juca un rol negativ pentru cei foarte mici, obişnuiţi să îl frecventeze, ignorând atâtea alte activităţi benefice pentru formarea lor (sportul, de exemplu).

În primul rând, internetul poate produce dependenţă, fiind un factor negativ în dezvoltarea copiilor. Lumea internautică este, de asemenea, foarte bogată şi variată, contribuind rapid la aşa-numita „modelare" a copiilor, despre care vorbeşte autoarea articolului.

În al doilea rând, internetul, el însuşi o „geografie" periculoasă, cuprinde şi zone nesigure, pagini nocive, imagini agresive. Neatenţia părinţilor şi, în general, lipsa unui control eficient duc la dependenţa copilului, cu atât mai mult în epoca *smartphone*-ului, a internetului mobil.

În acest sens, putem susţine că internetul, tot mai atractiv pentru copii, poate deveni oricând o capcană, un mijloc periculos şi o formă de izolare, departe de lumea reală.

II. Prozatorul evocă, în textul său, un personaj – hangiul Stavrache – atras de muzica de fanfară şi „trăsnit" de întâlnirea neaşteptată cu „Căpitanul", conducătorul unei companii militare. Acest erou al zilei luminoase îl sperie pe hangiul care, cu grabă, se izolează în cârciumă. O secvenţă dură („uşa sare din ţâţâni") şi o replică ce poate stârni spaime puternice („Credeai c-am murit, neică?") încheie fragmentul. Autorul apelează la modalităţi narative (naraţiune, descriere) şi la personaje (hangiul, Căpitanul), reliefând, dintr-o perspectivă obiectivă, atât cadrul exterior („Afară plouă mărunţel"), cât şi anumite trăiri interioare („cercul unui gând").

III. **Vezi pp. 104-107 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri***

TESTUL 36

I. A. 1. Prin utilizarea acestei expresii, autorul susţine că ideea nu se îmbogăţeşte sau nu se dezvoltă.

2. Numele oraşului în care a rulat filmul documentar este Miercurea Ciuc.

3. De exemplu, unii membri ai celor două familii evocate, odată reîntorşi din America sau Canada, au căutat să valorifice acest sport şi în spaţiul natal. De asemenea, în 1928, înaintea unui film artistic, rula în Miercurea Ciuc un documentar despre hochei, cu mare impact pentru tinerii vremii.

4. Lipsa unor competiţii, organizarea unor campionate, esenţiale pentru orice sport, au dus la o amânare a recunoaşterii hocheiului, la o „implementare" dificilă.

5. O idee importantă, care vine în sprijinul celor interesaţi de noi forme de petrecere a timpului liber, are în vedere adoptarea unui sport. Cazul hocheiului este deosebit, cunoscând bogata tradiţie şi faima de care se bucură în spaţiul nord american. „Sincronizarea" cu alte culturi sportive nu poate fi decât constructivă. Orice sport poate fi

adaptat tradițiilor locale sau condițiilor geografice, având un rol benefic și pentru turismul local, constituind o atracție.

B. Orice sport are în spate și o istorie, mai mult sau mai puțin bogată. A cunoaște trecutul unui joc sportiv constituie un act de cunoaștere și contribuie, fără îndoială, la cultura generală a individului.

Pe de o parte, există sporturi foarte cunoscute astăzi, cu mare impact la public, care se bucură de largă recunoaștere. Fotbalul, de pildă, poate fi considerat un „brand" al unor state. Hocheiul, de asemenea. A le înțelege evoluția, momentele importante din trecut, factorii care le-au transformat în jocuri de „succes" reprezintă un avantaj pentru orice persoană.

Pe de altă parte, puțini sunt cei cu adevărat cunoscători ai sporturilor, nu doar în sensul „performării" lor, în sens tehnic, ci și din punctul de vedere al istoriei. Mulți dintre pasionații de baschet, de exemplu, ca și cei de hochei sau tenis, pot enumera echipe, jucători sau antrenori din prezent, mai puțini sunt cei care au o imagine mai limpede despre trecutul acestor jocuri.

Astfel, putem afirma, ținând seama de aceste considerații, că o înțelegere mai amplă a unui fenomen sportiv face parte din cultura generală a unei persoane, fie ea practicantă sau nu.

II. Prozatorul descrie, prin intermediul naratorului solitar, un tablou, apelând la imagini artistice sugestive, vizuale („o noapte albastră") sau auditive („sunetul clopotului"), precum și la figuri de stil („schitul invizibil"). Se remarcă prezența cadrului spațial și tonalitatea lirică a evocării. Astfel, ochiul de estet surprinde – prin diverse substantive și adjective – un cadru natural bogat, atent detaliat. De asemenea, utilizarea unor forme gerunziale („alergând", „târându-se") conferă tabloului un anumit dinamism.

III. Vezi pp. 102-104 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri*

TESTUL 37

I. A. 1. Sinonimele contextuale ale cuvintelor „maiestuos" și „a fuziona" sunt „impunător" și „a contopi".

2. Decorațiile tavanului Bibliotecii Klementinum, operă a lui Jan Hiebl, simbolizează „studiul și înțelepciunea antică", două componente care definesc, în fond, specificul venerabilei instituții, spațiu al educației, al formării intelectuale și morale.

3. De această instituție se leagă numele împărătesei Maria Tereza a Austriei, dar și cel al lui Jan Hiebl.

4. Spațiu multifuncțional, cu o lungă istorie, Biblioteca Klementinum este un adevărat obiectiv turistic, impresionând vizitatorii prin Turnul Astronomic, de exemplu, care oferă posibilitatea de a privi centrul marelui oraș, Praga, sau prin aula cu ornamente în stil baroc, având o colecție impresionantă de cărți vechi și rare.

5. Textul are un caracter informativ și vine în sprijinul turistului interesat de un obiectiv esențial din Praga: Biblioteca Klementinum. Într-o manieră impersonală, sunt

reliefate aspectele mai importante ale instituţiei (istorie, arhitectură, date), dar şi curiozităţi, fapte care îl pot atrage pe cel interesat de această bibliotecă emblematică a unui mare oraş european.

B. Frecventarea unor mari biblioteci europene favorizează accesul la cunoaştere, la educaţie, la cultură.

Se poate vorbi, pe de o parte, de un scop turistic, ţinând seama de istoria unor biblioteci cu tradiţie, devenite muzee, care au intrat în circuitul cultural al unor oraşe. Este şi cazul Bibliotecii Klementinum din Praga, o atracţie a capitalei cehe şi un centru al valorilor europene: sunt conservate aici cărţi rare, incunabule, manuscrise, acoperind mai multe domenii (teologie, ştiinţe umaniste sau exacte).

Mai mult, marile biblioteci din Europa, dincolo de faptul că pot fi – unele dintre ele – monumente de artă, oferă o bază materială foarte bogată pentru cei care vin să studieze sau să cerceteze. Astfel, un student sau un cercetător poate consulta cărţi şi manuscrise unicat, colecţii, în funcţie de zona de interes. Adevărate surse de informare şi documentare, marile biblioteci s-au adaptat la nou, având toate instrumentele şi resursele utile unui cercetător de secol XXI.

În concluzie, putem susţine că frecventarea unor asemenea spaţii ale cunoaşterii reprezintă un câştig – intelectual, cultural – pentru orice persoană care doreşte să se bucure de marile bogăţii spirituale ale Europei.

II. Poemul macedonskian surprinde chinurile unui eu măcinat de contradicţiile prezentului, de îndoieli, dornic să evadeze în trecutul copilăriei. Astfel, este conturată antiteza dintre trecut, prin verbul la imperfect, ce sugerează nevoia de refugiu într-o lume a stabilităţii („zburam"), şi prezentul „miasmelor otrăvite" – timp al viciilor şi degradării, generând neliniştile existenţiale. Textul, prin invocaţia către divinitate, capătă tonalităţi confesive, amintind de lirica psalmilor. Verbele sunt sugestive („auzi-mi", „redă-mi", „refă-mă") şi accentuează dezorientarea eului, a celui care, cuprins de un *mal du siècle*, cere sprijin divin.

III. **Vezi pp. 107-109 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri***

TESTUL 38

I. A. 1. Sintagma face referire la cel care este împotriva spiritului caragialian, care se îndepărtează de esenţa textului.

2. Un destinatar evocat în text este Alceu Urechia.

3. „Veselul" Caragiale este, în opinia eseistului, un umorist subtil, inteligent, opera sa fiind caracterizată prin râsul „nebun" şi „genuin", dar şi prin „cheful aşezat", fără excese – aspecte care definesc un mare artist comic.

4. „Fiecare istoric sau critic literar, fiecare regizor de teatru sau film, fiecare condeier, profesionist sau de ocazie, îl dublează pe scriitorul Caragiale, cu un Caragiale privat, reamenajat după gustul, obsesiile, idiosincraziile şi «creativitatea» proprie."

5. Autorul surprinde multiplele faţete ale lui Caragiale, cunoscut atât prin latura comică, veselă, cât şi prin componenta tragică. Observator profund al vieţii, marele

scriitor s-a dovedit a fi şi un fin psiholog al ființei umane, abordând atât registrul vesel, cât şi pe cel tragic, fiind, cu alte cuvinte, un „om întreg".

B. Un rol important îl au, în formarea unui om, scriitorii clasici, cei mai mulți abordați în anii de şcoală. Clasicii reprezintă, de fapt, acele modele consacrate, valori ale unei culturi.

În primul rând, autorii clasici – adevărate repere în materie de artă literară – oferă o deschidere intelectuală şi culturală. Literații moderni, la rândul lor, şi-au făcut „ucenicia" la şcoala marilor clasici. Mulți dintre scriitorii consacrați, un Creangă, de pildă, sau un Caragiale, au devenit emblematici: fragmente din operele lor sunt mereu citate, fie în spațiul public, fie în discuții obişnuite, personale.

În al doilea rând, se remarcă şi o receptare foarte productivă a acestor autori: interpretări, analize, comentarii foarte diferite fac din diverşi poeți, prozatori sau dramaturgi persoane vii. De altfel, recitirea implică noi dezbateri, noi unghiuri de vedere în tratarea unui autor. Există recitiri moderne, reaşezări canonice, abordări care îl pot „îmbogăți" pe clasicul discutat. Cazul lui Caragiale este cunoscut: dramaturgul a devenit un subiect atractiv pentru nenumărați interpreți, de ieri şi de azi.

În concluzie, putem afirma că lectura autorilor clasici nu poate fi decât benefică atât pentru un tânăr în formare, cât şi pentru un matur. A-i citi şi reciti pe clasici reprezintă un câştig de ordin intelectual, moral şi cultural.

III. Vezi pp. 98-102, 104-107, 109-114 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri*

TESTUL 39

I. A. 1. La momentul înființării, Casa Capşa a venit cu o inovație: „bombonurile" din Franța, într-o piață dominată de dulciurile turceşti.

2. Două personalități literare care au frecventat Capşa sunt Tudor Arghezi şi Ion Barbu.

3. Textul dat are un rol informativ, fiind gândit ca o incursiune captivantă şi plină de curiozități prin istoria unui loc cu tradiție al Bucureştiului: Casa Capşa.

4. Casa Capşa nu s-a putut face recunoscută pe plan extern, în secolul al XIX-lea, din cauza împrejurărilor istorice nefavorabile. Astfel, războiul franco-prusac a fost o piedică pentru un cofetar rafinat (Grigore Capşa) ce urma să se lanseze în spațiul francez.

5. Tudor Arghezi surprinde atmosfera de la Capşa, ştiind că, în interbelic, mulți scriitori se întâlneau în acest local şi întrețineau discuții diverse. Acolo, la Casa Capşa, se aduceau critici severe autorilor. Mai mult, se lansau literați, fapt care l-a făcut pe Virgil Carianopol să vorbească despre „botezul Capşei", adică despre o inițiere în lumea literelor bucureştene.

B. Spațiu consacrat prin tradiție, Casa Capşa constituie o emblemă a Bucureştiului de ieri şi de azi, un punct de referință atât pentru lumea literelor, cât şi pentru alte elite.

În primul rând, se poate vorbi, în legătură cu această instituție, despre tradiție, inovație şi perfecțiune, deziderate avute în vedere şi de fondatori, de celebra familie macedoneană, care, potrivit textului, şi-a propus „ceva nou" în materie de dulciuri.

Treptat, spațiul câștigă notorietate, recunoaștere în lumea bucureșteană, iar unii membri ai familiei invocate se vor perfecționa în Occident.

În al doilea rând, Casa Capșa a reprezentat și un loc al întâlnirilor admirabile, un punct de legătură pentru artiști, mai ales scriitori, care au format aici, mai cu seamă în perioada dintre războaie, o micro-societate, un spirit de grup. Dincolo de inovațiile aduse de Casa Capșa în societatea românească, de adaptarea la mersul civilizației apusene, se remarcă și această atragere a oamenilor de litere.

În concluzie, putem susține că spiritul Capșei a reprezentat o ocazie importantă de a ne adapta la mersul civilizației europene, dar și, firește, un mod de a forma echipe literare, „capșiști", Casa Capșa devenind, astfel, un motor al dezbaterilor intelectuale.

II. Poetul surprinde, în fond, cristalizarea dragostei, accentuând atât circumstanțele neobișnuite în care poate fi activat sentimentul, cât și portretul „trecătoarei". Acesteia, de fapt, eul îi închină o declarație de dragoste, foarte ceremonioasă, în manieră trubadurescă. De asemenea, poetul urmărește și acele „clipe de grație", dezvoltând antiteza dintre azi/acum și mâine. Iubita de azi pare, astfel, imortalizată pe vecie, aceasta fiind văzută, prin epitet dublu, „blândă și curată". Verbele la conjunctiv („să visăm", „să mergem") indică o acțiune posibilă, ipotetică, subliniind dorința eului masculin.

III. Vezi pp. 107-109 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri*

TESTUL 40

I. A. 1. Expresia face referire la cei care muncesc din greu, cu sârg, într-o anumită activitate.

2. Numele orașului în care Bach devine director muzical și cantor este Leipzig.

3. Două trăsături ale compozitorului sunt sârguința, cunoscând munca intensă pe care o depune, și, de asemenea, modestia, Bach nefiind atras, de exemplu, de „luxul orbitor" al aristocraților vremii.

4. „O zi din viața lui Bach însemna lecții cu elevii săi, cărora nu le tolera dezordinea și lipsa de punctualitate."

5. Textul de față reprezintă o incursiune în viața unui uriaș compozitor, Johann Sebastian Bach. Astfel, autoarea dorește să informeze cititorii și să scoată în evidență câteva calități ale lui Bach, adevărat model uman. Sunt evidențiate aspectele morale și profesionale, precum și abilitățile pedagogice – toate conturând traseul unui geniu.

B. Un rol important în înțelegerea unor artiști – fie ei scriitori, sculptori, muzicieni sau actori – îl au biografiile care, în fond, ne oferă o imagine mai limpede despre un destin, despre omul din spatele operei, uneori un „personaj" surprinzător.

În primul rând, biografiile sunt utile pentru orice pasionat de cunoaștere, favorizând accesul la viața unei personalități culturale. Astfel, cineva se poate familiariza cu o epocă anume, cu sursele de inspirație ale unui artist, cu tendințele dominante (muzicale, literare etc.) ale vremii, cu oamenii care l-au înconjurat.

Cazul lui Bach este inedit. Un articol biografic pune în lumină diverse ipostaze ale personalității sale și revigorează imaginea omului plin de calități: mereu preocupat de

propriii discipoli, un tată exemplar şi, fireşte, un muzician de geniu. Omul din spatele muzicii este modest şi devotat muncii sale.

În concluzie, o biografie a unui artist, scrisă cu pricepere şi obiectivitate, poate dezvălui noi faţete ale „eroului" investigat, oferind o imagine nu doar a omului, ci şi a societăţii în care acesta, adeseori în împrejurări neprielnice, a activat, a contextului.

II. Meditaţie pe tema dragostei, poemul *Încă o zi* de Grigore Alexandrescu surprinde despărţirea eului de persoana iubită, poetul apelând la imaginarul romantic. Astfel, natura ia parte la schimbările de ordin sentimental, cauzate de forţa destinului, soarele însuşi fiind „mai palid". Retorica despărţirii este legată, aici, de lumea interioară devastată a eului pentru care fiinţa iubită rămâne o „stea blândă, luminoasă". Dintre figurile de stil, predomină epitetele („dulcile extazuri", „adânca mea iubire", „privirea-mi dureroasă"), foarte comune în lirica romanticilor „începutului de drum", având o funcţie expresivă. Imaginile artistice vizuale completează acest scenariu care reliefează distanţa dintre cei doi poli ai dragostei.

III. **Vezi pp. 98-102, 104-107, 107-109 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri***

TESTUL 61

I. A. 1. „diacon", „biserică".

2. Eminescu „avea o cultură cu totul de carte", pe când Creangă reprezenta „tipul românului simplu, natural, nefalsificat de ideile şi cultura modernă".

3. Creangă era un bun orator, cu un limbaj „colorat şi popular", cu o conştiinţă liberă, care nu s-a putut subordona autorităţii bisericeşti.

4. „Din cele dintâi zile s-a stabilit o mare prietenie" între Creangă şi Eminescu.

5. Fragmentul dat surprinde relaţia de prietenie profundă dintre cei doi mari scriitori, care au devenit de nedespărţit. Spirite complementare, având aceleaşi vise şi aceleaşi valori, Eminescu şi Creangă au împărtăşit o veritabilă preţuire şi dragoste unul faţă de celălalt. Aparent diferiţi ca temperament şi formaţie intelectuală, ambii aveau aspiraţii naţionale, fiind, de fapt, spirite afine.

B. Fragmentul din *Amintirile de la* Junimea de George Panu prezintă începutul prieteniei dintre Eminescu şi Creangă, realizând portretul celor doi mari scriitori pe fundalul adunărilor de la *Junimea*, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Cred că marea prietenie dintre Mihai Eminescu şi Ion Creangă s-a bazat pe o profundă afinitate şi pe împărtăşirea unor valori comune, culturale şi naţionale.

O prietenie creează respect şi dezvăluie calităţile oamenilor. Eminescu l-a apreciat pe Creangă, văzând în personalitatea acestuia „românul simplu", autentic, originalitatea şi spiritul neamului românesc.

O prietenie adevărată duce la destăinuirea autentică a unuia către celălalt. Cei doi mari scriitori au devenit nedespărţiţi, legându-i o mare prietenie, o profundă dragoste. Respectul reciproc şi încrederea fiecăruia în talentul celuilalt, nevoia de comunicare şi plăcerea de a petrece timp împreună sunt condiţii ale unei prietenii adevărate.

Aşadar, o legătură sufletească puternică între oameni, o prietenie adevărată reprezintă suportul afectiv şi motivaţional care duce la evoluţia noastră ca individualităţi, atât la nivel personal, cât şi social şi profesional.

II. Poezia *Iubind în taină* de Mihai Eminescu aparţine imaginarului romantic, în primul rând, prin temele şi motivele literare specifice: iubirea şi suferinţa provocată de iubire, taina (misterul), dorul, dorinţa. Trăirile erotice eminesciene se caracterizează prin paradoxul iubire – suferinţă, aşa cum reiese din asocierile de epitete din structura „ucigătoare visuri de plăcere". În al doilea rând, romantismul exprimă cu intensitate maximă sentimentele, lirismul exacerbat se dezvăluie în ipostaza eului îndrăgostit care doreşte să pună capăt patimii şi dorului: „Dar nu mai pot."

III. Vezi pp. 68-71, 71-73, 98-102, 104-107, 107-109, 109-114 de la *Proba scrisă. Sinteze şi eseuri*

TESTUL 62

I. A. 1. „Închipuieşte-ţi cât de...", „Cum ai ajuns în Antarctica?" ş.a.

2. Antarctica, Tasmania.

3. Gabriel Brănescu a avut ca atribuţiuni prognoza meteo pentru spărgătorul de gheaţă „Aurora Australis", pentru avioanele şi elicopterele care veneau şi plecau de la staţia Casey şi pentru echipele de cercetători care mergeau pe teren, dar şi munca de cercetare.

4. Cercetătorul a avut de dat probe medicale şi teste psihologice, i s-a cerut experienţă şi apoi a dat alte probe fizice şi psihologice.

5. Enunţul pune în evidenţă trăsături morale şi de caracter ale intervievatului, şi anume spiritul de aventură şi dorinţa de a se perfecţiona într-un domeniu de activitate. În interviu, Gabriel Brănescu mărturiseşte că „din curiozitate ştiinţifică" a plecat să lucreze în condiţii extreme, departe de modul de viaţă obişnuit anterior.

B. Fragmentul extras din *Un român în Antarctica* este un interviu cu Gabriel Brănescu, publicat în *Formula As* şi prezintă personalitatea cercetătorului român dornic de cunoaştere şi de aventură în acelaşi timp. Cred că, pentru a-şi urma visul în dezvoltarea profesională, un cercetător adevărat trebuie să aibă şi spirit de aventură.

Curajul şi spiritul de aventură sunt condiţii preliminare în alegerea unei meserii care presupune riscuri. Nu oricine optează pentru o viaţă departe de confortul cotidian, nu oricine poate trece teste complicate, nu oricine îşi riscă sănătatea şi chiar viaţa pentru a evolua profesional, doar de dragul cunoaşterii, ca românul din Antarctica.

Există şi meserii, profesii care presupun mai ales rutină. Însă, pentru un individ care are nevoie de provocări, aceasta înseamnă stagnare.

În concluzie, sunt oameni care au nevoie de profesii care presupun riscuri tocmai fiindcă au personalităţi puternice, dornice de provocări.

II. Poezia *Decor* de George Bacovia aparţine simbolismului atât prin temele şi motivele specifice care alcătuiesc imaginarul poetic, cât şi prin caracteristicile formale ale

textului. Astfel, natura a devenit un „decor", „parc" aflat în corespondență cu stările nedeterminate, precum spleenul, plictisul, angoasa, solitudinea, regretele. Motivele cromatice, albul și negrul, sunt de asemenea caracteristice simbolismului bacovian. Muzicalitatea sincopată este dată de repetiția versului cu valoare de refren „Copacii albi, copacii negri".

III. **Vezi pp. 88-95 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri***

TESTUL 63

I. A. 1. „Există, e adevărat, cărțile, dar cine să le consulte?"

2. O arie semantică prezentă în text este cea a oieritului: „stână", „cioban".

3. „Șureanului, de la Orăștie, la Oașa", „sub Godeanu".

4. Opinia intervievatului este aceea că dispare modul tradițional de a face oieritul din cauza evoluției, a trecerii timpului, dar și din cauza aplicării greșite a directivelor Uniunii Europene.

5. Titlul articolului, „Mor stânele tradiționale", publicat în revista *Formula As*, anticipează ideea centrală a textului și trezește interesul cititorului prin formularea tranșantă, care începe cu verbul „a muri" la timpul prezent. Stilul publicistic urmărește impactul puternic și imediat asupra cititorului, astfel încât titlul este aproape o știre.

B. Tradițiile păstrează memoria culturală și identitatea unui neam. Stânele tradiționale, despre care vorbește articolul citat, constituie fundamentul nașterii și al perenității poporului român.

Tradițiile fac parte din viața comunităților montane, așa cum stânele sunt centrul vieții pastorale românești de mii de ani. Păstrarea lor înseamnă păstrarea identității noastre.

Tradițiile unui popor, ale unei comunități, pot deveni obiective turistice. Stânele sunt și popasuri pentru cei care iubesc drumețiile pe munte, au deci și o funcție importantă în parcursul actual al spațiului montan.

Așadar, păstrarea tradițiilor este esențială atât pentru moștenirea noastră culturală, cât și pentru dezvoltarea turistică a comunităților.

II. Textul intitulat *Epilog* de George Topîrceanu aparține genului liric fiindcă exprimă direct sentimentele și gândurile autorului, într-un text expresiv poetic. Instanța comunicării este eul liric, în ipostaza contemplativ-meditativă, marcat prin verbe și forme pronominale la persoana I: „m-am oprit", „(sufletu)-mi". Autorul exprimă direct gândurile și sentimentele legate de condiția omului, de tristețe, de trecerea timpului și de moartea iubirii, utilizând frecvent imagini artistice și figuri de stil pentru a transmite emoția cititorului, cum este expresia metaforică din versurile „Sufletu-mi, împovărat/ De-o iubire moartă".

III. **Vezi pp. 98-102, 104-107 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri***

TESTUL 64

I. A. 1. Două cuvinte/structuri ale subiectivității: „la noi", „(lectura articolului) meu".

2. Mihai Eminescu, Ioan Slavici.

3. Tema discuției dintre Maiorescu și contele Monts este starea armatei române, pregătirea ofițerilor.

4. Indicii care dovedesc faptul că textul este un fragment de jurnal: notarea datei, de exemplu „Luni 13/25 Dec.1882."; mărcile subiectivității, titlul.

5. Din *Însemnările* lui Titu Maiorescu reiese programul său zilnic, care cuprindea atât activitățile politice și profesionale (procesele susținute în calitate de avocat, activitatea de la Cameră), cât și lecturile sale și întâlnirile cu alți scriitori și prieteni, precum Eminescu, Slavici, Negruzzi. De asemenea, sunt amintite polemicile de idei dintre Maiorescu și Hasdeu.

B. În *Însemnările zilnice* ale lui Maiorescu descoperim programul unei personalități intelectuale și publice de talia marelui critic, precum și atmosfera și obiceiurile epocii, relațiile stabilite cu alți scriitori și oameni politici, „aerul timpului".

Viața privată a personalităților a suscitat totdeauna interesul publicului, iar un jurnal dezvăluie cotidianul, intimitatea, gândurile.

Aerul epocii, atmosfera, obiceiurile, relațiile sociale sunt mult mai bine puse în evidență prin jurnalul unei personalități culturale.

Așadar, rolul lecturii jurnalului unei personalități (culturale) din trecut este de a înțelege mai bine un om și o epocă.

II. Fragmentul extras din opera literară *Pădurea spânzuraților* de Liviu Rebreanu aparține genului epic fiindcă este o relatare în proză a unei acțiuni puse pe seama unor personaje. Secvența narativă surprinde un moment din trecutul unui personaj masculin, Apostol Bologa, și relația cu părinții săi, cu referiri la tatăl absent în prima perioadă a copilăriei. Narațiunea este modul principal de expunere, instanța comunicării fiind un narator omniscient și omniprezent, așa cum reiese din enunțul următor: „Apostol s-a născut tocmai în zilele când tatăl său aștepta, la Cluj, condamnarea." Alternează perfectul simplu, care este un timp al narării, cu perfectul compus, pentru a înscrie în trecut evenimentele. De asemenea, există elemente de portretizare a personajelor, mai mult indirect, secvența sosirii tatălui evidențiind emoția și fragilitatea afectivă a copilului.

III. **Vezi pp. 71-73, 102-104 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri***

TESTUL 65

I. A. 1. Formula inițială de adresare „Draga mea Veronică", menționarea datei.

2. „A scrie".

3. „Curând" – „târziu", „a urî" – „a iubi".

4. Scrisoarea lui Eminescu către Veronica Micle pune în evidență relația de dragoste profundă dintre cei doi și suferința poetului care se simte nedreptățit de ceilalți, unica bucurie fiind iubirea.

5. Ultimul paragraf al scrisorii este un autoportret sentimental, sufletesc al poetului: „sunt trist". Pesimismul, melancolia se transpun în această scrisoare către Veronica Micle. Singura bucurie, așa cum afirmă, este dată de scrisorile de la iubita sa. Doar veștile și semnele că ea încă îl iubește îl pot readuce la suprafața fericită a lumii.

B. Corespondența este mijlocul de comunicare cel mai vechi și cel mai complex. Corespondența dintre doi oameni acoperă pe de o parte nevoia firească de comunicare, iar pe de altă parte nevoia de a-și pecetlui, de a-și confirma permanent sentimentele.

Scrisorile sunt, întâi, confesiuni ale îndrăgostiților: „sunt trist".

Scrisorile sunt, apoi, cereri de confirmare a sentimentelor, dovezi ale sentimentelor celorlalți: „scrie-mi".

Așadar, importanța corespondenței între doi oameni care se iubesc este colosală pentru exprimarea și păstrarea sentimentelor și pentru bucuria comunicării.

II. Vezi sugestiile de rezolvare de la testul 3.

III. Vezi pp. 64-68, 90-93, 116-118 de la *Proba scrisă. Sinteze și eseuri*

Cuprins

Pentru absolvenții profilului real, vă recomandăm:

Avizat M.E.N.
Ordin nr. 3022 / 08.01.2018

Dorica Boltașu-Nicolae,
Dragoș Silviu Păduraru, Dumitrița Stoica

BACALAUREAT 2019

Limba și literatura română

FILIERA TEORETICĂ • **PROFIL REAL**
FILIERA TEHNOLOGICĂ, FILIERA VOCAȚIONALĂ
• TOATE PROFILURILE, CU EXCEPȚIA PROFILULUI PEDAGOGIC

SINTEZE, ESEURI, 110 TESTE DUPĂ MODELUL M.E.N.
(30 DE VARIANTE PENTRU PROBA ORALĂ ȘI
80 DE VARIANTE PENTRU PROBA SCRISĂ), SUGESTII DE REZOLVARE

Editura Paralela 45
educațional

BACALAUREAT 2019

Proba scrisă a examenului de bacalaureat la limba şi literatura română din acest an se va desfăşura într-o formulă diferită în unele privinţe de aceea a ultimilor ani. Lucrarea de faţă vine în sprijinul elevilor prin **sinteze ale materiei din programa de bacalaureat**, prin **modele de eseuri** şi prin **teste concepute în acord cu noutăţile anunţate de M.E.N.** În plus, prima parte oferă sinteze ale informaţiei necesare în cazul probei orale şi, de asemenea, **30 de teste cu câteva sugestii de rezolvare**.

Sintezele sunt realizate într-un limbaj accesibil şi conţin, de fiecare dată, exemplificări şi explicaţii pentru noţiunile fundamentale. De altfel, am încercat să oferim în primul rând ceea ce este esenţial în legătură cu un scriitor, cu un text sau cu un curent literar, evitând informaţia nerelevantă. Suntem convinşi că se va învăţa mai uşor dacă sintezele şi eseurile sunt concise şi clare, respectând însă acurateţea unei receptări specializate.

Ultima parte a cărţii include **80 de teste pentru proba scrisă**, prilej de a exersa comunicarea pe diverse teme: literare, culturale şi sociale. În plus, sunt oferite **sugestii de rezolvare pentru 28 dintre testele elaborate**.

Vă dorim tuturor succes deplin!

WWW.EDITURAPARALELA45.RO